

Ε. Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

*ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ*

1916

WIKIPEDIA
HMIPOAOTIION
1916

ΕΛΕΝΗΣ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1916

2425

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΝ ΣΑΜΩ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΝΗΣ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

1916

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31

Ἡμέρα ὥρας 10. Νύξ ὥρας 14.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 29

Ἡμέρα ὥρας 11. Νύξ ὥρας 13.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΝ

Ἐν Ἑλλάδι δρ. 4, ἐν ἄλλαις χώραις φρ. χρ' 4, 50.

Ἐν Ἀμερικῇ δολλ. 1, 25.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ κτήσεις Ἀγγλικαῖς σελ. 4, 25.

Ἐν Ρωσσίᾳ ρούβλ. 1 3/4.

ΑΠΟΣΤΕΛΜΕΤΑΙ ΑΣΦΑΛΩΣ

Ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν εἰς τὸν ἐμβάζοντα τὸ ἀντίτιμον

1 Π	Περιτομή Βασιλ. τοῦ Μ.	2 Δ	Τρύφωνος μάρτυρος
2 Σ	Σιλβέστρου Πάπα Ρώμης	1 Γ	Ἡ Ὑπαπαντῆ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
3 Κ	Μελαχίου τοῦ προφήτου	3 Τ	Συμεῶν τοῦ Θεοδοχου
4 Δ	Ἡ Σύναξις τῶν ἐβδομή- κοντα Ἀποστόλων.	4 Π	Ἰσιδώρου τοῦ ἁγίου
5 Τ	Παραμονή τῶν Θεοφ. καὶ Θεοπέμπτου (Νηστεία)	5 Π	Ἀγάθης μάρτυρος
6 Τ	Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια	6 Σ	Βουκόλου, Φωτίου καὶ Ἰ- ουλιανοῦ
7 Π	Ἡ Σύναξις τοῦ προφ. Προδ. καὶ Βαπτ. Ἰωάννου	7 Κ	Παρθενίου καὶ Λαμφάκου
8 Π	Δομνίκης τῆς Ὁσίας	8 Δ	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ Ζαχαρίου προφ.
9 Σ	Πολιεύκτου Εὐστρατίου	9 Τ	Νικηφόρου μάρτυρος
10 Κ	Γρηγορίου ἐπισκ. Νύσσης	10 Τ	Χαραλάμπους ἱερομάρτ.
11 Δ	Θεοδοσίου καὶ Ἀγαπίου	11 Π	Βλασίου ἱερομάρτυρ. καὶ Θεοδώρας τῆς βασίλισσης
12 Τ	Τατιανῆς μάρτυρος	12 Π	Μελετίου ἐπισκόπου Ἀν- τιοχείας
13 Τ	Ἐρμούλου καὶ Στρατονίκου	13 Σ	Μαρτανοῦ τοῦ ἁγίου
14 Π	Τῶν ἐν Σινᾷ Πατέρων	14 Κ	Ἀπόκρεω Θεοδώρου Ὑρῶνος
15 Π	Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου	15 Δ	Ὀνησίμου Εὐσεβίου
16 Σ	Προσκύνησις τῆς τιμ. Ἀ- λύσεως τοῦ Ἀπ. Πέτρου	16 Τ	Παμφίλου μάρτυρος
17 Κ	Τοῦ ἁγίου Ἀγτωνίου	17 Τ	Τῆς ἁγίας Μαρτιάνης
18 Δ	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου	18 Π	Λέοντος Πάπα Ρώμης
19 Τ	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου	19 Π	Ἀρχίππου καὶ Φιλιπμονος
20 Τ	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου	20 Σ	Λέοντος ἐπισκ. Κατάνης
21 Π	Μαξίμου Νεοφύτου Ἀγνῆς	21 Κ	Τυρινῆ Τιμοθέου, Εὐσταθίου πατριάρχου Ἀντιοχείας
22 Π	Τιμοθέου καὶ Ἀναστασίου	22 Δ	Εὐγενίου μαρτ. καὶ τῆς ἁ- γίας Ἀνθοῦσης
23 Σ	Κλήμεντος ἱερομάρτ.	23 Τ	Πολυκάρπου ἐπισκ. Σμύρ- νης
24 Κ	Ξένης τῆς ἁγίας	24 Τ	Ἡ α' καὶ β' εἰρ. τῆς Τι- μίας κεφ. τοῦ Προδρόμου
25 Δ	Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου	25 Π	Ταρασίου Ἀλεξάνδρου
26 Τ	Ξενοφάντος καὶ Ἀνανίου	26 Π	Πορφυρίου ἐπισκόπου καὶ Φωτεινῆς μάρτυρος
27 Τ	Ἀνακομιδῆ τῶν λειψάνων Ἰωάννου Χρυσοστόμου	27 Σ	Προκοπίου τοῦ ἐμοκληγητοῦ
28 Π	Ἐφραὶμ καὶ Παλλαδίου	28 Κ	Τῆς Ὁρθοδοξίας Βασιλείου
29 Π	Ἀνακομιδῆ τῶν λειψάνων Γρηγορίου ἱερομάρτυρος	29 Δ	Κασιανοῦ τοῦ Ρωμαίου
30 Σ	Τῶν 8 Ἱεραρχῶν Βασιλείου, Γρηγορίου καὶ Ἰωάννου		
31 Κ	Κύρου καὶ Ἰωάννου		

ΜΑΡΤΙΟΣ

*Έχει ημέρας 31

*Ημέρα ώρας 12. Νύξ ώρας 12

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

*Έχει ημέρας 30

*Ημέρα ώρας 13. Νύξ ώρας 11

1 T	Ευδοκίας δαιομάρτυρος	1 Π	Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας
2 T	Ήουχίου τοῦ Συγκλητ. *Ανδρονίκου	2 Σ	Τοῦ Λαζάρου Τίτου δαίου τοῦ θαυματοουργοῦ
3 Π	Εὐτροπίου μάρτυρος	3 K	Τῶν Βαίων Νικήτα καὶ Ἰωσήφ τοῦ ὕμνογράφου
4 Π	Γερασίου τοῦ δαίου	4 Δ	Γεωργίου καὶ Ἠλάτωνος
5 Σ	Κόνωνος μάρτυρος	5 T	Κλαυδίου μάρτυρος
6 K	Τῶν ἐν Ἀμορίῃ 42 μαρτ.	6 T	Εὐτυχίου Κων/πόλεως
7 Δ	Τῶν ἐν Χερσῶν ἱερομάρτ.	7 Π	Καλλισπίου καὶ Γεωργίου
8 T	Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας	8 Π	*Ἡρωδίωνος τοῦ Ἀποστόλ.
9 T	Τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων	9 Σ	Εὐφύχλιου μάρτυρος
10 Π	Κορδάτου καὶ Ἀναστασίας	10 K	ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ Τρεν- τίου μάρτυρος
11 Π	Σωφρονίου Πατρ. Ἱεροσολ.	11 Δ	*Αντίππου ἐπισκ. Περγάμου
12 Σ	Θεοφάνους καὶ Γρηγορίου	12 T	Βασιλείου ἐπισκ. Παρίου
13 K	Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως Νικηφόρου καὶ Χριστίνης	13 T	Μαρτίνου Πάπα Ρώμης
14 Δ	Βενεδίκτου τοῦ δαίου	14 Π	*Αριστάρχου ἀποστόλου
15 T	*Αγαπίου καὶ Ἀριστοβούλου	15 Π	Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς
16 T	Σαβίνου καὶ Χριστοβούλου	16 Σ	*Λγάπης, Εἰρήνης καὶ Χι- ονίας μαρτύρων
17 Π	*Αλεξίου τοῦ ἀνθρ. τοῦ Θεοῦ	17 K	Τοῦ Θωμᾶ.
18 Π	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων	18 Δ	Ἰωάννου δαίου
19 Σ	Χρυσάνθου καὶ Δαρείας μ.	19 T	Παφνουτίου ἱερομάρτυρος Τρύφωνος
20 K	Τῶν δαίων Πατέρων	20 T	Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ
21 Δ	*Ἰακώβου τοῦ ἔμολογητοῦ	21 Π	Ἰανουαρίου ἱερομ. *Αλε- ξάνδρου τῆς βασιλ.
22 T	Βασιλείου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ἀγκύρας	22 Π	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου
23 T	Νίκωνος δαιομ.	23 Σ	Τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυ- ρος Γεωργίου
24 Π	Ζαχαρίου τοῦ δαίου	24 K	Τῶν Μυροφόρων. *Ἐλισά- βετ τῆς θαυματουργοῦ.
25 Π	Ἐυαγγελισμὸς Θεοτόκου	25 Δ	Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου
26 Σ	*Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέ- λου Γαβριήλ	26 T	Βασιλέως ἐπισκ. Ἀμασίας
27 K	Ματράνης τῆς ἐν Θεσ/νίκη	27 T	Συμεὼν ἱερομάρτυρος
28 Δ	*Γλαρίωνος τοῦ δαίου	28 Π	Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρ.
29 T	Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρε- θουσίαν	29 Π	Ἰωάννου καὶ Σωσιπάτρου
30 T	Ἰωάννου τοῦ Συγγρ. τῆς Κλίμακος τοῦ δαίου	30 Σ	*Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου
31 Π	Υπατίου ἱερομάρτυρος		

ΜΑΪΟΣ

*Έχει ημέρας 31

*Ημέρα ώρας 14. Νύξ ώρας 10

ΙΟΥΝΙΟΣ

*Έχει ημέρας 31

*Ημέρα ώρας 15. Νύξ ώρας 9

1 K	*Ἱερμίου προφήτου	1 T	Ἰουστίνου μάρτυρος
2 Δ	*Αθανασίου τοῦ Μεγάλου	2 Π	Νικηφόρου τοῦ ἔμολογητοῦ
3 T	Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρ.	3 Π	Δουκιανῶν μάρτυρος
4 T	Πελαγίας τῆς δαιομάρτυρος	4 Σ	Μητροφάνους ἀρχιεπισκό- που Κων/πόλεως
5 Π	Εἰρήνης τῆς μεγαλομάρτ.	5 K	Τῶν ἁγίων Πάντων
6 Π	*Ἰᾶδ τοῦ πολυάθλου	6 Δ	*Γλαρίωνος τοῦ θαυματουρ.
7 Σ	*Ἡ ἀνάμνησις τοῦ Σταυροῦ τοῦ Θεολόγου	7 T	Θεοδότου τοῦ ἐν Ἀγκύρα
8 K	Τῆς Σαμαρείτιδος. Ἰωάν. τοῦ Θεολόγου	8 T	*Ανακομιδῆ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλ.
9 Δ	*Ἡσαίου καὶ Χριστοφόρου	9 Π	Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου
10 T	Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ	10 Π	*Αλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης
11 T	Μωκίου ἱερομάρτυρος	11 Σ	Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστ.
12 Π	Γερμανοῦ καὶ Ἐπιφανίου	12 K	*Ονουφρίου καὶ Πέτρου
13 Π	Γλυκερίας μάρτυρος	13 Δ	*Ακυλίνης μάρτυρος
14 Σ	*Ἰσιδώρου μάρτυρος	14 T	*Ἐλισσαίου τοῦ προφ. καὶ Μεθοδίου ἀρχ. Κ/πόλεως
15 K	Τοῦ Τυφλοῦ. Παχωμίου δ- σίου, Ἀχίλλ. Δαρίσσης	15 T	*Αμώς τοῦ προφήτου
16 Δ	Θεοδώρου τοῦ Ἠγιασμένου	16 Π	Τύχωνος Ἀμαθούντος
17 T	*Ανδρονίκου καὶ Ἰουλίας Ἀποστόλων	17 Π	Ἰσαύρου, Μανουήλ, Σεβέλ καὶ Ἰσμαήλ μαρτύρων
18 T	Πέτρου καὶ Διονυσίου μαρ.	18 Σ	Λεοντίου καὶ Θεοδούλου
19 Π	Τῆς Ἀναλήψεως	19 K	*Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τοῦ Μεγάλου
20 Π	Θαλλελαίου μάρτυρος	20 Δ	Μεθοδίου Τατάρων
21 Σ	Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης ἰσαποστόλων	21 T	*Ἰουλιανῶν τοῦ Ταρσέως
22 K	Βασιλίου μάρτυρος	22 T	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος
23 Δ	Μιχαήλ ἐπισκ. Συνάδων	23 Π	*Αγριπίνης μάρτυρος
24 T	Συμεὼν τοῦ ἐν Ἄουμ. ὄρει καὶ Βαπτ. Ἰωάννου	24 Π	Τῶ γενέθλιον τοῦ Προδρό- μου καὶ Βαπτ. Ἰωάννου
25 T	*Ἡ γ' εἰρήσις τῆς τιμίας Κεφ. Ἰωάν. Προδρόμου	25 Σ	Φεβρουάνης δαιομάρτυρος
26 Π	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου	26 K	Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη
27 Π	*Ἑλλαθίου ἱερομάρτυρος	27 Δ	Σαμψὼν τοῦ Ἐσενδόχου
28 Σ	Εὐτυχοῦς Μελιτινῆς	28 T	*Ἡ Ἀνακ. τῶν ἁγ. Ἀναρ- γύρων Κύρου καὶ Ἰωάν.
29 K	Τῆς Πεντηκοστῆς. Θεοδο- σίας μάρτυρος	29 T	Τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου
30 Δ	Τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἰσα- ὰκ ἐκ Μονῆς Δαλμάτων	30 Π	*Ἡ Σύναξις τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων
31 T	*Ἱερμίου μάρτυρος		

ΙΟΥΛΙΟΣ

Έχει ημέρας 31

Ήμέρα ώρας 14. Νύξ ώρας 10

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Έχει ημέρας 31

Ήμέρα ώρας 13. Νύξ ώρας 11

1 Π	Τῶν ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμά και Δαμιανῶ	1 Δ	Ἡ πρόσδος τοῦ Σταυροῦ. Μνήμη τῶν 7. Παίδων
2 Σ	Ἡ κατ. τῆς τιμ. εοθ. τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις	2 Τ	Ἀνακομιδῆ τοῦ λειψ. τοῦ πρωτομ. Στεφάνου
3 Κ	Υακίνθου και Διομήδους	3 Τ	Ἰσαακίου και Φωστου
4 Δ	Ἀνδρέου ἐπισκόπου	4 Π	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἁγ. Παίδων
5 Τ	Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ	5 Π	Ἐδσινγλου και Νόιας μαρτ.
6 Τ	Σισῶη τοῦ Μεγάλου	6 Σ	Ἡ Μεταμορφῶσις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
7 Π	Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος	7 Κ	Δομετίου δισομάρτυρος
8 Π	Προκοπίου μεγαλομάρτυρος	8 Δ	Αἰμιλιανῶ και Μύρωνος
9 Σ	Παγκρατίου ἐπισκόπου	9 Τ	Μακρίθια τοῦ Ἀποστόλου
10 Κ	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτ.	9 Τ	Δαυρεντίου και Ἰππολύτου
11 Δ	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος	10 Τ	Ἐδπλου μάρτυρος
12 Γ	Πρόκλου και Ἰλαρ μαρτ. Ἐβερνίκης μάρτυρος	11 Π	Φωτίου και Ἀνικίτου μαρ.
13 Τ	Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ	12 Π	Μαξίμου τοῦ ἑμολογητοῦ
14 Π	Ἀκύλα και Ἰωσήφ	13 Σ	Μιχαῖλου τοῦ προηέτου
15 Π	Κηρύκου και Ἰουλίτης μαρ.	14 Κ	Ἡ Κοιμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
16 Σ	Ἀθηναγόρου ἱερομάρτυρος	15 Δ	Τοῦ ἁγίου Μανθελίου
17 Κ	Μαρίνης τῆς μεγαλομάρτ.	16 Τ	Μύρωνος και Στράτωνος
18 Δ	Αἰμιλιανῶ και Οὐαλεντίνης	17 Τ	Φλώρου και Δαύρου
19 Τ	Μακρίνης και Δίου τῶν ὁσ.	18 Π	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου
20 Τ	Τοῦ ἁγ. ἐνδόξου προφήτου Ἠλίου τοῦ Θεοσβίτου	19 Π	Σαμουήλ τοῦ προφ. και τῶν ἐν Βιζύῃ 37 μαρτύρων
21 Π	Συμεῶν Σαλοῦ και Ἰωάνων ὁσίων	20 Σ	Θαδδαίου και Βάσσης
22 Π	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς	21 Κ	Ἀγαθονίκου και Εἰρηναίου
23 Σ	Φωκῆ ἱερομάρτυρος και Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου	22 Δ	Λούπου και Καλλινίκου
24 Κ	Χριστίνης μεγαλομάρτυρος	23 Τ	Εὐτυχῶδ ἱερομάρτυρος
25 Δ	Ἡ Κοιμησις τῆς ἁγ. Ἄννης	24 Τ	Βαρθολομαίου και Τίτου
26 Τ	Παρασκευῆς και Ἐρμολάου	25 Π	Ἀδριανῶ και Ναταλίας
27 Τ	Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτ. και ἱαματικῶ Παντελεήμονος	26 Π	Ποιμένος τοῦ ὁσίου
28 Π	Προχῶρου και Νικάνορος	27 Σ	Μωϋσῆως τοῦ Αἰθίοπος
29 Π	Καλλινίκου και Θεοδότης	28 Κ	Ἡ ἀποτομή τῆς τιμ. Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου
30 Σ	Σύλα και Σιλουανῶ	29 Δ	Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου και Παύλου ἀρχιεπισκόπων
31 Κ	Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου	30 Τ	Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Έχει ημέρας 30

Ήμέρα ώρας 12. Νύξ ώρας 12

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Έχει ημέρας 31

Ήμέρα ώρας 11. Νύξ ώρας 13

1 Π	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου. Συμεῶν τοῦ Στυλίου	1 Σ	Ἀνανίου και Ρωμανῶ
2 Π	Μάμαντος και Ἰωάννου	2 Κ	Κυπριανῶ και Ἰουστίνης
3 Σ	Ἀνθίου ἱερομάρτυρος	3 Δ	Διονυσίου ἱερομάρτυρος
4 Κ	Βαβύλα και Μωϋσῆως	4 Τ	Ἰεροθέου ἐπισκόπου
5 Δ	Ζαχαρίου τοῦ προφήτου	5 Τ	Χαριτίνης μάρτυρος
6 Τ	Μιχαῖλ ἐν Χώναις	6 Π	Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου
7 Τ	Σώζοντος μάρτυρος	7 Π	Σεργίου και Βάικου
8 Π	Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου	8 Σ	Πελαγίας τῆς ὁσίας
9 Π	Τῶν Θεοπατόρων Ἰωακείμ και Ἄννης	9 Κ	Ἰακώβου Ἀλφαίου του ἀπ. θρονίου τῶν μαρτύρων
10 Σ	Μηνοδώρας, Μητροδώρας και Νυμφοδώρας μαρτ.	10 Δ	Φιλίππου και Θεοφάνους
11 Κ	Θεοδώρας και Εὐσταθίας	11 Τ	Πρόβου, Ταράχου και Ἀνθρονίου τῶν μαρτύρων
12 Δ	Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος	12 Τ	Εὐλαμπίου και Εὐλαμπίας
13 Τ	Κορηθίου Ἐκατ.	13 Π	Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου και Ἀγαθονίκης
14 Τ	Ἡ Ὑψωσις τοῦ Τιμίου και Ζωοποιοῦ Σταυροῦ	14 Π	Τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Ζ' Οἰκ. Συν.
15 Π	Νικήτα και Φιλοθέου	15 Σ	Λουκιανῶ μάρτυρος
16 Π	Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος	16 Κ	Λογγίνου μάρτυρος
17 Σ	Σοφίας μάρτυρος και τῶν θυγατέρων αὐτῆς Πίστῶς και Ἐλπίδος και Ἀγάπης	17 Δ	Ὠσηῆ και Ἀνδρέου
18 Κ	Εὐμενίου και Ἀριάδνης	18 Τ	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ
19 Δ	Τροφίμου μάρτυρος	19 Τ	Ἰωήλ τοῦ προφήτου
20 Τ	Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος	20 Π	Ἀρτεμίου μεγαλομ. και Γερασίμου ὁσ. τοῦ νέου
21 Τ	Κορδάτου και Ἰωῶ	21 Π	Ἰλαρίωνος τοῦ Μεγάλου
22 Π	Φωκῆ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης	22 Σ	Ἀβερκίου τοῦ θαυματούργ.
23 Π	Ἡ Σύλληψις τοῦ Προδρόμου. Παλυξένης	23 Κ	Ἰακώβου ἀποσ. τοῦ Ἀδελφοῦ. ἀ' ἐπισκ. Ἰερροσλ.
24 Σ	Θέκλης τῆς πρωτομάρτ.	24 Δ	Ἀρέθα και τῶν σὺν αὐτῶ
25 Κ	Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας	25 Τ	Μαρκιανῶ και Μαρτυρίου
26 Δ	Ἡ Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολ. και Εὐαγγελ.	26 Τ	Τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου
27 Τ	Καλλιστράτου μάρτυρος	27 Π	Νέστορος μάρτυρος
28 Τ	Χαρίτωνος τοῦ ἑμολογητοῦ	28 Π	Στεφάνου τοῦ Σαβαίτου
29 Π	Κυριακῶ τοῦ Ἀναχωρητοῦ	29 Σ	Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας και Ἀθραμίου τοῦ ὁσ.
30 Π	Γρηγορίου ἱερομάρτυρος	30 Κ	Ζηνοβίου και Ζηνοβίας
		31 Δ	Στάχυος, Ἀπελλοῦ, Ἀριστοβούλου και Ναρκίσου

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Έχει ημέρας 30

Ήμέρα ώρας 10. Νύξ ώρας 14

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Έχει ημέρας 31

Ήμέρα ώρας 9. Νύξ ώρας 15

1 Τ	Τῶν ἁγ. καὶ θαυμ. Ἀναργ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ	1 Π	Ναοὺμ τοῦ προφήτου
2 Τ	Ἀκινδύνου καὶ τῶν συναυτῶ	2 Π	Ἀθακοῦμ τοῦ προφήτου
3 Π	Ἀκεψιμᾶ μάρτυρος	3 Σ	Σοφονίου τοῦ προφήτου
4 Π	Ἰωαννικίου καὶ Νικάνδρου	4 Κ	Βαρβάρας μεγαλοῦμ. καὶ Ἰωάν. τοῦ Δαμασκηνοῦ
5 Σ	Γαλακτιῶνος καὶ Ἐπιστήμης	5 Δ	Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου
6 Κ	Παύλου ἀρχιεπισκόπου	6 Τ	Νικολάου ἐπισκ. Μύρων
7 Δ	Τῶν ἐν Μελυτινῇ 33 μαρτ.	7 Τ	Ἀμβροσίου Μεδιολάνων
8 Τ	Ἡ Σύναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ	8 Π	Παταπίου τοῦ δαίου
9 Τ	Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου	9 Π	Ἡ σύλληψις τῆς ἁγ. Ἄννης
10 Π	Τῶν ἐκ τῶν 70 ἀπ. Ὀλυμπᾶ Ροδίωος, Ἐράστου	10 Σ	Μηνᾶ, Ἐρμογένους καὶ Εὐγράφου τῶν μαρτύρων
11 Π	Μηνᾶ καὶ Βικτωρος μαρτ.	11 Κ	Δανιὴλ τοῦ Στυλίου
12 Σ	Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος	12 Δ	Σπυριδῶνος ἐπισκ. Τριμυθοῦντος τοῦ θαυματουργ.
13 Κ	Ἰωάν. τοῦ Χρυσοστόμου	13 Τ	Εὐστατίου καὶ Λουκίας
14 Δ	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου	14 Τ	Θόρσου, Καλλινίκου, Φιλίμονος μαρτύρων
15 Τ	Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβέθου μαρτύρων	15 Π	Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος
16 Τ	Ματθαίου τοῦ Ἐθαγγελιστοῦ	16 Π	Ἄγγαίου τοῦ προφήτου
17 Π	Γρηγορίου ἐπισκόπου	17 Σ	Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου
18 Π	Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ	18 Κ	Σεβαστιανοῦ καὶ Ζωῆς
19 Σ	Ἀδδίου τοῦ προφήτου καὶ Βαρλαάμ μάρτυρος	19 Δ	Βονιφατίου καὶ Ἀγλαίας
20 Κ	Γρηγορίου τοῦ Δεκαπ. καὶ Πρόκλου Κων/πόλεως	20 Τ	Ἰγνατίου ἱερομάρτυρος
21 Δ	Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοκόκου	21 Τ	Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλέους μαρτύρων
22 Τ	Φιλήμονος τοῦ ἀποστόλου	22 Ἰ	Ἀναστασίας τῆς Φαρμακοῦ.
23 Τ	Γρηγορίου Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπ.	23 Π	Τῶν ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρ.
24 Π	Κλήμεντος Πάπα Ρώμης	24 Σ	Εὐγένειος δαιομάρτυρος
25 Π	Δικατερίνης Μεγαλομάρτυρος. Μερκουρίου μάρτ.	25 Κ	Ἡ Γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
26 Σ	Στυλιανοῦ καὶ Ἀλυπίου	26 Δ	Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου
27 Κ	Ἰακώβου μεγαλομάρτυρος	27 Τ	Τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος
28 Δ	Στεφάνου δαιομάρτυρος	28 Τ	Τῶν ἁγίων Διομυρίων μαρτ.
29 Τ	Παραμόνου καὶ Φιλομένου	29 Π	Τῶν 14,000 ἁγίων Νηπίων
30 Τ	Τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου	30 Π	Ἄνουαις δαιομάρτυρος
		31 Σ	Μελάνης τῆς δαίας

ΔΕΚΑΕΤΗΡΙΣ

Τὸ Μικρασιατικὸν πανηγυρίζει ἐφέτος τὴν δεκαετηρίδα του. Δέκα συναπτὰ ἔτη ἐκδόσεως ἐνός τοιοῦτου βιβλίου εἰς τὴν μικρὰν μας νῆσον, ἣτις εἶχε μὲν προνομίας καὶ σχετικὴν ἐλευθερίαν, ἑστερεῖτο ὅμως καὶ στερεῖται ἀκόμη ὄλων ἐκείνων τῶν μέσων καὶ τῶν εὐκολιῶν, ὧν δεῖται ἢ ἐκτύπωσις τοιοῦτου ἔργου, εἴνε τι ὅπερ ἀπαιτεῖ καὶ θέλῃσιν μεγάλην. καὶ κόπους πολλούς, ἀλλὰ καὶ θυσίας ὑπερτάτας. Συναισθανομένη ἐν τούτοις ἡ Διεθνήσιν οἱσ ὁποῖον ἐθνικῶς ὑψηλὸν ἐξυπηρετεῖ σκοπὸν τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Σάμου ἐχρησίμευσεν ὡς πνευματικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν ἀλυτρώτων, τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν ἐν διασπορᾷ ἀδελφῶν, πρὸ οὐδενὸς ὑπεχώρησεν, ἀλλὰ τεθεῖσα ἀνωτέρω παντός ἐμποδίου, ἀδιάφορος πρὸς πᾶσαν θυσίαν, εἰς ἔν καὶ μόνον ἀπέβλεψε, τὸν ἐθνωφελεῖ σκοπὸν τοῦ βιβλίου καὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ. Οἱ παρακολουθήσαντες τὴν ἐξέλιξιν του ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἀνὰ χεῖρας δεκάτου τόμου ἀναγνωρίζουσι, βεβαίως, καὶ ἀνομολογοῦσι τὸσον τὴν ἀφελιμότητα ὅσον καὶ τὴν τελειοποίησιν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Διὰ τῶν σελίδων του τὸ πνεῦμα τῶσων ἐργατῶν τοῦ καλᾶμου διεσκορπίσθη εἰς τὸν ἀνὰ τὰ τέσσαρα τοῦ ἐρίζοντος σημεῖα Ἑλληνισμόν. Εἶδε χαρὰς καὶ θριάμβους, ὑμνησεν ἐθνικὰ κλέη καὶ τρόπαια καὶ ὑπέστη διωγμούς καὶ κατατροφάς. Ἐσῦρθη μετὰ τῶν ὑποστηρικτῶν του εἰς τὰ τουρκικὰ στρατοδικεῖα καὶ κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρός θάνατον ἄλλ' ὡς ὁ φοινῖξ ἐκ τῆς τέφρας του ἀναγεννώμενον πανηγυρίζει σήμερον τὴν δεκαετηρίδα του ἀναμένον νέους νὰ γράψῃ ἐθνικοὺς θριάμβους καὶ εἰς νέους τοῦ πνεύματος ἐργάτας νὰ προσφέρῃ τὴν φιλοξενίαν του.

Τὸ μόνον δι' ὅπερ θλίβεται ἐφέτος ἡ Διεύθυνσις εἶνε ὅτι ὡς ἐκ τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου κατέστη ἀδύνατον νὰ ἔλθῃ ἐκ Λειψίας ὁ συνήθης πολυτελής χάρτης τοῦ βιβλίου ἐξ ἀνάγκης δὲ ἐγένετο χρῆσις τοῦ παρόντος μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ αὐτοῦ ἐξευρεθέντος πολὺ δὲ περισσότερον ἐκείνου στοιχίζοντος. Πειρασμένη δὲ μὴ ἡ Διεύθυνσις ὅτι οἱ πολυπληθεῖς ὑποστηρικταὶ τοῦ βιβλίου θὰ φανῶσι ἐπιεικεῖς πρὸς τὴν καταναγκαστικὴν αὐτὴν ἔλλειψιν, διερμηνεύει τὴν ὑπερτάτην ψυχικὴν εὐχαριστήσιν της ὅτι τὸ ἐφ' ἑαυτὴν συνέβαλεν εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνάπτυξιν ἑνὸς φιλολογικοῦ κέντρου ἐν τῇ Ἀρχιπελάγῳ, ὅτι μετὰ τὰς Ἀθήνας ἡ Σάμος διὰ τοῦ «Μικρασιατικοῦ» κρατεῖ τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ κίνησιν καὶ ἐκφράζει θερμὰς εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς εὐγενεῖς συνεργάτας καὶ πνευματικοὺς συναθλητάς καὶ πρὸς ὅλους τοὺς διαφοροτρόπως ὑποστηρίζοντας τὸ «Μικρασιατικόν» κατὰ τὴν δεκαετὴ σταδιοδρομίαν του.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΕΛΠΙΣ, ΠΙΣΤΙΣ, ΑΓΑΠΗ

Η ΠΑΛΗΑ ΦΙΛΕΝΑΔΑ

Ο Κώστας Κουτσαύτης ήταν μοναχογυιός. Ο πατέρας του λοστρόμος έδω και τριάντα χρόνια κουτσά στραβά μπορούσε να τον μάθη δυό γράμματα να μη θαλασσοπνίγεται σαν κι' αυτόν στα καράβια. «'Ας γείνη, έλεγε, έστω κι' ένας παληογραφιάς. Να μην τον ιδω' μόνον στ' αλμπουρα και στόν άργάτη.» Τά ίδια έλεγε και η μάνα του με την διαφορά ότι τον έφαντάζετο όχι γραφιιά, αλλά δικηγόρο τουλάχιστον. Έλογάριαζαν όμως χωρίς τον ξενοδόχο. Ο Κώστας κατώρθωσε 10

Έπαιρνε την πετονίτσα, και κατ' εϋθειαν στο λιμάνι για φάρμα.

έτων παιδι να τελειώση την πρώτη τάξι του δημοτικού και να προβιβαθή στη δευτέρα. Μόλις έσήμανε τό σημαντικό για τό σχολείο, έπαιρνε την πετονίτσα του και κατ' εϋθειαν στο λιμάνι για φάρμα. Πόσες φορές η δυστυχισμένη η μάνα των τον κωνηρόσε με τό ξύλο στα χέρια στην άκροθαλασσιά να πάν παιδί. Ο Κώστας έπαιρνε τά παπούτσια του στο χέρι να μη τον έμπούξουν στο τρέξιμο και δρόμο.

Όταν ο πατέρας του γύρισε από ένα ταξείδι μακρινό, δέν ηύρε τον Κώστα στο σπίτι. Είχε πάη μουτσος σε μιιά μπρατσέρα.

«'Ας τον νά πάη κατ' άνέμου, ειπ' ο πατέρας του, αφού δέν έχει μυαλό». Ο Κώστας αν δέν ήτανε καλός μαθητής, ήτανε όμως καλός ναύτης. Η θάλασσα ήτανε τό στοιχείο του. Όσο αυτή έμάνιωνε τόσο εύχαριστείτο εκείνος. Όταν τά λυσσσαμένα κύματα ώρμουσαν άκράτητα να καταπιούν τό καράβι, ο Κώστας όλόρθος στην πλώρη, με τά μαλλιά του ανακατωμένα από τόν άγέρα, μ' ένα γέλοιο θριαμβευτικό έδέχετο κατάμουτρα τόν άφρό τους.

Όσο όμως αυτός άγαπούσε τη θάλασσα, τόσο 'κείνη τόν έσπρωχεν από την άγκαλιά της. Τρεις φορές ένανάγησε και τίς

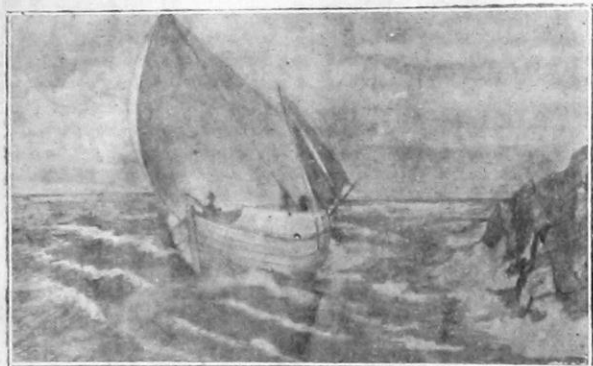
Η σκούνα γίνηκε χίλια κομμάτια.

τρεις φορές φτηνά την έγλύτωσε. Μιά φορά ήταν σε μιιά σκούνα φορτωμένη ξυλεία από τόν Ποταμό για τόν Πειραιά. Βγαίνοντας απ' τά Δαρδανέλλια στ' άνοιχτά τους πλάκωσε βορηάς στην άρχη ήμερος, έπειτα όμως άγρίεψε και όταν πλέον έπλησίασαν στον Κάβο—Ντόρο περασμένα τά μεσάνυχτα τους τίναξε στη στεριά κι' η σκούνα γίνηκε χίλια κομμάτια. Ο Κώστας τη γλύτωσε και πάλι με τό άριστερό του χέρι όμως σπασμένο. Ξόδεψε τά μαλλοκέφαλά του στην Άθήνα όσο νό γείνη καλά και ώρκίστηκε να μη ξαναπατήση τό πόδι σε καράβι, αφού η θάλασσα ήταν γιατύν μητρικιά. Αυτό ήθελε δά και ο πατέρας του και η μάνα του και για να τόν δεσουν καλλίτερα με τη στεριά, αφού μάλιστα ήταν πιά και σε ήλικία τόν πάν-

τρεψαν σάγαμπρο στο Μαραθιά μακρὰ ἀπ' τὴ θάλασσα γιὰ νὰ μὴν τὴ βλέπη καθόλου.

Κ' ἔτσι ὁ Κώστας ἐγένειεν ἀπὸ ναύτης γεωργός. Στὴν ἀρχὴ μὲ τῆς γλυκὰδες τῆς παντρείας δὲν τοῦ φάνηκεν ἀσχημὴ ἢ στεριά. Ὅσο περνοῦσεν ὁ καιρὸς, τόσο πῖο δύσκολες τοῦ φαίνονταν ἢ στεριανὲς δουλειές. Ἐπιανε ν' ἀρμέξῃ τὴ γίδα καὶ γάλα δὲν ἔβγαζεν, ἐκαβαλοῦσε τὸ μουλάρι καὶ τινάζονταν κατὰ γῆς, ἐφόρτωνε τὸ μουλάρι καὶ τὸ φόρτωμα πάντα θὰ γκρεμίζονταν στὸ δρόμο. Ἦρθε ἡ ἐποχὴ τῆς σπορᾶς καὶ ὁ Κώστας ἐπῆρε τὰ βώδια καὶ τ' ἀλέτρι νὰ ὀργώσῃ τὸ χωράφι.

«— Ὅρτσα, Καλοῦδι—ἐφώναζε στὸ ἓνα βῶδι—Πούντζα, Με-
λίσι—ἐφώναζε στὸ ἄλλο». Κ' ἐκεῖνα ἀγροικῶντας ξένη φωνή

Φεύγω μὲ τὸ λόβερ τοῦ καπετὰν Βαγγέλη τοῦ Τράκα.

καὶ χερί ἄμαθο νὰ τὰ κρατῇ ἐπῆγαιναν ὅπου ἤθελαν καὶ τὸ χω-
ράφι ἔμεινε ἀκαλλιέργητο.

Ἔτσι δύσκολα καὶ στενοχωρημένες περνοῦσαν ἡ μέρες τοῦ
Κώστα στὴ στεριά.

Μιά μέρα κατέβηκε κάτω στὸ χωριὸ νὰ δῇ τοὺς γερόντους.

«— Γειά σου, Κώστα! ὁ ἓνας ἀπ' ἐδῶ, Γειά σου, Κώστα! ὁ
ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ.

«— Μωρὲ μᾶς ἐλησιμόνησε, Κώστα!»

Παλαιοὶ φίλοι, καρᾶβια στὸ λιμάνι, βάρκες σὰν περιστέρους,
ἄγχορες, ἀλυσίδες, πανιά καὶ ἄλμπουρα ὅλα αὐτὰ ἐξύπνησαν
στὴ ψυχὴ τοῦ Κώστα μιά παλῆν ἔξω κοιμισμένη γιὰ λίγο και-
ρὸ. Ὁ καπετὰν Βαγγέλης ἐτσούρμαρε γιὰ τὸ λόβερ του δὲν χά-

νει καιρὸ ὁ Κώστας μπαίνει κι' αὐτὸς μὲς' τὴν τσοῦρμα. Τὸ
βράδυ ἡ γυναῖκά του ἀντὶ νὰ δεχθῇ τὸν ἄνδρα τῆς ἐλάβαινε τὸ
ἔξῃς γράμμα: «Μάρω! Ἡ στεριά δὲ μὲ σηκώνει καὶ τόσο πού
κάθησα πολὺ ἦταν. Θαλασσινὸς γεννήθηκα, θαλασσινὸς θὰ πε-
θάνω. Ὅ,τι θέλεις κάμε. Ἄν δὲν μπορῆς νὰ τὰ κουμαντάρῃς,
πούλα τὸ μουλάρι στὸ πανηγῦρι καὶ δὸς τὰ βώδια στὸ χασάπι.
Ἡ θάλασσα εἶναι παλῆν φιλενάδα μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴν
ἀρνηθῶ. Σήμερα φεύγω μὲ τὸ λόβερ τοῦ καπετὰν Βαγγέλη τοῦ
Τράκα. Σὲ ἀπαζομαι. Κώστας».

Π. Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ

ΜΙΣΕΜΟΣ

Τῇ προσφιλεῖ μου φίλῃ
Ἀθηνᾶ | Χατζηδημητρίου.

Ἐντελωμένη ἢ γαλανὴ
Ἀπὸ τὰ πράσινα βουνά,
Φυσᾷ τ' ἀγέρι τὸ ψυχρὸ
Καὶ τὸ θαπὸρι ξεκινᾷ,

Καὶ γιὰ τὴν ἅγια λειτουργίαν
Σημαίνει ἢ καμπάνα....
Πατριδα μου σ' ἀφίνω γειά....
Ἀγαπημένη μάν!

ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

Ἄλλου πετοῦν ἢ σκέψεις κι' ἄλλου εἶν' ἡ καρδιά μου
Κι' ἄλλου μὲ φέρει τὸ γοργὸ τὸ γαλανὸ τὸ κῆμα.
Ἐνα ταξεῖδ' εἶν' ἡ ζωὴ μὲ χίλια ἀκρογᾶλια
Κ' ἓνα λιμάνι μοναχὰ τὸ σκοτεινὸ τὸ μνημα.

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΑΛΙΕΥΤΡΙΑ ΓΑΡΙΔΩΝ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Μ. ΣΒΟΡΘΟΣ

Εἶνε ὁ καταλληλότερος τίτλος, τὸν ὁποῖον δύναται νὰ δώσῃ τις προκειμένου νὰ σκιαγραφῆσῃ ἄνδρα, ὁ ὁποῖος τὴν ζωὴν του ὅλην ἀφιέρωσεν εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν πρόοδον τῆς Πατρίδος.

Πολεμιστὴς εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν

ἐθνικῶν συμφερόντων ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, ὁ Δημήτριος Σβορώνος ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ ἐσπούδασε τὴν Νομικὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Υἱὸς τοῦ Μιχαὴλ Σβορώνου, τοῦ τοσοῦτον πατριωτικῶς ἐργασθέντος ὑπὲρ τοῦ μεγάλου κρητικῆς ἀγῶνος ὡς πρόεδρος τοῦ ἐν Κομπόλει Κρητικῆς Κομητάτου, δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὸ πατρικὸν παράδειγμα καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν πατριωτικὴν ἐκείνου δρᾶσιν.

Φιλόπατρις εἰς ἄκρον, ψυχὴ εὐγενὴς καὶ ἐνθουσιώδης, πλήρης ὡραίων ιδεῶν, γενναῖος καὶ ἀτρόμητος ἐν τῷ κινδύνῳ, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἰδρύσεως τῆς Φοιτητικῆς Φάλαγγος. Οἱ συμφοιτηταὶ του ἀναγνωρίζοντες καὶ ἐκτιμῶντες τὰ ἀρετὰς του αὐτᾶς, τὴν γενναϊότητα καὶ τὸν χαρακτήρα του τὸν ἐξέλεξαν λοχαγὸν ταύτης. Μόλις ὁμως ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἀνταρτικὰ σώματα εἰσέβηλον ἐν Θεσσαλίᾳ, ὁ νεαρὸς Δημήτριος, ὑπέικων εἰς τὰ γενναῖα αἰσθήματά του καὶ τὸν ὀρμητικὸν χαρακτήρα του, ἐτάχθη ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σούτσον γενναίως πολεμήσας εἰς τὰ θεσσαλικά πεδία, ἐνθα διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ ὀρμητικότητά του ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τῶν συμπολεμιστῶν του ὀπλαρχηγός. Ὁ μέγας πολιτικός τῆς Ἑλλάδος Ἀλέξανδρος Κουμουνδούρος ἔλεγε ὅτι τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστατικὸν κίνημα ἐχρησίμωσεν εἰς τὸ νὰ ἐπιστεῦσθῃ καὶ πραγματοποιηθῇ ἡ ἔνωσις τῆς Θεσσαλίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ κίνημα τοῦτο ὁ νεαρῶτατος τότε Δημήτριος ἐπαίξε σπουδαῖον ρόλον.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν λαμπρῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ σπουδῶν του ὀργῶν πάντοτε πρὸς πατριωτικὴν δρᾶσιν ἐπέδοθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Ἐγένετο μέλος πολλῶν πολιτικῶν σωματείων, ἡ δὲ πατρίς αὐτοῦ Κεφαλληνία ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ διαβλέπουσα τὸν ὄγκραφνῆ πατριωτὴν καὶ τὸν καταλλήλοτερον ἐν τῇ Βουλῇ ἀντιπρόσωπόν της, ἐξέλεξε αὐτὸν κατὰ διαφόρους περιόδους Βουλευτὴν. Καὶ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, μὲ τὸ ὅποιον ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς του τὸν ἐτίμησεν καὶ ἡ δημόδης Μούσα ἐψάλε τὸν ἐκλογικὸν θρίαμβόν του, ὁ Σβορώνος ἐδείχθη ἀντάξιός καὶ ὑπέρτερος τῶν προσδοκῶν ἐκείνων, οἵτινες εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεῦθησαν τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου των. Στοιμῶλος ἀγορητῆς καὶ σθεναρὸς ῥήτωρ εἰργάσθη ἀόκνως ὑπὲρ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους καὶ ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν συμπολιτῶν του Κεφαλλήνων. Θερμὸς συνήγορος τῶν ἀφορῶντων τὴν πατρίδα του ἐπρόκεισε τὰ χωρία τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐπαρχίας Κραναιᾶς μὲ σχολεῖα καὶ διάφορα δημόσια καὶ δημοτικά ἔργα, ὑπεραμυνόμενος παντὸς ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐνήμερίαν καὶ τὴν προόδον τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἀντεπροσώπευεν.

Ἡ ἰκανότης του πάντοτε ἀνεγνωρίσθη καὶ πολλάκις τῷ προσεφέρθησαν ἠψηλαὶ δημόσιοι θέσεις. Ἐπὶ τῆς πρῶθουπουργίας

τοῦ κ. Ἀλεξ. Ζαΐμη τοῦ ἐπρωτάθῃ ἡ θέσις Νομάρχου καὶ Ὑπουργοῦ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὰ πολλαπλὰ του προσόντα καὶ ἀμειβουσα τὰς πολλὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας του ἀπένευεν αὐτῷ τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος.

Ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος ἀφύπνισε καὶ πάλιν ἐν τῇ εὐγενεῖ καὶ γενναίᾳ ψυχῇ του τὰ φιλοπόλεμα καὶ πατριωτικὰ αἰσθήματά του, τῶν ὁποίων τὴν ἀγνότητα δὲν διέφθειρε πολυετὴς πολιτικός βίος. Εἰς τὸ πρῶτον πολεμικὸν σάλπισμα ὁ Σβορώνος εὐρέθη ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Ἠπείρου. Εἰς τὴν γιγαντομαχίαν τοῦ Μπιζανίου ὁ ἄλλοτε νεαρὸς τῶν Θεσσαλικῶν πεδίων μαχητῆς, ὠρμος ἤδη ἀνὴρ, ἐμάχετο ὡς ἀπλοῦς ὀπλίτης ἔξωθεν τῶν Ἰωαννίνων. Ὁ ἥρωϊσμός του ἐξέπληξε πάντας τοὺς γνωρίζοντας αὐτόν, ἡ δὲ Α. Β. Ὑ. ὁ πρίγκηψ Γεώργιος, ὅστις καὶ ἐν Παρισίοις εἶχε γνωρίσει αὐτόν, τὸν ἐτίμα διὰ τῆς ἰδιαιτέρας φιλίας του, θαυμάζων τὸν πατριωτισμὸν του.

Δυστυχῶς αἱ ὑπηρεσίαι του αὐταὶ πρὸς τὴν πατρίδα, εἰς ἣν ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν ζωὴν του, τὸ εὐγενὲς τοῦτο τέκνον της, ἦσαν καὶ αἱ τελευταῖαι. Μαρόμενος ἔξωθεν τοῦ Μπιζανίου ἀπέκτισε τὸ σπέρμα τῆς ἐπαράτου νόσου, ἣτις κατόπιν ὀδυνεῖς ἐγχειρήσεως ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἱατροῦ καὶ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Φωκᾶ ἔφερεν αὐτὸν προῶτως εἰς τὸν τάφον ἐν τῇ ἀκμῇ ἀκόμη τῆς ἐθνικῆς δράσεώς του καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὡραιότερας ψυχικῆς του ἐξάρσεως, τὴν 8 Δεκεμβρίου 1913.

Ἡ συμπάθεια καὶ ἐκτίμησις τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε μέλος, διακρινόμενος διὰ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθητικῶν του, τοὺς ἀβροῦς τρόπους του, τὴν μεγάλην μόρφωσιν καὶ τὸν ὑπερήφανον χαρακτήρα του ἐξεδηλώθη περιτράως κατὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ, τὴν σεμνοπρεπῆ καὶ συγκινητικὴν, ἣν παρηκολούθησεν ἑλκετὸς κόσμος, τοῦ πρῶην πρωθυπουργοῦ κ. Ράλλη συνοδεύσαντις αὐτὴν ἐν προφανεῖ συγκινήσει μέχρι τοῦ νεκροταφείου.

Τοιοῦτος ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφία ὁ διτῶς εἰς τὸν βωμόν τῆς πατρίδος τὴν ζωὴν αὐτοῦ μετ' αὐτῆσπαρήσεως προσεγγικῶν, ὁ γενναῖος πολεμιστῆς καὶ ὁ σθεναρὸς βουλευτῆς, τὴν θαυμαστικὴν τοῦ ὁποίου προτομὴν προσφιλεῖς λατρευούσης ἀδελφῆς καὶ ἀδελφοῦ χειρὶ ἐστῆσεν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τάφον αὐτῶν ἐν τῷ πρῶτῳ νεκροταφείῳ, εἰς τὰς ἀρμονικὰς τῆς ὁποίας γραμμὰς ζωγραφεῖται ἡ εὐγενὴς καὶ ἐνθους φυσιογνωμία τῆς ἐκλειψάσης ἐκλεκτῆς ὑπάρξεως.

OTTO LINGNER Η ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΗ

Η ΔΙΚΗ ΚΑΙ Η ΒΑΤΑΔΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΑΣ Δ' ΑΡΚ

ΤΗΣ ΕΠΙΚΛΗΘΕΙΣΗΣ ΑΥΡΗΛΙΑΝΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ

(Απόσπασμα ανέκδοτου ιστορικού σημειώματος υπό τὸν τίτλον «Ἡ Αὐρηλιανὴ Παρθένος ἐν τῇ ἱστορίᾳ»)

III

Ἡ δόνη εἶναι ἡ σφραγὶς παντὸς θείου ἔργου ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. Οὐδὲν τοιοῦτο συνετελέσθη μέχρι τοῦδε χωρὶς ν' ἀπολήξῃ εἰς θυσίαν ἑλοκαυτώματος. Ἡ ἐξάγνισις τοῦ κόσμου καὶ τῶν κατ' ἰδίαν ἔθνων τελεῖται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ τῶν ἀγνοτέρων θυμάτων, προσφερόντων τὸ ἴδιον αἷμα εἰς τὴν γενικὴν ἀπολύτρωσιν.

Οὕτως ὑπὸ τὸν μέγαν σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ἐκτείνοντα τοὺς δύο του βραχίονας ὑπεράνω τῆς ὄλης ἀνθρωπότητος, πλείσται δμοιοτύποι θυσίαι καὶ μαρτύρια λαμπρύνουσι τὸ στερέωμα τῆς ἱστορίας. Ἀλλὰ τὸ μαρτύριον τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ τὴν ἰστορίαν ἀναλογίαν πρὸς τὸ πάθος τοῦ Ἐσταυρωμένου Θεανθρώπου, ὥστε αὐτὴ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία δι' ἐπιφανεστάτων αὐτῆς λειτουργῶν ἐσημείωσε τὴν ὁμοιότητα ταύτην καὶ κατεπλάγη πρὸ αὐτῆς. Διότι δὲν ἔλειψεν ἐκ τοῦ ἁγίου μαρτυρίου τῆς κόρης ταύτης οὔτε ἡ προ-

ΣΗΜ. Περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας τῶν ἐν τῷ κειμένῳ δύνανται ὁ θέλων νὰ μελετήσῃ, πλὴν τῶν πολλῶν ἄλλων γαλλικῶν συγγραμμάτων, καὶ τὰ ἑξῆς: M. Ricard, Jeanne d' Arc la Vénéralable, ἔκδ. 1894.—Wallon, Jeanne d' Arc.—P. Ayroles, La Pucelle devant d' Eglise de son temps.—Jos. Fabre, Jeanne d' Arc, libératrice de la France.—Clém. d' Averdy, Les notices sur le procès de condamnation et de rehabilitation de J. d' Arc, 1790.

δοσία τοῦ Ἰούδα, οὔτε ἡ ἀπάρνησις τοῦ Ἀποστόλου, οὔτε τὰ τρι-
 ἀκοντα ἀργύρια, οὔτε ὁ Ἀρχιερεὺς Καϊάφας, οὔτε οἱ ἐμπατριῶ-
 οὔτε ἡ δίκη, οὔτε τὰ βασανιστήρια, οὔτε ἡ θανάτωσις, καί, ἔτι πλέ-
 ον, ἐν ἀναλογία, οὔτε αὐτὴ ἡ Ἀνάστασις, τελεσθεῖσα διὰ τῆς πό-
 λυκρότου δίκης καὶ ἀποφάσεως, ἣτις ἀνεκήρυξεν ὕστερον τὴν ἀμφι-
 ότητα τῆς ἡρωϊδος ἀλλὰ νεκρᾶς ἦδη πλέον Παρθένου.

Ἔβυεν ὁ ἡλιος τῆς 23 Ματοῦ 1430 ὅτε ἡ Ἰωάννα δ' Ἄρκ, συλ-
 ληφθεῖσα αἰχμάλωτος μετήχθη δεσμίαι ὑπὸ τῶν βουργουνδεῶν εἰς
 Margny καὶ ἐκλείσθη εἰς εἰρκτήν.

Ὁ μέγας βρετανικὸς λέων ἐκράτει εἰς τοὺς ὀδόντας του τὴν
 μικρὰν χρυσαλλίδα καὶ διελογίζετο πῶς νὰ τὴν σπαράξῃ ἀπηνέ-
 στερον.

Σχέδιον τότε καταχθόνιον καὶ σατανικὸν διεγράφη εἰς τὸν νοῦν
 τῶν λόρδων τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου.

— Ὁ κόσμος, εἶπον, ἀποδίδει τὰς νίκας τῆς κόρης ταύτης εἰς
 ὑπερφυὰ καὶ θείαν αὐτῆς δύναμιν. Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν ν' ἀποθάνῃ
 αὐτὴ ἀπλῶς. Πρέπει μετ' αὐτῆς νὰ συναποθάνῃ καὶ ἡ ταυτὴν
 πεποιθήσις τοῦ κόσμου. Πρέπει πάση θυσίᾳ ν' ἀνακηρυχθῇ ἐπισή-
 μως ὅπ' αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως νὰ πιστευθῇ ὑπὸ
 πάντων, ὅτι ἡ δύναμις τῆς κόρης ταύτης δὲν πηγάζει ἐκ τοῦ Θεοῦ
 ἀλλ' ἐκ τοῦ θαύματος τῆς κολάσεως. Ν' ἀφανισθῇ λοιπὸν ἀπ' αὐ-
 τῆς ὁ φωτιστικὸς φανὸς τῆς ἀγίας, ὁ περιβάλλων αὐτὴν ἐν τῇ πεποι-
 θήσει τοῦ λαοῦ, καὶ παρισταμένη ὡς ἀποστάτις τῆς Ἐκκλησίας,
 νὰ καταδικασθῇ καὶ θανατωθῇ ὡς αἰρετικὴ καὶ μάγισσα.

Τὸ σχέδιον τοῦτο διπλῆς δολοφονίας τῆς Παρθένου ἐπεδοκιμά-
 σθη ὡς ἐμπνευσις μεγαλοφυίας μετὰ χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ, διότι
 ἦτο τὸ μόνον δυνάμενον νὰ συντρίψῃ διὰ μιᾶς καὶ τὴν τιμὴν καὶ
 τὴν ζωὴν τῆς ἀτυχοῦς αἰχμάλωτου.

Τίς ὅμως θὰ ἦτο ὁ ἀρμόδιος δικαστής, ὅστις ἤθελε προσενέγκῃ
 προθύμως τὸ κύρος τῆς νομίμου δικαιοδοσίας του εἰς ἐκτέλεσιν
 τοῦ διεικῶς θανατοῦ ἐκεῖνου σχεδίου τῆς ἐκδικήσεως; Ὡ! τοιαυτὰ
 ὑπηρεσία οὐδέποτε ὑπῆρξαν δυσῦρετοι, ἐσάκις τὸ μῖσος τὰς ἐκά-
 λεσεν εἰς βοήθειαν ὑπὸ τὴν λάμπην τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς
 ἰσχύος. Δὲν ἔστερήθη δικαστῶν ὁ Ἰησοῦς, ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Γα-
 λιλαιῶς.

Κατὰ τὰ τότε ἐν τῇ δύσει κρατοῦντα, ἡ Ἐκκλησία, ὑποστηρι-
 ζομένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, κατεδύκεν ἀμελιτικῶς τὴν θρη-
 σκευτικὴν αἵρεσιν καὶ τὴν μάγισσαν, διότι ἐθεωροῦντο οὗτοι ἀπει-
 λοῦσαι αὐτὴν τὴν ἐνόστασιν τῶν κρατῶν, τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν
 ἀτόμων. Διὰ τοῦτο πᾶν πρόσωπον κατηγοροῦμενον ὡς ζητοῦν νὰ
 εἰσαγάγῃ καινοτομίαν τινὰ ἐν τῇ δόγματι ἢ μετερχόμενον τὴν μά-
 γισσαν, συναλαμβάνετο ἀμέσως καὶ ἐφυλακίζετο, ὁ δὲ ἀρμόδιος Ἐ-
 πίσκοπος μετὰ κληρικῶν καὶ σοφῶν λαϊκῶν ὑπέβαλε τὸν ὑπόδι-
 κων εἰς μακρὰν καὶ λεπτολόγον ἀνάκρισιν περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δο-
 ξασιῶν. Ἐὰν δὲ ἡ μὲν κατηγορία ἀπεδεικνύετο ἀληθής, ὁ δὲ πα-
 ραβάτης ἐπέμενεν ἀρνούμενος ν' ἀποκηρύξῃ τὰς ιδέας του, τὸ ἐκ-

κλησιαστικὸν δικαστήριον, βεβαιοῦν δι' ἀποφάσεως τὴν ἐνοχὴν,
 παρέπεμπεν αὐτὸν εἰς τὴν κοσμικὴν δικαιοσύνην, αὕτη δ' ἐτιμώ-
 ρει τὸν ἐνοχον διὰ ποινῶν, ὧν ἡ κυριωτέρα καὶ συνηθετέρα ἦτο ὁ
 διὰ πυρὸς θάνατος.

Καὶ ἰδοὺ διατί οἱ Ἄγγλοι ἐπεκαλέσθησαν ἀμέσως τὴν ἐκκλησι-
 αστικὴν δικαιοδοσίαν ὅπως δι' αὐτῆς θανατώσωσι τὴν τιμὴν καὶ
 τὴν ζωὴν τῆς Παρθένου.

Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ εὐρεθῇ εἰς Γάλλους ἀρχιερεὺς, εἶδος
 αὐλικοῦ Καϊάφα, ὄργανον εὐπειθοῦς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἣτις τότε
 κατεῖχεν εἰσέτι ὡς κυρίαρχος τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσιν καὶ τὴν
 βόρειον Γαλλίαν. Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς οὗτος εὐρέθη τῷνόντι προσφορῶ-
 τας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γάλλου ἐπισκόπου Cauchon, ὃν δόξα
 εἰδεχθῆς καὶ βδελυρὰ ἀπθανάτισεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τοῦ τίτλου
 Καϊάφα τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ.

Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ τὸ πάθος τῆς φιλοδοξίας ἐμόρφωσε τέ-
 ρας σκληρότητος καὶ ἀσπλαχνίας. Κατορθώσας ν' ἀναρριχηθῇ
 ἔρπων διὰ τῆς φαυλοτέρας ὑπεκρίσεως εἰς ἀνώτατα κληρικὰ ἀξιώ-
 ματα καὶ καταδιωχθεὶς ὕστερον ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως
 ὡς ἀποστάτης, προδότης καὶ ἐνοχος καθουσίσεως, κατέφυγε πρὸς
 τοὺς Ἄγγλους καὶ ἀποπνδος γερόμενος ἐχθρὸς τῆς πατρίδος του,
 ἐπόλησεν εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα του.
 Μῖσος δὲ μακρὸν ἐπλήρου τὴν ψυχὴν του κατὰ τῆς κόρης, ἣτις
 ἀνθρώπως ἰνικηφόρον τὴν ὑπ' αὐτοῦ μισουμένην πατρίδα του.

Τριπλῆ τότε συμμαχία συνήφθη κατὰ τῆς Ἰωάννας πρὸς νομι-
 μοποίησιν τῆς δολοφονίας δίκης. Ὁ ἐπίσκοπος Κωσῶν, ἐκπροσω-
 πῶν δῆθεν τὴν γαλλικὴν ἐκκλησίαν, τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρι-
 σίων, διηρημένον ἤδη εἰς δύο μερίδας, τὴν ἀγγλόφρονα καὶ τὴν
 γαλλικὴν, ἣτις ἀπεχώρησεν αὐτὸν καὶ ἐκ Παρισίων ταχθεῖσα μετὰ
 τοῦ Γάλλου Βασιλέως, καὶ ἡ ἐν Παρισίῳ ἀγγλικὴ κυβέρνησις
 συνηθώθησαν ὅπως ἀπαρτίσωσι πρόσχημα νομιμότητος πρὸς δίκην
 καὶ κατασύντριψιν τοῦ ἀθῶου παιδίου.

Καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων καταγγέλλον τὴν Ἰωάν-
 ναν δ' Ἄρκ ὡς ἀποστάτιδα τῆς ἐκκλησίας καὶ ὡς μάγισσαν, κα-
 λεῖ τὸν δούκα τοῦ Λουξεμβούργου, ὅστις ἐκράτει τὴν αἰχμάλωτον
 κόρην ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἵνα τὴν παραδώσῃ εἰς τὴν ἀγγλικὴν
 ἐν Γαλλίᾳ κυβέρνησιν ὅπως δικασθῇ. Ἐδίστασεν ὁ δούξ, ἀλλὰ τὸ
 ἀγγλικὸν χρυσὸν κατενίκησε τὸν διαταγμὸν, καὶ ἡ Ἰωάννα
 ἐπωλήθη εἰς τοὺς Ἄγγλους τῇ 21 Νοεμβρίου 1430 ἀντὶ δεκακί-
 σχιλων λιβρών, τὰς ὁποίας ὁ ἀντιβασιλεὺς ἀγγλὸς δούξ Bedford
 συνέλεξεν ἐπιδαλῶν εἰδικὸν πρὸς τοῦτο φόρον εἰς τὴν Νορμαν-
 δίαν.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἐπίσκοπος Cauchon δὲν ἔμεινε μὲ κενάστὸς χει-
 ρας, διότι, ὡς βεβαιοῦσιν οἱ περὶ τῆς δίκης ταύτης συγγράψαντες,
 σῶζονται ἀκόμη καὶ σήμερον ἰδιόχειροι αὐτοῦ ἐξοφλητικὰ ἀπο-
 δεῖξεις μαρτυροῦσαι ὅτι ἔλαβε παρὰ τῶν Ἄγγλων ποσὸν ἴσον πρὸς
 100,000 περίπου φράγκων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἵνα διεξαγάγῃ

κατά τὸ συμφέρον τῶν Ἀγγλῶν τὴν δίκην τῆς Παρθένου.

Ἐνθ' αἱ σκότιαί καὶ εἰδεχθεῖς αὐταὶ προπαρσκευαῖ ἔχαλκύνοντο μεταῖον τῶν συνενόχων ἐκείνων, ἡ Ἰωάννα, κεκλεισμένη ἐν τῇ φρουρῇ Beaulieu, παρά τὴν Κομπιέννην, ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπαγρύπνησιν τῶν δεσμοφυλάκων τῆς, ἔκλειε τὴν τύχην τῆς πολιορκουμένης ταύτης πόλεως ἀπειλουμένης ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν νὰ καταστραφῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. Ἡ ἠρωϊκὴ ψυχὴ τοῦ παιδίου ἐκείνου ἐξανέστη ἀκράτητος καθ' ἡμέραν τῇ εἰπον ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσι πάντα τὰ ἐν Κομπιέννην παῖδια ἀπὸ ἡλικίας ἐπτὰ ἐτῶν καὶ κατωτέρω, καὶ ἀπεπειράθη νὰ φύγῃ καὶ νὰ δράμῃ εἰς σωτηρίαν τῆς πόλεως. Ἀλλ' ὁ θυὸς τοῦ Λουξεμβούργου, προλαβὼν τὴν φυγὴν τῆς, μετέφρεν αὐτὴν δεσμίαν εἰς τὸν παρὰ τὴν πόλιν Cambrai πύργον του, μακρὰν τῆς Κομπιέννης καὶ ἐνέκλεισεν αὐτὴν εἰς ὑψηλὸν τοῦ πύργου θάλαμον.

Ἀλλὰ τὸ ὕψος τοῦ πύργου ἐκείνου δὲν ἦτο ὑψηλότερον τοῦ πατριωτισμοῦ τῆς κόρης. Προσευχηθεῖσα πρὸς τὸν Ὑψίστον πηδᾷ ἀπὸ μᾶς τῶν ἐπάλλεων, πίπτει ἐπὶ τοῦ εὐδάφους ἀναίσθητος καὶ τὴν πρώτην συλλαμβάνεται καὶ πάλιν.

Ἰησοῦ Χριστέ μου! εἶπε μόλις συνεθεῖσα, σῶσον τὴν δυστυχῆ πόλιν.

Ἡ δέσπαις τῆς εἰσηκούσθη καὶ ἡ Κομπιέννη ἐσώθη μετ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ὡς ἐσώθη καὶ ἡ ἑλν Γαλλία ἐκδιώξασα μετὰ πέντε ἔτη τοὺς Ἀγγλοὺς ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς καὶ ἐπληρώθη οὕτω ἡ πρόρρησις τῆς Παρθένου, ἣτις εἶπε πρὸς τὸν Cauchon λυσάωντα ἐκ μίσους:

— Ἐπίσκοπε, πρὶν ἢ παρέλθωσιν ἔτη ἐπτὰ, ἔ θεός θὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Ἀγγλοὺς ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

Μετήχθη τότε ἡ κόρη δεσμία εἰς Crotoy ἵνα παραδοθῇ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καθ' ὁδὸν αἱ γυναῖκες τῶν πόλεων, δι' ὧν διήλθεν ἡ, πένθιμος ἐκείνη συνοδία, κατεφίλουν τὰς θαρείας ἀλύσεις τῆς ὡς ἄλλοτε ποτε αἱ γυναῖκες τῆς Ἱερουσαλὴμ κατεφίλουν τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἀγομένου εἰς τοῦ Κρανίου τὸν τόπον.

Λαβόντες οἱ Ἀγγλοὶ κατοχὴν τοῦ θύματος αὐτῶν, μετέφρεν τὴν κόρην εἰς Rouen, μακρὰν τῶν Παρισίων, φοβούμενοι τοὺς ἐκεῖ φίλους τοῦ Γάλλου Βασιλέως. Ἐκεῖ τὴν ἔκλεισαν εἰς κλωθὸν σιδηροῦν, ὃ δὲ κατασκευάσας τὸν κλωθὸν ἐκείνον αἰτηροῦργὸς Castille κατέθεσεν ἐνὸρκως ὡς μάρτυς ἐν τῇ δίκῃ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κόρης, ὅτι ὕπτιον ἐντὸς τοῦ κλωθοῦ προσέθεσαν τὸ δυστυχὲς παιδίον ἀπὸ τοῦ τέλους Δεκεμβρίου 1430 μέχρι τῆς 21 Φεβρουαρίου 1431, ἣτοι ἐπὶ 55 ἡμέρας περιέβλεπον ἐξωθεν τῶν αἰδηρῶν κιγκλιδων, ὡς θηρίον κατακείμενον, καὶ ἐκεῖ οἱ ἄνανδροι ὕδρισται τῆς ἐρχόμενοι ἐνέπνουν καὶ ἐνέπαιζον τὴν ἐλευθερώσαν τὴν πατρίδα τῆς ἡρωῖδα κόρην.

Ὡ! Δὲν λαλεῖ ἐδῶ μυθῶδες μαρτυρολογικὸν συναξάριον. Εἶναι ἡ ἀφευθὴς φωνὴ τῆς ψυχρᾶς ἱστορίας μαρτυρομένη ὑπὸ ἐνὸρκων

καταθέσεων ἐν τοῖς σωζομένοις ἐπισημοῖς πρακτικοῖς τῆς δίκης.

Ἐκεῖ, ἐξω τοῦ κλωθοῦ τῆς, ἐλθὼν ἡμέραν τινὰ ὃ πωλήσας αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς θυὸς τοῦ Λουξεμβούργου μετὰ δύο Ἀγγλῶν στρατηγῶν τοῦ Warwick καὶ τοῦ Stafford ἐν ὑποκριτικῇ μετανοίᾳ, τῇ προέτεινε νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι δὲν θὰ πολεμήσῃ πλέον κατὰ τῶν Ἀγγλῶν. Ἀλλ' ἡ νεάνις ἠρνήθη.

— Γνωρίζω καλῶς, τῇ εἶπεν ἀγερῶχος ἡ κατακειμένη κόρη, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ θὰ μὲ θανατώσωσι, διότι νομίζουσιν ὅτι τότε θὰ κατακτήσωσι τὸ βασίλειον τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ καὶ ἂν γίνουν ἑκατὸν χιλιάδες φορές περισσώτεροι ἢ ὅσοι εἶναι, πάλιν δὲν θὰ τὸ λάβουν τὸ βασίλειον αὐτό.

Ἐκμανεῖς τότε ὃ παριστάμενος λόρδος Stafford ἔσυρε τὸ ξίφος του ἵνα πλήξῃ τὴν δεσμίαν καὶ ἀνυπεράσπιστον κόρην, ἀλλ' ὃ Warwick τὸν ἐκράτησε. Θάνατος τόσον ταχὺς ἀντέκειτο εἰς τὸ πρόγραμμα.

Ἡ ἀνάκρισις καὶ ἡ δίκη τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ διήρκεσε πέντε περίπου μῆνας ὑπὸ τὴν προεδρίαν καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐπισκόπου Cauchon. Τὴν φωνὴν τοῦ νόμου, ἀρνούμενου εἰς τοὺς δικαστὰς ἐκείνους ἀρμοδιότητα (διότι οὐτε ἡ κατοικία τῆς Παρθένου οὐτε ἡ ἀποδιδόμενη αὐτῇ πρᾶξις συνέπιπτον ἐν τῷ τόπῳ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν), κατέπνιξεν ἡ φωνὴ τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι ἀντεποιήσαν ἀνύπαρκτον δικαστικὴν ἐξουσίαν ἵνα δολοφονήσωσι τὸ παιδίον ἐκεῖνο.

Ἵπερβαίνει ἀληθῶς πᾶσαν δύναμιν γραφίδος ἡ περιγραφή τῆς φοβερᾶς μονομαχίας, ἣτις διεξήχθη ἐπὶ πέντε ὅλους μῆνας μεταξὺ τῆς ἄτυχου ἐκείνης ἀθήρας καὶ περικαλλοῦς κόρης, καθημένης δεσμίας ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τῆς, ἄνευ συνηγόρου, ἄνευ φίλου τινός, καὶ τῶν ἀπέναντι αὐτῆς πενήκοντα θεολόγων, νομομαθῶν, μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων, ἐπιμελῶς στρατολογηθέντων καὶ μίαν μόνην ἐχόντων ἐκ τῶν προτέρων ἀδιάσειστον πρόθεσιν νὰ καταδικάσωσι τὴν κόρην ἐπὶ αἰρέσει καὶ μαγείᾳ, ἐν πλήρει γνώσει τῆς ἀθρότητος αὐτῆς, ὅπως ἐκτελέσωσι τὸ δολοφόνον τῆς ἐκδικήσεως σχέδιον.

Ἐνώπιον τῶν βασιαντικῶν ὀργάνων, ἐκτεθειμένων ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς εἰς διαρκῆ ἀπειλήν, ἡ θῆθεν ἐκκλησιαστικὴ ἐκείνη δικαστικὴ ἀρχὴ δὲν ἐδίστασε τὰ καταφύγη εἰς τὰ εἰδεχθέστερα μέσα ὅπως ἐκδιᾶσῃ τὴν κόρην νὰ ὁμολογήσῃ ἐνοχὴν ἀνύπαρκτον. Καὶ δὲν ἀπέμεινε μέσον δόλου, κατασκοπίας, ἀπάτης καὶ θηριώδους ἀσπλαχνίας, ὅπερ νὰ μὴ μετήλθεν ὃ ἐπίσκοπος Cauchon καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ δικαστήριον ἵνα στήσῃ τὴν πυρὰν τῆς μάρτυρος κόρης.

Οἱ γινώσκοντες τὴν περιώνυμον σοφιστικὴν τῶν πάλαι Ἰησοῦτων θεολόγων διαλεκτικὴν, δι' ἧς ἐξουχιζόντες οὗτοι καὶ τὰ λεπτότερα θεολογικὰ ζητήματα κατὰ τὸ ἐκάστοτε συμφέρον κατώρθουν νὰ καταλήγωσιν εἰς συμπεράσματα ἀντίθετα τῶν ἀληθῶν ἢ εἰς διλήμματα ἀπὸ πάσης ὄψεως ὀλέθρια διὰ τὸν ἑρωτό-

μενον, δύναται ἴσως νὰ συλλάβῃ ἀμυδράν τινα ἰδέαν τῆς πάλης ἐκείνης.

Καὶ ὁμως ἡ ἀμαθὴς ἐκείνη ποιμενίς, ἥς τὴν νεαρὰν καρδίαν ἐπλήρου τόση πρὸς τὴν πατρίδα τῆς ἀγάπῃ καὶ τόση εὐσέβεια, ἥτις νυχθημερόν φέρουσα βαρείας ἀλύσεις τὴν μὲν ἡμέραν κατεπονεῖτο ἐπὶ ὄρας πολλὰς ἀνακρινόμενη, τὴν δὲ νύκτα θεομία πάντοτε κατασκοπεῖτο καὶ εἰς αὐτὰ τῆς ἀκόμῃ τὰ ὄνειρα, ἡ ποιμενίς ἐκείνη τόσον εὐστόχως διεξέφευγε καὶ ἀνέτρπε τὰς παγίδας τῆς δολοφόνου ἐκείνης ἀνακρίσεως, ὥστε κατέπληξε καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους τῆς.

Τόση ἦτο ἡ προσπάθεια τῶν δικαστῶν ἐκείνων ἵνα συγχύσωσι καὶ περιπλέξωσι τὸ θῆμιά των ὅπως περιπέση εἰς ἀντιφάσεις καὶ ἐμολογήσῃ ἐνογὴν καὶ ἀμάρτημα, ὥστε οἱ Φαρισαῖοι οὗτοι τοῦ Ἰησοῦ αἰῶνος μετεπήδων ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἄσχετον ἐρώτησιν· ἔκατος δὲ προέτεινε ἰδίαν τοιαύτην, καὶ αἱ ἐρωτήσεις ἀπημύθηοντο κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ἡ Ἰωάννα ἠναγκάσθη ἡμέραν τινὰ νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτοὺς μὲ τὸ πικρὸν μειδίαμα τῆς ἐγκαρτερήσεως εἰς τὰ χεῖλη:

— Καλοὶ μου κύριοι, ὁμιλεῖτε ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐὰν θέλητε νὰ σὰς ἀποκρίνωμαι.

Τὰ σημεῖα περὶ τὰ ὅποια, κυρίως οἱ ἀπηνεῖς ἐκείνοι βασανίσταί ἐπιμόνως περιεῖρπον ὅπως δημιουργήσωσιν ἔδαφος καταδίκης ἐπὶ ἀπειθείᾳ κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ θαυματοποιίᾳ, ἡ μαγεία, ἦσαν ὅτι ἡ κόρη ἐπέμενε νὰ φέρῃ ἀνδρικὰ ἐνδύματα, καίτοι γυνή, καὶ ὅτι ἐβεβαίωσεν ὅτι πᾶν ὅτι ἐπραξέ καὶ πράττει ἐπεβάλλετο αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς φωνῆς ἀγγέλων.

Εἶναι γεγονός ἱστορικῶς καὶ ἀναμφισβητήτως μεμαρτυρημένον ὅτι ἡ Ἰωάννα ἀδιστακτικῶς ἐβεβαίωσεν καὶ ἀδιστακτικῶς ἐπίστευεν ὅτι ἐνεπνέετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διατάσσοντος καὶ ὑποστηρίζοντος αὐτὴν ἐν πάσῃ τῆς πράξει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μαρτυρίῳ τῆς. Εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ὁμως ἐκείνης, ἀκριβῶς καὶ μόνον εἰς αὐτάς, ὡφεῖλετο ἐλόκληρον τὸ ἔνδοξον, τὸ ἐν τῇ ἱστορίᾳ μοναδικὸν ἔργον τῆς ποιμενίδος, ἥτις εὗρεν ἐν μόνῃ τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς παρθενικῇ ψυχῇ ἐνθουσιασμὸν ἱκανὸν νὰ πληρώσῃ τὰς καρδίας ἑκατομμυρίων ψυχῶν, ἥτις, νικήσασα τὴν Ἀγγλίαν, ἀπελύτρωσε τὴν πατρίδα τῆς, καὶ τῆς ὁποίας πενήτηκοντα μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα καὶ σήμερον εἶτι ὑφθύνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Γαλλίας.

Ἡ ἑτέρα ἄσις τῆς κατηγορίας ἦτο ὅτι ἐπέμενε νὰ φέρῃ τὸ ἀνδρικὸν ἐνδύμα μετὰ τοῦ ὅποιοι ἐνίκησε τοσάκις τὰς Ἀγγλικὰς στρατίας.

Ἄλλ' ἐν τῇ φρικώδει εἰρκτῇ τῆς ἡ μάρτυς κόρη δὲν εἶχε μόνον νὰ καταπολεμῇ τοὺς δημίους δικαστὰς τῆς, τοὺς ὑπὸ διαφόρους μορφὰς κατασκόπους τῆς, καὶ νὰ φέρῃ τὰς βαρείας ἀλύσεις τῆς, ἀλλ' ἠναγκάζετο καὶ νὰ ὑπερασπίζηται τὴν παρθενικὴν τῆς τιμὴν κατὰ τῶν κακούργων αὐτῆς δεσμοφυλάκων. Τὸ ἀνδρικὸν ἐνδύμα τὴν ἐπροστάτευεν ἐν τῇ τελευταίῳ τούτῳ κινδύνῳ, καὶ ἰδοὺ ὁ

κρύφιος ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος λόγος δι' ὃν ἐπιμόνωσ ἠρνεῖτο νὰ ἐνδυθῆ ὡς γυνή.

— Δὲν μοι ἐπέτρεψεν ἀκόμη ὁ Θεός, ἔλεγε πρὸς τοὺς κατηγοροὺς τῆς, ν' ἀφήσω τὸ ἔνδυμα τοῦτο.

* Ἀπλοῦν καὶ βραχύν ἀντιγράφω διαλόγον ἐκ τῶν μυριῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς δίκης ἐκείνης τοιούτων πρὸς ἀμυδρὰν σκιαγραφίαν τῆς τερατώδους ἐκείνης ἀγωνίας.

— Διατὶ δὲν ἀπαρνεῖσαι, τὴν ἡρώτα ὁ Cauchon, καὶ δὲν ἀποκηρύττεις τὰς φωνάς, τὰς ὁποίας κατηγορεῖσαι ὅτι ἀκούεις παρὰ τῶν δαυμόνων;

— Θὰ τὰς ἐπικαλοῦμαι ἐν ὄσφ ζῶ, ἀπήντησεν ἡ κόρη, διότι προέρχονται ἐκ τοῦ Θεοῦ.

— Καὶ μὲ ποῖον τρόπον τὰς ἐπικαλεῖσαι;

— Παρακαλῶ τὸν Ἰψιστον καὶ τὴν Παναγίαν νὰ μὲ συμβουλεύουσι καὶ νὰ μοῦ δίδουσι θάρρος.

— Καὶ μὲ ποίας λέξεις τοὺς παρακαλεῖς;

— Γλυκὲ μου Θεέ, ἐν ὀνόματι τοῦ ἁγίου σου πάθους, ἂν μὲ ἀγαπᾷς, φανέρωσέ μου τί πρέπει ν' ἀποκρίνωμαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ τίγρεις ἀκόμη θὰ ἠδύνατο νὰ συγκινήσῃ τοιαύτη παιδικὴ ἀθρότης.

* Ἡ κακοῦργος ἐνέδρα ἐκινδύνουε ν' ἀνατραπῆ. Ἡ εὐστάθεια, ἡ ἀγνότης, ἡ ἀπτότης τῆς κόρης ἐτοιμότης καὶ σαφήνεια κατὰ τὰς ἀπαντήσεις τῆς, ἤρχισαν νὰ διεγειροῦν ἐπὲρ αὐτῆς τὴν συμπάθειαν τῶν παρευριστῶν καὶ αὐτῶν ἐτι τῶν Ἀγγλων. Ὁ Cauchon ἐφοβήθη ὅτι διὰ τῶν δημοσίων ἐκείνων ἀνακρίσεων ἐκινδύνουε τὸ θῆμα νὰ σωθῆ. Καὶ ἤρχισαν τότε αἱ μυστικαὶ καὶ ἐν παραβύστω ἀνακρίσεις τῆς κόρης ἐντὸς αὐτῆς τῆς εἰρκτῆς τῆς.

* Ἐκεῖ οἱ δῆμιοι μετέβαλον ἔπος. Ὁ Cauchon καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὑπεκρίθησαν συμπάθειαν καὶ πατρικὴν στοργὴν πρὸς τὴν κόρην. Τὴ κρίμα νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἄποστασίαν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ μὴ υποβάλληται οἰκειοθελῶς εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν, νὰ μὴ ὁμολογῆ τὸ ἁμάρτημά τῆς ὅτι ἐνεπνέετο ὑπὸ πνευμάτων τοῦ σκότους! Κόρη τόσον τρυφερὰ νὰ καταδικασθῆ εἰς θάνατον!

* Ἀπεπειράθησαν νὰ τῆ δώσωσι συνήγορον σύμβουλον ὑπερασπίσεως τὸν Ἰησοῦτην Loyseleur, τὸν ὑποκριτὴν κατὰσκοπὸν τῆς, ἀλλ' ἡ κόρη διαγιγνώσκουσα τὴν γαλιθὴν ἠρνήθη.

— Σὰς εἶμαι εὐγνώμων, ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔχω σύμβουλον μου τὸν Θεόν. Ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀνωτάτην τῆς ἐκκλησίας δικαιοσύνην. Στείλετέ με εἰς Ρώμην.

Νὰ τὴν στείλωσιν εἰς Ρώμην, ἵνα δικασθῆ, θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἂν εἰ ὁ ληστής τῶν ὁδῶν παρεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ θύματος νὰ ζητήσῃ παρὰ δικαστηρίου τὴν λείαν του. Καὶ διὰ τοῦτο ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ὁ γραμματεὺς τῆς παρασαναγωγῆς ἐκείνης κατὰ διαταγὴν τοῦ Cauchon, σπεύδοντος νὰ τελειώσῃ τὸ πρᾶγμα, ἀπήγγειλεν ἐπὶ τέλους πρὸς τὴν Ἰωάνναν ἐν τῇ εἰρκτῇ τὴν ἐκ 12 ἄρθρων κατ'

αὐτῆς κατηγορίαν σωζομένην δολόκληρον καὶ ἐξ ἧς ἀποσπῶ μόνας τὰς ἐξῆς φράσεις:

* Ἡ Ἰωάννα εἶναι γόησσα, μάντις, ψευδοπροφήτις μετὰ κακῶν πνευμάτων συμπράττουσα, δεσδαίμων, ἐχθρὰ τοῦ καθολικοῦ δόγματος, σχισματικὴ, μὴ πιστεύουσα εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, ἱερόσυλος, αἰρετικὴ εἰδωλολάτρις, βλάσφημος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἁγίους, ἐχθρὰ τῆς εἰρήνης καὶ διεγείρουσα τὸ ἔθνος εἰς πόλεμον. Ἀποκηρύξασα ἀναιδῶς τὴν σεμνότητα τοῦ φύλου τῆς, ἀναισχύντως φέρει τὸ ἀπρεπὲς δι' αὐτὴν ἀνδρικὸν ἔνδυμα ὡς ὀπλίτης ἀνὴρ. Ἀπόβλητος δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, παραβιάζει τὸν θεῖον, τὸν φυσικὸν καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας νόμον. Ἐξαπατᾷ ἡγεμόνας καὶ λαοὺς, ἐπιτρέπει νὰ λατρεύωσιν αὐτὴν ὡς ἁγίαν κλπ.

Τὸ ἀθῆον παιδίον ἔβαλεν ἀπὸ τῶν δεσμῶν του δεινὴν διαμαρτυρίαν κραυγὴν ὅταν ἤκουσε τὴν θεολοφόνον ἐκείνην κατηγορίαν. Ἀλλὰ τὴν κραυγὴν κατέπεινε τῆς εἰρκτῆς του οἱ τοῖχοι.

Τότε ἠσθῆνης βαρέως. Οὐδέποτε νόσος τέκνου προσφιλοῦς ἐνεποίησε τόσον τρόπον εἰς μητέρα ὅσος τρόμος κατέλαβε τὸν ἐπίσκοπον Cauchon καὶ τοὺς Ἀγγλους μήπως ἡ κόρη ἀποθάνῃ ἄλλως ἢ ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

* Ἰατροὶ προσέδραμον καὶ ἡ κόρη ἐσώθη ἐκ τῆς νόσου, ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον εἰσέτι ἐτήκετο ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, ἐξήτησε νὰ μεταλάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ νὰ τῆ ὑποχρεῶσιν, ἐὰν ἀποθάνῃ, νὰ θάψωσι τοῦλάχιστον τὸ σῶμά τῆς εἰς γῆν ἱερὰν.

* Ἀλλὰ καὶ ταῦτα τῇ ἠρνήθησαν ὡς τῇ εἶχον μυριάκις ἕως τότε ἀρνηθῆ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν.

— Μέχρις οὗ ὁμολογῆσῃς ἐτι ἀληθῶς ἡμάρτησας καὶ δικαίως κατηγορεῖσαι, δὲν σοὶ ἐπιτρέπει ἡ ἐκκλησία τὴν εὐλογίαν τῆς τῆ εἶπον.

* Ἄλλ' ἀπέτυχον καὶ ἐν τῇ ἐκδίσει ταύτῃ ὡς εἶχον ἀποτύχει ἕως τότε ν' ἀποσπάσωσιν ἀπ' αὐτῆς ὁμολογίαν καταδικάζουσαν τὰς νίκας τῆς Γαλλίας ὡς κατόρθωμα τοῦ θαίμονος.

Καὶ τότε ὁ Cauchon ἐκήρυξε περατωθεῖσαν τὴν δίκην καὶ διέταξε ν' ἀναγνωσθῆ καὶ ἐκτελεσθῆ ἡ ἀπόφασις ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ νεκροταφείου Saint Ouen.

Τῇ 24 Μαΐου 1431 πλήθος πολὺ κατέκλυσε τὸ πρὸ τοῦ ναοῦ Saint Ouen τὸ καὶ σήμερον ἐτι σωζόμενον ἐκεῖ νεκροταφεῖον. Δύο ἐξέδρα εἶχον στηθῆ ἐν αὐτῷ, ἐπὶ τῆς μίας μὲν τῶν ὁποίων, πολυτελῶς διακεκοσμημένης, ἐκάθητο ὁ ἐπίσκοπος Κωσὸν καὶ οἱ ἀγγλόφιλοι συνένοχοι του, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας, πενιχρᾶς καὶ στενῆς, ἀχθεῖσα ἀνεσιθᾶσθη ἡ Παρθένος τῆς Αὐρηλίας φέρουσα πάντοτε τὰς βαρεῖας ἀλύσεις τῆς καὶ περιστοιχιζομένη ὑπὸ τοῦ ἀθλοῦ Loyseleur καὶ τριῶν ἄλλων, ἐνῶ ὄλλοι ἀποτῆρας ὑψοῦτο ἱκλιωμένοι ὀγκῶδες, πλῆρες ζύλων καὶ κλάδων Ἐρηθῶν παρὰ πόδας τοῦ ὁποίου ἔστατο ὁ θῆμιος κρατῶν ὄρθρα σθεστήν.

* Ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τῶν δικαστῶν ὑπῆρχε τράπεζα καὶ ἐπ' αὐτῆς

δύο έγγραφα, δύο αποφάσεις χωρισταί, ἡ μὲν καταδικαστική, θανάτου, ἡ δὲ ἄλλη απαγγέλλουσα ποινὴν ἰσοβίου καθερίζουσα ἐν μετακνοίᾳ ἐπ' ἄρτων ὀδύνης καὶ ὕδατι ἀγωνίας.

Μετὰ μακρὰν προσλαλίαν τοῦ Γουλιέλμου Erard, ξευδρίσαντες τὸν Βασιλεῖα τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ἡρωίδα, ἥτις, λησμονοῦσα τὸν ὄθιον κίνδυνον καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Καρόλου ἐγκατάλειψιν αὐτῆς, διεμαρτυρήθη μεγάλη τῆ φωνῆ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῆς, προέβαλον αὐτῇ τὸ φρικῶδες δίλημμα, ἢ νὰ υπογράψῃ ἔγγραφον ἀποκηρύξεως τοῦ πορελθόντος αὐτῆς βίου καὶ νὰ υποβληθῆ ἔκουσίως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας διανοῦσα τὸν λοιπὸν αὐτῆς βίον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν φυλακὴν, ἢ νὰ κατ' ἑαυτῆς ἀμέσως ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐτοιμῆς πυρᾶς.

Καὶ τότε διεξήχθη ἐκεῖ ἐκβίαισις καταχθόνιος καὶ ἀπάτη προμελετημένη ὅπως ἐπιτύχωσιν ἀμφοτέρω καὶ τὴν ἀποκήρυξιν τῆς κόρης καὶ τὸν θάνατον αὐτῆς, διότι καὶ τὰ δύο ταῦτα ἐζητοῦν καὶ τὰ δύο ἐπέτυχον.

— Ἰωάννα, κόρη μου, τῆ εἶπε τότε ὁ Loyseleur, ὁ ἰσακρίωτης, σῶσον τὴν ψυχὴν σου, υπογράψον τὸ ἔγγραφον τῆς ἀποκηρύξεως καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ σέ συγχωρήσῃ, θὰ μείνῃς ἐλευθέρα πάλιν ἵνα ἀναλάβῃς τὰ ὄπλα σου,

— Κάμω ὅ, τι σοὶ λέγουν, Ἰωάννα, ἐφώναζον εἰς αὐτὴν περὶ τοῦ ἰκρίωματος. Θέλεις λοιπὸν νὰ κατ' ἑαυτῆς;

— Ἀλλὰ τί ζητεῖτε ἀπ' ἐμέ; ἔλεγεν ἡ δύστηνος κόρη. Τί κακὸν ἐπραξα; Πιστεύω εἰς τὸ σύμβολον τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰς δέκα ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

Ἐδῶ ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Cauchon νὰ υποκριθῆ τὸ μέρος του Ἐναντιώσαν τὴν θανατικὴν ἀπόφασιν, ὑπεκρίθη ὅτι κατελήφθη ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ συγκινήσεως, διεκόπητο, ἐφάνητο ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ. Ἦλθε στιγμὴ καθ' ἣν πάντες ἐνόμισαν ὅτι ἔμελλε νὰ σχίσῃ τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην καὶ ν' ἀποψήφῃται ὡς ὁ Πιλάτος τὰς χεῖρας. Οἱ Ἄγγλοι, ἀγνοοῦντες τὴν παγίδα ἐξεμάνησαν. Λίθους ἤρρισαν νὰ ρίψωσιν ἐπὶ τῆς ἐξέδρας τοῦ ἐπισκόπου καὶ προδότην ἀπεκάλουν αὐτόν, ἐνῶ οἱ περὶ τὴν Ἰωάνναν ἐπέμενον νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν ἀποκήρυξιν δεικνύοντες ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος τὴν ἐλυπεῖτο.

— Ὑπόγραψε, ὑπόγραψε λοιπὸν!

Καὶ τῆ ἔτεινον χάρτην φέροντα ὀλίγας γραμμὰς.

— Ἀλλ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω οὔτε ἀνάγνωσιν οὔτε γραφὴν, εἶπεν ἡ ἀτυχὴς νεανίς.

Ὁ κλητὴρ Massieu ἀνέγνω τότε γεγυμνασμένη τῆ φωνῆ τὸ ὀλιγόστιχον ἔγγραφον.

Ὁὐδέμια ἀποκήρυξις ἐδηλοῦτο ἐν αὐτῷ. Ἡ ὑπόδικος ἐξέφραξε μόνον τὴν θέλησιν αὐτῆς ὅπως υποβληθῆ εἰς τὴν φυλακὴν τῆς ἐκκλησίας, ἀναλάβῃ τὸ γυναικεῖον ἐνδύμα ὅταν ἡ ἀγνότης αὐτῆς ἤθελε λυτρωθῆ παντὸς κινδύνου, καὶ διατηρήσῃ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ βασιλέως τῆς.

Ἐλαμψεν ὁ ἥλιος τῆς ἐλπίδος εἰς τὰ στήθη τῆς κόρης. Αἱ βάραι ἐξηφανίζοντο, τὸ μέλλον ἐμειδία. Συνήνεσε.

Τότε ἐπλησίασεν αὐτὴν ὁ Laurent Calot, ὁ γραμματεὺς τῆς ἀγγλόφρονος φατριᾶς, ἔλαβε τὸ βραχὺ ἐκείνου ἔγγραφον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κλητῆρος καὶ μ' ἐπιτηδεϊότητα ταχυδακτυλοουργοῦ τὸ ἀντικατέστησεν αὐτοστιγμῆ δι' ἄλλου ἔγγραφου, ὅπερ εἶχε κρυμμένον εἰς τὴν χεῖρῖδα του. Ἡ ἀτυχὴς κόρη ἀνύποπτος ἔλαβε τὴν γραφίδα καὶ ἐχάραξεν ὑπὸ τὸ ὑποβολιμαῖον ἔγγραφο ἕνα μικρὸν κύκλον ἀντὶ υπογραφῆς, ὕστερον ἕνα σταυρὸν. Ἀλλ' ὁ γραμματεὺς, ἔλαβε τὴν χεῖρά της ἐντὸς τῆς χειρὸς του καὶ, ἐδηγῶν αὐτὴν, ἔγραψε τὸ ὄνομά της ὀλόκληρον.

Τὸ ὑπογραφὲν ἔγγραφο ἐκ 30 στίχων ἦτο πλήρης ὁμολογία καὶ ἀποκήρυξις οἷαν ἐπεδίωκον οἱ δῆμιον ἀμαυροῦσα τὸ ἔργον τῆς παρθένου καὶ τῆς Γαλλίας τὸ τρόπαιον.

Ὁ Cauchon ἀπήγγειλε τότε τὴν ἐτέραν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἡ Ἰωάννα δ' Ἄρκ, μετανοήσασα, κατεδικάζετο εἰς ἰσόβιον καθερίζειν ἐπ' ἄρτων καὶ ὕδατι, καὶ ἡ συνεδρίασις ἐληξεν.

— Ὁ Loyseleur ἤκτινοβόλει ἐκ τῆς χαρᾶς.

— Ἐσώσας τὴν ψυχὴν σου, Ἰωάννα, εἶπε πρὸς τὴν κόρην καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ ἰκρίωματος.

Οἱ Ἄγγλοι, ἀγνοοῦντες τὸ πρόγραμμα τοῦ Cauchon, ὑπεγόγγυζον ὀργίλοι. Τοιαύτην λύσιν δὲν τὴν ἐπερίμενον.

Τότε ἠκούσθη, εἰς τῶν δικαιοσῶν εἰπὼν εἰς τὸ οὖς τοῦ λόρδου Warwick οὐχὶ τόσον χαμηλοφώνως ὥστε νὰ μὴ ἀκουσθῆ ὑπὸ τῶν πλησίον ἰσταμένων.

— Μαίνετε ἡσυχας, μυλόρδε, διότι δὲν θὰ μᾶς διαφύγῃ.

— Φέρετέ τὴν ἐκεῖ, ὅθεν τὴν ἐπήρατε, διέταξε ξηρῶς ὁ ἐπίσκοπος Cauchon.

Καὶ ἡ Ἰωάννα ἐξαπατηθεῖσα οὕτω ἀπήχθη καὶ ἐκλείσθη εἰς τὴν ἀγγλικὴν εἰρκτήν.

Ὁβτω ἐκ τοῦ σχεδίου ἐκείνου τῆς διπλῆς δολοφονίας ἐπετεύχθη ἦδη τὸ πρῶτον, ἡ ἀμαυρώσις τῶν νικῶν τῆς Γαλλίας, ἀπέμενε δὲ τώρα τὸ δεῦτερον, ἡ θανάτωσις τῆς κόρης. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἦτο εὐκολώτερον τοῦ πρώτου.

Ἡ Ἰωάννα, συρθεῖσα εἰς τὴν εἰρκτὴν τῆς, ἀπέβαλε τὰ ἀνδρικά της ἱμάτια καὶ περιεβλήθη τότε γυναικεῖαν στολὴν κατὰ τὴν ὑπόσχασιν τῆς.

Παρέλθωμεν ἐδῶ τὴν ἀπεγνωσμένην πάλιν, τὴν διεξαχθεῖσαν κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν μεταμπίσειν ταύτην νύκτας ὑπὸ τοῦ χαμηλοῦς θόλου τῆς εἰρκτῆς ἐκείνης μεταξὺ τῆς ἀλυσσόμενου νεανίδος καὶ τῶν ἀγρίων αὐτῆς θεομοφυλάκων, τὰς κραυγὰς τῆς ἀμυνομένης ὑπὲρ τῆς ἀγνότητος αὐτῆς καὶ τὰ πύρινα δάκρυα. Ὁ θέλων δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἐν τῇ δικῇ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ τὰς περὶ τοῦτου μαρτυρίας.

Κατὰ τὰ τότε ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ ἰσχύοντα, ἡ ὑποτροπὴ καταδίκου, ὅσος ἡ Ἰωάννα δ' Ἄρκ, ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου. Ἐὰν

ἡ Ἰωάννα ἐφωρᾶτο περιβαλλομένη ἐκ νέου τὰ ἀνδρικά ἱμάτια καὶ ἐκδηλοῦσα ἐκ νέου τὰς περὶ τῶν ὀπτασιῶν αὐτῆς θαξασίας, ἃς εἶχεν ἀποκηρύξει διὰ τῆς ὑπογραφῆς της, δὲν ὑπῆρχε πλέον δι' αὐτὴν σωτηρία, καὶ ὁ διὰ τοῦ πυρός θάνατος αὐτῆς ἦτο ἀναπόδραστος.

Καὶ τότε ἐστήθη ἡ δευτέρα θανάσιμος παγίς.

Παρὰ τὴν κλίνην, ἐφ' ἧς ἄλυσόβετος ἔκειτο, ἀπέθεσαν νύκτα τινὰ τὴν ἀνδρικήν αὐτῆς στολὴν οἱ θεσμοφύλακες, χαλαρώσαντες δὲ τὰ θεσμά της ἀφήρεσαν ἀπ' αὐτῆς τὰ ἐξωτερικά γυναικεῖα ἐνδύματα καὶ τὴν ἀφήκαν μόνην. Ἐξεληθόντες δὲ κατώπτευσον ἔωθεν.

Εἰς μάτην ἡ κόρη ἐκάλει, ὅταν ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, εἰς μάτην ἐζήτηι νὰ καλυφθῇ διὰ τῶν γυναικειῶν ἐνδυμάτων της. Μόνα τὰ ἀπηγορευμένα ἀνδρικά ἱμάτια ἦσαν ἐκεῖ ὑπὸ τῆν χεῖρα της καὶ οὐδὲν ἄλλο. Αἱ ὄραι παρήρχοντο, ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει ἤδη καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐνδυθῇ ἦτο ἀναπόδραστος.

Τότε ἐγερθεῖσα περιεβλήθη προσκαίρως τὰ ἀνδρικά ἐκεῖνα ἐνδύματα, διττῶς προσφιλῆ εἰς τὴν δύστηνον κόρην, διότι ἦσαν οἱ σύντροφοι τῶν ἀθραγαθιμάτων της καὶ συνάμα οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς παρθενικῆς αὐτῆς ἀγνότητος.

Αἱ θύραι ἠνοιχθήσαν αἰφνης καὶ ὁ ἀπαίσιος ἐπίσκοπος εἰσῆλθε μετὰ τῶν θεσμοφυλάκων καὶ τῶν γραμματέων.

Τὸ ἐγκλημα ἦτο αὐτόφωρον. Ἡ ἀνάκρισις διεξήχθη ἀμέσως.

— Ἰπσεχέθης καὶ ὠρκίσθη, τῇ εἶπεν ὁ Cauchon, νὰ μὴ ἀναλάβῃς πλέον τὸ ἀνδρικὸν ἐνδυμα καὶ ὠμολόγησας ὅτι αἱ φωναὶ τὰς ὁποίας ἀκούεις ἦσαν φωναὶ τῶν δαιμόνων της κολάσεως, οἵτινες σὲ ὑπεστήριξαν κατὰ τὰς μάχας. Τί ἀπολογεῖσαι;

Ἡ Ἰωάννα ὠρθώθη τότε κατάπληκτος.

— Οὐδέποτε, ἀνέκραξεν, ὠμολόγησα ἐγὼ τοιοῦτο ψεῦδος. Ὅτι ἐπράξα μοὶ ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

— Ἰδοὺ ἡ ἐγγραφὸς καὶ ἐπίσημος ἔμολογία σου, τῇ εἶπε τότε ὁ Cauchon, ἐπιδεικνύων πρὸς αὐτὴν τότε τὸ ὑποβόλιματον ἐγγραφον.

— Πιστεύω, ἀπήντησεν ἡ κόρη, καὶ θὰ πιστεύω ἀδιστακτικῶς μέχρι τῆς τελευταίας μου πνοῆς ὅτι ὁ ἐπουράνιος Θεὸς ἐλάλει πρὸς ἐμὲ καὶ μοὶ λαλεῖ ἀκόμη καὶ ταύτην τὴν στιγμήν. Σεῖς μὲ ἠπατήσατε ὑποσχεθέντες ὅτι θὰ μ' ἐγκλείσητε εἰς τὰς φυλακάς τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅτι θὰ μὲ φυλάττετε διὰ γυναικῶν καὶ οὐχι δ' ἀνδρῶν Ἀγγλων. Καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην παρέδθητε.

— Ἡ ὑποτροπὴ εἶναι πλήρης, εἶπεν ὁ Cauchon καὶ τώρα ὑπολείπεται ἡ καταδίκη.

Τὴν ἐπιούσαν συνεκλήθη τὸ δικαστήριον καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπηγγέλθη ἀμέσως.

Ἦτο δὲ αὕτη θανάτου ἀπόφασις.

Ἐνῶ ἡ φρικαλέα ἐκείνη τραγωδία ἤγγιζεν εἰς τὴν λύσιν αὐτῆς μία θράξ ἠρωϊκῆ Γάλλων ἱπποτῶν ὑπὸ τὸν Xaintrailles καὶ Lahir

C. V. BODENHAUSIN Η ΠΑΝΑΓΙΑ

συνέλαβε και ἐπεχείρησε τὸ παράτολμον και ἀπεγνωσμένον σχέδιον νὰ εἰσβάλῃ αἰφνιδίως εἰς τὴν πόλιν Rouen και νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἰωάνναν. Ἐκίει ἀρὰ γε τὸν Lahire, τὸν νεαρόν, περικαλλῆ και γενναίον ἐκείνον εὐπατρίδην, πλὴν τοῦ πατριωτικοῦ αἰσθήματος, και αἰσθημα ἄλλο πρὸς τὴν ὡραίαν κόρην, τρυφερότερον, περιπαθέστερον; Ἰσως ναί. Τόση ἦτο ἡ πρὸς αὐτὴν τυφλὴ ἀλλὰ σιωπηρὰ του προσήλωσις και ἀφοσίωσις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐνδόξων αὐτῆς πολεμικῶν κατορθωμάτων, ὥστε τὰ πάντα πείθουσιν ὅτι ἡ καρδιά του ἤρᾳτο τῆς παρθένου εἰς τὰ ἄδυτα βάθη τῆς. Ἡ ἱστορία οὐδὲν περὶ τούτου ἀποφαίνεται θὰ ἴσωμεν ἄλλοτε· τί ἡ ποίησις ψάλλει.

Τὸ σχέδιον τῶν ἀτρομήτων ἐκείνων ἱποπτῶν ἐπροδόθη εἰς τοὺς Ἄγγλους, ὃ δὲ στρατηγὸς Talbot, στήρας ἐνέβραν, συνέλαβε και ἤχμαλώτισεν αὐτούς.

Οὐδεμίαν πλέον ὑπελείφθη πρὸς σωτηρίαν ἐλπίς. Μόνον οἱ ναοὶ τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου, πλήρεις λαοῦ καθ' ἑκάστην λιτανεύοντες, ἐδέοντο τοῦ Ὑψίστου νὰ σώσῃ τὴν ἡρωίδα μάρτυρα.

Τῆ 30 Μαΐου 1431 λίαν πρωτὴ ἀνεκοινώθη εἰς τὴν Ἰωάνναν δ' Ἄρκ' ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη παρέδιδεν αὐτὴν εἰς τὴν χεῖρα τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, ἵνα θανατωθῇ διὰ τοῦ πυρός, και ὅτι ἡ ποινὴ αὐτῆ ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Παλαιᾶς Ἀγορᾶς τῆς Rouen κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Τότε ἡ ὡραία και ἀφθονος κόρη τῆς ἔπεσε χαμαὶ ὑπὸ τὴν ψαλίδα και τῆ ἐξύρισαν τὴν κεφαλὴν. Δὲν εὑρον δὲ πλέον τρίχας αἱ χεῖρές τῆς ἐπ' αὐτῆς ὅταν, κλαύσασα πρὸ τοῦ ἐγγιζόντος θανάτου τῆς, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἰησοῦς ἐν Γεθσημανῆ, ἀνέκραξε:

—Rouen! Rouen! ἐδῶ λοιπὸν ἐπέπρωτο ν' ἀποθάνω και διὰ τοῦτο θανάτου!

Ἐξομολογήθησα πρὸς τὸν ἱερέα Μαρτίνον ἐζήτησε νὰ μεταλάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆλθε προσκομισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἱερέως εἰς τὴν φρικτῆ ἐκείνην εἰρκτὴν, ἡ παρθενικὴ αὐτοῦ νύμφη, ἡ ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου εἰς μάτην περιμείναςα αὐτὸν ἐκεῖ, ἐγονυπέτησεν.

Ἡ τρέμουσα χεὶρ τοῦ μοναχοῦ Μαρτίνου ἔθηκεν εἰς τὰ χεῖλη τῆς παρθένου τὸ ἱερὸν ἄζυμον, ἐκείνη δὲ λυθεῖσα εἰς δάκρυα σιωπηλὰ ἐφαίνετο βεθυθισμένη εἰς ἔκστασιν.

Ὅλοι ἐκλαίον περὶ αὐτὴν ὡς παιδία.

Οἱ ἐκτελεσταὶ ἔλιον τὰ δεσμά τῆς, ἐνέδυσαν αὐτὴν ποδήρη ἐσθῆτα και ἔθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καλύπτραν, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς μίτραν φέρουσαν τὰς τέσσαρας λέξεις: «Herétique, Relapse Apostate, Idolâtre.»

Τέσσαρες ἦσαν και αἱ λέξεις αἱ γραφεῖσαι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ μεγίστου τῶν μαρτύρων.

Ὅταν τὸ ἀμάξιον, ἐφ' οὗ ἀνεβίβασαν τὴν κόρην, διήλθε τὴν αὐλὴν τῆς εἰρκτῆς, περιστοιχισμένον ὑπὸ πολυαριθμοῦ ἀγγλικῆς

φρουρᾶς και βαῖνον πρὸς τὸν τόπον τῆς ποινῆς, εἰς μοναχὸς πελιθὸς τῆς ὄψιν και παραπαίων τὸ δῆμα, ὤρμησε πρὸς τὸ ἀμάξιον ἐκεῖνο και ριφθεὶς εἰς τὰ γόνατα:

— Ἰωάννα, Ἰωάννα, ἐκραύγασε, συγχώρησέ με!

Ἦτο ὁ ἄθλιος Louyseleur ὁ υποβολιμαῖος κατάσκοπος ἐξομολογητῆς τῆς κόρης, ὁ προδότης Ἰουδας, ὅστις ἐν παρακαίρῳ μετανοία ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὴν συγγνώμην τοῦ θύματος.

Ἄλλ' οἱ Ἄγγλοι στρατιῶται ἀπωθήσαντες διὰ τῶν ποδῶν ἀνέτρεψαν αὐτὸν κατὰ γῆς οὗτος δὲ, φυγὼν αὐθημερὸν ἐκ τῆς Rouen, κατέφυγεν εἰς Βασιλείαν, ἔνθα ἀπέθανεν ἀπόπληκτος.

Ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Παλαιᾶς—Ἀγορᾶς τῆς πόλεως Rouen, ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἔνθα σήμερον ρεῖ κρήνη ὕδατος φέρουσα τὸ ὄνομα τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ', εἶχε στηθῆ τῆς πυρᾶς τὸ ἱκρίωμα: Εὐρὺ ξύλινον βάθρον κατάφορτον ἀπὸ δέσμας κλάδων ξηρῶν και φρυγάνων, ἐν τῇ μέσῳ τοῦ ἔπολου ὕψους ὄρθια δοκός.

Ἀπέναντι τοῦ ἱκρίωματος τρεῖς ξύλινα ἑξέδρα ἢ τῶν δικαστῶν, ἢ τῶν προσκεκλημένων και ἢ τῆς καταδίκου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Cauchon.

— Ἰωάννα, εἶπεν οὗτος, ὑπάγε ἐν εἰρήνῃ! Ἡ ἐκκλησία δὲν δύναται πλέον νὰ σὲ προστατεύσῃ.

Τότε ἀπὸ τοῦ ἱκρίωμάτος τῆς ἡ ἐθνομάρτυς παρθένος ἀπήυθνε τὴν φωνὴν τῆς συκοφαντηθείσης ψυχῆς τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν και προσουχῆθη, πρὸς τὴν γῆν και εὐσυχώρησε.

Κατὰ τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην στιγμὴν πάντες ἐδάκρυσαν, και αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἐπίσκοπος, ἐφυγον δὲ πολλοὶ ἀδυνατήσαντες νὰ ὑποστώσι τὸ θέαμα ἐκεῖνο.

Παρεκάλεσε νὰ τῆ δώσωσι σταυρὸν και τῆ κατασκευάσαν προχεῖρος τοιοῦτον ἐκ δύο ξύλων. Ἄλλ' ἐκείνη ἐζήτησε τὸν ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν και τῆ ἔφερον αὐτὸν ἐκ τῆς παρακειμένης ἐκκλησίας.

Εἰς φιλῆμα διαρκές και φιλογενὸν προσκολλήθησαν τότε τὰ χεῖλη τῆς μάρτυρος ἐπὶ τοῦ μάρτυρος θεοῦ.

Ἄλλ' οἱ δῆμιοι σπεύδοντες ἀπέσπασαν τὴν κόρην ἐκεῖθεν και ἀνεβίβασαν αὐτὴν ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Διερχομένη πρὸ τῆς ἐξέδρας τοῦ Cauchon.

— Ἐπίσκοπε τῷ εἶπε, σὺ μὲ φονεύεις, ἀλλ' ἐγὼ σὲ συγχωρῶ.

Μόλις ἀναθᾶσαν ἐπὶ τοῦ ἱκρίωματος, τὴν προσέδεσαν δι' ἀλύσου σιδηρᾶς ἐπὶ τῆς ὀρθίας δοκοῦ, ἐν τῇ μέσῳ τῶν φρυγάνων, ἀτινα ἦδη ἦναφεν ἡ δὰς τοῦ θημίου.

— Πάτερ Μαρτίνε, ἀνέκραξε τότε πρὸς τὸν γέροντα και καλὸν ἱερέα, τὸν μόνον ὃν εἶρε συμπαθῆ πρὸς αὐτὴν κατὰ τὰς τελευταίας τῆς στιγμᾶς, κράτει τὸν σταυρὸν ὑψηλὰ, νὰ τὸν βλέπω μέχρι τέλους.

Ἡ φλόξ ἀνέβαινε στροβιλιζουσα, καπνὸς δὲ μαῦρος και πυκνὸς περιεκάλυψε και ἀπέκρυψε τὴν κόρην.

— Ἰησοῦ! Ἰησοῦ! ἦτο ἡ τελευταία τῆς κραυγῆ, σπαράξασα τὰς καρδίας.

Τότε λέγεται ὅτι τὸ παρυστῶς πλῆθος εἶδεν ἄνω τοῦ μαύρου ἐκείνου καπνοῦ περιστερὰν λευκὴν ἀνιπταμένην πρὸς τὸν οὐρανόν, εἰς δὲ ἄγγλος στρατιώτης, φέρων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ἄλλην δέσμην ξύλων εἰς τὴν πυράν, κατέπεσεν ὑπτίως καὶ ἄπνους εἰς ἐκεῖνο τὸ θέαμα.

Ἐληγεν ἤδη τὸ ἔαρ. Ὁ Μᾶϊος ἐκάλυπτε δι' ἀνθέων τοὺς ἀγρούς καὶ ἡ ἀναζῶσα φύσις, θαλπομένη ἐκ τῶν φιλημάτων τοῦ ἡλίου, ἐπλήρου τὴν ἀτμόσφαιραν ἀρωμάτων καὶ κάλλους, ἀγάπης δὲ καὶ ἐλπίδος τὰς ψυχάς. Ἐληξε μετὰ τοῦ ἔαρος ἐκείνου καὶ ἡ ζωὴ τῆς Αὐρηλιανῆς Παρθένου, δλόκληρον ἔαρ δεκαεννεαετῆς, περικαλλῆς τὴν ὄψιν καὶ μυροδόλον τὴν πνοήν.

ΙΩΑΝ· Γ· ΦΡΑΓΚΙΑΣ

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΠΑΟΥΣΙΟΣ

(Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Ρότσιλδ)

- 1 Ἐξέταζε μετὰ προσοχῆς σοβαρᾶς καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας πᾶν σου σχέδιον.
- 2 Σκέψου ἐπὶ πολὺ καὶ ἀποφάσιζε ταχέως.
- 3 Προχώρει διαρκῶς.
- 4 Ὑπόμεινε πᾶσαν ἐνόχλησιν καὶ πολέμει γενναίως πᾶν πρόσοκμα.
- 5 Θεώρει τὴν τιμὴν ὡς ἱερὸν καθήκον.
- 6 Μὴ ψεύδου εἰς τὸ ἐμπόριον.
- 7 Πλήρωνε τὰ χρέη σου μετ' ἀκριβείας.
- 8 Μάθε νὰ θυσιάζῃς τὸ χρεῖμα ἐν περιπτώσει ἀνάγκης.
- 9 Μὴ ἐπαναπαύου εἰς τὴν τύχην.
- 10 Διάθετε τὸν χρόνον σου ἐπωφελῶς.
- 11 Μὴ ἐπιτηδεύουσαι ἀξίαν μεγαλειτέραν τῆς πραγματικῆς σου.
- 12 Μὴ ἀποθαρρύνουσαι καὶ ἐργάζου πάντοτε μετὰ ζήλου.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΑΛΒΑΝΑ ΜΗΝΙΑΘΗ

ΜΙΑ ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ ΟΡΑΙΑ ΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΑΛΒΑΝΑ ΜΗΝΙΑΘΗ

Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ, διαπνέει τὰς σελίδας τοῦ ποιητικωτάτου συγγράμματος τοῦ ποιητοῦ καὶ συγγραφέως Edouard Schure, Ἀλσατοῦ. Εἶναι δὲ τὸ «Μουσικὸν Δράμα» ὄχι μόνον ἀνάγνωσμα πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἀλλὰ καὶ προσφιλές εἰς τὰς Ἑλληνίδας, διότι προσφωνεῖται εἰς τὴν μουσοτρα-

φή Ἑλληνίδα, τὴν Μαργαρίταν Ἀλβάνη Μηγιάτη. Ἡ ἔνδοξος αὐτὴ Ἑλληνίς ἐπὶ τριακονταετιᾶν καὶ πλέον διετήρησε Φιλολογικὴν Αἴθουσαν ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐκεῖ ἐδέχετο τὸν ἐκλεκτότερον κόσμον τῶν γραμμάτων, τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τὴν ἀνωτέραν ἀριστοκρατίαν. Ἐν Φλωρεντίᾳ συνέγραψε τὰ ἀριστα τῶν ἔργων τῆς Ἀγγλιστι, Ἱταλιστι καὶ Γαλλιστι. Ἐκεῖ ἐτιμήθη, ἐδοξασθη καὶ ἀπεθώθη, ὡς τοῦτο γίνεται φανερόν, ἐξ ὧσων ἐγράφησαν περὶ αὐτῆς εἰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ καὶ ἰδιαίτερα τεύχη. Ἀπεκαλεῖτο Δεκάτη Μοῦσα, πλασθεῖσα μὲ χῶμα τῆς Τανάγρας, προσέτι δὲ «Lieta ἢ Χαρμονή».

«Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, γράφει ὁ Schuré, ἐν τῷ «Μουσικῷ Δράματι» ἐζήτησα τὰς πηγὰς τῆς ζωντανῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς «Τέχνης».

«Μὲ χαρὰν καὶ υπερηφάνειαν χαράττω εἰς τὴν ἐπικεφαλίδά τοῦ «βιβλίου μου τὸ ὄνομα Ἑλληνίδος, ἡ ὁποία ἀπεκάλυψεν εἰς ἐμὲ πᾶν «ὄ,τι ὑψηλὸν καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος, τοῦ «προδρόμου τοῦ ἀνθρωπισμοῦ».

«Ἀφιστῶ τὰς σελίδας αὐτὰς εἰς τὴν μεγάλην καρδίαν, ἡ ὁποία «μὲ καθωδήγησε διὰ τοῦ ἠθικοῦ σθένους τῆς, εἰς τὴν διάπυρον ψυχὴν, ἡ ὁποία μὲ ἐθέρμανε διὰ τῆς φλογὸς τῆς, εἰς τὴν ὑπέροχον «διάνοιαν, ἡ ὁποία μὲ ἐμούησεν εἰς τὴν πίστιν μου».

Ἡ ἀφιέρωσις αὐτῆ γραφεῖσα μὲ πυρίνην γραφίδα ἐξεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Ἑλληνίδων τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν καλλιτέχνην βίον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τὸν πῦλον ἀ μελετήσουν τὰ ἔργα καὶ γνωρίσουν τὸν βίον τῆς μεγάλης Ἑλληνίδος, ἡ ὁποία καίτοι ἔζησε εἰς τὴν ξένην, οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ εἶναι ἑλληνίς τὸ φρόνημα καὶ τὴν καρδίαν καὶ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον τὸν μέγαν καὶ ζωηρὸν φιλελληνισμόν.

Τὴν φιλολογικὴν αἴθουσάν τῆς εἶχεν ἀνυψώσει εἰς Ἀκαδημεῖαν τοῦ λόγου καὶ τῆς Τέχνης, ἀληθὲς τέμενος τῶν Μουσῶν. Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἑλληνικῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ αἰσθητικοῦ ἦτο μείζω καὶ εὐεργετικὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὅτε ἡ Ἑλλάς ἀνεγεννᾶτο ἐκ τῆς τέφρας τῆς. Εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐκείνην αἴθουσαν φοιτῶντες ἐγένοντο ἐνθουσιῶδεις λάτραι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγραψαν δὲ τότε τὰς θαυμασιωτέρας σελίδας ὑπὲρ τῆς Νέας Ἑλλάδος.

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἀφιέρωσος ἐξεγείρει πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν μου ἱεράς ἀναμνήσεις καὶ πρὸ τῆς φαντασίας μου παρελαύνει ἡ μεγάλη μορφή τῆς Μαργαρίτας, μὲ τὸ σύνολον τῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἡγεμονικῆς ὄντως μεγαλοπρεπείας καὶ πνευματικῆς ἀγλῆς.

Ὅτε κατὰ τὴν νεαρὰν μου ἡλικίαν διέτριβον ἐν Φλωρεντίᾳ ἐγνωρίσα τὴν Μαργαρίταν καθὼς καὶ τὴν ἔνδοξον συγγραφεῖα Ἑλληνοσαλβανθὰ Δώραν Ἰστριάδα καὶ τὴν ἐν Διθόρνῳ γλυκυφθογον ποιήτριαν Ἀγγλικὴν Πάλλη Βαρθολομαίου. Αἱ τρεῖς αὐταὶ Ἑλληνίδες συνεδέοντο διὰ θερμῆς φιλίας. Ἐκ τῆς φιλίας αὐτῶν εὐρύ-

τερος ἀπετελεῖτο ὁ κύκλος τῶν φιλελλήνων. Ἐκ δὲ τῆς μεγάλης ἀγάπης τὴν ὁποίαν ἔτρεπον πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐξέλαμψεν ἑλληνικὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ὡς πολύφωτος λυχνία ἠκτινοβόλησεν εἰς τὸν φιλολογικὸν ὄριζοντα τῆς Ἱταλίας.

Αἱ ἔνδοξοι αὐταὶ Ἑλληνίδες, τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος, ἔβησαν ἀνωτὰ διὰ τῶν συγγραφῶν αὐτῶν ἀπὸ τῆν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν διατηρεῖται ἀθάνατος. Τῆς δὲ Μαργαρίτας Ἀλβάνη Μηγιάτη καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν ἡ φήμη ἐπέξετάθη διὰ τοῦ ὄρατος αὐτῆς ἔργου le «Correge», ὡς τοῦτο γίνεται φανερόν ἐκ τῶν ἐξῆς. Τὸ θέρος τοῦ 1912 νεαρὸς Ἰνδὸς ἐκ τῆς ἱερᾶς πόλεως Βεναρῆς, ταξιδεύων εἰς Εὐρώπην διέμεινε μὴνὰς τινας εἰς Παρίσιους. Ἠορολεῖτο καὶ εἰς ἀστρονομικὰς μελέτας ἀναγινώσκων τὸ ἐν Παρίσιος ἐκιδόμενον περιοδικὸν Astronomie de la société Astronomique de France εἶδεν ἐν αὐτῷ διαφόρους μελέτας ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπεῖου. Ἠλθεν εἰς Ἀθήνας. Ἀνεθῆλον εἰς τὸν βράχον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ ἐκεῖ ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ βοηθοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Σπυρίδωνος Ἀλιμπέρτη ἐπεσκέψθη καὶ τοὺς δύο θόλους καὶ ὅλα τὰ διαμερίσματα θαυμάζων καὶ ἐπαινῶν τὴν σοφὰν ἐργασίαν, ἐπίπλωσιν καὶ τὴν τάξιν. Ἐνῶ κατήρχετο μετὰ τοῦ συνοδοῦ τοῦ συνηντήθημεν. Ἀνηρχόμεν μετὰ φίλων μου πρὸς περίπατον. Ἐν πρώτοις μᾶς ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν μοναδικὴν τοποθεσίαν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς παύραμα τὸ ὁποῖον πρὸ αὐτοῦ ἐξετυλίσσετο ἀπὸ πᾶσαν στιγμὴν δεικνύων διὰ τῆς χειρὸς τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, ἄφηνε φωνὰς ἐκπλήξεως διὰ τὸν Ἡερθενῶνα, τὰ Προπύλαια, τὴν Ἀκρόπολιν. Ὁμίλησεν διὰ τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου, τὸν Ἄρειον Πάγον, τὴν Πνύκα, τὸ Θησεῖον, πλασιασόμενα ὑπὸ τοῦ διαφανοῦς ὀρίζοντος ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεγράφοντο ὁ Λυκαθητός, ἡ Πεντέλη καὶ ὁ Ὑμηττός καὶ πέραν ἐκυμάτιζε ἡ Φαληρικὴ. Μὴ θέλων νὰ στερηθῆ τοῦ μαγευτικοῦ θεάματος ἔλαβε θέσιν πλησίον μας καθήσας ἐπὶ τοῦ βράχου. Πλέκων δὲ τὸ ἐγκώμιον τῶν ὧσων ἐθαύμαζεν εἶπεν ὅτι ὅλαι αἱ περιγραφαὶ τὰς ὁποίας εἶχεν ἀναγνώσει ἀμυδρὸν διέχον φῶς εἰς τὸ γαλανὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὴν αἰθρὴν εἰς τὸ ἔριζοντος. Ἐλεγε ταῦτα εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ὠμίλει ἀπαιτίως ἀλλὰ μὲ ἰδιόρρυθμον τόνον.

Ἐλθεν ἀναγνώσει πολλὰ διὰ τὸν καλλιτέχνην βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἔλεγεν ὅτι ἦτο θαυμαστός τοῦ ἑλληνοπνεύστου Edouard Schuré καὶ εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ περὶ Ἑλλάδος πολλὴν εἶδεν ἐκτίμησιν Ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τοῦ ἠρώτησεν ἀφνης ἀν ὑπάρχωσι καὶ σήμερον Ἑλληνίδες ἐμπνεύστρια συγγραφεῖς καὶ ποιήτριαι ὡς εἰς τὴν ἀρχαιότητα, καὶ ὅμοια τῆς νεωτέρας Ἑλληνίδος Μαργαρίτας Ἀλβάνη Μηγιάτη, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀναγνώσει τὸν «Κορέγγιον» θῆσι ὁ Schuré εἰς ὅλα τὰ ἔργα του τὴν ἀποκαλεῖ «μέγα πνεῦμα» καὶ τὴν δευτέραν ἐκδοσιν τοῦ «Μουσικοῦ Δράματος» εἰς αὐτὴν ἀφιέρει. Ὑπῆρξεν ὄντως προσέθηκεν ἡ Ἀλβάνη «Μεγάλῃ Μύστις»,

ἐμβαθύνασα εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἰδέας. Ὁ σοφὸς Βεναρῆς, ὁ ἐνθουσιώδης λάτρης τῶν ἔργων τοῦ Edouard Schure και ἰδίως τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ Les Grands Initiés ἀνήκει εἰς τὴν ἑταιρείαν «La tradition occulte de l'Orient l'esotérisme indou». Ὁ θαυμασμός του διὰ τὴν Ἀλθάνα ἦτο διάπυρος. Ἀνέφερεν ἐπίσης διὰ ἐκτός τοῦ Schure και ὁ Ἄγγλος Δέ Γουβερνάτος ὁ μέγας συγγραφεὺς Ἴταλὸς εἰς τὸ ἔργον του «Peregrinagione Indiane γράφει περὶ αὐτῆς.

Εἰς τὰς διαφόρους ἐρωτήσεις του περὶ αὐτῆς ἠδυνήθην ν' ἀπαντήσω ὡς γνωρίζουσα λεπτομερέστατα τὰ κατὰ τὸν βίον τῆς ἐνδόξου Ἑλληνίδος. Κατέχω ἐπιστολάς περὶ τῶν Ἰνδιῶν, τὰς ὁποίας ἔγραψεν ἐκεῖθεν κατὰ τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίαν πρὸς τὴν οἰκογένειάν τῆς. Ὁ ἀποθανὼν ἀδελφός τῆς Φρειδερίκος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεδέσθη διὰ φιλίας, ἐκτός ἄλλων σημειώσεων μοὶ εἶχεν ἀποστείλει και ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν· εἶπον ταῦτα εἰς τὸν Βεναρῆς και ὅσα ἄλλα ἠθέλησεν νὰ πληροφορηθῆ περὶ τοῦ ἐν Κερκύρα βίου τῆς. Οὗτος δρέψας κατόπιν ἀνήθην ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου: Θὰ τὰ διατηρήσω, εἶπεν ὡς μίαν καλὴν ἀνάμνησιν και ὅταν ἐπαέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου θὰ στολίσω με αὐτὰ τὸν ἱερὸν βωμὸν μας, διὰ τὴν εὐτυχὴ γνωριμίαν μας!

Μία σελὶς ἐκ τοῦ «Peregrinazione Indiane» 1887. Ἄγγελος Δέ Γουβερνάτης. «Πλησιάζαντος εἰς Μαδράσον ἡ σκέψις μου ἐστράφη εἰς τὰ ὅπισθεν και ἐπέταξεν εἰς τὴν ἑδὼν Κεβοὺρ ἀρ. 39 ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐκεῖ πρὸ ἐτῶν κατοικεῖ Ἑλληνίς, ἥτις ὡς βασίλισσα ἐξέχει ἐν μέσῳ κύκλῳ ἐκλεκτοῦ. Εἶναι ἡ θετὴ κόρη τοῦ Sir Φρειδερίκου Ἀδαμ, ὅστις ἦτο ἄλλοτε Κυβερνήτης τῆς Μαδράσης. Ἡ Ἀλθάνα εἶναι ἡ συγγραφεὺς τοῦ ὁραίου ἔργου «Κορέγγις και ἡ εὐγενής Ἡγερία» τῶν ἱστορικῶν μελετῶν τοῦ Πασκουάλη Βελλάρη, ὅστις ὑπὸ τὰς ἐμβριθεῖς και σοφὰς ὁδηγίας και τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἔγραψε τὸ καλύτερον φιλοπόνημά τῆς, τὴν βιογραφίαν τοῦ «Ἰερωνύμου Σαβανάρολα», τὸ ὁποῖον και δόξαν και πλοῦτον προσκόμισεν εἰς αὐτόν. Ἡ Μαργαρίτα Ἀλθάνα Μηριάτη τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίαν διήλθεν εἰς Μαδράσην. Ἐκ τῶν Ἰνδιῶν ἔφερε λαμπρὰ ἐνθῆμα και ἀντικείμενα πολύτιμα, ἄξια νὰ στολίσουν Μουσεῖον. Αὐτὴ πρώτη ὅτε τῷ 1863 μετέβην εἰς Φλωρεντίαν μοὶ ἀνέφερε περὶ τῶν Ἰνδιῶν, μετὰ τόσου ἐνθουσιασμοῦ, ὥστε παρωμῆθη νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν φαντασιώδη ἐκεῖνην φύσιν, και ἐκ τοῦ πλησίον νὰ γνωρίσω τὸν λαὸν τῶν Ἰνδιῶν νὰ ἴδω και τὴν Μαδράσην, περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις τόσον εὐχλότως και ποιητικῶς μοὶ ὠμίλησε. Ὅλα ἐκεῖναι αἱ περιγραφαὶ και αἱ εἰκόνες θὰ παραλάσσουν ζωντανὰ πρὸ ἐμοῦ, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν. Θὰ ἴδω ὅλην ἐκεῖνην τὴν θαυμασίαν ποικιλίαν τῶν ἡθῶν και ἐθίμων και τῶν τύπων. Θὰ διατρέξω τοὺς εὐάνθεις κήπους εἰς τοὺς ὁλοὺς ἡ Μαργαρίτα Ἀλθάνα παίζουσα ἔδραπεν ἀνήθην, ὡς αἱ μέλισσαι και αἱ πεταλούδαι συναΐζον ἐκ τῶν ἀνθέων τὸ μέλι: ἐξ αὐτῶν θὰ δρέψω τὰ ζωηρότερα, πιθανόν ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια ἡγάπα, ἡ ἰδία

«ἡ ἐφύτευσε. Και τὴν εὐωδίαν ἐκεῖνην τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας «θὰ διασκορπίσω ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐνθα τώρα διαμένει και ἐνῷ θ' ἀναπολῆ τὸ παρελθόν, θὰ ἐπανθήσῃ ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς τὸ μεδιδάμα.»

(Ἐκ τοῦ Ἴταλικοῦ)

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων ἐπιστολῶν τῆς:

Μαδράσα, Ἀνατολικά Ἰνδία

23 Δεκεμβρίου 1832

Ἀγαπητῆ μοι Μαμά,

Διὰ νὰ διαμείνῃ ὁ ξένος εἰς τὸν τόπον τοῦτον πρέπει νὰ εἶναι πλούσιος. Χοροὶ και πάλιν χοροὶ διασκεδάσεις, γεύματα καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα. Σὰς σημειῶν ἐν περιλήψει τὸ πρόγραμμά τῆς ἐδῶ ζωῆς μου!

Ἐξυπνῶ τὴν πρωτὴν εἰς τὰς 5, εἰς τὰς 5 1)2 ἐξέρχομαι ἐπιπρος εἰς περίπατον μετὰ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ δύο ὥρας. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν καταγινομαι εἰς τὴν μουσικὴν μέχρι τῶν 9 1)2. Κατόπιν προγεύομαι ἀπὸ τῆς 11 μένω μετὰ τῆς μαμᾶς και ἐργάζομαι. Τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἀναγινώσκω και μελετῶ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Βέντζα τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν τοῦ Millo (1726-1785). Ἐπίσης τὸν Μεταστάσιον και τὸν Δάντην. Ἐμαθον ἀπὸ μνήμης ἐν Ἀσση τῆς ἐλευθερωθείσης Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσουου και ὁ διδάσκαλός μου εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος. Σπουδάζω τὴν Ἑλληνικὴν μετὰ τὴν μαμὰ, ἀναγινώσκω ἤδη χωρὶς δυσκολίαν· εἶμαι εὐτυχῆς διότι τὰς προσευχὰς μου ἀναγινώσκω εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου μητρικὴν γλῶσσαν.

Μελετῶ μόνῃ ἐν τῷ δωματίῳ μου, μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύματος, δηλ. τῆς 2ας μ. μ., 2—3 σπουδάζω πάλιν μουσικὴν. Ἔχω ἀριστον διδάσκαλον, ὅστις με συνοδεύει με βιολῶν. Ἀπὸ τῆς 3—5 εἶμαι μετὰ τὴν μαμὰν ἀκολουθῶς ἐξερχόμεθα εἰς περίπατον ἐφ' ἡμέρας ἡ ἐπιπροι. Δις τῆς ἑβδομάδος δίδομεν γεύματα εἰς 35—60 πρόσωπα. Εἶμεθα προσκεκλημένοι εἰς χορὸν μετῃμνησμένων. Ἡ μαμὰ θὰ παρουσιασθῆ με ἄρχαῖον ἑλληνικὸν ἐνδυμα. Διὰ τὸ ἰδικόν μου ἀκόμη δὲν γνωρίζω. Ποῖος ἡδύνατο νὰ προείπη διὰ οἱ ὠρατοὶ ἑλληνικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς μαμᾶς θὰ ἐθαυμάζοντο και εἰς τὴν Ἰνδικήν;

Ἐγραφα ἐκτενῆ ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἀδελφόν μου Λεωνίδαν. Ὁ προσφιλές μου μαμά, σὰς παρακαλῶ νὰ ἐμιλήτε συχνὰ περὶ ἐμοῦ εἰς τὴν Νινέτταν και τὸν Φρειδερίκον διὰ νὰ μὴ λησμονοῦν διὰ ἔχουν μίαν ἀδελφὴν μακρὰν. Στέλλω χίλια φιλία εἰς αὐτοὺς καθὼς και εἰς τὴν ὠραίαν Σαντίαν μου. Συμβουλεύω νὰ εἶναι καλοὶ διὰ νὰ εἶναι εὐτυχῆς ἡ Μαργαρίτα των. Ἰγναίνετε προσφιλεστάτῃ μου μαμὰ. Ἀφοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σὰς ἀπασθῶ στέλλω τοὺς ἀσπασμοὺς μου ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου! τὸν ζηλεύω διότι θὰ αἰσθανθῆ τὴν ἀφῆν τῶν δακτύλων σας.

Ἡ Μαργαρίτα σας.

Ἦτο θυγάτηρ ἡ Μαργαρίτα τοῦ εὐπατρίδου Κερκυραίου Δημητρίου Ἀλβάνου καὶ τῆς Αἰκατερίνης Ν. Πηλατιανοῦ. Ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τὸ 1821 καὶ ἐγένετο θετὸν τέκνον τοῦ Ἀγγλοῦ Ἀρμοστοῦ Sir Φρειδερίκου Ἀδαμ, ὅστις εἶχε νυμφευθῆ τὴν ἐκ μητρὸς θείαν τῆς. Ἡ Ἀλβάνου ἀπεβίωσεν ἐν Λιβόρνῳ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1887 καὶ ἐτάφη ἐν Φλωρεντίᾳ εἰς τὸ ἴδιον ὄρατον μνημεῖον ἐνθα καὶ ὁ θετὸς πατὴρ αὐτῆς. Σύντομον περὶ αὐτῆς βιογραφίαν ἐδημοσίευσεν τῇ 1895 ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Κυριῶν».

ΣΩΤΗΡΙΑ Ι. ΑΙΜΠΕΡΤΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΘΕ ΝΑΛΘΟΥΝΕ

Γιὰ τὸ θάνατον τοῦ Γιώργου Φλώρου—Μοσχονήσια

[Μεστὴ πικρὴ σκλαβιά ποῦ ἐλοένα τὸν ἐσφιγγε τὸν ἀγαπημένον μας γιαντὸ Φλώρο μέσα σὰ ἀύννεφα πῶδλεπε νὰ σωριάζονται γύρω στὸ πολυφιλήτο νησάκι μας καὶ μὲ τὴν ἀπογοήτευσιν πῶς πολὺ θάρρησεν νὰ τὸ δῆ σὶς κόρφο τῆς Μεγάλῃς μας Μάννας ξεψύχησεν κάποιον δειλινὸ σιγὰ κι' ἀθύρνεθα ὁ θερμὸς πατριώτης μὲ θεὸ ἄχ! θεὸ καῦμούς ποῦ δὲν θᾶδλεπε τὴ Γαλαζία νύφη καὶ τὰ παιδιὰ του ποῦ σπουδάζουν στὴ Μαισακλῖα ὁ ἕνας καὶ στὴν Ἀθήνα ὁ ἄλλος. Ἡ στερνὴ του θέλῃσι ἦταν ἕνα τραγοῦδι ποῦ νὰ λέγη τοὺς καῦμούς του σ' ἕνα ἐλληνικὸ φύλλο. Ἐρῆ ὑστερνὴ θέλῃσι.

Ἦέρασε μαῦρο σύννεφο καὶ γέννησε τὴ μύθρα
παλαίφανε ἀκούραστα τὰ φοβερὰ στοιχειὰ
ρημάζανε τὴν ὄμμορφη τὴ σκλαβωμένη χώρα
καὶ ἀπερνῶντας σέρνουνε μαζὺ πολλὰ κορμιά.
Τὸ ρέμμα γιγαντώθηκε τὸ φοβερὸ περίσσια
ἔσουρ' ἴτιές θεόρατες, πλατάνια ριζιμιά
πῆρε μαζὺ του φεύγοντας πελώρια κυπαρίσσια
ποῦ χρόνια δὲν φοβοῦτανε τὴ βαροχειμωνιά.
Κι' εἶσι ξάφνου ξερρίζωσε ἕνα δέντρο ἀπ' τὴν ἄκρη
ἕνα πλατάνι φουντωτὸ μὲ ρίζες χρονικές
καὶ πιότερο ἐτράνεψε ἀπ' τῶν πουλιῶν τὸ δάκρυ
ποῦ χάσανε τὰ δύστιχα ὀλόθερμες φωληές.
Καὶ πέθανε σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὸ βαρὺ ἀγέρα
π' ἀλύπητα σὰν σίδερο μᾶς σφίγγει τὸ λαιμό

ὁ πατριώτης ὁ θερμὸς ζήτησε τὸ πειὸ πέρα
ἔφυγε σέρνοντας μαζὺ ἕνα διπλὸ καῦμό.
Ἐλεύθερο αὐτὸς πουλι δὲν μπόρεσε νὰ ζήσει.
Μεστὴς σκλαβιάς τὸ χάλασμό μέσα στὴ καταχνιά
μ' ἕνα μικρὸ παράπονο ξεψύχησε μιὰ δύσι
ποῦ δὲν θὰ ζοῦσε γιὰ νὰ δῆ παιδιὰ καὶ λευθεριά.
Ἄς μὴ χολιάξη ἡ ψυχὴ, ἄς μὴν εἶναι κλαμμένη.
δὲν θὲ νάρρησῃ ὁ καιρὸς π' ὄλα σου τὰ παιδιὰ
θὰ ψάλλουνε στὸ μῆμημα σου «ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη»
καὶ θὲ νὰ ρίξουν λούλουδα ἐλεύθερα πολλὰ.

Μοσχονήσια—ΣΤΑΣΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΡΙΤΩΜΕΝΑ ΜΙΚΡΑ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΤΟΜΠΑΖΗΣ

Τοῦ ἐν Γλασκῶδι προξένου τῆς Ἑλλάδος

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Απλωμένα μέσα εις τὰ φύλλα ενός παλαιού σημειωματαρίου κλεισμένοι εις τὸν σύρτην ενός γραφείου ἦσαν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λησιμονημένα δύο γράμματα. Χωρὶς νὰ ὑποπτεύω τὴν ὑπαρξίν των, χωρὶς νὰ τὰ ζητῶ, τυχαίως ὅλος ἔπεσαν ἐμπρὸς μου ἐνῶ ἐσκάλιζα ἐκεῖ μέσα.

Τὰ γράμματα αὐτὰ δὲν ἀπηυθύνοντο εἰς ἐμέ, οὔτε ἐγὼ τὰ εἶχον γράφει. Ἄλλ' ὅταν τὰ εἶδα ἐμπρὸς μου, ὁ γνωστός μου γραφικὸς χαρακτῆρ των ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον μου.

Ἐγράψαν ἀπὸ τὴν ἴδιαν καὶ διηυθύνοντο εἰς τὸν ἴδιον.

Τὸ ἓνα πολυσέλιδον, πυκνογραμμένον, μετὰ ἄλλοτε ἀσπιλον λευκὸν του χρώμα ὡς τὰ περὰ τοῦ ἀγγέλου, κιτριτισμένον τώρα ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, ὁμοίαζε τὸ μεταγχολικὸν μευδίαμα, τὸ ὁποῖον φωτίζει τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον, τὸ πρόσωπον, ὅπου ἄλλοτε ἐθαλλον τὸ ρόδα τοῦ Μαίτου καὶ ἐπετεργίζετο τὸ φαιδρὸν τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς χαρᾶς μευδίαμα.

Τὸ ἄλλο ὄχρον ἐπίσης, μετὰ ἀραιογραμμένας δύο μόνον σελίδας καὶ μετὰ μελάν πλατὺ πλαίσιον πένθους γύρω, ἐφαίνετο ὡς ἀτόνως κρεμάμενον παραπέτασμα νεκροφόρου ἀμάξης ἐπιστροφῆς ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον.

Τὰ δύο γράμματα ἐχώριζεν ἔτους μόνον ἀπόστασις. Καὶ ὅμως ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἀδελφῶν!

Τὰ ἐπῆρα μετὰ συμπάθειαν εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ ἤρχισα νὰ τὰ ἀναγινώσκω.

Τὸ πρῶτον, τὸ πολυσέλιδον, τὸ πυκνογραμμένον ἤρχιζεν οὕτω:

«Νικάκη μου!» Τὶ δὲν λέγει αὐτὴ ἡ ἀρρήτου γλυκύτητος προσφώνησις, ἐκεῖνο τὸ μου τὸ τόσο μικρὸν καὶ τόσο ἀπερῶντως μέγα μετὰ τὰ τρία μόνον στοιχεῖά του! Ἀστὴ μόνον ἡ μικροσκοπικὴ λέξις ἔχει τόσην δύναμιν καὶ τόσο γόητρον, ὥστε νὰ κάμνη τὸν ἄνθρωπον νὰ φαντάζεται ἑαυτὸν, μετὰ τὴν κατάκτησιν ἐνός μόνου, πολὺ μεγαλύτερον ἀφ' ὅσον ἴσως θὰ ἠσθάνθησαν ἑαυτοὺς οἱ δύο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μεγάλοι στρατηλάται καὶ κατακτηταί, ὁ Μακεδὼν καὶ ὁ Κορσικανός.

Τὸ χαϊδευτικὸν ἐκεῖνο ὄνομα καὶ ἔτι πλέον τὸ ἀπεριγράφτου

γλυκύτητος «μου» ἐκέντησε τὴν γυναικεῖαν περιέργειάν μου. Ἐγνώριζον ὅτι σχέσεις φιλικώταται συνέδεον τὰ δύο πρόσωπα. Ἐγνώριζον ἀκόμη ὅτι εἶχε λεχθῆ πῶς οἱ χρυσοὶ τοῦ ὕμενσιου δεσμοὶ θὰ ἦνουν τὰς τρυφεράς ἐκεῖνας ὑπάρξεις. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἤξευρον ὅτι ἡ κόρη δὲν εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον χρυσὸν ὅπως κατασκευασθῆ ἢ ἄλλοις τοῦ περιφήμου δεσμοῦ, τὸν θρούλον ἀπέδιδον εἰς τὴν πολυπραγμοσύνην τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος δὲν ἤμπορεῖ νὰ φαντασθῆ σχέσιν μεταξὺ νέου καὶ νεανίδος, ἥτις νὰ μὴν ἔχη σκοπὸν τὸν κυκλικὸν χορὸν τοῦ Ἡσαίου. Τώρα ὅμως ἡ προσαγόρευσις ἐκεῖνη ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, πρὸ ἀρκετῶν ἐτῶν γραφείσης, ὅτε αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς προσφωνήσεως δὲν εἶχε ἀποκτησῆ τὴν σημερινὴν δημοτικότητα καὶ χάσει τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ὥστε νὰ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ ἀνεξαρτήτως ποιοῦ καὶ βαθμοῦ σχέσεων, μετὰ ἐσκανδάλιον.

Τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον ἤρχιζε μετὰ τὴν τρυφερὰν αὐτὴν καὶ πολλὰ λέγουσαν προσλαλίαν, ἐξηκολούθει μετὰ τὸ αὐτὸ ὕψος καὶ ἦτο μία ἐπιστολὴ μνηστῆς μᾶλλον πρὸς μνηστῆρα ἢ φίλης πρὸς φίλον. Ἐπιπλήξεις, συμβουλαὶ παρατηρήσεις, σχέδια, ὄνειρα, ἐγρόφωντο μετὰ ὅλην τὴν χάριν, μετὰ ὅλην τὴν ἀπαλότητα καὶ μετὰ τὴν θερμὴν ἀγάπην, τὴν ὁποῖαν μεταγυρίζει ὁ πρωτογενὴς ἔρωσις τῆς ψυχῆς τῆς κόρης εἰς τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος τῆς. «Ὅταν θὰ εἶμαι ἰδιική σου!» ἐπανελαμβάνετο συχνὰ μετὰ τόσην βεβαιότητα, μετὰ τόσην πεποίθησιν ἀλλὰ καὶ μετὰ τόσην στοργὴν καὶ περιπάθειαν, ἡ ὁποία καὶ λίθους θὰ συνεκίνη.

Ἐσχεδιάζετο ταξείδιον τῆς κόρης εἰς τὴν πόλιν τοῦ νέου, ὁπότε τὸ ὄνειρόν των θὰ ἐπραγματοποιεῖτο καὶ δὲν θὰ ἐχωρίζοντο ποτὲ πλέον. Καὶ ἐγίνετο τόσος λόγος δι' αὐτὸ τὸ ταξείδιον, καὶ περιεγράφοντο ὅλαι αἱ προετοιμασίαι του μετὰ μωρίας λεπτομερείας. Μία χαριτωμένη φλυαρία, ἠδύμολπος ὅπως τὰ κελαδημάτα τῶν πουλιῶν, τὰ ὁποῖα δὲν κουράζεσαι νὰ ἀκούῃς.

Ἡ κόρη αὐτῆς πλουσία ἄλλοτε καὶ τότε πτωχὴ ἐργάζετο ὡς διδασκάλισσα διὰ νὰ ζήσει αὐτὴ καὶ νὰ θρέψῃ καὶ τοὺς γονεῖς τῆς. Ἦτο μία ἐπιτυχία τῆς δημιουργίας. Καλλιτεχνικὴ ψυχὴ εἰς καλλιτεχνικὸν σῶμα. Ἐπιλοδοξήσε πολὺ αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ κατακτήσῃ τὴν ἀριστοτεχνικὴν ἐκείνην ὑπαρξίν, καὶ παραδόξον, δι' ἐμέ, τὸ ἐπέτυχε. Ἴσως τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας καὶ ἡ πτωχία τῆς κόρης συντέλεσαν εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ καὶ αὐτὴ ὅτι πραγματικὴ ἠγάπησε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὑπὸ ὄχι πολὺ ποιητικὸν ἐξωτερικὸν ἐπετηδεύετο μίαν γενναίαν καρδιὰν γεμιάτην ἀπὸ τὰ τρυφερώτερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα.

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἐφαίνετο ὅτι ἠθέλησε νὰ τῆς στείλῃ χρήματα καὶ αὐτὴ ἤρνετο διαρρήδην νὰ δεχθῆ τοιαυτὰ ἀπὸ τοῦδε. «Ὅταν θὰ εἶμαι ἰδιική σου», ἐπανελάμβανε, ὅταν θὰ ἔχῃς σὺ νὰ φροντίξῃς δι' ὅλα καὶ ἐγὼ μόνον διὰ σέ, ὅταν θὰ εἶσαι ὁ καλὸς νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, ὅπως εἶσαι τώρα τῶν οκέψεων καὶ τῆς καρδιάς μου.»

ALFRED BROGE

ΓΥΓΚΕΙΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Και ἔλεγε τόσα ὠραῖα πράγματα ἢ ἐπιστολὴ καὶ ἐξωγραφίζετο ἢ ἐλπίς, ἢ χαρὰ, ἢ προσδοκωμένη εὐτυχία μὲ τόνον ζωηρὰ καὶ ἁρμονικῶς συνδυασμένα χρώματα, ὥστε ὅταν ἐφθασα εἰς τὸ τέλος ὅπου ὑπεγράφετο «ἢ Ἑλλή σου» ἤσθανόμην ἑαυτὴν βαθύτατα συγκεκριμένην. Ἐλησμόνησα ὅτι ἢ Ἑλλη δὲν θὰ ἐγένετο ποτὲ πλέον ἰδική του, καὶ ἀνεζήτησον νὰ εὔρω τὴν συνέχειαν τῆς μαγικῆς αὐτῆς εἰκόνας εἰς τὴν μεγάλην στοάν τοῦ κόσμου. Ἄλλ' οἱμοί! ἐκεῖ μόνον ἀντιγραφὰς τῶν ἐξόχων αὐτῶν ἐργῶν εἶδον κακοτέχνους καὶ μὲ ἄτονα χρώματα.

* *

Ἐλαβον τότε τὸ ἄλλο γράμμα. Εἶχε γραφῆ ἐν ἔτος κατόπι τοῦ πρώτου. Τὸ μέλαν πλαίσιόν του ἐπρόδιδε πένθος διὰ τὸν θάνατον μέλους τῆς οἰκογενείας τῆς. Ἐκεῖ μέσα ὁμως ἐγὼ ἀνέγνωσα κάποιον ἄλλον θάνατον σκληρότερον, φρικωδέστερον, τὸν θάνατον τοῦ ὄνειρου τῆς ψυχῆς τῆς κόρης.

Τὸ δεύτερον αὐτὸ σύντομον γράμμα ἤρχιζεν οὕτω.

«Ἀγαπητὴ Νίκο.» Περιστρέφετο εἰς τινὰ ἀφορῶντα οἰκογενειακὴν τινὰ ὑπόθεσιν, μερικὰς παραγγελίας φίλων καὶ ἐτελείωσα. «Μὲ τοὺς χαιρετισμούς μου Ἑλλη.»

Ἐστην σύννους ἐμπρὸς εἰς τὰ δύο αὐτὰ γράμματα. Βαθυτάτη θλίψις κατέλαβε τὴν ψυχὴν μου. Ἐντὸς ἐνὸς ἔτους πῶς ἐγέναν αὐτὴ ἢ μεταβολή; Ποῖος ἐκ τῶν δύο ἢ τίς ξένη χεῖρ ἠθέλησε καὶ ἠδυνήθη νὰ συντρίψῃ τὸν ὠραῖον ἐκεῖνον δεσμόν, ὅστις ἦνωσε τὰς δύο νεαρὰς καρδίας; Ἡ γλυκυτάτη θέρμη τῆς πρώτης ἐπιστολῆς πῶς ἐσβυσε καὶ πόθεν ἢ κόρη ἠντίλησε τὴν ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐγραψε τὴν ἄλλην;

Ἡ ἀπάντησις εὐκόλος, ἢ στερεότυπος πάντοτε. Ἡ πτωχία τῆς κόρης ἦτο σινικὸν τεῖχος παρεντεθὲν μεταξὺ τῆς ἐνώσεώς των. Ὁ νέος ὑπεχώρησεν εἰς τὴν λογικὴν καὶ τὰς ὀρθὰς παρατηρητῶν μεγαλυτέρων. Ὀλίγη θλίψις, στονοχωρία, μελαγχολία κατ' ἀρχὰς ταχέως διεσκεδάσθησαν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἐπανήλθον εἰς τὴν τροχίαν των.

Ἐβλεπον συγκεκριμένη τὰ δύο γράμματα καὶ ἐσκεπτόμην ἐκείνους τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ὠραῖον ὄνειρον ἐποδοπάτησε τόνον ἀσπλάγχχνος ἢ πολὺπειρος ὠραῖα, ἢ ἐρρυτιδωμένη λογική.

* *

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγράψαν παρήλθον πολλὰ ἔτη. Ἐκεῖνος ἐνυμφεῦθη. Οὔτε ἐκτίμησις οὔτε ἀγάθη τὸν ἔφερε πρὸς ἐκείνην, ἢ ὅποια, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ τὸ ἐννοήσῃ πῶς ἀπεφασίσθη καὶ τοῦ ἐδόθη ὡς συνοδοιπόρος καὶ σύντροφος εἰς τὸν δύσκολον δρόμον τῆς ζωῆς.

Ἐκείνη ἐρρίφθη εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου. Εἰργάσθη, ἐκοπίασε, ὑπέφερε καὶ ἐπέτυχεν. Εἶχεν ἀρετὰς, τάλαντον, προσόντα, τὰ ὅποια θὰ ἐθάπτοντο ὑπὸ τὰ ἀνθη τῆς πορτοκαλλέας τῶν νυμφι-

κῶν στεφάνων. Ζήτημα ἂν καὶ αὐτός, ὅστις ἐγγύτερον ὄλων θὰ ἔβλεπε τὸ καλλιτέχνημα ἐκεῖνο θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμῆσθαι τὴν ἀξίαν του.

Διαπρεπὴς καλλιτέχνης αὐτῇ ζῆ εἰς ἀτμόσφαιραν μυρωμένην ἀπὸ τὰ θυμαίματα τοῦ θαυμασμοῦ. Μικρὸς ἐκεῖνος οἰκογενειαρχὴς βαδίζει μετὰ κόπου τὴν πεπατημένην ὁδὸν, τὴν πεζὴν καὶ περικυκλωμένην ἀπὸ μυρίας στενοχωρίας.

Ὁ νοῦς μου κάμνει ἄλματα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν δύο ἐπιστολῶν εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν ἐκείνης ἢ ὅποια τὰς ἔγραψεν, ἐκείνου ὅστις τὰς ἔλαβεν. Οἱ νέοι αὐτοὶ πρὸς στιγμὴν εἶχον νομίσει ὅτι εἰσηλθόν εἰς τὸν παράδεισον τῆς εὐτυχίας ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖ ἀποτόμως ἐξεδιώχθησαν, ἐξεβλήθησαν καὶ ἐπῆρην ἕκαστος διάφορον δρόμον.

Βλέπω μὲ στοργὴν τὰ δύο ἐκεῖνα κιτρινωμένα ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν γράμματα, τὸ ἓνα γραμμένο μὲ τῆς ἀγάτης τὸ μεθυστικὸν νέκταρ, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἀναγνωσθῆ μόνον ἀπὸ ἐκείνον, πρὸς ὃν ἐστέλλετο καὶ δεμένον μὲ κυανὴν ἢ ροδίνην ταινίαν μαζὺ μὲ πολλὰ ἄλλα ὁμοία του, ἰδικὰ τῆς, θὰ ἐφυλάσσειτο ὡς πολῦτιμον κειμήλιον, ὡς ἱερὰ ἀνάμνησις κατὰ τὸν μετέπειτα βίον των, τὸ ἄλλο γραμμένο μὲ τὸν δηλητηριώδη ἰὸν φαινομενικῆς ἀδιαφορίας. Πικρόταται σκέψεις καὶ αἰσθημα ὀδυνηρὸν πλημμυρεῖ τὴν ψυχὴν μου.

Πτωχὰ κιτρινωμένα γράμματα! λησμονημένα μέσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ παλαιοῦ αὐτοῦ σημειωματαρίου, ἐρριμένον εἰς τὸν σύρτην ἐνὸς ξένου γραφείου. Εἰσθε τοῦ φθινοπώρου τὰ φύλλα ποῦ ρίπτει ὁ ἄνεμος, τὰ στροβιλιζει καὶ τὰ ζαρώνει εἰς μίαν γωνίαν τοῦ κήπου. Φύλλα κιτρινωμένα σήμερα, πεσμένα ἀπὸ τὸ εὐώδες, τὸ εὐχρωμον καὶ ζωηρὸν ἄνθος ποῦ ἐφύτρωσε μίαν ἄνοιξιν εἰς τὸν κήπον τῆς καρδιάς. Πῶς σὰς λυπούμαι, πῶς σὰς νοιώθω, σὰς πονῶ, δυστυχισμένα γράμματα, ῥάκη μιᾶς βασιλικῆς ἀλουργίδος!...

Ἦθελα νὰ μὴ σὰς διαβάσῃ ἄλλος κανεὶς, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν δύναμιν καὶ νὰ σὰς σχίσω. Δὲν εἰσθε μόνον ποῦ εἶχατε αὐτὴν τὴν τύχην. Πόσα ἄλλα ὅπως σεὶς ἐγράψαμεν καὶ ὡς σεὶς εὐρίζονται παρερριμμένα καὶ λησμονημένα καὶ, ὅπερ χειρότερον, ἀναγινώσκονται ἀπὸ ξένους καὶ ἀκούουν χλευασμοὺς καὶ δέχονται σκώμματα. Σεὶς εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ὑπῆρξατε εὐτυχέστερα, κιτρινωμένα γράμματα, ἀγαπημένα λείψανα ἐνὸς πεθαμένου ὄνειρου. Κοιμηθῆτε ἤσυχά μέσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ παλαιοῦ σημειωματαρίου ποῦ σὰς ἀγκαλιάζει καὶ σὰς σφίγγει μὲ στοργὴν, ὅπως κοιμᾶται ἡ ἀνάμνησις κάθε ἀγαπημένου νεκροῦ εἰς τὰ θάθη τῆς καρδιάς μας.

Σάμος 1910.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΑΝΟΥ

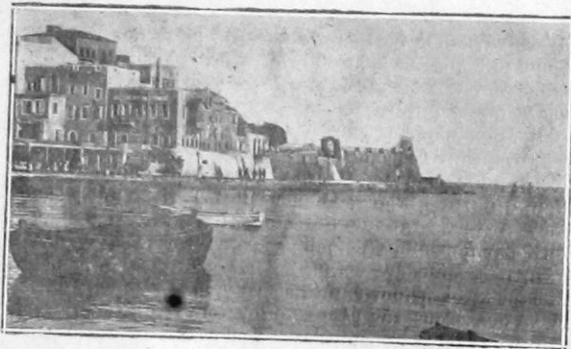
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΗΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Ἐἶχεν ἀναγκασθῆ ἡ Πύλη νὰ συνάψῃ μετὰ τῶν Κρητῶν τὴν σύμβασιν τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1896 τῇ μεσολαβήσει τῶν προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ νὰ παραδεχθῆ, ἵνα τὴν μὲν χωροφυλακὴν τῆς Κρήτης ἀπαρτίξωσι τοῦ λοιποῦ Ἰταλοὶ καὶ Μαυροβούνιοι ὑπὸ Ἀγγλον Διοικητὴν, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἀπονέμωσιν Εὐρωπαῖοι δικασταί. Καὶ ἐνέδωκεν εἰς τὰς οὐσιώδεις παραχωρήσεις ταύτας, πρῶτον μὲν διότι ἡ μεγάλη Τουρκικὴ στρατιὰ ἢ πρὸ τεσσάρων μηνῶν εἰς Κρήτην ὑπὸ τὸν τρομερὸν Ἀπτούλαχ πασάν σταλεῖσα, ἵνα καταπνίξῃ τὴν ἐπανάστασιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ προβῆ πέραν τοῦ Βάμου, ἀλλ' ἐκεῖ μαχομένη συνετρίβη ἐν τριήμερῳ μάχῃ· ἔπειτα διότι οἱ ἐγγύριοι Μωαμεθανοὶ ἠξίουσαν ἐπιμόνωσιν νὰ γίνῃ ἡ εἰρήνη, ὅπως δυνηθοῦν νὰ συλλέξουν τὸν ἐλαιόκαρπον τῶν πετρημάτων των, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο προοιμνύετο ἄφθονος· καὶ τρίτον διότι ἡ Τουρκία ἐνεκα τῶν Ἀρμενιακῶν σφαγῶν εὐρίσκειτο ὑπὸ τὴν δυσμένειαν τῆς Ἀγγλίας. Ἐντεῦθεν ἐφοβεῖτο διὰ τὴν Κρήτην καὶ ἐφροντίζεε παντοειδῶς νὰ ἐξαγοράξῃ τοὺς καιρούς.

Ἄλλ' οἱ Τοῦρκοι δὲν θὰ ἦσαν ἀληθῶς Τοῦρκοι, ἂν ἐνόουν νὰ τηρήσωσι τὴν σύμβασιν ἔστω καὶ ἂν ἔγινε τοσοῦτον ἐπισήμως. Ἦτος ἐφοβοῦντο καὶ τοῦτο, μήπως τὸ κακὸν τοῦτο δι' αὐτοὺς προηγουμένον ἐφαρμοσθῆ ἔπειτα καὶ ἐν ἄλλαις Τουρκικαῖς ἐπαρχίαις· διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἀθετήσωσι τὰ ὑποσχημένα. Ἐντεῦθεν ὅτε μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ Χριστιανοὶ βουλευτιῶντες ὑπέβαλον τὴν κατὰ τὸν νόμον αἰτήσεις αὐτῶν εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, οἱ Μωαμεθανοὶ κατὰ σύστασιν βεβαίως τῆς Πύλης οὐδὲν τοιοῦτον ἐνήργησαν. Δήλον ἄρα ὅτι δὲν ἤθελον νὰ συνεργασθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ διὰ τῆς συμβάσεως ἐπελθόντος νέου καθεστώτος. Πρὸς δὲ τοῦτοις οἱ χωρικοὶ Τοῦρκοι παρρησία ἔλεγον πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ὅτι ἡ εἰρήνη αὕτη οὐδὲν ἄλλο ἦτο

ἡ λαδομουτουλούκι δηλ. προσωρινή ἡσυχία γενομένη χάριν τοῦ ἐλαίου. Ἐπίσης ἀπειλοῦντες ἔλεγον πρὸς ἡμᾶς «Τοῦ χρόνου εἰς τὴν Κρήτη δὲν θὰ ἴναι παρὰ ἢ σελαμαλέκι ἢ Χριστὸς ἀνέστη» δηλ. κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἢ Μωαμεθανοὶ ἢ Χριστιανοὶ θὰ εἶναι ἐν Κρήτῃ, οὐχὶ δὲ ἀμφοτέροι. Ταῦτα διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν Κυβερνητῶν καὶ ταῦτα φρονοῦντες ἐσπευδον εὐθύς ὡς συνέλεγον τὸ ἔλαιον νὰ κομίζωσιν αὐτὸ καὶ ἀποθηκεύωσιν εἰς τὰς πόλεις, ἵνα εἶναι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔτοιμοι νὰ ἐνεργήσωσι κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς κακοπίστου Κυβερνήσεως αὐτῶν.

Καὶ ὄντως τῇ 17 Ἰανουαρίου 1897 ἀπὸ συνθήματος αἴφνης πάντες οἱ Μωαμεθανοὶ χωρικοὶ ἐκίνησαν ἐκ τῶν χωριῶν αὐτῶν σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὰς πόλεις, καίτοι οὐδεὶς τῶν Χριστιανῶν παρηγόησει αὐτοὺς. Τὴν κίνησιν ταύτην τῶν Τούρκων παρατηρήσαντες οἱ Χριστιανοὶ καὶ φοβηθέντες μή-

Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία πρὸ τῆς καταβιάσεως.

πως, ἀφοῦ ἀσφαλισθῶσιν ἐν ταῖς πόλεσι, σφάζωσι τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους Χριστιανούς, ὥρμησαν πολλοὶ καὶ κατεκράτησαν αὐτοὺς δίκην δήμερον, μέχρις οὐ λαβόντες τοῦ κινήματος γνώσιν οἱ ἐντὸς τῶν πόλεων Χριστιανοὶ δι' ἀνθρώπων ἐπίτηδες σταλέντων ἐξῆλθον καὶ ἐσώθησαν. Ὅτι οἱ φόβοι οὗτοι δὲν ἦσαν μάταιοι, ἀπέδειξεν μετ' ὀλίγον ἢ ἐν Χανίοις πυρπόλησις τῆς ἀγορᾶς καὶ ὁ φόνος πολλῶν Χριστιανῶν, ὅσοι δὲν ἔλαβον καιρὸν νὰ ἐξέλθωσιν. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι τὰ γεγονότα ταῦτα προεκάλεσαν τὴν ἀποστολὴν Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου εἰς Κολυμπάρι, καὶ εὐθύς κατόπιν τὴν κατάληψιν τῶν Κρητικῶν πόλεων ὑπὸ στρατοῦ τῶν ἐξ Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τέλος τὸν ἀποκλειστικτῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων, ἵνα μὴ τροφοδοτηται

ἡ ἐπανάστασις ἐξῶθεν καὶ ἵνα ἀναγκασθῶσιν οἱ Κρήτες νὰ δεχθῶσιν ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι ἤθελον ἀποφασίσει περὶ αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως τότε ὁ μὲν Ἑλληνικὸς στρατὸς κατεῖχε μέρος τῆς Κρήτης πλησίον τῶν Χανίων, οἱ δὲ Εὐρωπαϊκοὶ στρατοὶ τὰς πόλεις ἐνθα παρέμειναν καὶ ὁ Τουρκικὸς στρατὸς καὶ αἱ τουρκικαὶ ἀρχαί, οἱ δὲ Χριστιανοὶ Κρήτες πᾶσαν τὴν ὑπαιθρον χώραν, ὅτε συνέβη τὸ γεγονός ἐπερ ἐρχομαι νὰ διηγηθῶ.

Ἦτο περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου, ὅτε ἡμεῖς μὲν ἐκαθήμεθα παρὰ τὴν θάλασσαν ἀτενίζοντες πρὸς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος καὶ ἀναπνέοντες τὴν ζωογόνον αἶθρα, πλοῖον δὲ τῶν διενεργούντων τὸν ἀποκλεισμὸν ἐφάνη παραπλέον. Ἐπειδὴ τὰ πλοῖα ταῦτα ἀδιακόπως περιέπλεον τὴν νῆσον, οὐδεμίαν ἐδώκαμεν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς αὐτὸ προσοχὴν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ὅτι μετέβαλλε διεύθυνσιν καὶ ὅτι ἤθελε νὰ πλεύσῃ πρὸς ἡμᾶς· καὶ ὄντως ταχέως προσήγγισε καὶ ἠγκυροβόλησεν, εἶδομεν δὲ τότε ὅτι ἔφερον Ἰταλικὴν σημαίαν. Μετὰ τοῦτο ὕψωσε λευκὴν σημαίαν, ἡμεῖς δὲ εἰς ἀπάντησιν ἀνηρτήσαμεν ἐπὶ ἐνὸς τουφεκίου λευκὸν μανδύλιον. Τότε κατεβιδάσθη λέμβος μεγάλη, ἐπέβησαν εἰς αὐτὴν ναῦται καὶ τινες ἀξιωματικοὶ καὶ πλησιάσαντες ἠρώτησαν ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέλθωσιν καὶ περιπατήσωσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὡς φίλοι. Ἀπητήσαμεν ὅτι ὡς φίλους δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δεχθῶμεν, ἀφοῦ μᾶς πολιορκοῦν, οἱ δὲ ὅμως ὄντες Χριστιανοὶ καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπισκεφθῶσιν τὸν τόπον μας δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἀποβιβάσθωσιν· οὐδεὶς δὲ θέλει ἐνοχλήσῃ αὐτοὺς. Τότε ἀτεβιδάσθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ περιπατῶσι καὶ συλλέγωσιν ἄνθη ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἅμα νὰ ἐρωτῶσι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, ἐξέφρασαν δὲ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν ὀλίγον ὑψηλότερον κειμένην κώμην. Καὶ ἀληθῶς ἀνήλθομεν εἰς αὐτὴν, καθ' ἣν ὥραν ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναῷ ἡ κηδεῖα ἀγωνιστοῦ, ὅστις τῇ προτεροαίᾳ εἶχε φονευθῆ ἐν συμπλοκῇ τῶν προφυλακῶν. Τοῦτο μαθὼν ἐπορευθῆν, ὡς εἰκός, εἰς τὸν ναόν, ἠκολούθησαν δὲ καὶ δύο Ἰταλοὶ ἀξιωματικοί, οἵτινες ἐκεῖ παρετήρησαν καὶ ἐθαύμασαν τὸ πελώριον ἀνάστημα τῶν τουρκομάχων ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ τὴν εἰλικρινῆ λύπην αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ πεσόντος συναγωνιστοῦ. Τότε ὁ καπετάνιος τῆς κώμης ἀσπασθεῖς τὸν νεκρὸν εἶπε «Ἀγορητὲ μου Γεώργη, πήγαινε καὶ σὺ γιὰ τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν πολυαγαπημένην μας Κρήτη, ὅπως ἐπήγγεν καὶ ὁ πατέρας σου καὶ τὸσοι καὶ τόσοι ἄλλοι ἀδελφοὶ μας, γονεῖοι μας καὶ παλαιοὶ μας. Πήγαινε καὶ πέ των ὅτι πιστὰ ἀκολουθοῦμεν καὶ θὰ ἀκολουθοῦμεν τὸ παράδειγμα των καὶ θὰ πολεμοῦμεν καὶ μεῖς καὶ τὰ παιδιά μας καὶ τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν μας ὅσο νὰ μένῃ ἐνας Τούρκος εἰς τὴν Κρήτη. Πέ των πῶς δὲν τοὺς ντροπιάζομεν».

Οἱ Ἰταλοὶ δὲν ἠνόησαν μὲν ἐκ τοῦ ἀφελοῦς τούτου ἀποχαιρετισμοῦ τίποτε, εὗρον δι' ὅμως παράδοξον ὅτι τὸν νεκρὸν δὲν εἶχον οὔτε πλύνει καὶ καθαρίσει ἐκ τῶν αἱμάτων, οὔτε ἀλλάξει, οὔτε δι' ἀνθέων τινῶν στολίσει, ἀλλ' ὅπως εἶχον φέρει αὐτὸν

ἐκ τῆς συμποκῆς οὕτως ἐτοποθέτησαν ἐπὶ τοῦ ξυλοκραβάτου. Διὰ τοῦτο καὶ ὅτε ἀνεχωρήσαμεν, ἠρώτησαν τὴν αἰτίαν τοῦ κατὰ τὴν γνώμην των παραδόξου τούτου, ἔλαβον δὲ τὴν ἀπάντησιν ὅτι οἱ Κρητες τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πίπτοντας θάπτουσι οὕτως ὅπως ἀποκομισθῶσιν, διότι φρονοῦσιν ὅτι τὸ ἐπ' αὐτῶν αἷμα καὶ τὰ καθημαγμένα ἐνδύματα εἶναι ὁ ἀριστος στολισμὸς τῶν πολεμιστῶν. Μετὰ ταῦτα ἠρώτησαν ἂν ἔχωμεν τροφάς, ἔμαθον δὲ ὅτι ἂν θέλουν, δύνανται νὰ ἀγοράσουν καὶ γάλα καὶ ψᾶ καὶ ἀμυγδύς κτλ. «Ἄλλ' ἄλευρα, ἠρώτησαν, ἔχετε!» «Ἐχομεν ἀρκοῦντα, ἀπήντησεν ὁ πρὸς ὃν ἀπετείνοντο (καίτοι κατ' ἀλήθειαν μεγίστη ἔλλειψις ἄρτου ὑπῆρχεν, οἱ δὲ κάτοικοι ἐπὶ δύο μῆνας δι' ἀγρίων χόρτων μόνον ἐτρέφοντο). Ἐπειτα, ἰδοὺ, ἐξηκολούθησεν, ὄψατε ἐν βλέμματι ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον ἐκεῖνο (καὶ εἶδειξε διὸ τῆς

Οἱ ἐπαναστάται εἰς τὸ Ἀκρωτήριον τὸ 1897.

χειρὸς τὸ ἀκρωτήριον), βλέπετε ὅτι τὰ κριθάρια ἀρχίζουσι νὰ ὀριμάζουσι, καὶ ὅτι ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θὰ τὰ θερίσωμεν. Ἐἰ λοιπὸν μὴ βασανίζεσθε νὰ μᾶς ἀποκλείετε, διότι τοιοῦτοτρόπως δὲν θὰ μᾶς ἀναγκάσητε νὰ ὑποταχθῶμεν.» «Ἐπιτρέπετε μίαν ἐρώτησιν;» εἶπε τότε ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀξιωματικῶν. «Παρακαλῶ,» ἀπήντησεν ὁ ἄλλος. «Ἐπεθύμουν, ἐπανάλαβεν ὁ Ἰταλός, νὰ σᾶς ἐρωτήσω, πόθεν εἴσθε;» «οἱ δὲν φαίνεσθαι ἐντόπιος.» «Ὅχι ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτώμενος, ἐντόπιος εἶμαι, καὶ ἀκριβῶς ἐν ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ ἐγεννήθην.» «Ἀλλὰ τότε εἶναι φανερόν, ἐπανάλαβεν ὁ ἀξιωματικὸς, ὅτι δὲν κατοικεῖτε ἐδῶ. Λοιπὸν ποῦ διαμένετε καὶ τί ἔργον ἐπαγγέλλεσθε.» «Κατοικῶ, ἀπήντησεν ἐν Ἀθήναις καὶ εἶμαι καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου.» Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰταλός ὡς νὰ ἠλεκτρίσθη, ἐστράφη αἰφνης πρὸς τοὺς

συντρόφους του καὶ εἶπε μεγαλοφώνως. «Αὐτὸς εἶναι ἔθνικὸς πόλεμος.» Μετὰ τοῦτο λαβὼν ἐκ τοῦ πορτοφολίου του τὸ ἐπισκεπτήριον του ἐνεχείρισεν αὐτὸ εἰς τὸν συνδιαλεγόμενον μετ' αὐτοῦ λέγων «Δὲν ἔχω πρόχειρον νὰ δώσω ὑμῖν, κ. Καθηγητά, ἄλλο ἐνθύμιον. Λάβετε αὐτὸ καὶ ἂν ποτε ἡ τύχη σᾶς φέρῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν, μὴ λησμονήσητε νὰ με ἐπισκεφθῆτε εἰς τὴν Νεάπολιν. Θὰ εὐχηθῆ ἐκεῖ πάντοτε θερμὴν δεξίωσιν. Viva la Grecia!» Τὸ πλοῖον ἐπλευσεν ἔπειτα εἰς Χανία καὶ μετὰ ἐννέα ἡμέρας ἦρθη ὁ ἀποκλεισμός.

G. N. ΚΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΚΡΕΒΒΑΤΙ ΚΑΙ ΦΕΡΕΤΡΟ

Τᾶφκισ' ὁ ἴδιος ὁ τεχνίτης
Καὶ τὰβλεπε μ' ἀγάτης μάτι,
Μιά κάσσα γιὰ τὴν πεθαμένη
Καὶ γιὰ τὴ νύφη ἓνα κρεββάτι.

Καὶ τᾶχει βάλει πλάϊ, πλάϊ
Καὶ ἄνθια μὲ κορδέλλες δένει,
Στῆς νύφης τὸ λευκὸ κρεββάτι,
Στὴν κάσσα γιὰ τὴν πεθαμένη.

Τὸ βράδι καὶ στὰ δυὸ κρεββάτια
Θὰ κοιμηθῆ κάποια παρθένα,
Μὲ γάμου κάτασπρα στεφάνια
Καὶ μὲ στολίδια ζηλεμμένα.

Ὅμως τῆ μιᾷ θ' ἀποκοιμίσουν
γλυκὰ φιλιὰ κι' ἀγάτης λόγια,
τὴν ἄλλη θὰ τὴν ναυοῦρῶσιν
Πικρὰ τοῦ χάρου μοιρολόγια.

Καὶ ὅταν ἡ αὐγὴ ροδίση
Κι' ὁ ἥλιος ὁ χρυσοὺς προβάλλῃ,
Τὰ μάτια θὲ νανοῖξῃ ἡ νύφη
Μέσα στοῦ νέου τὴν ἀγάλη.

Κ' ἡ ἄλλη ποῦ στὴν ἄσπρη κάσσα
Θὲ νὰ κοιμᾶται μὲς τὸ χῶμα,
Τάχα τὸ ξύπνημα τῆς νύφης
Δὲν θὰ νειρεῦεται ἀκόμα;

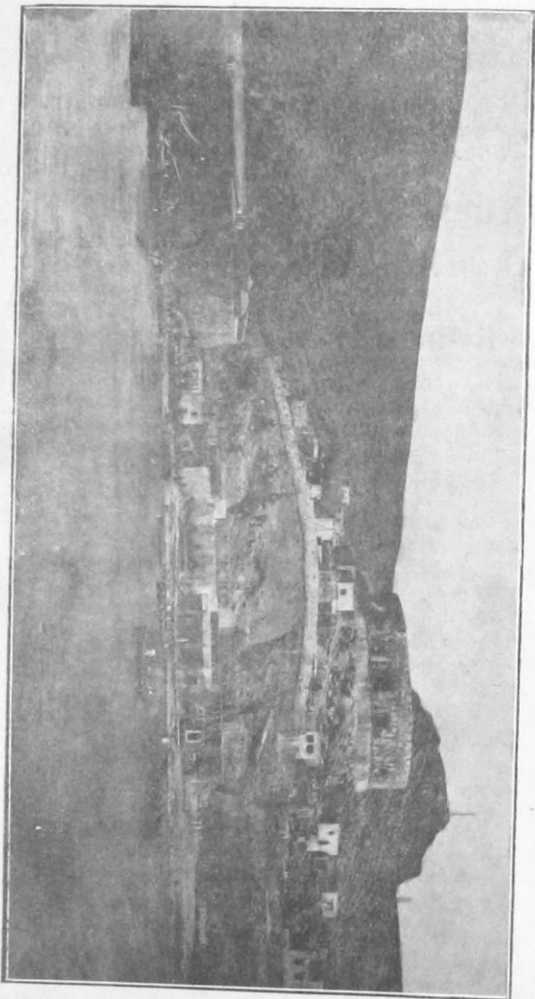
23)6)15

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΠΩΣ ΕΠΛΗΓΩΘΗΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΕΥΝΑΝ

Εἰς τὸν τίτλον τῆς διαλέξεως, τὴν ὁποίαν θὰ λάβω τὴν τιμὴν ν' ἀπαγγείλω πρὸ τῆς σεβαστῆς ταύτης ἐμηγύρεως ὑπάρχει μία ἀνακρίβεια, ἣτις πρέπει νὰ διορθωθῇ χάριν τῆς ἀληθείας. Πρόκειται ν' ἀφηγηθῶ τίνι τρόπῳ ἐτραυματίσθην ὄχι εἰς τὴν Πλεύναν, ἀλλὰ, μᾶλλον εἰπεῖν, περὶ τὴν Πλεύναν, ἣ διὰ νὰ εἶμαι ἀκριθέστερος, ἐξ αἰτίας τῆς Πλεύνας. Ποιοῦμαι ἐκ καθήκοντος τὴν διασάφειν ταύτην διὰ νὰ προλάβω εὐλόγους ἀπορίας καὶ ἄτοπα συμπεράσματα. Τῷ ὄντι οὐκ ὀλίγοι θὰ ἐξενίζοντο, καὶ μάλιστα οἱ γνωρίζοντές με προσωπικῶς καὶ παρακολουθήσαντες τὸ ταπεινὸν μου βιωτικὸν στάδιον, ἀκούοντες ὅτι ἔχω τὴν τόλμην νὰ ἐμφανίζωμαι ὡς τραυματίας καὶ ν' ἀντιποιοῦμαι δάφνας παλαιμάχου πολεμιστοῦ, εἰς καιροὺς μάλιστα, καθ' οὓς οἱ ἠρωϊκοὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν πρόμαχοι περιφέρουν εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς τετιμημένας πληγὰς των καὶ τὰ ἠκρωτηριασμένα μέλη των, ἐνῶ χάριτι θεῆς, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, εἶμαι ἄρτιος, πολὺ δὲ ἐνδεχόμενον ἐντός ὀλίγου νὰ εἶμαι, φεῦ, καὶ περιττός. Ἄφ' ἐτέρου εἶνε γνωστὸν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὅτι μὴ εὐτυχῆσας νὰ γεννηθῶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πλανήτου τοῦ Ἄρεως, ἐξήσκησα πάντοτε ἕως τῶρα ἔργα εἰρηνικά. Ἄν δὲ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἀνemίχθην κάποτε εἰς τὰς θηριομαχίας τὰς συναπτομένας συχνὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων, δὲν ἔσται ἐκ τούτου ὅτι ἀπέκτησα καὶ μαχίμους ιδιότητας. Εἶνε δὲ τόση ἡ ἀπειρία μου καὶ ἡ ἀγνοιά μου περὶ τὴν τέχνην τῶν ὄπλων, ὥστε θὰ ἠδυνάμην ἀλλοῖστα νὰ πιστεύσω ὡς ἀληθὲς τὸ λεχθὲν κατὰ τὴν θεωρίαν παρὰ τινος ὑπαξιωματικοῦ, ὅστις ἐξηγῶν ποτε τὴν κατασκευὴν τῶν τηλεδῶλων πρὸς τοὺς στρατιώτας, διετύπωνεν αὐτὴν ὡς ἑξῆς: «Ἐυρέτε πῶς γίνεται ἓνα κανόνι· εἶνε ἀπλούστατον· πέρνετε μίαν τρύπαν, χύνετε ὀλόγουρα σιδηρον καὶ ἔχετε τὸ κανόνι.» Ὁφείλω λοιπὸν πρὸς ἄραιν παρεξηγήσεων νὰ δηλώσω κατηγορηματικῶς ὅτι δὲν ἐπολέμησα οὐδαμῶς καὶ πολλὸ ὀλιγώτερον εἰς τὴν Πλεύναν· ὅτι τὸν Ὀσμάν πασσάν εἶδα μόνον μίαν φοράν εἰς τὸ προσκύνημα τοῦ Γιλδίξ καὶ τὸν Σκοθέλεφ μετὰ τὸ λευκὸν του ἄλογον μόνον εἰς τὰ ρωσικὰ μυθιστορήματα· ὅτι

ΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΣΗΝΑΔΟΓΚΑ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗΝ

δεν μετέβην ποτέ εις την Βουλγαρίαν και δεν ανεμίχθην ποσώς εις την πολιτικήν γένεσιν της Χώρας, ένθα έμελλε να δοξασθή μίαν ήμέραν ή πολιτική περίνοια του κυρίου Λάνεφ και ή βρετανική φιλαλήθεια του κυρίου Μπάουσερ. Μετά την έμολογίαν ταύτην, εύροικόμενος έν τάξει άπέναντι της συνειδησώς μου και του εύγενοϋς άκροατηρίου μου, προβαίνω εις την αφήγησιν του έπεισοδίου μου και θα εξηγήσω παρακατιών πώς ανεμίχθη ή Πλεύνα εις αύτην την ύπόθεσιν.

Τό γεγονός συνέβη κατά τους προϊστορικούς χρόνους της πρώτης μου νεότητος. Είχε τότε άνακινήθη προσφάτως τό περίφημον 'Ανατολικόν ζήτημα, τό όποιον ήλθεν εις τόν κόσμον διά να παρέχη άδιάκοπον άσχολίαν εις την διπλωματίαν της Εϋρώπης και εις τά καφενεία της πρωτεύουσής μας. 'Η επανάστασις της 'Ερζεγοβίνης και τινες ταραχαι και σφαγαί εις τας Εϋρωπαϊκάς επαρχίας της 'Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, απέληξαν εις τόν σερβοτουρκικόν πόλεμον, όστις πάλιν απέληξεν εις τόν ρωσοτουρκικόν. Τό θλιβερόν ειπε ότι ή μεγάλη έκείνη άναστατάσις της 'Ανατολής μας εύρε κατά τό σύνθημας άνεοίμους. Κατά την έν λόγω χρονικήν περίοδον ή χώρα μας διέτρεπε τό όξύτατον σημείον του πολυετούς κομματικού σπαραγμού—ήσαν τότε τά περιβόητα Σηλιτικά—άπερροφημένοι δέ εκ των έσωτερικών έρίδων, ήμβλυπομένη πρός τά πέριξ ήμών τελούμενα και μόλις ανηήψαμεν έμβρόντητοι, ότε ήκούσαμεν αιφνιδίως τόν κρότον των τηλεβόλων, ήχούντων εις τά πρόθυρα του οίκου μας. Καί συνέβη τότε ότι συνέβαινε πάντοτε και ότι δυστυχώς εξηκολούθησε να συμβαίνει και κατόπιν επί πολύν άκόμη χρόνον, συγκινήσις, εξάφεις και παραφοραι ύπερρικά, οίμωγαί και διαμαρτυριαί διά την άδράνειαν, δυσφορία και άναθέματα κατά των ένόχων και άρθρογραφία φλογερά και λογοκοπία πομφολυγώδης και ένθουσιασμοί παράκαιροι και βεδιασμένοι παρασκευαί και μέτρα παραπαιούσης σαστισμάρας. 'Ο μακαρίτης 'Αχιλλεύς Παράσχος, Τυρταός καταδικασμένος να προσπαθή έκάστοτε άνωφελώς να γαλθανίξη τας γενεάς τας ναρκωμένας εις την Σύβαριν της πολιτικής κραιπάλης, εσαλίπει τό εγερτήριον με την συνήθη του πατριωτικήν μεγαλαυχίαν. Καί 'άνεκραξεν εις μερικούς στίχους του, δημοσιευομένους κατ' εκείνας τας ήμέρας:

Ποιοί Σέρβοι και ποιοί Βούλγαροι και ποιοί 'Ερζεγοβίνοι;

Χωρίς τό κλεινόν ήμάς μπορεί δουλειά να γείνη;

Δυστυχώς τό κλεινόν άλλα γεγηρακώς καρυσφύλλι: είχε παρακμάσει και παραγκωνιζόμενον δλονέν υπό των όπλων του νεωτέρου συστήματος, είχαν άποσπρήθ ή βαθμηδόν από τά ένδοξα πεδία του πολέμου εις την πλατείαν του Δημοπρατηρίου, διατηρούμενον ως άνάμνησις μόνον ιστορική εις τά μουσεια ή εις τούς πατριωτικούς στίχους των ποιητών. Τσιουτοτρόπως ή δουλειά εγεινεν από τούς άλλους, ό όποιοι και τά όπλα των είχαν έτοιμα και τελειότερα και τας χείρας δεν είχαν σταυρωμένας ως ήμεις. 'Εστρωσαν αύτοί

τό τραπέζι όπως ήθελαν, ήμεις δέ εφάνημεν οι αίωνίως καθυστερούντες δαίμονες, φωνασκοϋντες διότι δεν μας εκάλεσαν εις την πανδασία, διαμαρτυρούμενοι κατά της άδικίας και εξακοντίζοντες μύθρους άνισχύρων άπειλών. Εϋτυχώς ό πλακούς ό μαγειρευθείς έν Πετροπόλει δεν κατεβροχθίσθη δλόκληρος υπό της σλαυικής άδηφαγίας. Τό τερατώδες κατασκευάσμα της υπερτροφικής Βουλγαρίας, τό δημιουργηθέν διά της περιβόητου συνθήκης του 'Αγ. Στεφάνου συνεστάλη εις όρια λογικώτερα ήπέ την άπειλήν των τηλεβόλων του 'Αγγλικού στόλου. 'Αλλά και διά να λάβωμεν ύστερα εις την κατοχήν μας τά ψυχία, άτινα κατόπιν εκλιπαρήσων και παρακαίρων κινήματων μας παρεχωρήθησαν οικτιρμόνως μετά τό πλούσιον συμπόσιον του Βερολίνου, έδήςσε να εγειρωμεν επί άρεστόν καιρόν άλληπαλλήλους άγωγάς εξώσεως κατά της δυστροπούσης Τουρκίας ένώπιον του Εϋρωπαϊκού 'Αρείου Πάγου, έως ότου αποκτήσιμεν τό παραχωρηθέν ήμιν ελάχιστον μερίδιον της πατρογονικής μας περιουσίας. Αύτην την άτυχεστάτην τακτικήν ήκολούθησεν άναλλοιώτως σχεδόν τό Κράτος μας από της συστάσεώς του και έντεϋθεν. ή δέ τακτική αύτη συνωψίζετο εις τό πάρα πολύ άφελές λαϊκόν άσμα, τό ψαλλόμενον κατ' εκείνους τούς χρόνους:

Στάσου, βρέ Τούρκε, να έτοιμασθούμε.

Να ιδής οι 'Ελληνες πώς πολεμούμε.

'Ο Τούρκος έστεκεν ήμεις δεν ήτοιαζόμεθα και τό πράγμα παρετίετο επί γενεάς. Μόνα δέ αποκτήματα εκ της τσιαούτης πολιτικής ήπήρξαν αι συχναι άπογοητεύσεις, αι συχναι άποτυχίαί, τά συχναι σκόμματα των ισχυρών και έν τέλει ό ζουρλομανδύς, τόν όποιον εις μεταγενεστέραν περιστασιαν μας έχάρισεν ό χαριτόδωρος πρωθυπουργός της 'Αγγλίας λόρδος Σώλσαβου.

* *

'Αλλ' ός μη προτρέχω των καιρών και ός επανέλθω εις την εποχήν και την περίστασιαν, καθ' ήν συνέβη τό έπεισόδιον, τό αποτελούν τό κύριον θέμα της διμιλίας μου.

'Ότε ήρξασεν ό ρωσοτουρκικός πόλεμος, ήμεις εκόντες άκοντες εστάθημεν παρακολουθούντες τό θέαμα της διεξαγομένης γιγαντομαχίας αδρανώς και ανεξόδως, ως τζαμπατζήδες. 'Επαθινόμεθα ούχ ήττον εκ των φάσεων του αίματηρού δράματος, άπλήστως δέ και έν αγωνίως ανεμένομεν τας διαδιδαζόμενας ειδήσεις περί των έργων του μακροϋ εκείνου πολέμου. 'Ετυχε τότε να διαμένω εις την γενεθλιόν μου επαρχιακήν πόλιν, της όποιας ή μικρά κοινωνία συνεταράσαστο εκ των συμβάντων, άκορδέτως επίζητούσα και άναμένουσα να νέα. Τό βραχύ δελτίον, τό άναγράφων λαν συνοπτικώς τας κυριώτερας πολεμικάς πληροφορίας και διαδιδαζόμενον τηλεγραφικώς εξ 'Αθηνών δις ή τρίς της εβδομάδος συχνάκις δέ καθυστερούν δεν επήρκει εις την βουλμίαν των άναγνωστών. 'Ητο δέ τότε ή περίοδος ή κρισιωτέρα του πολέμου, καθ' ήν ό

ἀγών ἐφαίνετο ἀμφίρροπος· διότι τὰ ρωσικά στρατεύματα μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Δουνάβεως καὶ τὰς πρώτας ἐπιτυχίας, συνήντησαν ἐρωμένην ἀντίστασιν καὶ ἤττας ὑπέστησαν σημαντικὰς ἐν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐν τῇ παρὰ τὸν Καύκασον πεδίῳ τοῦ πολέμου. Ἐνεκα λοιπὸν τῆς ἀβεβαιότητος τῆς καταστάσεως καὶ τῆς σπάνεως καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν εἰδήσεων ἐγενώθητο αὐτομάτως, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἐκυκλοφόρουσαν αἱ διαφορῶν φήμαι, εἰς τὰς ὁποίας τὸ ψευδὸς λαμβάνει τὴν τερατώδεστεραν ἔκτασιν καὶ τὴν μᾶλλον ἀλλόκοτον μορφήν.

Διότι, ὡς γνωστόν, δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ἐκτρεφόν περισσότερο τὴν ψευδολογίαν ἢ ὅσον ὁ πόλεμος. Ἐν γένει προκειμένου περὶ κἀπορθωμάτων ἢ ἀνθρωπίνῃ φαντασίᾳ εἶνε ἐπιρρηπῆς εἰς τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἐξόγκωσιν· διὰ τοῦτο ἰδιαίτερος φημιζονται ὡς τερατολόγοι οἱ κληροῖ, οἱ ὅποιοι τόσον ἀρέσκονται νὰ ἐξογκῶνουν τοὺς κληροῖ τοὺς κληροῖ τοὺς κληροῖ, ὥστε νὰ ὑπερβαίνουσαν ἐνίοτε καὶ αὐτὸν τὸν περιβόητον Μιχαήλου. Τὰ δὲ πολεμικὰ ἀνδραγαθήματα ὑπόκεινται ἐπίσης εἰς μεγέθυνσιν φθάνουσαν μέχρι τοῦ τερατώδους. Διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν τοιούτων θρύλων εὐθύνονται κυρίως οἱ ποιηταί, καὶ μάλιστα οἱ ἀνόνομοι τῶν λαϊκῶν ᾄσματων, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἡμερικῶν ἐπῶν μέχρι τῆς σήμερον ἐξυμνοῦντες τὰ κλέα τῶν ἡρώων τῶν ἀποδίδουσαν εἰς αὐτοὺς πράξεις ὑπερανθρώπου. Εἰς πίστωσιν ἢ ἀναφέρω τοὺς στίχους ἐνὸς τῶν χαρακτηριστικωτέρων ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δημοτικῶν μας ᾄσματων, ἀναφερομένου εἰς τὰ κατορθώματα τῶν ἀδამάστων Κλεφτῶν τῆς Ρούμελης. Τρεῖς ἐξ αὐτῶν διάσημοι ἀρχηγοί, ὁ Κώστας, ὁ Ἀλέξης καὶ ὁ νεαρὸς Βλαχόπουλος συνευθυμοῦν σιμποσιάζοντες, ὅτε φωνὴ ἀγγέλου εἰδοποιεῖ αὐτοὺς ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐλεγήθησαν τὰ χωρία τῶν καὶ ἀπήγαγον αἰχμαλώτους τοὺς οἰκίους τῶν. Οἱ Κλέφται ἐγειρόνται νὰ σπύσουν πρὸς συνάντησιν τῶν ἐχθρῶν, ταχύτερος δὲ πάντων ὁ νεαρὸς Βλαχόπουλος ὄρμηξ' πρώτος ἐπιπτος πρὸς καταδίωξιν τῶν. Καὶ τὸ ἄσμα ἐξακολουθεῖ οὕτω πως:

Βιτσιὰ δίνει τοῦ μαῦρου του, σαράντα μίλλια πάει·
Καὶ στὰ σαραντατέσσερα ὁ Ἀλέξης τοῦ φωνάζει:
— Ἄν εἶνε χίλιοι, κόψε τους, κι' ἂν εἶν' καὶ δυὸ χιλιά-
[δες,

Ἄν εἶνε τρεῖς καὶ τέσσερες, καρτέρησε κι' ἐμένα.»
— Στὸ ἑπτα χίλιους ἔκοψε, στὸ ἔβγα δυὸ χιλιάδες
Καὶ στὸν καλὸ του γυρισμὸ δὲν ἤρθε τί νὰ κόψῃ.

Καὶ ὅταν εἰς μόνος πολεμιστῆς ἐπιφέρῃ τοιαύτην φθοράν, ἡμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί γίνεται προκειμένου περὶ στρατιῶν μαχομένων. Τὰ μηθηνικὰ κολλῶνται, τότε σὰν κάμπιες, τὸ ἐν ὅπως ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ σχηματίζουν σωρείαν θυμάτων, τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὶ οἱ ἐξολοθρευταὶ ἄγγελοι τῆς Ἁγίας Γραφῆς οἱ κατασφάζοντες μὲ τὴν ρομφαίαν τῶν ἐν μιᾷ νυκτὶ τὰς παρεμβολὰς τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων, θὰ ἐχρειάζοντο πολλὰ ἡμεροκάματα διὰ

νὰ σχηματίσουν. Τὸ ποσὸν εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις εἶνε ἐξ ἐκείνων διὰ τὰ ὅποια ὅπως παραστήσῃ τὴν ἀπειρίαν τῶν ὁ Ἄριστοφάνης ἀντὶ τὰ μεταχειρισθῆ ἀριθμητικὴν ἔκφρασιν, ἐπλασε τὴν λέξιν ψαμμοκοσιογάργα. Ἄλλως τε ἡ ἀριθμητικὴ ἀποβαίνει εἰς τοὺς πολέμους τὸ πλέον ἐλαστικὸν πρᾶγμα τοῦ κόσμου. Εἶδομεν ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ πρό τιων ἡμερῶν τόσον εὐφυῶς καὶ τόσον εὐλόγητος λαλήσαντος ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦτου ταγματάρχου κ. Φραντζῆ τίνι τρόπῳ οἱ Βούλγαροι κατὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον συνέστελλον ἢ διέστελλον ἀναλόγως τοῦ πολιτικοῦ τῶν συμφέροντος τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἀπωλειῶν τῶν κατὰ τὰς μάχας ὡς νὰ ἦσαν ἀπὸ καουτσούκ. Ἐνθυμοῦμαι δὲ καὶ ἓνα ἀγαθὸν καθηγητὴν, διδάσκοντα καταναγκαστικῶς τὴν ἱστορίαν—διότι αὐτὸς ἦτο διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς καὶ εἶχεν ἀγγαρευθῆ νὰ διδάσκῃ καὶ τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας εἰς τὸ Γυμνάσιον—ὅστις ἐβρισκε κυριολεκτικῶς τὸν μπελάν του μὲ τοὺς ἀριθμοὺς. Διδάσκων, λόγου χάριν, τὰ κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, ἔλεγεν ὅτι εἰς τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος ἐφονεύθησαν 50 χιλ. Πέρσαι. Μερικοὶ ὅμως ἐκ τῶν πονηρῶν μαθητῶν του, γωριζόντες ὅτι αἱ ἱστορικαὶ του γνώσεις ἦσαν λίαν περιορισμέναι, ἤγειραν ἀμφισβητήσεις.

— Κύριε καθηγητά, ἔλεγεν ὁ τολμηρότερος ἐξ αὐτῶν, ἐγὼ ἐδιόθεσα ὅτι ἐφονεύθησαν 100 χιλ. Πέρσαι.

Ὁ πτωχὸς καθηγητὴς τότε ἐθρῆσκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ μὴ ἔχων ἐφόδια ὅπως ἀνασκευάσῃ τὴν ἀντίρρησην, κατέφευγεν εἰς ἓν συμβιβαστικὸν μέσον καὶ ἀπήντα:

— Κατὰ τινὰς μὲν 50 χιλιάδες, κατ' ἄλλους δὲ 100.

Τοιοῦτοτρόπως διέσωξε τὸ πρόσχημα τῆς σοφίας του. Καὶ ἐπεβάρυνε μὲν τὸ παθητικὸν τῶν Περσῶν μὲ 50 χιλιάδας ἀκόμη ἀνδρῶν· ἀλλὰ τόσον καὶ τόσον ἦσαν ποῦ ἦσαν ἀποθαμένοι οἱ ἀνθρωποὶ πρὸ αἰῶνων, ὥστε δὲν ἐμελλε καὶ πολὺ.

Ἄλλὰ τὴν ὑψίστην περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν παρουσιάζει πρὸ πάντων ἡ δημώδης ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, βιβλίον παλαιότατον, ἀποδιδόμενον ὑπὸ τῶν κριτικῶν εἰς Ψευδοκαλλισθένην τινὰ καὶ χρησιμεῖσαν ἐπὶ αἰῶνας ὡς ἓν τῶν μᾶλλον διαδεδομένων ἀναγνωσμάτων τοῦ λαοῦ μας. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ μῦθος, ἡ ἱστορία, ἡ γεωγραφία, ἡ ἀρχαιολογία καὶ ἰδίως ἡ ἀριθμητικὴ ὑφίστανται τοιαύτας συγχύσεις καὶ τοιαύτας διαστροφάς, ὥστε ἀποτελεῖται σύνολον ἀλλόκοτον, ἐμβάλλον τὸν νοῦν εἰς θεινὴν δοκιμασίαν. Ἄρκοῦμαι ν' ἀναφέρω ἓν μικρὸν παράδειγμα. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις, κατὰ τὸν συγγραφέα, μετέβη καὶ κατέκτησε τὴν Ρώμην, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν καί: «ἐγύρισε πρὸς τοῦ Νότου τὸ μέρος καὶ ἐφθασεν ἔως εἰς τὸν ὠκεανόν. . . καὶ πάλιν ἐστράφη πηγαίνων εἰς τὴν Ἰγγλιτέραν, ὅπου ὄρισεν ν' ἀναπαυθῆναι τὰ στρατεύματα του.» Ἐκεῖ, λέγει ὁ συγγραφεὺς, ὅρισε τοὺς ἀθθεντάδας τῆς Ἰγγλιτέρας νὰ τοῦ κατασκευάσουν πλοῖα ἔως δώδεκα χιλιάδες· τὸ καθὲ πλοῖον νὰ πέρνῃ χίλιους ἀνθρώπους ἀρματωμένους μὲ τὴν τροφήν τῶν. Ἐπρόσταξε τὸ στρατεῦμα τὸ καθβαλλάρικον νὰ ὑπά-

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ASTI

ΣΚΕΠΤΙΚΗ

γῆ ἀπὸ τὴν στερεάν εἰς τὴν Μπαρμπαρίαν καὶ ἐσυμφώνησαν ν' ἀνταμωθοῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον.» Ἀφίνω τώρα τὸ παράδοξον αὐτὸ δρομολόγιον καὶ ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν σας εἰς μόνον τὸ ἀριθμητικὸν ζήτημα. Τὰ κατασκευασθέντα τῆς διαταγῆ τοῦ Ἀλεξάνδρου δωδεκακισχίλια πλοῖα εἰς τὴν Ἰγγλιτέρραν—διότι φαίνεται ὅτι ἐκτοτε ἐπεκράτει ἡ συνήθεια τῶ πολεμικῶν μας πλοῖα νὰ παραγγέλωνται εἰς τὰ ἀγγλικὰ ναυπηγεῖα—ἦσαν μεγαλειότερα ἀπὸ ντρέντων, ἀφοῦ περιεῖχεν ἕκαστον χιλίους ἀνδρας μὲ τὸν ὄπλισμόν καὶ τὰς ζωτροφίας των. Ἀλλὰ κατὰ τὸν λογαριασμόν αὐτὸν τὸ στράτευμα τοῦ μεγάλου Μακεδόνο ἀπέτελετο τότε ἀπὸ 12 ἑκατομμύρια πεζικὸν μόνον, διότι τὸ ἵππικόν, ὡς εἶδομεν, εἶχε διαταχθῆ νὰ μεταβῆ διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Τριπολίτιδα, διὰ νὰ προλάβῃ φαίνεται τὴν ἰταλικὴν κατοχὴν. Εἰς δὲ τὰς συναπτομένας μάχας μετὰ τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἐννοεῖται ὅτι οἱ θρίαμβοι τῶν μακεδονικῶν ὄπλων εἶνε ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένοι· οἱ ἐχθροὶ θερίζονται κατὰ μυριάδας, ἐνῶ οἱ στρατιῶται τοῦ κατακτητοῦ μένουσι ἀτρωτοί. Εἰς μίαν δὲ μάχην, κατὰ τοῦ Πύρου νομίζω, ἀπωλέσθησαν κατὰ τὸν συγγραφέα, ἐκ μὲν τῶν Ἰνδῶν ἑξακόσαιοι χιλιάδες, ἐκ δὲ τῶν Μακεδόνων ἑκατὸν εἴκοσι . . . 120 ἀνδρες μόνον, νὰ ἐξηγουόμεθα! Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐκπληκτικόν τοῦτο, ἀφοῦ εἰς ἐποχὴν πολὺ ἐγγυτέραν εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπάρχει τὸ μεμαρτυρημένον γεγονός ὅτι ὁ στρατηγὸς Beurnonville, ἀκολουθῶν τὰς ὁδηγίας τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἠναγκασμένος ν' ἀναγγέλλῃ πάντοτε εἰδήσεις εὐχαρίστους πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς κοινῆς γνώμης, ἔπεμψε μεθ' αἱματηρὰν συμπλοκὴν τὸ περίφημον ἄγγελμα, κατὰ τὸ ὅποιον οἱ μὲν ἐχθροὶ ὑπέστησαν θεινὰς ἀπωλείας, ἐκ δὲ τοῦ δημοκρατικοῦ στρατεύματος εἰς ἀκροβολιστῆς μόνον ἀπώλεσε τὸ μικρὸν του δακτυλάκι! Καὶ κάποιος ἀστεῖος συνεπλήρωσε τὴν εἰδήσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀναγγέλλας ὅτι ὁ ἀπολεσθεὶς μικρὸς δάκτυλος τοῦ ἀκροβολιστοῦ ἀνευρέθη τὴν ἐπομένην.

* *

Αἱ ἀδέσποτοι φῆμαι περὶ φονικῶν μαχῶν καὶ τρομακτικῶν ἀπωλειῶν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου τῶν ἐμπολέμων ἐπετάθησαν κατὰ τὴν δευτέραν πρὸ πάντων φάσιν τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου. Οἱ σπερματολόγοι ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπισήμων ἢ ἠψωσῆποτε θετικῶν πληροφοριῶν, ἐπλαττον ἰδικὰς των εἰδήσεις κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ συμφώνως πρὸς τὰς συμπαθείας των. Γῆν μίαν ἡμέραν οἱ ρωσοῦφρονες διέδιδον ὅτι συνεκροτήθη μάχη κατὰ τὴν ὅποian ἐφονεύθησαν 30 χιλιάδες Τούρκοι, τὴν ἄλλην οἱ ἀντιφρονοῦντες ἐξεδικοῦντο διαδίδοντες θεινὴν ἦτταν τῶν Ρώσων μὲ ἀπωλείας 40 χιλιάδων ἀνδρῶν. Οἱ ἀντίθετοι φυσικὰ ἐπανεῖρχοντο μὲ νέας διαδόσεις καὶ νέον ὄλεθρον τῶν Ὁθωμανῶν καὶ ἡ πλειοδοσία τῆς σφωγῆς ἐξηκολούθει τοιοῦτοτρόπως, εὐτυχῶς φαντασιώδης, διότι ἂν ἠλήθευεν, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν αἱ δύο διαμαχόμενα Αὐτοκρατοραὶ θὰ ἐξηφανίζοντο ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Ἐμίλησα περί ρωσοφρόνων καὶ ἀντιθέτων καὶ εἶνε ἐπάναγκες νὰ παράσχω μερικὰς διασαφήσεις. Δὲν ἀγνοεῖ βεβαίως τὸ εὐγενὲς ἀκροατήριον μου ὅτι ἡ Χώρα μας ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων ὑπῆρξεν ἡ κλασσικὴ κοίτης τοῦ κομματος. Τὰ ἑλληνικὰ κόμματα ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον, ὅτε οἱ Θεοὶ ἐχωρίζοντο εἰς δύο ἀντίθετα στρατόπεδα, διαφωνοῦντα, σκευωροῦντα, πολλακίς δὲ καὶ συμπλεκόμενα λυσσώδως πρὸς ἀλλήλα. Ἐνθυμίσθητε εἰς κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις τοῦ Ὀλύμπου, ἀντιπροσωπεύμεναι ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Ποσειδῶνος, τῆς Ἥρας, τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Ἄρεως, τῆς Ἀφροδίτης ἐπενέβαινον καθ' ἑμάδας ὡς τριπλαῖ Συμμαχίαι ἢ Συνεννοήσεις εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ διὰ σκανδαλώδους ἐνίοτε προσωπικῆς ἐπεμβάσεως. Παρατρέχω τὰς συγκρούσεις τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ πατριῶν εἰς τοὺς μετέπειτα ἱστορικοὺς χρόνους, κατὰ τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ Μακεδονικὰ, μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Σημειῶ δὲ μόνον ὅτι κατὰ τοὺς νεωτέρους καιροὺς ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ τῶν πολιτικῶν περιστάσεων, παρεκτός τῶν ἐγγωρίων κομμάτων ηὔτυχσαμεν νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ κόμματα ξενικά. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ διαλαληθεῖσα βροντωδῶς διὰ τῶν τηλεδῶλων τῶν τριῶν ἠνωμένων στόλων ἐν Ναυαρίνῳ, προσεπόρισεν εἰς τὴν νεοπαγῆ ἐπικράτειαν τρεῖς προστάτιδας Δυνάμεις, ἀλλ' ἐν ταυτῇ καὶ τρεῖς κηθεμόνας, τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Ρωσσίαν. Ὁ ἀγὼν περὶ ἐπικρατήσεως τῶν τριῶν τούτων Δυνάμεων ἐδημιούργησε νέας φατρίας πολιτικὰς, αἵτινες προστεθεῖσαι εἰς τὰ προϋπάρχοντα καὶ δράσαντα τὸσον ἐπιζήμιως κατὰ τὴν Ἐπαναστασιν προσωπικὰ κόμματα, ἐπεδεινώσαν καὶ παρέτειναν ἐπὶ δεκάδας ἐνιαυτῶν τὸν ἐμφύλιον πολιτικὸν σπαραγμὸν. Τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐξωτερικὰ κόμματα ἔλαβον, διὰ λόγους σχετιζομένους μὲ πρόσωπα καὶ πράγματα τῆς ἐποχῆς, ὅχι μόνον ἴδιαν ὑπόστασιν, ἀλλὰ καὶ ἴδιαν ὀνομασίαν τοπικὴν, ἐκαλοῦντο δὲ οἱ μὲν ρωσοφρόνες Ναπαῖοι, οἱ δὲ ἀγγλόφρονες Μπαρλαῖοι, καὶ οἱ γαλλόφρονες Μοσομαγκίται· ἀρχηγοὶ τῶν δὲ ἦσαν οἱ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῶν χρόνων ἐκείνων, Μεταξᾶς, Μαυροκορδάτος καὶ Κωλέτης· ἀνώτεροι δὲ ἦσαν ἰθὺντορες καὶ ὁδηγοὶ αὐτῶν ἦσαν οἱ ἐκάστοτε ἐν Ἀθῆναις πρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων. Ὁ συγγραφεὺς ὅστις ἠ' ἀνελάμβανε νὰ ἐξιστορήσῃ τὴν περιεργωτάτην ἐκείνην περίσθη τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας—ἔργον δυσχερέστατον δυστυχῶς ἕνεκα τῆς ἐξαφανίσεως τῶν στοιχείων καὶ τῶν πηγῶν τῶν προφορικῶν παραδόσεων ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς ὀλιγωρίας—πολλὰ τὰ παράδοξα θὰ ἤδύνατο ν' ἀναγράψῃ περὶ τῆς δράσεως τῶν ἐν λόγῳ κομμάτων. Ἡ ἀντιζήλια ἰδίως τῶν ξένων πρέσβων, φθάνουσα καὶ μέχρι φανερᾶς ἐχθρότητος, ἐγένετο πολλὰς δυσχερείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας καὶ προεκάλει πλείστα ἐπεισόδια. Ἀνεμιγνύοντο ἀπροκαλύπτως εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους καὶ ἐλάμβανον μέρος προσωπικῶς ἐνεργῶν εἰς τ' ἀναφυόμενα πολιτικὰ ζητήματα καὶ μάλιστα τὰ διπλωματικά, ἀναλόγως

τῶν συμφερόντων τῆς πολιτικῆς τῶν Κυβερνήσεων τῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων τῶν συμπαθειῶν. Οὕτως εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πατσιφίκου ἐν ἔτει 1850 ἡ Γαλλία ὑπεστήριξεν ἀναφανδὸν τὴν Ἑλλάδα κατὰ τῆς ἀδικίου ἐναντίον τῆς συμπεριφορᾶς τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, ὅ δὲ τότε διευθύνων τὴν ἐν Ἀθῆναις γαλλικὴν πρεσβείαν Τουβενέλ, ὁ κατόπιν διαπρέφας εἰς εὐρύτερον διπλωματικὸν στάδιον, συνέτασεν ἰδιοχειρῶς τὰς εὐθαρσείας ἀπαντήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰς αὐθάδεις βρεττανικὰς διακονιώσεις. Λέγεται δὲ ὅτι ὁ τότε Ἰπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Λόντος, υἱὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἀγῶνος διακρίθέντος Σωτηρίου Λόντου, ὑπογράφων ἄπλως τὰ διπλωματικά ταῦτα ἐγγράφα, ἀνεφάνει κομπάζων καὶ ἀπειτινόμενος νοερῶς πρὸς τὸν Ἰπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας:

— Πάλλμερστον, Πάλλμερστον! θὰ σοῦ δεῖξω ἐγὼ ποῖος εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Σωτηράκη!

Ὅσακις εἰς τῶν πρέσβων ἐπετύγχανε χάριν ἢ προνόμιον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὁ τῆς ἀντιζήλου Δυνάμεως ἀπῆγχε ἀντιστάθμισμα μεγαλύτερον! Τοῦτο δὲ ὑπενθυμίζει τὸ ἀνέκδοτον τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου Πάπα, τοῦ ὁποῦο τὴν ἰδιαιτέραν εὐνοίαν καὶ προτίησιν διημιφισθήτου δὺο τῶν παρ' αὐτῷ διαπεπιστευμένων πρέσβων τῶν Καθολικῶν Δυνάμεων, ὁ τῆς Γαλλίας καὶ ὁ τῆς Ἰσπανίας, ζηλοτύπως ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους. Ἡμέραν τινα, ὁ πρέσβυς τῆς Ἰσπανίας ἐξερχόμενος μετὰ τὴν ἀκρόασιν ἐκ τοῦ παπικοῦ ἀνακτόρου, πρὶν ἀναβῆ εἰς τὸ ὄχημά του, ἐπλησίασε παρὰ τὸν τοῖχον τοῦ μεγάρου πρὸς ἐξέλιθον σκοπὸν ἀνάγκης. Ἐτυχεν ὅμως ἐκείνην τὴν στιγμήν νὰ εἰδῆται εἰς τὸν ἐξώστην ὁ Πάπας, ὅστις ἰδὼν τὸ κίνημα τοῦ πρέσβους, ἐφώνησε πρὸς αὐτόν:—Ἐσχώτατε, μὴ κἀμτε γιὰ τὸ θεῖο, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ παλάτι μου, διότι ἂν τὸ μάθῃ ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας, θὰ ἔβη νὰ κάμῃ χειρότερα.

* *

Ἐκ τῶν τριῶν ξενικῶν κομμάτων τὸ πολυπληθέστερον ἦτο τὸ τῶν φιλορωσσοῦν. Αἱ λαϊκὰί τάξεις, οἱ πλείστοι τῶν ἀπλοϊκῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἀγῶνος καὶ ὁ κληρὸς σχεδὸν σύμπασι ἀνήκον εἰς αὐτό. Εἰς τὴν συμπαθειαν ταύτην συντελεῖ βεβαίως καὶ ἡ ἀνεκάθειν εὐνοια πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πολιτικῆ τῆς δημοδοξοῦ Δυνάμεως, ἐπιδειχθεῖσα ἰδίως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως· ἀλλὰ τὸ κύριον ἐλατήριον ἦτο τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα. Ἐκ τῶν περιφύμων χρησῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου περὶ τοῦ «ξανθοῦ γένους» εἶχε ριζωθῆ διὰ τῶν γενεῶν ἡ πεποιθῆσις ὅτι ἡ ἀνάστασις τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας μόνον διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς κραταιᾶς Ρωσίας ἦτο κατορθωτή. Ἡ ὑπὸ τινων φανατικῶν συστηθεῖσα μουσικὴ Φιλορθόδοξος Ἐταιρία αὐτὴν τὴν ἰδέαν ὑποθάλλουσα, καὶ βυσσοδομοῦσα τομῆματα ἐξαναγκασμοῦ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ὀρθοδόξου θαιτισματος, ὄλλγου δεῖν προσκάλεσε στάσιν διὰ τοῦ περιφύμου μοναχοῦ Παπουλάκη, ἐκουσίου ἢ ἀκουσίου ὄργάνου αὐτῆς. Οἱ ρωσοφρόνες φιλορθόδοξοι ὑπέβλεπον τοὺς ὀπα-

θους τῶν δύο ἑτεροδόξων προστατῶν δυνάμεων καὶ τοὺς κατήγγελλον ὡς ἐπιβουλεσμένους τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. Διὰ τὰς δὴσας δὲ ἐν δεῖγμα τῆς χυδαίας ἀμαθείας τοῦ ρηθέντος μοναχοῦ θ' ἀναφέρω τὸ ἐξῆς γεγονός. Γνωστὸν τροπάριον τῆς Ὀκτωήχου ἀρχεται διὰ τῆς φράσεως: «Ἀγγελικάι δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνημᾶ σου καὶ οἱ φυλάσσοντες ἀπενεκρώθησαν.» Ἄλλ' εἰς κάποιαν ἐκδοσὶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐκ τυπογραφικῆς ἀδελφείας ἐξερρήν τὸ ἐπιλὸν ἐκ τῆς πρώτης λέξεως καὶ οὕτως ἡ φράσις ἔμεινε λέγουσα: «Ἀγγελικάι δυνάμεις ἐπὶ τὸ μνημᾶ σου.» Τὸ ἀθῶον αὐτὸ λάθος δὲ δημηγέρτης μοναχὸς ἐπεδείκνυεν ὡς γενόμενον ἐπίτηδες παρὰ τῶν Λουθηροκαλθίνων, ἐργαζομένων σκοπίως πρὸς κατὰκτησιν τοῦ Παναγίου Τάφου.

Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον αἱ συμπάθειαι τῆς μεγάλης μερίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Ρωσσίαν ἐξεδηλώθησαν ἐναργέστεραι. Ὁ πόλεμος τῆς συνησπισμένης Δύσεως συμμαχοῦσης μετὰ τῆς Τουρκίας ἐναντίον τῆς Ρωσσίας, διότι ἤξισεν αὐτὴ ν' ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανῶν, ἐξήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἕλληνες ἐθελονταὶ μετέβησαν καὶ συνεπολέμησαν μετὰ τῶν Ρώσων ἐν Κριμαίᾳ· ἀλλὰ τὰ ἐν Ἠπειρῷ καὶ Θεσσαλίᾳ ἐπαναστατικὰ κινήματα κατεστάλησαν διὰ τῆς Κατοχῆς. Τὸ βίαιον τοῦτο μέτρον τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων ἐπέτεινε τὴν κατ' αὐτῶν δυσμένειαν τοῦ λαοῦ. Συχνὰ ἐπεισόδια συνέβαινον ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ, προσερχόμενα ἐκ τῆς ἀντιπαθείας ἰδίως ἐναντίον τῶν Γάλλων, οἵτινες ἐδείξαν τότε τραχυτέραν συμπεριφορὰν, θίγουσαν τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν. Εἰς τὰς δόδας τῆς πρωτευούσης, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀποκέντρους συνοικίας, οἱ διερχόμενοι γάλλοι στρατιῶται τοῦ σώματος τῆς Κατοχῆς ἐχλευάζοντο καὶ ἀπεδοκιμάζοντο. Ὠργίζοντο δὲ πρὸ πάντων οἱ Γάλλοι ὅταν ἤκουον τοὺς ἀγυιόπαιδας ἢ τοὺς τεχνίτας ἐκ τῶν ἐργαστηρίων νὰ φωνάζουν πρὸς αὐτοὺς τὸ παροιμιῶδες: «Pardon, monsieur Cosaque!» Διότι παρὰ τῆ λαφ' μας ἐπεκράτει ἡ πεποίθησις ὅτι ὁ ρωστικὸς στρατὸς ἦτο ἀήτητος, ἐπιστεύετο δὲ ὁ θρύλος ὅτι οἱ γάλλοι στρατιῶται κατὰ τὰς συμπλοκάς εὐρισκόμενοι ἀντιμέτωποι τῶν φοβερῶν Κοζάκων, ἀπέριπτον τὰ δπλα των καὶ ἐζήτουν τὸ ἔλεος τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῆς ἀνωτέρω φράσεως.

Μόνον μετὰ τὸ 1870 ὅτε ἀπεκαλύφθησαν τὰ πανοραυστικά σχέδια τῆς Ρωσσίας ἐψυχράνθη σημαντικῶς ὁ φιλόρωσσος οὗτος τῶν ἐν Ἑλλάδι ζῆλος. Οὐχ ἤττον παρέμενον ἀκόμη πολυἀριθμοὶ παρὰ ταῖς κατωτέρας τάξεσιν οἱ ἐμποροῦμενοι ἐκ φιλορρώσων ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων. Ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτῶν ὑπῆρχεν ἔτι μεγαλύτερος ἐν τῇ ἰδιαίτερᾳ μου πατρίδι Κεφαλληνίᾳ διὰ τοπικοὺς λόγους. Οἱ Ρῶσοι εἶχον διαμείνει ἐπὶ βραχὺ διάστημα εἰς τὰς Ἰονίους νήσους ὡς προστατὰι τῆς Αὐτονομίου Ἑπτανησιακῆς Πολιτείας, εἶχον δὲ καταλίπει αὐτοῖσι ἀγαθὰς ἀναμνήσεις. Ἀλλὰ πλὴν τούτου μέγα μέρος τοῦ φιλαποδῆμου πληθυσμοῦ τῆς νήσου διετέλει εἰς συχνὴν μετ' αὐτῶν συγχρώτισιν, μεταβαίνον καὶ πλουτοῦν διὰ τῆς ἐμπο-

ΕΞΗ ΤΕΧΝΗ

V. AIMONE Η ΑΡΤΕΜΙΣ ΑΝΑΠΑΥΟΜΕΝΗ

ρίας και τῆς ναυτηλίας εἰς τὰς παραδουναβείους χώρας και τὰς νοτίους ρωσικὰς ἐπαρχίας. Ἀντιφρονούντες ἦσαν οἱ μάλλον ἀνεπτυγμένοι, οἱ ὀρθωδούντες τὰ ἐπίβουλα τοῦ Πανσλαβισμού σχέδια, οἱ ἐξηρηθισμένοι ἐκ τοῦ προσφάτου βουλγαρικοῦ σχίσματος και ἀγανακτοῦντες διὰ τὴν μισελληνικὴν πολιτικὴν τοῦ Ἰγνάτιεφ. Ἦσαν οὗτοι φιλότουρκοι ἐκ περιστάσεως και ἐξ αἰσθημάτων, διότι αἰσθημα τοιοῦτον ἀδύνατον εἶνε νὰ φυτρώσῃ και εἰς τὴν μάλλον πεπωρωμένην ἑλληνικὴν ψυχὴν, γῆρχοντο δὲ νὰ ταπεινωθῇ ἡ Ρωσία κατὰ τὸν διεξαγόμενον πόλεμον, διὰ νὰ ματαιωθοῦν τὰ ὀλέθρια διὰ τὸν Ἑλληνισμόν σχέδιά της. Ἠγέτης κορυφαῖος τοῦ φρονήματος τούτου και κήρυξ μεγαλόστομος ἦτο ὁ πολὺς Ἰακωβᾶτος, ὁ διάσημος Γεωργαντάρας, ὁ ἐπὶ πολλὰς περιόδους ἀντιπροσωπεύσας μετὰ τοῦ ἐνός ἡ και τῶν δύο ἐνίοτε ἀδελφῶν του τὴν ἐπαρχίαν Πάλλης εἰς τὴν Βουλὴν. Ὁ πολιτικὸς αὐτὸς ἀνὴρ, σθεναρῶς ἀγωνισθεὶς ἐν τῇ Ἰονίῳ Βουλῇ κατὰ τὸν ριζοσπαστικὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας, νομομαθὴς ἐγκριτος, κεκτημένος γνώσεις πολλὰς και βαθεῖας, ρήτωρ δεινότατος, συναρπάζων και καταπλήσων διὰ τῆς ιδιορρυθμίας εὐγλωττίας του, βιαιοσηθῆς ὁμως και ἔμμονος εἰς τὰς ιδέας και τὰς πλάνας του μέχρι μονομανίας, ἀπετέλει μὲν τῶν περιεργότατων πολιτικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Ἐκ πεποιθήσεως ἴσως, ἀλλὰ και διὰ λόγους ἰδιωτικούς σχετιζομένους μετὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάθιον τοῦ προσυτέρου ἀδελφοῦ του, χρηματικῶς Ἀρχιεπισκόπου Σταυρουπόλεως παρά τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἕμιος τὴν Ρωσίαν και πᾶν ὅτι ρωσικὸν μετὰ πάθος προσεγγίζοντος εἰς τὰ ὅρια τῆς φρενοβλαβείας. Ἡ Ρωσία ἦτο τὸ φῶδητῆρόν του και τὸν ἰδακτυλον αὐτῆς διέβλεπεν εἰς πάντα τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα. Ἐίχε δημοσιεύσει περίεργον ἔμμετρον φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον Οἱ Ἑλληνες και οἱ Μουζικιοὶ, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐγείρει μέγαν θόρυβον και κατεδιώχθη μάλιστα ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πολλὰς ἐν αὐτῷ περιεχομένας ἀσεβείας και ἀσεβεῖς φράσεις. Ὅλοι οἱ ἀντίπαλοι του οἷτε ἐν τῇ γενικωτέρᾳ παλαιστῆρ τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ και οἱ ἀντιπράκτοντες εἰς τὸ κόμμα του ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ του πατρίδι, ἦσαν ὄργανα τῆς Ρωσίας, εἰς τὰ θυλάκια τῶν δὲ ἔρρεον ἀθρόωνς τὰ ρωσικὰ ρούβλια και καπίκια. Τόσον δὲ τὸν ἐτύφλωτε τὸ ἄλογον πάθος του, ὥστε ἐπειδὴ συνέπεσε νὰ προσορμισθῇ τυχαίως εἰς τὸν λιμένα Ληξουρίου ἐν ἡμέραις δημοτικῶν ἐλεγχῶν ἐμπορικῶν ἱστιοφόρον πλοῖον συμπόλιτου του φέρον ρωσικὴν σημαίαν, τὴν ὅποιαν πολλὰ ἐμπορικὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἐπρωτίμων νὰ φέρουν χάριν ἐμπορικῆς εὐκολίας, ἐξεμάνη και κατήγγειλε τὸ γεγονός ὡς φανεράν ἐπέμβασιν τῆς Ρωσίας πρὸς ἀποτυχίαν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐκτιθεμένου ὡς ὑποψήφιου δημάρχου. Ὡς νὰ μὴ εἶχε βλέπετε, ἀλλας φροντίδας ὁ Ταῶρος, ὥστε νὰ μεριμνᾷ και διὰ τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν Ληξουρίου. Κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου ἡ μανία του τὸν ἐξώθησε νὰ ἐκστομίσῃ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς τὴν ἐξῆς καταπληκτικὴν ῥῆσιν, ἥτις θὰ ἦτο ἀνόσιος, ἂν δὲν

ἦτο κομικὴ : «Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος πεσόντων ἐν Πλευρᾷ Ὁθωμανῶν».

Φιλόρωσσοι και μισόρωσσοι παρηκολούθουν, ὡς εἶπα, μετὰ πολυλοῦ ἐνδιαφέροντος τὸν διεξαγόμενον σφοδρὸν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀγῶνα. Ἀνεμένοντο ἀνυπομένους και κατετρώγοντο παρ' αὐτὸν αἱ ἐφημερίδες περιζήτητος δὲ ἰδίως ἦτο ἡ ξυνορίς τῶν δύο Τεργεσταίων φύλλων, ἡ Κλειώ και ἡ Ἡμέρα, περιέχουσαι ἐκτενεῖς λεπτομερεῖας περὶ τῶν πολεμικῶν συμβάντων, περιγραφὰς ἀνταποκριτῶν και κρίσεις και σχόλια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου. Ὁ φάκελος τῆς Τεργεστῆς ἐκομίζετο ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος διὰ τοῦ ἐκ Κερκύρας προσερχομένου ἀτμοπλοίου· τὸ δὲ παρά τὴν Ἀγορὰν μέγα καφετεῖον τῆς πόλεως, τὸ ὅποιον ἐλάμβανε τὸ φύλλον τῆς ἡμέρας, ἐπληροῦτο ἐνωρίς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τοῦ ταχυδρομείου ὑπὸ θαμῶνων ἀναμενόντων νὰ μάθουν τὰ νέα τοῦ πολέμου. Συνήρχοντο ἐκεῖ διάφοροι ἀστοὶ μεταδαινόντες εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ τὰ ὄψονια και ἔμποροι και τεχνίται και διάφοροι τοῦ λαοῦ ἀνθρωποι, ἀλλὰ και ἐπισημόνες και ὑπάλληλοι, σταθμεύοντες ἐκεῖ ἐπὶ τινα ὄραν ὅπως μάθουν τὰ διατρέχοντα και συζητήσουν ροφῶντες τὸν πρωῶνον των καφέν, πρὶν ἐπιδοθοῦν εἰς τὸ ἡμερήσιον ἔκαστος ἔργον του. Πάντες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὰ δύο ἀντιφρονούντα στρατόπεδα, ἦσαν ὁμως μετὰξὺ αὐτῶν και ὀλίγοι ἀνεξάρτητοι και οὐδέτεροι, ἐξ ἁπλῆς μὲν περιεργείας παρακολοῦθόντες και αὐτοὶ τὰ συμβαίνοντα, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐξάπτωνται και νὰ παρεκτρέπονται ἐκ τοῦ φανατισμοῦ. Εἰς τὴν ὁμάδα αὐτὴν κατελεγόμην και ἐγώ, ὅστις ἀπεροσφημένος τότε ἐκ τῶν σχεδίων και τῶν ὄνειροπολημάτων τῆς νεότητος, ὁμολογῶ ὅτι ἤκιστα ἐνδιαφερόμην περὶ τῆς λύσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος και περὶ τῆς διαθήκης τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ἐκ τῆς ὁποίας προσωπικῶς δὲν ἀνέμενα κανὲν κληροδότημα.

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐφημερίδος συνήθως ἀνετίθετο εἰς ἐμέ, διότι και ὁ νεώτερος ἤμην ἐκ τῆς ὁμηγύρεως και καθὸ καταγιόμενος ἔκτοτε εἰς τὴν φιλολογίαν και τὴν δημοσιογραφίαν, ἐθεωρούμην ὡς ὁ μάλλον γραμματισμένος. Μεταξὺ τῶν ἄκραυτῶν ὁ τακτικώτερος ἦτο γηραλέος τις, πρῶην παντοπόλης, τύπος ἀλλόκοτος μὲ περίεργον φυσιογνωμίαν. Λευκόθριξ, μὲ πρόσωπον ἐπιμελῶς ἐξυρισμένον, μεγαλόσωμος προγαστικῶν, ἐνεθρονίζετο πάντοτε πλησίον μου και παρηκολούθει προσεκτικῶς τὴν ἀνάγνωσιν. Ἦτο μανιωδῆς φιλόρρωσος και κατεῖχε τρόπον τινὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχηγῶν εἰς τὴν συγκεντρωμένην ἐκεῖ ὁμάδα τῶν ὁμοφρόνων του. Δὲν ἐστερεῖτο ποῖας τινας μορφώσεως, ἐπιδεικνύων ἱστορικὰς τινας γνώσεις και ἀναφέρων συχνάκις εἰς τοὺς λόγους του τὴν Μεγάλην Αἰκατερίνην, τὸν Σουδάρωφ, τὸν Ὀρλώφ και τὴν συνθήκην τοῦ Καϊναρτζίκιου. Μὲ δεικνύει πολλὰκις ἀναγιγνωσκόντα διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν φράσιν, τὴν ἑποῖαν δὲν εἶχε καλῶς ἐνωτισθῇ, ἡ διὰ νὰ παρεννεῖρῃ σχόλια και παρατηρήσεις. Κατὰ τὰς ἐπακολουθοῦσας δὲ τὴν ἀνάγνωσιν συζητήσεις ἦτο ὁ σφοδρότερος και θορυβωδέστερος πο-

λέμιος τῶν ἀντιδοξούντων. Ὅθεν μετὰ νεανικῆς ἐλαφρότητος, γνωρίζων τὸ εἰδέσαστόν του, ἠθέλησα νὰ τὸν πειράξω διὰ τινος ἀστεϊότητος καὶ συνεννοηθεῖς μετ' ἄλλων ἐκ τῶν οὐδετέρων καὶ ἀπαθεστέρων ἀκρατῶν, κατέστρωσα τὸ σχέδιόν μου.

Αἱ ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου εἰδήσεις κατὰ τὴν ἑβδομάδα ἐκεῖνην ἦσαν τῆ ὄντι λίαν δυσμενεῖς διὰ τοὺς Ρώσους. Τὰ ρωσικὰ ὄπλα ὑφίσταντο ἐπανειληγμένως ἀποτυχίας εἰς τὰς περὶ τὴν Πλεύναν συναπομένους λυσσώδεις μάχας· κατὰ σύμπτωσιν δὲ ἀνεγράφετο εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ἠσθένει ὁ τότε Τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β'. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μάλιστα ἐγένετο ἀφορμὴ ἐπιτυχιστάτου λογοπαϊγνίου, λεχθέντος ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ εὐφροῦς γηραιοῦ διπλωμάτου Βουδούρη, ὅστις ἀκούσας τὴν εἰδήσιν ἀεφώνησεν, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ θὰ ἔπαθε βεβαίως ἀπὸ περιπλευνοῦν. Τὴν πρωτὰν λοιπὸν εἰς τὸ καφενεῖον ἀναγινώσκων κατὰ τὸ σῆμα εἰς ἐπήκουον τὴν ἐφημερίδα, τὴν περιγράφουσαν τὰς αἰματηρὰς μάχας, ἤρχισα νὰ υπερθεματίζω μὲ ἀσυνειδησίαν ἐπὶ τῶν ρωσικῶν ἀτυχημάτων, προσθέτων ἐξ ἰδίων μου κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀνύπαρκτα περιστατικὰ καὶ ἐξογκῶν μὲχρις ἀπιστεύτου βαθμοῦ τὰς ρωσικὰς ἀπολείας. Εἶχα ἤδη θυσιάσει ἀναριθμήτους μυριάδας καὶ ἐξοντώσει στρατιάς ὀλοκλήρους, ἢ κατὰπληεῖς δὲ ἐκ τῶν φοβερῶν τούτων εἰδήσεων ἐξωγραφεῖτο ἀλγεινῶς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν φιλορώσων ἀκρατῶν. Ὁ γέρον παντοπόλης ἠσαλλε καὶ ἐπνίγεται ἐξ ἀδημονίας βλέπων ἰδίως τοὺς ὀλιγαριθμούς ἀντιθέτους χαίρωντας καὶ γαυριῶντας, διεμαρτύρητο δὲ συχνὰ διὰ διακοπῶν καὶ ἐξεφύσα ὡς ἀτμομηχανή. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐγεννᾶτο ἡδὴ ἐντὸς του ἢ δυσπιστία περὶ τῆς φιλαλληθείας μου καὶ ἤρχισε νὰ ὑποπτύῃ τὸν δόλον. Ὅθεν ὅτε ἐξωθῶν τὴν ἀστεϊότητα μὲχρις ἀπρεπείας, ἀνέγνωσα ὡς γραφόμενον δῆθεν εἰς τὴν ἐφημερίδα, ὅτι ὁ Τσάρος παθὼν ἐξ ἀποπληξίας ἔπνευ τὰ λοιπῶν, εἴτε διότι ἐπέσθη ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου μου ἢ ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς μου, εἴτε ἐξ ἀδιοράτου μειδιήματός τινος ἐκ τῶν συνεννοημένων περὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς ὑπονοίας του, ἠγγέρθη βλοσυρὸς καὶ ἀφρίζων ἐκ τοῦ θυμοῦ ἀνεβόησεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ.

Ψεῦματα λές, ἀντίχριστε!

Ταῦτοχρόνως ἢ ὀξῶθης βακτηρία, τὴν ὁποῖαν ἐπαλλε, κατέπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ ὄμου μου.

Ἀναστατώσεις ἐπηκολούθησε καὶ σύγχυσις καὶ θόρυβος· ἐν τῇ πρώτῃ δὲ στιγμῇ τῆς ἐξάψεως, ἀλγῶν ἐκ τοῦ ἀπροόπτου τραύματος, ἐσκέφθην ν' ἀμυνθῶ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἡλικία τοῦ ἐπιτεθέντος καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ διαπραχθέντος παρ' ἐμοῦ ἀτοπήματος καὶ πρὸ πάντων οἱ γέλωτες, ὅστινες ἀντήχουν ἡδὴ ἡχηρῶς εἰς τὸ ἀκροατήριον μεταξὺ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δημοφρόνων τοῦ ἐκμανέντος πρεσβύτου, μὲ ἀφώπλισαν· τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ αἵματοχυσία τῆς Πλεύνας δὲν ἐσυνεχίσθη μέσα εἰς τὸ εἰρηνικὸν καφενεῖον.

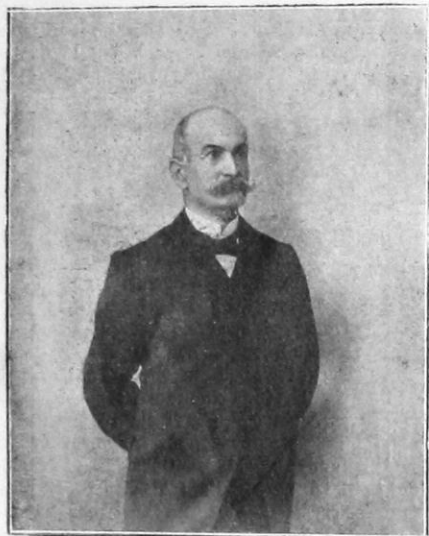
Τώρα προβάλλει ἴσως τὸ ἐρώτημα: διατί ἐτόλμησα ν' ἀπασχολήσω σήμερον τὴν εὐγενῆ δμήγυριν τῶν ἀκρατῶν μου μὲ τὴν ἀ-

φήγησιν μιᾶς ἀπερισκέπτου νεανικῆς ἀστεϊότητος, μὲ ἐν ἀσήμερον γεγονόσιν, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγράφη ἐπὶ τέλους οὔτε εἰς τὴν Ἰστορίαν, οὔτε εἰς τὰ χρονικά τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν ῥάχιν μου; Ἐπιτραπίτω μοι ν' ἀπολογηθῶ δι' ὀλίγων λέξεων. Τὸ χονδροειδῶς κωμικὸν αὐτὸ ἐπεισόδιον συνυφαίνεται εἰς τὸν νοῦν μου μὲ τὸν μεγάλον πίνακα τῶν ἐθνικῶν βειροπαθημάτων τοῦ παρελθόντος. Τὸ ἐνθυμήθην πολλάκις κατὰ τοὺς προσφάτους θριάμβους τῶν ἑλληνικῶν ὀπλων, ὅτε συγκρίων ἀκουσίως τὴν ἄρρητον καὶ υπερήφανον ἀγαλλίαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν προεπάρξασαν ταπεινωσιν καὶ ἀθυμίαν, ἀνεπόλουν τοὺς δυστυχισμένους ἐκείνους καιρούς τῆς ἐθνικῆς καταπτώσεως. Σπαρασσόμενοι τότε ἐσωτερικῶς ἀπολέσαντες τὴν συνείδησιν τῆς ἐθνικῆς μας ἰσχύος, ἄβουλοι, ἀβέλτεροι, ἐξηρτώμεν τὰς ἐλπίδας μας ἐκ τῆς συγκαταβάσεως τῶν ξένων καὶ ἐγινόμεθα πελάται εὐτελεῖς τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου ἐκ τῶν ἰσχυρῶν, ἐξυμνοῦντες τὴν μίαν ἡμέραν τὸν θόλιον προστατήν καὶ ἀναθεματίζοντες αὐτὸν τὴν ἐπομένην, οἰμώζοντες διὰ τὴν ἀσύστολον διαπραγῆν τῆς πατρίδος ἡμῶν κληρονομίας καὶ περιφέροντες τὸν δίσκον τῆς ἐπαιτείας πρὸς διάσωσιν τινων ψυχῶν. Ἄλλ' ἴσως ἡ Πρόνοια ἠθέλησε νὰ διέλθωμεν διὰ τῶν ὀδυνηρῶν αὐτῶν σταθμῶν καὶ νὰ προπονηθῶμεν ἐν ταῖς δοκιμασίαις καὶ ἐν τῇ δυνηρᾷ ἀπογοητεύσει ἕως ὅτου συναισθανθῶμεν ὅτι μόνον δι' ἡμῶν αὐτῶν ἦτο κατορθωτὴ ἡ ἐθνικὴ ἀναβίωσις. Ὅτε δὲ ἐσπερέωθη ἡ πίστις αὐτῆ ἐν ἡμῖν καὶ ἐσημάνθη ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ περπωμένου ἢ ὥρα τῆς γενναίας δράσεως, τὸ ἔθνος χωρὶς νὰ προστρέξῃ εἰς τὰς ὁδηγίας ἢ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου ἡμιχωρίου τῶν Δυνάμεων, αἵτινες ἔβλεπον κατάπληκτοι διὰ πρώτην φοράν τὴν τὸλμην καὶ τὴν ἀπόφασιν, ἐρρίφθη θαρραλέως εἰς τὴν υπερτάτην πάλην, πεποιθὸς μόνον εἰς τὸ δίκαιόν του, εἰς τὰς ἰδίας του δυνάμεις καὶ εἰς τὸν σεπτὸν Ἀρχηγόν ὃν ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἔταξεν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν. Οὕτω δὲ τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα, τὸ ἐμβάλόν εἰς ἀμηχανίαν ἐπὶ αἰῶνας τόσας καὶ τόσας γενεάς, ἐλύθη βιαίως ὡς ὁ Γόρδιος κατὰ τρόπον ἂν οὐχὶ τελείως ἀνταποκρινόμενον εἰς τοὺς παλαιφάτους χρησμούς καὶ τὰ μεγάλα τοῦ Γένους δράματα, πάντως ὅμως ἱκανοποιούντα τὸ σημερινὸν συμφέρον καὶ τὴν υπερηφάνειαν τῆς φυλῆς. Ἐὰν δὲ τελευταίος τις κόμβος αὐτοῦ ὑπελείφθη, κανεὶς ἄς μὴ ἀμφιβάλλῃ ὅτι θὰ θραύσῃ καὶ αὐτὸν μετ' ὀλίγον ἢ σπάθῃ τοῦ Μεγάλου, τοῦ Ἐνδόξου, τοῦ Ἀητήτου ἡμῶν Βασιλέως.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Ὁ ἀστὴρικός ἄνθρωπος ὁμοιάζει μὲ καρυδόφλοδο εἰς τὸ νερὸ ποῦ θὰ θουλιᾶξῃ μολὶς τοῦ βάλτης περισσοῦ βάρους.

ΕΞΕΧΟΥΣΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΜΙΝΩΣ ΠΕΤΥΧΑΚΙΣ

Ἐκ τῆς ἡρωϊκῆς Κρήτης, τῆς ὁποίας ἕκαστος βράχος εἶνε καὶ εἰς βωμὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἄφθονοι προσεφέρθησαν αἱ θυσίαι εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πατρίδα. Ἐγενήθη ἐν Ρεθύμνῃ. Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατήρ του, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπῆρξε πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κρήτῃ, τὸν διεδέχθη εἰς τὸ προξενικὸν ἀξίωμα. Τὰς εἰς τὴν πατρίδα ὁμῶς ὑπηρεσίας του δὲν περιώρισεν ἐν τῇ προξενικῇ του δράσει. Αἱ ἐπαναστάσεις τοῦ 1896 καὶ 1897 τὸν εὗρον πολεμιστὴν ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Κρήτης.

Μετὰ τὴν κάθοδον τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου εἰς Κρήτην κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1899 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐμπιστευτικὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς μετὰ ἔδραν τὰ Χανία.

Πατριώτης ἀκραιφνῆς, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν καλυπτερωτέρων συνεργατῶν τοῦ Βενιζέλου. Αὐτὸς διηύθυνε τὸ Βενιζελικὸν κίνημα ἐν Ρεθύμνῃ τρεῖς μεταβάς εἰς Θέρισσον πρὸς συνεννόησιν. Ἐν γένει δὲ τὸ κίνημα Θερίσσου ὁ μὲν Βενιζέλος διηύθυνεν ἐνόπλιος ὁ δὲ Πετυχάκης διπλωματικῶς. Τοῦτου ἕνεκα συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Ρώσων ἀπελάθη ἐκ Κρήτης.

Βουλευτὴς ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐκ τῶν πρώτων παραγόντων τοῦ Βενιζελικοῦ κόμματος, ὑπῆρξε κατὰ καιροὺς Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ρεθύμνης, καθὼς καὶ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κατὰ τὸ 1908.

Ἄηθρ εὐρείας μορφώσεως, γενναῖος, εὐγενῆς, ὑπερήφανος, πνεῦμα διοικητικὸν καὶ καρδιά ἀγαθὴ εἰς πάσαν περίστασιν καὶ εἰς κάθε ἐποχὴν ἐπρωτοστάτησεν εἰς ὅ,τι ἐθνικὸν καὶ προοδευτικόν.

Διορισθεὶς Νομάρχης εἰς Μυτιλήνην καὶ κατοπιν διαδεχθεὶς τὸν κ. Βοζίκην εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Γεν. Διοικητοῦ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἀφῆκε νὰ γνωρισθοῦν ὅλα τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν ὑπεροχὰ προσόντα. Θαυμασιῶς ὄρατοι καὶ ἐμπνευσμένοι ὄσον καὶ πρακτικοὶ οἱ λόγοι του διὰ τῶν ὁποίων ἐξήγγειλε τὸν διορισμὸν του καὶ διέγραφε τὸ πρόγραμμά του. Καὶ τὸ ἔργον του ἀπὸ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1915, ὅτε κατηγγήθησαν αἱ Γενικαὶ Διοικήσεις ἐξήχθη πολὺ ὑπεράνω τῶν ἐξαγγελθέντων διὰ τῶν λόγων του.

Δικαιώτατος, μετριοφρονέστατος, εἰλικρινῆς, ἄκακος, τύπος ἀγίου ἀνδρός. Ἠγατήθη ἐν Μυτιλήνῃ τόσον ὑπὸ τῶν Μυτιληναίων ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν προσφύγων ὡς ἀληθῆς πατήρ καὶ ὡς τοιοῦτος ἠγάπησε πάντας. Εἰργάσθη ἀνεκδότως διὰ τε τὴν πρόοδον τῆς νήσου, παρ' ὅλον τὸ ἀντιῆσον τῶν περιστάσεων, καὶ διὰ τοὺς ἀτυχεῖς πρόσφυγας. Καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς πατρικῆς διοικήσεώς του ἦσαν καταφανῆ δι' ἀμφοτέρους.

Πύκνωσις τηλεγραφικῆς καὶ τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας τῆς νήσου, ἐπιδιόρθωσις δρόμων καὶ κατασκευὴ νέων τοιοῦτων, ἐγκατάστασις τοῦ νέου περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας νόμου, φωτισμὸς τῆς πόλεως, εἶνε τόσα σημεῖα τῆς ἐμφρονος καὶ δραστηριᾶς διοικήσεώς του, ἀπαιτήσαντα κόπους καὶ μόχθους μεγάλους. Παραπλεύρως δὲ εἰς ταῦτα ἔρχονται αἱ ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν προσφύγων ἄοκνοι μερίμναι του.

Ἄνω τῶν 100 χιλιάδων πρόσφυγες διήλθον τῆς νήσου καὶ πάντες ἐκ τῶν ληφθέντων μέτρων ἐμειναν κατενθουσιασμένοι, Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γεν. Διοικητοῦ εὗρον, ὡς ἀνωμολόγουν, τὸν ἀληθῶς φιλόστοργον πατέρα, ὅστις τόσον ἐπαξίως ἀντεπερὶώπειε τὴν γλυκεῖαν Μητέρα Ἑλλάδα. Ὡς δὲ δικαίως ἐλέχθη

εις τὰς κρισιμωτάτας ἐκείνας καὶ χαλεπὰς ἡμέρας εὐρέθη ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν. Ὁλη ἡ τιμὴ καὶ ὁ ἔπαινος τῆς περιθάλψεως κατ' ἀρχὰς καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως κατοπιν εἰς αὐτὸν ἀνήκει. Ἀγρυπνος καὶ ἀκαταπόνητος εἰς τὸ φιλόνηρον ἔργον του, μὲ νεανικὸν σφριγὸς ὁ πολὺς γέρον διηύθυνε μόνος τὸ γιγάντειον ἔργον τῆς ἐγκαταστάσεως ἔχων ὡς ὁδηγὸν τὴν πικρὰν ἐκ τῶν ἰδίων πείραν. Μειλήχιος καὶ ἀγαθὸς ἤκουεν ὄλων τὰ παράπονα καὶ διὰ τῶν λόγων καὶ διὰ τῶν ἔργων ἀνεκούφιζε καὶ ἐπαρηγόρει τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ὡς ἀγρία λαίλαψ ἐσυρεν ἐκεῖ γυμνοὺς καὶ τρέμοντας ἢ μῆνις τοῦ νεοτουρκικοῦ διωγμοῦ. Πάντες ἦσαν εἰς αὐτὸν εὐπρόσδεκτοι καὶ δι' ὅλους εὗρισκε μίαν παραμυθίαν, βοηθούμενος εἰς τὸ χριστιανικὸν ἔργον του ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου κυρίας του ἀνεξαντλήτου εἰς κόπους καὶ ἐλεημοσύνας.

Ἰδιαίτερον ἀγάτην καὶ σεβασμὸν ἔτρεφον πρὸς αὐτὸν οἱ πρόσφυγες τῆς ἐπαρχίας Περγάμου, τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ἰδιαίτερος ἠγάπα. Τὸ πρὸς αὐτοὺς ἀποχαιρετιστήριον ἐγγραφοῦν του ὅτε ἀπεχώρει τῆς Γεν. Διοικήσεως ἦτο συγκινητικώτατον. Ἀπεχωρίζετο, ὅπως ἔλεγεν, αὐτοὺς μετ' ἀλγους, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς προπέμψῃ ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ἀκόμη νὰ τοὺς παρακολουθήσῃ ἐκεῖ.

Εἰς τὸν μὴ ἐκπληρωθέντα ὥραϊον καὶ εὐγενῆ πόθον του ἀπήντησεν ἡ εὐχὴ τῶν προσφύγων ὅπως τὸν ἐπανίδωσιν εἰς τὴν πατρίδα των καὶ πάλιν δίκαιον διοικητὴν.

Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ τῶν προσφύγων τῆς Ἐπαρχίας Περγάμου εἰς αὐτὸν στηρίζουσα τὰς καλύτερας ἐλπίδας τῆς ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς του τὴν τύχην τῶν προσφύγων ἀναθέσασα αὐτῷ τὴν ἀντιπροσωπεΐαν τῆς ἐν Ἀθήναις.

Ἡ εἰς αὐτὸν γενομένη κατὰ τὴν ἐκ Μυτιλήνης ἀναχώρησίν του προπομπὴ ὑπῆρξε πανηγυρικὴ. Αἱ χιλιάδες τῶν προσφύγων ἀπὸ τῆς προκουμίας τὸν ἀπεχαιρέτουν μετὰ δακρῶν καὶ μὲ τὴν εὐχὴν: καὶ διοικητὴς μας μετὰ τὸ καλὸ. Παντοῦ ὅπου εὐρίσκειται τὸν συνοδεύουν οἱ λογισμοί, τὰ ὄνειρα, οἱ πόθοι των. Ὁ,τι δὲ ἐκορύφωσε τὴν συγκίνησιν καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἀποφεύρον αὐτὸν ἀτιμόπλοιον ἐξῆρχετο τοῦ λιμένος ἦτο ἡ ἀνηρουμένη ὄπισθεν τῶν μικρασιατικῶν ὄρεων σελήνη. Ἐφάνη αὕτη ὡς ἡ πονεμένη ὑπόδουλος Ἑλλάς χαμετώσα τὸ ἀπερχόμενον τέκνον τῆς, τὸ ὁποῖον πρὸς στιγμὴν ἐπίστευσεν ὅτι θὰ ἐνεκαθίστατο εἰς τὴν ἀτέναντι ἀκτὴν.

Ἡ ἐγνωσμένη μετριοφροσύνη τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον περὶ τοῦ κ. Πετυχάκι. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁμως τῆς Κρήτης καὶ τῆς μεγαλυνθείσης Ἑλλάδος τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον του θὰ καταλάβῃ πολλὰς ὥραιās σελίδας.

Γ. Χ.

ΞΕΝΗ ΚΑΜΙΤΕΧΝΙΑ

ΤΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ ΤΑ ΚΟΚΚΑΛΑΚΙΑ

P. FLANDRIN

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ο ΧΟΝΔΡΟΚΕΦΑΛΑΣ

Οι έχοντες τέσσερα τέκνα έφεδροι μεταφέρονται εις την έθνοφρουράν.

Έφώναξεν ο λοχίας και άντήχησεν ή φωνή του εις τά σκοτεινά του στρατώνος βάθη. Μόλις ειχεν έλθει ή φιλόνηρωπος αυτη διαταγή, ή σώζουσα τους «πατέρας» από την πρώτην του πολέμου γραμμήν, την μάχιμον γραμμήν, και μεταθέτουσα αυτούς εις την έθνοφρουράν, ή όποια δέν θά πολεμούσε, αλλά θά εκτελοῦσε χρέη έφοδιοπομπών.

Μία διαταγή του Ύπουργείου των Στρατιωτικών.

Ειχαν από ήμερών διαλεχθει οι άνδρες εις «σφαγάρια», όπως αυτοσλέγοντο οι έφεδροι, οι όποιοι θά κινούσαν την έπομένην δια τά σύνορα και εις «παληγοπροβατίνες» όπως οι έθνοφρουροί άπεκαλοῦντο. Από αυτούς μάλιστα ειχον αφαιρεθῆ τά μάλνι-χερ και ειχον δοθῆ γκράδες παλχοι άρροκίνητοι

και σκουριασμένοι όπως και οι Ύιοι. Διό και «παληγοκαρμπονίνες» έθνοφρουροί έπωνομάσθησαν υπό των άλλων.

Έπερνε να βραδυάζη παιά. Στέν ουρανό έκρεμάσθησαν σαν ασημένια, τ' αστέρια. καντηλάκια, και εις τά μαγαζάκια της πόλεως άναψαν ή καπνισμένες λάμπες. Ο κόσμος έγύριζεν από την έργατιά και τά κορίτσια με φανταχτερές ποδιές εβγήκαν εις της πόρτες. Ένα άεράκι φυσούσε θροσερό, όλα ήσαν καλά κι ευχάριστα, αλλά στρατιώτης δέν έφαινότανε κανεις στους δρόμους. Από

ένωρις ειχε διαδοθῆ και ειχε φέρει ρίγη συγκινήσεως στον κόσμο: «Αύριον ο στρατός φεύγει για τά σύνορα». Αύστηρά διαταγή έμάζευσε τους άνδρας στους στρατώνας δια την προετοιμασία της άναχωρήσεως και μοναχά ο «χονδροκέφαλος», έφεδρος στρατιώτης από τό Τζάντε, έλειπε από τό προσκλητήριο. Τόν ειχαν βάλει κράτη-σι γιατί δέν μπορούσε...να καταλάβη τον έπιλοχία.

—Πού είναι ο χονδροκεφάλας;

—Στή «Καλλιόπη».

—Βγάλτε τον να πῶ να χαθῆ. «Τέτοια ώρα τέτοια λόγια». Φεύγουμε όλοι αύριο!

* * *

Η αλήθεια εινε ότι ο Πίπης Ταμπουρέλλας δέν ήδύνατο τίποτε τό στρατιωτικό να ένοήση. «Όλα του έφαινοντο παράξενα και «άνω ποταμών» τά πάντα. Δέν χώνευε ακόμα και της λέξεις που μετεχειρίζοντο εις τό στρατό. Και κοντά σ' αυτά, δέν χώνευε και τους άνθρώπους.

—«Όλοι τσου ειναί σαρδανάπαλοι. Μά τό Θεό, όλοι τσου εινε σαρδανάπαλοι!... Άκουξ έκεί να λένε «δύναμι του Νοσοκομείου» τ' ασθνεϊδες!...

Άδυναμία του Νοσοκομείου ειναί —Πώς θέλεις να τους λένε;

—Άφού ναι άρρωστοι, γιαμά...

άδυναμία του Νοσοκομείου ειναί!

Έτσι με τη δική του λογική που ήταν αντίθετος με τη στρατιωτική τοιαυτή, εύρέθη άκαθάριστο τό όπλο του τό πρωί εις την μεγάλην την επιθεώρηση.

— Μά καθαρισμένο ειναί κύρ λοχία, δέν τό βλέπεις που αστράφτη σαν τον ήλιο!...

—Βρέ δέν τρέπεσαι να λές πώς ειν' καθαρισμένο!

—Μά ειναί πεντακάθαρο σαν τό νερό. Τό μουστάκι σου στρίβεις μέσα, μά τό Θεό, στρίβεις τό μουστάκι σου.

Πρό της έπιμονής αυτής εθύμως ο λοχίας.

Μωρέ δέν τό βλέπεις μέσα στην κάνη, που ειν' όλο σκουριά! Του ειπ' άγριεμένα.

—Μά τί ήθελες πουρμπουλας να γείνω να μπό μέσα να τό καθάρισω κύρ λοχία!

—Δέν μπορούσες να τό καθάρισης, έ;

—Αυτού μέσα! Μπορείς να καθάρισης τ' άντερά σου, σού!

—Σκάσε μωρέ!

—Έσκασα α α α α α, έλυσσαξε ο Πίπης Ταμπουρέλλας.

—Σκάσε μωρέ, ειπα, κτήνος!

Μπούμπουλας είμαι κύρ λοχία!

— Έσκασα α α α α είπα κύρ λοχία, έσκασα α α α α !

— Μωρέ μή μιλάς!

— Δέν μιλάω!... Μιλάω εγώ, μιλά ω ω ω ω ω!

— Πέντε μέρες κράτησι! Μωρέ μή μιλάς μωρέ.

— Εγώ μιλάω, κύρ λοχία, ή έσύ!

* Έτσι ήταν κλεισμένος ο Πίπης, ο και «Χονδροκέφαλος» έπιλεγόμενος, στή φυλακή και δέν άκουσε τή διαταγή πού εΐχεν έλθει.

— Οί έχοντες τέσσερα τέκνα έφεδρου μεταφέρονται εις τήν έθνοφρουράν. * Όσοι από τούς έφένδρους έχουν τέσσερα τέκνα νά βρογούν δύο βήματα έμπρός.

Γεμάτοι χαρά πεταχθήκαν 2—3 στρατιώτες.

— Έχετε τέσσερα τέκνα σεις;

— Ναι.

— Πώς λέγεσαι σύ ο ψηλός με τή στραβή τή μύτη!

— Πέτρος Άλευράς.

— Πόσα τέκνα έχεις;

— Τέσσερα κύρ έπιλοχία.

— Έγγαμος είσαι ή άγαμος!

— Άκούς μωρέ έχει, ήκούσθη διαπεραστική, διακόπτουσα τήν εκ τής έρωτήσεως σιωπήν, ή φωνή του Χονδροκέφαλα, τόν όποιον κείνη τή στιγμή βγάλαν από τή «κράτησι» και του χαρίσαν τήν υπόλοιπο ποιή, ένεκα του έπισήμου τής στιγμής και τής ήμέρας. Άκούς μωρέ έχει, νά έχη τέσσερα παιδιά και νά τόν ρωτά ή άνεινε παντρεμένος!.. Μωρέ μυαλό χουνε στο στρατό, μωρέ κεφάλι έχουνε ή ευπλημένη καρδιάνα! Καλά, δέ λέω, πώς εινε σαρδανάπαλοι;

Κ' έπειτα στρεφόμενος στους μειδιώντας στρατιώτας:

— Μωρέ τί τά θέλουν τά παιδιά μας! Έξη έχω πού νά τά χαρώ!... Μωρέ τί τά θέλουν!.. Μπάς και θά τά κατατάξουνε κι' αυτήνα! Μπάς και θά κάνουν έμ παιδια τάγματα! Έμόρφαζε καλαμπουρίζων.

— Σόπα βρέ, του ειπε ένας κοντός φαντάρος Άρτινός, και τήν γλύτωσε καϊμένε!

* Έξη έχω πού νά τό χαρώ.

— Μά γιατί;

— Νά όσοι έχουνε πολλά παιδιά δέν θά πών στον πόλεμο, διατάσσει τό Ύπουργείο, θά μένουνε έδω. Άνάθεμά με πού δέν παντρεύόμενα μικρός!

— Θά μάς κρατήσουνε για ύστερνοι δώ πέρα, επέλαβεν ο Χονδροκέφαλος! Έξη παιδάκια έχω πού νά τά χαρώ, κύρ λοχία, κι' ένα «άναμενόμενο» έφτά! . . Σταθήτε νά περάσω, μωρέ άνθρωποι ειστε σεις, τί ειστε, μά τό Θεό!...

Οί άνδρες ανεβόησαν και όλος ο θολός του χακιού έσμός ανεταράχθη.

— Άντε Χοντροκέφαλα, σάν πολυθόλο έβγανες παιδιά.

— Έφτά παιδιά, βρέ τό σκυλί!

— Όμαδόν τά έκανε ο καζανοκέφαλος πού κακό φόφο νάχη!

— Άφέντη κύρ λοχία, αφέντη, σιόρ αφέντη κύρ λοχία, περίμενε. Έξη κι' ένα τό «κρατούμενο» έφτά παιδάκια έχω. Κι' άφης κείνα πού θά γείνουν!...

Και στρεφόμενος στους άνδρας πού τόν έμπόδιζαν επί τούτοφ.

— Σταθήτε μωρέ αδερφέ, ήμεις θά μένουμε δώ πέρα. Μωρέ χρειαζόμαστε ήμεις, δέν εινε έτσι!... Μάς διαλέγουν για τήν ανανέωσι του γένους!...

Και ένα τό «υπό κατασκευήν» έφτά. Μωρέ παραμερίστε νά διαβώ! Έξη έχω κύρ λοχία και ένα υπό «διαμετακόμισιν» έφτά. Άφης δά και πόσα πρώτα και δεύτερα

ξάδέρφια!... Μά ἀνηψιούς!... Ἐχω πέντε ἀνηψιούς. Παπαδόπουλα ὡς καὶ πάνο! Ὁ ἕνας φκιάνει μαντολάτο ἔξοχο. Μὴ θέλεις νὰ σοῦ στεῖλω κὺρ λοχία!

Ὁ λοχίας εἰς τὴν πολυλογία αὐτὴν τοῦ Ταμπουρέλλα ἔμενε σὰν σκεπτικός κί' ἀναποφασιστος.

— Πόσα παιδιά 'πες ἔχεις;

— Ἐξή και ἕνα τὸ «ἐρχόμενο» «ὑπὸ κατασκευὴν» ἑφτά. Μπορεῖ νάσαι και δύο, ποῖός τὸ ξέρει!... Γράψε, γιὰ καλὸ και γιὰ κακό, ὀχτώ!

Ὁ λοχίας ἐφάνηκε ἀκόμα ἐνδοιάζων.

— Μά φαίνεται εἰς δὲν ἐξαιρεῖσαι!...

Ὁ Ταμπουρέλλας ἐταράχθη, χοροπήδησε.

Τί ἔκαμα λέει, λέει, ἐγὼ δὲν ἐξαιροῦμαι!... Μωρὲ τί λέει αὐτός! Ἐγὼ δὲν ἐξαιροῦμαι!... Μωρὲ ἑφτά παιδιά ἔχω και δὲν ἐξαιροῦμαι λέει!... Σοῦ κάνω ἄλλα πέντε στὸ μομέντο και τὰ κάνω δώδεκα!... ὄχι δὲν ἐξαιροῦμαι!...

— Ἡ διαταγή, εἶπεν ὁ λοχίας, σὰν νᾶλεγε μᾶλλον στὸν ἑαυτὸ του παρὰ στὸν Χονδροκέφαλο, εἶπε ρητὴ. «Οἱ ἔχοντες τέσσαρα τέκνα» λέει. Δὲν λέει «οἱ ἔχοντες τέσσαρα ἢ και περισσότερα» ἔτσι εἶναι!... ὁ στρατιώτης Ταμπουρέλλας Πίπης τοῦ Νικολίνου, κοινῶς λεγόμενος ὁ Χονδροκέφαλος δὲν ἐξαιρεῖται!...

— Ἄκου κόσμε!... Δὲν ἐξαιροῦμαι λέει ποῦ νὰ ξεραθῆ!... Μωρὲ αὐτὸς ἔχασε τὰ νοῦμερα κ' ὄλα τὰ ψηφία! Μωρὲ τὸ τέσσαρα εἶναι πεῖο πολύ, γιὰ τὸ ἔξη κὺρ λοχία. Βρὲ τὸ μόμπιλο! Μωρὲ τί εἶν' ἐτοῦτος ὁ στρατός! Μωρὲ τὸ μολὸ τους τῶχουσε στή γλύνα π' ἀλοῖβουν τὲς ἀρβύλλες τους!...

Καὶ ὁμως ὁ ἐπιλοχεύων λοχίας εἶχε δίκαιο! Ἔτσι τοῦλάχιστον ἀπεφάνθη ὁ κ. ἀνθυπολοχαγός και ὁ κ. λοχαγεύων ὑπολοχαγός.

— Ἡ διαταγή ρητῶσὶ τοῦ ἀναφέρ! Πιρὶ τιχοσάρων πρό-

Ὁ Χοχτούλας.

κειται κί' οὐχὶ πιρὶ τούν περιπλέουν!

Μόνον ὁ Πάνος ὁ Χοχτούλας ἕνας ἀγαθὸς στρατιώτης ἀπὸ τὴ

νίσι. Ἐκεῖ στὰ περιβόλια τῆς πατρίδας του ἀρωματίστηκε ἡ ψυ-

χή του ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα τῶν λουλουδιῶν, τῶν τρυφερῶν τῶν λαχανικῶν καρδιῶν και τῆς μοσχολιῆς τῶν φρούτων! Ἀπαλλαγέντας ἦτανε κί' αὐτός, σαρράντα ἡμέρες γυμνασμένος. Γράμματα ἔμαθε ὅσα τοῦ ἐχρειάζοντο, γιὰ νὰ μὴν τὸν γελοῦνε, και τὸν κόσμο τὸν εἶδε και τὸν σπούδασε, ὅσον ἐνόμιζε ἀνάγκη, εἰς τῆς πόλεως τὴν ἀγορά. Ἐξυπνος, μ' ἐκείνη τὴ φυσικὴ και ἐρευνητικὴ και συγκινητικὴ τῶν ἑπτανησίων και χαριτωμένη ἐξυπνάδα. Ἐκεῖ χωμένος εἰς τὰ δένδρα του, μὲ τὰ ἔποια συνέπαχε, συνέχαιρε ὅταν ἀνθίζανε, και

Ἐξοῦσε μέσα στὰ λουλούδια του.

συνωμίλει: τὰ ἀπαλὰ κίλοκαρινὰ τῆς Ζακύνθου βράδαι, εἶδε, ἀγάπησε και πῆρε γυναικὴ τὴ κόρη ἑνὸς λίγο μακρυνοῦ περιβολάρι, κορίτσι ζῆσαν σὰν ἀγριοβιολέττα τοῦ ἀγροῦ στὸν κῆπο τοῦ πατέρα τῆς και μετεμφυτευθεῖσα στὸν κῆπο τοῦ οὐζύγου! Ἐξοῦσαν ἡσυχά και εὐχαριστημένα καλλιεργοῦντες και ἀπολαμβάνοντες. Ὅταν ἐφθασε τὸ ἄγγελμα τοῦ πολέμου μετὰ τῆς Τουρκίας, στὰ περιβόλια τῆς Ζακύνθου.

Ὁ Ταμπουρέλλας κατ' ἀρχὰς δυσαρεστήθηκε.

— Ποῦ νὰ μείνουν τώρα τὰ «κουτσουδέλλα»! Δὲν μᾶς ἀφήνουν, λέω!

Μά ἔπειτα κάτι ἀγνωστες θελήσεις και ὁρμές και προτροπὲς ἀναβλύσαν μυστικὰ ἀπὸ μέσα του, νέες σκέψεις τοῦ ἦρθαν στὸ κεφάλι και εἶπε ὅτι ὁ πόλεμος ἔπρεπε νὰ γείνη!

— Οἱ Τρούκι σῆμερα, οἱ Τρούκι ἀβριο, οἱ Τρούκι κάθε ἡμέρα. Νὰ πολεμήσουμε, νὰ καθαρίσουμε μιά γιὰ πάντα τοῦ λογαριασμοῦ, νὰ ζήσουν ἡσυχά ἐκεῖνοι ποῦ θὰ μείνουν!

Κ' ἔτσι πῆγε μὲ ὄρεξι και αὐτός εἰς τὸν στρατό! Γελῶντας, τραγουδῶντας, τοὺς δειλοτέρους παρωτρύνοντας, ἀστεειούμενος.

— Ὅλο ρεθύθια θὰ φυτεύω και κουκιά, ἄς πᾶ νὰ σπείρω και ὀλίγες σφαῖρες σ' τοῦ ἀντίχριστους. Νὰ χῶσω και λίγες καταβολάδες ἀπὸ... Τρούκουε!

Μά ὅταν πάτησε κί' αὐτός εἰς τὸν στρατῶνα, σὰν μὲ ὄρεπνι, ἕνα, ἕνα τὰ καλὰ αἰσθήματα τοῦ θεριστήκανε. Τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα τοῦ περιβολάρι διεμαρτύρητο διὰ τὴ στενὴ στρατιωτικὴ ἀντίληψιν, ὅπως ἡ ψυχὴ του διέφερε στοὺς τέσσερους σκοτεινοὺς τοίχους

του στρατώνος. Μιά ημέρα θέλησε να στολίσω τη θέσι του με λιγάκι άνθη και ο δεκανέας τόν εμάλωσε. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί να μη επιτρέπεται τα άνθη στον στρατώνη. Μια ημέρα που ξυριζέτο του είπεν, χονδρά-χονδρά ένας έπιλοχίας.

—Μωρέ ξυριζέται ο μορφονιός! Ξυρίσου, ξυρίσου εδώ παρά κάτω την έχω. Δεμένη τή νύφη.

Και του έδειξε άκακον ζωντόβολον, μασσών κίτρινα άχυρα ξηρά και φριγμένα άπ' τή μεσημεριάτικη τή ζέστη.

—Έπειτα δεν μπορούσε να έννοση γιατί μερικά πράγματα εις τόν στρατόν γίνονται έτσι και ουχι άλλοιώς. Δεν έχονε της άδικίας τών άνωτέρων και μέσα, τάς σκαϊότηας, τάς ύβρεις, τούς λοιπωρισμούς και τάς περιφρονήσεις.

—Μωρέ τού πατέρα του τό ψωμί, τρώω δώ μέσα, για να μου μιλάη έτσι αυτός!... Μωρέ εγώ δεν ειμαι υποζύγιο! Έγώ ειμαι στρατιώτης έφεδρος που ήρθα για να πολεμήσω, δεν ήρθα να με βρίζουνε!... Μωρέ καρabanάς ειμαι εγώ! πώς ήρθα για τ' κουράμανα, με νομίσανε!..

Κάθε του διαμαρτυρία, έπέφερον τιμωρίαν, διωγμόν και άγγραρίας. Σιγά-σιγά άντελήφθη ότι όχι μόνον άδικία υπάρχει στο στρατό, αλλά «λογική» δεν βρίσκεται «κει μέσα».

Μιάν ημέρα τού δώσαν άπό τόν λόχο ένα έγγραφο να μεταφέρη εις τό φρουραρχείο. Ένας άνθυπολοχαγός, που ήτανε εκεί, μόλις τό ειδε έπήρε ένα θυμό και άρχισε να τόν φωνάζη:

—Ποιός άνόητος σου ειπε να φέρης αυτό τό έγγραφο εδώ;

—Ο κ. Συνταγματάρχης.

—Τολμάς να χαρακτηρίσης τόν Συνταγματάρχη σου «άνόητο!» Τέσσαρες ημέρες κράτησι!

—Καλά, που να τά πάω. τά χαρτιά!

Και ο λοχαγός με φωνή κατεβασμένη:

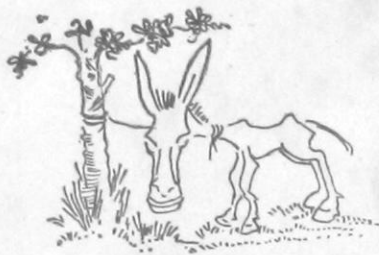
—Άψηδέ τα εδώ, άφου σου ειπε ο Συνταγματάρχης!

Ο Ταμπουρέλλας μόλις έδγγηε έσταυροκοπήθη.

—Μίστητέ μου, κύριε, η όλοι παλαδώσανε σε τούτη τή φανταριά, η εγώ, άλλα μου λέν κι' άλλα άκούω!

Τό επεισόδιο αυτό τόν έκαμε έξω φρενών και άρχισε πια να διαμαρτύρεται και να φωνάζη για όλα! Έπενέβαινε παντού σε άδικα και δίκαια, και κάθε ημέρα στη «Καλλιόπη» πήγαινε.

—Αίντε τήν στεφανώθηκες έσύ του λέγαν!

Έκει τήν έχω δεμένη τή νύφη.

—Μωρέ να πεθάνω, δεν θά τά χωνεύω αυτά!

Σιγά-σιγά άπεμονώθη άπό τούς άλλους τούς στρατιώτες και η ψυχή του μόνη τόν έφερε εις τόν Χοχτούλα. Τής αυτής κατηγορίας και οι δύο, τής αυτής ψυχολογικής καταστάσεως δυστυχώς, μία πόσο διέφερεν ο ένας άπ' τόν άλλον. Ο Ταμπουρέλλας εφώναζε, διεμαρτύρετο, άνίστατο, έκαστατατούσε, ύβριζε, στουμπίζων ψυχικώς τόν εαυτόν του και κτυπών τή ψυχήν του μέχρις αιματώσεως εις τή σκληρή λογική του στρατώνος. Ο Χοχτούλας δεν μιλούσε, δεν άνέπνευε. Όλα τά έκατάπινε και όλο έποτιζέτο με τής πίκρας και τής λύπης τή χολή. Κ' έρεβε-έρεβε πάντα εις τή γωνιά σα σωρωμένος. Και ήκουε τόν Ταμπουρέλλαν διαρκώς παραπονύμενον, και διαισθητός ο Ζακωνθινός έννοούσε τή σιωπή του όρσειδίου Ρουμελιώτου.

Έτσι έφθασεν η μοιραία ημέρα τής έκκινήσεως και η διαταγή «δία τά τέσσαρα τών έφεδρων» τέκνα. Νάν άπολύτρωσις, σαν θεία χάρις ήκούσθη αυτό άπό τόν Ταμπουρέλλα. Άλλ' εις μάτην.

Είχε και ο Χοχτούλας τέσσαρα παιδιά, αλλά έφοβήθη να παρουσιασθή και τό όμολογήση. Έπειδή εις κάθε λόγον και κάθε κίνημά του, η τιμωρία έπήρχετο ως άναλλοίωτον επακόλουθον, ως κάτι που είναι άπαραίτητον να έλθη, ο Χοχτούλας τό παρσειώπησε κι' αυτό.

Ο Ταμπουρέλλας όσο και αν εφώναζε δεν εισήκούσθη. Η διαταγή τό άνέφερε ρητώς «οι έχοντες τέσσαρα τέκνα έφεδροι».

—Οι έχοντες πέντε φυσικά δεν εξαίρονται, πολύ περισσότερο οι έχοντες έξη και ακόμα χειρότερα κείνοι που έχουν πεσό πολλά. Άλλως τε με τήν ιδέα αυτή τώρα συνεφώνησε και ο λοχίας του γραφείου. Και οι άνδρες έμπήκαν στη γραμμή να έκκινήσουν. Ο κόσμος ένθεουσία, ζητωκραύγασε, εδάκρυσε, παιδάκια του σχολείου άνεκίνουν σημαία και λάβαρα και έδιδον άνθη εις τούς άνωτέρους.

—Μωρέ, άνεστέναζεν ο Ταμπουρέλλας τελευταίον, βλέπων καταποντιζόμενας και πνιγόμενας τάς έλπίδας του εις τά στενά τής στρατιωτικής λογικής πηγάδια. Μωρέ μη θέλετε να πάω να σφάζω τά δρώ, για να βρεθώ εν τάξει με τόν Νόμο!..

Και τότε ο Άρτινός, πλησιάζας τόν λοχία, του ειπε, φέρων σχήμα και ιστάμενος «κλαρίνο» έμπροσθέν του:

—Κύρ λοχία επιτρέπεται μιá έρώτησις παρακαλώ.

—Για λέγε, τί θέλουν και τά μουτρά σου.

—Αν...ύιοθετήσω τέσσαρα παιδιά, με περιλαμβάνει η διαταγή του Ύπουργείου!..

* * *

Η μόρα του πολέμου που συνέπηρε τούς λοιπούς στρατιώτες έφερε τόν Χοχτούλαν και τόν Ταμπουρέλλαν άπό του Σαρανταπόρου εις τά Γιαννιτσα έκείθεν στη Θεσσαλονίκη και άπ' εκεί στο Έφι-Σού. Ο Στρατός του Τζαχίτ, λείψανα στρατού και ράχη υπεχώρει προς τήν Ήπειρον. Σώματα δικά μας τά έδίωκον και μικροσυμπλοκαί ελάμβανον χώραν, εις άς, άλλοιμονον άπό εκείνους όπου

ἐπληγώνοντο. Νοσοκομεία και γιατροί δὲν ἤκολούθουν κι' ὁ λαθωμένος ἀφίετο ἐκεῖ νὰ φροντίση μόνος γιὰ τὸν ἑαυτοῦ, ἢ γκατελείπατο εἰς ἄθλια Βουλγαροχώρια, ὅπου οἱ σκληροτραχήλοι οἱ χωρικοί οὔτε νερὸ δὲν τοῦ εἶδιναν νὰ πίνη.

— Νέμα βόντα, νέμα λέπ, νέμα, νέμα Ιτρί!

Εἶτανε ἕνας σκληρὸς χειμῶνας και ἕνα κρύο φοβερό! Χιόνια και κρύσταλλα παντοῦ και πάγοι και βορριάδες και χιονόνερα. Οἱ στρατιῶται ἐξαντληθέντες ἀπὸ ἀδιάκοπες και ὑπεράνθρωπες πορείες,

Ὁ Ταμπουρέλλας και ὁ Χοχτούλας ἀχώριστοι ἐβάδιζαν.

διόλου ὡς ἀνθρώπους. Οὔτε τοὺς ἐπονοῦσαν ὡς συμμαχητάς, οὔτε ἐνδιαφέροντο γιὰ αὐτοὺς, ὡς χριστιανοὶ ποῦ ἦσαν!

— Μωρὲ σκυλλιά τους νάμεθα θά μᾶς κυττάζαν λίγο!

Ἄλλοίμονον στοὺς ἀσθενούντας και τοὺς πίνοντας. Οὐδέποτε θά τοὺς ἐβλεπαν πλέον.

— Οἱ λύκοι κι' οἱ ἀλούπηδες θά τοὺς φᾶνε ἐδῶ σ' τὸ ἐρημιές! Ἀνάθεμά τσου γιὰ γιατροὺς, δὲν τοὺς κρεμαῖε ὁ Βενιζέλος!..

Ἄλλοίμονον στοὺς ὑποφέροντας λόγῳ παρηγορητικὸ δὲν θά ἀκουγαν, οὐαὶ στοὺς ἀσθενεῖς ποῦ δὲν μπορούσαν νὰ βαδίσουν. Νύχτα στῆς ἐρημιές, βορᾶ τοῦ κρύου και τῶν ἀγριμιῶν θά τοὺς ἀφιναν!..

Ἐτσι και κάθε ἕνας προσεπάθει νὰ συμβαδίξῃ μὲ τοὺς ἄλλους. Ἡ κοινὴ δυστυχία λίγο τὸν ἀνεκούφιζε και ἀντικειμενικῶς ἐπερνε ὕναμι και θάρρος!

ἀπὸ μάχες, κι' ἀπὸ πεινες, εἶχαν πεθάνει στὰ ποδιάρια τους. Καὶ ὁμοῦς ἐμάχοντο, ὑπέφερον και προχωροῦσαν μουςκευμένοι, νηστικοὶ, ἀπληγισμένοι!..

Ὁ Ταμπουρέλλας κι' ὁ Χοχτούλας, ἐνωμένοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ παράπονο, ἐγείναν μιά ψυγὴ τώρα πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων τοῦ πολέμου. Ὁ ἕνας βοήθησε τὸν ἄλλον ὅσον ἠδύνατο. Ὁ Χοχτούλας προσεπάθει νὰ θερμάνῃ τὸν παγώνοντα Ζακυνθινόν, κι' ἐκεῖνος εὗρισκε τίποτε φαγώσιμο νὰ δώσῃ και στὸν Ρουμελιώτη!

Τώρα τὰ παράπονά τους ἦσαν μεγάλα και ἀπαρηγόρητα. Οἱ ἀξιωματικοὶ δὲν τοὺς λογάριάζαν

— Μωρὲ πόλεμο κάνουμε ἢ «ἀλωνίζουμε» τὰ πέρατα τῆς Εὐρώπαικῆς Τουρκίας!..

Ἐνα βροχερὸ και παγωμένο δειλινὸ, σὲ μιά μικρὴ ἀψιμαχία, ἐτραυματίσθη στὸ πόδι ὁ Χοχτούλας. Ἡ σφαῖρα τοῦ ἔσπασε τὸ κόκκαλο και ἐκυλίετο στὴ παγωμένη τοῦ ἄρμού λάσπη ὁ δυστυχῆς οἰμώζων. Τὸ αἷμα ἔτρεχε βρούσι ἀπὸ πάνω του. Ὁ Ταμπουρέλλας τὸν ἄρπαξε στὴν ἀγκαλιά του και τὸν κουβαλοῦσε προσπαθώντας νὰ παρακολουθῇ τὸν ἄλλο λόχο, μὲ μιά τρομάρα, ὡς νὰ τὸν κυνηγοῦσε ἢ μαύρη νύχτα, ὅπου πλάκωνε!

Γιατρὸς και φάρμακα κεῖ πέρα δὲν ὑπῆρχον. Τὴν ἄλλη μέρα ἕνας ἄλλος στρατιώτης τὸν βοήθησε και φτάσανε σ' ἕνα χωριό, ποῦ ἦτανε ἔρημο και μισοκαημένο.

Τὸν ἐπῆρε ὁ Ταμπουρέλλας εἰς τὸν ὄμο. Βαρειὰ μυρωδιὰ ἀπὸ καημένο ἄχυρο ἐπνιγε τοὺς στρατιῶτες ἐκεῖ πέρα. Εἶχε ληφθῆ ἀπόφασις νὰ διανυκτερεύσουν ἐκεῖ οἱ ἄνδρες γιὰ νὰ ξεκουραθοῦν και νὰ συνέλθουν. Ὅσοι προφθάσαν ἐτριπώσανε σὲ κᾶτι σταύλους, ποῦ δὲν εἶχανε κατῆ. Ὅσοι δὲν προφθάσαν ἔστησαν τὰ ἀντίσκηνα μέσ' στὴ βροχὴ και μέσ' στὸ κρύο, μὲ τὴν ἐγκαρτέρησι ἐκεῖνη ποῦ δίνει ἢ ἀπελπιστικὴ ἀπόφασις και ἢ μακρὰ συνήθεια πλέον.

Μέσα σὲ ἕνα σταῦλον ἔφερε ὁ Ταμπουρέλλας τὸν Χοχτούλαν. Ὁ δυστυχῆς ὑπέφερε φριχτά. Τὸ πόδι του ἀφέθη ἀπεριποίητο, εἶχε πρῆθῆ και μελανιάσει, πυρετὸς τὸν ἔκαιε και παραληρήματα ψιθύριζε μὲ τὸ ὠχρὸ του στόμα. Βρεγμένος ὡς τὸ κόκκαλο. Βρεγμένος και κρουσταλιασμένος, γεμάτος λάσπες κόκκινες ἀπ' τὸ ἔβιο του τὸ αἷμα!..

Ὁ Ταμπουρέλλας γιὰ νὰ τὸν ζεστάνῃ ἔσκαψε στὰ ἄχυρα βαθεῖα, ὅλοι οἱ στιβαγμένοι και μέσα στρατιῶτες ἀπὸ σεβασμὸ παραμερίσαν γιὰ νὰ τοῦ κάμουν θέσι!.. Ὁ Χονδροκεφάλας τὸν ἐσκέπασε και τὸν ἐτακτοποίησε ὡς τρυφερὴ μητέρα!

— Βγάτε ἐξω ρέ, ἀντήχησε ἀπὸ τὴν πόρτα μιά χονδρὴ φωνή, θά μείνουν οἱ ἀξιωματικοὶ δῶ μέσα!..

Ἦταν ὁ ταγματάρχῶν λοχαγὸς, κουκουλωμένος σ' ἀδιάβροχο ποῦ τὰ ρουθούνια του ἀχνίζανε ἀπὸ τὸ κρύο. Κ' εἶπειτα στρεφόμενος στοὺς ἀξιωματικούς ποῦ ἤρχοντο κοντὰ του!

—Χά. α, α, α! Ζωή απόψε εδώ μέσα! Θα περάσουμε Θεός!.. Μουρμουρίζοντες, άργοι, σαν να ήθελαν να καρδίσουνε λίγες στιγμές παραμονής κει μέσα, οι στρατιώται ήτοιμάζοντο να φύγουν. Όρμητικός έμπηκε ο ταγματάρχειών λοχαγός και χτυποδσε βαρειά τὰ πόδια του να ξεσταθῆ, άνοιγοκλείγοντας τὰ χέργρια του και τινάζων τόν λαιμόν του, και χουχουλίζων τὰ ρουθούνια του. Έτσι ποδοχτυπών και πηγαινοερχόμενος επάτησε βαρειά τὸ πληγωμένο και πρσιμένο τοῦ Χουχτούλα πόδι.

—Ω ὦ ὦ ὦ χ ποδαράκι μου ο έρημος, άκούστηκε μιὰ βαθειὰ πονετική φωνή από τὰ άχυρα, σαν νάβγαине μέσα από τῆς γῆς νὰ σπλάγγνα!

—Ωξ και ξερό σου βρυχήθηκε ο λοχαγός! Ποιὸ γαιθούρι είν' αὐτό ποῦ μοῦ ξεπλώθηκε 'δῶ μέσα!

—Ένας τραυματίας, ειπε ο Ταμπουρέλλας. Γαγγραίνιασε τὸ πόδι του, γιὰ δὲ τὸ εἶδαν οἱ γιάντρο! 'Ως αύριο ίσως νὰ πεθάνη. Δὲν θὰ σὰς ένοχλήση πειά!

—Στραβομάρα έχει νὰ μαζέψη τὰ ξερά του. Δὲ βλέπει ποῦ μπήκαν άνθρωποι εδῶ!...

—'Αλλά και «άπολλώρα» (άπό πολλή ώρα) άνθρωποι ήσαν εδῶ αλλά δὲν τὸν πατούσαν. Σιὸρ άφέντη λοχαγέ μου, δὲν βρίζουν έτσι τοῦ στρατιώτες ποῦ σκοτωθήκανε και ψοφῶν σαν τὰ σκυλλιά στο δρόμο.

Νὰ σοῦ σπάσω τὸ τσερβέλο!...

—Δὲν ειδες και τὸν πάτησες; Νὰ τοῦ πῆς «μὲ τὸ παρδόν». Μὰ μὴ τονεβρίζεις κι' άλλας. Δὲν έχεις τὴν ευγένεια νὰ πῆς «μὲ τὸ παρδόν», μὴ λές. Μὰ μὴν τὸν βρίζεις σιὸρ άφέντη. Ποῦν ο γιαντρός ποῦ τοῦχεις νὰ τοῦ γιάννη τῆ πληγή! Ποῦ εἶναι τὰ πράματα τῆς απεταρίας!...

Ὁ λοχαγός έμεινε πρὸς στιγμὴν έμβρόντητος, ξερός! Έπειτα ανέθηκε τὸ αἱμά του εἰς τὸ κεφάλι και σήκωσε τὰ χέρια του με δῶ χονδρὲς γροθιές, σαν νάθελε νὰ λυώση τὸν δυστυχῆ τὸν Ταμπουρέλλα ποῦ εφρύαττε!...

—Χτύπα μωρο! αντίχριστοι, νὰ σοῦ πετάξω τὸ τσερβέλο στοῦ αέρα! Χτυπάτε μωρὲ σαν σὰς βαστάει ή ψυχή, χτυπάτε!... εφώναζε κι' ανέμιζε ψηλά τὸ δπλο του.

Άνθυπολοχαγοί και άνθυκασισται ριχτήκαν με μανία επάνω τους και άρχισαν νὰ τοῦς χτυποῦνε μέχρις αιματώσεως. Λοχιαί, υποδεκανεῖς, έπιλοχιαί, γιὰ νὰ φανοῦν ευχάριστοι στοῦς άνωτέρους, τὸν άφισαν ξερό από τῆς κατακεφαλλές. Σφιχτά δεμένον τὸν πήραν τὸ πρωτὶ δια τὴν Φλώρινα νὰ δικασθῆ εἰς τὸ Στρατοδικεῖο, επί «βιαιοπραγία κατ' άνωτέρου και δὴ εν ώρα μάχης». Τὸ κατηγορητήριο

ήταν βαρὺ «πρὸς παραδειγματισμόν, πρὸς παραδειγματισμόν» ε-μαινετο ο ταγματάρχειών...

—Μουσκέτο δὲν γλυτώνει, μουρμουρίζαν θλιθερά άναμεταξύ τους οἱ στρατιώτες!

Και όταν ή άθλία συνοδία πέρασε πρὸ τοῦ έπιτελειου, κάποιος ποῦ τὸν γνώριζε έρώτησε:

—Ὁ Χονδροκεφάλας δὲν εἶνε οὐτός;

—Ναι.

—Καλὰ τὸν ειπανε Χονδροκεφάλα! Χονδροκεφάλας άλλως διόλου ο χαμένος ήτανε!...

Καλὰ ειπον εγὼ πὼς ήτανε χονδροκεφάλας.

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ

Τῆ άγκπητῆ μου φίλη
Βιργίνια Τρίμη'

Σπιτάκι μου μικρό, μικρό
Κι' από τὰ δένδρα σκεπασμένο,
'Από αἰγόκλημα κισσοῦς
και γιασιμιές άγκαλιασμένο,

Λίγο αν φεύγω μακρὸά
Κ' εἶν' ή ματιά μου βουρκομένη,
Πίσω και πάλι θε νάρθῶ
Στῆ στέγη τὴν άγαπημένη.

Κ' εδῶ ποῦ εἶδα τὰ γλυκά
Νὰ γεννηθοῦνε όνειρά μου,
'Εδῶ ποῦ εἶδα νὰ δυστοῦν
Οἱ πόθοι μέσ' ἔς τὰ δάκρυά μου,

Στὲς κάμαρές σου τὲς μικρὲς
Π' άντήχησαν οἱ στεναγμοί μου,
Χλωμὸ ένα βράδ' ή μιὸ αύγή
Θὰ φτερουγίστη ή ψυχὴ μου.

Και μέσ' ἔς τῶν δένδρων τίς σκιές
Πώζησα χρόνια λυπημένη,
Θὰ ζῆ μιὰ πλουμιστῆ ψυχὴ
'Όταν θε νάμαι πεθαμένη.

Σάμος 15)3) 1915.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΑΝΟΥ

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΙΩΝ

1821—1921

Μετά μίαν εξαστίαν συμπληρώνεται ή εκατονταετηρίς του 1821. Ένας αιών ήλευθερίας. Άς ρίψωμεν ένα βλέμμα εις την ζωήν του κατ' έξοχήν δημιουργικού τούτου αιώνος.

Άν δέν άπατώμαι τό πρώτον Έλληνικόν κράτος έπρόκειτο να έκταθή μόνον μέχρι του Ίσθμου της Κορίνθου. Νάνιδρυθή άπλώς τό δεσποτάτον του Μωρέως. Άλλ' ή διπλωματική δραστηριότης του Καποδίστρια κατώρθωσε να πείση τās τρεις «Προσάτιδας», όπως επιτρέψουν την εις τό μικρόν κράτος προσθήκην της Στερεάς Ελλάδος, μέχρις Όρθρουοσ—και της Εύβοίας. Κατ' αυτόν τόν τρόπον ό Όθων παρελάμβανε κράτος, του όποιου ό πληθυσμός μόλις ύπερέβαινε, τό μισό έκατομμύριον.

Η μεταφορά της πρωτεύουσας από τό Ναύπλιον εις τās Αθήνας έκαμε να μεταβάλη τό μικρόν κρατειδίον τόν έντελώσ Πελοποννησιακόν του χαρακτήρα. Η δέ ειρηνική έξέγερσις του 1844 προίκασα την Ελλάδα με σύνταγμα έρριψε τόν τόπον εις προώρους κοινοβουλευτικούς άγώνας, οι όποιοι δέν συνέτειναν σπουδαίως εις την προκοπήν του. Τούναντίον προητοίμασαν τό έδαφος διά την έκθρόνισιν του πρώτου Βασιλέως, την όποιαν έπηκολούθησεν ή άναρχιακή περίοδος του 1862, έως ότου ή έκλογή νέου Βασιλέως και ό έρχομός του εις την Ελλάδα έπαναφέρη σχετικήν ήρεμίαν.

Η προσάρτησις της Έπτανήσου, κατά την άνατολήν της βασιλείας Γεωργίου του πρώτου, προΐόν τών Έπτανησιακών άγώνων, της διπλωματικής ικανότητος του Τρικούπη, πολύ δε περισσότερο προΐόν της Άγγλικής πρωτοβουλίας άποβλεπούσης εις την δέσμευσιν της Ελλάδος αντί πινακίου φακής—ιδού τό πρώτον μέγα γεγονός της δευτέρας Έλληνικής περιόδου. Η προσάρτησις της Θεσσαλίας και της Άρτης μετά μίαν περίπου εικοσαετίαν—διπλωματική έπιτυχία του Κομμουνδούρου, την

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΚΑΜΙΤΕΧΝΙΑΝ

Ο ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Θ. ΡΑΛΛΗ

πρώτην φοράν, κατὰ τὴν ὁποίαν συνέπεσαν τὰ Ἑλληνικά πρὸς τὴν Ἀγγλικὰ συμφέροντα, ἰδοὺ τὸ δεύτερον μέγα γεγονός. Ὁ πόλεμος τοῦ 97 καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα προαγωγή τῆς Κρήτης εἰς Ἡγεμονίαν, ἰδοὺ ἐν ἄλλο γεγονός. Ἡ ἀναχώρησις τῶν διεθνῶν ἀγρημάτων ἀπὸ τὴν Κρήτην κατὰ τὸ 1909, ἰδοὺ μίαν ἀκόμη ἐπιτυχία τῆς Ἑλληνικῆς διπλωματίας. Ἡ εἰρηνικὴ ἐπανάστασις τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἰδοὺ ἕνα γεγονός ὄχι δίχως σημασίαν. Καταλήξασα εἰς σύγκλησιν ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ἡ ἐν λόγῳ ἐπανάστασις, συνέτεινεν εἰς τὴν περιφρούρησιν νόμων τινῶν περὶ ἀποκεντρώσεως καὶ περὶ μονιμότητος ὑπαλλήλων, δώσασα δὲ εἰς τὸν λαὸν τὴν ψευδαίσθησιν τῆς ἀποτόμου αὐτοβελτιώσεως προητοίμασε τοὺς πολεμικοὺς θριάμβους τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τὴν δημιουργίαν καθαρῶς ἐθνικῆς δυναστείας. Ἡ ἔνωσις τῆς Κρήτης, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Μεσημβρινῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπείρου, τῆς Σάμου, τῆς Λέσβου, τῆς Χίου καὶ τῶν ἄλλων νήσων, ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο πολέμων. Ἡ Ἑλλὰς τοῦ 1829 εἶχε ἤδη πολλαπλασιασθῆ. Τὸ ἔργον τῶν ἡρώων τῆς ἐπαιετοῦς πάλης τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος εἶχε κορυφωθῆ. Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι τὸ 1921, ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς Ἑλληνικῆς ἐγέρσεως θὰ ἰδῆ τὴν Ἑλλάδα ἐκτεινομένην ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Ἑλλὰς δὲν θὰ ἔχη πλέον νὰ ἐποφθαλμᾷ τίποτε ξένον. Τὸ Αὐτοκρατορικὸν ὄνειρον θὰ εἶναι σὰρξ καὶ θὰ εἶναι πρᾶγμα.

Καὶ αὐτὰ μὲν εἶναι τῆς πολιτικῆς ἱστορίας ἑκατὸν ἐτῶν οἱ κεφαλαῖοι γραμμαῖ, εἰς ὅλους γνωσταί. Ἀλλὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἔταξεν εἰς ἑαυτὸ σκοπὸν νὰ δημιουργῆσιν πολιτισμὸν καθαρῶς Ἑλληνικόν. Τὸ ἐπέτυχε; Θὰ ἦτο τολμηρὸν νᾶπαιτηθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ ἀποτεφρωμένον κρατείδιον τοῦ 1829, ἀπὸ τὰ κωνιζόντα εἰρήνια ἑκατὸν ἢ διακοσίων κομποπόλεων, ἀπὸ τὴν Ἀραβοπατημένην Πελοπόννησον, ἀπὸ τὴν ἑλλοσοῦσαν Στερεάν, ἀπὸ τὴν σπαρασσομένην Κρήτην καὶ Σάμον, ἀπὸ τὴν κατασφαζομένην Μακεδονίαν, ἀπὸ τὴν ἕως χθὲς δουλεύουσαν Ἡπείρου, τὴν ἄμεσον δημιουργίαν πολιτισμοῦ. Καὶ ὁμως! Ἡ Ἑπτάνησος, ζήσασα ὑπὸ μᾶλλον καλοπροαιρέτους τυράντους ἀνοίξει τὸν δρόμον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην καὶ τὰ Ἑλληνικά γράμματα. Ἐκεῖ ὁ Δόξαρης, ἐκεῖ ὁ Μάντζαρως, ἐκεῖ ὁ Σολωμός, ἐκεῖ ὁ Κάλβος, ἐκεῖ ὁ Μουστοξύδης, ἐκεῖ ὁ φιλόσοφος Βράϊλας. Ἐκεῖθεν τὸ φῶς. Καὶ ἂν τὸ Ἑπτανησιακὸν παράδειγμα ἐπεκρατοῦσεν ἀρχῆθεν τὸ φιλολογικὸν κίνημα ποῦ ἐξέσπασε μετὰ τὸ 1880 εἰς τὰς Ἀθήνας θὰ ἐξεσπούσε πολὺν πρωτύερα Ὅπως οἰδέποτε ὁ νέος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐνὸς αἰῶνος θὰ ἠμπορῆ νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἀνέδειξε ποιητὰς ὡσάν τὸν Κάλβον, τὸν Σολωμόν, τὸν Βαλαωρίτην, τὸν Παλαμᾶν κ. ἄ. διηγηματογράφους ὡσάν τὸν Παπαδιαμάντην καὶ τὸν Βιζυηνόν, πνεύματα φιλόσοφα καθὼς τὸν Βράϊλαν καὶ τὸν Παῦλον Καλλιγᾶν, γραμμιστικὸς καὶ γλωσσολόγους ὡσάν τὸν Κόντον καὶ τὸν Χατζιδά-

καν, ἱστορικοὺς ὡσάν τὸν Ζαμπέτην καὶ τὸν Κ. Παπαροηγόπουλον, νομοδιδασκάλους ὡς τὸν Οἰκονομίδην, πολιτικοὺς ῥήτορας ὡσάν τὸν Τρικούπη, τὸν Γούναρη, τὸν Βενιζέλον. Ὅτι ὠργάνωσεν ἕνα Πανεπιστήμιον, ὅτι ὤρθωσε μίαν πόλιν ἀξίαν θαυμασμοῦ καὶ λατρείας—τὰς Ἀθήνας, ὅτι ἐγγιγάντωσεν ἕνα ναὸν ἐργασίας τὸν Πειραιᾶ, ὅτι ἐδημιούργησε τὴν Ἑλληνικὴν ναυτιλίαν περιφέρουσαν ἀγερώχως τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς ὅλους τῆς Οἰκουμένης τοὺς Ὀκεανούς. Ὅτι ἔδωκεν ζωγράφους ὡσάν τὸν Γύζην, τὸν Λύτραν, τὸν Φωκᾶν, γλύπτην ἕνα ὡσάν τὸν Γιαννοῦλην Χαλεπᾶν. Ὅτι τέλος ἔδωκεν ἕνα μέγαλον πολιτικὸν τὸν Καποδίστριαν, καὶ παρήγαγεν ἕνα Βασιλέα—προῖον τοῦ περιβάλλοντος—τὸν Κωνσταντίνον.

Ἡ ἐργασία ἐνὸς αἰῶνος (1821—1915) οὔτε μικρὰ εἶναι οὔτε ἀξία περιφρονήσεως. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἡ Ἑλλὰς ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ περισσότερα ἐντὸς ἐνὸς αἰῶνος. Ἀλλ' ἔκαμεν ὀρισμένως πλεῖστα. Ἐθανματούργησεν. Ἐπολλαπλασιασάσθη ἑδαφικῶς, ἑδακπλασιασάσθη εἰς πληθυσμόν, ἔκτισε μίαν πρωτεύουσαν, τὴν ὠραιότεραν τῆς ὅλης Ἀνατολῆς, εἶναι μίαν τῶν ναυτικωτέρων δυναμῶν τῆς γῆς, τὴν δὲ συνεργασίαν τῆς, κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον τὸν Οἰκουμενικόν, ἐπιζητοῦν μὲ ἴσην ἐπιμονὴν καὶ ἀνάλογον πείσμα οἱ ἀντίπαλοι συμμαχικοὶ συνδυασμοὶ τῆς κατασπαρασσομένης γηραιᾶς ἠπείρου.

Ἰούλιος—Ἀθῆναι

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΤΟΥ Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΣΠΗΤΙΟΥ ΜΟΥ

Σκεφτόμενος, Κυρά μου Παναγία,
Συμφέροντα δικά μου καὶ δικά σου,
Βρίσκω πῶς ὅσο ζῆς ἐν τῇ σκοτίᾳ,
Κ' ἐγὼ θὰ ζῶ φτωχὸς στὴ συντροφιά σου.

Πρέπει ὅθεν νὰ ὑποσῶ κάποια θυσία
Γιὰ νὰ σὲ βγάλω ὄχι τὴν ἀφάνειά σου.
Πρέπει νὰ διδαχθῆς θαυματοργία,
Καὶ νὰν τὴν κάμῃς τότε ἐπάγγελμά σου.

Γιὰ τοῦτο, νὰ σὲ στεῖλω μ' ἐξοδά μου
Στὸ Θαυματοπιστήμιον τῶν παπᾶδωνε,
Στὴν Τήνον, νὰ μυηθῆς καὶ σὺ Κυρά μου,
Τὰ κρῦφια τῶν ἐκεῖ καθηγητάδωνε.

Καὶ νὰ μοῦ ἐλθῆς θαυματοπροκομένη,
Νὰ περνοῦμε ζωὴ χαριτωμένη.

† Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΑΙ ΜΙΚΡΟΤΡΑΓΩΔΙΑΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΝΑ ΦΥΓΗΣ!

«Σένα λέγω... άκούς ή δέν άκούς; Νά πάρης τά κουρέλια σου και νά φύγης! Χίλιες φορές σοῦ τόπα!..»

Διά τής ξηράς, τής παγωμένης άτμοσφαιρας, τήν όποιαν ό πρός τήν δύσιν του σπεύδων ήλιος του Δεκειμβρίου μάτην προσελάθει νά καταστήση γλυκύτεραν, οί λόγοι οὔτοι άταγγελθέντες μέ φωνήν βραχήν και βραχειαν, έφθασαν εύκρινώς μέχρι του δωματιου μου και μέ έσυραν άκουσίως εις τό παράθυρον.

Εις τήν γειτονικήν αύλήν, εις τήν όποιαν έφθινον βραδέως, άνάμεσα εις λίθους, ράκη και τεμάχια ξύλων, όλίγα κίτρινα χου-σάνθημα, ένώπιον τής θύρας πενιχρού και πεπалаιωμένου οικί-σκου έπαίξετο όλόκληρον δράμα.

—Νά φύγης!.. ναι, νά φύγης!.. ώρύετο ή σύζυγος—μία γυναικά-ρα ως εκεί επάνω—μέ μορφήν άπαισιαν, μέλη άχθοφόρου, όμμα βλοσυρόν.

—Μά, γυναίκα, συλλογίσου λιγάκι. Ποῦ νά πηγαίνω, ό κακό-μοιρος, σ' αὐτήν τήν ήλικία, άπήντα σιγανά-σιγανά, μέ φωνήν μισοσύνσμένην ό σύζυγος—μεσόκοπος άνθρωπος, μικροκαμωμέ-νος, μέ όψιν άρνίου—αι, ποῦ νά πηγαίνω;

—Πήγαινε στοῦ διάβολο κι' άκόμη παρατέρα!.. Τήν έννοιά σου θέ νάχω μαθές. Έλα, κάνε γλήγορα, ειδεμή!.. σέ κάνω κ' έρ-χασαι!

Και ή κυρά-Πασχάλαϊνα ένουσα εις τούς λόγους τήν χειρονο-μίαν έσπρωξε βαναύσως τόν κύρ-Πασχάλην, ό όποιος παρ' όλί-γον νά κυλισθῆ κατά γής.

—Θεέ μου! εστέναξεν ό δυστυχής; μά, δέν εϊνε τό λοιπόν κα-νεις νά μέ λυπηθῆ; Και δάκρυ χονδρόν εκυλίσθη βραδέως επί τής κατεσκληχνιάς παρεϊάς του.

—Τό σπουδαίο τό υποκείμενο βλέπεις, έγκύλλισεν ή μέγαιρα. Έλα, μπρός! Έμπταινε νά μαζέψης τά κουρέλια σου και ξε-κουμπιδιά!

Έμπρός αὐτός και όπισω εκείνη εισήλθον εις τό έσωτερικόν τής οικίας. Δέν ήκουα πλέον τίποτε τό σαφές. Μόνον από και-ρού εις καιρόν δύο συγκεχυμένα φωνά έφθανον μέχρι τής ά-κοής μου. Η μία ήτο άσθενής και ίκετευτική—φωνή άρνίου. Η άλλη ισχυρά και άμείλιτος—φωνή λυκαίνης.

Άνελογίσθην τότε τās ώραιάς φράσεις του Βωβενάργη: «Η θέα άσθενούντος ζώου, τό παράπονον έλάφου υπό κυνηγών άνά τά δάση διωκομένης, ή όψις δένδρου γυμνούς άπλοῦντος επί του κοριορτου κλάδους, τά έρημα έρειπια καταρρεούσης οικοδομής, ή ώχρότης άνθους διαφώντος και μεμαραμένου, ή εϊκών έν γένει τής θλίψεως και τής δυστυχίας άφυπνίζει τόν οϊκτον έν τῇ καρ-διά και άγει τό πνεῦμα εις ρεμβασμούς κατανύξεως πλήρεις.»

Και διηρωτήθην: Τί ειδους καρδιά άραγε έπαλλεν εις τά στή-θη τής γυναϊκός εκείνης και ποίου ειδους διαλογισμοί έπολιόγ-κουν τό πνευμά της, διά νά άποδιώκῃ οὔτω τόν πατέρα τών τέκνων της;

Δυστυχώς δέν ευρον τήν άπόκρισιν. Παρά τόν διαρρεούσαντα από τής Δημιουργίας και έντεϋθεν χρόνον ή γυναικεια καρδιά μένει και θά παραμεινῆ πάντοτε άνεξιχνίαστον μυστήριον.

**

Μετά πάροδον ήμισείας ώρας ένεφανίσθη εις τό κατώφλιον τής θύρας ό άποδιοπομπαιός τράγος, ό οϊκτρως εκδιωκόμενος σύζυγος. Έφευρεν υπό μάλης έλαφρότατον δέμα, τά όλίγα του ένδύματα. Έπι τής τραγικής του φυσιογνωμίας διαφαίνετο τό ύπερτατον εκείνο αϊσθημα τής ύποταγής και τής εκγυρτηρέσεως, τό όποιον θά ειχον οί μάρτυρες έν τοις βασάνοις.

Έστάθη πρός στιγμήν εις τήν φλιάν τής θύρας. Έδίστασεν επ' όλίγον. Ηθέλησε κατόπιν νά προχωρήσῃ, άλλ' οί πόδες του ήρηνήθησαν νά ύπακούσωσι. Κατεβαλε μίαν τελευταίαν προσπά-θειαν, εκυψε πολν πρός τά εμπρός τήν κεφαλήν, προέβαλε μεθ' όρμης τόν δεξιόν πόδα. Άλλ' ή προσπάθεια αὐτή ύπῆρξεν ύπε-ράνθρωπος άπόλεσε τήν ισορροπίαν και κατέπεσε βαρῦς σο-ριασθεϊς προῦ τής θύρας.

—Νά δά ή ώρα! Αὐτό μάς ελειπε τώρα! Άδυναμίες!... Κου-ροφέξαλα! Τράβα γλήγορα, γιατί κάνει κρύο και θέλω νά κλει-σω τῇ θύρα.

Ό κύρ-Πασχάλης δέν εκινήθη.

Ίχνη άνησυχίας εφανήσαν εις τήν άπεχθῆ μορφήν τής ακάρ-δου γυναϊκός.

—Αϊ, τί έπαθες, σαπόξυλο; Μπάς κ' έσπασε τό ξερό σου; Για σήκω!...

Και έσεισεν αὐτόν βιαίως.

Άνῆγειρε τότε βραδέως τήν κεφαλήν ό δυστυχής εκείνος και εφάνη τό ισχρόν πρόσωπόν του πλημμυρισμένον από τά δάκρυα. Λυγμοί εσπάραττον τά στήθη του και ό λαιμός του, σφιγμένος από συγκίνησιν ισχυράν, οὔτε λέξιν ή δύνατο νά άρ-θρώσῃ.

—Χά, χά, χά! εκάγχασεν άπαισιώς ή στρίγλα και προσωθη-σασα διά τών γονάτων τόν σύζυγόν της εκλεισε μετά πατάγου τήν θύραν και εξηφανίσθη όπισθεν αὐτῆς.

—Τὰ παιδιά μου! . . . Θέλω νὰ δῶ τὰ παιδιά μου! . . . κατώρθωσε τέλος νὰ ψελλίσῃ ὁ ἄμοιρος κύρ-Πασχάλης, ἐπανακτήσας τὰς δυνάμεις του κατὰ τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην στιγμήν.

Ἡ μόνη ἀπάντησις, ἡ ὁποία ἐδόθη ὀπισθεν τῆς κεκλεισμένης θύρας, ἦτο γέλωσ μνηκτιστικὸς, σαρδῶνιος, μεφιστοφελικὸς.

Ὁ κύρ-Πασχάλης στηριζόμενος ἐπὶ τῶν χειρῶν κατώρθωσε

Κατέπεσε βαρὺς

μὲ ἀνηκούστους προσπαθείας νὰ ἀνορθωθῇ. Συνέλεξε τὸ παραπεσὸν δέμα του, διηυθέτησε τὸ φέσιόν του καὶ παραταίων, μὲ βήματα ἀσταθῆ καὶ βραδέα, ἔφθασε μέχρι τῆς ἐξωθύρας. Ἐκεῖ ἔστη· ἐστράφη πρὸς τὴν οἰκίαν, ἥτις θὰ ἦτο πλέον ξένη πρὸς αὐτόν· ὕψωσε ὑγρὸν καὶ ἄπελι βλέμμα πρὸς τὸν οὐρα-

νόν· κατεβίβασεν ἐκ νέου αὐτὸ ἐπὶ τῆς οἰκίας· ἔτεινεν τὸ οὖς ὡς νὰ ἀνέμενε πρὸς κλησιν· περιέμενον ὀλίγον εἰς τὴν θέσιν αὐτήν. Ὅταν δὲ εἶδεν ὅτι τὰ πάντα εἰς μάτην, ἐκίνησε τὰ χεῖλη—ἄγνωστον ἂν εἰς εὐχὴν ἢ κατάραν—ἐστρεφεν ἀποτόμως τὰ νῶτα ἤνοιξε τὴν ἐξώθυραν καὶ ἐγένετο ἄφαντος διὰ τῶν στενωπῶν

Τὰ παιδιά μου

τῆς συνοικίας. Ἐξηκολούθει νὰ βαδίξῃ μὲ τὸ ἴδιον ἀσταθὲς καὶ παραλαίον βῆμα, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τοὺς μεθύσους. Νὰ μεθᾶ ἄρα γε καὶ ἡ λύπη;

**

Τὴν νύκτα τὸ παλῆόσιπο τοῦ κύρ-Πασχάλη ἀντήχει ἀπὸ

γέλωτας και φωνάς. Της ήχηρᾶς συναυλίας ἐκυριάρχει ἰσχυρὰ ἀνδρική φωνή.

Τὴν ἐπιούσαν ἔμαθα ὅτι ἡ φωνὴ ἐκείνη ἀνήκειν εἰς τὸν πραγματικὸν πατέρα τῶν παιδιῶν τῆς κυρᾶ-Πασχάλαινας.

Θεσσαλονίκη

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΗΤΟΣ

Ἀρχισυντάκτης «Νέας Ἀληθείας»

ΜΥΡΟ—ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ

Τῷ ἀγαπητῷ φίλῳ Ι. Μ.

Τὸ τριαντάφυλλο ποῦ μεύδωσες
μιά μερα στὸ νεκροταφεῖο,
Ὅταν μαράθηκε τὸ φύλαξα
Στῶν τραγουδιῶν μου τὸ βιβλίο.

Καὶ κάθε μερα ποῦ τὸν πόνο μου
Ὅσαν τραγοῦδι ἐκεῖ τὸν γράφω,
Βλέπω τὸ ρόδο ποῦ ἐζύτρωσε
Πλάϊ σ' ἐνὸς νεκροῦ τὸν τάφο.

Χλωμά τὰ φύλλα του ποῦ ἦτανε
Θαρρεῖς στὸ αἷμά του βαμμένα,
Κι' ἀπ' ὅλη τῆ ζωῆ του ἔμειναν
Τὰ μύρα του τὰ μαγεμμένα.

Κι' εἶνε τὸ μῦρο ἢ ἐνθύμησις
Ποῦ πάντα ζῆ μέσ' ἐτῆν καρδιά μας,
Σὰν μαραθοῦν ὡς τὸ τριαντάφυλλο
Ἦ νειότη και τὰ ἔνειρά μας.

9)5)15

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΤΟ ΚΡΑΝΙΟ ΠΟΥ... ΧΡΩΣΤΑΕΙ

(Ἀπὸ τοὺς μαύρους χρόνους τῶν ἀγῶνων
τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.)

Η Λεφτοκαρυὰ εἶναι ἓνα χωριὸ ἀπὸ τὰ δεκάξη χωριά τῆς ἐπαρχίας Φιλιατῶν ποῦ ἦταν κεφαλοχώρια ὡς τὰ 1866 κι' ἀπὸ τότε κ' ἕστερα τ' ἄρπαξαν οἱ Ἀγάδες τῶν Φιλιατῶν Ντεμάτες και Σεϊκάτες και τ' ἄκαναν τσιφλίκια τους ὡς τὰ 1912, ποῦ λευτερώθηκε ἡ Ἠπειρο ἀπὸ τὴν ἀντίχριστον Τουρκιά.

Ἀγᾶς, δηλαδὴ ἀφέντης σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ εἶταν κάποιος Μέτες, ποῦ λέγονταν ἐπίσημα Μεχμέταγας, κι' ἓνας ἀπὸ τοὺς ραγιάδες του, δηλαδὴ τοὺς κολλήγους του, κάποιος Λάμπρος Βενέτης, ἀποικὸς ἀπὸ τὸ Μαλοῦνι (κι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ δεκάξη χωριά), ἓνα γραφικὸ χωριὸ μέσα σ' ὠμορφα βουνά και λόγγα, ποῦ δὲν εἶχε πολλὴ γεωργήσιμη γῆ, κι' ὄσα παιδιὰ εἶχαν ζῆλο νὰ ἐργαστοῦν και νὰ προκόψουν, ἡ πάγιασαν στὴν ξενιτειά, ἡ τραδιῶνταν σ' εὐφορῶτερα χωριά, ὅπου εὕρισκαν καλὰ χωράφια νὰ δουλέψουν.

Ὁ Λάμπρος Βενέτης, τίμιος και ἐργατικὸς, πρόκοψε στὴν Λεφτοκαρυὰ κι' ὄλοι οἱ Μαλουσιῶτες εἶχαν γύρισμα στὸ σπίτι του, πηγαίνοντας στὰ Γιάννινα ἢ ἔρχοντας ἀπ' ἐκεῖ. Ἀπόχτης παιδιὰ, κορίτσια, ἔκανε ἀρκετὰ γιδοπρόβατα, γελᾶδια, φοράδια, μάζευε πολλὰ γεννήματα, κι' εἶταν ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν σύμφερνε στὸν Ἀγᾶ, τὸν Μέτη και προπάντων στοὺς πολλοὺς Ἀγάδες τῶν Φιλιατῶν, ποῦ ἤθελαν τοὺς ραγιάδες γυμνοῦς, ξεσοκούφωτους, ξεπόδετους και πεινασμένους.

— Οὐ Ντιὰ! Ραγιάς μὲ γιδοπρόβατα, μὲ γελᾶδια, μὲ φοράδια, μὲ γεννήματα, μὲ χρήματα.

Μὲ μιά συκοφαντία τὸ πρῶτὸ του παιδί, ὅτι παντρεύτηκε, ἐξωρίστηκε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση κατ' ἀνέμου, μέσα στὴν Ἀραπιά, ὡς ἀνάρτητης, και γύρισε ἡ νύφη μὲ τὰ τέλια στὸ πατρικὸ της γιὰ πάντα, τὸ δευτέρὸ του ἔφυγε γιὰ τὴν ξενιτειά, ἀπὸ τὸν φόβο του μὴ πάθῃ κι' αὐτὸ ὅ,τι ἔπαθε ὁ μεγαλύτερός του ἀδερφός, και τὸ τρίτο του πέθανε. Ἔτσι, ἔπεσαν τὰ γιδοπρόβατα τοῦ Λάμπρου τοῦ Βενέτη σὲ ξένα χέρια, κι' ἄλλα ἔκλεψαν ἀπ' ἐδῶ, κι' ἄλλα ἄρπαξαν

ἀπ' ἐκεῖ, ὡς ποῦ δὲν ἔμειναν πλείοτερα ἀπὸ δέκα. Τὸ ἴδιο ἔπαθον καὶ τὰ γελάδια καὶ τὰ φοράδια καὶ τὰ γεννήματα λιγδότεσαν! Δαίμονας, θαρρεῖς καὶ φθόνους ὄλην αὐτὴν τὴν εὐτυχία τοῦ Λάμπρου Βενέτης, καὶ τὴν ἔκανε μαύρη δυστυχία, κι' ἀληθινὰ σωστός δαίμονας εἶταν ὁ Ἄγᾶς ὁ Μέτες.

Μιά μέρα ὁ Μέτες, πνιγμένος ἀπὸ εὐτυχία, ποῦ ἔβλεπε τὸν ραγιά του δυστυχισμένον, ὅπως τὸ ἐπιθυμοῦσε, τὸν φώναξε καὶ τοῦ εἶπε :

— Θέλεις νὰ σοῦ κάνω τὴν καλωσύνη νὰ σοῦ δανείσω χίλια γρόσια, μὲ τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα διάφορο;

Ἡ καλωσύνη τοῦ Ἀγᾶ εἶταν γιὰ τὰ τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα τόκο κι' ὄχι γι' ἄλλο.

Δέχτηκε τὴν πρόταξη ὁ Λάμπρος Βενέτης, εὐχαρίστησε τὸν Ἀγᾶ του, ἔλαβε τὰ χίλια γρόσια κι' ἔδωκε τὸ ἀπαιτούμενο κι' ἀπαραιτήτο χρεωστικὸ.

Τὸ ποσὸ αὐτὸ τὸ μεταχειρίστηκε γιὰ ν' ἀναγοράσῃ ἓνα ζευγάρι βώδια γιὰ νὰ δουλέψῃ τὰ χωράφια του, καὶ νὰ πάρῃ αὐτὸς τὸ φωμί του, κι' ὁ Ἄγᾶς τὸ ἀποκομμένο γεώμαρό του, τὸ λεγόμενον κεσίμι, κάνει δὲν κάνει τὸ χωράφι καὶ τὰ τριακόσια ἔξηντα γρόσια του, ποῦ ἔκανε ὁ χρονικὸς τόκος πρὸς τὰ τρία τὰ ἑκατὸ τὸ μῆνα.

Πέρασαν πέντε χρόνια, ποῦ ἔσκιζε τὴ γῆ ὁ Λάμπρος Βενέτης γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ θρέψῃ τὸ σπιτί του, ἀλλ' οὔτε τὸ σπιτί του κατώρθωνε νὰ καλοθρέψῃ, σὰν ἄλλοτε, οὔτε καὶ τοῦ Ἀγᾶ τοὺς τόκους νὰ πληρώσῃ. Τότε ὁ Ἄγᾶς τὸν ἔσφιξε πολὺ γιὰ τὸ χρέος καὶ δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπον νὰ τὸν καρτερῆσῃ γι' ἄλλη χρονιά πλειόν. Τί νὰ κάνῃ ὁ καυμένος ὁ Λάμπρος ὁ Βενέτης; Πούλησε ὅσα γιδάκια καὶ προβατάκια τοῦ εἶχαν μείνει, πούλησε καὶ τὰ βώδια καὶ τὰ χαλκώματα τοῦ σπιτιοῦ του, ὡς κι' αὐτὴ ἀκόμα τὴν κάππα του, ὅτι εἶχε καὶ δὲν εἶχε, κι' ἔμεινε μὲ τὸ δάχτυλο στὸ στόμα, ποῦ λέει ὁ λόγος, δανείστηκε κι' ὅσα μπορούσε νὰ δανείστῃ γιὰ νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος του, κι' ὅσα χρήματα ἔμασε, τὰ πῆγε δλα στὸν Ἀγᾶ.

— Πάρ' τα, Ἀγᾶ μου, δλα γιὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος μου κι' ἔμένα ἄς μὲ πάρῃ τὸ ποτάμι ὁ Καραμᾶς!

Ὁ Ἄγᾶς ἔβγαλε τὸ τζουλιμπένι του, εἶδος φορητὸ κατὰστιχο, ἤρε τὴν μερίδα τοῦ χρεώστη του, βάνει τὸν τόκο πρὸς τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα, καὶ τόκο στὸ τόκο καὶ βρίσκει τέσσερες χιλιάδες ἑξακόσια πενήντα δυὸ γρόσια καὶ μισό! Τί γένο, πόχουν κάνει τὰ χίλια γρόσια σὲ πέντε χρόνια.

— 4.652 1)2 γρόσια κάνει τὸ χρέος σου, Λάμπρο.

— Ἐὖν πολλὰ εἶν' Ἀγᾶ μου!...

Τόλημος νὰ εἰπῇ ὁ δύστηχος Ραγιαῆς.

— Τόσα εἶναι σωστά! (Τοῦ εἶπε μὲ θυμὸ ὁ Ἄγᾶς). Δὲν εἶμαι κλέφτης νὰ σὲ κλέψω στὸν λογαριασμό. Ὅτι παίρνω, τὸ παίρνω μὲ τὸ δικη τοῦ λογαριασμοῦ.

Βγάζει ὁ καυμένος ὁ Λάμπρος ὁ Βενέτης καὶ δίνει τοῦ Ἀγᾶ

λίρες, ναπολεόνια, μισὴ ἐγγλέζικη, κάμποσα μετζήτια, κάτι τέταρτα μετζιτιοῦ, καὶ μερικά γροσσάκια. Ὁ Ἄγᾶς τὰ λογαριάζει μὲ χαρὰ. Χίλια, δυὸ χιλιάδες, τρεῖς χιλιάδες, τέσσερες χιλιάδες πεντακόσια, τέσσερες χιλιάδες ἑξακόσια σαράντα ἔξη γρόσια καὶ μισό.... Χαίρεται ὁ Ἄγᾶς, ἀλλ' ἀπελπίζεται ὁ δύστηχος Ραγιαῆς, γιατί ἤλπιζε νὰ τοῦ περισσέψουν τετρακόσια-πεντακόσια γρόσια νὰ πάρῃ τὰ μάτιο του καὶ νὰ φύγῃ γιὰ τὴν ξενητεία, κι' ἔμεινε σὰν τὴν σταλαγματιά ἀπὸ τὸ δέντρο, χωρὶς ἓνα λεφτό, χωρὶς καμμιά ἐλπίδα!

— Κι' ἔξη γρόσια ἀκόμα, Λάμπρο, (τοῦ εἶπε ὁ Ἄγᾶς) γιὰ νὰ σοῦ δώσω τὸ χρεωστικὸ σου νὰ ἐξοφλήσωμε.

— Ποῦ νὰ τὰ βρῶ, Ἀγᾶ μου, τὰ ἔξη γρόσια. Ὅσα εἶχα σοῦ τᾶδωκα δλα! Δὲν μῶμεινε πλεῖο οὔτε στάλι στὴν γλώσσα! Λυπήσου με καὶ δός μου τὸ χρεωστικὸ μου!

— Θέλω καὶ τὰ ἔξη γρόσια! Δὲν σοῦ δίνω τὸ χρεωστικὸ, ἄν δὲν λάβω καὶ τὰ ἔξη γρόσια.

Ἐλεγε ὁ Μέτες, σὰν ἀγᾶς ποῦ εἶταν, κι' ὁ καυμένος ὁ Λάμπρος ὁ Βενέτης, γερασμένος, παθιασμένος, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια, ἀπαντοῦσε σὰν ραγιαῆς ποῦ εἶταν.

— Δὲν ἔχω ἄλλα, Ἀγᾶ μου! Ὅσα εἶχα σοῦ τᾶδωκα δλα! Μοναχὰ ψυχὴ ἔχω. Πάρ' τὴν κι' αὐτὴν νὰ γλυτώσω!

— Θὰ τὴν ἔπαιρνα, ἄν μπορούσα νὰ τὴν πούλησω καὶ νὰ πιάσω τὰ ἔξη γρόσια, ἀλλὰ τί νὰ τὴν κάνω τὴν ψυχὴ σου, ποῦ δὲν ἀξίζει τίποτε;

— Τέλος, ἐκεῖ ποῦ ὁ Ἄγᾶς ζητοῦσε, κι' ὁ Ραγιαῆς δὲν εἶχε νὰ δώσῃ, ἀκούοντας ἓνας ἄλλος τὸν δραματικὸν διάλογο, μῆνε στὴν μέση νὰ τοὺς συμβιδῆσῃ καὶ τὸ κατώρθωσε. Ὁ Ἄγᾶς ἔδωκε τὸ χρεωστικὸ τῶν χιλίων γροσσίων, καὶ πῆρε ἀπὸ τὸν χρεώστη του νέο χρεωστικὸ γιὰ ἔξη γρόσια μὲ τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα τόκο...

Αὐτὴ ἡ δραματικὴ σκηνὴ ἔγινε στὰ 1905.

Δὲν πέρασαν πολλοὶ λίγοι μῆνες καὶ ὁ Λάμπρος ὁ Βενέτης ἀρρώστησε βαρῶς, καὶ ζήτησε τὸν παπᾶ νὰ τὸν μεταλάβῃ. Ὁ παπᾶς πῆγε ἄμέσως καὶ τὸν μετάλαβε, γύρισε τ' ἄρτοφόρι στὴν Ἐκκλησία καὶ μεταπῆγε στὸ προσκέφαλό του μελλοθάνατου.

— Μὴν ἀπελπίζεσαι ἔτσι, εὐλογημένε! (Τοῦ εἶπε ὁ παπᾶς) Εἶναι μεγάλη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. . . Πές μου θέλεις τίποτε;

Ὁ ἄρρωστος, πρὶν βγῆ ἡ χιλιοβασιανισμένη ψυχὴ του γύρισε τ' ἀποκομμένα μάτια του καὶ τοῦ ἀπάντησε:

— Παπᾶ μου! Ἐνα πρᾶγμα ἀπαιτῶ ἀπὸ σένα! Τὰ κόκκαλά μου νὰ μὴ μείνουν ἐδῶ στὴν Λεφτοκαρυά! Ἰστερα ἀπὸ τρία χρόνια, καὶ μοῦ τὰ βγάλῃς ἀπὸ τὸ μνήμα καὶ νὰ μοῦ τὰ στελλῃς στὸ Μαλουῖνι μου, ὅπου εἶναι καὶ τὰ κόκκαλα τῶν πατρογονικῶν μου. Δὲν θέλω νὰ μείνουν ἐδῶ, Παπᾶ! Φοδοῦμαι αὐτὸν τὸν Σκυλάρβανο τὸν Μέτε, καὶ πεθαμένος ἀκόμα! Αὐτὸς μὲ πεθαίνει. Θὰ ἔτσουσα καὶ θὰ εἶμουν καλά, ὅσο μπορῆ νάσαι καλά ἓνας ραγιαῆς ὁ ἐνανσκαλωμένος τόπος, σὰν τὸ δικό μας. Ἄλλ' αὐτὸ τὸ συλλεῖ μοῦ ρού-

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΚ ΤΟΥ ΚΕΡΑΜΙΚΟΥ

φηξε τὸ αἷμα τῆς καρδιάς μου! Πᾶν τὰ παιδιά μου! Πᾶν τὸ ζωντανὸ μου βιό! Πᾶν τὸ ψωμί μου! καὶ δὲν μ' ἄφησε τὸ σκυλλί τ' ἀγκυρῆνὸ οὕτως τὰ θαφτικὰ μου!

Καὶ λέγοντας αὐτὰ, ἔδωκε στὸν Πλάστη τὴν Ἑλληνικὴ καὶ Χριστιανικὴ ψυχὴ του, καὶ δὲν εἶχε πλεῖσ' ἀνάγκη ἀπὸ κανένα ἀγᾶ στὸν Κόσμο.

Ὁ Ἄγᾶς ὁ Μέτεας, μαθόντας τὸν θάνατο τοῦ χρεώστη του, Δάμπρου Βενέτη, λυπήθηκε τὰ ἔξη γρόσια, ποῦχε νὰ λάβῃ ἀπ' αὐτόν. Δὲν τὸν ἔμελλε τόσο γιὰ τὸ ποσό, ὅσο γιὰτὶ κατόρθωσε νὰ φάγῃ ἕνας ραγιαῆς γρόσια ἐνός Ἄγᾶ! Αὐτὸ δὲν χώνευε κι' ἔλεγε μέσα του:

— Οὐ Ντιά! Εἶναι ὁ μόνος ραγιαῆς, ποῦ μῶφαγε χρήματα!

Ὁ παπᾶς δὲν λησμόνησε τὴ διαθήκη τοῦ πεθαμένου Δάμπρου Βενέτη, καὶ κλειώνοντας τὰ τρία χρόνια, ἀπὸ τὸν θάνατό του, ἀνοίξε τὸν τάφο του κι' ἔβγαλε τὰ κόκκαλά του, τὰπλυσε τὰβαλε σὲ μιά ἀσπρη πάνινη σακκούλα, τ' ἀπόθηκε μπροστά στοῦ τέμπλο τῆς ἐκκλησιάς καὶ περίμενε νὰ διαβῇ κανένας Μαλουνιώτης νὰ τοῦ τὰ δώσει νὰ τὰ πᾶν στοῦ Μαλουῖνι.

Ἔτυχε κι' ὁ Ἄγᾶς ἐκεῖνες τὲς ἡμέρες στὴ Λεφτοκαρυά, ποῦ μάξευε τὰ κείμια του, κι' ἄμα ἔμαθε ὅτι ὁ παπᾶς ἔβγαλε τὰ κόκκαλα τοῦ Δάμπρου Βενέτη, τοῦ φώναξε καὶ τοῦ εἶπε:

— Παπᾶ! θέλω νὰ πάω νὰ ἰδῶ τὰ κόκκαλα τοῦ ραγιαῆ μου τοῦ Δάμπρου Βενέτη.

— Τί λές, Ἄγᾶ μου! Τί τὰ θέλεις τὰ παλιοκόκκαλα νὰ τὰ ἰδῆς; Κόκκαλα εἶναι σὰν ὄλα τὰ κόκκαλα! Σκωλήκων βρώμα καὶ θυσαυδιά!

Τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ παπᾶς, μὴ θέλοντας νὰ μπᾶσῃ τὸν ἀντίχριστο μέσα στὴν Ἐκκλησιά, ἀλλ' ὁ Ἄγᾶς ἐπέμενε, καλὰ καὶ σώνει νὰ πᾶν στὴν Ἐκκλησιά νὰ ἰδῇ τὰ κόκκαλα! Μποροῦσε νὰ κἀνῃ ἀλλοιώτικα ὁ παπᾶς; Θεὸς φυλάξου! Τί προστάζει ὁ Ἄγᾶς καὶ δὲν τὸ κάνει ὁ Ραγιαῆς; Τί βρέχει ὁ οὐρανὸς καὶ δὲν τὸ πίνει ἡ γῆ;

Ὁ παπᾶς ἐξακολούθησε:

— Ἄφου ἐπιμένεις, Ἄγᾶ μου, νὰ πάω νὰ σοῦ τὰ φέρω.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κάνεις αὐτὸν τὸν κόπο μοναχὸς σου. Πᾶμε μαζί στὴν Ἐκκλησιά.

Θέλοντας καὶ μὴ ὁ παπᾶς πῆρε τὸν Δισβολάγα καὶ πῆγαν στὴν Ἐκκλησιά, ὅπου τοῦ παρουσίασε τὰ κόκκαλα.

— Μὴν κάνῃς κἀνα λάθος, ὦρὲ παπᾶ, καὶ μοῦ δείχνεις ἄλλα κόκκαλα;

— Ὁχι, Ἄγᾶ μου. Αὐτουνοῦ τοῦ δυστυχισμένου εἶναι!

Ἀπάνω-ἀπάνω ἀπὸ τ' ἄλλα κόκκαλα εἶταν τὸ γυμνὸ καύκαλο δηλαδὴ τὸ κρανίο, τοῦ ξεχωρισμένου. Ὁ Ἄγᾶς πῆρε τὸ κρανίο βάνοντας τὸν δείκτη καὶ τὸν ἀντίχειρα τοῦ ζέρβιου χερσιῦ του μέσα στῆς βαθειᾶς τρύπες ποῦχαν μιά φορά μάτια κι' ἔβλεπαν, καὶ βγήκε ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, σὰν τροπαιούχος νικητῆς, χαρούμενος γιὰ τὸ μεγάλο του κατόρθωμα.

— Τρέχει ἀπὸ κοντὰ του κι' ὁ παπᾶς, μὴ γνωρίζοντας, οὕτως

μπορώντας να φανταστώ, ως που μπορούσε να φτάση ή φαντασία ενός Ἀγαῖ τῶν Δεκάξη Χωριῶν τῆς Τσιαμπουριάς τῶν Φιλιατῶν.

— Ἀμάν, Ἀγαῖ μου! Τί εἶν' αὐτό, ποῦ μοῦ κάνεις; Δός μου τὸ ξένο τὸ κεφάλι νὰ τὸ βάλω στὴν θέση του. Ἀμάν, Ἀγαῖ μου! Δός μου το!

Ἐὖ Ἀγᾶς τραβοῦσε γιὰ τὴν κατοικία του, κάνοντας τὸν κουφό, εὐχαριστημένους καὶ χαρούμενους, κ' ὁ παπᾶς ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν παρακαλᾷ ἀπὸ πίσω μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, μὲ τὴν ἀπελπισία στὴν καρδιά καὶ μὲ τὸ φαρμάκι στὴν ψυχὴ.

— Ἀμάν, Ἀγαῖ μου! Δός μου τὸ κεφάλι τὸ ξένο. . . γιατί θὰ τὸ μάθῃ ὁ Δεσπότης καὶ θὰ μοῦ κόψῃ τὴν λειτουργιᾶν. . . Ἐὰ μὲ κἀνὴ ἀργό.

— Παπαῖ! (γύρισε καὶ φώναξε ὁ Ἀγᾶς μὲ θυμό) Δὲν τὸ δίνω αὐτὸ τὸ καύκαλο, ἂν δὲν μὲ πληρώσῃ ὅσα μοῦ χρωστάει! Ἐὰ τὸ πᾶω στοὺς Φιλιάτες καὶ θὰ τοῦ κάνω νταβᾶ (ἀγωγή).

— Γιατί, Ἀγαῖ μου, νὰ κἀνῃς αὐτὸ τ' ἀνήκουστο πρᾶγμα; Τὶ νταβᾶ θέλεις νὰ κἀνῃς σ' ἕνα ἄψυχο; σ' ἕνα κόκκαλο;

— Ἐὰ κἀνω! (μούγκρισε ὁ Ἀγᾶς, σὰν θεοῖς). Μοῦ χρωστάει ἔξη γρόσια ἔδω καὶ τρία χρόνια. Δὲν τὸ πιστεύεις; Νὰ διάδαζε τὸ χρωστικό του. (Κ' ἔβγαλε ἀπὸ τὸ τζουμπένι του τὸ χρωστικό) Τὶ θαρρεῖς; Εἶμαι ἄδικος; Δὲν κάνω ἀδικίες ἐγώ!

Ἐὖ παπᾶς, χωρὶς κᾶν νὰ ρίξῃ μᾶτι στὸ χρωστικό, βγάζει ἀμέσως ἀπὸ τὸν κόρφο του ἕνα τέταρτο μετζίτιου κ' ἕνα γροσάκι, ποῦ κάνουν ἔξη γρόσια, καὶ τοῦ τὰ δίνει, λέγοντας του μὲ κἀποια μυστικὴ χαρὰ:

— Νά, τὸ χρέος, ποῦ σοῦ θέλει τὸ κεφάλι καὶ δός μου το.

Ἐὖ Ἀγᾶς, βλέποντας τὴν τόση προθυμία τοῦ παπαῖ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος τοῦ κεφαλιῦ, ἄρχισε νὰ μετανοιῶνῃ, γιατί ζήτησε ἔξη γρόσια μονάχα, κ' εἶπε στὸν ἴδιο τόνο:

— Πῶς νὰ σοῦ τὸ δῶσω ἔτσι, ὡρὲ παπαῖ, ποῦ αὐτὸ τὸ καύκαλο χρωστάει κ' ἄλλα πολλὰ ἀκόμα.

— Καὶ τί ἄλλο σοῦ χρωστάει ἀκόμα, Ἀγαῖ μου, ἔξω ἀπὸ τὰ ἔξη γρόσια, ποῦ μοῦ εἶπες ὅτι λέγει τὸ χρωστικό του;

— Τί ἄλλο; Χμ! Πῶς δὲν χρωστάει ἄλλο, ὡρὲ παπαῖ; Καὶ τὸ διάφορο τρία χρόνια καὶ τόσους μῆνες, πρὸς τρία τὰ ἑκατὸ τὸν μῆνα; δὲν τὸν λογαριάζεις; Πῶς νὰ χάσω ὡρὲ, στὰ καλά καθοῦμενα τριῶν χρόνων καὶ τόσων μηνῶν διάφορο;

Ἐὖ παπᾶς, ἀκούοντας ὅτι μόνον ὁ τόκος ἔμεινε ἀκόμα, ἀνέπνευσε. Φοβῶνταν κἀνα ἄλλο χειρότερο, κ' εἶπε στὸν Ἀγαῖ:

— Καὶ πόσα εἶναι Ἀγαῖ μου, καὶ τὸ διάφορο, νὰ σοῦ τὸ πληρώσω κ' αὐτό;

Ἐὖ Ἀγᾶς ἔβγαλε τὸ μολυβοκόντυλό του κ' ἕνα κομμάτι χαρτί κ' ἄρχισε νὰ κἀνῃ τὴν πράξιν τοῦ τόκου.

Ἐγραψε, ἔγραψε ἀριθμούς καὶ τέλος λέει στὸν παπαῖ:

— Ἐὖ δός μου ἕνα μετζίτι ἀκόμα γιὰ τὸ διάφορο καὶ πᾶρε τὸ καύκαλο!

Ἀγλαδὴ δὲν ἐζήτησε οὔτε πολλά, οὔτε λίγα: Εἴκοσι γρόσια (ποῦ κάνει τὸ μετζίτι) τόκο ἀπὸ ἔξη γρόσια κεφάλι σὲ τρία χρόνια καὶ κἀτι μῆνες!

Ἐὖ παπᾶς ἔδωκε καὶ τὸ μετζίτι, πήρε τὸ πολυπάθο χρωμένο κρανίο, ἐλεύθερο πλειὰ ἀπὸ κάθε χρέος κ' ἔτρεξε στὴν Ἐκκλησιά νὰ τ' ἀποθέκῃ στὴν πάνινη σακκούλα μαζί μὲ τ' ἄλλα κόκκαλα, ἔνῳ ὁ Ἀγᾶς φώναζε ἀπὸ πίσω, καυχώμενος:

— Τὶ νόμιζες, ὡρὲ Λάμπρο Βενέτη! Ἐὰ μῶτρωγες τὰ ἔξη μου γρόσια μὲ τὸ διάφορό τους, γιατί εἶχες πεθάνει; Ἐὖ Σουλτᾶνός μου νάναικαλά, ὡρὲ, κ' εἶμαι ἄξιος κ' ἀπὸ τὸν Κάτω Κόσμο νὰ τᾶρω τὰ χρήματα, ποῦ μοῦ χρωστοῦν!

X. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Σοῦλι 10 Δεκεμβρίου 1914.

Σημείωση. Αὐτὸ τὸ διήγημα δὲν εἶναι πλάσμα τῆς φαντασίας μου, ἀλλ' ἀλήθεια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Μοῦ τὸ διηγήθηκα ἀπαράλλαχτα ἕνας Μαλουσιώτης, ὁ Γρηγόρης Ράφτης, ποῦναι ψωμᾶς στὴν Καλλιθέα. Τὸ σπουδαιότερο εἶναι ὅτι ὁ Μέτες, ἡ ἐπισημότερα ὁ Μεχμέταγας ζῆ τώρα στοὺς Φιλιάτες, κάτω ἀπὸ τὴν σκέπην τῶν ἐλληνικῶν νόμων καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας ὡς τίμιος καὶ καλὸς συνταγματικὸς Ἕλληνας πολίτης, ποῦ σημαίνει ὅτι ἡ τούρκικη Τυραννία ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους κακοὺς, κ' ἔχει ὅτι ἦταν φυσικὰ κακοί. Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ κακίσω τὸ ἄτομο τοῦ Μεχμέτ Ἀγαῖ σ' αὐτὸ τὸ διήγημα, ἀλλὰ νὰ ζωγραφίσω μιὰ μαυρὴ ἐποχὴ τῆς Πατρίδος μου, ἐποχὴ, ποῦ πρέπει νὰ γνωρίσῃ ἡ Ἱστορία. Κι' ἐγὼ, ἂν δὲν εἶμουν Χρῆστος κ' εἶμουν Μεχμέτης δρόμθησκος τοῦ Σουλτάνου, μπορούσε νάκανα καὶ χειρότερα.

X. X.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ

ΕΙΣ ΖΩΓΡΑΦΟΝ

Ἐλα τεχνίτη ξακουστέ, νὰ ζωγραφίσῃς θέλω
Ἐὖ ἐγὼ σοῦ τραγουδᾷ μ' ἀφάνταστο πινέλο.
Μαινάδας νὰ χορεύουνε, νὰ γλυκοτραγουδοῦνε,
Μὰ πολιτεῖες πρότερα ὡμορφες, νὰ γελοῦνε.
Καὶ ὕστερὰ ξεδιάλεξε τὸ πειὸ καλὸ σου χρῶμα
Κι' ἂν εἰμπορῆς ζωγράφισε καὶ τὴν ἀγάπην ἀκόμα.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΟΓΡΑΦΙΔΗΣ

Εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις ἐπιστημονικὸν κόσμον διακεκριμένην κατέχει θέσιν ὁ κ. Α. Ζωγραφίδης, ἰατρός λαρυγγολόγος. Ἐξοχος ἐπιστήμων, εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν του ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φειδίου, ὅσον καὶ εἰς τὰ διάφορα νοσοκομεία, ὅπου διαρκῶς καλεῖται διὰ τὰς δυσκολωτέρας ἐγχειρήσεις ἢ ἐμφάνιαι καὶ μόνη τῆς εὐγενεστάτης καὶ συμπαθοῦς μορφῆς του ἐμπνέει τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὸ ἄρρος εἰς τὸν ἀσθενῆ. Ἡ μεγάλη ἐπιστημονικὴ του μόρφωσις καὶ ἰκανότης εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἡ κλινικὴ του ἔχει μεταβληθῆ εἰς ἀληθῆ κολυμβήθραν τοῦ Σιλάμ, ὅπου ὄχι μόνον ἀπὸ ὅλης τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἔξωτερικου οἱ πάσχοντες ἐκ τῶν ὠτων, ρινός, λάρυγγος εἰς αὐτὸν νὰ καταφεύγωσι καὶ ἀπὸ τῆς εὐεργετικῆς αὐτοῦ χειρὸς νὰ λαμβάνωσι τὸ πολῦτιμον τῆς ὑγείας δῶρον.

Ἐκ Κοζάνης τῆς Μακεδονίας καταγόμενος, ὁ κ. Ζωγραφίδης, ἐπεράτωσε τὰς πανεπιστημιακὰς του σπουδὰς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον κατὰ τὸ 1901 μὲ τὸν ἐπίζηλον βαθμὸν ἄριστα. Τὸ πανεπιστημιακὸν ἔτος 1900-1901 τετραετῆς ὢν προσελήφθη ὡς ὑποβοηθὸς ἐν τῇ χειρουργικῇ Κλινικῇ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ίουλ. Γαλβάνη καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατεδείχθησαν τὰ σπάνια προσόντα, ἡ ἐπιτηδειότης, ἡ προσεκτικότης καὶ ἡ βαθύνοια τοῦ μέλλοντος ἀσκληπιάδου.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐν Ἀθήναις σπουδῶν του κατὰ τὸ 1901 μετέβη εἰς Βιέννην ὅπου προσελήφθη ὡς ἔξωτερικὸς βοηθὸς τῆς Λαρυγγολογικῆς καὶ ρινολογικῆς Κλινικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ Chiari, ἐργασθεὶς ὡς τοιοῦτος ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1903. Κατόπιν μέχρι τοῦ 1904 εἰργάσθη ὡς ἔξωτερικὸς βοηθὸς πρῶτον εἰς τὸ παθολογικὸν καὶ εἶτα εἰς τὸ λαρυγγολογικὸν τμήμα τῆς τρίτης πανεπιστημιακῆς Κλινικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ Schrotter, ἀσκηθεὶς τελείως εἰς τὰ ρινολογικὰ προσελήφθη εἶτα ὡς ἔσωτερικὸς βοηθὸς εἰς τὴν Λαρυγγολογικὴν Κλινικὴν τοῦ Καθηγητοῦ Chiari. Ἀπὸ τοῦ 1905 μέχρι τοῦ 1906 εἰργάσθη ὡς βοηθὸς ἐν τῇ ὠτολογικῇ Κλινικῇ τοῦ Καθηγητοῦ Politzer. Κατὰ χρονολογικὰ διαστήματα μὴ συγκρουόμενα μὲ τὴν ἐν τῇ Κλινικῇ τοῦ κ. Politzer ὑπηρεσίαν του προσελήφθη ἐν τῇ Κλινικῇ τοῦ Καθηγητοῦ Koschier ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Νοεμβρίου 1905 ὡς ἔσωτερικὸς βοηθὸς (Volontar Assistant) καὶ τέλος ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1906 διετέλεσε καὶ πάλιν ἔσωτερικὸς βοηθὸς ἐν τῇ Ρινολογολογικῇ Κλινικῇ τοῦ Καθηγητοῦ Chiari, πρὸς δὲ ἔλαβε μαθήματα μικροβιολογίας καὶ μικροσκοπίας παρὰ τοῦ τότε ὑψηροῦ κ. Landsteiner.

Τελείως οὕτω κατηρτισμένος ὁ κ. Ζωγραφίδης καὶ ἐφωδιασμένος μὲ ἄριστα πιστοποιητικὰ τῶν ἐκεῖ ἐνδεδειγμένων σπουδῶν του, τῆς ἐπιμελείας, τῆς προσεκτικότητος, τῆς ἰκανότητος καὶ τῆς φιλανθρωπῶπου πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς διαγωγῆς του ὑπὸ τῶν ἐξόχων καθηγητῶν του Chiari αὐτοκρατορικοῦ συμβούλου, Schrotter Politzer Διευθυντοῦ τῆς Πανεπιστημιακῆς ὠτολογικῆς Κλινικῆς Βιέννης καὶ Koschier Διευθυντοῦ τοῦ Λαρυγγολογικοῦ τμήματος ἐν τῇ Γενικῇ Πολυκλινικῇ Βιέννης, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐξετιμήθη ἡ μεγάλη ἐπιστημονικὴ του ἀξία καὶ ἐγένετο περιζήτητος. Παντοῦ εἰς τὰς δυσκολωτέρας ἐγχειρήσεις, ἐκεῖ ὅπου οἱ συνάδελφοι του καταθέτουσι τὴν σμίλην ὁ κ. Ζωγραφίδης ἀδιστακτικῶς καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τῶν ἰδίων γνώσεων καὶ τῆς ἰκανότητός του ἐρχεται ὡς ἀπὸ Θεοῦ σωτῆρ διὰ τὸν στέλλειν ἀσθενῆ.

Λάτρη τῆς ἐπιστήμης του, εἰς ἣν μετὰ ἔρωτος ἐγκύπτει, μελετῶν τὰ ἐκάστοτε ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν του παρουσιαζόμενα, ἐξετάζων τὰς ἀφορμὰς, συνδιάζων καὶ ἐξάγων συμπεράσματα, ἐγραφε κατὰ τὸ ὄκταετὲς διάστημα τοῦ ἐν Ἀθήναις πρακτικοῦ

σταδίου του έννεα έν ὄλω περισπούδαστα ἐπιστημονικά ἔργα, ἅ-
 τια δημοσιευθέντα, ὀμιλοῦσι κάλλιον παντός λόγου περὶ τῆς ἁ-
 ξίας αὐτοῦ.

Τῶν βιβλίων τούτων ἀναφέρομεν μόνον τοὺς τίτλους, λυλκύ-
 μενοι διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου τοῦ ἡμερολογίου δὲν μᾶς ἐπι-
 τρέπει νὰ κάμωμεν ἐκτενὴ περὶ αὐτῶν λόγον α' Catarrhus
 chronicus hypertrophicus der Tonsilla lingualis», β' «Beitrag
 zur Therapie der otitis externa turunculosa», γ' Zur Aeti-
 ologie und Therapie der epilepsie», δ' «Die Ozana ihr We-
 sen und ihre Therapie», ε' «Bilaterales Ekchonodrom der
 Ohrmuschel», στ' «Seltener Fall eines Blutegels in der Trachea»,
 ζ. «Über Blutungen aus den Luftwegen», η' «Über die
 Therapie der Ranula sublingualis», θ' «Τὸ ἄσθμα-φύσις καὶ
 θεραπεία αὐτοῦ». Τὰ ἀνωτέρω ἔργα τοῦ κ. Ζωγραφίδου εἶνε πο-
 λύτιμοι τίτλοι τῆς ἐπιστημονικῆς του μορφώσεως, πορίσματα ἐν-
 δελεχοῦς μελέτης ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός του, περὶ
 αὐτῶν δὲ ὁ καθηγητὴς κ. Chiari ἀποφαινεται ἐνθουσιωδῶς λέ-
 γων ὅτι διὰ τῶν πολυαριθμῶν δημοσιεύσεών του ὁ Ἕλλην ἐπι-
 στήμων ἀναδεικνύεται τελείως ἔμπειρος τῶν νοσημάτων λάρυγγος
 καὶ ρινός, ὅτι τὰς παρατηρήσεις του ποιεῖται μὲ μεγίστην
 ἐπιμέλειαν καὶ ἀκριβείαν καὶ ὅτι εἶναι κάτοχος πασῶν τῶν περὶ
 τὴν Ἱστολογίαν καὶ Βακτηριολογίαν μεθόδων. Γνωρίζει ἐκ
 τῶν παρατηρήσεών του μετ' αὐστηρᾶς ἐπιστημονικῆς μελέτης νὰ
 ἐξάγῃ συμπεράσματα καὶ νὰ χρησιμοποιῇ ταῦτα εἰς τὴν θερα-
 πευτικὴν. Καὶ ἐξαίρων τὸ ἔργον τοῦ κ. Ζωγραφίδου ὁ καθηγη-
 τὴς Chiari καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ διαπρεπὴς οὗ-
 τος Ἕλλην ἰατρὸς εἶνε ὁ καταλληλότετος διὰ τὴν διδασκαλίαν
 τοῦ κλάδου του, ὄντινα ἀσφαλῶς θέλει προαγάγει εἰσέτι μεγά-
 λως.

Καὶ τὰς κρίσεις τοῦ καθηγητοῦ του ἔρχεται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ
 τὸ καθ' ἑκάστην ἔργον τοῦ κ. Ζωγραφίδου, ἡ μεγάλη πελατεία
 του καὶ ἡ πλουσία Κλινικῆ του, ἐν ἣ ἐφαρμόζονται αἱ τελειότε-
 ραι θεραπευτικαὶ μέθοδοι. Εἰς τὴν μεγάλῃν ἐπιστημονικὴν μόρ-
 φωσιν τοῦ διαπρεποῦς ἰατροῦ ὄχι ὀλίγον συμβάλλει διὰ τὴν ἐμ-
 πιστοσύνην καὶ τὴν παραμυθίαν τῶν ἀσθενῶν ἡ εὐγενὴς καὶ λε-
 πτῆ συμπεριφορὰ του, οἱ ἄβροϊ τρόποι του, ἡ εὐλικρίνειά του
 καὶ ἀκόμη ἡ προθυμία, ἡ χριστιανικὴ ἀγαθότης καὶ ἡ σφιλο-
 κέρδεια μὲ τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ τὸ φιλόπρωπον ἐπάγγελμά του.

— Αἱ ὠραϊότερες διαρκοῦν μέχρι τῆς θύρας, αἱ καλωσύναι δὲ μὴς
 μέχρι τοῦ τάφου.

— Μὴ ὀμιλεῖτε περὶ τῆς εὐτυχίας σας εἰς ἄνθρωπον δυστυχῆ.

— Οἱ καλοὶ λόγοι ἀξίζουν πολὺ, τὰ καλὰ ἔργα τὸ πᾶν.

— Ἰσχυρὸς ὁ κρημνίζων, πλὴν ἰσχυρότερος ὁ ἀνοικοδομῶν.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Ο ΠΕΡΙΑΥΤΟΛΟΓΟΣ

Ο περιαυτολόγος εἶναι ἄλλος Νάρκισσος.
 Γεμάτος καὶ τούτος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, δὲν βλέπει ἄλ-
 ῶλο ἐμπρόστου παρὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ μόνον τὸν ἑαυ-
 τόντου. Μιλεῖ πάντα διὰ τὸν ἑαυτόν του· διὰ κάθε τι ποῦ νὰ
 ἀποβλέπῃ τὸν ἑαυτόν του· καὶ ὑποφέρει ἀνυπομονῶς ὀμιλίας εἰς
 τὲς ὁποῖες νὰ μὴ ἔμψυξῃ ὁ ἑαυτός του.

Ἔτσι, ὡς καὶ στὴν ἐδικήν σου ὀμιλίαν, πασχίζει πάντα νὰ
 ἔμψυξῃ τὸν ἑαυτόν του· καὶ τότε ἡ ὀμιλία σου τὸν ἐνδιαφέρει καὶ
 τὸν ἐνδιαφέρει τόσο, ὅσο μέρος ἔχει εἰς αὐτὴν ὁ ἑαυτός του.
 Ἄλλ' ἂν δὲν τοῦ δώσῃς τὴν εὐκαίριαν νὰ ἔμψυξῃ στὴν ὀμιλία σου
 καὶ τὸν ἑαυτόν του, τότε, κάμῃ γρήγορα νὰ τελειώσῃ· ἐπειδὴ ὁ
 περιαυτολόγος σύντροφός σου στενοχωρεῖται.

Ὅταν δὲν ἔχη νὰ εἰπῇ τίποτε νέον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ματα-
 λέει καὶ τὰ ἔξαναειπομένα του ὅσα τὸν ἀποβλέπουνε, Ἄλλ' ἂν
 ἐσὲ σοῦ χρειάζεται νὰ ἔξαναενθυμίσῃς ἐδικό σου κάτι, διὰ νὰν
 τὸ συνεχίσῃς μὲ ἄλλο ὑστερώτερο, ὁ περιαυτολόγος σὲ σταματᾷ
 λέγοντάς σου «μοῦ τόπος πάλε», ὄντας καιρὸς χαμένος δι' αὐτὸν
 ἐκεῖνος ὅπου δὲν ἐξοδεύεται διὰ τὸν ἑαυτόν του.

Μόνον ἂν τοῦ μιλήσῃς διὰ τὸν ἑαυτόν του σοῦ δίνει ὀληντου
 τὴν προσοχὴν, καὶ ἀκούει μ' εὐχαρίστησίν του τὲς ἐπανάληψες,
 καὶ προσέχει μάλιστα μὴν παραλείψῃς κομμῖα λεπτωμέρια, διὰ
 νὰ σὲ σταματήσῃ νὰ σοῦ τὴν ἐνθυμίσῃ, ἢ νὰ σοῦ τὴ μάθῃ.

Κοντὰ στὰ ὅσα τὸν ἐδείξαν πάντα διακεκριμένον ἄνθρω-
 πον, ἔχει καὶ ἄλλα προειρηματα ποῦ τοῦ ἐχάρισε ἡ φύση. Ἔτσι,
 τὰ προβλέπει πάντα ὅλα, καὶ τὰ προλέγει. Ἐκεῖνος ἐπροεῖδε
 τὸν Γαλλοπρωσικὸν πόλεμον, καὶ τὸ συνιποῦδι στὰ ἔφεινὰ κολο-
 κύθια. Ἐκεῖνος ἐπροεῖπε τὸν σεισμὸν τοῦ 1868, καὶ τὸ σερικὸ
 γέννημα τῆς Βασιλοσάσας. κλ. κλ.

Ἡ φρόνησίν του ἐξεῖχε πάντα. Ἐκεῖνον τὴ γνώμην ἐγυρεύανε
 πάντα οἱ Κυβερνήτες μας· καὶ τοῦ ἐμπιστευόντανε τὰ κρυφάτους.
 Ἐκεῖνος ἤξερε νὰ φέρνεται σὲ κάθε περίστασι, καὶ ὅλοι ἐκρε-
 μόντανε ἀπὸ τὸ νεῦμα του.

Ὁ περιαιτολόγος εἶναι ἓνα εἶδος 'παινεσιάρη, ἀλλ' ὄχι κα-
θαυτὸ 'παινεσιάρης. Ὁ καυμένος! Εἶν' ἐρωτεμένος εἰς τὸν ἑ-
αυτότου, καὶ μᾶς διασκεδάζει μὲ τούτην τὴν ἀδυναμίαν.

† Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΑΓΚΑΘΙΑ

Ἐκεῖ ποῦ τᾶλογα ἐχλημίντρησαν,
ἐκεῖ ποῦ βρόντησαν κανόνια
γιὰ χρόνια καὶ γιὰ χρόνια ἐρήμωση,
νέκρα γιὰ χρόνια καὶ γιὰ χρόνια.

Καὶ θᾶρχετ' ἀπὸ πέρα ἢ ἀνοιξι
νὰ πλέξῃ ρόδινο στεφάνι,
καὶ θεῖ θὰ βρίσκη οὔτ' ἀγρολούοδο,
οὔτε χορτάρι οὔτε βοτάνι.

Καὶ θᾶρχεται καὶ τὸ ξανθόμαλλο,
τὸ ζηλεμένο καλοκαίρι
μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη του,
μὲ τὸ θρεπᾶνι του στὸ χέρι.

καὶ κάθε φράχτη διασκελίζοντας
ποῦ μπρὸς στὰ πόδια του θεῖ λάχῃ
μέσ' στοὺς ἀγρούς θεῖ ψάχνη ἀνώφελα
καὶ θεῖ θὰ βρίσκη οὔτ' ἓνα στάχυ.

Ἐκεῖ ποῦ τόσα βόλια ἀλύπητα
κορμιά δυστοχισμένα στρώνουν,
γιὰ χρόνια καὶ γιὰ χρόνια ἀμέτρητα
ἀγκάθια μόνο θεῖ φυτρώνουν.

Ἀγκάθια, τῆς ζωῆς ἀπόκληρα,
τοῦ πόνου καὶ τῆς ἐχθρας θρέμμα—
ἀγκάθια κίτριν' ἀπ' τὸ θάνατο,
ἀγκάθια κόκκιν' ἀπ' τὸ αἷμα.

Κι' ὁ Χρόνος, ποῦ ἀπὸ 'κει διαβαίνοντας
τὰ πόδια του θεῖ νὰ ματώνῃ,
θεῖ καταριέται ἐκεῖνον ποῦ ἔστησε
πρῶτος τῆς ἐχθρας τὸ κανόνι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΞΕΝΗ ΚΑΛΜΙΤΕΧΝΙΑ

LENOIR

ΠΕΜΒΑΣΜΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

[Ἐθνοσυνέλευσις ὑπὸ συνεχῆ μετακόμισιν.— Πληρεξούσιοι ὀπλισμένοι.— Τὸ κάπνισμα κατὰ τὰς συνεδριάσεις.— Τὸ χέρι τοῦ Πετρόμπεη.— Ἡ εἰκὼν τοῦ Ὁθωνος.— Διένεξις Συνελεύσεως καὶ Κυβερνήσεως.— Καταστροφή ὑδραγωγείου.— Τελεσίγραφον πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν.— Συλοκόπημα καὶ αἰχμαλωσία πληρεξουσίων.— Πότε ἢ Ἑλλάς ὠνομάσθη «Φωροκώσταινα».]

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ πρίγκηπος τῆς Βαυαρίας Ὁθωνος ὡς Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, οἱ πληρεξούσιοι, οἱ ἐκλεχθέντες ἐπὶ Καποδιστρίου, συγκεντρωθέντες εἰς Ἄργος, ἔκαμαν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. Μετὰ τὴν προκαταρκτικὴν δημοῦ συνεδρίασιν, ἐπειδὴ τὸ περιβάλλον ἐν Ἄργει, παρείχε εὐλόγους ὑπονοίας, ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκινδύνως τὰς συνεδριάσεις ἢ Ἐθνοσυνέλευσις, μετέθεσαν τὴν ἔδραν τῶν συνεδριάσεων εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, ὡς παρέχουσαν μείζονα ἀσφάλειαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ Ναυπλίου ἀφοῦ ἐτελέσθη μόνον ὁ ἀγιασμός καὶ ἐψάλη καὶ δοξολογία ἐν τῷ ναφῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν προστατίδων Δυνάμεων ἐθεώρουν ἄκαιρον τὴν ὑπαρξιν Ἐθνοσυνελεύσεως κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως, καὶ οἱ τελευταῖοι ἀπήθυσαν καὶ κοινήν ἔντονον διακοίνωσιν πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματέα Σ. Τρικούπη, ἠναγκάσθησαν οἱ πληρεξούσιοι νὰ μεταθέσωσι καὶ αὐτὴς τὴν ἔδραν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως εἰς τὸ προάστειον τοῦ Ναυπλίου Πρόνοϊαν.

Ὡς Βουλευτήριον ἐν Πρόνοϊᾳ ἐχρησίμειν ξυλινον παράπηγμα εἰς ἀρροκανίστων σανίδων, κακῶς προσηρμοσμένων, μετὰ τῶν ὁποίων βῆθησαν μεγάλα χάσματα, καταλήγον εἰς ὄξειαν στέγγην. Ἐλλείψει ξυλίνου διαπέδου οἱ πληρεξούσιοι ἐπάτουν ἐπὶ τοῦ χώματος, κύκλω δέ, ἐντός τοῦ παραπήγματος, εἶχον κατασκευασθῆ τρεῖς ἐπάλληλοι σειραὶ σκαμνίων διὰ τοὺς πληρεξούσιους. Ἀπέναντι τῆς εἰσόδου, εἰς ὑψηλότερον μέρος, ὑπῆρχε ἡ ἔδρα τοῦ Προέδρου, Πανούτσου Νοταρᾶ, καὶ ἐκατέρωθεν ἐξέδραι διὰ τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα. Ἐν

τῷ μέσῳ δὲ τοῦ παραπήγματος ὑπῆρχε τράπεζα ἥτις ἐχρησίμειν ὡς βῆμα.

Οἱ περισσότεροι τῶν πληρεξουσίων μετέβαινον εἰς τὰς συνεδριάσεις ὀπλισμένοι, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ συρράξεων, κατέθετον τὰ ὄπλα τῶν εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ παραπήγματος.

Ἐπικρατοῦν ἐνδυμα ἦτο ἡ φουστάνελλα, καὶ αἱ γραφικαὶ ἐνδυμασίαι τῶν νησιωτῶν, καὶ ὡς ἐξαιρέσεις ἐφαίνετο τοῦ καὶ τοῦ τὸ Ἐυρωπαϊκόν.

Οἱ πληρεξούσιοι ἐκράτουν συνήθως κομβολόγιον, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἀπηγορεύετο τὸ κάπνισμα, πολλοὶ ἐμπαθεῖς καπνισταί, μὴ θυνάμενοι νὰ ὑποφέρωσιν ἐπὶ πολλῶν ὥραν τὴν στέρησιν τοῦ προσφιλοῦς καπνίσματος, ἐκάθητο εἰς τὴν τελευταίαν σειρὰν τῶν σκαμνίων, τῶν ἐβρισκομένων ἐγγὺς τοῦ σανιδώματος, καὶ ἐκ τῶν βωγμῶν αὐτοῦ εἰσῆγον οἱ ἐξωθι τοῦ παραπήγματος ἰστάμενοι τοιμπουκτοῆδες τὰ στόμια τῶν μακρῶν καπνοσυρίγγων, καὶ ἐρρόφουν μακαρίως οἱ πατέρες τοῦ Ἐθνους.

Μεταξὺ τῶν πληρεξουσίων διεκρίνετο ὁ ὠραῖος γέρον Πέτρομπεη Μαυρομιχάλης, χρυσοκέντητον φέρων ἐνδυμασίαν, καὶ ὅστις ἤρσκετο νὰ θωπεύῃ τὸν φοβερόν λευκὸν μύστακά του, καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ φιλαρέσκως τὰς μικροσκοπικὰς χεῖράς του, δὲ ἐθεώρει ὡς προῖον εὐγενοῦς καταγωγῆς.

Φρούραρχος τῆς Συνελεύσεως ἦτο ὁ στρατηγὸς Νικ. Ζέρβας, ἐπὶ κεφαλῆς Ῥομελιωτῶν παλληκαριῶν, ἅτινα ἀπετέλουν τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τῆς Συνελεύσεως.

§

Ἡ Συνέλευσις ἤρχισε τὰς ἐργασίας αὐτῆς τὴν 14 Ἰουλίου 1832, καὶ ὡς πρῶτον ψήφισμα ἐξεδόθη παρ' αὐτῆς τὸ χορηγοῦν γενικὴν ἀμνηστίαν εἰς τὰ ἐγκλήματα τὰ πολιτικῆς φύσεως. Ἄφ' οὗ δὲ ἐξέδωκε καὶ ἄλλα τινὰ ψηφίσματα, τὴν 27 Ἰουλίου ἐπεκυρώθη ἡ ἐκλογὴ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, ὁ δὲ Πρόεδρος Νοταρᾶς ἐπέδειξεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους τὴν εἰκόνα τοῦ νεοῦ Βασιλέως, καὶ ἅπαντες οἱ πληρεξούσιοι ἐγερθέντες ἀσκεπαῖς ἐξητωκραύαξαν ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος.

Ἡ Συνέλευσις αὐτὴ οὐ μόνον διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς ἀντιπρόσωπους τῶν Προστατίδων Δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν ἐτι τὴν Γερουσίαν, τῆς ὁποίας ἤθελε ν' ἀντιποιηθῆ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξελέξεως τῶν ἐκλογῶν. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο Σωμάτων διένεξις ἐφθασεν εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ὥστε ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως κατάργησις τῆς Γερουσίας.

Πρὸ τοῦ τοιοῦτου αὐθαίρετου πραξικοπήματος τῆς Συνελεύσεως συνελθόντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας ἀπήθυσαν κοινήν ἔντονον διακοίνωσιν, ἀπαιτοῦντες τὴν παῦσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Συνεπικουρὸς εἰς τὴν διακοίνωσιν τῶν τριῶν Πρέσβων ἐπῆλθε

καὶ ὁ ἐν Ναυπλίῳ διατρίβων πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει Στρατήφορδ Κάνιγγ, συστήσας τὴν διάλυσιν τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ μεσολάθεισι τοῦ φιλέλληνος Κάνιγγ ἀπέβη εἰς μάτην, καὶ ἠναγκάσθη, ὡς ἔγραφεν εἰς τὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησίν του ἑκθεσίαν αὐτοῦ, νὰ ἐγκαταλίπῃ ἀπρακτος τὴν ἀγνώμονα γῆν τῆς Ἑλλάδος!

Ὅτι ὁμοῦ δὲν κατῴρθωσαν αἱ διακινήσεις τῶν πρέσβων καὶ ἡ μεσολάθεισι τοῦ Κάνιγγ, ἐπέπρωτο νὰ συντελεσθῇ ὑπὸ τῶν πειναλέων στρατιωτῶν τῆς Ἀρσίας. Εἰς τὸ πρὸς ἀνατολάς τῆς Προνοίας χωρίον τῆς Ἀρσίας εὐρίσκοντο στρατοπεδευμένοι ἄτακτοι στρατιῶται, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Θ. Καφάνην, Ι. Κονδύλην καὶ Α. Κουτσόν, ὅτινες ματαίως ἐζήτησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως τοὺς καθυστερουμένους μισθοὺς των καὶ πρὸς ἐξαναγκασμὸν μάλιστα αὐτῶν κατέστρεψαν καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον. Ἡ Συνέλευσις ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων, καθόσον ἡ φρουρὰ αὐτῆς, οὐ μόνον δὲν παρεῖχεν οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην, ἀλλ' ἀπεναντίας, προκειμένου περὶ διαπραγῆς, ἐφαίνετο συμπεριζομένη τὰ φρονήματα τῶν συμπατριωτῶν τῆς Ἀρσίας.

Οἱ πρεσβευταὶ ἢ ἀκριβέστερον οἱ ἀντιπρέσβεις (τοιοῦτον βαθμὸν ἔφερον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Δυνάμεων) οὐδεμίαν διάθεσιν εἶχον νὰ παράσχωσι τὰ μέσα τῆς προστασίας πρὸς τὴν μοιχητὴν Συνέλευσιν καὶ μόνον τὴν διόρθωσιν τοῦ ὑδραγωγείου διέταξαν.

Ἀποθρασυνθέντες τότε οἱ στρατιῶται τῆς Ἀρσίας ἐκ τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως τῶν ἀντιπρέσβων καὶ ὑποκινούμενοι καὶ ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ρωσικοῦ κόμματος, ἔταξαν βραχυπρόθεσμον προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔπρεπεν αὐτὴ νὰ καταβάλλῃ τοὺς καθυστερουμένους μισθοὺς εἰς αὐτοὺς.

Τὴν 10ην Ἀγούστου 1832, ἐξεληθὼν εἰς περίπατον ἐπιππος ὁ ἀντιπρέσβυς τῆς Ἀγγλίας Δώκινς μετὰ τοῦ Γραμματέως του Γρίφιθ εἰς τὰ περίε τοῦ Ναυπλίου, εὐρέθη αἰφνιδίως περικυκλωμένος ὑπὸ πολυπληθῶν ρυπαρῶν παλληκαριῶν, ἅτινα ἐκραύγαζον καὶ ἐχειρονόμου δαιμονιωδῶς ζητοῦντα τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ προστασίαν. Ὁ Γρίφιθ, γνώστης τῆς ἐλληνικῆς, μεθρημύνησεν εἰς τὸν προϊστάμενον του τὰς ἀπαιτήσεις τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐνθυμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺ ἀκόμη τοῦ ἄρτου, καὶ παρεκάλουν τὴν Ἐξουχότητά του νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῶν ἀναγκῶν των.

Ὁ Δώκινς ἀπήντησεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι τὰ καθήκοντά του δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ γείνῃ οικονομικὸς αὐτῶν ἐπίτροπος, καὶ μετὰ χειρεκῆκου συγχρόνως εὐχαριστήσεως, διεῖξας διὰ τοῦ μαστιγίου του τὸ παράπηγμα τῆς Συνελεύσεως, εἶπεν ὅτι ἐκεῖ μέσα φρονεῖ ὅτι εὐρισκονται πολλοὶ ἔχοντες χρήματα καὶ δυνάμειον νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις των.

Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Δὲν ᾔθελε μεγαλυτέρην ὄθησιν ὁ στρατιωτικὸς ἐκεῖνος συρφετός, ὁ ὀρεγόμενος λεηλασίας καὶ διαρπαγᾶς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ἀγγλοῦ ἀντιπροσώπου.

Καὶ ἐν τῷ ἄμα λοιπόν, ὡς ἄγριοι Ἴνδοι, τρέχοντες καὶ φωνάζοντες, κατέφθασαν εἰς τὸ κατάστημα τῆς Συνελεύσεως. Παρασύροντες δὲ καὶ μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς Συνελεύσεως, εἰσώρμησαν ἀκάθεκτοι ἐν αὐτῇ ὑβρίζοντες καὶ κτυπῶντες τοὺς πληρεξούσιους. Πρὶν δὲ προφθάσῃ ὁ Πρόεδρος νὰ λύσῃ τὴν συνεδρίαν, κατέβησαν διὰ τῆς βίας ἐκ τῆς ἔδρας τὸν ὀγδοηκοντούτην γέροντα Νοταρᾶν καὶ ἄλλους μὲν ἐκ τῶν πληρεξούσιων θειῶς ἐκακοποίησαν, ἀπειλήσαντες αὐτοὺς καὶ διὰ θανάτου, καὶ ἄλλων ἀφῆραν τὰ ἐνδύματα, ἀφῆσαντες αὐτοὺς ἐντελῶς γυμνοὺς. Πολλοὺς δὲ καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸ στρατόπεδόν των ὡς αἰχμαλώτους. Ἐκεῖ πάλιν, ἀφοῦ ἐξέλεξαν τοὺς πλουσιωτέρους, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὸν πρόεδρον Π. Νοταρᾶν, τοὺς λοιποὺς τοὺς ἀφῆκαν ἐλευθέρους.

S

Πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων Πληρεξούσιων ἀπήτουν οἱ στρατιῶται τῆς Ἀρσίας νὰ καταβληθῶσιν εἰς αὐτοὺς ὡς λύτρα ἑκατὸν χιλιάδες γροσίων. Μόλον δεῖ δὲ μεταξύ τῶν αἰχμαλώτων ἦτο καὶ ὁ πλούσιος Νοταρᾶς, μόλις μετὰ πάροδον ἑβδομάδος, ἀφοῦ συνῆψαν οὗτοι δάνειον καὶ κατεβλήθησαν τὰ λύτρα, ἐλευθερώθησαν οἱ πληρεξούσιοι. Τοῦτο δὲ διότι ἡ ἀνέχεια τοῦ Δημοσίου Ταμείου, οὐδέποτε ἦτο εἰς χειρότερον σημεῖον, καὶ εἰρωνικῶς ἕνεκα τῆς ἀνεχεῖας ταύτης, ὠνομάσθη ἡ Ἑλλάς «Ψωροκοσταίνα» ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐπαίτιδος τινος ἐν Ναυπλίῳ.

Ἡ ἐν λόγῳ ἐπαίτις ὠνομάζετο Πανώρηα, ἦτο δὲ σύζυγος ἐμπόρου τινος τῆς ἀκμαζούσης τότε πόλεως τῶν Κυθωνιῶν, ὠνομαζομένου Χατζῆ-Κώστα Αἰθαλιώτη. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1821 ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν Κυθωνιῶν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐκδικούμενοι τὰς καταστροφάς, ἃς οὗτος εἶχεν ἐπιφέρει εἰς τὸν Τουρκικὸν στόλον, προέβησαν εἰς ἄγριαν σφαγὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῶν Κυθωνιῶν. Θῦμα τῆς Τουρκικῆς θηριωδίας ἔπεσε καὶ ὁ σύζυγος τῆς Πανώρηας, σφαγείς πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῆς, ἀπόλωσε δὲ καὶ τὰ τέσσαρα τέκνα τῆς ἀπαχθέντα εἰς αἰχμαλωσίαν φεύγουσα ἢ Πανώρηα τὸν δλεθρον μετ' ἄλλων προσφύγων, κατέφυγε κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Φαρά, εἶτα δὲ ἐγκατέστη εἰς Ναύπλιον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει ἐπηγγέλλετο τὴν πλύντριαν, ἐξ ἧς ἐργασίας καὶ ἀπέζη' ὁσάκις δὲ ἡ ἑλληψις ἐργασίας ἀπεστέρει αὐτὴν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτηδεῖων, συνελήθρον ταῦτα διὰ τῆς ἐπαίτεας. Ἀλλ' ὅτε μετ' ὀλίγον ἐφθασαν εἰς Ναύπλιον διὰ ἄφορα ὄρφανὰ περισσώθεντα ἐκ παρομοίας σφαγῆς, ἐξηγγέρθη ἐν τῇ ἐπαίτιδι τὸ μητρικὸν φίλτρον, ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων, καὶ ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν αὐτῆς ἰσάριθμον ἄριθμὸν ὄρφανῶν τέκνων.

Ἡ προσθήκη νέων βαρῶν εἰς τὰς πενιχρὰς ἀπολαύς τῆς δυσμόρφου Πανώρηας ἐξηνάγκασεν αὐτὴν νὰ ἐξασκῇ φορτικώτερον τὸ τῆς ἐπαίτεας ἐπάγγελμα. Ρακένδυτος δὲ καὶ ταλαιπωρημένη ἔσυρε τὰ ράκη τῆς ἀθλίας ζωῆς τῆς εἰς τὰς ἀγυῖας καὶ τὰς ρύμας

του Ναυπλίου, τὰ δὲ μικρὰ χαμίνια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, σκόπτον-
τα τὴν δυσμορφίαν καὶ τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν αὐτῆς, τὴν
ἀπεκάλουν «Γωροκώστανα» ἐξ ἧς κατόπιν ὠνομάσθη καὶ ἡ Ἑλλάς.

* Ἀθῆναι

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΠΗΛΙΚΑΣ

Ο ΨΑΡΑΣ

(Γκαίτε)

Μουρμουρίζ' ἡ θάλασσα, θάλασσα ἀφρισμένη,
Ὁ ψαράς ξαπλώνεται στὴν ἀρογιαλιά,
Καὶ κυττάει τὰγκίστρι του κ' ἤσυχος προσμένει,
Τὸ κορμί του λουζώντας μέσα 'στὴ δροσιά.
Κι' ὄμως ἐνῶ κάθετα καὶ προσμένει καί,
Κύματα φουσκώνουνε κύματα ψηλά,
Καὶ βαθεῖα ἀπ' τῆς θάλασσας τ' ἀπειρο παλάτι
Μιά νεράϊδα ἀφρόπλαστη βγαίνει στὴ στεριά.
Τραγουδεὶ λυπούμενη καὶ γλυκὰ τοῦ λέει
— Ἀχ! γιατί τὰ ψάρια μου τὰ τραβῆς, ἐκεῖ
Ὅπου ἡ λαύρα ἀχόρταγη καὶ τὴν ἄμμο καίει
Μὲ γλυκὰ δολώματα, μὲ καρδιά σκληρή;
Ἄχ καϊμένε ἀν ἤξευρες πόσο τὸ ψαράκι,
Πόσο εἶνε χαρούμενο 'στὰ βαθεῖα νερά,
Ἴσως νὰ κατεβαινες κάτω ἐκεῖ λιγάκι
Γιὰ νὰ νοιώσης μέσα σου ξένοιαστη χαρά.
Κύτταξε τὸν ἥλιο μας, τὸ λαμπρὸ φεγγάρι,
Ποῦ βαθεῖα στὴ θάλασσα πάνε νὰ λουστοῦν,
Νὰ τοὺς δώσ' ἡ θάλασσα μιὰ καινούργια χάρι
Κι' αἶριο λαμπρότερα νὰ ξαναφανοῦν.
Μὲ χαρὰ τὸ μάτι σου, μὲ χαρὰ δὲν πέφτει
Μέσ' τὰ καταγάλανα 'στὰ βαθεῖα νερά;
Δὲν κυττᾷς 'στῆς θάλασσας τὸ λαμπρὸ καθρέφτη
Πόση πέρν' ἡ ὄψι σου μαγικὴ ὠμορφιά;—
Μουρμουρίζ' ἡ θάλασσα, κύματα ἀφρισμένα
Βρέχουνε τὰ πόδια του κι' ὁ φτωχὸς ψαράς
Νοιώθει πόθους ἀγνωστούς, λόγια μαγεμένα,
Λόγια μῆς ξανθούλας του ἀγαπητικιάς.
Κ' ἡ νεράϊδα τοῦλεγε... Κι' ὁ ψαράς τι κρίμα
Τάχασε ἀπ' τὰ λόγια τῆς, τὰ μελωδικά,
Κ' ἤθελε δὲν ἤθελε λέφτει μέσ' τὸ κύμα
Καὶ ποτὲ δὲ φάνηκε στὴν ἀρογιαλιά.

† ΠΕΤΡΟΣ ΡΑΪΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΚΑΜΙΤΕΧΝΙΑΝ

Οἱ μικροὶ ψαράδες

E. LEONARD

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΧΕΝΙΕΡΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ *

Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν, τὴν μεταξὺ ἀορίστων καὶ ἀσαφῶν εἰδήσεων, κυμαινομένην φυσιογνωμίαν τῆς Ἐλισάβετ Χενιέρου, μητρὸς τοῦ κατ' ἐξοχὴν Ἑλληνοπνεύστου ποιητοῦ, Ἀνδρέου Χενιέρου, νὰ καθορίσω διὰ πλαισίου, περιλαμβάνουσα ἐν αὐτῇ καὶ τὰς εὐαριθμούς μὲν ἀλλὰ πολλοῦ λόγου ἀξίας ἐπιστολάς αὐτῆς. Ἀτυχῶς λόγοι ὑγείας, παρεμποδίσαντες τὴν ἐκδοσὴν ἄλλων ἐκτενεστέρων ἐργασιῶν μου, ἀνέβαλον μέχρι σήμερον τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἐπιθυμίας μου ταύτης. Ἄλλ' ἐν τούτοις εἰ καὶ ἡ περὶ τῆς Κυρίας Χενιέρου μελέτη δὲν εἶναι ἔργον ἐκτενές δὲν ἦτο καὶ ἐκ τῶν εὐχερεστέρων καθ' ὅτι ὅτι κυρίως ἐξήχθουν νὰ ἐξακριβωθῆ ἦτο τὸ μέρος, ὅπερ Ἑλληνίδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, ἐξερχομένη τοῦ γυναικωνίτου αὐτῆς, ὅστις δὲν διέφερε χαρμεῖου, ὅπως μεταθῆ ἀποτόμως εἰς τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, ἡδύνατο νὰ διαδραματίσῃ, κατὰ τὸν μο-

* Ἐκ τοῦ προσεχῶς ἐκτυπούμενου βιβλίου «Βιογραφία τῆς Μεγάλης Ἑλληνίδος Χενιέρου», γραφέντος ὑπὸ τῆς ἀειμνήστου Αἰκατερίνης Ζάρκου, ἀποσπῶμεν τὸν πρόλογον αὐτοῦ ἐξ οὗ ἐν συνόψει γίνονται γνωστά τὰ κατὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνίδα τὴν μητέρα ἐνός ἐκ τῶν διατρεπεστέρων ποιητῶν τῆς Γαλλίας, τοῦ Ἀνδρέου Χενιέρου, οὗτινος καὶ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν, λυπούμενοι διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς δημοσιεύσεως καὶ τῆς εἰκόνας τῆς μεγάλης Ἑλληνίδος μητρὸς του. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὰ αἰσθήματα συμπαθείας Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας, εἶνε ὑπὲρ ποτε συσεσφιγμένα ἢ βιογραφία μιᾶς ἑλληνίδος, ἥτις διατρεπῆ κατέλαβε θέσιν ἐν τῇ Γαλλικῇ πρωτευούσῃ θά ἀναγνωσθῆ λίαν εὐχαρίστως καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν μας.

ναδικὸν ἐκείνου αἰῶνα, τῆς Πομπαιδῶς καὶ τῆς Μαρίας Ἀντωννέτας καὶ τοῦτο, ἐν μέσῳ κοινωνίας ἀριστοκρατικῆς, ἥτις παρὰ τὰς κουφότητας καὶ ἀδυναμίας αὐτῆς, ἦτο κρᾶμα λεπτοτάτου καὶ χαριεστάτου πνεύματος καὶ εὐγενείας. Τὰ χρονικά τῆς ἐποχῆς, ἠχοῦντο εἰδήσεων περὶ πάντων σχεδόν ἰδίᾳ δὲ περὶ τῶν ξένων. Δεξικὸν τι, περὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐγκατεστημένων ξένων συγγραφέων ἀφιερούμενον εἰς τὸν πρῶτον Ἰπτατον, περὶ τῆς Κυρίας Χενιέρου, ἀναφέρει αὐτὴν ὡς συγγραφέα δύο ἐπιστολῶν ἐνῶ ἐγγραφε τέσσαρας καὶ ὡς μητέρα μόνον τοῦ Ἰωσήφ Χενιέρου ἰσχύοντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Τὸ δὲ Petit Magasin des dames τῇ 1805 ἀναδημοσιεῖον τὰς ἐπιστολάς αὐτῆς τὴν ἀναφέρει ὡς θαυνοῦσαν, ἐνῶ ἐξῆλ' Εὐθὺς μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν σχετικὴν γαλήνην ἢ σύγχυσις ἦτο μεγίστη. Τὰ τέσσαρα ἐτη, τὰ διαχωρίζοντα τὴν 9ην θερμιδιῶρ ἀπὸ τῆς 18ης βρομαίρ, περιόδος ἥτις δύναται νὰ ὀνομασθῆ ἡ ἀγωνία τῆς Δημοκρατίας, ἦτο ὅλως ἀναρμοδία πρὸς πνευματικὴν ἐργασίαν. Ἄλλὰ καὶ αὐτός ὁ Νεπολέων εἰ καὶ ὑπῆρξε μέγας συγγραφεὺς, ὡς πρὸς τὰ γράμματα δὲν ἐφάνη ἐφάμιλλος πρὸς τὸν ἰσόθαμον αὐτοῦ Κάρολον τὸν Μέγαν, ὅστις ἔδωκε ζῶν ἐἰς αὐτά, κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην ἀναγέννησιν ἀκριβῶς πρό χιλίων ἐτῶν ἥτις, ὡς διατίτων ἀσπὴρ διέλυσε πρὸς στιγμὴν τὰ μεσαιωνικὰ σκότη. Ὁ πανταχοῦ ἐπιβαλλόμενος δεσποτισμὸς τοῦ Βοναπάρτου, τούναντιον ἀνεῖκοπε τὴν ἐλευθέραν πτῆσιν τῆς. Ὅθεν παρήλθεν ἱκανὸς χρόνος ὅπως ἀναλάβωσι ταῦτα τὴν χρῆσιν τῶν πεπερῶν τῶν.

Τὰ ἔργα τοῦ Ἀνδρέου Χενιέρου ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην ἔμεινον θεσπασμένα τοῦτο ὅμως δὲν ἐβλάψη τούναντιον, συνέβαλεν πρὸς δόξαν τοῦ ποιητοῦ καθότι ὁ Ἀνδρέας Χενιέρος δὲν ἦτο τέκνον τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ, ὡς λέγεται προγενέστερος καὶ μεταγενέστερος τούτου, δὲν ἦτο δυνατὸν κατ' ἀκολουθίαν νὰ ἐκτιμηθῆ ὑπὸ τῶν συγχρόνων. Ἄλλ' ὅτε κατὰ τὴν Παλινόρθωσιν, ἀνεφάνη ἡ πρώτη ἐκδοσις τῇ 1819 ὑπὸ τοῦ De Latouche, αἱ περιστάσεις καὶ τὰ πρόσωπα δὲν ἦσαν πλέον τὰ αὐτὰ καὶ ὁ Ἀνδρέας Χενιέρος ἐνεφανίσθη φέρων λύραν νέαν ἐν τῇ κόσμῳ καὶ ἐχαιρετίσθη ὡς νομοθέτης τοῦ Γαλλικοῦ Παρνασσοῦ, γενόμενος σύγχρονος τοῦ Βερανζέρου, τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ. Περὶ τῆς μητρὸς του ἤμεις οὐδεὶς λόγος ἐγένετο, καθ' ὅτι καὶ ἡ πρώτη ἐκείνη ἐκδοσις ὡς καὶ ἡ μετὰ εἰκοσι ἔτη δευτέρα, παρὰ τὴν καλὴν ἐκδοσὴν τῶν ἐκδοτῶν ἦσαν ἄλλειπεις. Μόνον αἱ τελευταῖαι, ἢ κατὰ τὸ 1871 ὑπὸ τοῦ Rec de Touquers καὶ ἡ τοῦ 1879 ὑπὸ τοῦ Louise Moland ἐκδόσεις ἐπὶ τῇ βάσει νέων ἐργασιῶν ἀφειλομένων εἰς τὸν Γαβριὴλ Χενιέρου, τῇ συμπράξει τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ Sainte Beuve, ἀνέδειξαν ἐν ὅλῃ οὐτοῦ τῇ αἰγλῇ τὸν Ἀνδρέαν Χενιέρου, τὸν Ἑλληνα τοῦτον ποιητὴν, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Cinc Marc Zingarden. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἐκδόσεων, αἰτινες καθιστῶσι γνωστὸν καὶ τὸν τρόπον τοῦ γράφειν τοῦ Χενιέρου, διελευκάνθησαν πλεῖστα λεπτομέρειαι τοῦ βίου αὐτοῦ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι οἱ φίλοι

του ποιητού οι μέχρι σήμερα μετά θρησκευτικῆς εὐλαθείας, ἀναζητοῦντες καὶ περισυλλέγοντες καὶ τὰς ἐλαχίστας περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις, προσέβησαν εἰς ἐρεῦνας περὶ τῶν γονέων καὶ προπατόρων του. Οὗτος δ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρίψας εἰς Κωνσταντινούπολιν γάλλος Delmpef ἀνεῦρε τὸ ἐν Γαλατῆ οἰκημα ἐν ᾧ ὡς νόμῳ εἰσηλθάν ἡ Ἐλισάβετ Λομάκου καὶ ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ ποιητὴς ἀνῆρτησαν ἐπ' αὐτοῦ ἀναμνηστικὴν πλάκα' εἰς τὸν αὐτὸν ὀφείλεται καὶ ἡ εὐρεσις δύο ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν, τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς τῆς Ἐλισάβετ Χενιέρου. Ἐν δὲ τῇ ναφ' τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου εὐρίσκειται τὸ πιστοποιητικὸν τῆς βαπτίσεως τοῦ Ἀνδρέου, ὅπερ θέλομεν ἀναγράψαι χάριν τῶν ἀγαπῶντων τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων ἰδίᾳ δὲ χάριν τῶν θαυμαστῶν τοῦ ποιητοῦ.

Εὐτυχῶς, ὁ ΙΗ' αἰὼν ὁ παραδόξως πως ἐπὶ μακρὸν χρόνον παρεμληθεῖς ὑπὸ τῶν Ἱστορικῶν καὶ γνωστὸς μόνον ἐκ τῶν μυθιστορημάτων καὶ τινῶν δραματικῶν ἔργων, ἀπὸ τεσσαρακονταετίας περίπου, ἀπέβη πηγὴ ἀνεξάντλητος ἀνεκδότων χειρογράφων, εἰδήσεων καὶ λεπτομερειῶν, ἰδίᾳ περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τελευταία αὐτοῦ ἔτη. Ὅθεν σήμερον δύναται τις ἐπισταμένως μελετῶν, τὰς τελευταίας ταύτας ἐργασίας, νὰ μορφώσῃ ἔνοιαν περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν γαλλικοῦ αἰῶνος ἐκείνου καὶ νὰ ἀνεύρῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ἀναγκαιοὶ πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐργασίας του. Τοῦτο ἔπραξα διὰ τὴν οἰκογένειαν Χενιέρου, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μέρος ὅπερ διεδραμάτισε ἐν τῇ φοβερῇ δράματι τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Εὐτυχῆσασα δὲ νὰ λάβω καὶ τινὰς ἀνεκδότους εἰδήσεις, ἐκ Παρισίων, ἐξ ἐπισήμων ἀρχείων καὶ οἰκογενειακῶν ἐγγράφων εἰλημμέναν, ἀφοῦ πρῶτον διευκρίνισα τὰ τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς τῆς Ἐλισάβετ, προσέβην εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς μελέτης ταύτης, καθιστώσα δι' αὐτῆς γνωστὴν τοῖς πᾶσι, εἰκόνα γυναικός, πρὸς ἣν οἱ Ἕλληνες ὀφείλουσιν οὐ μόνον συμπάθειαν ἀλλὰ καὶ εὐγνωμοσύνην.

Ὁ Villemain ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μαθημάτων του περὶ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὁμιλῶν περὶ τοῦ Χενιέρου λέγει· «Ὁ Ἀνδρέας Χενιέρου μελετῶν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν αὐτὴ ἦτο τόσοσιν παρημελημένη, φαίνεται ὡς ἀναμνηστικὸς τῶν ἀσμάτων καὶ τῶν παιγνίων τῆς μητρὸς του». Ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ βλέπει τις ἀμέσως διὰ τῆς φαντασίας Ἑλληνίδα μητέρα τῶν καλῶν ἐκείνων πρώτων χρόνων, καθ' οὓς αὐτὰ ἐλίκνιζον τὰ τέκνα των ἄθουσαι καὶ ἐπαίζον μετ' αὐτῶν. Ὅντως ἡ Ἐλισάβετ ὑπῆρξεν τοιαύτη διὰ τὰ τέκνα τῆς, ἀλλὰ δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὰ μητρικὰ ταῦτα καθήκοντα. Παιδαγωγμένη οὖσα καὶ ἐντρύφωσα αὐτῇ ἡ ἰδία εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἠδυνήθη νὰ μεταδώσῃ μετὰ τοῦ γάλλου κτιός τῆς, εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ἀνδρέαν, τὸν πρὸς τὸ ἀρχαῖον γάλλος ἔρωτα αὐτῆς, δηγήσασα οὕτω τὴν νεαρὰν αὐτοῦ μοῦσαν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Πικρασσοῦ καὶ τὰς κλιτύς τοῦ Ἑλικῶνος. Πρὸ τοῦ δὲ ἡ μεγαλόνοια τοῦ Ἀνδρέου Χενιέρου διατυπώσῃ ἐν τῇ γαλλικῇ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΕΝΙΕΡΟΣ

ποιήσει το αρχαίον κάλλος, ἢ μήτηρ του ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς ἐπιστολῇ, τῇ ἐπιγραφομένῃ «Ἑλληνίς πρὸς Γαλλίδα» ἀνοίγει ἐν τῇ ποιήσει νέον ὄριζοντα καὶ φαίνεται ὡς πρόδρομος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη καταχωρισθεῖσα τῇ 1778 εἰς τὸν «Ἐομῆν τῆς Γαλλίας» μετ' ἄλλων ἔργων τοῦ Dora, τοῦ I. I. Ρουσσῶ καὶ τοῦ Ἀλεμπέρ, δεικνύει ὁποίας ἐκτιμῆσεως καὶ τιμῆς ἐτύγγανε παρά τῶν συγχρόνων. Εἰς αἰῶνα δέ, καθ' ὃν τὸ αἰσθημα τοῦ καλοῦ εἶχεν ἄλως διαστραφῆ, αὕτη ἀπεδείκνυε ὅτι τὸ αἰσθημα τοῦτο δὲν εἶναι ἀθάνατος τις ἀρχὴ ὑποκειμένη εἰς τὴν φαντασίαν ἐκάστου. Τὸ δὲ σοφῶν καὶ χάριεν ἅμα αὐτῆς πνεῦμα κατέθελε τοὺς πάντας οὐδ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφικῆς φάλαγγος ἐξαιρουμένης, μεθ' ἧς κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐρίσκατο εἰς ἀλληλογραφίαν ὡς φαίνεται ἐκ τινος ἐπιστολῆς τοῦ Βολταίρου πρὸς αὐτήν, εὐρθεῖσης ἐν τοῖς οἰκογενειακοῖς ἐγγράφοις.

Ἄν ἡ Γαλλία ὀφείλει ἓνα τῶν μεγαλειτέρων αὐτῆς ποιητῶν εἰς μίαν Ἑλληνίδα, ἢ Ἑλλάς νομιζομεν πρέπει νὰ σεμνύνεται διὰ τοῦτο ἄλλ' εἰς τὴν Ἑλληνίδα ταύτην ὀφείλει καὶ ἰδίαν εὐγνωμοσύνην. Ἡ κυρία Χενιέρου ἐλθοῦσα εἰς Παρισίους, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ νόμοι τοῦ Μίνως καὶ τὰ Λακεδαιμονικά ἦθη ἦσαν τοῦ συρμοῦ, ἐνθ' αὐτοχρόνως οἱ νεώτεροι Ἑλληνας, ἐδίδον σημαία ζωῆς πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν καὶ ἄτινα ἐξογκούμενα ὑπὸ τῆς φήμης ἀπέδεικνον τὸ κύριον θέμα τῶν συζητήσεων καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ἡδυνήθη ὀφελουμένη ἐκ τῆς διπλῆς ταύτης συμπώσεως νὰ καταστήσῃ τὴν αἰθουσάν της κέντρον τῶν συζητήσεων τούτων, ἐξεγείρουσα διὰ τοῦ πνεύματός της, τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν εὐγενῶν αὐτῆς θαμῶνων, οἵτινες μεταδίδοντες τὰ αἰσθηματὰ των ἐπολλαπλασίαζον τὸν ἀριθμὸν τῶν Φιλελλήνων. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὑποθέτομεν, χωρὶς ν' ἀπέχῃ πολὺ τῆς ἀληθείας, ὅτι ἐν τῇ αἰθουσῇ τῆς κυρίας Χενιέρου ἐρρίφθη ἡ ἰδέα περὶ συστάσεως Ἑταιρίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων Ἑταιρίας ἧτις βραδύτερον ἔλαβεν ὀπαρῆν ὑπὸ τὸν τίτλον Société philantropique en faveur des Grecs. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Ἑταιρία αὕτη τὴν 20ὴν Μαρτίου 1825 συνέστησε Κομιτᾶτον ἐξ ἐπιλέκτων μελῶν τῆς Παρισινῆς κοινωνίας, τοῦ Δουκὸς de Choiseul, Κόμητος Mathieu, Dumas, Δουκὸς de Daller, Rencamin, Delessert, Eynard, A. Firmin, Adῶ, Κόμητος d' Hacourt, I. Laffite, Δουκὸς Larocheffoucaud, Liancourt, Κόμητος Sain Aulaire, Βαρώνου Stael, Ternaux, Villemain, ὑποκόμητος Σατωβριάνδου, Lainé de Villeveque καὶ τοῦ λάτρου τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ρωμαϊκῆς δημοκρατίας καλλιτέχνου Δαβιβ. Τὸ κομιτᾶτον τοῦτο ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ternaux λαβὼν ἀρωγὸν ἔτερον κομιτᾶτον τῆς Ἑταιρίας τῆς Χριστιανικῆς Ἡθικῆς, ἀνερρίψατο τὸν γαλλικὸν φιλελληνισμόν ὡς καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐθνῶν, δι' ἄλληλαγγλῶν δημοσιεύσεων, εὐφραδέως ἐκκλήσεως πρὸς τὰ ξένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης ὑπὸ τοῦ Βενιαμίν Constant, καὶ διὰ σχηματισμοῦ ἐπιτροπῶν πρὸς συλλογὴν ἐράνων. Δὲν ἔμενε

ογεδὸν πόλις ἐν Γαλλίᾳ, ἧτις δὲν ἔδωκε τὴν συνδρομὴν της, δὲν ἔσχε τὴν φιλανθρωπικὴν ἀγοράν της, τὴν ἐκθεσίαν της, τὴν ἑορτήν της ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας εἰχον ουστηθῆ κομιτᾶτα τὸν αὐτὸν εὐγενῆ σκοπὸν διώκοντα. Τὸ δὲ ἐν Παρισίοις κομιτᾶτον ἦτο οὐ μόνον τὸ κέντρον αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Ταῦτα ἴσως εἶναι γνωστὰ τοῖς πολλοῖς. Ἄλλα πλεῖστοι, ἂν οὐχὶ πάντες, θ' ἀγνοοῦσι ὅτι ἐκ τῆς αἰθουσῆς μιᾶς Βυζαντινῆς, καὶ τοῦ ἐκεῖ ὡς εἶπομεν ἴσως ριφθέντος σπόρου περὶ συγκροτήσεως Ἑταιρίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἐξῆλθεν ἡ πρώτη πνοὴ τοῦ ρεύματος ἐκείνου, οὗτινος ἡ ἐπελθοῦσα καταίγρις ἀνέκοψε τὴν ὄρμηίν, ἀλλ' ὅπερ βραδύτερον, συμπάρεισε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, νέους καὶ γέροντας, πᾶσαν κοινωνικὴν τάξιν, πᾶσαν πολιτικὴν ἀπόχρωσιν. Καὶ διατὶ νὰ μὴ πιστεύωμεν εἰς τοῦτο; ἀφοῦ μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν τῆς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας, ὑπῆρχον μέλη ἐκ τῶν τακτικῶν φοιτητῶν τῆς αἰθουσῆς τῆς Κυρίας Χενιέρου, ὡς δ' γλύπτῃς τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου τοῦ Μάρκου Βότσαρη, Δαβιβ; στενωτάτου φίλου τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀνδρέου, ὅστις ἔαν ἐπέζη τῆς Τρομακρατίας, θὰ ἦτο βεβαίως ἡ ψυχὴ τῆς Ἑταιρίας, ἂν μάλιστα κατὰ τινὰ τελευταίαν ἀνέκδοτον εἰδῆται, ἦν πρό τινος καιροῦ ἔλαβον ἐκ Παρισίων παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκατεστημένου Ἑλληνοσ. Κίμωνος Δημητριάδου, συγγραφέως καὶ δημοσιογράφου, ὑπῆρχεν συνωμοσία μισελλήνων Γάλλων Ἑβραίων, κατὰ τὸ τότε φιλελληνισμοῦ καὶ ὅτι εἰς τὴν συνωμοσίαν ταύτην ὀφείλεται ἡ πρό τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου προσέλευσις τοῦ Ἀνδρέου, ὡς συνωμότης δῆθεν ἐν Ἀγίῳ Λαζάρῳ ἄλλων κατηγοριῶν. Ἄν λοιπὸν πράγματι, διὰ τοῦ τιμίου αἵματος ἐνός προμάχου τῆς ἐλευθερίας, ἐδάφη ἡ γῆ τῆς Γαλλίας, καὶ διὰ τὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρωτά του, ἀπέχομεν ἀράγε ἐντελῶς τῆς ἀληθείας λέγοντες ὅτι ἐν τῇ οἴκῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἶχε ριφθῆ ἡ ἰδέα περὶ συστάσεως Ἑταιρίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἐξ οἰκογενειακῶν ἐγγράφων βεβαιοῦται ὅτι ὁ οἶκος οὗτος ἦτο κέντρον φιλελλήνων; ἰδέας, ἧτις μετὰ τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως, καλλιεργηθεῖσα ὑπὸ τῶν διασωθέντων φίλων τῆς κυρίας Χενιέρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἔφερε τοιοῦτους λαμπροὺς καρπούς;

Ἡ κυρία Χενιέρου λίαν εὐπαιθετος καὶ περὶ τὸ γράφειν μεγίστην εὐκολίαν ἔχουσα, ἠδύνατο ν' ἀποβῆ διαπρεπῆς συγγραφεῦς, ἀλλ' ἀπηχολημένη τὸ πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν τέκνων τῆς, ἀκολούθως δὲ διατελοῦσα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν φοβερῶν γεγονότων ὀλίγον χρόνον ἐδαπάνη πρὸς συγγραφὴν καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν της ἀναφέρει ὅτι εἶχε τὰ στοιχεῖα βίης πρὸς ἱστορικὴν πραγματείαν Μαχμοῦδ τοῦ Α', πλὴν τεσσάρων ἐπιστολῶν οὐδὲν ἔτερον ἐδημοσίωσεν. Ἄλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα εἶναι ἱκανὰ ὅπως παράσχωσιν ἔννοιαν τῆς παιδείας, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς χάριτος τῆς γλώσσης αὐτῆς.

Ἡ Ἑλισάβετ Χενιέρου εἶναι ἡ πρώτη Ἑλληνίς, μεταξὺ ἐκείνων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς 18^{ης} ἐκατονταετηρίδος καὶ κατὰ τὸ ὁ

μισε τῆς δεκάτης ἐνάτης ἐτίμησαν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ δύσει, διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς παιδείας αὐτῶν, καὶ ἀνεζωπύρουν διὰ τῶν συγγραμμάτων των ὡς ἄλλαι Ἑστιάδες τὸ πῦρ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων κρατῶν ἰσχυρῶν. Μάτην προσεπαθήσαμεν νὰ εὐρωμεν ἐν Παρισίοις τὴν εἰκόνα τῆς κυρίας Χενιέρου. Ἄπασαι αἱ πληροφορίαι ἄς ἐλάβομεν καταλήγουσιν ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη δὲν ὑπάρχει οὔτε μεταξὺ τῶν συλλογῶν ἰστών ψευδοφωτισιογνομογράφων.

Ὁ Γαβριὴλ Χενιέρος ἀναφέρει ὅτι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς Κυρίας Χενιέρου ὁ ζωγράφος Cage εἶχε ζωγραφίσει ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτῆς κατ' ἴδιαν καὶ ἐν μιᾷ εἰκόνι ἐν συμπλέγματι πάντας ὁμοῦ. Καὶ τὰς μὲν κατ' ἴδιαν εἰκόνας θὰ συμπαρέστρεψε θεβαίως ὁ φοβερός ἐκεῖνος ἀνεμοστρόβιλος ὁ συμπαράσῳρας καὶ ἀνθρώπους καὶ πράγματα. Μόνον ἡ εἰκὼν τοῦ συμπλέγματος εὐρίσκατο μέχρι τοῦ 1856 μὲν εἰς τὴν κατοχὴν ἀδελφῆς τοῦ Λουδοβίκου Χενιέρου χάριν τῆς ἐποίας καὶ ἐφιλοτεχνήθη, περιήλθεν δὲ ἔκτοτε εἰς τὴν ἰδικὴν του, ὥστε δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀδύνατον ν' ἀντιγραφῆ ἡμέραν τινὰ ἐκ τοῦ συμπλέγματος ἐκείνου ἀληθῆς εἰκὼν τῆς Ἑλισάβετ Χενιέρου, τῆς ὥραιας Ἑλληνίδος ὡς τὴν ἀπεκάλουν.

† ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΑΡΚΟΥ

ΣΤΕΡΝΗ ΑΓΑΠΗ

Μ' ἐκούρασαν οἱ ἔρωτες τῶν μπουμπουκιῶν οἱ λαῦροι, τ' ἀδιάκοπα παιγνίδια τους, τὰ χάδια τὰ τρελλά, καὶ ἡ ψυχὴ μου πώπαχε κάποια γαλήνη νάβρη, σ' ἕνα ἀνοιχτὸ τριαντάφυλλο ἐστάθησε ἀπαλᾶ.

Σ' ἕνα ἀνοιχτὸ τριαντάφυλλο πώγερον τὸ κεφάλι, καὶ τῇ ζωῇ ὀγνάντενε βαθειά, στοχαστικά. ἕνας καημὸς ἐχάραξε τὰ ζηλευτὰ του κάλλη κ' ἦσαν θολὰ τὰ μῦθὰ του καὶ μελαγχολικά.

Ἰδια δροσοῦλα πρωϊνὴ ἡ ἀγάπη μου ἡ μεγάλη καινούργια χάρι τοῦδωσε, καινούργιαν εὐωδία καὶ νέους δυνατοὺς χυμοὺς ζωῆς, κ' ἐκείνο πάλι μιὰν ἀρμονία μοῦχυσε γλυκεία μὲσ' στήν καρδιά.

Τοῦ κακίου στό μεθύσι σας μὲ προσκαλεῖτε τώρα ἐσεῖς μπουμπουκία τῆς ζωῆς μὲ λόγια φλογερά: Γιά τὰ τρελλά, τὰ βακχικά, τὰ λάγνα σας τὸ δῶρα, οὔτε στιγμή δὲ χάνω ἐγὼ ἀπ' τῆ θεία μου χαρὰ.

Ἄργος

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΙΣΙΝΗ ΖΩΗ

Ο ΗΛΙΟΣ

Απὸ τὸν παλαιὸν ἐξώστη ἐνὸς τετάρτου πατώματος τῆς ὁδοῦ τῶν Σχολειῶν, ξαπλωμένος ἀναπαυτικὰ σὲ μιὰ πολυθρόνα ρυθμοῦ Δευτέρας Αὐτοκρατορίας, ἀπολαμβάνω κεντρικῶς μιὰ γρενάδα, τὸν ἥλιο ποῦ βγήκε σήμερα πάνω στὸν ξεπλυμένον παρισινὸν οὐρανό...

Εἶνε πρωὶ μιᾶς γλυκεῖας Φεβρουαρινῆς ἡμέρας ποῦ προηγεῖται τὴν ἀναμενομένην ἀνοιξή. Ἐνα γαληνιαῖο καὶ γεμάτο ἀνατολικὴ θερμότητα καὶ νογέλεια πρωὶ ποῦ τῇ θέρμῃ του καὶ τῇ ὁμορφίᾳ του τὴν νοιώθει κανεὶς ὡς τὰ σπλάγγνα του γιὰτὶ ἀπὸ τοῦ δὲν ἐβύσστηκεν ἀκόμα ἡ ἀνάμνησις τῶν σοζετινῶν καὶ πενθίμων Δεκεμβριανῶν ἡμερῶν καὶ γιὰτὶ ἡ ὄκτινες τοῦ ἡλιου νοιώθει κανεὶς πῶς κυνηγᾶνε στ' ἀκίνητα μέλη του τὸ τελευταῖο χειμωνιάτικο ρίγος...

Ὡ, πόσο ὥραια εἶνε ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ πόσο εὐλογημένο πρᾶγμα εἶνε ἡ ζωὴ...

Τὰ κλαριά τῶν δένδρων τῶν πεζοδρομιῶν εἶνε γεμάτα μπουμπουκία: τὰ πουλιά ποῦ συντηρεῖ μέσα σ' ἕνα σάτιο κλουβὶ ὁ γεϊτόνάς μου—ἕνας γέρος καὶ ἀγνοημένος καλλιτέχνης—κελαϊδᾶνε ὀδιάκοπα, τρελλά, μεθυσιμένα ἀπὸ τὸ τὸ φῶς: ἡ καμινάδες τῶν σπιτιῶν, ψηλές καὶ ἀκίνητες μέσα στήν ἡμέρα μοιάζουν με ὑπάρξεις ποῦ περνᾶνε τῇ ζωῇ τους ξεχασμένες σὲ μιὰ βουδιστικὴ ρέμβη: κάτω στὸ δρόμο ἀνοίγουνε μὲ μεταλλικὸ κρότο τὰ μαγαζιά καὶ βλέπω νὰ περνᾶνε τὰ τράμ, τὰ λεωφορεία, τ' αὐτοκίνητα καὶ οἱ πρωϊνοὶ ἄνθρωποι καὶ μοῦ δίνουνε τὴν ἐντύπωση πῶς τρέχουνε χαρούμενα νὰ συναντήσουνε τὴν ἀνοιξή ποῦ ἐρχεται ἐκεῖ κάτω σὲ μιὰν ἀποθέωση φωτὸς καὶ χρωμάτων... Μία γυναῖκα ποῦ σέρνει μὲ ὄλη της τῆ δυναμὴ ἕνα καρῶτσι γε-

μάτο λαχανικά μου φαίνεται πως κάνει γρήγορα κι' αυτή για να μη χάση τη γιορτή· ο πωλητής των παλαιών ένδυμάτων που φωνάζει με τη μύτη του στη σκέψη μου έρχεται σαν ένα τζί-τζίμι Άρκαδικών κάμπων...

* *

Ἄντικρυ μου ανοίγει ένα παράθυρο κι' ἡ ἀχτίδες τοῦ θείου ἡλίου χτυπάνε πάνω στοῦ ξεφτιασίδωτο πρόσωπο καὶ στήν τσαλακωμένη μεταξωτὴ ρόμπα μιᾶς κοκκότας. Τὴ βλέπω ποῦ πηγαινοέρχεται στοῦ δωμάτιο της. Οἱ καθρέφτες τὸν γυαλίζουνε καὶ διακρίνει κανεὶς ἐκεῖ μέσα ὡς τὰ λουλούδια ποῦ μαραίνονται μέσα σ' ἕνα βάζο, ὡς τὸ φουστάνι της ποῦ εἶνε πεταμένο πάνω σὲ μιὰ καρέκλα. Νά, τώρα βάζει μιὰ μπέρτα καὶ βγαίνει στοῦ μπαλκόνι της νὰ καπνίσῃ ἕνα τσιγάρο. Ὡ, μὲ τί ἡδονὴ στέλνει τὸν καπνὸ στοῦ κενὸ καὶ κλείνει τὰ ματόφυλλά της στοῦ φῶς. Ἐνας γηραλέος κύριος μὲ μόνο τὸ νυχτικὸ του καὶ τὸν σκουφὸ του γυρῆσε τὴν καρέκλα του γιὰ νὰ ἰδῇ καλλίτερα τὴν κοκκότα ποῦ ἀδιάφορος σήκωσε τὰ γυμνά της πόδια στὰ σίδερα τοῦ μπαλκονιοῦ καὶ ταλαντεύεται ρυθμικὰ στήν καρέκλα της. Τὸν παρακολουθῶ ποῦ κοιτάζει μὲ λοξὸ μάτι τὰ γυμνά πόδια της καὶ κάνει τάχατε πῶς σφυρίζει... Πειὸ πέρα ἕνας φοιτητὴς μὲ τὴν πίπα στοῦ στόμα κόβει βόλτες στοῦ μπαλκόνι του. Μιὰ ὑπερβέρια ξεσκονίζει ἕνα ταπέτο καὶ τὸν κοιτάζει... Κάποια ρομαντικὴ νέα ποτίζει τὰ λουλούδια της καὶ μιλάει μὲ ἕνα φίλο μου ὁ ὁποῖος μὲ βλέπει· βάζει τὰ χέρια του γύρω ἀπὸ τὸ στόμα καὶ μου σαλπίζει·

— Πῶς σοῦ φαίνεται ἡ μικρή;
Δίπλα μου κάποιος τραγουδάει·

«Ὅχι, ποτὲ δὲν θὰ μάθης
Πῶς ἔχω κλάψει γιὰ σέ...»

Εἶνε ἕνας Ρώσος φοιτητὴς, γείτονάς μου. Μπαίνει πάντα μ' ἕνα τραγοῦδι καὶ σηκώνεται καὶ κοιμᾶται μ' ἕνα ρεφραίν. Ἄλλες μέρες μ' ἐνοχλοῦσε γιατί ἡ φωνὴ του εἶνε ἔρρινη καὶ γιατί συχαινοῦμαι τοὺς Ρώσους. Σήμερα ὁμως ὁ ἡλῖος γεμίζει τὴν ψυχὴ μου καλωσύνη καὶ θέλω νὰ δείξω στὸν ἑαυτὸ μου πῶς εἶμαι εὐχαριστημένος. Γι' αὐτὸ τὸν ἀκουμπανιάρω σιγά-σιγά.

«Ὅχι, ποτὲ δὲν θὰ μάθης
Ὅτι ἔχω κλάψει γιὰ σέ...»

* *

Ἐνα ἕνα τ' ἀντικρινὰ παράθυρα ἀνοίγουνε καὶ τὸ φῶς μπαίνει παντοῦ, γ' ἀγκαλιάζει, τὰ ντύει ὅλα... Ὀλόκληρος ἕνας κόσμος ἀγνωστος καὶ ἀνόνημος ποῦ ζῆ μὲσα στοὺς σκοτεινοὺς διαδρόμους καὶ τῆς μουχλιασμένες κάμαρες τῶν σπιτιῶν τῆς γέρι-

κης Ὀδοῦ τῶν Σχολείων βγαίνει στοὺς ἔξωστες σὰν ἀπὸ τὰ φους καὶ ξαναζῆ μέσα στὴν γαλανὴν αὐτὴν ἡμέρα...

Ὡ, τὰ παριναῖα σπήτια... Εἶνε τεφρὰ καὶ μαῦρα ἀπὸ τὸν καιρὸ καὶ τὴν ὑγρασία· στ' ἀπειρα παράθυρα ἔχουν λημονηθῆ οἱ ἴσιοι περασμένων ἀνοίξεων καὶ ἡ ὀμίχλης ἄλλων χειμῶνων τὰ ντουβάρια τοὺς ξεπλυμένα καταρρέουνε τὰ σιδερένια τοὺς μπαλκόνια ποῦ τὰ ὑποβαστάζουν γοθικὲς παραστάσεις κλίνουνε στῶικά πρὸς τὸ δρόμο. Εἶνε παλιὰ σπῖτια ποῦ λὲς πῶς τὰ μαράνανε καὶ τὰ γεράσανε ἡ βροχὲς καὶ ἡ ὀμίχλης τοῦ βορρᾶ... Καὶ σήμερα, μέσα στοῦ ξανθοῦ φῶς καὶ στὴ θέρμη τῶν ἀχτίδων ποῦ μπαίνουν ὡς τὰ ἐγκατὰ τοὺς τὰ γέρικα σπήτια τῆς Ὀδοῦ τῶν Σχολείων μοιάζουνε μὲ ἀναρρωνύοντας, τοὺς ἀναρρωνύοντας τοῦ Μπωντελαίρ «ποῦ σέρνονται ζητῶντας τὸν σπάνιο ἡλιο». Καὶ τὸν βρήκανε σήμερα καὶ καθήσανε καὶ δὲν κοινοῦνται ἀλλ' ἀφίνουν νὰ τοὺς χαϊδεύη τ' ἄρρωστα καὶ τυραγνισμένα τῶν μέλη ὁ ἡλιος ποῦ τὸν ρουφᾶνε σὰν πτισιάνην φαρμακείου—σουφρώνοντας τὰ χεῖλια τοὺς...

Ξαπλωμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα ρυθμοῦ Δεύτερης Αὐτοκρατορίας γίνουμαι κι' ἐγὼ ἕνα μὲ τὰ παλιὰ σπῖτια κι' ἀναπνέω ἀπ' ὅλους μου τοὺς πόρους τὸ φῶς χωρὶς νὰ σκέπτομαι, χωρὶς νὰ θέλω τίποτα—ὅπως αὐτὰ!

Εἶμαι εὐτυχὴς σὰν ἕνα ζῶο ποῦ λιάζεται καὶ τὸ Πάνθεον ποῦ ὑψώνει ἐκεῖ κάτω τὸν στιλπνὸ του τροῦλλο δὲν μου φέρονε καμία σκέψη ὅπως ἄλλοτε. Μοῦ φαίνεται σήμερα κι' αὐτὸ σὰν ἕνα μεγαθήριο ποῦ ζεσταίνει τὴν λεία πλάτη του στὸν καλὸν ἡλιο.

Παρίοι

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΑΦΙΣΕ ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΣΟΥ

Αφίσε τὰ δνειρά σου νὰ ψηλώνουνε
Καὶ νὰ πετοῦν μὲ τάπτερα ἀδελφωμένα,
Κι' ἄς μὴν τὰ σαϊτέψη ἢ πλάνα ἐλπίδα σου
Γιατί—θὰ πέσουν κάτω πληγωμένα.

Ἄφισε τὰ δνειρά σου νὰ σκεπάζουνε
Τ' ἀγκάθια τῆς Ἀλήθειας ἀνδισμένα,
Κι' ἄς μὴν ἀπλώση ἢ Ἐπιθυμιά τὸ χέρι σου
Γιατί—θὰ γείρουν τ' ἄνθη μαραμμένα.

Ἄφισε τὰ δνειρά σου, πάντοτε δνειρα
Στοὺς κόσμους τῆς ψυχῆς ζωντανεμένα,
Κι' ἄς μὴν τὰ σφίξῃ ἢ Ἀγάπη στὴν ἀγκάλη σου
Γιατί—θὰ τὰ θρηγῆσης πεθαμένα.

(Ἀπὸ τὰ «Φωτερά Σκοτάδια»)

ΑΝΟΙΞΙΣ

ΤΑ ΦΙΛΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΜΗΛΑΣ

[Όσοι είχαν τὸ εὐτύχημα νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν ἀπὸ σκη-
νῆς διδασκολίαν τοῦ θαυμασίου τελευταίου ἔργου τοῦ κ. Στύγα
«Τοῦ Νυφίου ἢ Νύφη», ἓνα ἀληθῶς ἔξοχον ποίημα, πλήρες
λυρισμοῦ καὶ ἐξάρσεως, ἐνθυμίζον εἰς τοὺς θεατὰς τὰ ἔργα τοῦ
Corrèe, μετὰ τὸ ὅποιον ὁ διακεκριμένος συνεργάτης μου ἐπλού-
τισεν ἐσχάτως τὴν ἑλληνικὴν θεατρικὴν βιβλιοθήκην, θὰ ἐντυ-
φήσωσιν ἅπασι ἐτι εἰς τὸ κάτωθι ὄραϊον καὶ μετὰ βαθυτάτην ψυ-
χολογίαν καὶ περιγραφικὴν δύναμιν διήγημά του «Τὰ φίλια
τῆς Φιλομήλας» μετὰ τὸ ὅποιον ὁ σεμνὸς αὐτὸς τῶν Μου-
σῶν ἱεροφάντης, ὁ ἀθορύβως ἐν τῇ μονῳσει τῆς μικρᾶς νήσου
μας ἐπεξεργαζόμενος τὰ ἀριστοτεχνικὰ ἔργα του, εὐηρεστήθη
νὰ κοσμήσῃ τὸν παρόντα τόμον τοῦ «Μικρασιατικοῦ»].

Κάθησε στὴν ἐξέδρα ὁ Κοριαντῆς ὅπως κάθε βράδυ, καὶ ἀ-
φαιρέθηκε νὰ θλέπῃ τὴν πλατειὰ τῆς θάλασσης.
Καλοκαίρι πιά τώρα. Τῆς ἀνοιξῆς τ' ἀγέρια ἔσπευραν στ'
ἀκρογυᾶλια τοὺς λευκοὺς κρίνους, καὶ οἱ λευκοὶ κρίνοι δραπέτευαν
σκόρπιοι στῆς γλοερῆς ὄχθης τῶν διαγυῶν ποταμιῶν, ὅπου—τὸ πρῶτ'
—ὁ χρυσοχόος ἥλιος ἔχυνε τὰ στίλβοντα διαμαντικὰ του. Ὁ χει-
μῶνας ἦτανε μακρὰ, τὸν ἐχώριζεν ἀπὸ τὰ μέρη κείνα ἡ πλατειὰ
ἢ θύλασσα, καὶ ἡ πλατειὰ ἢ θάλασσα κοιμῶταν ἡσυχῇ τὴν ὥρα
κείνη καὶ τῇ νανοῦριζεν ἀπὸ ψηλά ὁ ἑναστρὸς—καὶ μετὰ φεγγάρι
οὐρανός.

Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, μερικὰ φῶτα λαμπήριζαν καὶ λού-
ζονταν τὸ φάντασμα τοὺς μέσα στοῦ κύματος τὴν ἄλμη. Τώρα,
χρυσὰ σπαθιά π' ἀναζητοῦνε στέμμα λιθοκόλλητο, τώρα, βῶλος
χρυσάφι ποὺ τὸν ἀναλύουν τὰ μάγια σὲ χρυσὴ βροχή, γιὰ νὰ γευ-
θοῦν τὰ χρυσὰ χαλάτια τῆς τοῦ παραμυθιοῦ τὰ ψάρια.

Μιά συγχορδία ἀπὸ νοσταλγικὰ ὄργανα ἱερωγοῦσε στὴν ξηρά.
Καὶ μαζί τους, μιά φωνή—γυναικεία φωνή, φτερούγιαζε πρὸς τὰ
κλαδιά τοῦ κήπου καὶ ὕστερα, κατέβαινε—κατέβαινε... καὶ ἔσδυνε
μέσα στὸ φλοῖσθο τῶν λευκῶν χαλίκων ποὺ τὰ φιλοῦσε λιγωμένη
ἢ πλατειὰ ἢ θάλασσα.

Ἐβλεπε τὸ φεγγάρι νὰ τρεμοφυλλίξῃ ἀνήσχιον στ' οὐρανοῦ τὰ

φυλλοκάρβια και σαν κῦμα ὄρμουςε στα στήθια του ὁ πόθος κι' ἔλεγε δ λογισμός του:

«Νά ἦταν κ' ἡ ψυχὴ μου σαν τὸ φεγγάρι ἐλεύθερη!

Κι' ἀποκρινότανε στὴ σκέψη του ἡ θάλασσα. Ἐρχότανε τὸ κῦμα τῆς στῆς ἀμμουδιάς τὰ λευκὰ χαλίκια και τὰ φιλοῦσε και τοῦ φιλοῦ ὁ φλοῖσθος ξυπνοῦσαν ἀπὸ τὸν ὕπνο τοι' τὸν Κοριατῆ. Κι' ἔστρεψε τὸ βλέμμα του ὁ Κοριατῆς στὸ κῦμα και φούσκωνε πάλι ἀπὸ πόθο ἡ σκέψη του:

«Νά μποροῦσαν ἡ καρδιά μου νὰ σκορπίση ὅπως τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης!

Πέραγεν ἡ ὥρα κ' ἡ μοναξιά του γινότανε πιὸ σκοτεινὴ, ὅταν ἀκούστηκε κοντὰ του νὰ βαδίξῃ ἓνα ὄμμα ἀλαφρό. Ἦταν μιὰ γυναίκα, τῆς ὁποίας ἡ σκιά ἐπεφταν ἀπάνου ὁ φωτεινὸ φόντο τῆς ἀκτῆς και ἐσχώριζαν στὸ φῶς τῆς ἀκτῆς οἱ γυμνοὶ τῆς ὦμοι κι' ἐστίλθαν ἀστερωπὲς μύριες ποῦλιες ἀπάνου στὰ κοντὰ φορέματά της. Κρατοῦσε στὸ δεξιὸ τῆς χέρι ἓνα δίσκο σπαρμένον ἀπ' ἀργυρᾶ νομίσματα, πῶλαμπαν στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φῶς ἀν φεγγαράκια, λευκὰ φεγγαράκια ποῦ νοσταλοῦν τὸν οὐρανὸ—πατέρα τους. Μόλις εἶδε τὴ γυναίκα αὐτὴν ὁ Κοριατῆς κι' ἔκαμε νὰ σηκωθῆ. Μά, σὰ νὰ τὸν ὄρθε στὸ κάθισμά του χέρι βαρὺ, ἔπεσε και πάλι και μὲς' τὰ στήθη του ὄρμησεν ὄρμητικὸς ἀγέρας. Αὐτῆ, πεταχτῆ, ἔκαμε δυὸ γύρους, σὰ νὰ περίμενε νὰ τῆς μιλήσῃ πρῶτος κ' εἶπε:

«Θά πῆς καλῆ—σπέρα ἢ νὰ φύγῃ;

Αὐτὸς, τὴν εἶδε θαθεῖα στὰ μάτια κι' ἀποκρίθηκε μὲ φωνὴ ἐμπνευσμένη ἀπὸ φόβο κι' ἐλπίδα:

«Ὅπως θέλεις.

Αὐτῆ, ἡ Φιλομήλα, ἀντὶ νὰ προσβληθῆ, ἔμεινε. Κατέθεσε τὸ δίσκο της σ' ἓνα σανίδι τῆς ἐξέδρας και κάθησε στὸ πλάγι του:

«Μὲ πειράζεις.— Τοῦ εἶπε.— Κακὸ δὲν σοῦκαμα ποτέ. Στὴν ἀρχὴ εἰδειχνες ἄλλη καρδιά γιὰ μένα, Τώρα και κάμποσο καιρὸ ἔγινες ἄλλος. Σὰ νὰ σὲβλαψα ἢ νὰ μὲ κατηγορῆς γιὰ κάτι. Τί σοῦκαμα; ἀν ἔχῃς περᾶπονο μαζί μου νὰ τὸ πῆς. Ἴσως και σοῦκαμα κακὸ χωρὶς νὰ θέλω. Πές μου το κ' εἶμαι ἔτοιμη νὰ ζητήσω τὴ συγχώρησί σου. Μόνο μὴ μὲ περιφρονεῖς. Καὶ σκληρὸ εἶνε κι' ἀδικο. Μήπως και φέρεσαι ἔτσι γιὰτὶ καταλαβαίνεις τὴν καρδιά μου! Πές μου το και μοῦχει κοπεῖ ἡ ὄρεξι: οὔτε νὰ τραγουδήσω—οὔτε νὰ κοιμηθῶ μπορῶ.

Αὐτῆ μιλοῦσε και τὰ μάτια τοῦ Κοριατῆ ἔδβαιναν εὐγλωττες λάμψεις. Μά ὅταν ἐτελείωσε κ' ἡ λεπτὴ φωνὴ τῆς πνίγησε στὸ ρόχθο τῶν κυμάτων σκυθρώπασε και πάλι και μιὰ κουρασμένη φράση βγήκε ἀπὸ τὰ χεῖλιά του:

«Δὲν ἔχω τίποτε· δὲν θέλω τίποτε· δὲ μοῦφταιζες σὲ τίποτε.

Ἦστερα, πλημμύρισε ἓνα κῦμα μέσα στὰ ψυχικά του, τὸν κατέλαβε τρόμος και ψιθύρισε:

«Ἄσε με, σ' ἐξορκίζω, κ' ὑποφέρω. Ἄσε με.

Αὐτῆ, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιμείνῃ περισσότερο. Περίμενε μόνο δυὸ

στιγμὲς, ἴσως κι' ἐξακολουθήσῃ, μὰ τοῦ κάκου. Σηκώθη, ἀνέλαβε τὸ δίσκο κ' εἶπε:

«Δὲν ἔκαμα τὴ γύρα μου ἀκόμα· ἀργῶ και συλλογιέμαι τῆς φωνῆς.

Ἐστράφη γιὰ νὰ φύγῃ. Ὁ Κοριατῆς ἔκαμε κίνημα:

«Τί θέλεις;— Ἀποκρίθηκεν αὐτῆ και συγκρατήθηκε σὰ νὰ τὴν κρατοῦσε μιὰν ἐλπίδα αἰφνῆδια.

«Σὲ ζητοῦν.— Εἶπεν αὐτὸς κι' ὁ τόνος του ἦταν σαρκαστικὸς κι' ἔδειχνε μιὰ σκιά ποῦ εἶχε σταθεῖ μέσ' τὸ σκοτάδι—δυὸ δῆματα ἀπὸ τὴ Φιλομήλα πίσω.

Ἐστράφηκεν ἐκεῖνη και θ' ἀνεγνώρισε τὸν ἄνθρωπον γιὰτὶ δυσφύρησε. Ἦψωσε τὴ φωνὴ τῆς κ' εἶπε:

«Τί θέλεις! Σοῦ εἶπα: Ὅχι, ὄχι, ὄχι!

Ἦ σκιά ὁμως ἐπέμενε και πλησίαζε:

«Ἐνα φίλι, ἔλεγε.— Θὰ τὸ πληρώσω. Δίνεις τόσα ποῦ σοῦ φεύγουν ἄκαρπα. Ἐνα χρυσὸ νομισματάκι τὸ φίλι. Θὰ μοῦ τὸ δώσῃς; Ἐλα, Μήλα δός μου το. Ἐλα Μήλα, ἔλα Μήλα...

Συγχρόνως, ἄπλωνε τὰ χέρια και προχωροῦσε. Τὸ φίλι ποῦ δὲν τῆς εἶδαν μὲ τὸ καλὸ, ἦταν ἀποφασισμένη ἡ σκιά νὰ τὸ λάβῃ μοναχὴ τῆς. Εἶχαν μάλιστα τὰ δάχτυλά της ἐγγίξει τῆς Φιλομήλας τὴ μέση, ὅταν ὁ Κοριατῆς ὄρθωθη, ἄπλωνε κι' αὐτὸς τὴ δεξιὰ παλάμη κι' ἓνα ἠχηρὸ ράπισμα κροτάλιε μέσα στὸ σκοτάδι:

Ἄ, ἔκαμεν ἡ σκιά.— Δὲν εἶσαι Μήλα μόνη σου; Μόνο νὰ μάθω ἦθελα ποῖος εἶν' αὐτὸς μὲ τὸ μακρὺ τὸ χέρι. Νὰ τοῦ δεῖξω ἐγὼ πῶς ἓνα ράπισμα εἶνε πιὸ πολὺ ἐπικίνδυνον ἀπὸ τὸ φίλι μιᾶς...

Ἐτελείωσε μιὰ φράση τέτοια ποῦ ὁ Κοριατῆς ἀνάφριε ὄλος. Ὁρμησε κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ἐκεῖνος τὸν ἀντιμετώπισε. Κάποιο δυστύχημα ἦταν ἦδη ἔτοιμο νὰ γίνῃ, ἀλλ' ἡ Φιλομήλα παρενέβη κ' εἶπε:

«Ἐνα λεπτὸ ἀκόμα και θὰ βάλω τῆς φωνῆς.

Και βλέπουσα πρὸς τὸν ἄγνωστο:

«Θὰ μαζευτῆ ὁ κόσμος και θὰ φωνάξω τὸνομά σου. Νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὄλος πῶς ἄνδρας μὲ γυναίκα και παιδιὰ δέρεται γιὰ τὸ φίλι τῆς τραγουδίστρας.

Ὁ ἄγνωστος κρατήθηκε. Μουρμούρισε ἀκόμα δυὸ τρεῖς βρισῆς κ' ὕστερα ταχὺς ἀπεμακρύνθη. Ἦ Φιλομήλα τότε ἔπεσε στὸ κάθισμα κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ μὲ βαθεῖς λυγμοὺς κι' ἔμοιαζε τὸ κλάμα τῆς μὲ τῶν χαλικιῶν τὸ φλοῖσθο μέσα στὸ κῦμα τῆς θαλάσσης.

Ὁ Κοριατῆς, ἀπαθῆς, κάθησε στὸ πλευρὸ τῆς και πάλι ἀπαθῆς ἦτο και βλέπῃ τῆς χρυσῆς ραβδώσε τῆς Σελήνης ποῦ τρέκλιζαν ἅπαντα ἀπάνου στὰ νερά τῆς κοιμισμένης θάλασσας.

Μόνο, σὰν ἐπέρασαν στιγμὲς κι' ὁ θρῆνος τῆς Φιλομήλας τοῦ φάνη θρῆνος παιδικὸς, ἐστράφη κι' ἀνοίξε τὸ στόμα του και νὰ εἰπῆ. Μά μετενόησε και τὰ χεῖλιά του πάλι σφάλλαν. Ἐκεῖνη, ἔξαφνα, σήκωσε τὰ μάτια τῆς κ' ἔλαμψαν στῆς παρειῆς τῆς—στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φῶς—τὰ δάκρυα.

«Γιὰ νὰ σοῦ πῶ.—Ἐκαμε. Σφούγγισε μὲ τὸ μεταξωτὸ μαντήλι τὰ μάτια τῆς κ' ἐξακολούθησε:

«Τοῦ κάκου. Οὔτε καρδιά ἔχεις, οὔτε και συμπονεῖς.

Πειράχτη αὐτὸς τότε. Σάλευαν μέσα τὰ σωτικά του κι' ἤθελε νὰ ξεσπάσῃ. Σηκώθη μάλιστα κι' ἔτι θάλεγε ἦταν πολὺ γιατί θέλησε νὰ τὸ εἰπῇ ὀρθός. Μὰ γιατί ἦταν πολὺ, ἐδίστασε. Κρατήθη πάλι κι' ἀντὶ νὰ μιλήσῃ, ἠγέρθη τὸ δάχτυλό του κι' ἔδειξε τὸ μέρος ἔπου ἀπεμακρύνθη ὁ ἀγνωστος.

Ἡ Φιλομήλα ζαλιστὴ μὲ τὸ κίνημα αὐτό. Ἐνα σκίρτημα ἀνάζησεν ὄλο τῆς τὸ σῶμα και μιὰν ἀχτίδα φεγγαριοῦ εἰσῆλθε μέσα στὴν ψυχὴν τῆς. Τὰ μάτια τῆς ἔλαμψαν ὡς τὰ πετράδια τὰ πολύτιμα:

«Τί; — Εἶπε. — Μήπως!...

Αὐτὸς ἐξηκολούθει νὰ δαχτυλοδειχτῇ. Συγχρόνως τὴν ἐβλεπε κατὰματα. Ἐκείνη, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς σκέψεως ποῦ τὴν ἐπλημμύριζε χαρὰ, χαμογελοῦσε. Κινήθη μάλιστα νὰ πλησιάσῃ πιὸ σιμὰ ἔταν τοὺς διέκοψαν. Ἡ Φιλομήλα εἶχε πολὺ βραδύνει κ' ἤρχοντο νὰ τῆς τὸ ὑπενθυμίσουν. Ἀνέλαβε και πάλι τὸ δίσκο τῆς και φώναξε:

«—Ἐρχομα!

Πρὶν ἔμως ν' ἀπομακρυνθῇ, ἔλαβε τὸ καιρὸ νὰ εἰπῇ:

«Θὰ μὲ περιμείνῃς;

«Ὅπως θέλεις.

«Ἐδῶ;

«Ἐδῶ.

Καὶ ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ ἡ Φιλομήλα, νὰ εἰπῇ λόγῳ ἀπ' αὐτοὺς ποῦ πληγώνουν, ἔψωσεν ἀκόμη μιὰ φορά τὴ φωνὴ τῆς κ' ἦταν ἡ φωνὴ τῆς πείσμα χρωματισμένη:

«Ὅσο κι' ἂν μ' ἀρνιῶνται τὰ χεῖλη σου, ἡ καρδιά σου μὲ πονεῖ. Μ' ἀγαπᾷς. Νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐγὼ ἀφοῦ ἐσὺ δὲν θέλεις νὰ τὸ εἰπῆς...

Κι' ἔφυγε τρεχάτη κι' ἀλαφρή.

Ὁ Κοριατῆς δυσαρεστήθη μὲ τὰ τελευταῖα λόγια τῆς. Θέλησε νὰ μιλήσῃ—μὰ κείνη, τότε, ἦταν μακριὰ. Ἐπῆσε στὸ κάθησμά του. Ὁ πάγος ποῦ βάρυνε τὸ στήθος του ἄρχισε νὰ λιώνῃ. Διγώθηκε τὸ κορμί του, τὸ στήθος του ἔκλινε στὸ τραπέζι, τὸ κεφάλι του ἔπεσε μέσ' τῆς παλάμης του. Κι' ἔταν ἀκούστηκεν ἀπὸ τὰ φῶτα μέσα τὸ πρῶτο τραγοῦδι—παθητικὸ τραγοῦδι, τῆς Φιλομήλας, ἔσπασεν ἕνας λυγμὸς σὰ στήθαια—ὅπως σπάζει τῆς λάμπας τὸ γυαλί—κι' ἔκλαψε. Σὰν ἀστραπὴ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ νοῦ του ἡ σκέψη:

«Προτιμότερος ὁ θάνατος παρά τέτοιαν ἀγάπη.

Ἀντίκρουσε τὴ σκηνή, στὸ φῶτα, στὸ θόρυβο, στὴν αἰγλήν, και τὴν εἶδε τὴ Φιλομήλα. Ἐλαμψαν ἡ μύριες πούλιες τῆς, ἔλαμψεν ὁ λαμμός τῆς ὁ λευκός. Ἡ φωνὴ τῆς ἦταν τονισμένη μὲ τὸ πάθος, και τὰ μάτια τῆς, προσηλωμένα στὸ σκοτάδι, πρὸς τὸ μέρος

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

πού στέκονταν αυτός. Δέν τόν διέκρινε καθόλου μὰ ἡ ψυχὴ τῆς καὶ τὸ ἄσμά τῆς ἀπευθύνονταν σ' αὐτόν.

«Κί' ὁμως, Θεέ μου, ἂν ἦταν δυνατό, ἂν ἦταν δυνατό..... ψιθύρισε.

«Μὰ ἔλα ποῦ ὁ κόσμος... Μιά τραγουδίστρα εἶνε. Μπορεῖ ποτε ἡ ἀγάπη τῆς νὰ εἶνε ἡ μόνη;

Τὸν ἀποθάρρυνε περισσότερο αὐτὴ ἡ σκέψη του:

-Προτιμότερο ἀπὸ τέτοιαν ἀγάπη ὁ θάνατος.

Ἐξηκολούθησε ν' ἀκούη καὶ νὰ βλέπη.

Ὅταν τὸ ἄσμά τῆς τελείωσε καὶ ἡ ὀρχήστρα συνώδεε τὸ φλοῦδο τῶν ἀλαφρῶν κυμάτων τῆς λιγωμένης θάλασσας τότε ἡ ψυχὴ του ἀνεκουφίζετο λιγάκι. Ὅταν ἡ φωνὴ τῆς ὑψώνετο μὲ τόνους πάθους, ἡ ψυχὴ του ἐστενοχωρεῖτο καὶ τὸνεῖρό του διελύετο:

«Ποτέ! Ποτέ! Ἐχει πούλησει τὴν ἀγάπην τῆς τόσες φορές, ἔχει σκορπίσει στοὺς ἀνέμους πουλημένα τὰ φιλιὰ τῆς.

Νόμισε πῶς τὸ πῆρε ἀπόφασι κ' ἡ ἀπόφασί του τοῦ φάνη ἀμετάτρεπτη γιὰτὶ ἀνέπνευσε. Περιμένε. Μὲ τὴν ὥρα, τελείωσαν τὰ τραγούδια καὶ κροτάλλισαν ἡχηρὰ χειροκροτήματα. Τὴν εἶδε ποῦ ἀπεχώρησεν ἀπὸ τῆ σκηνῆ, περίμενε ἀκόμη λίγα λεπτά καὶ νάτην, φάνηκε. Εἶχεν ἀποβάλει τῆς σκηνῆς τὰ φορέματα. Ἦταν τότε ἄλλο παρὰ τραγουδίστρα. Τώρα ἦταν μιὰ ψυχὴ μυστηριώδης, μιὰ καλλονὴ ποῦ τὴν στενοχωρεῖ ὁ περιορισμὸς καὶ ἐξέρχεται νὰ περιπλανηθῆ στὸ φεγγάρι καὶ ν' ἀναπνεύσῃ τάρωματα ποῦ μεθοῦν τοὺς ἔρωτες.

Ὁ Κοριατῆς, καθὼς τὴν εἶδε μὲ τὸ λαϊκὸ κρυμμένο, μὲ τοὺς ὄμους σκεπασμένους καὶ τὰ μάτια σκιασμένα ἀπὸ τὸ πλατὺ καπέλλο τῆς, τὴν πῆρε γιὰ περισσότερο ἀνγῆ. Ἐξατμίσθη ἀμέσως ἕνα σύννεφο ἀπὸ τὰ πολλὰ ποῦ πίεζαν τὰ στήθη του.

Τὸν ἐπλησίασε καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἐσηκώθη εἶπεν ἡ Φιλομήλα:

«Εὐχαριστῶ! Τὸ εἶξερα πῶς θὰ περιμένω.

Κί' ὕστερα, στρέφουσα ἕνα ἐρευνητικὸ μάτι γύρω στὴν ἐξέδρα, σὰ νὰ τὴν κατεδίωκεν ἀκόμη ἡ οἰκία ἡ διψασμένη γιὰ φιλιὰ:

«Πᾶμε.

Πέρασαν τὴν ἐξέδρα, ὕστερα τὴν πλατεία, ἔφυγαν τὰ φῶτα καὶ πῆραν τὸ δρόμο ποῦ πῆγαινε στὴν ἐξοχὴ—πρὸς τοὺς ἀγρούς. Μόλις ἀκούγονταν ἐδῶ—σὰν πόνος μακρινός—τὸ κῆμα τῆς θάλασσας, μὰ θάλασσα δὲν φαίνονταν. Ἐδῶ βασιλεῖο ἀργυρῶ. Κελαϊδούσαν γρύλοι καὶ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἔπεφτε σὲ ράκη λευκὰ ἀπάνου στὴν κοιμημένη πεδιάδα, ἀπὸ τὴν ὁποία, μέσα σταδέβαια, περνοῦσαν φανταστικοὶ κρῖνοι κί' ἄπιστα φαντάσματα!

Ἡ Φιλομήλα σταμάτησε στὸ ἔρειμα ἐνὸς φράχτη. Πίσω ἀπὸ τὸ φράχτη ἐκελάρυζε νερό. Ψεκάδες ἀσημιού—βροχὴ ἀσημένια ποῦ σπιθοβολοῦσε μέσα στὰ χόρτα, ἔδειχνε τὸ ποταμάκι ποῦ κυλοῦσε εἰρηνικῶς ἀπὸ τὸ βουνὸ στὴ θάλασσα. Μακρότερα, ὑψώνοντο πρὸς τὸν οὐρανὸ δυὸ κυπαρίσσια, ἀπὸ τοὺς φράχτες γύρω ὑψώνετο τὸ ἄρωμα—θυμίαμα ἐνὸς ἄνθους τοῦ ἀγροῦ.

«Δοιπόν!—Εἶπεν ἡ Φιλομήλα.

Αὐτὸ ἦταν πρόκλησις. Ὁ Κοριατῆς ἄρπαξε τὴν εὐκαιρία καὶ μίλησε:

«Εἶνε ἀλήθεια. Σ' ἀγαπῶ. Μὰ προτιμότερος ὁ θάνατος παρὰ τέτοιαν ἀγάπη. Εἰσαι γυναίκα ποῦ σκορπίζεις τὴν ἀγάπην σου ἐδῶ καὶ κεῖ. Ἐχεις τόσους ἀγαπήσει. Ἡ δική μου ἡ ψυχὴ πάντοτε ὠνεϊρεύτη ἀμύριστο λουλοῦδι. Ἄντι νὰ αἰσθανθῶ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴν ἰδική σου ἀγάπη—σὲ περιφρονῶ.

Θὰ εἶχε δοκιμάσει κί' ἄλλες φαίνεται βρισῆς ὅπως αὐτὲς γιὰτὶ οὔτε κὰν προσβλήθηκε:

«Γιὰτὶ;—Εἶπε μονάχα.—Γιὰτὶ μὲ περιφρονεῖς; Γιὰτὶ ὧς τότε ἀγάπησα πολλούς;

«Τάρνεσαι;

«Καθόλου.

Ὁ Κοριατῆς ἐξεπλάγη. Ἦτο βέβαιος πῶς θὰ ψευσθῆ.

«Καθόλου, εἶπε. Πολλοὺς ἀγάπησα γιὰτὶ τὸ θέλησεν ἡ τύχη μου. Ἄν μπορούσα νὰ σὲ πείσω θάλεγα πῶς κανένα δὲν ἀγάπησα κί' ἄλλο κάτι μ' ἀνάγκαζε νὰ σκορπῶ τὰ φιλιὰ μου δῶ καὶ κεῖ. Μὰ σένα σ' ἀγαπῶ. Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος ποῦ μὲ βρίζεις;

Αὐτὸς ἀνεσκιρτήσε:

«Ποιός; Ἐγώ;

«Τὸ εἶπες. Μὲ περιφρονεῖς.

Ὁ Κοριατῆς αἰσθάνθηκε μιὰ τύψη:

«Δὲν σὲ περιφρονῶ καθόλου. Εἶπα ἴσως κάτι ποῦ δὲν ἔπρεπε καὶ νὰ τὸ πῶ. Μὲ συγχωρεῖς;

«Μὲ ἀγαπᾷς;

«Σ' ἀγαπῶ, μὰ προτιμότερος ὁ θάνατος παρὰ τέτοιαν ἀγάπη. Εἰσαι γυναίκα ποῦ σ' ὄλους χαμογελᾷς—ἀρκεῖ νὰ σὲ χειροκροτοῦν. Αὐτὸ ἐμένα μὲ κάνει καὶ πονῶ. Γυναίκα πῶχει ἔτοιμο γιὰ ὄλους τὸ χαμόγελό τῆς δὲν μπορεῖ ποτέ τῆς ν' ἀγαπήσῃ ἀληθινά. Αὐτὸ, αὐτὸ εἶναι ποῦ μὲ κάνει καὶ πονῶ....

Εἶχαν ἀναβλύσει στὰ μάτια του δυὸ δάκρυα.

Ἡ Φιλομήλα τὰ εἶδε σὰ διαμάντια στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Ἀπόθεσε τὰ χέρια τῆς στοὺς ὄμους του καὶ τὸν εἶδε κατάμματα λυπημένη:

«Ζηλεύεις;—Εἶπε.

Ἐκεῖνος ἐξηγήθητῆ θέλησε νὰ παραστήσῃ ὅτι δὲν τὸν ἐξωθοῦσε τέτοιος λόγος, πῶς ἡ ἀξιοπρέπεια, ὁ κόσμος, τὸν ἐξηνάγκαζε νὰ σκέπτεται ὅπως μιλοῦσε αὐτῆ, ἐξηκολοῦθει νὰ τὸν βλέπη λυπημένη. Ὅταν ἐτελεῖωσε τοῦ μίλησε:

«Ἔστω. Τὸ καταλαβαίνω. Ἐχεις δίκιο. Ὅποιος ἀγαπάει εἶναι ἐγωῖστῆς. Ἄκουσε ὁμως.

Δίστασε σὰ νὰ ἀμφεβαλλεν ἂν ἔπρεπε νὰ εἰπῆ αὐτὸ ποῦ ἦταν ἔτοιμη νὰ εἰπῆ. Ἀπὸ λίγο ἐξακολούθησε:

«Θὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὴ ζωὴ ποῦ κάνω τώρα' θὰ σφαλίσω τὸ στόμα μου καὶ πιά ποτέ δὲν θὰ τραγουδήσω. Θὰ γίνω τιμια, ὅπως

μέ θέλεις τίμια. Θά ζω γιά σένα κ' ἡ ἀγάπη ἡ δική σου θά μέ κά-
νῃ ν' ἀναζῶ. Ὅρκιζομαι πῶς ἡ καρδιά μου ποτέ σ' ἀλήθεια δέν
ἀγάπησος. Ὅλη τήν ἡμέρα κί ὄλη τή νύχτα, ὅταν εὐρισκόμουν
μόνη, πονοῦσεν ἡ ψυχὴ μου κί ἔκλαιγε. Σένα ὄμως σ' ἀγαπῶ. Σ'
ἀγάπησα γιατί ποτέ δέν μοῦ ἐφέρθησ ὡς τούς ἄλλους. Σὺ μέ κύ-
ταξες πάντα μέ τρόπο πῶδεχνες καλὰ πῶς δέν πλησιάζεις μοναχά
γιά ν' ἀπολαύσῃς τὰ φιλιὰ μου. Μά πῶς ἦσουν λυπημένους γιατί
στοὺς ἄλλους τᾶδυνα. Σ' ὀρκίζομαι πῶς ἄλλη γυναίκα θά γινῶ
καί θ' ἀφροσωθῶ πρὸς σένα γιατί καταλαβαίνω πῶς ἡ δική σου ἡ
καρδιά εἶν' ἀνδρική ἀληθινὰ καί μέ αἰσθήματα εὐγενικά...

Ὁ Κοριατῆς ἔδλεπε κί ἄκουγε.

Ἐφ' ὅσον ἡ Φιλομήλα μιλοῦσε, μετεμορφῶτο στή σκέψη του.
Τὸν κατέλαβεν ἐξ ἐφόδου ἡ ἐπιθυμία νὰ τήν ὀνομάσῃ μάρτυρα.
Ἡ ὀμιλία τῆς, ὀμιλία ἀπλή, τοῦ ἔκανεν ἐντύπωσι ὀμολογίας παρ-
θένου! Ἡθέλησεν ἐξαφνα νὰ τήν δικαιολογήσῃ ὅταν, μονομιᾶς καί
πάλιν, ἡ προλήψεις κί ὁ κόσμος κ' ἡ δισπιστία ἔπεσαν ἀπάνω του.
ἀνατινάχτη ἀπὸ τὴ νάρκη του, ἔδωξε τὴ συγκίνησι του κ' εἶπε:

«Ποτέ! Προτιμότερος ὁ θάνατος παρὰ τέτοιαν ἀγάπη...»

Αὐτὴ προσβλήθη, ἀπομακρύνθη δυὸ βήματα καί σὰ νᾶδριζεν,
εἶπε μέ χαιρεκάκια:

«Κί ὄμως μ' ἀγαπᾶς.

Διέσχισ τὰ στήθη τῆς ἕνας στεναγμός.

Δέν θέλω νὰ ἱκετεύσω. Ἡ ἀγάπη δὲ γίνεται ἐλεημοσύνη. Χαί-
ρε. Μείνε μέ τήν περιφρόνησι σου καί γῶ τραβῶ τὸ δρόμο μου. Θά
ριχτῶ στο βόρβορο—θ' ἀτιμάσω καί τήν καρδιά μου κί ὅταν μοῦ
λείψουν ἄλλα θά σέ λησμονήσω τότε. Ἐσὺ νὰ πηγαίνῃς ν' ἀγαπή-
σῃς ἄλλη, γυναίκα τίμια, γιατί ἐγὼ εἶμαι γυναίκα πωλημένη. Αὐτὸ
δὲ θά σοῦ ταιριάζῃ πιὸ πολύ. Μόνο σὰν περάσῃ ὁ καιρὸς καί μέ
συναντήσῃς πάλι θά σ' ἐνοχλῇ ἡ συνείδησι σου γιατί ἀπὸ σένα χάθηκα.

Ἀπομακρύνθη δυὸ βήματα ἀκόμη.

«Πηγαίνω νὰ τὸν εἶρω. Ἐχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰ φιλιὰ μου. Ἀκρι-
βοπουλοῦνται τῆς Φιλομήλας τὰ φιλιὰ. Χαίρε!

Ἐστράφη κί ἔφευγε.

Ἐκεῖνος, συντριμμένος, μιὰ βρῆκε σκέψη. Νὰ τήν κρατήσῃ. Νὰ
μὴ τήν ἀφίσῃ καί φύγῃ. Ἀδιάφορο ποιὸ θάταν τάποτέλεσμα. Ἐ-
τρεξε πίσω τῆς καί φώναξε:

«Φιλομήλα!

Ἐκεῖνη στάθηκε. Τὴν ἐπλησίασε, τὴν ἄρπαξε στὰ χέρια του,
τήν ἔσφιξε στὰ στήθη του καί τὴν ἐφίλησε στὰ χεῖλη. Κί ἔκλα-
ψαν κ' οἱ δυὸ.

Πῆραν πάλι σιωπηλοὶ τὸ δρόμο τους. Βάδιζαν ἀργά-ἀργά. Ὁ
Κοριατῆς τὴν κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι. Τὸ φεγγάρι φώτιζε τῆς ὠ-
χρὲς μορφές των κ' ὄλη ἡ πεδιάδα χλωμάνθιζεν ἀπὸ τῆς λευκῆς
ἀχτίδες του. Ἀπὸ τὸ βουνό—πέρα—ἄρχιζεν ἦδη νὰ πνέη μιὰ δρο-
σερὴ αἴρα κί ἀπάνου ἀπὸ τῆς κορυφῆς του δειλοπλανώταε μιὰν
ἀπόκρυφη λάμψη ποῦ πρόδιε πῶς ἡ ραδοδάχτυλη αὐγὴ ἐσήμωσε.

Πέρασαν τὸ δρόμο, τὴν πεδιάδα διεδέχτηκαν καί πάλι κῆποι,
τοὺς κήπους κτίρια. Ἀπὸ λίγο βρέθησαν ἐμπρὸς στο σπίτι τῆς.
Ἐνα σπιτάκι ποῦ λεύκαζε στο βάθος ἐνὸς κήπου. Κάποια πηγὴ
κρυμμένη μέσα στὰ χορτάρια ἐκελάρυζε. Εἰσῆλθαν μαζί στον κήπο.
Κάτου ἀπὸ τὰ δένδρα, ὅπου δέν τούς ἔδλεπε οὔτε τὸ φεγγάρι,
στάθηκαν.

«Λοιπόν.—Εἶπε ἡ Φιλομήλα.—Μ' ἀγαπᾶς;

«Σ' ἀγαπῶ.

Καί ἀφοῦ κόμπιασεν ἀπὸ συγκίνησι, συνεπλήρωσε:

«Ἀπ' αὐτὴ τὴν ὥρα εἶσαι μνηστὴ μου.

Ἡ Φιλομήλα τὸν ἐφίλησε στο μέτωπο καί τοῦ εἶπε:

«Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ κάνεις θά σ' εὐλογῆσῃ ὁ Θεός.

Κί ἐπειδὴ ὁ Κοριατῆς ἦταν ἐτοιμος νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ στο
σπίτι, τὸν ἐσταμάτησε μέ φιλικὸ κίνημα:

«Εἶμαι τίμια γυναίκα. Καλὴ—νύχτα.

Τοῦ ἔσταειλεν ἕνα φιλὶ στὰ ἄκρα τῶν δαχτύλων τῆς κί ἐξηφα-
νίσθη κάτου ἀπὸ τὰ δένδρα. Αὐτός, ἀπόμεινεν ἀκίνητος κί ὅταν
πιά τὸ βῆμά τῆς ἔσβυσε μέσα στῆς φυλλωσιές, διέσχισε τὸν κήπο
πάλι, βγήκε στο δρόμο καί μετέβη κατ' εὐθείαν σπῆτι του. Ἐπεσε
στο κρεβάτι του κί ἐνῶ ἦταν κουρασμένος ἀγρύπνησεν ἕως τὸ
πρωί. Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέτειλε χρυσός κί ἡ πρωτιές του ἀχτίες
εἰσῆλθαν στο δωμάτιο του κί ἔσπειραν χρυσόν κ' ἐλπιδες, ἔκλεισε
τὰ μάτια καί κοιμήθη βαθεῖα ἕως τὴν ὥρα ποῦ ἀνατέλλει τὸ φεγ-
γάρι καί σπείρει μέσ' τοὺς κήπους ἄργυρον καί μυστήρια.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΥΓΓΑΣ

— Φρίκη, βρε ἀδελφέ, νὰ μὴ μοῦ κἀνῃ οὔτε ἕνα δόμινο!
— Ἄμ' ἐγὼ ποῦ δέν βρῖσκω οὔτε ἕνα μύτο στο μέτρο μου!

ΔΗΜΩΔΕΣ ΡΟΔΙΑΚΟΝ ΠΟΙΗΜΑ

- Ἀρκήν' ἀπὸ τὸ σήμαντρο, πατᾶς στὸ σήμαντοῦρι
 Κόρη καὶ νηὸς δικάζεται ἀπὸ τὸ παραθύρι,
 Ὁ νηὸς γυρεύει τὸ φιλι κ' ἡ κόρη δακτυλίδι,
 Ὁ νηὸς τὸ δακτυλίδιον τοῦ τὴν κόρην' ἐν τὸ δίνει
 5 Μηδὲ κι' ἡ κόρη τὸ φιλι τὸν νηὸν ἐν τὸ χαρίζει.
 — Τοιγάρης κ' εἶμαι χρυσοφός νὰ κάμω δακτυλίδια,
 Νὰ τὰ χαρίζω ὅδω κ' ἐκεῖ σάν μῆλα σάν ἀπὴδία;
 — Τοιγάρης καὶ μ' ἐγέννησεν ἡ μάνα μου γιὰ (σ)σενάν;
 Ἐγέννησέ με γιάλλον νηὸν καλλίτερον πούσ σεναν.
 10. Καὶ μὲ τὴν παραπόνεσιν σφαλᾶ τὸ παραθύρι.
 Κι' ἔκαμεν μῆνες σφαλλικτόν, χρόνον καὶ ἐν ἐννοίει
 — Στρῶσέ μ' ἡμᾶν τὴν κλίνην μου καὶ τώρα ὁ γυιὸς
 [σου πάει
 Γιατροὶ μπαίνουν, γιατροὶ βγαίνουν, δὲν βρῖσκουν τὴν
 [γιατρείαν τοῦ
 Κι' ἔνα μικρὸν γιατρόπουλλον ἀπὸ τὴν Βενετίαν,
 15. Ποῦ τὸ χεράκι τὸν ἀρπᾶ καὶ βρῖσκει τὴν αἰτίαν,
 — Ἐσέν' κινράμ' ὁ γιούκας σου δὲν ἔχει ἀρρωστίαν,
 Ἀγάτης λογισμὸν ἔχει κι' αὐτ' εἶναι ἡ αἰτία.
 Πεῖτι καὶ φεύγει ὁ γιατρός, ἡ μάνα τοῦ ῥωτᾶ τον.
 — Πέμε υἱέ μου ποιᾶν γαπᾶς κι' ἐγὼ νὰ σὲ τὴν δώσω.
 20. — Μάνα μου κείνην ποῦ γαπῶ τὴν δὲν ἔχει Σουριά,
 Μηδὲ στὴν Μπόλιν βρῖσκειται, μηδὲ στὴν Βενετίαν,
 Ἀπ' οὐναὶ τὰ μαλλάκια τῆς ψιλᾶ σάν τὸ μετάξιν
 Καὶ κάθε γίνα γίνεται σαιττα νὰ μὲ σφάξῃ
 Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὸ κούτελλο ποῦνα σάν φεγγάρι,
 25. Ποῦ τὸ λιμένουσιν πολλοὶ ποῦ ποῦθεν νὰ μτροβάλλῃ.
 Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὰ μάτια τῆς τὰ σχίζομυδαλάτα,
 Ποῦ σιζίσασιν καὶ βγάλλασιν γιατροὺς μὲ τὰ δροσάτα.

- Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὴν μύτην τῆς, ἀπ' οὐναὶ σάν κοντύλιν
 Ποῦ γράφ' ὁ Βασιληᾶς χαρτίν καὶ πέμπει στὸν Βεζύρη.
 30. Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὰ χεῖλη τῆς ἀποῦναὶ σὰμ μερτζάνιν.
 Ποῦ πίνει ὁ Βασιληᾶς καφφέν στὸ φαρφουριν φλετζάνιν.
 Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὰ δόντια τὰ πυκνοφυτεμμένα,
 Ὁ ἔρωτας τὰ φύτευε τόμ μῆνα ἕναν ἕνα.
 Ἀμ' πῆς καὶ γιὰ τὴν γλῶσσαν τῆς τὴν ἀηδονολαλοῦσαν;
 35. Ποῦ τὴν ἐπέρναν τὰ πουλλιά σκοπὸν καὶ κελλαδοῦσαν.
 — Γι' ἀφτὸ χολλιάς υἱγιούκα μου γι' ἀφτὸ χολλιάς υἱγιέ
 [μου,
 Νὰ στείλω χίλλιες τὸ πορνό, μύρριες τὸ μεσημέριν,
 Τὰ ἡλλιοβασιλέματα νὰ πάω κι' ἀπατή μου.
 Ἔστειλε χίλλιες τὸ πορνό, μύρριες τὸ μεσημέριν,
 40. Τὰ ἡλλιοβασιλέματα ἐπήγε κι' ἀπατή τῆς.
 — Ἄνοιξ' ἀνοιξε λιγερὴ κι' ὁ Γιαννακῆς πεθθαίνει,
 — Ἄν εἶν' κακά, ἄς μὴ σηκωστῇ, κι' ἂν κείττεται ἄς μὴ
 [γρᾶννη
 Κι' ἂν εἶναι γιὰ τ' ἀλλόγου μου ἡ πλάκα νὰ τόφ φάῃ.
 Ἐγύριεν ἡ μάνα τοῦ μὲ τὰ καμένα χεῖλη.
 45. — Καλῶς τὴν τὴμ μανοῦλλάμ μου μὲ τὰ καλὰ μαντάτα.
 — Κακῶς τὴν τὴμ μανοῦλλάσ σου μὲ τὰ κακὰ μαντάτα,
 Ἦ λιγερὴ ἐγύριεν καὶ δὲν σὲ θέλει ἄντραν.
 — Φέρμε μανὰ τὰ ροῦχα μου τάρρασαν ἀνερράδες.
 Καὶ ποῦ μὲ τὰ συγκόψασιν τῶν δράκοντων ἡ μάναις.
 50. Φέρνει κείνη τὰ ροῦχά του τάρρασαν ἀνερράδες,
 Καὶ ποῦ τῆς τὰ συγκόψασιν τῶν δράκοντων ἡ μάναις
 Βάλλει τὸ φέσιν τοῦ στραβά καὶ τὸ βιολίν στὸν νῶμον,
 Κι' ἐκίνησεν νὰ πορπατῇ, κι' ἔλαμπεν ὁ καμένος,
 Καὶ ποῦ τῆς ἀγαπᾶ περνᾶ κι' ὄρηο τραγοῦδιλ λέει
 55. «Μπρόβαλε κόρη μπρόβαλε πολλὰ χαριτωμένη
 Ἀπούχεις τὴν καρδοῦλλαμ μου τριὰ δάκτυλα καμένη»
 Κι' ἐκείνη ὡς τὸν ἔκουσεν νοίει τὸ παραθύρι
 — Καλῶς τον τὸν Αὐγερινόν, Αὐγερινόν Ἀγέραν,
 Καὶ τῆς καρδιάς παρηγοριάν καὶ τοῦ κορμιού μ' ἀστέραν
 60. — Ἐθάρεψα μαυρομματοῦ κ' εἶχες με κακωσύνη
 Ποῦ τὴν μτροχθεσινὴν βραδυὰν ἀπόφασιν ἐκείνη
 — Ἄν ἔθεν σὲ κρατῶ κακίαν δὲν ἔθεν νὰ μτροβάλλω
 Στὸν νούτσην τῶν μαλλῆκαριῶν ἕναν καὶ δηὸν νὰ σφάλλω

Τὸ δημῶδες τοῦτο ποίημα ἀπεσπάσθη διὰ τὸ Μικρασιατικόν

ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς ἡμῶν ποικίλων δημοδῶν ποιημάτων τῆς νήσου Ρόδου, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἐγράφησαν καθ' ὑπαγόρευσιν μιᾶς ἐβδομηκοντούτιδος γραίας κατοίκου τῆς Πρωτευούσης Ρόδου, ἣ ὁποία διεβεβαίωσεν ἡμῖν ὅτι ἐδιδάχθη ταῦτα ἐκ στήθους κατὰ τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίαν παρὰ τῆς μάμμυς αὐτῆς, ὄγουσας τότε τὸ ἐνενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς.

Ἐν Ρόδῳ 1915

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ δ. ν.
Διηγήτορας

ἈΔΕΛΦΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ἡ μουσικὴ εἶναι τέχνη εὐτελής. Σύγκρισίς αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας ὡραίας τέχνας. Ἡ μουσικὴ εἶναι ἐπίφοβος ὡς ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ἠθικὴν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐν ᾧ δὲν ἐδίωκσαν πλεῖστοι ὄσοι νὰ ἐξυμνήσωσι τὴν μορφωτικὴν, ἐξημερωτικὴν καὶ ἠθροπλαστικὴν δύναμιν τῆς μουσικῆς καὶ μόνον ἐταλόντευοντο, ἀνέδει νὰ θεωρήσωσιν αὐτὴν, ὅπως ὁ θεὸς Πλάτων, ὡς ἀνάμνησιν οὐρανίου εὐδαιμονίας, ἣ ἐὰν ἤρμοξε μᾶλλον ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὴν, ὅπως ὁ Gioberti, ὡς μίαν προφητείαν, ὡς μίαν προαισθησιν, ὡς ἐν προμήνυμα τοῦ εὐτυχοῦς μέλλοντος, εἰς ὃ πάντες ἀτενίζοντες ἐλπίζομεν, ὑπῆρξαν τούναντίον ἄλλοι, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ ἰσχυρισθῶσιν, ὅτι ἡ μουσικὴ εἶναι τέχνη εὐτελής, καθαρὰς καὶ βραχείας αισθητικῆς ἡθροῆς, ἀνευ εὐγενοῦς σκοποῦ, ἀμφίβολος ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτῆς, ἰδιότροπος καὶ ἀσταθῆς, ὅπως ὁ συρμός, ἀμοιρος πάσης ἐπιδράσεως ἐκπολιτιστικῆς καὶ ὅλος ἀναξία ν' ἀπασχολῇ τὸν νοῦν τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ φιλοσόφου.

Πρὸ ὀλίγων δὲ μάλιστα ἐτῶν ὁ κ. Φραγκίσκος Ραλογαῆν ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ «ἐὰν ἡ μουσικὴ ἐξευγενίξῃ τὸ ἦθος» δὲν ὤκνησε νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ὡς μέσον ἠθικῆς παραλυσίας, ὡς δραστήριον ναρκωτικόν, ὅπερ ἐκμεταλλεῖνται πρὸ παντός οἱ τύραννοι, ὅπως καταπνίγωσι καὶ ἀποναρκῶσι τὰ εὐγενῆ καὶ γενναῖα τῶν λαῶν αἰσθήματα κτλ.

* Ἀληθές μὲν βεβαίως εἶναι ὅτι ἡ θεία αὕτη τέχνη δὲν ἴσχυσε νὰ μαλάξῃ τὴν αἰμοχαρῆ τοῦ πᾶνυ φιλομούσου πλήν ἀπαισίου τυράννου Νέρωνος καρδίαν καὶ τιῶν ἄλλων, ἀλλὰ τὰ μονομερῆ ταῦτα γεγονότα εἶναι πάντῃ ἀνίσχυρα πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ ἀδιασείστου τεμένου, ὅπερ ἀπὸ μακρῶν αἰῶνων ἀνήγειρεν ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν.

Πρὸς τούτοις οἱ πολέμιοι τῆς μουσικῆς κηρύττουσιν, ὅτι αὕτη εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνος, καθ' ὅσον κατορθοῖ ἀτιμωρητῆ νὰ διαφθεῖρῃ καὶ ἐπιφέρῃ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Οὐδαμῆ ἀλλή τέχνη, ὡς αὕτη, λέγουσιν, ἔχει τὸ ἀτυχές προνόμιον τοῦ νὰ ἐξεργεῖ εὐγενεῖς ἀμα καὶ ἀγενεῖς στοχασμούς. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἐμπνέει ἰδέας μεγαλείου,

μεγαλοπρεπειας, σεμνής αυστηρότητος. Ἡ γυμνότης τῆς γλυπτικῆς δύναται νὰ καταλίπη ἠθικὰς καὶ ἀγνάς ἐντυπώσεις. Ἡ γραφικὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὰς διδακτικωτέρας, τὰς ὑψηλοτέρας σκηνάς. Εἶνε ἀληθές μὲν ὅτι ἐνίοτε ὁ τεχνίτης καταχρῶμενος τὰς εὐκολίας, ἄς χορηγοῦσιν αὐτῷ αἱ εἰκαστικαὶ τέχναι, προσπαθεῖ νὰ ἱκανοποιῇ τὴν διεφθαρμένην ὄρεξιν τῶν αἰσθησῶν καὶ τὴν νοσηρὰν περιέργειαν τῆς φαντασίας· ἀλλ' ἐν αἰσχρὸν ἄγαλμα, ἐν ἄσμενον ἰχνογράφημα οὐδένα ἐξαπατῶσι καὶ ἀπροκαλύπτως λέγουσιν ὅτι θέλουσι νὰ εἰπωσιν.

Ἡ γραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ, ἐπιλέγουσιν οἱ αὐτοί, εἶνε τέχναι ἄβολοι, εἰλικρινεῖς, καθ' ὅσον οὐδὲν ἀποκρύπτουσαι ὀπλιζουσιν οἴοναι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τῶν φαύλων προθέσεών των. Ἐάν λοιπὸν διαφθαρῇ τις τὴν ψυχὴν, ὀφείλει νὰ μέμφηται καὶ καταδικάζει ἐαυτὸν καὶ οὐχὶ τὰς τέχνας ταύτας. Ἄλλ' ἡ μουσικὴ ἀπὸ τοιαύτης ἀπόψεως εἶνε τέχνη ὑπουλος, κατ' ἐξοχὴν ὑποκρίτρια. Οὐδέποτε γνωρίζει ἀκριβῶς νὰ ἐκφράσῃ ὅτι τῇ ἀρέσκει. Αἱ σημασαίαι τῆς γλώσσης αὐτῆς εἶνε πολλαπλαῖ, ὅπως ἀπειράριθμοι εἶνε αἱ φανταστικαὶ ἰδέαι, ἄς δύναται νὰ συλλάβῃ.

Αὕτη συμβουλεύει τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, τὸ πάθος ἄμα καὶ τὸ καθήκον κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν, ἐν τῇ αὐτῇ φράσει, μὲ τὸ αὐτὸ ἡχηρὸν τῆς ἁρμονίας κύμα. Ἐνεκα δὲ ταύτης τῆς συγχύσεως τῶν αἰσθημάτων, ἕνεκα τῆς ἀδιαφορίας ταύτης εἰς πάσας ἀδιακρίτως τὰς ἐκφάνσεις τοῦ βίου ἀπαρέσκει καὶ προκαλεῖ σπουδαίους φόβους, ἅτε δυναμένη νὰ καταστῇ ὑπερβαλλόντως ἐπικίνδυνος εἰς τὴν ἠθικὴν.

Κατὰ τῶν κατηγοριῶν τούτων τῆς τέχνης τοῦ μουσηγέτου Ἄπῶλλονος ὑπερημύθησαν πλείστοι θεράποντες καὶ λάτραι αὐτῆς, μάλιστα δὲ λίαν πειστικῶς ἤλεγξε καὶ ἐπιστημονικῶς ἀνεσκεύασεν αὐτάς, ὡς πάντῃ ἀυστάτους, ὁ ἐπιφανὴς ἱατρός καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Βενετίᾳ γυναικείου φρενοκομείου τοῦ ἁγ. Κλήμεντος Καζσαρ Vigna ἐν τῷ περιωνύμῳ αὐτοῦ συγγράμματι «περὶ τῶν διαφορῶν ἐπιδράσεων τῆς μουσικῆς», ἐξ οὗ ἠντλήσαμεν ὡς τὸ πολὺ τὴν ὅλην τῆς παρουσίας μελέτην.

Ἐλεγχος τῶν πολεμίων τῆς μουσικῆς καὶ οὐσιώδης χαρακτῆρ αὐτῆς—Ἀπαραίτητος καὶ ἀναγκαία ἡ ἀληθὴς τῆς ψυχῆς ἀνατροφή.

Ὡς πρὸς τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῆς μουσικῆς ὀφείλει τις, κατὰ τὸν Vigna, νὰ ἰσχυρισθῇ τὸ ἐναντίον. Ἄφ' οὗ αὕτη εἶνε κατὰ τὴν λίαν ἐκφραστικὴν ρῆσιν τοῦ Gio Michter, ἡ ἄρνησις κατ' ἐξοχὴν παντὸς ὀλικοῦ αἰσθηματος οὐδεμία τέχνη ὑπάρχει· μᾶλλον ἄλλος αὐτῆς. Ἡ ἰδιότης δ' αὕτη καθιστᾷ αὐτὴν ἀπείρως ὑπερτέραν ὄλων τῶν ἀδελφῶν τῆς. Ἡ ὑπεροχὴ δ' αὐτῆς εἶνε τοιαύτη, ὥστε κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς καὶ διαφθορᾶς εἶνε ἀμέτοχος τῶν κακιῶν, αἵτινες καταπιχνοῦσι τότε τὰς εἰκαστικὰς τέχνας. Αὗται περιοριζόμεναι ἐν τῇ ἐκφράσει των, ὀλιγώτερον εὐκαμπτον ἐν τοῖς στοιχείοις των, ἄ-

ΕΞΗ ΤΕΧΝΗ

FALKLAIBURG

ΕΜΠΝΕΥΣΙΣ

πειθονόμενα ιδιαίτερος εις τὰς αισθήσεις, παράγουσιν οὐχί σπανίως τὰ αἰχρότερα καὶ μουσαρώτερα ἀντικείμενα.

Παρά τῆς μουσικῆς ὁμως δὲν δύναται τις νὰ φοβῆται τοιαύτην βλάβην. Ἡ μουσική, παρατηρεῖ συγγραφεὺς τις, δύναται νὰ εἴνε υπερήφανος, καυστική, εἰρωνική, ἠθονική κτλ. ἀλλ' οὐδέποτε ἐπονεϊστος οὐδὲ αἰσχρά. Αἱ συνήθειαι τῆς τέχνης ταύτης εἴνε τοιαῦται, ὥστε, εἰς τὸ κακὸν δὲν ὑπάρχει ἤδη ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἀκρατοῦ, ἢ φαντασία δὲν τὸ διακρίνει, οὐδὲ ἡ ψυχὴ τὸ παραλαμβάνει: τεθέντος ὅτι αἱ τεχνικαὶ αὐτῆς μελωδίαι δύνανται ἁπλῶς ν' ἀνταποκρίνωται εἰς εὐτελῆ καὶ ἀξιοκαταφρόνητα αισθήματα.

Τὸ πᾶν λοιπόν ἤρτηται ἀπὸ τὰς ιδιαίτερας τῆς ψυχῆς διαθέσεις ἐφ' ὧν ἡ μουσικὴ ἐνασκει σοφράν καὶ ἀκαταγώνιστον ἰσχύον, κρατύνουσα σταθερῶς τὸν χαρακτήρα αὐτῶν.

Ἐὰν δ' εἴνε ἀληθές, ὡς θαυμασιῶς ἀποφαίνεται ὁ διάσημος μαρκήσιος di Bloqueville. ὅτι ἡ γοητεία καὶ τὸ θαῦμα τῆς μουσικῆς ἔγκειται εἰς τὸ νὰ διηγῆται ἐκάστῳ ἐξ ἡμῶν τὸ ὄραμα τῆς ἡμετέρας καρδίας, τὸ πρόβλημα τοῦτο εἴνε λελυμένον. Εἴνε τὸ αὐτὸ χρυσὸν νόμισμα, ὅπερ διέρχεται διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' εἰς μὲν τὴν χεῖρα τοῦ ἀγαθοῦ μεταμορφοῦται εἰς ἄρτον διὰ τὴν χήραν καὶ τὰ ὄρφανά, εἰς δὲ τὴν χεῖρα τοῦ κακοῦ εἰς ἀκολασίαν, κραυγὰν, προδοσίαν καὶ δολοφονίαν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ῥόδου σταματῶσιν ἢ μέλισσα καὶ ὁ ὄφις, ἀλλ' ὁ ἐκμυζώμενος χυμὸς ἐν μὲν τῇ κόλπῳ τῆς μελίσης μεταβάλλεται εἰς μέλι, ἐν δὲ τῷ τοῦ ὄφιος εἰς δηλητήριον. Καὶ ὁμως τὸ ῥόδον εἴνε ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνθέων, ὁ χρυσὸς ὁ βασιλεὺς τῶν μετάλλων. Ὁ αὐτὸς λοιπὸν λόγος καὶ περὶ μουσικῆς, τῆς βασιλίδος, τῆς πρωτοτόκου τῶν τεχνῶν.

Ὅτω λοιπὸν ἀναλόγως τῶν ιδιαίτερον κλίσεων τῆς ψυχῆς, ἀναλόγως τῆς διευθύνσεως, ἣν δίδει τις εἰς τοὺς στοχασμοὺς καὶ συναισθήματα, ἡ μουσικὴ ἐξεγείρει ἢ εὐγενῆ καὶ γενναία αισθήματα, ὅποια εἴνε ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, τὴν πατρίδα, τὴν οἰκογένειαν, ἢ πάθῃ εὐτελῆ καὶ ταπεινά. Μὲ τὴν δύναμιν δὲ τῆς μαγικῆς ἁρμονίας ἐξεγείρει καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δέ, καθ' ὅσον, ὡς παρατηρεῖ ὁ διάσημος Boudillac, ἰδιάζων χαρακτήρ τῆς τέχνης εἴνε νὰ ἐντείνῃ εἰς μέγιστον βαθμὸν τὰ εὐγενέστερα καὶ κακοηθέστερα συναισθήματα.

Ἡ μουσικὴ λ. χ. ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐξάπῃ τὸ θάρρος ἡμῶν ἀλλὰ τὸ θάρρος τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἐξ ἴσου πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς βουλήσεως. Ἐμβατήριον πολεμικὸν ἐξεγείρει τὸ πολεμικὸν μένος ὁ δειλότερος καθίσταται εὐτολμος καὶ γενναίως ἀντιμετωπίζει τοὺς κινδύνους τῆς μάχης. Ἄλλ' αὐτὴ αὐτὴ ἡ μουσικὴ, ἣτις ἐνισχύει τὸν γενναῖον στρατιώτην ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς, δύναται ὡσαύτως νὰ παρορμηθῇ τὸν στασιαστὴν καὶ πειρατὴν εἰς τὰς ἀγριωτέρας καὶ θηριωδετέρας πράξεις.

Ὁ δαιμόνιος Πλάτων εἶχε βεβαίως προαισθανθῆ τοιαύτην ἀλλ-

θειαν ἀποφηνάμενος, ὅτι ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ ἁρμονία ἔχουσιν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὴν ψυχὴν, νὰ δεσπόζωσιν αὐτῆς, νὰ εἰσάγωσιν εἰς αὐτὴν τὸ ὄρατον καὶ νὰ τὴν ὑποβάλλωσιν εἰς τὸ ἴδιον κράτος, ὑπὸ τὸν ὄρον ὁμως νὰ εἴνε ἡ ἀνατροφὴ εὐπρεπῆς καὶ κατάλληλος, διότι ὅλλως ἐταν δηλαδὴ αὕτη παραμελῆται καὶ νοθεύεται συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. Ἀπαραίτητος λοιπὸν κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἀναγκαῖα ἀποβαίνει ἡ ἀληθὴς τῆς ψυχῆς ἀνατροφή, ὅπως ἐπιτελῆ ἡ μουσικὴ τὸν ἀρχικὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν αὐτῆς προορισμόν.

Ἡ μουσικὴ εἴνε διαφθορεὺς ὡς ὀξύνουσα τὴν εὐαισθησίαν.

Ἄλλ' οὐχ ἤττον οἱ συστηματικοὶ ὕβρισταί τῆς μουσικῆς βαίνουτες περαιτέρω λέγουσιν, ὅτι ἡ μουσικὴ εἴνε διαφθορεὺς, οὐδόλως ἀναγνωρίζοντες πᾶν ὅτι αὕτη ἔχει εὐγενέες καὶ ὑψηλὰς. Ἡ μουσικὴ, λέγουσιν, ἐντείνει παρὰ πολὺ καὶ ὀξύνει τὴν εὐαισθησίαν. Ἐὰν δὲ κατὰ φυσικὸν νόμον εἴνε φρόνιμον καὶ συνετὸν νὰ διατηρῆται εὐλογος ἰσορροπία μεταξὺ τῶν διαφόρων φυσικῶν ἰδιοτήτων καὶ νὰ παρακωλύηται ἡ ἐπικράτης ἢ ἡ υπερβολικὴ ἀνάπτυξις τῆς μᾶς πρὸς ζῆμίαν καὶ βλάβην τῆς ἑτέρας, δέον νὰ ποτρεύωμεν καὶ ἀπομακρύνωμεν πᾶν τὸ τείνον νὰ ἐρεθίσῃ υπερβαλλόντως τὸ νευρικὸν σύστημα.

Ζῶμεν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐξίκετο εἰς μέγιστον βαθμὸν ἡ εὐαισθησία, ἣτις εἴνε πρόξενος τοσοῦτων ταλαιπωριῶν καὶ τοσοῦτων ἀτυχημάτων. Ἐρχομεν λοιπὸν ἀνάγκην, ἐπιλέγουσιν οἱ αὐτοί, οὐχί ἐξεργητικῶν καὶ ἐρεθιστικῶν, ἀλλὰ τονωτικῶν καὶ ρωστικῶν φαρμάκων. Οὐδεμία δ' ἴσως ἐνέδρα εἴνε μᾶλλον τῆς γοήσεως μουσικῆς ἐπίφοβος καὶ ἐπικίνδυνος εἰς τὸν ἀρρενωπὸν τοῦ χαρακτήρου, οὐδεμία συντελεῖ περισσώτερον εἰς τὴν ἐκθίλυνσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν διασάλευσιν καὶ ἀπόσειν τῆς εὐσταθείας ἐκείνης, ἣτις δέον νὰ εἴνε ὁ ὕψιστος σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς.

Ἄνασκειὴ τῆς δοξασίας ταύτης.

Ὁ ἐξοχος ἰατρὸς Vigna ἐλέγχων τὴν θεωρίαν ταύτην τῶν ὑποστηρίζόντων, ὅτι ἡ μουσικὴ εἴνε διαφθορεὺς ὡς προάγουσα καὶ ὀξύνουσα τὴν εὐαισθησίαν, παραδέχεται δύο εἴδη εὐαισθησίας, τὴν φυσικολογικὴν καὶ τὴν νοσηράν. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν πρώτην διατείνεται, ὅτι οὐδεμία ἐντείνῃ βλάβῃ προέρχεται, καθ' ὅσον ἡ ὀξύτης τῆς ἀντιλήψεως, ἢ λεπτότης τῆς καλαισθησίας, ἢ ζωρότης τῆς φαντασίας εἴνε πηγαὶ ἐκλεκτῶν καὶ ἐξόχων ἀπολαύσεων. Μόνῃ αὐτῇ ἡ εὐαισθησία ἀπαλλάττει ἡμᾶς τῆς φοβερᾶς μονοτονίας, ἣτις καθιστᾷ τὸν βίον ἡμῶν ἄνιστόν. Αὕτη ἡ εὐαισθησία μεγάλως εὐεργετῆ ἡμᾶς, χρησιμεύουσα ὡς ἀντίδοτον τῶν θλίψεων, αἵτινες μᾶς συνοδεύουσιν ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου. Μὲ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς εὐαισθησίας συνδέεται οικειότατα ἡ μουσικὴ καὶ εἰς τοῦτο ὀφειλομεν τὰς ἀγνοτέρας τέρψεις, τὰς μᾶλλον εὐαρέστους ἡδονάς, τὰς προσφιλεστέρας συγκινήσεις καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ψυχικὰ φαινόμενα, ἀτινα οὐ μόνον οὐδέποτε υπερβαίνουσι τὰ φυσικολογικὰ ὄρια, ἀλλ' ἀπο-

τελοῦσι τούναντίον μέγα στοιχείον καλῶς ἐννοουμένης ἀνατροφῆς καὶ εὐτυχίας ἡθικῆς.

Ὅσον δ' ἀπορᾷ καὶ τὴν δευτέραν εὐαισθησίαν, δῆλον ὅτι τὴν νοσηρὰν, ἣν δύνανται τις νὰ καλέσῃ νόσον τοῦ αἰῶνος, ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων, ἄς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐποιήσατο ὁ ρηθεις ἰατρός, ἀνερευνῶν καὶ ἐξετάζων τὰ πολλαπλᾶ αἷτια καὶ τὰ ἀξιοδύκωτα τῆς τοιαύτης εὐαισθησίας ἀποτελέσματα, τεκμαίρεται ὅτι ἡ μουσικὴ οὐδόλως εἰς τοῦτο ἐνέχεται, ἀλλ' ὅτι πολὺ διάφορα εἶνε τὰ αἷτια τῆς ἐπικρατούσης νευροπαθείας, ἥς αἱ πρωτοεῖδεις ἐκφάνσεις λαμβάνουσι χαρακτῆρα οὐσιωδῶς νοσηρῶν, καὶ οὐδαμῶς συγγέονται μὲ ἐκεῖνα τῆς ἀληθοῦς, γνησίας καὶ φυσιολογικῆς εὐαισθησίας, ἥτις τούναντίον τυγχάνει ἐν τῶν πολυτιμωτέρων καὶ ἐπιφθονωτέρων πλεονεκτημάτων.

Τίς δύνανται νὰ ἐγγυηθῇ, λέγει ὁ αὐτός, ὅτι εἰς τὸν ὑστερισμόν, τὴν ὑποχονδρίαν, τὴν ἐπιληψίαν καὶ τόσας ἄλλας νευροπαθείας ἡ μουσικὴ δὲν ἀποβαίνει συχναίς ἐπιβλαβῆς καὶ ἐπικίνδυνος; Ἄλλοι δὲ τινες χωρὶς νὰ εἶνε ἀσθενεῖς ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως ὑψίστανται κακῇ μοίρᾳ τὴν ἀξιοθρήνητον ἐπιδρασιν εὐαισθησίας καὶ φαντασίας, ἥτις τὸ πᾶν βλέπει διὰ πέπλου, ἐξυφασμένου μὲ λύπας καὶ δάκρυα. Τὸ κοινότερον αἰσθημα, τὸ ἀσημότερον συμβάν, τὰ πάντα μεταστρέφουσι οὗτοι εἰς αἷτιαν λύπης καὶ θλίψεως.

Καθὼς δ' ὑπάρχουσι ἀσθενεῖς, οἵτινες θωπεύουσι τὴν ἰδίαν νόσον, οὕτω δὲν λείπουσι καὶ οἱ διατρέφοντες ἐπιμελῶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς νευρικῆς ὑπερευαισθησίας. Ἄλλοιμονον δ' εἰς τὸν πειρώμενον νὰ τοῦς ἀποσπάσῃ ἐντεῦθεν! Διὰ τοῦτο δ' οὐτε ἡ ἡρεμία τῆς φύσεως, οὐτε ἡ θέα τοῦ ὠραίου, οὐτε ἡ ἡρόνη τοῦ ἔρωτος, οὐδὲν τέλος οὐδ' ἐπὶ στιγμῇ δύναται νὰπομακρύνῃ αὐτοὺς ἀπὸ ταύτας τὰς ἀπαισίας διαθέσεις, ἀπὸ ταύτης τῆς ὀλεθρίου ὑποχονδρίας.

Τί λοιπὸν τὸ θαυμαστόν, εἰ ἐπὶ τῶν ἐξαιρετικῶν τούτων ὑπάρξεων, ὧν τὸ παράδειγμα συχναίς ἀποβαίνει μολυσματικόν, ἑνασχή ἡ μουσικὴ ἐπιδρασιν δηλητηριώδη καὶ ἐπιβλαβῆ; Τί δὲ φυσικώτερον ἢ ἡ τέχνη νὰ συναντᾷ εἰς τὰ δυστυχέστατα ταῦτα ὄντα τοὺς μᾶλλον ἰσχυρογνώμονας καὶ πείσμονας ἐχθροὺς αὐτῆς;

Ἡ μουσικὴ εἶνε θεία.

Ὅντως ἡ μουσικὴ μὴ παρεκκλίνουσα ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς σκοποῦ οὐδὲ διαφθερισμένη ὑπὸ ἀπατηλῶν καὶ πανούργων ἰδεῶν εἶνε διὰ τὸν ἄνθρωπον ὁ πιστότερος καὶ ἐξοχώτερος διερμηνεὺς τῶν μεγάλων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων. Εἶνε ἡ γλώσσα τῶν εὐγενεστέρων ἐμπνεύσεων, ἡ ἀνυψοῦσα τὸ πνεῦμα εἰς ὑπερανθρώπου συλλήψεις· εἶνε κατ' ἀκολουθίαν οὐ μόνον πολῦτιμον ὄργανον ἡθικῆς ἀνατροφῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ δραστηριώτερον ἴσως ἀντίδοτον κατὰ τοῦ βαθέως ἐκείνου σκεπτικισμοῦ, ὃν ἐπιβουλοὶ διδασκαλίαι ἐμβάλουσι εἰς τὴν ψυχὴν.

Πρὸς πίσωθεν δὲ τῆς ὑπάρξεως μιᾶς τάξεως πραγμάτων πολὺ ὑπερτέρας ἐκείνης, ἥτις ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, ὠφελεῖ

ἐντως περισσότερον ἢ ἀπόρρητος εὐγλωττία τῆς μουσικῆς ἢ ἡ αὐστηρὰ λογικὴ ψυχρὰς φιλοσοφίας.

Παράδειγμα ἔστω ὁ ἀτυχῆς Λεοπάρδης, ὅστις, ἂν καὶ ἐλκυσθεῖς ἀπὸ τὰς ἐπικρατούσας θεωρίας τῆς ἐποχῆς του παρεκωλύθη νὰ θεωρήσῃ τὴν θρησκείαν ὑπὸ τὴν εὐρείαν καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς ὄψιν, ἐπλήρωσεν ὁμως τὸν φόρον τῆς πίστεως εἰς τὸ κάλλος καὶ τὴν μουσικὴν, τὰς δύο μεγάλας δυνάμεις, αἷτινες μόναι ἀνεκάλεσαν εἰς τὸν νοῦν του τὴν ἰδέαν τῆς θεότητος.

Ἐντεῦθεν ἡ μουσικὴ προσηγορεῖται θεία, ἣν προσηγορίαν ἔσχε σταθερῶς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ὁ κ. Schleicher, ὁ περὶ πύστου καθηγητῆς τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς ἐν τῇ πανεπιστημίᾳ τοῦ Βερολίνου λέγει ὅτι «ἡ μουσικὴ ἦτο εἰς τοὺς ἔλληνας τεμάχιον τοῦ οὐρανοῦ, καταβαῖνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ἀνυψοῦσιν αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως».

Ὅντως ἡ προσηγορία τοῦ θείου εὐλόγου προσιδίξει εἰς τὴν τέχνην ταύτην εἶτε διὰ τὰς στενάς αὐτῆς σχέσεις μετὰ τῆς θρησκείας εἶτε διὰ τὴν μυστηριώδη αὐτῆς ἰσχὴν τοῦ νὰ μεταγῆ ἡμᾶς εἰς τὰς ὑψηλότερας τοῦ ἰδανικοῦ σφαίρας εἶτε πρὸς τοῦτοις διότι ἡ ἡμέτερα φαντασία ἐμψυχουμένη ὑπὸ τῶν εἰκόνων τῆς Ἁγίας Γραφῆς δὲν δύναται ἄνευ αὐτῆς νὰ παραστήσῃ τὴν μακαριότητα τῆς οὐρανοῦ διαμονῆς, ὅπου τὰ τάγματα τῶν ἀγγέλων διὰ γλυκυτάτων μελωδιῶν ὑμνοῦσιν ἀπαύστως τὴν δόξαν τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ.

Εἶνε πρὸς τοῦτοις βέβαιον, ὅτι ἡ μουσικὴ κέκτηται ἀληθῆ δημιουργικὴν δύναμιν, δι' ἧς ὁ μεγαλοφυῆς καλλιτέχνης ὡσεὶ ἀνυψούμενος ὑπεράνω τοῦ κόσμου, ἔθθα οὐδένα εἰδρίσκει τύπον πρὸς ἀπομίμησιν, αἰσθάνεται τὴν ἐπιδρασιν θείας δυνάμεως. Ἐντεῦθεν εὐλόγως ἐπὶ τοῦτ' δύναται οὕτως νὰναφανῇ μετὰ τοῦ ποιητοῦ:

«Est Deus in nobis; agitante calescimus illo».

Ἐν Ἁργαστολίῳ τῇ 18 Μαΐου 1915.

Γ. Ι. ΚΟΪΔΑΣ

ἩΦΑΙΣΤΕΙΟ

Ἡφαίστειο ποῦ ἄναψες κ' ἡ λάβα σου δὲ σβύνει
Ἄπο τῆ μιὰ τῆς Γῆς τὴν ἀκὴν ὧς τὴν ἄλλη·
Σωριάστηκαν τοῦ κόσμου τ' ἄπειρα κάλλη
Καὶ τέφρα ἔχουσε μείνει.

Ἡφαίστειο ποῦ ἄναψες σὰ Θεϊκὴ ὄρη
Σ' ὄλη τῇ Γῇ, ποῦ μ' αἵματα ἠρώων ἔχει βάψει·
Ἄχ! ποῖος στερνά-στερνά πικρὰ θὰ κλάψῃ
Καὶ ποῖος στερνά στερνά θὲ νὰ χαρῆ;

ΧΑΡΑΛ. ΚΟΥΤΣΦΑΡΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΕΙΝΑ

Η ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Είς τὸν βίον μου τὸν κοινωνικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν εἶνε ἀλήθεια ὅτι πολλὰ πράγματα μὲ ἠνώχλησαν καὶ μὲ ἐνοχλοῦσι, ἄλλο περισσότερο καὶ ἄλλο ὀλιγώτερον. Ὅμιλῶ περὶ τῶν παντὸς εἶδους κοινωνικῶν ἐνοχλήσεων ἀπ' ἐκείνας ποῦ διεγείρουν καὶ ἐκνευρίζουν καθημερινῶς τοὺς ἀτυχεῖς κατοίκους τῶν μεγάλων πόλεων ἰδίᾳ δὲ τοὺς παλαιότητας τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου μὲ τὰ ἐφόδια τῆς διανοίας.

Μεταξὺ ὅμως τῶν περισσοτέρων ἐνοχλητικῶν πραγμάτων ἐγὼ τοῦλάχιστον θεωρῶ ἐκεῖνο ποῦ ὅλος ὁ κόσμος τὸ ὀνομάζει. . . . εὐγένειαν!

Οἱ Γάλλοι, οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὁ εὐγενέστερος λαὸς τοῦ κόσμου, αὐτὴν τὴν κυρίαν εὐγένειαν τὴν ἔχουν ἀναγορεύσει βασιλίσσαν, θεάν καὶ δὲν ἤξεύρω τί ἄλλο ἀκόμη. Καὶ σιγὰ σιγὰ ὅλος ὁ κόσμος ὁ θεωρούμενος πολιτισμένος συνειδητῶς καὶ ἀσυνειδήτως ὑπεδουλώθη εἰς τὴν Γαλάτιδα αὐτὴν θεάν, καὶ κάθε ἄνθρωπος θεωρεῖ καθήκον του νὰ εἶνε εὐγενής, καὶ νὰ ὑποχρεῶν τὸν πλησίον διὰ τῆς εὐγενείας, ἀφοῦ ἡ κυρία αὕτη πάντοτε ὑποχρεώνει (noblesse obligée ὅπως λέγουν οἱ πάτριονές της.)

Καὶ ὅμως παρ' ὅλην τὴν καλὴν ἰδέαν ποῦ ἔχουσι δι' αὐτὴν τὴν κυρίαν οἱ περισσοτέροι ἀνθρώποι, ἐγὼ νομίζω ὅτι ὄχι μόνον δὲν εἶνε πάντοτε, ὡς παραδέχονται, ὑποχρεωτικὴ ἀλλὰ τούναντίον συχνάκις καταντᾶ καὶ ἐνοχλητικὴ, ἔστιν ὅτε καὶ ἀφόρητος, καὶ ἀποτελεῖ συνηθέστατα μίαν πληγὴν, ἐν ἀληθῆς δεινόν, ἀπ' ὅσα ἡ σύγχρονος κοινωνικότης ἔχει δημιουργήσῃ καὶ γεννᾷ καθημερινῶς διὰ τὸν ἀτυχεῖ ἄνθρωπον. Ὁ περισσότερος κόσμος τοῦλάχιστον ὅπως ἐννοεῖ καὶ ἐκδηλώνει τὴν περὶ εὐγε-

νείας ἀντίληψίν του ὄχι μόνον πολὺ ὑποχρεωτικὸς δὲν καθίσταται εἰς τὸν πλησίον του, ἀλλὰ συχνότατα καταντᾶ πραγματικῶς ἀνυπόφορος. Ἰδίᾳ δὲ αἱ τοιαῦται ὑπερβολικαὶ καὶ κακόζηλοι εὐγενεῖς ἐκδηλώσεις ἐνοχλοῦσι πλὴν τὴν μεγάλην ἐκείνην κοινωνικὴν τάξιν τῶν διανοητικῶς ἐργαζομένων καὶ καταπονημένων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι πολὺ φυσικὸν εἶνε, διαρκούσης τῆς ἐργασίας των καὶ κατὰ τὴν ἀνάπαυσίν των ἐξ αὐτῆς, νὰ ἐπιζητῶσι τὸ ἀτέριτον, τὸ ἄπλοῦν, τὸ περισσότερον φυσικόν, καὶ ἰδίως τὴν βραχυλογία, τὸ ἀντίθετον δηλαδὴ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς καλουμένης εὐγενείας.

Ὁ Σοπεργάουερ συχνότατα ἐνῶ συνωμίλει μετὰ φίλων καὶ γνωρίμων του διέκοπτεν αἴφνης ἀποτόμως τὴν συνομιλίαν του, καὶ ἐτρέπετο τὴν πρὸς τὸν σκύλον του ἢ τὸν ἀγαπητὸν του λίθηρον τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου τῆς Φραγκφούρης ἄγουσαν, μετὰ τῶν ὁποίων δὴρχετο ὀλοκλήρους ὥρας. Καὶ ἐπρωτεν οὕτως ὁ ἄνθρωπος, διότι εὗρισκεν ὅτι τοῦτο ἦτο δι' αὐτὸν εὐχαρίστησις καὶ ἀνάπαυσις, ἐνῶ οἱ εὐγενεῖς καὶ κοινωνικοὶ ἄνθρωποι μετὰ τῶν ὁποίων ἠγαγκάζετο νὰ ἀναστρέφεται τὸν δυσηρέστου καὶ τὸν ἐκούραζον.

Οἱ Γερμανοί, οἱ ὅποιοι κανεὶς βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἰσχυρῶσθῃ ὅτι δὲν εἶνε πολιτισμένος λαὸς, ἔχουσι περὶ τῆς καλουμένης εὐγενείας πρακτικώτερον ἀντίληψιν καὶ ἀπὸ τοῦς Γάλλους καὶ ἀπὸ ἡμᾶς. Κάποτε ἕνας ἐξ αὐτῶν παραμείνας ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Χώραν μας καὶ γνωρίσας καλά τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ὅπως λέγουσι τοῦ τόπου μας μὲν ἔλεγε φιλικῶς:

— Σεῖς οἱ Ἕλληνες διακρίνεσθε ἐπὶ εὐγένειᾳ καὶ ἰδίως ἐπὶ φιλοξενίᾳ ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων. Δὲν ἔχετε ὅμως δίκαιον τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν. Ἀπεναντίας, φίλε μου, δὲν διστάζω νὰ σοῦ εἶπω ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ εὐγένεια καὶ φιλοξενία εἶνε ἡ διακρίνουσα τοὺς ἀπολιτίστους καὶ βαρβάρους ἀνθρώπους! Καὶ θὰ σὲ πείσω δι' ἄπλουστάτου παραδείγματος. Ἄν πέσης αἴφνης εἰς τὰ χέρια καμιᾶς ἡμαγρίας φυλῆς, καὶ δὲν προτιμήσῃ αὐτὴ νὰ σὲ γευθῇ διὰ τὴν ἐξαορτικὴν ἀγάπην της πρὸς τὸ κρέας τῶν λευκῶν, ἀλλὰ κατορθώσῃ νὰ ζήσῃ καὶ παραμείνῃς ὡς ξένος της, τότε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης θὰ γίνῃς ὁ Θεὸς της, ὁ Βασιλεὺς της, καὶ τέλος ποῦ θὰ τὴν καταστήσῃ ὑπόδουλον τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ὀρέξεων σου καὶ δὲν θὰ εὗρισκῃ τρόπον πῶς νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ καὶ σὲ περιποιηθῇ περισσότερον.

Εἶνε ἀληθές ὅτι τὴν παρατήρησιν αὐτὴν τοῦ ξένου φίλου μου τὴν εὗρηκα πολὺ λογικὴν, ὅπως καὶ τὰς σκέψεις καὶ ἰδέας του ἐν γένει σχετικῶς μὲ τὰς περὶ εὐγενείας ἀντιλήψεις τῆς πλειονότητος τοῦ λαοῦ μας. Χωρὶς δὲ νὰ ἀποπειραθῶ νὰ ἐξέλθω τῆς οὐδετερότητός του καὶ νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τὴν ἐνοπλον πάλην τῶν

δύο μεγάλων λαῶν, ὁμολογῶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἰς τὰ τοιοῦτου εἶδους ζητήματα κατορθώνουν πάντοτε νὰ ἔχουν ὑγιεστεράν ἀντίληψιν τῶν πραγμάτων ἀπὸ τοὺς φίλους μῶς τοὺς Γάλλους, τοὺς ὁποίους καὶ ἡμεῖς μιμούμεθα ἐν πολλοῖς καὶ ὄντως μάλιστα κακοζήλως.

Ἄλλὰ νομίζω ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ καταφεύγῃ κανεὶς εἰς σκέψεις καὶ παραδείγματα ξένων διὰ νὰ κρίνῃ ποῦ εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ πεισθῇ ὅτι αὐτὴ ἡ καλουμένη καὶ ἐννοουμένη παρ' ἡμῖν ἰδίως εὐγένεια, ὅχι μόνον πάντοτε δὲν εἶνε εὐχάριστος καὶ ἀνεκτὴ, ἀλλ' ἀντιθέτως συνηθέστατα ἀποτελεῖ ἐνόχλησιν, ἀληθῆς κοινωνικὸν δεινόν.

Ὁ Παναγιωτάκης αἵφνης, ὁ καλὸς πράγματι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ δεκαετιαντῶρα μὲ ἐπισκέπτεται ἀνελλιπῶς τὴν πρωτὰν ἐκάστης Δευτέρας ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ μοὶ εὐχηθῇ καλὴν ἑβδομάδα καὶ τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς διὰ νὰ μοὶ εὐχηθῇ τὸν καλὸν μῆνα καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου ἢ τοῦ Συμεῶνος τοῦ ἐν θαυμασῶ "Ὅρει διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπ' ἐμὲ βοήθειαν τῶν ἁγίων τούτων Θεοφορῶν πατέρων, καὶ νὰ ἐνθρονίζηται ἔπειτα εἰς τὸ γραφεῖόν μου τοῦλάχιστον ἐπὶ τέταρτον τῆς ὥρας εἰς ἐκάστην τοιαύτην εὐχετήριον ἐπίσκεψιν ἀποφασίζων νὰ φύγῃ μόνον ὅταν πεισθῇ ὅτι αἱ διάφοροι προκλήσεις τοῦ πρὸς ἀνοίγμια μῆς μικρᾶς συζητήσεως περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ἢ τῶν νέων τῆς ἡμέρας παραμένουν ἀτελεσφόρητοι, δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι εἶνε εὐγενής, δι' ἐμὲ ὁμως ὑπῆρξαν στιγμαὶ ποῦ ἡ εὐγένειά του αὐτὴ μὲ ἔκαμε νὰ τρέξω κατ' εὐθειαν πρὸς τὸν ζωολογικὸν κήπον τοῦ Φαλήρου ὅχι διὰ νὰ ξεκουρασθῶ ὅπως ὁ Σοπεργιάουερ παίζων μὲ κάποιον πίθηκον ἀλλὰ νὰ ἀνοίξω τὸν κλωβὸν τῶν λεόντων διὸ νὰ εὕρω τὴν ἀπολύτρωσίν μου.

Ὁ Ἄγγελος ὁ καφφετζῆς μου, ποῦ μοῦ φέρων τὸ πρῶτὸν τὸν καφφέ στὸ γραφεῖόν μου εἰς ὥραν ποῦ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε πολὺ εὐδιάθετοι, καὶ ἀφοῦ μοὶ εὐχηθῇ τὴν καλὴν ἡμέραν, ἀρχίζει νὰ μὲ ὑποβάλῃ εἰς μαρτυρικὰς ἐρωτήσεις περὶ τῆς ὑγείας ἐνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μου, κάμνει δὲ μετὰ τοῦτο πάντοτε καὶ τὴν πρόχειρον φιλοσοφίαν του, ὅτι ἡ ὑγεία ἐπὶ παραδείγματι ἀποτελεῖ πάντοτε τὸ πολυτιμότερον τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν κλπ. κλπ. βεβαίως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀγενής ἄνθρωπος, ἐμὲ ὁμως ἡ τοιαύτη εὐγένεια του μὲ ἐνοχλῇ μέχρῃς ἐκνευρισμοῦ.

Ὁ πατριώτης μου ποῦ μοῦ γράφει διὰ μίαν ἀσήμαντον ὑπόθεσίν του, καὶ καταναλίσκει τὰς τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων σελίδων τῆς ἐπιστολῆς του διὰ νὰ μὲ ἐρωτήσῃ πρῶτον περὶ τῆς καλῆς μου ὑγείας καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ἐνὸς ἐκάστου ὀνομαστὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας μου, καὶ νὰ μὲ πληροφόρησῃ κατόπιν ὅτι ἂν ἐρωτῶ—πράγμα ποῦ δὲν ἐσκέφθηκα ποτε—καὶ δι' αὐτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του χάριτι θείᾳ οἱ πάντες καλῶς ὑγιαίνουν!

L. CROSIQ

Παῖζουσα φίλα. Τὸ γάντισμα

ΣΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

και να καταλήξῃ τέλος εις ἀτελεύτητον διαβίβασιν χαιρετισμῶν πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν μέχρι δεκάτου βαθμοῦ ἐξ αἵματος ἢ ἀγχιστείας συγγενῶν μου, κανεὶς δὲν ἀρνεῖται ὅτι δικαιούται νὰ καταλέγηται μεταξὺ τῶν καλουμένων εὐγενῶν ἀνθρώπων και οὐτος, ἐγὼ ὁμως ἀφίνω ἐπὶ ἡμέρας ἐσφραγισμένην ὡς μοὶ περιῆλθε τὴν ἐπιστολήν του, μόλις ἐκ τοῦ γραφικοῦ χαρακτηῖρος τῆς ἐπιγραφῆς ἀντιληφθῶ τὴν προέλευσίν της και τὸ εὐγενικόν της περιεχόμενον, ἔστιν ὅτε δὲ και διὸ παντός.

Τοιοῦτου εἶδους ἐκδηλώσεις εὐγενείας ὅταν τὰς ὑφίσταται καθημερινῶς ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶνε ὑποχρεωμένος ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ νὰ κουράζῃ και τὸ σῶμά του, ἀλλ' ἰδίως τὸ μυαλό του, και νὰ εὐρίσκηται διαρκῶς ἀτησολημένους και μὲ ἐντεταμένους τὰς προσπάθειάς του ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι και ἀπὸ σίδερο ἂν εἶνε φτιασμένος, δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ἐκνευρισθῇ και νὰ ἐνοχλῆται τόσον, ὥστε πολλάκις νὰ εὐχεται αὐτὴ ἡ μεγάλη ἀρετὴ τῆς συγχρόνου κοινωνικότητος, αὐτὴ ἡ θεὰ εὐγένεια, ἡ τόσον καλὴ και ὑποχρεωτικὴ, νὰ ἐξηφανίζετο ἀπὸ μέσου τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, και οἱ ἄνθρωποι νὰ ἦσαν περισσότερον βάρβαροι.

Καὶ διὰ τοῦτο πλειστάκις ἐδικαιολόγησα τὸν φυσικὸν ἄνθρωπον τοῦ λαοῦ ποῦ τοῦ πατρὸς αἵρνης τὸν κάλο, και τοῦ ζητῆς ἀμέσως εὐγενέστατα μὲ ἕνα δειλὸν παρδὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ νὰ στρέφεται πλήρης ὀργῆς και ἀντι ἑνὸς πᾶ ντὲ κουὰ ποῦ δικαιωματι Γαλιτικῆς εὐγενείας, περιμένεις ὡς ἀπάντησιν εἰς τὸ συμπονετικὸν παρντόν σου, νὰ σοῦ λῆῃ ἀνθρωπινώτατα και φυσικώτατα.

— Στραβομάρα ἔχεις Χριστιανέ μου . . . μὲ ξενύχιασε! Τὶ μπαρδὸ και ξεμπαρδὸ, ἀπ' ὄντας βγήκε αὐτὸ τὸ μπαρδὸ ὁ κόσμος ἔχασε τὸ δίκηο του!....

Τὸν ἔξυπνον τύπον τοῦ Ἑλλήνος βουλευτοῦ τοῦ ἐπισκεπτομένου πρὸ ἐτῶν σὺνὰ ἕνα Ὑπουργὸν ἀρεσκόμενον φαίνεται εἰς τὴν ἀλήθειαν ὄχι ὅσον εἰς τοὺς Γαλλισμούς, και λαμβάνοντες πάντοτε στερεοτύπως και Γαλλιστὶ τὴν ἰδιαν καθησυχαστικὴν ἀπάντησιν

σὰ βὰ φινίρ . . . σὰ βὰ φινίρ . . . νὰ χάνῃ τέλος τὴν ὑπομονήν του και νὰ εὐρίσκη μίαν ἀμίμητον πράγματι Τουρκικὴν φράσιν εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἰδίου στερεοτύπου Γαλλισμοῦ τοῦ z. Ὑπουργοῦ και ὀριστικὸν ἀποχαιρετισμὸν του.

— Σὰ βὰ φινίρ, φίλε μου . . . σὰ βὰ φινίρ

— Α σιχτίρ!

Τὸν ἐπιστήμονα τὸν δικηγόρον ποῦ μίαν ἡμέραν ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ δικαστηρίου ἕνας συνάδελφός του ἐμπροσθέν του καθημένος, στρέψας ἀποτόμως παρ' ὀλίγον νὰ τοῦ ἐξορῶσῃ τὸν ὀφθαλμὸν μὲ τὴν αἰχμηρὰν γωνίαν τῶν εἰς χεῖράς του διχογράφων, νὰ εἶνε ἀνηλεῆς εἰς τὰς ἐπανεπιλημμένας περὶ συγγνώμης αἰτήσεις ἐκείνου, και νὰ ἐπιμένῃ σώνει και καλά νὰ τοῦ βγάλῃ

τὸ ἰδικόν του μάτι, νὰ χρειασθῇ δὲ παρέμβασις ἡμῶν τῶν παρειαυρισκομένων και καταβολὴ ἐκ μέρους μας και σωματικῶν δυνάμεων ὅπως τὸν ἀναχατίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν πεπραγμένων ἢ ἐννοοῦσε νὰ πραγματοποιήσῃ.

Καὶ ὅταν παρῆλθεν ὁ σάλος και ἠθελήσαμεν νὰ τὸν πείσωμεν ὅτι δὲν ἐφέρθη καθόλου καλά εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν και ἔδειξεν ἀγένειαν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν μόρφωσίν του και τὸ ἀξίωμα του τὸν ἤκουσα νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ.

— Γιατὶ παρακαλῶ ἐπιμένετε νὰ μὲ πείσετε εἰς ὅσα λέγετε. Αὐτὸς ὁ κύριος συνάδελφος ἔκαμε πᾶν ὅτι ἐξηγοῦτο ἀπ' αὐτὸν ὥστε νὰ πάω σπῆτι μου μὲ ἕνα μάτι. Ἄν θὰ πάω μὲ δύο τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς τὸν πανάγαθον Θεόν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ κάμω αὐτὸ ποῦ ἐζητοῦσα νὰ κάμω και δὲν μὲ ἀφήσατε. Νὰ τοῦ βγάλω δηλαδὴ τὸ ἰδικόν του μάτι ὥστε ὅταν εἰς τὸ μέλλον στρέφεται γύρω του νὰ βλέπῃ και μὲ τὸ ἕνα μάτι, ὅτι οἱ γύρω του ἔχουν δύο, τὰ ὅποια πρέπει νὰ σέβηται και νὰ προσέχῃ διὰ νὰ μὴ χάσῃ και τὸ ὑπολειπόμενον μοναδικὸν ἰδικόν του. Τὶ ἄλλο, στὸ Θεό σας, λέγουν ὅλα τὰ δίκαια ποῦ μάθαμε και καθημερινῶς κοπανᾶμε, ἀμνες, αὐτοσυντήρησις, ἀνθρώπινα ἀγαθὰ και τόσα ἄλλα. Τὶ ἄλλο λέγει και αὐτὴ ἀκόμη ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀπὸ τὸ «ὀφθαλμὸν ἀντὶ . . . ὀφθαλμοῦ και ὀδόντα ὄντι ὀδόντος». . . . Ἐγὼ νομίζω τοῦλάχιστον ποῦ εὐρισκόμην ἐν πλήρει δικαίῳ πράττων ὡς ἔπραξα και ἂν και σεις θελήσητε νὰ τὸ σκεφθῆτε φρονῶ πῶς θὰ μοῦ ἀναγνωρίσητε τὸ δίκαιόν μου αὐτό.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι κανεὶς δὲν τοῦ εἶπε τότε ὅτι ἔχει πράγματι δίκαιον. Νομίζω ὁμως ὅτι εἰς τὴν συνειδήσιν μας ὄλων τῶν παρεστώτων και ἀκηκοῦτων εἶχε ἀναγνωρισθῇ τοῦτο, και δι' αὐτὸ ἀπεμακρύνθημεν σιγὰ σιγὰ ἕνας ἕνας σκεπτικὸι και σιωπηλοί.

Ἐθῆναι Μάϊος 1915.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΩΝ ΝΥΧΤΩΝ

Στὰ βάθη τῶν νυκτῶν τ' ἀστρόσπαρτα,
Ποῦ ἀγνώριστα κ' ἄφωνα μένου,
Πόσοι καινούργιοι κόσμοι πλάθονται,
Πόσοι παλιοὶ κόσμοι πεθαίνουν!

Καὶ στῶν ψυχῶν τὰ βάθη, γύρω μας,
— Στ' ἀγνώριστα κ' ἄφωνα βάθη—
Κόσμοι πεθαίνουν, κόσμοι πλάθονται,
Χωρὶς κανέναν νὰ τὸ μάθῃ.

(Ἀπὸ τὰ «Φωτερὰ Σκοτιάδια»)

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ο ΓΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΚΤΟΡΙΔΗ

Κάθε χρόνο είχε την ίδια γκρίνια με τη γυναίκα του. Ποτέ τα Χριστούγεννα, κατά τη γνώμη της, δεν κατώρθων, κ' αυτός, να πάρη ένα γάλλο τ'ής προκοπής! Πότε αδύνατος ήτανε, πότε γέρικος. Μιά χρονιά μάλιστα, τον γέλασαν και του πούλησαν ένα, κύριος ούδε πόσο μερῶ, πού ούτε τόν έβαλε στο στόμα.

Τό διπλωματικά του φώτα.

Ο κύριος Αμβρόσιος Αλεκτορίδης, είναι τό βέβαιο, πῶς δέν τό πήγαινε και τόσο καλά με τό τρυφερό του ήμισυ, όχι μόνον στό ζήτημα αυτό. Η κυρία Σεμίραμις Αλεκτορίδη, τό γένος Επιφανοπούλου, όπως εκείνη παρουσίαζε τόν εαυτό της, όταν τής έδιδετο περίστασις εύρισκε πῶς δέν ήταν ἄντρας πού τής έπρεπε. Όχι διότι αυτός δέν ήταν καλός νοικοκύρης ή δέν κέρδιζε αρκετά απ' τή δουλειά του. Κάθε άλλο! Η κριφή αφορμή της αιωνίας γκρίνιας του άντρώγνου, είχε ύψηλότερα αίτια.

Ο μακαρίτης Επιφανόπουλος, ὁ πάππος τής κυρίας, διετέλεσε συνταγματάρχης τής Φάλαγγος και ὁ πατέρας της, έπειδή δέν του έρεσε τό στρατιωτικόν στάδιον, είχε προσφέρει τά διπλωματικά του φώτα εις τό Κράτος, και επί πολλά χρόνια ήταν υποπρόξενος. Η αλήθεια είναι ὅτι δέν δηηρότησε σέ μεγάλα κέντρα, ήταν όμως επίσης γνωστό και πανθομολογούμενο από ὄλη τήν οικογένειά του ὅτι είχε μεγάλη αξία, και πολλάς φορές-άν ήθελε μπορούσε να γίνη και ύπουρ-

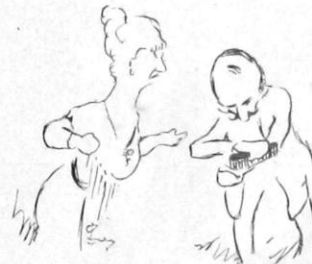
γός ακόμη, και να κάμη τή δουλειά του πολύ καλύτερα από άλλους κ' άλλους. Δυστυχῶς όμως, δέν ήθέλησε, άγνωστο για ποιούς λόγους, και έτσι ή μεγάλη του αξία έμεινε κρυμμένη κάτω απ' τόν τίτλο του υποπροξένου.

Φυσικό λοιπόν ήταν, ή απόγονος τῶν εθνικῶν αὐτῶν άνδρῶν, να πάρη και κάποιο επίσημο πρόσωπο. Άλλά τά χρόνια περνούσαν και ὁ επίσημος δέν έφαινετο. Έπειδή δέ ὄλες οί γνωστοί της, πού ίσως είχαν τά ίδια όνειρα μ' αὐτήν, επί τέλους κάποιοι πήραν, άπεφάσις κ' αὐτή να δώση τήν χεϊρά της εις τόν κ. Αλεκτορίδη.

Αὐτή δυστυχῶς ήταν ή αφορμή. Αὐτό τό μέγα κοινωνικό χάσμα, έδινε κ' έπαιρνε σχεδόν κάθε μέρα στις φιλονεικίες τῶν δύο συμ-

βίων. Εκείνος όταν άρχιζε να τά ψάλλη τήν άφινε να λέη, αλλά και τί μπορούσε να τής άπαντήση, άφου οὔτε καδάσης κ'άν προσενείου, δέν έτυχε να εἶνε ποτέ κανείς από τούς δικούς του.

Εκείνο τό χρόνο είχαν και μουσαφίριδες, μία μακρινή συγγενή της με τόν άντρα της, άνθρωπον επίσημον ὀπωσδήποτε, πρῆην Αλαταποθηκάριον, τόν ὄποιον ὁ ύπουργός έπαισε από φθόνον, και δέν έννοούσε να τόν

Τήν άφινε να λέη

ξαναδιορίση, άν και, κατά τό λέγειν του ίδιου, τέσσαρες κυβερνητικοί δουλευτάι τό είχαν κύμη πολιτικόν ζήτημα τό ὄποιον ήμποροσε να ρίξη και τήν κυβέρνησι.

Γιά να μη φανή λοιπόν μικρός στους ξένους του, οί ὄποιοι—μεταξύ μας—είχαν στρογγυλοκαθίση στο σπίτι του και δέν έννοούσαν να τό κουνήσουν, αλλά και για να γλυτώση απ' τή γλώσσα τής κυρίας, ὁ Αλεκτορίδης έβαλε ὄλα τά δυνατά του για να πιτύχη γάλλο έκτακτο.

Τήν παραμονή λοιπόν, έκαμε αρκετές βόλτες στην αγορά. Καμάρωσε τά φώνια, πού ήταν σωρός στά στολισμένα μανάδικα, και επί τέλους, έψώνισε τόν καλύτερο γάλλο πού έθρεψαν τά περιχώρα.

Τόν πλήρως ακριβά, ήταν ή αλήθεια. Άλλά, δέν ή ά εύρισκε κανείς να πη τίποτα.

Έτριβε τά χέρια με εύχαριστησι. Φώναξε ένα παιδι, πού χάξευε εκεί, τό φόρτωσε, και του δωσε τή διεύθυνσι του σπιτιού του.

—Όδός Άλλαξανέμου αριθμός 122. Άκούς; Πρῶτο πάτωμα.

Θά ζητήσης τήν κυρία Αλεκτορίδη. Κατάλαβες;

—Μάλιστα κύριος. Εἶπε ὁ μικρός και τράβηξε μπρός. Ο Αλεκτορίδης ακολουθοῦσε.

Όταν έφθασαν στους Άγιους Θεοδώρους τούς άπάντησε ὁ μουσαφίρης, ὁ έν διαθεσιμότητι Αλαταποθηκάριος.

—Α! ασφαλώς δὲν θὰ ἔχη παράπονα ἡ κυρία Σεμίραμις. Εἶπε στὸν Ἀλεκτορίδη. Κ' ἔβλεπε μὲ εἰδικότητα ἐμπείρου ἀνθρώπου τὸ μαθημένο πουλι πού σήκωσε μὲ κόπο τὸ παιδί. Ὁρατο πρᾶμμα! Πόσο τὸν πήρες;

—Λίγο ἀκριδιά, ἀλλὰ τί πειράζει. Τὸ καλὸ πρᾶμμα εἶναι πάντα ἀκριδῶ.

—Βέβαια. Καὶ τώρα, δὲν πᾶμε στὸ καφενεῖο; Θέλω καὶ γὼ νὰ θῶ κάποιον ἐκεῖ τοῦ ὑπουργείου. Τὶ διάβολο, δὲ θὰ πᾶμε ἀπὸ τώρα σπῆτι. Δὲν εἶν' ἔτσι; Ἐπρόσθεσε.

—Ναί, πᾶμε. Τὸ παιδί ξέρει τὸ δρόμο. Καὶ στρεφόμενος στὸ παιδί, ποῦ γύριζε καὶ κύτταζε πότε πότε ἓνα κακοντυμένο ἄνθρωπο, ποῦ τοὺς παρακολουθοῦσε ἀπὸ ὄρα, ἐπανελάβε τὴ διεύθυνσι.

—Καλὰ κύριος. Μείνε ἤσυχος. Εἶπε ἐκεῖνο.

Στὸ καφενεῖο ἔμειναν πολὺ. Βρῆκαν τὸ φίλο, ποῦ ἤθελε νὰ δῇ ὁ μουσαφίρης. Εἶπαν διάφορα. Ἐκαμαν—ἔτσι γιὰ νὰ σκοτώσουν τὴν ὄρα,—μὰ πρεφίτσα, καὶ ἀφοῦ ἐνύχτωσε πιά καλὰ, τράβηξαν γιὰ τὸ σπῆτι.

—Νὰ δοῦμε τώρα τί θὰ βρῆ νὰ πῆ ἡ γυναῖκα μου; Ἐλεγε συχνὰ ὁ Ἀλεκτορίδης.

Ἐνα κακοντυμένο ἄνθρωπο.

Πρὸς τὸ μεσημέρι, πίσω ἀπ' τὸ μνημεῖο τοῦ Φιλοπάππου, τρεῖς κουρελιασμένοι ἄνθρωποι εἶχαν κουβέντα μυστικὴ, καὶ συχνὰ κύτταζαν τριγύρω, σὰν νὰ εἶχαν φόβο μὴν παρουσιαστῇ κανένας ἀξαφνα.

Ἀφοῦ τέλειωσαν τὰ μυστικά, εἶπε ὁ ἓνας.

—Καλὰ. Καὶ αὔριο πῶς θὰ τῆ, τυλώσουμε ρε; Χρονιάρια μέρα. Ἐέρεις πουθενὰ καμμιά γαλλοπούλα ρε Ἐύστρη ποῦ κρατεῖς τῆς γέννησες καὶ τίς θάνατοι τῶν κοιτεσιῶ;

Ὁ ἄλλος ἔβλεπε τὸ ἀκούρευτο κεφάλι του καὶ σὲ λίγο ἀπάντησε.

—Κουτὸς ποῦ εἶσαι κακομοῖρη. Ἄλλος θὰ μᾶς κἀνῆ τὸ τραπέζι. Νά. Θὰ στείλουμε τὴν Ἀκριδιά στὴν ἀγορὰ νὰ κἀνῆ πῶς εἶναι ἀπὸ τὰ παιδιά γιὰ θέλημα. Κάποιος χάχας θὰ βρεθῆ νὰ τῆ φορτώσῃ.

—Ἄ' στὸ διάλογο! φώναξαν οἱ ἄλλοι. Καὶ γέλασαν κ' οἱ τρεῖς.

—Καλὰ τὸ σαρκφίσιτιες ρε, εἶπε ὁ πρῶτος. Μὰ θαρρῶ, πῶς πρέπει νὰ πάῃ καὶ κανένας μας ἀπὸ μακριά, νὰ βολεφτῇ ἡ δουλειὰ καλὰ.

Ἐμειναν σύμφωνα. Καὶ σὲ λίγο χώρισαν. Ὁ κανένας τράβηξε ἀπ' ἄλλο δρόμο, καὶ χώθησαν στὴν Ἀθήνα.

Ἡ συνέχεια; στὸ σπῆτι τοῦ Ἀλεκτορίδη. Ὁδὸς

Τρεῖς κουρελιασμένοι ἄνθρωποι.

Ἄλλαξανέμου ἀριθμὸς 122 πρῶτο πάτωμα. Θὰ ζητήσετε τὴν κυρία, ἢ ἂν θέτε βρωτᾶτε κεῖ στὴ γειτονιά, ἢ ὅποια θὰ σᾶς πληροφορήσῃ.

Ἀθήναι 1915.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΘΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὅταν προσορητήθη ἡ Ἡπειροθεσσαλία καὶ ὁ Βασιλεὺς μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν νέων ἐπαρχιῶν, διήρχετο ἔξωθι μᾶς κομποπόλεως τῆς ὁποίας ὁ διδάσκαλος ἐνόμισε καλὸν νὰ διαπράξῃ ἓνα ποιῆμα διαβνὰ προσφωνήσῃ τὸν Βασιλέα. Καὶ ἤρχισεν ὡς ἔξης:

«Ὡς εὖ παρέστης Βασιλεῦ
μετὰ τῆς Βασιλείας,
καὶ τῶν παιδιῶν ἐπίσης»...

Ὁ Βασιλεὺς ἀνεπόλει πάντοτε μετὰ ἰδιαίτερας εὐχαριστήσεως τοὺς πενιχροὺς στίχους τοῦ διδασκάλου καὶ πλειστάκις εἰς τὰς οἰκογενειακὰς συναστροφὰς δασάκις εὐρίσκατο εὐθυμὸς καὶ εὐρίσκατο τις νὰ εἴπῃ τὴν λέξιν «Βασιλείας» καὶ ὁ Βασιλεὺς προσέθετε γελῶν

«Καὶ τῶν παιδιῶν ἐπίσης».

Καὶ ἐξεκαρδιζετο γελῶν.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΓΑΛΑΤΟΥΣΑ

Όταν εγέννησε η Μαργαρίτα ή Θεοχάραινα ή γυναίκα του μεγάλου καρδοκέρη που είχε τὰ τρία καρδία και τὸ πειὸ ἀρχοντικὸ παλάτι στὴ χώρα τῆ μεγάλης που ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς μύλους τῆς «φιλῆς κορφῆς», ἔξω ἀπὸ τὸ ἀπέραντο τὸ θάσος και φτάνει ὡς τὸ γιαλὸ, τὸν τριγυρισμένο ἀπὸ τὰ σπῖτια, ὄλες ἢ γυναῖκες εἶπαν πῶς αὐτὸ τὸ παιδί δὲν ἦτανε γεννητὸ τοῦ Θεοχάρη. Λογάριαζαν τοὺς μῆνας, μετροῦσαν τῆς ἡμέρας, θυμῶντο τὴν ἐποχή που ἔφυγε ὁ καρδοκέρης γιὰ τὸ τελευταῖο ταξεῖδι στὴν Ἀνατολή, ἐκεῖνο που τὸν ρούφηξε ἡ θάλασσα μαζὶ με τὸ καρδί μιὰ χειμωνιάτικη φορτοῦνα, και βρίσκανε πῶς ἦταν ἕνας μῆνας παρμπάνου, και μάλιστα ἐνάμισης. Γίνετα νὰ γεννηθῆ δεκάμιση μηνῶν παιδί; Και τί παιδί: κατοῦλι, ἀδύνατο και μικροκαμωμένο, σάν ἐφταμηνίτικο. Και ἔπειτα κανένας ἀπ' τὸ σπῖ τῆς Μαργαρίτας δὲν εἶτανε μελαχρινός, ὅτε ὁ Θεοχάρης ὁ ἄντρας τῆς, ἦτανε κι' οἱ δυὸ ξανθοὶ σάν τὸ στάχυ που τὸ φωτίζει ὁ πρωῖνός ἥλιος τοῦ καλοκαιριοῦ. Αὐτὸ γιὰ νὰ γίνῃ μελαχρινό;

Και τὸ λεπτὸ μῦτρο τοῦ Σταυράκη, τοῦ γραμματικοῦ σὸ τελανεῖο, που εἶχε τῆς σχέσεις τοῦ σπιτιοῦ και κάθε μέρα που τὸν ἔχανε και που τὸν εἰρικοσε σὸ σπῖτι τοῦ καρδοκέρη, «τοῦ κουμπάρου» του—γιὰ εἶχε παντρέψη τὴν ἀδελφῆ του—ἕνα μῦτρο με μαῦρα μάτια ἀράπικα, μ' ἕνα λεπτὸ γυαλιστέρω μουστάκι σάν τοῦ κοράκου τὸ φτερό και με δυὸ χοντρά σμιχτόφρυδα σάν πετούμενο χελιδόνι, ἐρχόντανε στὴν ἄμμοι τῶν γυναικῶν τῆς γειτονιάς.

— Ἴδιος κι' ἀπαράλλαχτος ὁ Σταυράκης, λέγανε ὅταν τὰ κρυφομιλοῦσαν τὰ βράδρα σὸ πεζούλι, κάτου ἀπ' τὸ ἀρχοντόσπιτο.

— Ἄμ' δὲν κρύβονται, καλέ μου αὐτὰ τὰ πράγματα! αὐτὰ ἦταν ὀλοφάνερα! ἕνας μπεκιάρης δὲν μπεινοβγαίνει ἔτσι σ' ἕνα σπῖτι ἄμα λείπει ὁ νοικοκύρης. Κι' ὅτε καμμιά νοικοκυρά, που λείπει ὁ κάλὸς τῆς, κάθεται ὡς τὰ μεσάνυχτα με συντροφιάς και με φῶς σὸ παραθύρι, μόνο κλείνεται σὸ σπῖτι τῆς και δὲν μπαίνει ἄλλος ἀπὸ τὸ γονεὶο κι' ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τῆς.

— Ἦτανε λέει κουμπάρος. Τὸ κουμπάρος και τί ξάθερος;

— Που βρέθηκε, καλέ, κουμπάρος; «τῆς κουμπάρης μας ὁ σκύλος εἶναι και δικὸς μας φίλος».

Ἡ ἄλλες γέλασαν.

— Σῶπα, μωρή, νὰ χαθῆς, μὴν μπαίρνεις τὴ γυναίκα σὸ λαίμω σου γιὰ εἶναι ἄμαρτια.

— Ἐγὼ τὴν παίρνω σὸ λαίμω μου; ὄλος ὁ κόσμος τὸ ξέρει. Δὲν μου λές, σὲ παρακαλῶ, τί ἔγεινε ὁ Σταυράκης που χάθηκε ἀπ' τὴ Χώρα τώρα κι' ἕνα μῆνα;

— Ἐξέρω γώ;

— Ἄ ξέρεις εἰ. Κι' ἔπειτα τῆς ξέχασες, καλέ, τῆς πομπῆς που ἔκανε ἡ . . . Θε μου και συχώρησέ μου, προτοῦ νὰ παντρευθῆ, μ' ἐκεῖνο τὸν ἄλλο τὸ μουστέρη τῆς, τὸ . . . πῶς τονε λέγανε μωρή Βγενιά;

— Ποῖνε;

— Κεῖνους δὲ τὸν κρεμανταλᾶ με τὸ χοντρὸ μουστάκι που. . .

— Ἄ τὸ Κατσάγρα λές;

— Τὸν Κατσάγρα, γιὰ σου δὲν τῆς εἶχανε κολλῆσει τόσα κουδούνια και με δαῦτον; τὰ ξέχασες;

— Ἐ κορίτσι εἶτανε, ὅτι κι' ἂν ἔκανε τότε . . . μὰ τώρα στεφανωμένη γυναίκα και νὰ λείπη ὁ ἄντρας τῆς.

— Μὰ εἶδες ὅμως ἡ ἄμαρτια; Κόντεψε νὰ πεθάνῃ στὴ γέννα τῆς. Φωτιά ἔπιασε σὸ σπῖτι τῆς ἀπὸ τὸ κερί, τὴ νύχτα τῆς γέννας, ἔκαν' ἕνα παιδί ἀρρωσιάρικο, και δὲν ἔχει και γάλα νὰ τὸ θρέψῃ.

Σωπάσαν ὄλες μπροστὰ σ' αὐτὰ τὰ ὀλοφάνερα σημεῖα τῆς ἄμαρτίας.

Ἀλήθεια οὔτε σταλιά γάλα δὲν εἶχε μέσα τῆς ἡ μωρομάνα. Κι' ἀπ' τὸν καμὸ τῆς πήγαινε νὰ πεθάνῃ. Μιὰ γυναικοῦλα παχουλή, ξανθιά και ροδομάγουλη, σάν τὴ Μαργαρίτα, με δυὸ στήθια ὀλοστρόγγυλα, γεμάτα ὀμορφιά και νᾶνε ἄδεια ἀπὸ γάλα. Αὐτὸ ἦτανε κατὰρα τοῦ Θεοῦ.

— Τὶ δὲν ἔκανε και τί δὲν ξόδιασε γιὰ γιαιτρικά, και γιὰ θροφή, γιὰ νὰ τῆς ἔρθῃ γάλα. Ἀπὸ τὸ πρωῖ ὡς τὸ βράδυ μπεινοβγαῖναν οἱ γιαιτροὶ και γιαιτρισοσε, μανάδες που δὲν εἶχαν κι' αὐτῆς γάλα και τοὺς ἦρθε, νέες και γρηῆς με γιαιτροσόφια που τὰ εἶχαν ἀκουστὰ ἀπὸ τῆς κυρολῆς τους, ὄλα τ' ἀκουγε, ὄλα τὰ ἔχτελοῦσε μὰ τίποτα δὲν ἔκανε Ὁ κόρφος τῆς εἶχε στερέψει σάν τὴ βρύση τοῦ βουνοῦ που ἔναι. σεισιός κόθει γιὰ πάντα τὸ νερὸ τῆς:

— Ἄχ! τίποτα! ἔλεγε σὲ κάθε νέα δοκιμῆ, σὲ κάθε νέο γιαιτρικὸ που ἔκανε. Με κατάρσθηκε ὁ Θεός. Ἄτυχο εἶναι τὸ παιδί μου. Ὄαν τὸ χάσω.

Κι' ἔκλαινε σφίγγοντας τὸ μωρὸ στὰ ξερὰ τὰ στήθια τῆς τόσο σφιχτὰ που ἐκεῖνο φώναζε κι' ἐξυπναγε ἀπὸ τὸ βῆθος του. Ὅσοε γυναῖκες εἶχανε γεννησει στὴ χώρα, ὄλες καλέστηκαν, καλοπληρῶθησαν, πήρανε λίρες και φιλέματα. Καμμιάς τὸ γάλα δὲν ἦτανε καλὸ. Και τὸ παιδί, σωνότανε μέρα με τὴν ἡμέρα. Λές κι' ὄλες τὸ θρέφαν με φαρμάκι.

Η ΤΑΜΕΝΗ ΚΟΡΦΗ
[Έργον Ν. Γύζη]

— Ένα πρωί, από τό μακρυνό στό Καλοχώρι, ποῦ μαθεύτηκε πῶς ἡ караδοκῦραινα γύρευε τή σωτηρία τοῦ παιδιοῦ της, ἔρχεται μιὰ καλή γυναίκα, ἔργατικιά, φτωχεια, ξυπόλυτη καί λαχανιασμένη καί σκουπίζοντας τόν ἰθρῶτά της λέει τῆς Μαργαρίτας.

— Ἀρχόντισσά μου, ἂν θέλῃς νά σώσῃς τό παιδί σου νάρθῃς στόν τόπο μας. Ἐκεῖ εἶναι ἕνα ἐξωκκλήσι: ἡ Παναγία ἡ Γαλατοῦσα—προσκυνῶ τή χάρη της—ποῦ ἔχει μιὰ εἰκόνα πολὺ θαματούργη: εἶναι ἡ Μεγαλόχαρη καί βυζαίνει τόν Κύριο Ἡμῶν Ἰσοῦ Χριστό, κι' ἀπό τό ἕνα τό βυζι της τρέχει μέρα νύχτα γάλα ὅσες μανάδες χάσανε τό γάλα της κι' πήγανε στή χάρη της καί προσκυνήσανε, κάνανε ποτάμι γάλα.

Ἀνάψανε τὰ ροδομάγουλα τῆς Μαργαρίτας καί τὰ μάτια της σπιθοβολήσανε.

— Ὁ Θεὸς καί ἡ Παναγία νά σοῦ δίνῃ κυρά μου χρόνια καί υγεία ποῦ ἦρθες νά μοῦ δώσῃς τέτοια ἐλπίδα. Ποῦ εἶναι τό χωριό σου; Πῶς πᾶνε ἀπό δω;

— Μιὰ μέρα δλάκερη μέ τό καράδι καί τρεῖς ὄρες δρόμο μέ τὰ πόδια. Μά πρέπει ἀρχόντισσά μου πρώτα νά νυστέψῃς τρεῖς ἡμέρες, νά ζήσῃς μονάχα μέ ψωμί καί μέ νερό, κι' ἄμα κατεδῆς ἀπ' τό καράδι νά ξεπολυθῇς καί ξυπόλυτη νά πάρῃς τόν ἀνήφορο γιά τό ἐξωκκλήσι. Κι' εἶναι πολὺ κακοτοπιά, ρουμάνι μέ κατσάβραχα καί μέ πουρνάρια.

— Ὅσο κι' ἂν εἶναι μακρῶν ἡ χάρη της, κι' ὅσα ρουμάνια μέ βράχια καί μ' ἀγκάθια κι' ἂν εἶναι νά περάσω, θά πάω· θά σημαδέψω μέ τό αἷμά μου τὰ μονοπάτια ποῦ θά πάρω κι' ἂν φτάσω πεθαμμένη ἐμπρός στή χάρη της νάφήσω τό παιδί μου μοναχά στά πόδια της κι' ἄς ξεψυχῆσω. Ἐκεῖνη θά μοῦ τό προστατεύσῃ.

Κράτησε τή χωριάτισσα σ' ἀρχοντικό της καί τήν ἄλλη μέρα τό πρωί τήν πήρε, πήρε μαζῆ τῆς δούλες καί χρυσαφικά καί τὰ ματα καί τράδῃξε κατὰ τό Καλοχώρι.

Ὅλη μέρα ἀρμένιζαν μέ τό καικι καί βράδου-βράδου φθάσανε στό πέραμα. Ξενύχτησαν στό χάνι καί πρωί-πρωί, καλοκαίρι, ἡ Μαργαρίτα ξυπολύθηκε, ὁ ἕλιος εἶδε πρώτη φορὰ τὰ πειὸ ἄσπρα ποδαράκια, ἄσπρα καί μαλακά σάν τό γαλατόψωμο, πήρε στὰ χέρια της τό ἄρρωστο παιδάκι της καί πήρανε τοῦ ρουμανιοῦ τό μονοπάτι.

Δυὸ ὄρες περπατοῦσανε κι' ἀκόμα ἡ χάρη της δὲν εἶχε φανῆ. Ἰστέρα τέλειωσε τό θάσος, καί σὲ μιὰ δίπλα τοῦ βουνοῦ ἀνάμεσα σὲ μιὰ ἀγριοσυκιά καί σ' ἕναν πεῖθο φάνηκε τό ἀρχαῖο ἐξωκκλήσι.

Ἡ Μαργαρίτα εἶχε στραγγίσει ἀπὸ τῆ νηστεία κι' ἀπὸ τό κόπο. Ἀνέβαινε σιγά, λαχανιασμένα, μπροστά στόν ἥλιο ποῦ ἔκαιγε καί στραβῶνε, πνίγοντας κάθε ἀναστεναγμὸ καί δαγκάνοντας τὰ χεῖλη της σὲ κάθε κοφτερό λιθάρι καί σὲ κάθε πουρνάρια ποῦ ἀγκύλωνε τὴ σάρκα της καί μάτωνε τό πόδι της.

Τό μικρὸ ἦτανε βυθισμένο σ' ἕνα βῦθος· θεονήστικο, πεινασμένο ἕνα μῆνα τώρα ποῦ μόνο μέ χαμομηλάκι καί μέ ζαχαρόνερο τό

κρατούσαν στη ζωή, είχε κλειστά τὰ βαθουλὰ ματάκια του, είχε γείνει σὰν κερνίο στὸν ἥλιο ἔμπρός ποῦ ἔμπαινε θάρρεις μέσα στὰ κοκαλάκια του καὶ φώταγε ἓνα κεφαλάκι ἀχνό σὰν νάτανε χαρτένιο.

Κι' ὅλο σήκωνε τὸ κουρασμένο της κεφάλι μὲ τὰ χυτά, τετράξανθα μαλλιά σὲ κάθε λίγα βήματα κι' ἔβλεπε τὴν ἐκκλησιά ποῦ ὅλο ἐπλησίαζε κι' ἐμουρμούριζε μὲ τρεμουλιαστὴ λαχτάρα:

— Ἡ χάρις σου, Παρθένα μου, . . . Συχώρησέ με . . . τὴν ἀμαρτωλή. . . Καὶ χάρις μου τὸ παιδάκι μου. . .

Ἡ θύρα τοῦ ἐξωκκλησιοῦ ἦταν πάντα ἀνοιχτή. Ἐνα καντήλι πῆλινο ἔκαιγε μπροστὰ στὴ θαματούργη εἰκόνα—μιὰ μαύρη εἰκόνα ἀρχαία—καὶ ἡ μάνα μὲ τὸ ἄρρωστο παιδί, μπήκε, στάθηκε λιγάκι στὸ κατώφλι, κύτταξε μὲ χτυποκάρδι τὸ εἰκόνημα, ποῦ, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἀσημένια τὰ βυζιά ποῦ ἦταν κρεμασμένα ἀπάνου της, ἓνα γυμνὸ βυζί, μαῦρο φαίντονε καθαρὰ νὰ πέφτη γεμάτο κι' ὀλοστρόγγυλο, κύτταξε καὶ τὰ μάτια τῆς Μεγαλόχαρης ποῦ τῆς φανήκαν σὰν νὰ ἦτανε πολὺ μαῦρα καὶ πολὺ μεγάλα καὶ πολὺ ἄγρια μάτια καὶ προχώρησε. Ἡ δούλα ἀναψε τὴ μεγάλη λαμπάδα ποῦ κούβαλλεσε μαζὶ τῆς.

Μὲ τρεμουλιασμένα πόδια, ἡ ἀρχόντισσα γονάτισε κι' ἔκανε τὸ σταυρὸ της ἓνα μεγάλο κι' ἀνοιχτὸ σταυρὸ, μὰ σὰν νὰ κόπηκε ἡ μιλία της, δὲν ἀκούστηκε στὸ ἄδειο ἐρημοκκλησιὶ ἀλλο ἀπὸ ἓνα κλάμα.

Ἐστερα σηκώθηκε στὰ πόδια της, σήκωσε μὲ προσοχὴ τὸ κοιμομένο της παιδί καὶ κόλλησε τὸ στοματάκι του, στὸ ἅγιο βυζί τοῦ εἰκονίσματος.

Ὅλες κἀναν τὸ σταυρὸ τους καὶ ἐμουρμούριζαν μ' εὐλάβεια μιὰ προσευχή.

Σὲ λίγο τὰ χέρια τῆς ἀρχόντισσας ἐκόπηκαν κι' ἔσυρε κἀτου τὸ παιδί της.

Ἡ δούλα σήκωσε τὴ μεγάλη τὴ λαμπάδα. . .

Τὰ ματάκια τοῦ παιδιοῦ δὲν εἶχαν ἀνοίξει. Τὰ χεῖλάκια εἶχαν κιτρινίσει, τὸ κεφαλάκι ἐκύλισε κι' ἐκρεμάσθη πεθαμένο ἀπὸ τὸ χέρι τῆς ἀμαρτωλῆς μητέρας.

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

Οἱ τρελλοὶ λέγουσι πολλὰκις τὴν ἀλήθειαν καὶ οἱ φρόνιμοι ἀκούουσιν αὐτὴν καὶ γελῶσιν.

Ἐάν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἦσαν φρόνιμοι, ἡ μορῖα θὰ ἦτο ἀρετή.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΜΑΡΜΑΡΑΣ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἀιεξερχόμενος τελευταίως τοὺς κώδικας τοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1614—1643 ἐν ἐνεργεῖα διατελέσαντος συμβολαιογράφου Ζακύνθου Σολομῶντος Δε—Ρώσση, (1) εὔρον, σὺν ἄλλοις ἱστορικῶς ἐνδιαφερόμενοι, καὶ τὸ ἀπὸ 16 Νοεμβρ. 1625 κατωτέρω συμβόλαιον, ἰταλιστὶ συντεταγμένον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Νικόλαος Θεοδόσιος Μαρμαρᾶς καθίστησιν ἐπίτροπόν του τὸν αἰδεσ. Ἰερόνικον, οἰκονόμον κτλ. ὅπως παραλάβῃ παρὰ τοῦ ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Ἰταλίας αἰδεσ. ἱερέως Ψυχωτῆ ἅπαντα τὰ κειμήλια, τάνηκοντα εἰς τὸν αὐτὸν Μαρμαρᾶν. (2)

Τὸ ἐν λόγῳ συμβόλαιον, κατ' ἐλευθέραν μετάφρασιν, ἔχει περιεῖπον, ὡς ἑξῆς:

Ἐν Χριστοῦ ὀνόματι ἀμήν, ἔτει ἀπὸ τῆς αὐτοῦ Γενήσεως 1625 Νοεμβρίου 16, ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῆς πόλεως καὶ νήσου Ζακύνθου.

Ἐμφωνισθεὶς ὁ ἐνδοξότατος κ. Νικόλαος Θεοδόσιος Μαρμαρᾶς Αὐτοκράτωρ Κων/πόλεως, δούλος τοῦ Βασιλέως Οὐρανοῦ καὶ Γῆς καὶ τῆς Βασιλομήτορος Μαρίας, κατέστησε καὶ ἐπισήμως ὤρισεν, ὡς ἐπίτροπόν του νόμιμον τὸν αἰδ. Ἰερόνικον οἰκονόμον τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Σινᾶ, πρὸς τὸν ὁποῖον παρέχει πλήρη ἐξουσίαν καὶ δικαιοδοσίαν νὰ δύναται νὰ εἰσπράττῃ ἐν τῇ πόλει Μεσσηνίας παρὰ τοῦ αἰδ. ἱερέως Ψυχωτῆ (ι) τῶν ἁγίων Νικολάου καὶ Γεωργίου ἅπαντα τὰ ἀργυρᾶ εἶδη τοῦ αὐτοῦ Μαρμαρᾶ, καθ' ἣν εἶγεν ἐντολήν καὶ ἐπαφίην πᾶσαν νόμιμον ἀπόδειξιν παραλαβῆς τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων.

Κάτωθι τοῦ ἐπιτροπικοῦ τούτου συμβολαίου, ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ μάρτυρος Ἀγγελῆ Χριστιανοπούλου δι' ἑαυτὸν καὶ

(1) Περί τῆς ἐκ Κύπρου, μετὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς τῷ 1571, καταφυγούσης εἰς Ζάκυνθον οἰκογενείας τῶν Δε—Ρώσση ἔγραψα ἐν «Παρνασσῶ» τῷ 1895.

(2) Κώδης XXXVII σελ. 44.

τὸν ἄλλον μάρτυρα, ἀγγράμματον ὄντα, Γουλιέλμον Πέρην, φέρεται ἢ ὑπογραφή τοῦ αὐτοῦ Μαρμαρᾶ δυσανάγνωστος: ἴπερ ἄτορον Θεοδοσίος.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξουσιοδότησιν τῆς παραλαβῆς τῶν κειμηλίων, ἄλλ' ὅτι ἐν προκειμένῳ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοῦ Μαρμαρᾶ ἀναγραφόμενος τίτλος: Αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως, δούλος τοῦ Βασιλέως τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς καὶ τῆς Βασιλομήτορος Μαρίας.

Καὶ ἀνέτρεξα εἰς διαφόρους συγγραφεῖς, ὅσους ἡ πτωχὴ βιβλιοθήκη μου διαθέτει, πρὸς ἐξακριβώσιν τοῦ τιτλοῦ τουτοῦ, ὅστις τῷ 1625 ἐποιεῖτο τὰς διατριβὰς ἐν Ζακύνθῳ, πλὴν οὐδὲν τὸ σχετικὸν περὶ αὐτοῦ ἠδυνήθηεν ἢ ἀνακαλύψω.

Ἐν τῷ Α΄ τόμῳ, τεύχει β΄ τοῦ «Νέου Ἑλληνομνήμονος» τοῦ κ. Σ. Λάμπρου, μεταξύ τῶν κωδικῶν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, ἀπαντῶ χαρτῶν τοιοῦτον τοῦ ΧVIII αἰῶνος γραφέντα ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου Ἀναστασίου Μαρμαρᾶ. Ἐπίσης ἐν τεύχει γ΄ τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος ἀπαντῶ τὸν κάτοχον ἀξίας λόγου μικρᾶς βιβλιοθήκης Ἰωάννην Μαρμαρᾶν, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ κ. Λάμπρος ὑποθέτει ἐγγαμῶν ἱερέα ἐκ Ρόδου, κατὰ τὸν ΙΕ΄ αἰῶνα. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Ι. Κόττη, οἱ κώδικες τοῦ ὁποῦν τηροῦνται παρὰ τῷ οὐτῖνος προϊστάμην δημοσίῳ Ἀρχαιοφυλακίῳ Ζακύνθου, ἀπαντᾷ διαθήκη τῆς Αὐγουστίνης, θυγατρὸς τοῦ ποτὲ εὐγενεστάτου ἱερέως Ἀντωνίου Μαρμαρᾶ (3) καὶ συζύγου τοῦ ἐκ Κρήτης ἱερέως Ἀντωνίου Ἀρμάκη τῷ 1688. Πάντα ὅμως ταῦτα οὐδόλως ἐπιχύνουσι φῶς εἰς τὸν ἄγνωστον τιτλοῦχον, ἐκτός ἐάν παραδεχθῶμεν τοῦτον ἀπόγονον βυζαντινοῦ τινος δεσπότου ἐνασμενιζόμενον νὰ προσυπογράφηται αὐτοκράτωρ Κιπύλεως, ὅς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τοὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κιπύλεως (1204) δεσπότης τῶν διαφόρων προκηφάντων δεσποτάτων, οἱ ὅποιοι ἐνίοτε λέγονται βασιλεῖς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτορες, οἱ οἱ Θεόδωρος, Κωνσταντῖνος καὶ Θωμᾶς Παλαιολόγοι, καλούμενοι αὐτοκράτορες Ρωμαίων (4) καὶ, ὡς σήμερον ἐπι ἀπαντῶσι τοιοῦτοι τιτλοῦχοι, ἐχοντες μάλιστα ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ θρόνου Κιπύλεως.

Τὴν περαιτέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐρευνᾶν ἐπαφήμι εἰς ἄλλους εἰδικωτέρους καὶ ἐντρίβεστέρους.

Ζακύνθος.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ
ἀρχαιοφύλαξ

(3) Οἰκογένεια Μαρμαρᾶ ἀπαντᾷ ἐπι καὶ σήμερον ἐν Ζακύνθῳ.
(4) Προβλ. «Ν. Ἑλληνομνήμονα» Τόμ. Α΄. τευχ. ἀ. σελ. 39.

ΑΠΟ ΤΑ ΣΚΙΤΣΑ ΜΟΥ

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐἶχα πάει μὲ τὸν πατέρα μου σὲ μιὰ ἐπαρχιακὴ πόλι, ὅπου τὸν ἐκαλοῦσε ἡ ἐργασία του. Γιατί ἐκτός τῆς ἀγάπης μου γιὰ τὰ ταξείδια, ἠθέλα πολὺ νὰ τὸν ἀνακουφίσω στὴ δουλειά του· λίγο πολὺ τὰ κατάφερα νὰ σᾶς πῶ ἀφοῦ ἦτανε καὶ ὁ μόνος μου ἠμελὸς πόθος.—Δὲν με εἶχε καταλάβει, ὡς βλέπετε, ἡ φιλοδοξία νὰ γίνω θεατρικὴ συγγραφεὺς! οὔτε καν ἐπιθεωρήσεων.

Ἡ μανία μου γιὰ τῆς ξένες γλώσσες ἔκαμε τὸν πατέρα νὰ μοῦ πάρη ἓνα δάσκαλο τῆς Γαλλικῆς.

—Ἡθικός, τοῦ εἶπαν, ἄνθρωπος, ὅπως πρέπει. Δὲν ἔχασα καιρὸ καὶ τὸν πῆρα. Γυαλοφορεμένος, ζόκνικος, μὲ μάγουλα προσέξοντα, ἦτο κι' αὐτὸς ἓνας τύπος. Εἶχε μείνει στὴ Γαλλία ἐμπορευόμενος, τὰ ἔκαμε θάλασσα ἔπειτα, ἔχασε καὶ ἐγύρισε πίσω στὸ χωριὸ του, μὲ τὰ Γαλλικά του καὶ τὲς ἀναμνήσεις.

Ἄχ! μὲ πόση δασζαλικὴ γλῶσσα μοῦ ὁμιλοῦσε περὶ τῶν ἐπιτηχιῶν του καὶ στὴ Γαλλία ὅπου ἦτο καὶ τὸ μέλλον του. Περαισμένα μεγαλεῖα! τώρα ἐμεγαλοπιάνετο ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς κοινοικιοῦ καὶ πολιτικοῦ παράγοντος τῆς χώρας, δὲς του λοιπὸν καὶ ἐξεπᾶγγιζε ὅλα τὰ ζητήματα μὲ τὸ γεωμετρικὸ του ὕφος... Ἄ! ὄχι, θὰ τὸν ἀδικήσω ἂν δὲν πῶ, ὅτι ἐλάμβανε πότε πότε καὶ ὕφος χιουμοριστικό! Δὲν τὸ πιστεύετε; ἂν θέλετε σᾶς φέρω μάρτυρα καὶ τὸ μακαρίτη τὸν Ὀλλενδόρφο! . . . Τότε μοῦ ἐκτυποῦσε χαϊδευτικά τὸ χερί λέγοντας πὺς εἶμαι σπουδασιμένη, ἀφοῦ ἤξευρα «καὶ τὲς γυναικίστικες δουλειές καὶ τὲς ἀνδρικές» δηλ. νὰ συζητῶ! . . .

Ἐξέχασα. Ἦτο καὶ ἀνύμφεντος ἀλλὰ εἰς ἠλικίαν ποῦ δὲν θὰ ἀμαρτήσης ἂν προσθήσης ἢ ἀφαιρέσης χρονᾶκια. Τὸ ἀνεγνώριζε ὁ δύστηνος τὸ λάθος του ὄχι ὅμως ὡς ἀνεπανόρθωτον. Τὸ μέλλον του χρεωστοῦσε κατὶ τι ἐν τῷ προσώπῳ εὐειδοῦς χρυσοφόρου νεάνιδος. Ἔτσι περνοῦσε ἡ ὥρα, φλυαροῦσα γιὰ νὰ ὀφελῆθῃ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερο—καὶ ἀπολαμβάνουσα τὴν τοῦ στόματός του περιπούδαστον πνοήν. Ἄλλὰ ποῦ νὰ φύγη! Ἐγὼ

τοῦ ἔδειχνα πῶς δὲν ἤθελα νὰ καταχρασθῶ τῆς καλοβούλου δασκαλοσύνης του ἐκινούμην νευρικά στὸ κάθισμα, ἔρριχνα ἔρωτικά βλέμματα στὴ πόρτα. . . Αὐτὸς τὸ ἴσιο του! . . . Ἦλθε τέλος ὁ καιρὸς νὰ φύγωμε ἀπ' τὸ χωριὸ καὶ ὁ δάσκαλος ἔδειχεν τὴν συγκίνησί του.

— Μὰ πρέπει νὰ μείνετε, ἔλεγε, ἐδῶ σὰς ἀγαποῦμε ὅλοι, τὸν πατέρα σου. . . καὶ νευρικά ἐσκέπτετο τὴν κοκτροπιὰ τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων ἀποκαλύπτων καὶ μυστικά δήθεν ποῦ ἦσαν κουδοῦνι στὸν κόσμον. . . Ἄ! ἔξεχασα, ἦτο Βενιζελικώτατος ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ δάσκαλος!

Ἐφύγαμε· μετὰ δέκα μέρες ὁ πατέρας ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ μόνος στὸ χωριὸ γιὰ μερικές δουλειές.

Μιά μέρα κατάλαβε στὸ δρόμον κάποιον νὰ τὸν κυνηγᾷ ἐπιμόως. Γυρίζει ὁ κ. Τοσουτάκις, ὁ δάσκαλος.

— Τί κάνετε; πῶς εἴσθε κτλ. κτλ.

— Ξέρετε ἔλαβα χθὲς γράμμα ἀπὸ τὴν M)elle Λίνα (ἔτσι μὲ ἔλεγε).

— Ἄ!

... Ἐδῶ ὁ δάσκαλος ἐκόμπιασε, ἐκοκκίνησε

— Θέλετε νὰ μοῦ πῆτε τίποτε κ. Τοσουτάκι; Τοῦ λέει ὁ πατέρας μου μὲ δυσφορία.

— Νά, ξέρετε, ἡ M)elle Λίνα ἔχει αἰσθημα σὲ μένα... ἀλλὰ, θὰ τῆς γράψω ἐγώ...

— Ὁ πατέρας ἐξαφνιάσθηκε, τὸν ἐκύτταξε.

— Κ)ε Τοσουτάκι, λέγει ὁ πατέρας μὲ αὐστηρὸ ὕφος, αὐτὰ εἶναι παιδιακίστικα πράγματα. Καὶ τὸν ἀφήνει εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ.

Ξέρετε τί εἶχε συμβῆ; Τοῦ εἶχα στείλῃ γράμμα μὲ αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως εἰς Γαλλικὴν γλώσσαν, ἢ ὅποια ὡς ξένη ἐπιτρέπει κάποια ἀφέλειαν καὶ φλυαρίαν εἰς τὴν πένναν. Καὶ ὁ ἀθεόφοβος ὁ δάσκαλος παρεξήγησε ἀκριβῶς μιά παράγραφόν μου ἐπὶ πολιτικῶν ζητημάτων ἐπὶ σέρον καὶ ὑδάτων δηλαδή. Καὶ ἔτσι εἶδε τὰ καρβέλια, ἔτσι μὲ ἄλλα λόγια παρουσιάζετο ὡς ξελογιασμένος ἀπὸ ἐμένα! . . .

— Ἄ! κύριε Δάσκαλε, σκέφθηκα, γράψε μου καὶ θὰ σοῦ ξαναγράψω! Θὰ εἶναι τόσο χαριτωμένο ν' ανταλλάσωμε τὸν 20ὸν αἰῶνα μ. Χ. ἐρωτικῆς ἐπιστολῆς εἰς ὕφος Ὁλλενδόρφειον!

Τὸ νοῦ σας στοὺς δασκάλους! στοὺς δασκάλους ποῦ λέγονται κύριοι, καὶ φοροῦν γραβάτα. Τὸ νοῦ σας! εἶναι περισσότερο ρωμαῖοι ἀπ' ὅλους μας.

Ἀθήναι Ἰούνιος

ΧΡ. ΠΤ.

ΠΑΡΙΣΙΝΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

Νὰ δώσω κανεὶς μίαν εἰκόνα τῆς υπέρχου αὐτῆς πόλεως ποῦ ἀποτελεῖ τὴν καρδίαν, τὸν ἐγκέφαλον τοῦ κόσμου, δὲν εἶνε βέβαια ἐγχείρημα ποῦ μπορεῖ νὰ κατορθωθῆ σὲ λίγες σελίδες καὶ μάλιστα ἀτέχνως γραμμένες. Ἐδῶ χρειάζεται ἓνας Ζολᾶ ἢ ἓνας Φλωμπέρ καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι δυστυχῶς οὔτε κατ' ἀγχιστεῖαν φιλολογικὸς συγγενής μὲ αὐτούς.

Γι' αὐτὸ θ' ἀρκεσθῶ σὲ μερικές πεταγμένες ἀτέχνως ἐπάνω στὸ χαρτί σημειώσεις, μὲ μόνον προσὸν τὴν ἀληθινότητα καὶ τὴν φυσικότητα. Θὰ σὰς δώσω μερικές σιλουέτας χαρακτηριστικῆς τῆς Παρισινῆς ζωῆς, τῆς θορυβώδους καὶ ἐλαφρᾶς καὶ τρελοῦσαικῆς, ποῦ τρέχει ἀπὸ τὰ Βουλεβάρτα ἕως τὴν Μονμάρτην καὶ ἕως τὸ Καρτιὲ Λατέν.

I

ΤΑ ΒΟΥΛΕΒΑΡΤΑ

Τὸ Παρίσι μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ὅτι συγκεντροῦται δλόκληρον στὰ Βουλεβάρτα, εἰς μίαν ἀκτίδα δηλαδή ποῦ ἀπλοῦται μέχρι τῆς Μονμάρτης διὰ τῶν στενῶν διακλαδώσεων ποῦ ἀποτελοῦν τὰς ἀρτηρίας τῶν Βουλεβάρτων, αὐτοῦ τοῦ μικροῦ σχετικῶς διαστήματος ποῦ χρησιμεύει ὡς βραχίον τῆς Ὀπερας καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Μαντλέν καὶ ποῦ βλέπει ἐξαπλουμένους γύρω του δρόμους ἀγαπητοῦς καὶ σεβαστοῦς ἀπεριωμένους εἰς τὴν τυραννικὴν θεὰν μὸ θ' αν, σὰν τὴν Ρὺ ντὲ λά Παί, Ρὺ Ρουαγιαίλ, Ἄβενὺ ντέλ Ὀπερά καὶ λοιπὰς ἄλλας γνωστάς εἰς ὅλον τὸν γυναικεῖον κόσμον τῶν δύο ἡμισφαιρίων.

Τὸ καλοκαίρι τὰ Βουλεβάρτα χάνουν τὴν ἀληθινὴν των μορφήν. Διότι οἱ Παριζιᾶνοι πηγαίνουν εἰς τὰς ἐξοχάς, καὶ τότε τὰ Βουλεβάρτα πίπτουν θύματα τῆς περιεργίας τῶν ξένων καὶ ἐπαρχιωτῶν.

Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὀκτωβρίου τὰ Βουλεβάρτα ἀναλαμβάνουν τὴν ἀληθινὴν μορφήν των. Ἐνῶ ἡ Μονμάρτη τὴν ἡμέραν κοιμᾶ-

Βουλεβάρτον τῶν Ἰταλῶν.

ται ἐτοιμαζομένη καὶ ἀνακτῶσα δυνάμεις διὰ τὴν νυκτερινὴν ἀγωνιώδη ζωὴν, τὰ Βουλεβάρτα ζοῦν περισσότερο τὴν ἡμέραν καὶ μετὰ τὰ μεσάνυχτα ὁπότε τὰ πλήθη τὰ ἐξερχόμενα τῶν θεάτρων πλημμυρίζουν γιὰ μίαν—δύο ὥρας ἀκόμη τὴν ἀρτηρίαν αὐτὴν. Ἡ ἀληθινὴ τῶν ζωῆ εἶνε τὴν ἡμέραν καὶ ἰδίως τὸ ἀπόγευμα, μετὰ τὰ ἀμίμητα εἰς πολυτέλειαν καὶ γούστο μαγαζιά των, μετὰ τὴς περιφημῆς ταρατσοῦ τῶν καφενείων (ὄρα τραπεζάκια Ζαχαράτου καὶ Ντορῆ) καὶ τὴς μπογιατισμένῃς ἰέρειαις τῆς Ἀφροδίτης, μετὰ τοὺς μυρλοὺς παράξενους καὶ μοναδικούς τύπους καὶ φυσιογνωμίας ποὺ τὰ συχναῖζουσι.

Τὰ Βουλεβάρτα εἶνε φκιασμένα γιὰ νὰ σταματᾶτε καὶ ὄχι γιὰ νὰ περπατήτε. Ἐπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ θέλουσι τρεῖς ὥρας διὰ νὰ διατρέξουν αὐτὰ, καίτοι δὲν ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ τὸ ἀπὸ Ὀμονομίας μέχρι Συντάγματος διάστημα.

Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε τὸ μυστικὸ τῶν καταστηματαρχῶν, πῶς νὰ κατορθώσουν δηλαδὴ νὰ σᾶς κρατοῦν καρφωμένους μπροστὰ στὴν βιτρίναν των, νὰ σᾶς γαργαλίζουσι τὴν ἐπιθυμίαν ἀγορᾶς καὶ νὰ σᾶς ἐλαφρῶσουν στὸ τέλος τὸ πορτοφόλι.

Εἰς αὐτὸ δὲ οἱ Παριζιῶνοι εἶνε τέλειοι. Ἰδίως εἰς τὰ καταστήματα ὅπου τὸ προσωπικὸν ἀνήκει εἰς τὸ ὠραῖον φύλον, δὲν μπορεῖτε νὰ φύγετε προτοῦ ξεπαραδιασθῆτε. Χρειαζέσθαι κουράγιον ὅπως ἀμυνθῆτε κατὰ τοῦ πειρασμοῦ αὐτοῦ ὅμοιον μετὰ ἐκεῖνον ποὺ μόνον ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος εἶχεν ὑποσθῆ.

Στὰ Βουλεβάρτα δὲν θὰ ἴδῃτε τὴν Παρισινὴν ἀριστοκρατίαν. Ἀπὸ τὴν πρό πολλοῦ παρήγγησε τὴν συνήθειαν νὰ περπατῆ μετὰ τὰ ἀμάξια τῆς στά Βουλεβάρτα τραβηχθεῖσα πρὸς τὸ δάσος τῆς Βουλῶ-

Boulevard de la Madeleine

νης. Εἰς τὰ Βουλεβάρτα θὰ ἴδῃτε τὸν κοσμάκη, τὸν ἐλαφρὸν καὶ θορυβώδη καὶ τοὺς ξένους ποὺ τὴν πρώτην τῶν ἐπισκεψῶν ἀφισπονοῦσι αὐτὰ.

Λοιπὸν πρέπει νὰ ποῦμε μίαν πικρὰν ἀλήθειαν, τὴν ὁποῖαν ἄλλως τε πρῶτοι οἱ Παρισινοὶ ἐμολογοῦσι. Τὰ Βουλεβάρτα ἔχασαν τὸ κασὲ ἐκεῖνο ποὺ εἶχαν σὲ περασμένας ἐποχάς, ὅτε τὸ ἀπόγευμα ὄλη ἢ ἀριστοκρατία ἐθεώρει ἀπαράδατον καθήκον τῆς νὰ διατρέξῃ ἐφ' ἀμάξης τὰ Βουλεβάρτα γιὰ νὰ δεῖξῃ τὰς νέας τουαλέτας. Τώρα τὴν θέσιν τῆς τοιαύτης ἐκθέσεως κατέλαβον αἱ Ἴπποδρομίαι. Ἡ μόδα λανσάρεται τώρα πλέον στῆς κούρσες τοῦ Λουβάν ἢ τοῦ Ὠτέγγ καὶ πάει λέοντας.

Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ καθήσετε στὴν ταρατσάν ἐνὸς καφενεῖου τῶν Βουλεβάρτων μεταξὺ τεσσάρων καὶ πέντε μετὰ μεσημβρίαν διὰ νὰ ἀπολαύσῃτε τὸ μοναδικὸν ἀληθῶς θέαμα μιᾶς παρελάσεως παρὰξοτάτης.

Ἀπὸ ἐκεῖ βλέπετε διερχομένας ὄλας τὰ φυλάς τοῦ κόσμου, Ἄραπαδες, Κινέζους, χονδρῶς τὸ κορμί καὶ τὸν χαρακτῆρα Γερμανοὺς, ψηλὰς καὶ ἄσχημες Ἀγγλίδες, καὶ κάθε καρδιᾶς καρῦδι τέλος πάντων.

Τοὺς γνωρίζετε μετὰ μεγάλην εὐκολίαν ὅτι εἶνε ξένοι ἀπὸ τὸ περπάτημα των, ἀπὸ τὸ ὄφρος τῆς ἐκπλήξεως μετὰ τὸ ὁποῖον κυττάζουσι γύρω των ὄλα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα μπροστὰ στὰ μάτια των μεγαθύνονται, πολλαπλασιάζονται, μεγαλοποιοῦνται, ἀποθεοῦνται κάτω ἀπὸ τὸν φακὸν τῆς προκαταλήψεως, ποὺ παίζει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸν μεγαλειότερον ρόλον.

Τὸ Παρίσι γὰρ ἀποτελεῖ τὴν χίμαιραν ὄλων. Ἐνα ταξίδι μέχρι Παρισίων ἀποτελεῖ τὴν ὑψίστην εὐδαιμονίαν. Καὶ εἰς τὰς φυσιογνωμίας πλείστον ξένων μπορεῖ κανεὶς ἀκόπως καὶ χωρὶς νὰ εἶνε μάγος ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἐπίκλησιν. «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, δέσποτα...» Τὸ ἱδανικὸν ἐξεπληρώθη. Τὸ Παρίσι εἶνε, διὰ τοὺς χριστιανούς ἢ μὴ τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ὅ,τι εἶνε ἡ Μέκκα διὰ τοὺς Μωαμεθανούς....

Ἄλλοι λοιπὸν χαζεύουν στὰ Βουλεβάρτα. Θὰ ἴδῃτε ἐπὶ παραδείγματι διακισίους ἀνθρώπους νὰ στέκουν γύρω ἀπὸ ἕνα πωλητὴν παιγνιδίων, κουρδίζοντα χάμω ἕνα ἀμαξάκι ἢ μίαν χήναν ἢ μίαν ὀμιλοῦσαν κοῦκλαν. Θὰ ἴδῃτε ἀπείρους σταματιομένους μπροστὰ ἀπὸ ἕνα ὁ ὅποιος διατείνεται ὅτι μπορεῖ νὰ προσῆχη τὸ μέλλον.

Ἄλλοι δὲ κόσμος ἐπὶ τέλους φλανάρει στὰ Βουλεβάρτα. Κανεὶς δὲν σπρώχνει. Τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ τῶν μεγαλοπόλων, ἢ σπουδῆ, ἐκλείπει στὰ Βουλεβάρτα. Ἄλλοι περιπατοῦν ρυθμικῶς, σιγά, σὺν νὰ ἐφοβοῦντο μήπως σπάσουν τ' αὐγά. Καμμία δὲν δέν τοὺς ὀθεῖ μπροστὰ. Ἀπεναντίας προσπαθοῦν νὰ βραδύνουν τὸ δῆμά των νὰ φθάσουν ὅσον τὸ δυνατόν βραδύτερον ἕως τὰ γραφεῖα τοῦ «Ματέν» ὅπου κατὰ συνθήκην θεωροῦνται λήγοντα τὰ ἐπίσημα ὁπως εἶπεν Βουλεβάρτα.

Ἄλλοι θαδίζουσι σιγά. Καὶ δικαίως. Κάθε βῆμα ἔχει νὰ σὰς παρουσάσῃ μίαν ἐκπλήξιν. Ἀπὸ τῆς φκιασιωμένης κοκότας ποῦ ζῆτε ἀπὸ τὴν ἐκράστον καφενεῖου νὰ προσελκύσῃ τὰ θλιέματα καὶ τὸ πορτοφόλι τοῦ διαδάτου, μέχρι τῶν βιτρινῶν τῶν καταστημάτων γαρυρισμένων μὲ γοδστον ἀληθῶς μοναδικόν, Παρισιόν, μέχρι τῶν ρεκλαμῶν ποῦ προβαίνουν πλωρῖαι ψηλά ἀπὸ τὰς στέγας, μέχρι τῶν κισσιῶν ἀπὸ τὰ ὅποια δίκην σταφυλιῶν κρέμανται εἰκονογραφημένα περιοδικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον «ἀκατάλληλα διὰ δεσποινίδας» ὅλα σὰς ἀναγκάζουν νὰ περιπατήτε σιγά, νὰ κυττάζετε, νὰ ἀπολαμβάνετε, νὰ ἀνοίγετε διαρκῶς τὸ πορτοφόλι σας εἰς τοὺς ἀραιμάσσοντας πειρασμούς.

Αὐτὰ εἶνε τὰ Βουλεβάρτα.

II

ΣΤΟ ΚΑΡΤΙΕ ΛΑΤΕΝ

Ἐδῶ πλέον εὐρισκόμεθα στὸ Βασίλειον τῆς τρελλῆς ζωῆς τῶν εἰκοσι χρόνων, στὴν νεότητα.

Ἐδῶ πλέον δὲν εἶνε ὁ ποικίλος κόσμος τῶν ξένων καὶ ἐπαρχιωτῶν. Εἶνε ἕνας ἄλλος κόσμος γνώριμος, συνειθισμένος, ἐμοίμορφος, ποῦ, ὅπως οἱ δικοὶ μας φοιτηταί, ζῆ σ' αὐτὴν τὴν συνοικίαν ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου ὁ κόσμος τῶν φοιτητῶν, διεθνής, παγκόσμιος. Διότι ἀπὸ τὰ δύο ἡμισφαίρια μαζεύονται ἐδῶ διὰ νὰ σπουδάσουν ἢ τελειοποιηθοῦν.

Χωρὶς νὰ ἔχη τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν, τὴν ὅποιαν εἶχε κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀνρὸ Μυρζέ, ποῦ τὸ ἀποθανάτισε τὴν «Βοημικὴν ζωὴν», τὸ Καρτιέ Λατέν διατηρεῖ ἀκόμη μέγα μέρος τῆς ποιήσεώς του.

Μέσα στὸν κήπον τοῦ Λουξεμβούργου κάθε στιγμὴν νομίζετε ὅτι θὰ περάσῃ ἀπὸ μπροστὰ σας ὁ Μάριος χειροπισισμένος μὲ τὴν Τιτίκαν του καὶ ἂν δὲν βρισκετε καρδίας ὑπὸ πέτρων τότε πλέον, τὸ λάθος εἶνε τοῦ δήμου, ὁ ὅποιος ἔκαμεν ἀπὸ ξύλο ὄλους τοὺς πάγκους τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ περιβολίου, ποῦ ἔχει τόσα ἀγάλματα ὅσα καὶ δένδρα.

Χίλια ἀφελή πουλιὰ σὺν τὸν Ραδὸλφον καὶ τὴν Μιμὴν τῆς Μποέμ ζοῦν ἀκόμη εὐτυχισμένα εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα... ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν σπητιῶν τοῦ Καρτιέ Λατέν καὶ οἱ δρόμοι του πλημμυρίζουν ἀπὸ τὸ τερέτισμα τῶν πουλιῶν αὐτῶν ποῦ φάλλουν τὴν ἀνοιξιν τῆς ζωῆς.

Τὴν νύκτα ἰδίως τὸ Καρτιέ Λατέν φθάνει εἰς τὸ ἄκρον αὐτων τῆς θορυβώδους ζωῆς, ἀποτελοῦν τοιοῦτοτρόπως τὸ pendant τοῦ Καρτιέ τῆς Μονμάρτης.

Τὰ ρεστοράν, τὰ καφενεῖα, τὰ ποικίλα κέντρα γεμάτα. Τὸ Βουλβάρ Σαιν Μισέλ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν ἀρτηρίαν τοῦ φοιτητικοῦ αὐτοῦ βασιλείου, ποῦ γεμίζει τὸ βράδυ ἀπὸ ζευγάρια ζητοῦντα εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν μύραν τὴν ἀπόλαυσιν.

Τὸ Καρτιέ Λατέν ἔχει μεγάλους λάτρας πιστοὺς καὶ ἀκλονήτους ἑραστὰς. Ὑπάρχουν ἀνθρωποι, Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ γερουσιασταὶ καὶ καλλιτέχνη διδάσχημα, οἱ ὅποιοι ἐπέρασαν ὅλην τὴν ζωὴν των στὸς στενοὺς χαρακτηριστικὸς θρομίστικους τοῦ Καρτιέ Λατέν, ὑπάρχουν συγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνη, ὅπως ὁ Μωρίς Μπαρέ καὶ ὁ Ροστάν, ποῦ ἐδοκίμασαν τὰς μεγαλιτέρας πικρίας καὶ δυσκολίας εἰς τὰ πρῶτὰ των βήματα εἰς τὸ Καρτιέ αὐτὸ καὶ σήμερον πλουσιώτατοι, διδάσχημα, δὲν παύουν ἀγαπῶντες καὶ ἀναπολοῦντες νοσταλγικῶς τὸ ἀγαπημένον καφενεῖον τοῦ Καρτιέ, τὸ «Κλοζερὶ ντέ Λιά», ὅπου μαζὶ μὲ τὸν δικόν μας τὸν Ζαν Μωρεάς ἐπέρασαν τὰ πρῶτα χρόνια τῆς βοημικῆς των ζωῆς.

Οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν δὲν ζοῦν πλέον. Ὁ Μπωντελαίρ, ὁ Βερλαίν, ὁ Μωρεάς καὶ τόσοι ἄλλοι ἐλείψαν. Ἄλλ' ἢ ἀνάμνησις των ζῆ πάντοτε. Καὶ τὸ γκαρσόνι τῆς «Κλοζερὶ ντέ Λιά» μὲ σεβασμὸν σὰς δεκνύει τὸ τραπέζακι ὅπου ὁ «Μαίτρ» Μωρεάς ἐπέερασε τὸ μεγαλιέτερον μέρος τῆς ζωῆς του ροφῶν τὸ δολοφόνον ἀψέντι καὶ ὀμιλῶν περὶ φιλολογίας καὶ τέχνης εἰς τὸν ἐκλεκτὸν κύκλον τῶν πιστῶν μαθητῶν του.

III

ΑΡΑΕΚΙΝΟΙ

Ὑπάρχουν στὸ Παρίσι, ὅπως ἄλλως τε εἰς ὄλους τοὺς λαθυρινθους τῶν μεγαλοπόλων τοῦ κόσμου, τὰ δύο ἄκρα—ὁ πολυεκατομμυριοδχος ποῦ δὲν ξεῦρει πῶς νὰ πετάξῃ τὰ χρήματά του καὶ ὁ πεναισμέννος ποῦ δὲν ξεῦρει πῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ μερικὴς δεκάρας γιὰ νὰ μὴ μείνῃ ηστικὸς καὶ πληρώσῃ τὸ θράδυ ὅπως κοιμηθῆ σὺν κτήνος σ' ἕνα ἀνθρωπινὸ χάνι.

Ὑπάρχουν συνοικίαι προνομιούχοι διὰ τὸν πλοῦτον—τὰ πέριξ τοῦ

δάσους τῆς Βουλώνης ἐπὶ παραδείγματι, τὰ Ἑλύσια Πεδία καὶ οὕτω καθέξῃ. Ὑπάρχουν ἐπίσης συνοικίαι— αὐταὶ εἶνε αἱ περισσότεραι—ποῦ ἵπταται ἐπάνω των τὸ φάσμα τῆς πτωχείας καὶ τῆς πείνας.

Μία ἀπὸ αὐτὰς σκαλώνει εἰς τὴν ράχιν τῆς περιφύμου Μονμάρτης. Ἀρόμοι στενοί, ἀνήλιοι, θρωμεροί, ἀνθυγεινοί, μὲ σπήτια γέρικα, ἀνθυγεινὰ ἀπὸ φυσικῆς καὶ ἡθικῆς ἀπόψεως, ἀποτελοῦν μίαν δολοκλήρον συνοικίαν θεσημῶν. Ἐκεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον κατοικοῦν οἱ Πτωχοπρόδρομοι τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν, καταρῶμενοι καθημερινῶς τὰ γράμματα καὶ ἐκείνους ποῦ τὰ θέλουν....

Βλέπετε ψηλὰ καπέλλα, ρεζιγκότες κλασικὲς πλέον καὶ ξεθωριασμένες, παπούτσια ποῦ γελοῦν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα των καὶ κάπου—κάπου χειρόκτια ρακώδη. Παλαιαὶ συνήθειαι! Καὶ αἱ συνήθειαι εἶνε οἱ τύραννοι τῶν ἀνθρώπων.

Εἶνε ἄπειροι οἱ Βοημοί, οἱ κοινωνικοὶ ναυαγοὶ τοῦ λόφου τῆς Μονμάρτης, τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὰς νυκτερινὰς Μούσας. Καὶ οἱ μὲν νέοι ὑποφέρουν μὲ ὑπομονὴν τὴν καταθλιβὴν τῆς Τύχης ἐλπίζοντες εἰς τὸ μέλλον. Ἄλλ' εἰς τί νὰ ἐλπίσουν οἱ γέροντες; Τί νὰ περιμένουν ἐκεῖνοι ποῦ τοὺς θρῆκεν ὁ χειμῶνας τῆς ζωῆς ἐν δυστυχίᾳ; Γι' αὐτοὺς ἡ ζωὴ εἶνε τραγῳδία. Καὶ βλέπετε πολλοὺς γέροντας μὲ κάτασπρα μαλλιά νὰ σύρουν τὴν δυστυχίαν των ἀπηλπισμένοι μέχρι τῆς θύρας καταγωγίου, ὅπου πωλοῦνται «Ἀρλεκίνους».

Δὲν πρόκειται καθὼς καταλαβαίνετε περὶ τῶν Ἀρλεκίνων τῶν θεατρῶν. Ὅχι. Οἱ Ἀρλεκίνοι τῆς Μονμάρτης εἶνε φαγώσιμοι. Λάθετε τὸν κόπον νὰ μὲ συνοδεύσητε μέχρις ἐνός ἀπὸ τὰ καταστήματα εἰς τὰ ὅποια πωλοῦνται αὗτοι οἱ Ἀρλεκίνοι.

Μία μέγαιρα χονδρὴ, μὲ μύτην κοκκίνην ἀπὸ ἀλκοολικὰς σπονδάς, μὲ φορέματα λερωμένα, στέκει πρὸ μιᾶς πελωρίας τροπέζης κρατούσα γιγαντιαίαν πηροῦναν, ὁμοίαν μὲ ἐκείνην τὴν ὅποιαν δάξουν στὰ χέρια τοῦ Σατανᾶ οἱ Μεσαιωνικοὶ ἁγιογράφοι.

Ἀνακατεύει εἰς διάφορα πιάτα, μὲ τὸ πηροῦνι αὐτό, μερικά πράγματα ἀπροσδιορίστου χρώματος, ὀλικοῦ καὶ προσλεύσεως.

Μπροστὰ τῆς στέκουν μερικοὶ ναυαγοὶ τῆς ζωῆς καὶ παζαριάζουν.

—Κάτρ σοῦ, Μεσιέ.

— Εἶνε ἀκριβὰ, μαντάμ, γιὰ δύο δεκάρας.

— Ἄπεναντίας εἶνε φθηνά. Δὲν βρίσκετε ἄλλοῦ τόσα κομμάτια μὲ δύο δεκάρας.

Αὐτοὶ εἶνε οἱ Ἀρλεκίνοι. Κομμάτια φαγητοῦ, ἀπομεινάρια σπητιῶν εὐπόρων καὶ ξενοδοχείων. Τὰ μαζεύουν αἱ μέγαιραι αὐταί, τὰ κάμνουν σωρούς σὲ πιάτα (ὅπως τὴν Ἑλλάδα τὰ σῖκα καὶ καρῦδια) καὶ τὰ πωλοῦν στοὺς πεινασμένους. Διότι, μὰ τὸν διάβολον, πρέπει κανένας νὰ ἦνε πεινασμένος γιὰ νὰ καταβροχθίσῃ τέτοιες σιγαμάρες. Καὶ ὁμως....

Ἄν ἐβλέπατε πῶς μερικοὶ μὲ μάτι ἀπληστο καὶ παραπονιάρικο

ἔκαναν κόρτε στὰ πιάτα τῶν Ἀρλεκίνων! Ἔνας γέρονς ἀρχοντικός, μὲ γλυκειὰν φυσιογνωμίαν ἐτόλμησε νὰ τῆς πῆ:

— Μιὰ δεκάρα ἔχω.... Μοῦ δίνεις ἐκεῖνο τὸ πιάτο;

— Ὅχι, ἦτο ἡ ἀπάντησις τῆς μεγάρρας.

Καὶ ὁ φτωχὸς ἔφυγε παραπονεμένος. Ἐκείνη τὴν ἡμέραν ἀναμφιβόλως ἤρκεσθη σὲ μιὰ δεκάρα ψωμί. Ἀλλὰ τὴν ἐπομένην ἡ τύχη τοῦ ἐφάνη εὐμενεστέρα τάχα; Ὁ! ἡ σκληρὰ ἀγωνία γιὰ τὴν ἐπιούσαν τῶν ἀτυχῶν αὐτῶν ἐρεπίπων ποῦ «θυροδέρουν καὶ εἶνε βάρος των ἡ ζωή.»

IV

ΣΑΝΣΟΝΕΤΕΣ

Τὸ στοιχείο τῶν Παρισίων... Ἡ γλῶσσα διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζεται τὸ πᾶν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου σατυρίζεται καὶ γελοιοποιεῖται τὸ κάθε τί, ὄλοι καὶ ὄλα.

Ἐδῶ «τὸ πᾶν τελειώνει μὲ σανσονέτες», ὅπως λέγει καὶ ἓνα Παριζιάνικον τραγοῦδι.

Αἱ Ναπολιτάνικαι κανσονέται εἶναι γεμάται αἰσθημα, ποίησι, πάθος. Τὰς γνωρίζετε ὄλοι τὰς θαυμασίας αὐτὰς μελωδίας μιὰς ἐμπνεύσεως μελαγχολικῆς καὶ παθητικῆς. Ἡ Παριζιάνικη σανσονέτα, ἀπεναντίας, εἶνε τσακπίνικη, τσουχτερή, σατυρικὴ πάντοτε. Ἀμφότεραι χαρακτηρίζουν, δείχνουν διάπλατην τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν ὅποιον γεννῶνται. Ὁ Παρισινὸς θέλει νὰ κἀν καλαμπούρια. Χάριν ἐνός ἐπιτυχημένου καλαμπουρίου θυσιάζει καὶ τὸν καλύτερον φίλον του.

Ὅπως αἱ ἐφημερίδες, αἱ σανσονέται ἐκδίδονται τακτικῶς, σχεδὸν καθημερινῶς. Ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας ἀποκρυσταλλοῦνται εἰς στίχους, οἱ ὅποιοι ἐν εἴδει ἰδικοῦ μας παραρτήματος ἐφημερίδος, κυκλοφοροῦν ἀνὰ τοὺς Παρισίους.

Τονίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ γνωστοῦ ἤχου δημοτικοῦ, σὺν τὸ «Βιὲν Πουπουλ» κτλ. καὶ ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος παλαιῶν «Παμφλέ» κωμικοῦ ἀποκέντρων ὄλους καὶ ὄλα, ἀπὸ τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας μέχρι τῆς Ζοκόνδας ποῦ ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τὸ Λουβρον.

Καὶ οἱ «Καμελό» οἱ παράδοξοι αὐτοὶ Παρισίνοὶ τύποι ποῦ ἀντικαθιστοῦν ἀτελέστατα καὶ ἀδεξιότατα τοὺς ἰδικούς μας ἀμμήτους λούστρους, πωλοῦν στὰ βουλεδάρτα, καθὼς καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀποκέντρους συνοικίας τῶν Παρισίων, τὴν τελευταίαν σανσονέταν, τὴν «ἀκτουαλιτέ». Ὁ τρόπος τῆς πωλῆσεως εἶνε ἀληθῶς πρωτότυπος.

Ἔνας ἀπὸ τὴν συντροφίαν—διότι ποτὲ δὲν εἶνε ἓνας ὁ λανσάρων μίαν σανσονέταν,—παίξει φισαρμόνικαν ἐνῶ ὁ ἄλλος τραγοῦδῃ τὴν σανσονέταν. Τὴν φισαρμόνικαν συνήθως ἀντικαθιστᾷ μία κιθάρα ἢ ἓνα βιολί. Σιγὰ σιγὰ μαζεύεται πλῆθος κόσμου, ἰδίως δουλικά. Ὅλοι σπεύδουν ἀντὶ δεκάρας νὰ προμηθευθῶν τὸ ἀντίτυπον τῆς σανσονέτας. Πρέπει ὁμως νὰ μάθουν ὅπως ἐπ' αὐτῆς προσαρ-

μόζου την κατάλληλον μουσικήν. Τό πράγμα γίνεται ευκολώτατα όσον και κωμικώτατα.

Όλοι οι άγορασταί κυττάζουσι τό κείμενον ακολουθούντες τόν παύτην τής φυσικόνικας και τόν άκομπανιάροντα τραγουδιστήν βραχνοκόροαν. Και τοιουτοτρόπως αποτελείται αυτοσχέδιος χορός ανά τά διάφορα σημετά των Παρισίων.

Διά κάθε ξένον έπισκεπτόμενον τό Παρίσι, τό θέαμα αυτό είναι κωμικόν. Διά τήν Παρισιάνον είναι φυσικώτατον, είναι μία ανάγκη. Όπως άγοράζει τό «Ματέν» για να μάθη τά νέα, έτσι θεωρεί άπαραίτητον καθήκον να παρακολουθή τήν σανσονεστικήν φιλολογίαν, ή όποία είναι άφθονος και άτελειωτος.

Ός επί τό πλείστον δέ είναι εύφεις. Υπάρχουν σανσονέται αληθή άριστουργήματα. Και τό φιλολογικόν τουτο είδος είναι παλαιότατον στό Παρίσι. Πρό έκατόν έτών δ Μπερανζέ—δ διακεκριμένος ποιητής φιλέλλην που έψαλλε τούς ήρωϊσμούς του Εικοσιένα δέν άπηξίου να γράψη σανσονέτες—παμφλέ, αι όποια έμειναν ως άριστουργήματα τής Γαλλικής φιλολογίας. Και άλλοι πρό αυτού και μετ' αυτόν μεγάλοι ποιηταί—δ Ουγκώ μεταξύ των άλλων—εκαλλιέργησαν τό είδος τουτο τής φιλολογίας.

Διότι είναι έν είδος Παρισινής φιλολογίας ή Σανσονέτα. Και ύπάρχουν ποιηταί τής Μονμάρτης που έγιναι πασίγνωστα με τάς σατυρικάς αυτών ποιήσεις. Ό γνωστότερος και τσουχηρωτέρως είναι σήμερα δ Φουρσύ, που έπλούτισε διατηρών στην Μονμάρτην ένα θέατρον, του οποίου αυτός είναι δ κυριώτερος ήθοποιός, αυτοσχεδιάζων κάθε βράδυ νέας σανσονέτας σατυρίζουσας όλα τά γεγονότα και πρόσωπα τής ήμέρας.

Ποιός έπισκεφθείς τό Παρίσι δέν γνωρίζει τήν περιφημον Boile à Fursy, τό καμπαρέ τής Μονμάρτης, τό όποιον έλαβε πλέον θέσιν εις τήν ιστορίαν των Παρισίων και τό όποιον έποκέφησαν πολλάκις βασιλείς, δ Έδουάρδος, επί παραδειγματι, τής Άγγλίας, δ Άλφόνσος τής Ισπανίας, δ μακαρίτης βασιλεύς μας Γεώργιος και άλλοι πολλοί;

Και δέν είναι μόνον αυτό, και δέν είναι μόνος αυτός δ ποιητής των νυκτερινών κέντρων τής Μονμάρτης. Άπειροι βρομίοι ποιηταί του Ιερού λόφου ζούσι από τήν βιομηχανίαν τής σατυρικής σανσονέτας. Αυτός δ Πουανκαρέ έχει γίνη μυριάκις . . . σανσονέτα. Άφηστε δα τόν πρώην Πρόεδρον Φαλιέρ, αληθή φάτσαν για σανσονέταν, και δ όποιος άπεθανάτισθη εις τά ύπόγεια τής Μονμάρτης. Ό Έδουάρδος τής Άγγλίας και δ Λεοπόλδος του Βελγίου, κατά τά μακρότατα διαστήματα τής έν Παρισίους διαμονής των επήγγαιναν σ' όλα τά ύπόγεια αυτά όπως άκούσουν τής σανσονέτας που διεπράττοντο εις βάρος των συγχότατα.

Άλλά και ποιός δέν έχει γίνη Σανσονέτα εις τό έλαφρόν και τρελλόν αυτό Παρίσι, όπου καθένας γυρεύει τρόπον να γελάση, να κακολογήση, να σατυρίση, να τσούξη, να σανσονετοποιήση τόν πλησίον του;

ΣΤΟ ΜΠΟΥΑ

Έπί τέλους εις τό ύπέροχον δάσος τής Βουλώνης τά δένδρα περιεβλήθησαν τήν πρασίην στολήν των, χαρούμενα, θροσερά, νεάζοντα. Άφήκαν εκείνο τό μαύρο ντύσιμο που γυμνά τά περιέβαλε καθ' όλον τόν χειμώνα, έως προχθές μόλις. Διότι έδω τά δένδρα δέν αποκοτούν ένωρίς φύλλα. Άλλ' εις άντιστάθμισμα τής βραδύτητος γεμίζουν φύλλα με μίαν καταπληκτικήν ταχύτητα, σαν να θέλουσι να κερδίσουν τόν καιρόν που τά έκαμε να χάσουν αι παγωνίαι του Μαρτίου.

Άνοιξις . . . Δέν ήμπορείτε να φαντασθήτε τι γλυκάδα έχει ή εμφάνισις της εις κλίματα υπερβόρεια, κλίματα δυστοχισμένα και καταραμένα από τήν μητριάν των φύσιν. Ζών εις τά κλίματα αυτά εκατάλαβα τώρα τήν γλυκάδα που έχει ή άνοιξις και τήν δικαίαν άγωνίαν με τήν όποίαν οι λαοί αυτοί τήν περιμένουν.

Στήν Έλλάδα ύπάρχει μία διαρκής σχεδόν κατάστασις άνοιξιας, χειμώνα-καλοκαίρι. Άλλ' έδώ με τά χιόνια, τήν αιώνιαν διαρκή κουραστικήν βροχήν, τήν αποπνικτικήν ατμόσφαιραν, οι άτυχεϊς θνητοί άναμένουν και υποδέχονται τήν άνοιξις με άνοικτάς αγκάλας.

Αυτάς λοιπόν τάς ήμέρας τό ύπέροχον Μπουά είναι πλημμυρισμένον από κόσμον πάσης τάξεως, πάσης ήλικίας και φύλου. Διότι εις τό ζήτημα αυτό βασιλεύει τέλεια ιδότης. Πηγαίνει και περιπατεί εις τήν αυτήν μεριάν ή μαρκησία και δ ζητιάνος, χωρίς κανεις από τούς δύο να καταβιάζεται ή ντροπιασθή. Καθώς ξεύρεται, κάπου άλλωδ δέν συμβαίνει τό ίδιο πράγμα. Ίδιως είναι χαρά Κυρίου διά τά παιδιά, τό Μπουά. Υπάρχουν οικογένεια που με τήν καλοκαιριάν έγκαθίστανται εκεί από πρώτας οικογενειακώς, σαν να ήσαν στο σπήτι των, και λημεριάζουν εκεί. Πέρνουν τό πρωϊ τό φαγητόν των, γευματίζουν εκεί και δέν φεύγουν παρά μόνον όταν νυκτώση. Εαπλώνονται στην χλόην, σωμαίνουσι, κυττάζουσι ψηλά τά πράσινα φύλλα και τό γαλάζιο του ούρανοδ, που άνάμεσα από αυτά διακρίνεται, και άναπνέουν όξυγόνον—πράγμα που είναι πολύ σπάνιον και δυσεύρετον εις τά κέντρα του Παρισίου, του βρωμοδντος από βενζίναν και χίλιες άλλες άθυγιαίνεις μυρωδιές.

Μέσα εις τό Μπουά έχουν έγκατασταθή διάφοροι πλανώδιοι φωτογράφοι, οι όποιοι άντι ένός φράγκου σάς έτοιμάζουν έντός δέκα λεπτών ήμισειαν δωδεκάδα φωτογραφιών. Άχ . . . μόνον δ Πάβλ δέ Κώκ θα μπορούσε να σας περιγράψη τά άμίμητα ταμπλώ-βιβάν των οικογενειών που φαμελικώς ποζάρουν μπροστά στην μηχανήν του πλανωδίου φωτογράφου. . . Δέν είδα τίποτε τό κωμικώτερον από μίαν γεροντοκόρην που έποζάριζε χθές μαζί με τό μπουλντόκ σκυλλί της, τό όποιον ήτο ώραιότερον από αυτήν, πρό τής μηχανής του φωτογράφου.

Υπάρχουν και φωτογράφοι, έγκατεστημένοι εις ειδικά περίπτερα

καί οι όποιοι μπορούν νά σάς φωτογραφήσουν επιβαίνοντα αεροπλάνου... από χαρτόνι έννοείται. Έκει φωτογραφίζονται οι διάφοροι Άθηναίοι, οι όποιοι τό καλοκαίρι έκτοξεύονται μέχρι Λουτεκίας γιά νά γυρίσουν εις τό κλεινόν Άστυ μέ ένα λαϊμοθέτην μέ μάρκαν τών βουλευθάρτων και μίαν φωτογραφίαν επί αεροπλάνου χαρτίου του Μπουά ντέ Μπουλόν.

VI ΜΙΜΗ ΠΕΝΣΟΝ

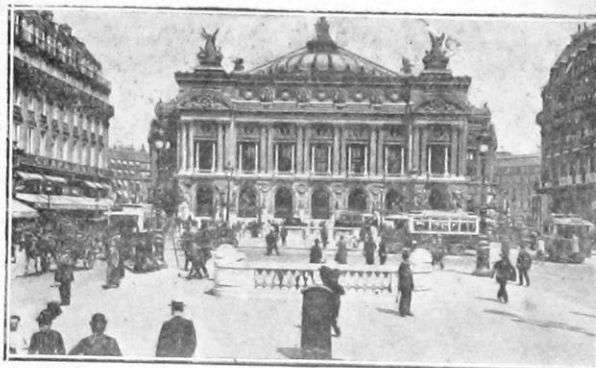
Τό Παρίσι είνε πλημμυρισμένο από αγάλματα. Έχει καταντήσει μία μανία... αντίαισθητική. Διότι άτυχώς τά περισσότερα από αυτά είνε τερατουργήματα. Ό δυστυχής ό Άλφρέ Ντέ Μυσσέ, άν ήρχετο πάλι μίαν στιγμήν στό Παρίσι θά ήγτοκτόνει, όχι διά τήν άπιστίαν τής Ζορζ Σάνδ, αλλά διά τό φρικαλέον άγαλμα που του έχουν στήσει απέξω από τήν εισοδον του θάσους τής Βουλώνης. Καί δέν είνε ό μόνος δολοφονηθείς υπό τής γλυπτικής. Στά δάκτυλα μετρούνται τά ώραία μνημεία ανάμεσα σέ χίλια τουλάχιστον που στολίζουν (που ντροπιάζουν, θά ήτο ή κυριολεξία) τό Παρίσι.

Ανάμεσα σ' αυτά είνε ένα ριγμένο άπόμερα σ' ένα από τά έσωτερικά Βουλευθάρτα, που χωρίς νά είνε έργον κανενός Παραξιτέλου, άποτελεί έν τούτοις ένα ώραίο σύμβολον τής Παρισιάνης ζωής. Είνε τό άγαλμα μιάς ώραίας νέας ντυμένης μέ τουαλέταν ένός περίπου αιώνος. Δύο σπουργίτια στέκουν μπροστά στά πόδια της. Τά χέρια της κρατούν ένα μπουκέτο τριαντάφυλλα. Ανάμεσα στα μύρια άνδρικά άγάλματα, αυτή και ή Ζάν Δ' Άρκ αντιπροσωπεύουν τό ώραίο φύλο στό Παρίσι.

Τί έκαμεν ή ώραία αυτή κόρη του λαού γιά ν' άποθανιασθή; Τίποτε. Μάλιστα δέν υπήρξεν εις τήν πραγματικότητα, κατά πάσαν πιθανότητα. Τήν έψαλλεν ό Άλφρέ Δέ Μυσσέ και τής έδωσεν ένα ώραίο όνομα «Μιμή Πενσόν» που συμβολίζει ένα Παρισινό σπουργίτι, που εκπροσωπεί και άποθανατίζει τήν Παρισινήν «midinette» αυτό τό χαριτωμένο πλάσμα που δέν τό βρίσκει κανείς παρά στό Παρίσι, του όποιου άποτελεί έν τών περιεργότερων, έλκυστικωτέρων και γαργαλιστικωτέρων θεαμάτων.

* * *

Τό βράδυ, όταν τελειώσουν τήν έργασίαν των εις τά διάφορα έργοστάσια τής Ρύ ντέ λά Παί και τών άλλων δρόμων γύρω από τήν Όπεραν, ή μιντινέτες, ή χαριτωμένες μοδιατρούλες τών Παρισίων, ξεχώνονται σ' όλας τās άρτηρίας αυτάς, πλημμυρούν όλους τους δρόμους και μέ τό άσημένιο γέλοιο των, μέ τήν νεανικήν άφροντισίαν των χώνουν παντού τήν εύθυμίαν, τήν ζωήν. Είνε τά σπουργίτια τών Παρισίων. Αδιαφορούν γιά όλα, δέν τās μέλλει γιά τήν αύριον. Έχουν μπροστά των τήν ζωήν και θέλουν νά τήν απολαύσουν.

Η πλατεία του θεάτρου

Ό έρωσ είνε ή μόνη θεότης τήν όποιαν λατρεύουν και υπηρετούν Άν έξοσαν κατά τήν εποχήν του Άλκαίου θά έγίνοντο ίέρειαι τής Αφροδίτης. Άλλ' άτυχώς σήμερα δέν υπάρχουν ίέρειά τής Αφροδίτης—τουλάχιστον υπό τήν μορφήν τής θεότητας που περιεβάλλοντο κατά τήν αρχαιότητα. Γι' αυτό αι σημερινά Παρισινά λάτρες τής θεάς χώνουν τήν λατρείαν των—καθώς τά λουλούδια τό άρωμά των—παντού γύρω των, αδιάφοροι, ίέρειαι τής νεότητος και τής ζωής που βλαστάνει.

Έξυπνες, χαριτωμένες, πεταχτές, έχουν πάντα—όπως και τά σπουργίτια, τά όποια τους έδάνεισαν τό όνομά των—πάντα ένα τραγούδι στα χείλη, είτε εργάζονται στα άτσιλιέ, είτε διασκεδάζουν τό βράδυ μέ τόν φίλον των. Διότι όλοι έχουν κάποιον μέ τόν όποιον μοιράζονται τήν αδιάφορον εύτυχίαν τής ζωής.

Ντυμένες μέ γούστο, ξέρουν νά μεταβάλλουν και τό τελευταίο κουρελάκι εις ένα φόρεμα τής τελευταίας μόδας. Δέν περπατούν Μιμούμεναι και εις αυτό τά σπουργίτια, θά έλεγε κανείς ότι πετούν ηδηχητά μάλλον, σάν νά βαδίζουν υπό τήν δεξιάν και τόν ήχον κάποιου τραγουδιού πεταχτού, γελαστού, τρελλούτσικου σάν κι αυτές. Από τά χέρια των βγαίνουν ή μόδες που διαδίδονται και ξεχώνονται κατόπιν ανά τά δύο ήμισφαίρια. Από τά χείλη των πρωτοβγαίνουν τά άμίμητα τρελλά τραγουδάκια—ή Παρισιάνικες σανσόνετες, που θριαμβεύουν παντού καθώς και ή μόδες των.

Συμβολίζουν τήν δροσεράν ζωήν, τό πνεύμα τό αληθινό και άβίαστο, τόν έρωτα που λικνίζεται στην άφροντισίαν και ζή μέσα σέ όνειρα. Η Μιμή Πενσόν άποτελεί ένα σύμβολο γιά τό Παρίσι. Ποιηταιί άπειροι, έπειτα από τόν Μυσσέ, τήν έψαλλαν. Συνθέται τήν

Τὸ Πάνθεον.

ἔντυσαν μὲ ἁρμονικοὺς ἤχους μουσικῆς. Καὶ τέλος ἕνας γλύπτης τὴν ἀπεθανάτισε στὸ μάρμαρο. Ἡ Μιμῆ Πενσόν ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον τῆς Παρισινῆς ζωῆς καὶ εἶχε δικαίωμα διὰ τὴν ἀθανασία.

VII ΟΙ ΤΑΦΟΙ

Ἀπὸ τὸν θόρυβον...εἰς τὴν αἰώνιαν γαλήνην. Ἀπὸ τὴν ζοῆν εἰς τὸν θάνατον. Τὸ ἄλλα εἶνε μέγα. Ἀλλὰ μήπως τὰ δύο αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν τὸ πᾶν; Μάλιστα τὸ δευτερον εἶνε ἀληθινώτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον.

Ἄν εἶνε πολλὰ τὰ ἀγάλματα, εἶνε φυσικὰ πολλοὶ περισσότεροι οἱ τάφοι στὸ Παρίσι. Γιὰ τρία ἑκατομμύρια κατοίκων χρειάζεται μεγάλη ἔκτασις τάφων. Καὶ εἶνε πολλὰ τὰ νεκροταφεία τῆς Γαλλικῆς πρωτεύουσας. Ἄλλ' ὅπως ὅλα τὰ πράγματα ἐδῶ καὶ τὰ νεκροταφεία περιβάλλονται μὲ μίαν ὄψιν ποῦ δὲν προδίδει διόλου τὸν προορισμὸν των. Τὸ Παρίσι ποῦ ζῆ εἶνε εὐθυμο. Καὶ ὁ χῶρος ποῦ ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν κατοικίαν ἐκείνων ποῦ ἐπέρασαν ὄλην τὴν τὴν ζοῆν μέσα εἰς τὴν τρέλλαν τῶν Βουλευθάρτων πρέπει νὰ εἶνε κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην καὶ συνέπειαν κάτι ποῦ νὰ μὴ ἐμπνέη κατήφειαν.

Καὶ εἶτοι πράγματι συμβαίνει. Στὸ κεντρικόν τῶν Παρισίων νεκροταφείον, κείμενον εἰς μίαν τῶν πλέον πυκνοκατοικημένων συνοικιῶν, στὸ Πέρ Λασέζ, θὰ συναντήσητε καθ' ὁλιανθῆποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ὅλες τῆς παραμάνες τῆς γεινονίας συνοδευούσας τὰ παιδιά ὅπως παίξουν καὶ τρέξουν εἰς τὰς καταπρασίους λεωφόρους τοῦ νεκροταφείου. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖ οἱ Παριεῖνοι κάμνουν θόρυβον,

Τὸ ἄσυλον τῶν ἀπομάχων ἔνθα ὁ τάφος τοῦ Ναπολέοντος

διότι δὲν ὑπάρχει θορυβωδέστερα πόλις στὸν κόσμον ἀπὸ τὸ Παρίσι.

Μέσα στὸ Πέρ Λασέζ ὑπάρχουν οἱ τάφοι τῶσων μεγάλων ἀνδρῶν, τῶσων πολιτικῶν, τῶσων λογίων, τῶσων καλλιτεχνῶν. Ἀλλὰ μεταξὺ ὄλων τῶν τάφων τούτων ὁ λαϊκώτερος, ὁ ἀγαπητότερος, ὁ παγκοσμίως πλέον γνωστός εἶνε ὁ τοῦ Ἄλφρεδὸς Μυσσέ. Ὁ γλυκὺς ποιητὴς ἀναπαύεται ὑπὸ τὴν ἀραιὰν καὶ πενιχρὰν οἰκίαν μιᾶς ἱτέας, τὴν ἑποίησεν εἰς τὸν βάλουν. Εἰς μάτην οἱ θαυμασταὶ του προσπαθοῦν νὰ καταστήσουν περισσότερον σκιερὸν τὸ φύλλωμα τῆς ἱτέας αὐτῆς. Ἡ ἀθλία ἐπιμένει νὰ ἔχη φύλλα ἀραιὰ ὅσον καὶ καχεκτικά. Κάθε χρόνο μαζεύονται οἱ Μυσσετιανοὶ (ὅπως ἀποκαλοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν σὺλλογον τῶν λατρῶν τῆς μνήμης τοῦ ποιητοῦ) εἰς προσκόννημα. Ἐφέτος ὁ Μουνέ-Σουλὺ ἀπήγγειλε τὸ πατριωτικὸν ποίημα τοῦ Μυσσέ «Ὁ Γερμανικὸς Ρῆνος» ἐπάνω στὸ μνημῆμα του.

Καὶ οἱ θαυμασταὶ τοῦ ποιητοῦ ἐχειροκρότησαν καὶ ἐξητωκραύγασαν. Πρωτοφανὲς μνημόσυνον, ἐξηγούμενον λόγῳ τοῦ πολεμικοῦ ὄργασμοῦ, ποῦ κατέχει τοὺς Γάλλους τώρα.

Ἐν ἄλλο κέντρον τάφων ἐπισήμων εἶνε τὸ Πάνθεον. Ἐκεῖ, ἀπὸ ἐνὸς καὶ πλέον αἰῶνος θάπτονται οἱ διάσημοι Γάλλοι. Εἰς παρά τὸν Βολταίρον καὶ Ρουσσὸ εὕρισκονται τὰ ὄστα τῶν στρατηγῶν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τοῦ Ζολᾶ. Ὑπὸ τὸν τρούλον τοῦ ὠραίου τούτου μνημείου κοιμῶνται τὸν αἰώνιον ὕπνον τόσαι δόξαι τῆς Γαλλίας.

* * *

Ἄλλ' ἐκεῖνος ὁ τάφος ποῦ συγκεντρῶνει τὸν γενικὸν θαυμασμόν καὶ ἀποτελεῖ τὸ γενικόν, τὸ παγκόσμιον προσκύνημα εἶνε ὁ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Κοιμᾶται ὑπὸ τὸν χρυσαμένον θόλον τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Μεγάρου τῶν Ἀπομάχων, ἐκεῖνος ποῦ ἀφοῦ ἐτρόμαξε τὴν Εὐρώπην, ἐτελείωσε, νέος ἀκόμη, τὰς ἡμέρας του εἰς ἓνα ἄξενον βράχον τοῦ Ὀκεανοῦ μὲ μόνον σύντροφον τὰ κύματα καὶ τὴν ἀπελπισίαν του.

Τώρα ἀναπαύεται τὸν αἰώνιον ὕπνον «παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα καὶ πλησίον τοῦ λαοῦ τὸν ὅποιον ἠγάπησε» κατὰ τὴν τελευταίαν του ἐπιθυμίαν.

Ποῶς εἶνε ἐκεῖνος ποῦ ἐπισκεπτόμενος τὸ Παρίσι, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Ἐκείνου; Εἶνε τὸ γενικὸν προσκύνημα. Καὶ ἐκεῖνοι ποῦ περισσώτερον συρρέουν στὸν τάφον του εἶνε οἱ Ἄγγλοι. Εἰρωνία τῆς τύχης! ἀλλὰ καὶ ἐκδικήσις ἐκείνου, ὅστις ἀπέθανε θῆμα τῆς Ἀγγλικῆς καταπίεσεως.

Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἱεροῦ εὕρισκεται ὁ τάφος τοῦ Ναπολέοντος. Ἄπλουστατος. Ἐνας ὄγκος γιγάντιος ἀπὸ κόκκινον γρανίτην. Τίποτε ἐπιγραφαί. Τίποτε πομπώδεις φράσεις. Τί, ἄλλως τε θὰ ἦδύνατο νὰ γραφῆ ποῦ νὰ ἀποδῶθῃ τελείως τὴν μορφήν ἐκείνου ὁ ὅποιος ἔκαμεν ἐπὶ στιγμὴν τὴν Γαλλίαν κοσμοκράτειραν; Δώδεκα ὠραῖαι Καρυάτιδες μαρμάρινοι ἀποτελοῦν τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ Γίγαντος. Καὶ κάτω ἀπὸ αὐτά, χαραγμένα τὰ ὄνόματα τῶν δώδεκα κυριωτέρων νικῶν τοῦ Κορσικανοῦ. Μαρέγκο. . . Ἀούστερλιτς. . . Ἴένα. . . κτλ.

Καὶ ἐπάνω στὴν θύραν τῆς κρύπτῃς ἢ ἀκόλουθος ἐπιγραφὴ· «Ἐπιθυμῶ ὅπως ἡ κόνις μου ἀναπαυθῆ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Σηκουάνα, ἐν μέσῳ τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον τόσον ἠγάπησα». Τίποτε ἄλλο. Ἄλλὰ καὶ τὶ ὠραιότερον ἐπιτάφιον ἀπὸ αὐτό;

VI

ΜΟΝΑΔΙΚΑΙ ΟΜΟΡΦΙΑΙ

Τὸ Παρίσι, ἔχει, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τοὺς ὠραιότερους περιπάτους τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ Λούδρου μέχρι τοῦ Ἐτουάλ, ἀκολουθεῖ μία διαδοχικὴ σειρά πλατειῶν, παλατιῶν, λεωφόρων, μνημείων, ποῦ καμμία ἄλλη πόλις τοῦ κόσμου δὲν παρουσιάζει. Νὰ σὰς τὰ περιγράψω ὅλα αὐτά; Δὲν τὸ τολμῶ. Μόνον μερικὰς λέξεις θὰ ἀποπειραθῶ δευλά.

Τὸ μέγα ἀνάκτορον τῶν Ἡλυσίων

Τὸ Παλάτι τοῦ Λούδρου, ἓνα ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἔλαβε κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας ποικίλας μετατροπὰς, διὰ νὰ φθάσῃ σήμερον εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐκείνην τελειότητα ποῦ τὸ καθιστᾷ ἀληθινὸ διαμάντι τέχνης. Καὶ μέσα εἰς τὸ θαυμάσιον αὐτὸ παλάτι ἔχουν ἐγκλεισθῆ τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης ὄλων τῶν χωρῶν καὶ ὄλων τῶν αἰώνων. Θησαυροὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλυπτικῆς, εὕρισκονται παραπλεύρως εἰς ἀριστουργήματα ζωγραφικῆς ὄλων τῶν χωρῶν καὶ ὄλων τῶν αἰώνων.

Παρὰ τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου ἢ «Ζοκόνδα» τοῦ Ντὰ Βίντσι, καὶ παρὰ τὴν Νίκην τῆς Σαμοθράκης τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ραφαήλου. Ὡ . . . Δὲν τολμῶ νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῶν.

Ἐκεῖ ποῦ τελειώνει τὸ παλάτι τοῦ Λούδρου ἀρχίζει ὁ κήπος τοῦ Κεραμεικοῦ. Εἶνε τὸ ἀριστοῦργημα τῆς κηπουρικῆς τέχνης. Τὸ Ἴδρυσεν ὁ διάσημος Λενότρ ὁ ἀριστοτέχνης τῶν ἀνθῶν, ποῦ κατεσκεύασε καὶ τοὺς κήπους τῶν Βερσαλλιῶν. Γύρω-γύρω εἶνε ταρτάσες μὲ δένδρα. Κάτω θάμνοι καὶ δένδρα καὶ ἄνθη πλημμυρίζουν τὸν μοναδικὸν κήπον τοῦ Κεραμεικοῦ. Καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἄνθη καὶ δένδρα ξεφυτρώνουν μυρία ἀγάλματα, ἀληθινὰ ἀριστουργήματα τέχνης, ἀγορασμένα στὰ διάφορα Σαλόν.

Στὴν ἄκρην τοῦ κήπου εὕρισκοντο ἄλλοτε τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ. Τώρα πλέον δὲν ὑπάρχει οὔτε πέτρα ἀπὸ τὰ παλάτι αὐτό. Ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων ἤρρισε τὴν κατασκευὴν του. Ἐκεῖ κατῆκε κατὰ προτίμησιν ὁ Ναπολέων Α'. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξήχθη ὁ ἀτυχῆς Λουδοβίκος ΙΣΤ' διὰ νὰ ἀχθῆ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἀμέ-

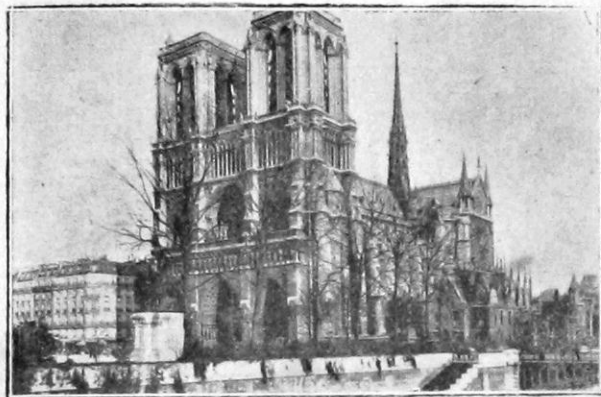

Πλατεία 'Ομοιοίας

σας μετά την σύλληψίν του, οι επαναστάται εισήλθον εις τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἔσφαξαν ὅλην τὴν ἐκεῖ φρουράν. Ἀλλὰ τὸ παλάτι ἔμεινεν ἄθικτον. Οἱ επαναστάται τὸ ἔσεβάσθησαν. Δυστυχῶς κατὰ τὸν ἀτυχή πόλεμον τοῦ 1870 ἡ Κομοῦνα, προκαλέσασα ἐπανάστασιν ἐν Παρισίοις, ἔκαυσε πλείστα δημόσια κτίρια, ἐν οἷς καὶ τὸν Κεραμικόν.

Ἐκεῖ ποῦ τελειώνει ὁ κήπος ἀρχίζει ἡ ὠραιότερα τοῦ κόσμου πλατεία, ἡ πλατεία τῆς Ὁμοιοίας. Μαζὺ μὲ τὰς τόσας ὁμορφιάς της, ποῦ δὲν τολμῶ νὰ σὰς περιγράψω, ἡ πλατεία αὕτη ἔχει τραγικὴν ἱστορίαν. Ἐκεῖ διεδραματίσθησαν ὄλαι αἱ φρικαλεότητες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐκεῖ, στήν γωνίαν, πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἡλυσίων Πεδίων, ἐστήθη ἡ λαιμητόμος ποῦ ἔκοψε τὸ κεφάλι τοῦ ἀτυχοῦς Λουδοβίκου ΙΣΤ'. Ἐκεῖ ἔπεσεν ἡ κεφαλὴ τῆς Μαρίας Ἀντουανέτας, τῆς Καρλότας Κορδαί, τῶν Γιρονδίνων, τοῦ Δαντόν, τοῦ Ροβεσπιέρου καὶ ἄλλων προσωπικοτήτων, ἐν ὄλῳ 2800. Ἡ πλατεία ἠλλάξε τρεῖς ὄνομα. Κατ' ἀρχὰς ὀνομάσθη Πλατεία Λουδοβίκου ΙΕ'. Ἐπειτα οἱ επαναστάται τὴν ἐδάπτισαν Πλατεία Ἐπαναστάσεως καὶ τέλους ἀπὸ τοῦ 1795 ἔλαβε τὸ σημερινόν ὄνομα τῆς.

Τὶ μαγικὸ θέαμα ποῦ παρουσιάζεται στὰ μάτια τοῦ θεατοῦ. Ὅπου κι' ἂν γυρίσητε τὸ βλέμμα ἔχετε νὰ ἴσητε κατὶ τι ποῦ μοιάζει μὲ μαγεῖαν. Ἀπέναντί σας ἔχετε τὸ παλάτι τῆς Βουλῆς,

Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων

μύμησις ἀρχαίου ἐλληνικοῦ ἱεροῦ. Ἀριστερὰ τὸ Λουδρον καὶ στὸ βάθος τὴν σιλουέταν τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων. Δεξιὰ τὰ Ἡλύσια Πεδία μὲ τὸ θριαμβευτικὸν τόξον τοῦ Ἐτουάλ στὸ φόντο. Πίσω σας καὶ ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς Βουλῆς ἔχετε τὸν ναὸν τῆς Μαγδαληνῆς ρυθμοῦ ἐλληνικοῦ, τὸν ὅποιον ὁ Μέγας Ναπολεὼν ἠκοδόμησε πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως τὸν κάμη Ἱερὸν τῆς Δόξης. Ἀλλὰ τί νὰ πρωτοῖδη κανεῖς καὶ τί νὰ πρωτοπεριγράψω σὲ λίγες ἄτεχνες γραμμές.

Ἄλλ' ἐξακολουθήσωμεν λοιπὸν τὸν περίπατον. Τὰ Ἡλύσια Πεδία. Ἀληθινὴ μαγεία, δικαιολογούντα τὸ υπερφίλον ὄνομα των. Πραγματικὸς ἐπίγειος παράδεισος. Γύρω ἀπὸ τὸ πάρκο συνωθούνται τὰ ὠραιότερα παλάτια τῶν πλουσίων. Διάφορα θέατρα καὶ κονσέρτα καὶ ρεστωρὰν καὶ ἀριστοκρατικὰ καφενεῖα—ὅπου ἔνα τοῦ κωστίζει πέντε φράγκα—συμπληρῶνουν τὸ θέαμα καὶ δίδουν ζωὴν στὸ κέντρον αὐτὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Παρισίων ζωῆς.

Καὶ πέραν τοῦ πάρκου, ἐκτείνεται ἡ λεωφόρος τῶν Ἡλυσίων Πεδίων, μὲ τὰ ὑπέροχα παλάτια της. Πρέπει νὰ τὴν ἐπισκεφθῆτε τὴν λεωφόρον αὐτὴν τὸ ἀπόγευμα, ὅταν ὁ κόσμος τῶν εὐτυχῶν, μὲ τὰ αὐτοκίνητά των, μὲ τὰ ἀμάξια των, μὲ τὰ θαυμάσια ἀλογάτων, ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὸν περίπατόν των στὸ δάσος τῆς Βουλῆς, παρελαύνει ἐν θριαμβευτικῇ πομπῇ ἀπὸ τὴν λεωφόρον τῶν Ἡλυσίων Πεδίων. Εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ θεάματα ποῦ κανεῖς ξένος δὲν πρέπει νὰ χάσῃ. Εἶνε θέαμα ποῦ καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο δείχνει τὸν πλοῦτον, τὸ μεγαλεῖον τῆς βασιλείας αὐτῆς τῶν πόλεων.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὸν κήπον τῶν Ἑλυσίων

Ἐκεῖ λανσάρονται αἱ ὠραιότεραι καὶ πολυτιμότεραι τουαλέται. Ἐκεῖ λαμποκοποῦν τὰ ἀκριβέστερα κοσμήματα καὶ ἐκεῖ ὑψοῦνται ἀγέρωχα τὰ ὠραιότερα παραδείσια καὶ ἡ πολυτιμότερος αἰγκρέτες καπέλων ποῦ ἐπληρώθησαν δύο καὶ τρεῖς χιλιάδες φράγκα.

Ἄλλ' ἄς ἐξακολουθήσωμεν τὸν περίπατόν μας.

Τὰ Ἑλύσια πεδία τελειώνουν στὸ Ἐτουάλ, μίαν γιγαντιαίαν πλατεῖαν ὀνομαζομένην οὕτω, διότι γύρω ἀπὸ αὐτὴν ἐκτείνονται σὰν βραχιόνες πελώριοι δώδεκα λεωφόροι φέρουσαι τὸ ὄνομα μαχῶν ἢ στρατηγῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος. Διότι ἡ Πλατεῖα αὕτη εἶνε ἀφιερωμένη οὕτως εἰπεῖν εἰς τὸν Κορσικανὸν γίγαντα. Στὸ κέντρον τῆς ὑψοῦται ὑπερήφανον τὸ Θριαμβευτικὸν Τόξον. Εἶνε τὸ μεγαλειότερον μνημεῖον τοιαύτου εἶδους στὸν κόσμον. Εἶνε ἕν θριαμβευτικὸν τόξον ὕψους πενήντα μέτρων, πλάτους σαράντα πέντε καὶ πάχους εἴκοσι δύο. Εἶνε στολισμένο μὲ ἀνάγλυφα καὶ ἀγάλματα, ὑμνοῦντα τοὺς θριάμβους τοῦ Ναπολέοντος.

Ἄλλ' ἐκεῖνο ποῦ ἀποτελεῖ τὸ μεγαλοπρεπέστατον διὰ τὸν Ναπολέοντα μνημεῖον εἶνε αἱ 172 μάχαι τὰς ὁποίας νικηφόρως διεξήγαγε καὶ τὰ ὀνόματα τῶν 386 στρατηγῶν του, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς τὰς νίκας αὐτάς. Ὅλα αὐτὰ τὰ ὀνόματα εἶνε σκαλισμένα εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς τοῦ μνημείου θόλους. Καὶ ὅταν κανεὶς τελειώη τὸ διάβασμα τοῦ ἀτελείωτου τούτου καταλόγου θριάμβων καὶ δόξης δὲν μπορεῖ νὰ μὴ θυμηθῇ μὲ πόνον ὅτι ἐκεῖνος ποῦ

Θριαμβευτικὴ ἀψίς

τόσην δόξαν ἔβωσεν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀπέθανεν ἐξόριστος, δυστυχῆς καὶ σκλάβος ἐνὸς στενοκεφάλου τυραννίσκου, τὸν ὅποιον ἡ Ἀγγλικὴ ἐκδικησις τοῦ διώρισε δεσμοφύλακα εἰς τὴν ἐξορίαν τῆς Ἁγίας Ἐλένης.

IX Ἡ ΟΥΡΑ

Κάθε βράδυ, ἀλλ' ἰδίως εἰς τὰς ἀπογευματινὰς παραστάσεις τῶν Παρισινῶν θεάτρων, τὴν Πέμπτην καὶ Κυριακὴν, «ἡ οὐρά» σπρώχνεται ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόρτα τῶν μεγάλων θεάτρων.

Κατὰ ἕν σύστημα, ἀδικαιολόγητον ὅσον καὶ ἀδικοῦ, γιὰ νὰ πάρετε στὸ Παρίσι προηγουμένως εἰσιτήριον θεάτρου πρέπει νὰ πληρώσητε τὴν λοκασιόν, δύο φράγκα, πρᾶγμα ὄχι εὐχάριστον γιὰ τὸν πτωχονοικοκύρη. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς πληρωμῆς τῆς ἐνοικιάσεως ταύτης μαζεύονται ὅλοι τὴν τελευταίαν στιγμὴν πρὸ τοῦ γκι-σὲ τὸ ὅποιον ἀνοίγει μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς παραστάσεως. Καὶ ἔτσι ἀποτελεῖται μία ἀτελείωτος σειρὰ ἀναμενόντων, τὴν ὅποιαν οἱ Παριζιάνοι, μὲ τὸ χιούμῶρ των, ἀποκαλοῦν οὐρὰν. Διότι σχηματίζεται πρᾶγματι μία ἀνθρωπίνην οὐρὰ, παράξενη καὶ ἀστεία.

Ἡ οὐρὰ ἀλλάζει χαρακτῆρα καὶ μορφήν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἡ τοῦ βραδείου διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀπογευματινὴν. Ἡ οὐρὰ τοῦ «Ὠδείου» ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν μπουρζουαζί. Ἡ τῆς

«Κομεντί Φρανσαίξ» εἶνε ἀξιοπρεπής, διόλου δὲ δύσκολον μεταξὺ αὐτῆς νὰ διακρίνεται καὶ κανένα ψηλὸ καπέλο. Ἡ τῆς Ὀπερά Κομίκ εἶνε θορυβώδης, βοημικὴ καὶ ἀμυαλῆ. Εἶνε ἡ περιφημοτέρα ὄλων καὶ ἀποτελεῖται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ μοδιτρούλες, ἀπὸ τῆς διαβολομένης αὐτῆς Μιντινέτας ποὺ ἀποτελοῦν ἓν ἀπὸ τὰ θεάματα τὰ πλέον ἀλληρόμηνα τοῦ Παρισιοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀποτελοῦν τὴν οὐράν εἶνε μερικὸι ποὺ γνωρίζονται πλέον μεταξὺ τῶν. Εἶνε οἱ «ἀμπιτουέ» οἱ ὅποιοι πολλακίς ἐσχημάτισαν μαζὺ τὴν οὐράν, ὥστε νὰ συνάψουν ἐπὶ τέλους μίαν γνωριμίαν ἓν βρασάνοις καὶ καρτερίαι. Εἶνε οἱ πιστοὶ τοῦ θεάτρου, οἱ ὅποιοι συνωθοῦνται, διαγκωνίζονται μὲ τοὺς ἀγνώστους, τοὺς ἐπιδρομείς, τοὺς ἐνοχλητικούς ποὺ σπρώχνουν, ποὺ πιάνουν πολὺν τόπον, ποὺ διαρκῶς γκρινιάζουν, ἀσυνεῖθστοι εἰς τὴν βάσανον αὐτὴν τῆς ἀναμονῆς.

Ὅταν φθάνει ἕνας ἀπὸ τοὺς νεοφύτους αὐτοὺς τῆς οὐρᾶς, τὸν κυττάζουν οἱ παλαιοί, οἱ παλαίμαχοι, κατ' ἀρχὰς μὲ δυσπιστίαν, μὲ στενοχωρίαν, καὶ συσφίγγονται ἐπιμόνως μπροστὰ του, γύρω του, διὰ

νὰ τοῦ ἀποδείξουν ὅτι πᾶσα ἀπόπειρα ὅπως κερδίσῃ εὐαφροσ θὰ ἀποκρουσθῇ. Μακάριοι γὰρ οἱ κατέχοντες. . .

Ἐπειτα, ἂν ὁ νέηλυς δὲν ἐκδηλώσῃ καμμίαν φιλοδοξίαν ἐκτοπίσεως τῶν προκατόχων, τότε ἐκεῖνοι ποὺ πρὶν τὸν ἐκτύτταζαν βλοσυρῶς γίνονται γλυκύτεροι καὶ ἀρχίζουν μαζὺ του κουβένταν. Σὲ δέκα

λεπτὰ τῆς ὥρας γνωρίζει τὴν ἱστορίαν τῶν γειτόνων του ἀπὸ τῆς γεννησῶς τῶν ὡς καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν οἰκογενειῶν τῶν-ἱστορίαν ταπεινὴν, πτωχὴν ἀπὸ κάθε ἐκλαμψίν καὶ εὐτυχίαν.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ἀποτελεῖ πλέον μέλος τακτικῶν τῆς «Ἐταιρίας τῆς Οὐρᾶς» τὴν ὅποιαν καθήκον ἔχει νὰ ὑπερασπίσῃται καὶ περιφρουρῇ ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομείς. Διότι ἡ οὐρά ἔχει ἐχθρούς, καὶ οἱ χειρότεροι εἶνε οἱ ἔμποροι «θέσεων».

Οἱ πτωχοὶ αὐτοὶ βροπαλαιασταί, τῶν ὁποίων ἡ γειννίασις δὲν εἶνε πολὺ ἀγαπητὴ καὶ ἐπιθυμητὴ, διότι εἶνε συνήθως ἀκάθαρτοι, περιμένον συχνότατα ὅπως προγευματίσουν τὰ 50 λεπτὰ ποὺ θὰ πάρουν ἀπὸ κάποιον θέλοντα εἰσιτήριον καὶ φθάσαντα ἀργά. Τοῦ παραχωροῦν τὴν θέσιν τῶν ἀντὶ τοῦ πινακίου αὐτοῦ τῆς φακῆς.

Ἔχουν μίαν πολὺπλοκον ἀργάνωσιν. Σὰς καλοῦν μὲ καθαλιστικὰ νεύματα γιὰ νὰ σὰς προσφέρουν τὴν θέσιν τῶν, ἀπέξω δὲ ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ θεάτρου εἰς ἀντιπρόσωπός τῶν συλλέγει τοὺς πελάτας.

Ἡ «οὐρά» ἀποτροπιάζεται τὸ ἐμπόριον αὐτὸ καὶ ἀρχίζουν διαμαρτυρίαι, σπρωξίματα μὲ τοὺς ἀγκῶνας, φωναὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριαρχοῦν, φυσικά, αἱ τῶν γυναικῶν ποὺ λυώνουν καὶ λιποθυμοῦν ἐλλείψει χώρου καὶ ἀέρος.

Εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὴν ἐνδεκάτην πρωϊνὴν ὥραν καὶ τὸ ταμεῖον θὰ ἀνοίξῃ—διὰ τὴν ματινέ—τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπιφανίζεται—ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεός—δ' ἐνοικιαστῆς σκαμνίων πλιάν. Καὶ ὅλοι σπεύδουν νὰ ἐνοικιάσουν ἀντὶ δεκαλέπτου, τοσοῦτον μάλλον καθῶσον πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος.

* * *

Τὸ πρόγευμα....στιγμὴ γαλήνης. Μία πνοὴ ἁμοιίας καὶ ἀδελφότητος ξεχύνεται μεταξὺ τῶν ἀναμενόντων. Ἀνοίγουν τὰ πακέτα τὰ περιέχοντα τὸ κρύον πρόγευμα καὶ χορταίνουσι τὴν πείναν τῶν. Λίγο ἔπειτα ἀπὸ τὸ μεσημέρι παρουσιάζεται ἄλλος ἄγγελος σωτηρίας...δ' σερβιτόρος τοῦ ἀπέναντι καφενείου μὲ πελώριον δίσκον μὲ φλυτζάνια καφῆ ἢ ποτήρια μύρας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιπίπτει ἡ δμῆγγυρις μὲ ἀρπακτικότητά...Βουλγάρων ἀξιοματικῶν καὶ ὀπαλλήλων.

Τὰ μυρία κωμικὰ ἐπεισόδια διακόπτουσι καὶ καθιστοῦν ὀλιγώτερον μονότονον τὴν μακρὰν ἀναμονήν. Οἱ περισσότεροι διαβάζουσι ἐφημερίδας ἢ μυθιστορήματα. Αἱ γυναῖκες ράπτουσι ἢ κεντοῦν χωρὶς ἐπὶ δευτερόλεπτον νὰ σταματοῦν τὴν πολυλογίαν.

Τὸ ρολοῖ τέλος κτυπᾷ τὴν μοιραίαν ὥραν. Ὅλον ἐκεῖνο τὸ μετὰ τὸ πρόγευμα ληθαργοῦν ὅπως εἶπειν πλῆθος καταλαμβάνεται ἀπὸ μίαν σπασμοδικὴν κίνησιν. Καθεὶς λαμβάνει ἀπέναντι τοῦ γειτόνος του, μὲ τὸν ὁποῖον μόλις πρὸ μίαις στιγμῆς συνομιλεῖ οἰκειότατα, στάσιν ἐχθρικήν, ἓν εἶδος δυσπιστίας ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν. Καὶ τὴν σιγὴν διαδέχονται φράσεις ὡς αἱ ἐξῆς.

—Παρντόν, Μεσιέ, ἤμην μπροστὰ σου!

—Ἦλθα προτῆτερά σου...θὰ μῶ λοιπὸν προτῆτερά σου...αὐτὸ εἶνε δίκαιον, σαπριστί!

—Μὰ μὴ σπρώχνετε λοιπὸν ἔτσι! θὰ μὲ σκάσετε! προσθέτει μία χονδρὴ πρὸ πολλοῦ παρακάμψασα, οἴμοι, τὸ ἀκρωτήριον τῆς καλῆς ἐλπίδος... τῆς νεότητος.

Καὶ ὅλοι κυττάζουν ἀτενῶς μπροστὰ εἰς τὸ γκισέ, ὅπου ἀντηχοῦν τὰ ἀσημένια μονόφραγκα, ἀντίτιμον τοῦ εἰσιτηρίου διὰ τὸν... Παράδεισον, ὅπως εἰρωνικῶς ἀποκαλοῦν τὸ ὑπερφῶν.

Καὶ ἡ ἀνθρωπομάζα προχωρεῖ μὲ σπρωξίεις. Καὶ οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ τέλος τῆς οὐρᾶς κατέχονται ἀπὸ μίαν ἐνδόμυχον ἀνησυχίαν, βρσανίζονται ἀπὸ ἓν μύγιον ἐρώτημα:

—Θὰ μείνουν τάχα θέσεις καὶ γιὰ ἐμᾶς; Ἡ θὰ χάσωμε τὸν κόπον τῆς ἀναμονῆς ἀδίκως;

Ἔνα σπρώξιμο ἀκόμη. Καταβολὴ ἑνὸς φράγκου. Καὶ ἡ ἀγωνία ἐτελειώσεν. Οἱ μάρτυρες μιᾶς κομικοτραγικῆς ἀναμονῆς ἀνέρχονται ἐπὶ τέλους—καὶ μὲ τὸ δίκιον των—εἰς τὸν Παράδεισον, τὸν ὅποιον μὲ τὸσον ἰβρώδια ἐξηγγόρασεν.

Παρίσι.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Μὲ καρδιοχτύπι ἡ μάννα ἡ δύστυχη
ξεκίνησε νὰ πάη μονάχη
ἐκεῖ ποῦ γράφουσε τὰ ὀνόματα
ὅσων σκοτώθηκαν στὴ μάχη.

Μήνας ἐπέρασε ποῦ ἐμίσειψεν
«ὁ γυιὸς μου (πάει γιὰ τὴν Πατρίδα)
«κι' ἀκόμα μήνυμα δὲ μοῦστειλε
«κι' ἀκόμα γράμμα του δὲν εἶδα».

Ἔνα τεφτέρι κάποιος ἀνοίξε
ἐκεῖ ποῦ ἀραδιασμένα τάχει
ὅλα τὰ δοξασμένα ὀνόματα
ὅσων σκοτώθηκαν στὴ μάχη.

Σκυφτός κι' ἀμίλητος ἐδιάβαζε,
τὰ φύλλα ἐγύριζεν ὀλοένα,
κι' ἡ δόλια μάννα εἶχε τὰ μάτια της
στὰ δυὸ του χεῖλη καρφωμένα.

Ἄξαφνα ἐκεῖνος ἐσταμάτησε,
τὴν κύτταξε μ' ὄψι θλιμμένη.
—Μὴ μοῦ τὸ πῆς! ἐκεῖνη ἐφώνησε
κι' ἔπεσε κάτω σωριασμένη...

Ἄχ! καμμιά μάννα, μάννα δύστυχη
ποτέ, ποτέ μὴν πάη μονάχη
ἐκεῖ ποῦ γράφουσε τὰ ὀνόματα
ὅσων σκοτώθηκαν στὴ μάχη!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΤΟ ΡΑΔΙΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΑΥΤΟΥ

Τὸ ράδιον ἐκ τῶν ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντων στοιχείων, ἀνήκει εἰς τὸ ἄθροισμα τῶν μετάλλων, ὡς λευκὸν ἀσταθὲς μέταλλον καὶ ἔρχεται τρίτον κατὰ σειρὰν εἰς τὴν τάξιν τῶν στοιχείων, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀτομικὸν αὐτοῦ βάρος, προηγουμένον αὐτοῦ τοῦ οὐρανίου μὲ ἀτομικὸν βάρος 238,5 καὶ τοῦ θορίου 232,4. Τὸ ἀτομικὸν αὐτοῦ βάρος εἶνε 226,4.

Ἡ ἀνακάλυψις αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς ὄλως τυχαίαν σύμπτωσιν ὁ Γάλλος χημικὸς Becquerel μελετῶν κατὰ τὸ 1896 τὰ ἄλατα τοῦ οὐρανίου, παρετήρησεν, ὅτι ταῦτα ἐξέπεμπον ἀκτίνας προκαλοῦσας τὴν θλόωσιν φωτογραφικῆς πλακός. Τὰς παρατηρήσεις του ταύτας ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, ἣτις ἔλαβεν αὐτὰς ὑπὸ σοβαρὰν ἐσοπιν, συνδυασθείσης τῆς ἀνακάλυψεως, δηλονότι τῆς ἀκτινοβολίας τῶν ὡς εἰρηται ἀλάτων κατὰ τῶν ἀκτίνων X, ὧν ἡ ἀνακάλυψις εἶχε προηγηθῆ κατὰ τινα ἔτη καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγένοντο τότε σοβαραὶ μελέται καὶ ἐπισταμῆναι ἔρευναι. Κατὰ τὸ 1898 ἡ κ. Κιουρί φοιτήτρια τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐργαζομένη εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ συζύγου της, Καθηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν Παρισίοις, ἐλάμβανεν ὡς θέμα τῆς ἐπὶ διδασκαλίᾳ διατριβῆς της «νὰ ἐξετάσῃ ἂν αὐτὸ τὸ οὐράνιον εἶνε τὸ στοιχεῖον τὸ ἐκπέμπον τὰς εἰρημένας ἀκτίνας, ἢ μήπως ἐνυπάρχη ἐν αὐτῷ νέον στοιχεῖον, εἰς ὃ ὀφείλεται ἡ ἀκτινοβολία». Μετὰ συνεχῆ καὶ ἐπανειλημμένα πειράματα ἐπὶ τῶν ἀλάτων τοῦ οὐρανίου, κατώρθωσε τέλος νὰ ἀποχωρίσῃ οὐσίαν ἐκπέμποσαν μείζονα ἀκτινοβολίαν καὶ καταπλησσοῦσαν ἐνέργειαν ἢ τὰ ἄλατα ταῦτα. Ἡ οὐσία αὕτη εἶνε τὸ ράδιον.

Τὸ ράδιον, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, εἶνε ἐν τῶν βαρυτέρων μεταλλικῶν στοιχείων. Σχηματίζει ἐνούμενον μετὰ τοῦ βρωμίου, θείου καὶ χλωρίου, τὰ βρωμιούχα, θειούχα καὶ χλωριούχα ἄλατα, καὶ ὑφίσταται μεγάλην ὀξειδωσιν εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν αέρα. Ἐνεκα δὲ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς ὀξειδοῦται εἰς τὸν αέρα, μόλις κατὰ τὸ 1913 κατώρθωσαν νὰ ἀπομονώσωσιν εἰς ὄλως καθαρὰν κατάστασιν τὸ λευκὸν καὶ ἀσταθὲς τοῦτο μέταλλον. Ἡ ἔξαγωγή αὐτοῦ γίνεται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐκ τοῦ Οὐρανίου, καὶ κυρίως ἐκ τῶν ἀλάτων αὐτοῦ, γνωστῶν εἰς τὴν Χημίαν ὑπὸ τὸ

δνομα του Πισσουρανίου, μολονότι υπάρχουν και άλλα άλατα, άφ' όν θα ήδύνατο να έξαχθί τοϋτο.

Είνε δέ τó Ούρανίον μέταλλον έχον χρώμα μέλαν, όμοιάζει προς γραφίτην, και άπαντάται εις μεμονομένα διαστροφώσεϊ των μεταλλικών φλεβών του μολύβδου. Χρησιμοποιείται εις εύρειαν κλίμακα εις τήν βιομηχανίαν ένεκα των χρωστικών αυτού ιδιοτήτων. Η έκ του στοιχείου τούτου έξαγωγή και άπομόνωσις του Ραδίου, παρέχει μεγίστας δυσκολίας και είνε πολυδάπανος, ή έξαγομένη δέ ποσότης αυτού άναλογεί προς τά 2)18,000,000 του βάρους του Ούρανίου. Διά να άπομονωθί όμως τó Ράδιον από τά άλατα του Ούρανίου, ύφίστανται ταύτα πλείστας και έπανειλημμένας χημικάς κατεργασίας, τó άποτέλεσμα των όποιων είνε να παραχθί μικρά ποσότης διαλύσεως, έν ή παρουσιάζεται τó Ράδιον, άπομονούμενον κατόπιν. Υπελογίσθη ότι, έξ ένός τόνου μεταλλεύματος, διά τήν κατεργασίαν του όποιου έχρησιμοποιήθησαν πέντε τόνοι χημικών ούσιών, μόλις κατώρθωσαν να παραγάγωσι δύο κόκκους καθαρού Ραδίου, ήτοι 1)8 του γραμμαρίου περίου.

Τó Ράδιον κέκτηται πολύ σπουδαίας ιδιότητος προκαλουμένας έκ τής μεγίστης άκτινοβολίας αυτού, σίτινες άπαντώνται εις πάντα τά άλατα αυτού. Έκ τής άκτινοβολίας δέ ταύτης επέρχεται ελάττωσις του βάρους αυτού, και έκ τούτου έξήχθη τó συμπέρασμα, ότι αύτη γίνεται δι' έκπομπής μικρών φωτεινών μορίων, συνέπεια τής όποιας είνε ή ελάττωσις του βάρους και τής ενεργείας του Ραδίου. Η έκπομπή των φωτεινών μορίων εκλήθη άπορροή (emanation). Τήν άπορροήν ταύτην δύναται να συσχετίσθι με τήν θεωρίαν ήν οι άρχαίοι Έλληνες είχαν περι τής μεταδόσεως του φωτός «ότι δηλονότι πάν φωτεινόν σωμα εκπέμπει κατά πάσας τάς διευθύνσεις φωτεινά μόρια διαχυνόμενα εις τó διάστημα και προκαλούντα τήν μετάδοσιν του φωτός». Είνετα όμως τόσω βραδεία ή άπορροή, ώστε υπελογισθί χρονικόν διάστημα 2000 έτών, όπως επέλεθη ή ελάττωσις τεμαχίου Ραδίου κατά τó ήμισυ.

Αί άκτίνες, άς εκπέμπει τεμάχιον Ραδίου είνε τριών ειδών, τά τρία δέ ταύτα είδη παρίστανται διά των άρχικών γραμμάτων του άλφαβήτου Α, Β και Γ. Υπάρχει όμως και τέταρτον είδος άκτινών μη καθορισθέν εισέτι άκριβώς, όπερ έλαβε τó όνομα εκπόρευσις. Αί άκτίνες αύται είνε άόρατοι και έξυχνιάζονται έκ των φαινομένων άτινα προκαλοϋσιν ενεργούσι δηλονότι χημικώς επί των φωτοπαθών ένώσεων φωτογραφικής πλακός, ως αί άκτίνες του Ηλιακού φωτός, προκαλοϋσαι θόλωσι ταύτης. Κατορθοϋσιν, ώστε άδάμαντες να άκτινοβολώσιν έν τώ σκοτεινω καθιστώσι τά άέρια τά περιβάλλοντα τó Ράδιον ηλεκτρικούς άγωγούς, επί τής τελευταίας ταύτης ιδιότητος στηρηθείσα ή Έπισημη κατώρθωσε να μετρήσθι δι' ήλεκτροσκοπίου τó ποσόν τής ενεργείας τής εκπεμπομένης υπό του Ραδίου. Ένίοτε προ-

καλεί τόν μεταχρωματισμόν των σωμάτων. Άδάμας τεθείς έντός κιβωτίου έντός του όποιου ύπήρχε τεμάχιον Ραδίου, προσέλαβε κνανόν χρώμα, έτεροι δέ άδάμαντες υπό τās αύτάς συνθήκας έγέγοντο καστανόχροοι: ή ζοτικότης φτυκικών τινών σπερμάτων, έφ' όν έγένετο ραδιοενεργεια, κατεστράφη τελείως τινών δέ φτυκικών σπερμάτων δέν κατεστράφη, αλλά προϋκλήθη κατά τήν φύτευσιν αυτών άκανόνιστος άνάπτυξις. έξησθημένα φυράματα διά τής ραδιοενεργείας κατέστησαν και αύθις ενεργά διάφοροι χημικαί επεξεργασία ήλλοιώθησαν και πλάκες ύέλνιοι άχροοι κατέστησαν ίόχροοι ή καστανόχροοι.

Αί άκτίνες Α συνίστανται από μόρια εκπεμπόμενα υπό του Ραδίου, έχοντα βάρος διπλάσιον ένός ατόμου του Υδρογόνου, είνε δέ πεφορισμένα θετικου ήλεκτρισμου. Τó ποσόν των εκπεμπομένων τοιούτων μορίων παρ' ένός κόκκου Ραδίου άνέρχεται κατά τούς πιθανωτέρους ύπολογισμούς εις 10,000,000,000 κατά δευτερόλεπτον.

Αί άκτίνες Β άποτελοϋνται από δέσμην ήλεκτρονίων (ελαχίστων μονάδων άρνητικου ήλεκτρισμου) κινουμένων με ταχύτητα 300 έκστ. περίου μέτρων κατά δευτερόλεπτον, ήτοι τήν ταχύτητα του φωτός. Η διηθητική αυτών δύναμις είνε άρκετά μεγάλη, δυναμένων να διαπεράσωσι πλάκα μολύβδου ένός εκατοστομέτρου πάχους.

Αί άκτίνες Γ, άποτελοϋσαι ελάχιστον μέρος τó 1)100 περίου τής όλης άκτινοβολίας του Ραδίου είνε τής αύτης φύσεως πιθανώτατα με τās άκτίνας Χ, κεκτημένα δέ άπειρώς μεγάλην διηθητικήν δύναμιν. Δύνανται δηλονότι άνευ μειώσεως τής έντάσεως αυτών να διέλθωσι διά του άνθρωπίνου σώματος, και τó καταπληκτικώτερον να διαπεράσωσι πλάκα γρανίτου 0,15 μέτρου, και να επιδράσωσιν επί φωτογραφικής πλακός όπισθεν τής πλακός του γρανίτου κειμένης. Αί άκτίνες αύται έχρησιμοποιήθησαν υπό τής ιατρικής έπιστήμης προς θεραπειάν διαφόρων νόσων, και ιδίως έγένετο άποτελεσματική χρήσις προς θεραπειάν των καρκινωμάτων, ως κατωτέρω εκτίθεται.

Άλλά τó σπουδαιότερον είδος των έκ του ραδίου εκπεμπομένων άκτινών, είνε τó τέταρτον είδος άκτινών υπό του καθηγητου Rutherford άνακαλυφθέν, όπερ δέ παρ' τής έπιστήμης έλαβε τó όνομα «εκπόρευσις». Τούτο όμοιάζει προς άέριον εκπεμπόμενον παρ' του ραδίου και έχει τήν ιδιότητα να μεταδίδη τήν δύναμιν προσωρινής ραδιοενεργείας εις τά σώματα μεθ' όν έρχεται εις έπαφήν δηλονότι έχει τήν ιδιότητα να καθιστά τά αντικείμενα δά έντός κλειστου χώρου εύρισκόμενα, ραδιοενεργά έφ' ίκανόν χρονικόν διάστημα. Τó είδος τούτο των άκτινών άπεδείχθη ή κλεισι μιās μεγάλης άνακαλύψεως, ήτις προώρισται να φέρη μεγάλην επανάστασιν εις τήν έπιστήμην των χημικών έρευνών, και να δώσθι νέαν κατεύθυνσιν εις τήν έπιστημονικήν

ἐργασίαν τῶν πανταχοῦ τῆς ὑψηλίου ἐρευνητῶν τῶν χημικῶν φαινομένων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1909 ὁ Ramsay καὶ ὁ Soddy, καθηγηταὶ τῆς χημείας, ἔκανον πειράματα δι' αέρος, ὃν καταλλήλως διεπέρων μεσῶ διαλύματος ραδίου, ζητοῦντες νὰ μάθωσιν, ὅποιον θὰ ἦτο τὸ φάσμα τῆς ἐκπορεύσεως, ἂν ἔπερροφάτο κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ὑπὸ τοῦ αέρος. Ὄντως ἀνεκάλυψαν ἐν τῷ φάσματι ἀγνώστους τινὰς λαμπρὰς γραμμὰς, ἃς ἀπέδωσαν εἰς τὴν ἐκπόρευσιν. Ἐξήτασαν μετὰ τινα χρόνον τὸ ὑάλινον δοχεῖον, ἐν ᾧ ἐπειραματίζοντο τὸ περιέχον τὸ ραδιοῦχον διάλυμα διὰ τοῦ φασματοσκοπίου, ὅτε παρετήρησαν παραδόξως ἀντὶ τῶν γραμμῶν, ἃς εἶχον παρατηρήσει πρότερον, ἑτέρας γραμμὰς, ἃς ἀνεγνώρισαν ὡς τὰς γραμμὰς δι' ὃν χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ φάσματος τὸ στοιχεῖον «ἥλιον». Προζήτωντος τοῦ χρόνου τὸ φάσμα τοῦ «ἥλιου» ἀπέβαινε λαμπρότερον καὶ εὐκρινέστερον. Ἐγεννήθη τότε ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἐρώτημα· πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν κλειστὸν σωλῆνα τὸ στοιχεῖον τοῦτο, καὶ πῶς εἰς τὸ φάσμα αἱ πρότερον ἐφανισθεῖσαι ἀγνώστου λαμπραὶ γραμμαί, ἀντικατεστάθησαν εἶτα διὰ τῶν γραμμῶν τῶν χαρακτηρίζουσῶν τὸ στοιχεῖον «ἥλιον». Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο μία μόνον ἀπάντησις ἠδύνατο νὰ δοθῇ ἐντὸς τοῦ σωλῆνος ἐγένετο μεταβολὴ τῶν στοιχείων» δηλονότι ἡ ἐκπόρευσις, ἥτις ἄπερροφάτο ὑπὸ τοῦ αέρος τοῦ διερχομένου διὰ τοῦ ραδιοῦχου διαλύματος, συσσωρευθεῖσα κατ' ἀρχὰς εἰς ἐνεργὸν ἀπόθεμα, ἀποσυντέθη κατόπιν καὶ μετεβλήθη εἰς ἕτερον στοιχεῖον, καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἦτο τὸ «ἥλιον», μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνακαλυφθὲν ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ ἥλιου, οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε. Τὴν πεποίθησίν των ταύτην ἐνίσχυσαν καὶ ἕτερα πειράματα παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων γενόμενα καὶ καταλήξαντα εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ἰδίως τὸ γεγονός, ὅτι ὀπουδήποτε εὐρέθη ἐν τῇ γῆ τὸ «ἥλιον» ἠκολουθεῖτο πάντοτε ὑπὸ τοῦ ραδίου ἢ τινος ραδιοῦχου μετάλλου, καὶ ὅτι εὐρέθη ἐντὸς πηγῶν, ὧν τὰ ὕδατα ἔχουσι ραδιοενεργὸν δύναμιν. Τὰ πειράματα ταῦτα ἔθεσαν πλεόν τὴν βῆσιν νέας ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, τῆς μεταστοιχειώσεως ἢ μεταβολῆς τῶν σωμάτων, τοῦ ὄνειρου δηλονότι τῶν Ἀλχημιστῶν, ὧν τὰ πειράματα ἐπὶ οσιρὰν ἑκατονταετηρίδων πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔτεινον.

Ἄλλ' ὁ Sir Ramsay, ὁ μέγας οὗτος Ἄγγλος ἐπιστήμων, δὲν ἐσταμάτησεν· ἐξηκολούθησεν τὰ πειράματά του καὶ κατὰ τὸ 1910 προσέθη εἰς νῆας ἀνακινώσεις ἐνώπιον τῆς συνελείσεως τοῦ «Βρετανικοῦ συλλόγου πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης», αἵτινες ἐπήνεγκον νέαν κατάπληξιν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον. Ἀπεφάνθη κατὰ πρῶτον, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ραδίου ἐκπόρευσις δὲν μετατρέπεται μόνον εἰς «ἥλιον», ἀλλ' ὅτι ἡ αὐτὴ ἐκπόρευσις, ὁσάκις ἢ διανομὴ τῆς ραδιοενεργείας μετριάζεται διὰ τῆς παρουσίας ὕδατος, μετατρέπεται εἰς τὸ στοιχεῖον «Νέον» καὶ ὁ

πάρχοντος θεϊκοῦ χαλκοῦ μετατρέπεται εἰς τὸ στοιχεῖον «Ἄργον». Ἀπεφάνθη κατόπιν, ὅτι ὁσάκις ἢ ἐκπόρευσις τοῦ ραδίου ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ, μεταβάλλεται οὗτος εἰς λίθιον καὶ ἄλλοτε εἰς νάτριον καὶ κάλιον.

Ἡ τελευταία αὕτη ἀνακάλυψις, ἡ μετατροπὴ δηλονότι τοῦ χαλκοῦ εἰς λίθιον, ἐπήνεγκεν ὄντως τὴν γενικὴν κατάπληξιν, διότι ἐξεπληροῦτο τέλος τὸ ὄνειρον τῶν Ἀλχημιστῶν, ἐπιτευχθεῖσης τῆς μετατροπῆς ἐνὸς τῶν γνωστοτάτων ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μετάλλων εἰς ἕτερον μέταλλον ὅλως διάφορον. Διότι ὁ μὲν χαλκὸς εἶνε βαρὺ, σκληρὸν ἐρυθρὸν μέταλλον, ἀτομικοῦ βάρους 63,57, ἐνῶ τὸ λίθιον εἶνε ἐλαφρὸν, μαλακόν, λευκὸν μέταλλον, ἀτομικοῦ βάρους 6,94.

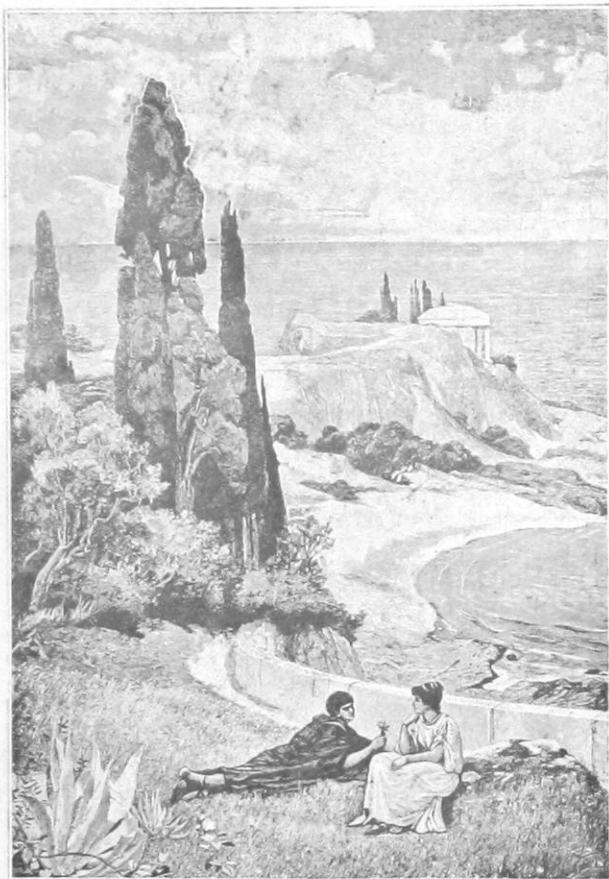
Καὶ γεννᾶται ἤδη τὸ ἐρώτημα· ἐὰν ὁ χαλκὸς τῆ ἐνεργείᾳ τῆς ἐκπορεύσεως μετετρέπη εἰς λίθιον, δὲν θὰ εἶνε ἀραγε δυνατόν ἐν τῷ μέλλοντι ὁ χαλκὸς ἢ ἕτερον μέταλλον διὰ τῆς ἐκπορεύσεως νὰ μετατραπῇ εἰς χρυσὸν ἢ ἕτερον πολυτίμον μέταλλον;

Τόσῳ μέγας καὶ καταπληκτικὸς ἰδιότηας ἔχει τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον, τὸ ράδιον. Πλὴν τούτων ὁμως ἔχει καὶ ἄλλας ἰδιότητας, καὶ ἕτερος κλάδος τῆς Ἐπιστήμης, ὁ Ἰατρικὸς, ἀσχολεῖται ἀπὸ τινων ἐτῶν εἰς τὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ πρὸς θεραπεῖαν διαφόρων νόσων. Εἰς τὸ εἰδικὸν τμήμα τῶν καρκινοπαθῶν τοῦ Νοσοκομείου Middlesex τοῦ Λονδίνου, ὁ Dr Barlow ἔκαμε χρῆσιν τοῦ ραδίου. Ἐπὶ 68 ἀσθενῶν πασχόντων ἐξ διαφόρων καρκινωμάτων, εἰσαγθέντων εἰς τὸ εἰρημικὸν Νοσοκομεῖον κατὰ τὸ 1913, οἱ 36 ἀπέθανον, οἱ δὲ λοιποὶ 32 ἰάθησαν ἐξελθόντες τοῦ Νοσοκομείου καὶ ἐπαναλαβόντες τὰς ἐργασίας των. Εἰς δύο μόνον περιπτώσεις παρετηρήθη ὑποτροπὴ, καὶ ὑποθέτει ὁ εἰρημικὸς ἰατρὸς, ὅτι δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐπαρκούς ποσότητος ραδίου. Ἔτερος Ἄγγλος ἰατρὸς ὁ Dr Nox, διευθυντῆς τοῦ ἠλεκτρικοῦ τμήματος τοῦ Νοσοκομείου τῶν καρκινοπαθῶν ἐδήλωσεν, ὅτι συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἀνακινώσεις τοῦ Dr Barlow. Ὁ Dr Nox ἐχρησιμοποίησεν ἀποτελεσματικῶς καὶ τὸ ράδιον καὶ τὰς ἀκτῖνας X εἰς περιπτώσεις καρκινοπαθῶν, εἰς πολλὰς δὲ ἐκ τούτων ἔσχεν ἐξ ἴσου ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Τὸ ράδιον εἶνε διακεχυμένον ἀνά τὸν κόσμον εἰς ἀπειροὺς μικροσκοπικὰς ποσότητας. Εἶνε συγκεντρωμένον μᾶλλον εἰς μεταλλεύματα, τὰ ὕδατα δὲ πολλῶν μεταλλικῶν πηγῶν εὐκόλως μαρτυροῦσι τὴν παρουσίαν του, εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ ἥλιου, καὶ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ἠλεκτρικῶν μεθόδων ἀπεκαλύφθη πανταχοῦ ἢ ἐνεργείᾳ του, εἰς τοὺς βράχους, τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἡ ἀξία αὐτοῦ κυμαίνεται σήμερον μεταξὺ 500 καὶ 750 δραχμῶν τὸ χιλιοστόγραμμα, τοῦτο δὲ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ράδιον ἐξαγεται ἐκ πενιχρῶν ὑπὸ ἔσποιν περιεχομένου μεταλλευμάτων, ὅπερ καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν χρῆσιν ἐκτάκτως δαπανηρῶν μηχανημάτων. Ἡ ἀγοραία ὁμοῦς αὕτη τιμὴ τοῦ ραδίου ἐν τῷ μέλλοντι θὰ μειωθῇ, ἐξευρι-

σκοιμένης απλουστερας μεθόδου αποχωρισμού αυτού από των μεταλλευμάτων.

Α. ΡΑΜΦΟΣ

ΣΚΗΝΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

**ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΕΥ ΕΓΧΕΙΡΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΘΕΡΑΠΕΥΕΤΑΙ Η ΚΗΛΗ (ΞΥΓΚΙ, ΚΑΤΕΒΑΣΜΑ, ΣΠΑΣΙΜΟ)**

Βεβαιούται υπό χιλιάδων πασχόντων ποιησαμένων χρῆσιν και πιστοποιεῖται ἐπισήμως ὑπὸ καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, χειρουργῶν και ἀνατόμων ἰατρῶν, ὅτι οἱ ἐπὶ μέτρῳ ἐλαστικουφάντο κηλεπιδεσμοὶ Προμπονά εἶνε ἐπιστημονικῶς οἱ τελειότεροῦ τοῦ κόσμου, διατρανωθέν και ἐκ τῶν θαυμασίων ἀποτελεσμάτων τῆς ριζικῆς θεραπείας τῆς κήλης ἀνθρώπων τῶν ὁποίων αἱ κήλαι ἐχρονο-

λογοῦντο πρὸ 25, 30 και 40 ἐτῶν

Μὴ σᾶς ἐξαπατοῦν

οἱ ἐκμεταλευόμενοι

τὸ ὄνομά μας

Ἀποφεύγετε τὰς ἀπομιμήσεις. Δὲν ἔχομεν ἀντιπροσώπους οὔτε ἐν Ἑλλάδι, οὔτε ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις και τῷ ἔξωτερικῷ ζητήσατε ἐντυπὸν ὀδηγὸν μετρήσεως τῆς κήλης, τὸν ὁποῖον παρέχομεν δωρεὰν εἰς πάντας. Φαρμακευτικὸς Οἶκος Ὑγείας Ἀθηνῶν, Ἐργοστάσιον ἐλαστικῶν κηλεπιδέσμων

Δ. Η. ΠΡΟΜΠΟΝΑ

ΑΘΗΝΑΙ, 5 — ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΡΑΪΟΣ — 5

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΑΥΤΗΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟ 38 ΜΑΡΤΙΟΥ 1841 ΝΟΜΟΥ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΟΝ ΔΡ. 20 000 000

ΑΠΟΒΕΜΑΤΙΚΟΝ ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΔΡ. 18 500 000

ΜΕΤΟΧΑΙ 20, 000 ΠΡΟΣ ΔΡ. 1000 ΕΚΑΣΤΗ

ΕΔΡΑ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΙΩ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ. ΣΥΝΔΙΟΚΗΤΗΣ: ΑΛ. ΖΑΪΜΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: Δ. ΜΑΞΙΜΟΣ, ΙΩ. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Προνόμιον εκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων.—Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν γραμματίων.—Δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ.—Χορηγήσεις ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων.—Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ τίτλων.—Πιστώσεις δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ, ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ.—Καταθέσεις ἄτοκοι.—Καταθέσεις ἐντοκοὶ ὑπὸ προθεσμίαν κατὰ κλίμακα τούτων.—Ἐκδόσεις δανείων δι' ὀμολογιῶν.—Παρακαταθήκαι.—Ἀγορὰ καὶ πώλησις συναλλαγμάτων Ἐξωτερικῶν.—Συμμετοχὴ εἰς ἐγχωρίους Ἐταιρείας.—Χορηγήσεις εἰς γεωργούς καὶ κτηματίας.—Δάνεια εἰς Δήμους, εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα.—Υπηρεσία δημοσίων καὶ ἄλλων δανείων.—Κίνησις κεφαλαίων δι' ἐπιταγῶν ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ.—Ταμεῖον τίτλων πρὸς φύλαξιν.—Ταμειυτήριον (caisse d' épargne).

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Εἰς Ἀργίνοιον, Αἴγιον, Ἄλμυρόν, Ἀμαλιάδα, Ἀμφισσαν, Ἄρταν, Ἀταλάντην, Βόλον, Γύθειον, Δημητσάναν, Ζάκυνθον, Θεσσαλονίκην, Θήβας, Θήραν, Ἰθάκην, Ἰωάννινα, Καβάλλαν, Καλάβρυτα, Καλάμας, Καρδίτσαν, Κέρκυραν, Κεφαλληνίαν, Κόρινθον, Κύμην, Κύθηρα, Κυπαρισσίαν, Λαμίαν, Λάριссαν, Λεβαδειάν, Λευκάδα, Μεγαλόπολιν, Μεσολόγγιον, Μεσσήνην, Ναύπακτον, Ναύπλιον, Παξούς, Πάτρας, Πειραιᾶ, Πύλον, Πύργον, Πόρον, Σπάρτην, Σύρον, Τρίκαλα, Τρίπολιν, Χαλκίδα.—Πρακτορεῖον: εἰς Σκόπελον.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΓΥΝΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ (ELLEN KEY)

Εἶναι ἀγνή, ὄχι διότι εἶναι ψυχρά, ἀλλὰ διότι εἶναι πλήρης πάθους. Εἶναι εὐγενής, ὄχι διότι εἶναι ὠχρά, ἀλλὰ διότι εἶναι πλήρης αἵματος. Εἶναι πλήρης ψυχῆς καὶ ἐπομένως αἰσθηματικῆ. Εἶναι ὑπερήφανος καὶ ἐπομένως ἀληθῆς, ζητεῖ μέγαν ἔρωτα ἐπειδὴ δύναται νὰ ἀνταποδώσῃ μεγαλειέτερον. Ὁ ἐξηγογενησμένος ἰδεαλισμὸς τῆς θᾶ καταστήσῃ τὸ ἐρωτικὸν πρόβλημα δυσεπίλυτον καὶ ἐνίοτε ἄλυτον. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου θὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ αισθανθῇ καὶ μεταδώσῃ εὐτυχίαν, ἥτις θὰ εἶναι βαθυτέρα, πλουσιωτέρα καὶ διαρκεστέρα ἢ ὅ,τι μέχρι τοῦδε ὀνομάσαμεν εὐτυχίαν. Κατὰ πολλὰ προσόντα θὰ ὑστερῇ ἴσως τῆς σημερινῆς συζύγου καὶ μητρὸς ἢ μέλλουσα γυνή. Θὰ διαμείνῃ πάντοτε Κυρία καὶ μόνον οὕτως θὰ ἀποβαίῃ μήτηρ. Θὰ ἀφοσιώσῃ τὴν ἀρίστην δύναμιν εἰς τὴν δυσχερῆ τέχνην τοῦ νὰ εἶναι καὶ μὲν κυρία καὶ μήτηρ. Ἡ δημιουργία τῆς εὐδαιμονίας τῆς ζωῆς θὰ εἶναι θρησκευτικὸν δι' αὐτὴν ἰδεώδες. Θὰ ἐννοῇ καὶ θὰ λατρεύῃ τοὺς φυσικοὺς καὶ ψυχολογικοὺς ὄρους τῆς υγείας καὶ εὐτυχίας καὶ ἐντεῦθεν θὰ ἀποκομίσῃ φωτεινότεραν ἀποψιν καὶ βαθυτέραν ἔννοιαν τῆς εὐθύνῃς τῆς ἐκλογῆς τοῦ πατρὸς τῶν τέκνων τῆς. Θὰ κωφορήσῃ καὶ θὰ ἐκθρῆψῃ ὑγίῃ καὶ ὠραία ἀνθρώπινα ὄντα, καὶ ἡ ἴδια θὰ κατέχῃ λεπτοτέραν ὠραιότητα καὶ μακροτέραν νεότητα ἢ ἡ γυνὴ τοῦ παρόντος.... Ἡ φύσις τῆς εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς θᾶ εἶναι ἰσχυρά, πλήρης δρόσου, ἐλευθερα ὅπως τὸ σφοδρὸν ρεῦμα τοῦ καταρράκτου, ἀλλ', ὅπως ὁ καταρράκτης, διατηροῦσα σταθερὸν ἐσώτερον ρυθμὸν. Ὅσον δῆποτε μακρὰν καὶ ἂν ριφθῇ—εἰς τὴν μέθην τῆς χαρᾶς, τὸ πάθος τῆς τρυφερότητος ἢ τὴν ὄρμην τοῦ πόνου—οὐδέποτε θὰ ἀποδειχθῇ ἐπιλήσιμον ἐαυτῆς. Εἶναι πολλαὶ γυναῖκες ὁμοῦ καὶ ὁμοῦ πάντοτε μία.

ΚΛ. ΒΑΣΣΑΡΑΚΗΣ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

ΠΟΛΥΤΙΜΟΣ ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΗΣ

Αισιό να αναφανή η παράνοια μερικών ανθρώπων, δεν εινε ενίοτε πολὺ εὐκολον και τοῦτο ὡς ἐκ τῆς φαινομενικῆς ἐξεφροσύνης, ἣτις παρουσιάζεται δι' ἐπιχειρημάτων, ἔργων και ἀκέρων, ποὺ κρύπτουν τὴν ἰδιάζουσαν παθολογικὴν φυσιογνωμίαν. Καὶ λογίζονται μάλιστα ἐνίοτε οἱ τοιοῦτοι και πολῦτιμοι πολλῆται και καλοὶ πατριῶται.

Οἱ τύποι οὗτοι ἀνωμάλου ἰδiosisγραφασίας, διαφέροντες ἀπὸ τῶν συνήθεις ἀνθρώπων, προκαλοῦσι πολλὰκις θόρυβον περὶ ἑαυτοῦς, διότι δὲν ὑποβάλλονται εἰς οὐδεμίαν πειθαρχίαν ἢ κοινωνικοὺς νόμους, φαίνονται ζῶηρότατοι, ἀεικίνητοι, γενναῖοι, σπάταλοι, ἐπιχειρηματῆαι, δραστήριοι, ριψοκίνδουνοι, αἰσιόδοξοι, μεγαλοῖδεάται και οἰηματῆαι. Ὀλίγοι ἀντιλαμβάνονται ὅτι οὗτοι δὲν ἔχουσι βάθος, ἀλλ' ἐπιπολαίως και ἀπερισκέπτως ἐνεργοῦσι και πολλοὶ τοὺς θαυμάζουν διὰ τὰ μεγάλα κατορθώματά των, διὰ τὰ ρωμαντικὰ ἢ ριψοκίνδυνα ἐπιεσόδια τοῦ βίου των, διὰ τὰ πολλὰ ταξείδια και πιστεύουσιν εἰς τὰς τερατώδεις ψευθεῖς ἀφηγήσεις των.

Εἰς τοιοῦτους ἐκφύλους ἢ τύχη πολλάκις μειδιᾷ και ἐπιτυχία μὴ ἀναμενομένη στέφει τὰς ἐπιχειρήσεις των. Καὶ οἱ ἴδιοι δὲ αὐτοὶ πιστεύουσιν ἀυστόλως εἰς τὰς φαντασιοπληξίας αὐτῶν και ἀπατώντες ἑαυτοὺς φαντάζονται ὅτι ἐπραξαν, ἀληθῶς θαύματα. Ἐν οὗτοι δι' ἐπιληψιμόν τινα πράξιν δὲν τελειώσουν εἰς τὰς φυλακὰς ἢ, κατόπιν φανερᾶς ἐκδηλώσεως τῆς φρενοπαθείας των, εἰς τὸ φρενοκομῆτεον περνοῦν τὰς τελευταίας ἡμέρας των ἐν πενίᾳ και κακοὶ κακοῖ.

Εἰς τοιοῦτος ἦτο και ὁ Νικόλαος Κεφαλαῆς. Ἐγεννήθη οὗτος ἐν Ζακύνθῳ περὶ τὸ 1770 και ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἶδεξε μεγάλην κλίσιν εἰς τὸ ναυτικὸν ἐπάγγελμα. Ἡ φύσις τὸν εἶχε προικίσει μὲ μεγαίστην ἀρχίνουαν και ὀξυδέρκειαν, πλὴν ἀμφότερα μετεχειρίσθη

διὰ τὰς ἀγενεστεράς και ἀνηθικωτέρας πράξεις, εβρισκόμενος ἐν πλήρει ἀνισορροπία και ἀντιθέσει ἠθικῆ και πνευματικῆ. Τοιοῦτος ὢν ἐφάνη ἐκ περιτροπῆς αἰσιόδοξος, πατριώτης, γενναῖος, ἐπιχειρηματίας και συγγραφεὺς ὠφελίμων βιβλίων, ἅμα δὲ ριψοκίνδυνος, δόλιος, ἀγύρτης, ταραξίας, σπάταλος, ἀπατεῶν και πάντοτε οἰηματίας.

Οὐδεμίαν ἔλαβε μὀρφωσιν. Οἱ γονεῖς του πτωχοὶ τὸν παρέδωκαν ἀπὸ μικρὸν μὀ τ ο ν εἰς ἓνα καράδι.

Πῶς, λοιπόν, θὰ ἐρωτήση τις ἔγεινε συγγραφεὺς; Ὁ Ἄνδρέας Παπαδόπουλος Βρετὸς ἀπαντᾷ εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο. «Οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον ἐθαύμαζον πῶς ἠδύνατο νὰ ἐκδέξη και «συγγράμματα, ἐνῶ δὲν ἐγνώριζεν οὔτε τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς, οὔτε ἠδύνατο νὰ ὀρθογράψῃ μίαν σειρὰν λέξεων. Ἰσοῦ δὲ ἢ ἐξήγησις τοῦ μυστικοῦ τοῦτο. Ὁ Κεφαλαῆς παρεκάλει φίλον του «τινὰ λόγιον νὰ διορθώσῃ τὸ λεκτικὸν και τὰ ἀπειρα λάθη τοῦ «χειρογράφου και νὰ ἐπιστατήσῃ τὴν τύπωσίν του. Τὸ μυστικὸν ἐπιχείρημα τοῦτο ἀπατοῦσε τὸ κοινὸν και ὁ Κεφαλαῆς μὲ τὴν τόλμην ἀκλόνητον και ὀνομαζόμενος πάντοτε κ α π ε τ ἄ ν ι ο ς ὠφελεῖτο τῆς φήμης, ἦν εἶχεν ὡς θαλασσοπόρος και ὡς πεπαιδευμένος, διὰ νὰ ἀπατᾷ τὸν μὲν και τὸν δέ».

Τώρα πῶς ἀραγε ἦτο πολὺγλωσσος; Τὰ πολλὰ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν και Ἀμερικὴν ταξείδιά του τὸν ἔκαμαν πρακτικῶς νὰ εἶνε κάτοχος πολλῶν εὐρωπαϊκῶν και ἀνατολικῶν γλωσσῶν.

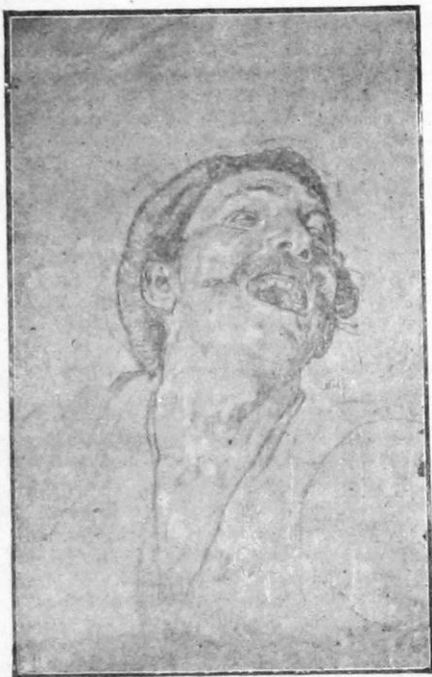
Σημειωτέον ὅτι μερικὰς γλώσσας εἶχε μάθει ὀλίγον γραμματικῶς, τὸσον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀναγινώσκῃ, βοθηούσης δὲ και τῆς μεγάλῃς ἀντιλήψεώς του και τοῦ θαυμασίου μνημονικοῦ του κατῶρθων να παρουσιάζεται ὡς τελείως κάτοχος αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ναυπηγῆσας πολλὰκαν πρὸς χρῆσιν ἐμπορίου, περιέπλεε τὴν Μεσόγειον. Χάριν τῆς μεγάλης ἀλαζονείας του ἐδαπάνα πολλά πρὸς διακόσμεισιν τοῦ πλοίου του και περισσότερα πρὸς συντήρησιν τοῦ ἑαυτοῦ του.

Τότε ἢ Ἐπτάνησος ἦτο ἐπαρχία τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας. Τῷ 1809 οἱ Ἄγγλοι, πολέμοι τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ἤρρισαν νὰ καταλαμβάνουν τὰς μεσημβρινὰς νήσους τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Ἡ Ζάκυνθος εἶχε περιέλιξι εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κατοχὴν. Ὁ Κεφαλαῆς αἶρει τὴν ἀγκυραν και μὲ Ἀγγλικὴν σημαίαν παρουσιάζεται εἰς Παξοῦς διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὸς τὴν νῆσον ἐν ὀνόματι τοῦ στρατηγοῦ Ὁσβαλδ. Οἱ δυστυχεῖς Παξινοὶ τὸν ἐπίστευσαν, ἐξεδίωξαν τοὺς ὀλίγους Γάλλους στρατιώτας και ἢ Ἀγγλικὴ σημαία ὑψώθη ἐν τῇ νήσῳ. Οἱ ἀπλόικοι Παξινοὶ ἔλεγον: «Μακαρία ἢ κοιλιὰ ἢ γεννήσασα Νικόλαον τὸν Κεφαλαῆν τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς πατρίδος». Ἀκολούθως τοὺς εἶπεν ὅτι θὰ περιπέλοι εἰς τὰ πέριξ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ πᾶσαν νέαν Γαλλικὴν ἐφοδον. Συνάμα ἐφφρόντισε νὰ παραλάβῃ και τὸ δημόσιον ταμεῖον πρὸς φύλαξιν εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ. Ἰδῶν ὁμως ὅτι ἐπλησίαζε πλοῖον Γαλλικὸν μετὰ στρατοῦ πρὸς ἀνακυρῆσιν τῶν Παξῶν αἶρει τὴν ἀγκυραν και ἐπιστρέφει

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ν. ΓΚΥΣΗ

ΓΕΛΩΝ (Σπουδή)

εις τὴν Ζάκυνθον. Ἐννοεῖται μετὰ τοῦ ταμείου, τοῦ ὁποῦ ἀνέλαβε τὴν φύλαξιν!

Τὸ 1812 Ζακύνθιοι ἔμποροι ἐναύλωσαν τὸ πλοῖόν του ὅπως μεταφέρωσιν ἔμπορεύματα εἰς Ραγούζαν καὶ Βενετίαν. Τὸ πλοῖον φορτωμένον ἦτο ἔτοιμον πρὸς ἀπόπλουν. Τὴν ἐπιόσαν θὰ ἐλάμβανε τὰ ναυτιλιακά του ἔγγραφα καὶ μετὰ τοῦ συνοδευόντος τὰ ἔμπορεύματα θὰ ἀνεχώρει τὴν νύκτα ὅμως ὁ Κεφαλαῶς αἶρει τὴν ἀγκυραν καὶ φεύγει εἰς Καστελλόριζον, ὅπου ἐπώλησε δι' ἴδιον λισμὸν του τὸ φορτίον. Γίνονται ἔρευναι, τίθενται εἰς καταδίωξίν του, εἰς μάτην· οὐδὲν ἐπέτυχον ἀφοῦ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀνακαλύψουν ποῦ διηρθύνθη. Ἦτο ἀγνώστου διαμονῆς. Κατηγορήθη τότε ἐπὶ ναυταπάτη. Τὸ δὲ δικαστήριον τὸν καταδίκασεν εἰς ἔξοριαν διὰ βίον ἐξ ὧλων τῶν νήσων τοῦ Ἴονίου, ὡς ἀπατεῶνα, δόλιον, λαθρέμπορον καὶ κακῆς πίστεως, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1815.

Αὐτὸς ἐν τούτοις ἐγκαταλείπει τὸ πλοῖον τὸ ὁποῖον εἰς Καστελλόριζον εἶχεν ἐφοκίλει καὶ μεταβαίνει εἰς Κων/πολιν. Ἐκεῖ διὰ τοῦ τύπου ἐκδίδει ἐγκυκλίους εἰς τὰς ὁποίας προσεπάθει νὰ δικαιολογηθῆ καὶ παρεκάλει τοὺς συμπολίτας του νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν τὴν εἰς Ζάκυνθον ἐπάνοδον. Ἄλλ' ἢ ἐπιθυμία του δὲν ἐπραγματοποιήθη. Βραδύτερον ὅταν ἐξεδόθησαν αἱ «θαλάσσιοι ὁδηγίαι» του ἔγραφεν ἐν τῷ προλόγῳ του· «Ὅχι μὲ ὀλίγον πόνον ἀνέγνωσα «τὴν ἀπόστασιν, μὲ ἔκαψεν ὅμως τὴν καρδίαν ὅταν εἶδα τὸν ἐκού μου ζωγραφισμένον· εἰς αὐτὴν διαφορτικῶς ἀπὸ ὅτι εἶμαι.»

Φθάσας εἰς Ρωσίαν τὸ 1816 κατεσκευάσε ὠραῖον βρῆκιον τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν Ἰπσομονή. Μετὰ αὐτὸ ἐξηκολούθησε πλέον χάριν ἔμπορίου τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν Μεσόγειον, τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, τολμήσας μάλιστα νὰ ταξειδεύσῃ καὶ μέχρις Ἀμερικῆς, πράγμα τότε ἀσύνηθες εἰς τοὺς ναυτικούς τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ πολλὰς περιπετείας καὶ ἀρκετὰ ναυάγια ἐπιχειρήσεων ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ ζητήσῃ νέον στάδιον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὅθεν προσκολλήθη εἰς τὸν ἐν Βαγδάτῃ ἀπεσταλμένον τῆς Μεγάλης Βρετανίας Reits.

Ἐύρισκόμενος ἐν Νινευὶ ἔμαθε τὴν ἔκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀμέσως ἐσκέφθη τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ φανῆ ὠφέλιμος εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Παρατηρηθεὶς τῆς ἀγγλικῆς ὑπηρεσίας μετέβη εἰς Περσίαν καὶ κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἔνοιαν τοῦ Σάχη καὶ νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἐπισπεύσῃ τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον. Ἦθελεν ὁ Κεφαλαῶς νὰ φέρῃ αὐτῷ ἀντιπερισσασμὸν εἰς τὸν ἔξθρον ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος.

Περιπλανήθη ἔπειτα εἰς διαφόρους τόπους καὶ φθάσας εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐγγύρισεν ἐν τῇ πόλει Βενάρες τὸν Δημήτριον Γαλανόν, τὸν σοφὸν Ἀθηναῖον.

Ἐχων πάντοτε κατὰ νοῦν τὸν ἱερὸν ἀγῶνα συνήθροισεν παρὰ τῶν Ἑλληνοφίλων χρήματα, τὰ ὁποῖα ἐπανελθὼν εἰς Εὐρώπην τὰ παρέδωκεν εἰς τοὺς τότε ἐν Λονδίνῳ εὑρισκομένους Ὁρλάνδον καὶ

Λουριώτην. Ὅπως δὲ ἔλεγε παρέδωκε τέσσαρες χιλιάδας λίρας στερλίνας.

Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Ρώμην καὶ ἤρχισε νὰ δημοσιογραφῇ περὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Διηύθυνεν ἐπιστολὰς πρὸς τὸν «Ἀγγλικὸν Ταχυδρόμον» καὶ τὸν «Lougham», αἰτίνας ἀνεδημοσιεύοντο εἰς τὴν «Gazzetta privata di Venezia». Ἐγραφεν ὅτι ἂν ἤξευρεν ὅτι θὰ ἐκραγῇ ἡ ἐπανάστασις μετ' ὄλην τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροήν του θὰ προσεπάθει νὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἤρχισε πρέπει πάντες ὡς καλοὶ πατριῶται νὰ ἐργασθοῦν πρὸς εὐδωσίαν καὶ ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Ὅτι τὸ ἐν Λονδίῳ θάνατον ὡς ἐγένετο δὲν ὠφέλησε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐλάμβανε μόνον 30 σ)ο διότι τὰ χρήματα ἦσαν εἰς χεῖρας κερδοσκοπῶν καὶ ἰδιοτελῶν. Ὅτι δὲ Λουριώτης καὶ ὁ Ὁρλάνδος εἰργάζοντο πρὸς ζημίαν τῆς πατρίδος, ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Μαυρομιχάλης ἦσαν προπετεῖς καὶ φιλοχρήματοι, ὁ Δεληγιάννης καὶ Ζαΐμης ἦσαν ἀμαθεῖς καὶ οἰμητικοὶ ὡς οἱ Τούρκοι καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς Ἄνδρουτσος ἔχει εἰλικρινές. Ἐν ἐνὶ λόγῳ κρίνει ὅλους τοὺς ἀγωνιστάς καὶ δίδει συμβουλὰς περὶ ὧν. Ἐγραψεν δὲ ταῦτα ὡς ἐφαίνετο μετ' ὀνόματι ψυχῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Ἐν Ρώμῃ ἐβρισκόμενος ἐπαρουσιάσθη καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Πάπαν καὶ συνηγόρησεν ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ ἀγῶνος, δίδων ὑποσχέσεις εἰς τὴν Παπικὴν Αὐλὴν περὶ ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἐρχισε μάλιστα καὶ τὰς διαπραγματεύσεις.

Ὅτε ὁμως ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἔμαθε ταῦτα ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ρώμης ἔσπευσε διὰ τῆς «Γενικῆς Ἐφημερίδος» νὰ κάμῃ γνωστὸν ὅτι ὁ Κεφαλαῖς δὲν ἔχει λάθει παρ' αὐτῆς οὐδεμίαν τοιαύτην ἐντολήν. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα εἶχε συλλάβει γιγαντωδὴ σχέδια ἀλλ' ἡ τύχη δὲν τὸν ἠνόησε καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθησαν.

Ἡ ἐμμονὴ εἰς ὅλα καὶ τὸ θάρρος του δηγγόρευον νέας τυχοηγίας. Ἐβρισκόμενος εἰς Αἴγυπτον παρουσιάζεται εἰς τὸν Μεχμέτ Ἄλη καὶ τὸν πείθει νὰ τοῦ χορηγήσῃ τὰ μέσα ὅπως ἀνακαλύψῃ τὰ χρυσοφόρα μεταλλεῖα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, τὰ ὅποια ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Λαβὼν χρήματα ἀρκετὰ καὶ πολλοὺς φελάχους ἤρχισε τὴν ἐργασίαν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁμως ὁ Κεφαλαῖς ὄχητο ἀπὸ τὴν παραλαβῶν, ἐννοεῖται, καὶ τὰ χρήματα.

Τὸ 1826 ἐβρίσκει εἰς τὰ ἰνδικὰ παράλια αὐτοχειροτονούμενος ναύαρχος στολίσκου φέροντος τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ πλήρωμα συνίστατο ἐκ τῶν μᾶλλον ριφικινδῶν πειρατῶν. Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἐξηγάγασε τὰς παραλίους πόλεις νὰ πληρώσωσι βαρὺν φόρον ὑποταγῆς, βοθίζων τὰ πρὸς καταδιώξιν του σταλέντα πλοῖα. Εἰσηλθε κατόπιν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον ὅπου κατετρόμαξε τὸν Καλιφὴν τῆς Βαγδάτης.

Ἦτο δὲ φόβος καὶ ὁ τρόμος εἰς τὰς θαλάσσας ἐκείνας καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλλήνος καταδρομέως ἡ φήμη ἔφερε μέχρι τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἐκεῖ ὄθεν ἀγγλικὸς στόλος ἔλαβε διαταγὰς νὰ τὸν κατα-

διώξῃ καὶ καταστρέψῃ τὸν στολίσκον του, ἀλλ' ὁ Ἕλληνας ἐφάνη ἀτρόμητος.

Τὸ κατόρθωμα τοῦτο τοῦ Κεφαλαῖ ὠφέλησε, διότι ὁ Μεχμέτ Ἄλης ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ 25,000 ἀνδρας πρὸς φύλαξιν τῶν ἀραβικῶν παραλίων καὶ ἄλλας 14,000 ὁ Καλιφὴς τῆς Βαγδάτης πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀπελευομένης Βαβύρας.

Ὁ Κεφαλαῖς ὁμως δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ποτὲ ἡσυχος καὶ ἐξηκολούθει τὰς τυχοηγίας του μετὰ νέα ἀγυρτικὰ κατορθώματα τὰ ὅποια ἄλλοτε ἐπέτυγγανον καὶ ἄλλοτε ἀπετύγγανον.

Τὸ 1837 ὅτε ἀνήλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας ἡ Βικτωρία ὁ Κεφαλαῖς ἐβρίσκειτο εἰς τὴν Εὐρώπην. Διηύθυνεν πρὸς αὐτὴν ἀναφορὰν, τὴν ὅποιαν καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐξέδωκε γαλλιστὶ καὶ ἀγγλιστὶ, δι' ἧς ἐζητεῖτο ὅπως τῷ ἀποδοθῶσι τὰ πολιτικὰ του δικαιώματα, τῶν ὁποίων ἐστερηθῆ παρὰ τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως ἐν Ζακύνθῳ, ἧτις τὸν κατεδίκασεν ἐπὶ ναυταπάτῃ. Ἐζήτηε πρὸς τοῦτον τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια ὁ ἀγγλος ναύαρχος τοῦ εἶχε κατὰσχῃ εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἐπεκαλεῖτο τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Βασιλείας Βικτωρίας. Μεθ' ὅλας ὁμως τὰς ἀράς καὶ τοὺς ἐξορκισμοὺς του οὐδὲν ἐπέτυχεν.

Μετὰ ἔν ἔτος μετέβη εἰς Ἀθήνας ζητῶν περιθάλψιν παρὰ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος. Κατόρθωσε δὲ νὰ λάβῃ 2000 δραχμὰς ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας του κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα.

Διηγούνται περὶ αὐτοῦ τὸ ἐξῆς νόστιμον ἐπεισόδιον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην ἦτο εἰς τὸν Πειραιᾶ εἰς πλοῦσιος Ἄγγλος. Ὁ Κεφαλαῖς μὲ τῶν ἡμερῶν ἐρριπτε μικρὰς πέτρας εἰς τὴν θάλασσαν καὶ διασκέδαζε βλέπων τὰς κυμάνσεις τοῦ ὕδατος. Ὁ Ἄγγλος τὸν ἐμμήθη. Τότε ὁ Ἕλληνας ἀντὶ λιθαρίων ρίπτει ἐν κίβδηλον τάληρον. Ὁ Ἄγγλος δὲν ὑστέρησεν. Τὸ παιγνίδιον τοῦτο ἐξηκολούθησε μέχρις ὅτου ὁ Ἄγγλος ἐρριψεν ὅλα τὰ χρήματα ὅσα ἔφερε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀναχωρήσας ἐκ Πειραιῶς ἐπέχειρησε νέα τυχοδιωκτικὰ ταξείδια εἰς Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν.

Εἰς τὸν ἡγεμόνα Μιλόσσην ἐπρότεινε νὰ κατασκευάσῃ στόλον, ὅστις διὰ τοῦ Δουναβίου νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν.

Ἦτο εἰς Γαλιᾶσιον ὅτε ἀνέγνωσε εἰς τὰς ἐφημερίδας τὴν προκήρυξιν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως περὶ καθαρισμοῦ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου καὶ Τάξου μέχρι τοῦ κόλπου τῆς πόλεως Αἴνου. Ἀμέσως συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον. Ἐνήργησε καταλλήλως, κατέστρωσε τὸν χωρογραφικὸν χάρτην, ὑπέβαλεν ἔκθεσιν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχεν.

Ἐβρισκόμενος εἰς Κρήτην ἔμαθε τὰ κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τῆς Γ' ἑβδομῆς. Ἀμέσως συνέταξεν ὁμόνημα καὶ τὸ ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Συλλαμβάνει τὴν ἰδέαν νέου ταξιδίου εἰς τὴν Ἰνδικὴν καὶ ἰδοὺ αὐτὸς εἰς Παλαιστίνην. Εἰς Ναζαρέτ ὁμως παθὼν κάταγμα μετέβαλε γνώμην καὶ μεταβαίνει εἰς

Συρίαν. Ἐκεῖθεν ἐπλευσεν εἰς Κύπρον καὶ εἰτα εἰς Σάμον ἐνθα ἔ-
τυχε καλῆς δεξιώσεως καὶ ὑποδοχῆς ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Κρο-
κίδαν, ἐπίτροπον τοῦ πρίγκηπος Βογορίδου. Ἐκ Σάμου φεύγων δι-
ευθύνεται εἰς ΑἼνον διὰ τὴν ἐπαναλάβη τὰς περὶ καθαρισμοῦ τῶν
ποταμῶν καὶ κόλπων προτάσεις του ἀλλὰ καὶ τὴν φερόν ταύτην
ἀποτυχάνει, καίτοι εἶχε ἐπιτύχει τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ γιῶμην τῶν κα-
τοίκων.

Μετὰ τόσα ἀγυρτικά κατορθώματα καὶ τόσας ἀρπαγὰς καὶ κα-
ταχρήσεις χρημάτων εὐρίσκειται τέλος πένης ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ
φιλοξενεῖται ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον. Τὸ 1850 ἐν βαθεῖ γήρατι καὶ
μεγίστῃ πενίᾳ ἀποθνήσκει. Καὶ τὸ εὐεργέτην του δὲ αὐτὸν τὸν
Ἀρχιεπίσκοπον εἶχεν ἀπατήσῃ. Διὰ τὸν περὶ αὐτοῦ εἶλεγε δὲ
τὸ βῆρος τοῦ μικροῦ του προήρχετο ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ χρη-
μάτων. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἀνοιχθὲν εὐρέθη ὑπερπλήρες λίθων!

Τὸ ὄνομα τοῦ τολμηροῦ τούτου θαλασσοπόρου δὲν δύναται νὰ
ἔχη τιμητικὴν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι μὲ τὸν τυχοδιωκτικὸν καὶ
ἀληθινὸν βίον του διέπραξε πολλὰς ἀτιμωτικὰς πράξεις. Βεβαίως εἶ-
χε πατριωτικὰ αἰσθήματα, ἀλλ' ἦτο ἀνισόρροπος. Ἡ ἱστορία τῶν
γραμμάτων του διεφύλαξεν ἐπαινετικὰς τιμὰς γραμμὰς, διὰ τὴν
φροντίδα του ἰδίᾳ νὰ φέρῃ εἰς φῶς πρῶτος αὐτὸς καλὰ ναυτικά
ἔργα. Διὰ τοῦτο ἰδίᾳ καὶ τὸν ἀπεκαλέσαμεν Πολύτιμον τυχο-
διώκτην.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκεῖνους ἑσπεροῦμεθα καθ' ὅλοκληρίαν ναυ-
τικῶν ἐπιστημονικῶν βιβλίων, ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ ὑπῆρχον πάμπολλα.
Ὁ Κεφαλαῖος κάτοχος τῆς ναυτικῆς ἐπιστήμης ἀπεφάσισε νὰ πλη-
ρώσῃ τὴν σπουδαίαν αὐτῆν ἑλλειψίν. Ὅθεν συνέγραψε καὶ ἐδημο-
σίευσεν ἐν Βιέννῃ τὸ 1817 τὴν «Θαλασσίαν Νομοθεσίαν» καὶ
τὴν «Ὁδηγίαν Θαλάσσιον θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν». Τὸ
δεύτερον τοῦτο βιβλίον του τὸ ἀνέκρινεν εἰς τὴν Ζακύνθον καὶ
ὑπογράφεται «Ὁ ταπεινὸς υἱὸς τῆς Πατρίδος Νικόλαος
Κεφαλαῖος».

Τῷ 1818 ἐν Παρισίοις ἐδημοσίευσεν χάρτην ναυτικὴν τῆς Μεσο-
γείου καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἐπτάνησον.
Ὁ χάρτης αὐτὸς εἶνε καλός. Αἱ καρτὰι τῶν ἀκτῶν διαγράφονται
σαφῶς καὶ οἱ ὕψαλοι σημειοῦνται διὰ τῆς λέξεως κίνδυνος φυ-
λάξου. Αὐτὸς εἶνε ὁ πρῶτος ἑλληνικὸς χάρτης μὲ ἐπιστημονικὴν
ἀξίαν ποῦ ἐδημοσιεύθη, διότι ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος τοῦ Πρίγγα, δη-
μοσιευθεὶς τὸ 1797 ἐν Βιέννῃ δὲν ἔχει χαρτογραφικὴν σημασίαν.

Ὁ Κεφαλαῖος ἠθέλησεν ὑστερα νὰ ἀφιέρωσιν τὰ ναυτικά ταῦτα ἔρ-
γα του εἰς τὴν Ἐπτάνησον ἐπιστήμης καὶ τὴν ἀναφορὰν ἐδημοσί-
ευσεν καὶ εἰς τὸν «Δόγιον Ἑρμῆν» τὸ 1818. Συγγρόνως ἔστειλε
καὶ πολλὰ ἀντίτυπα διὰ νὰ διανεμηθῶσιν εἰς τὴν Ἐπτάνησον. Ἀλλ'
ἡ Γερουσία δὲν ἠθέλησεν νὰ δεχθῇ τὴν ἀφιέρωσιν οὐδὲ τὰ ἀντίτυπα
πρὸς διανομήν, διότι προήρχοντο ἀπὸ ἀνθρώπων κακῆς διαγωγῆς.
Κακίστη ἡ ἀπόφασις τῶν Γερουσιαστῶν, διότι ἀφοῦ τὰ ἔργα του
ἦσαν ἄριστα, ἐρανισθέντα ἀπὸ δοκίμους συγγραφεῖς ὑπὸ εἰδικῶν θα-

λασσοπόρου δὲν εἶχεν οὐδεμίαν σχέσιν ἢ ἐπιλήψιμος διαγωγή αὐτοῦ.

Τὸ 1826 ἐδημοσίευσεν ἐν Λιβόρνῳ «Descrizione della città de
Benares nell' India dell' Indiano politeismo suo culto e costumi
di quei popoli» μετὰ γεωγραφικοῦ χάρτου τοῦ ἰδίου Κεφαλαῖ.

Ἐπισημὸν ἐν ἀρχῇ ὅτι ὁ Κεφαλαῖος ἐγνώρισεν τὸν σοφὸν Γαλανόν.
Ὁυτος κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσαράκοντα περὶπου ἐτῶν καθ' ἃ
διέμενον εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν τῶν Ἰνδῶν Βενάρης ἀνέλαβε τὸ δὴ-
σκολον ἔργον τῆς ἐξελληνίσσεως τῶν σοφωτέρων Ἰνδικῶν συγγραμ-
μάτων, τὰ ἑποῖα ὁ Γεώργιος Κυζόκης Τυπάλδος καὶ Γ. Ἀποστολί-
δης ἐδημοσίευσαν εἰς ἐπτὰ τόμους (1845—1853).

Ὁ Γαλανὸς παρέδωκεν εἰς τὸν Κεφαλαῖον τὴν σύνοψιν γνομικῶν
καὶ ἠθικῶν τοῦ ἠθικολόγου καὶ φιλοσόφου Σανακῆα εἰς τὸ πρω-
τότυπον μετὰ τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως. Ὁ Κεφαλαῖος μεταβάς
εἰς Ρώμην τὸ μὲν πρωτότυπον ἀφιέρωσεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ
Βατικανοῦ τὴν δὲ μετάφρασιν μεταβαλὼν εἰς ἀπλουστέραν γλῶσσαν
τὴν ἐτύπωσε τὸ 1825 μετὰ ἰταλικῆς μεταφράσεως ὡς ἰδικόν του
ἔργον. Τοῦ βιβλίου τοῦτου ἐγένετο καὶ γαλλικὴ μετάφρασις ὑπὸ τὸν
Βεζουτ δημοσιευθεῖσα εἰς Παρίσιον τὸ 1826.

Τότε ὁ Κεφαλαῖος διεπραγματεύετο μὲ τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν ΙΑ'.
τὴν ἔνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὡς εἶπομεν καὶ ἐδημοσίευσεν τὴν
πρὸς τὸν Ποντιφικὰ ἀναφορὰν εἰς τὴν ἐν Λουγάνῳ Gazzeta Tici-
nese.

Ἐπίσης ἐδημοσίευσεν «Publication de la lettre du capitaine
Nicolas Chiefalaf, Grec de Zante, adressée à S. E. Lord Vi-
sconte Palmerton κτλ. ἐν Παρισίοις τὸ 1838.

Τοῦ ἔργου τούτου μετὰ τῶν παραλλαγῶν ἐδημοσίευσεν καὶ ἑλ-
ληνικὴν μετάφρασιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Νικόλαος Κεφαλαῖος
πρὸς τοὺς ἀναγνώστας», «Avis du capitaine Nicolas Chi-
efalaf grec de l'ile de Zante au public, dédié à la nation an-
glaise» ἐν Παρισίοις 1837, «Traduction d' une lettre de decla-
ration et protestation, écrite en anglais par le capitaine Ni-
colas Chiefalaf grec de Zante envoyée par lui à M. le Redac-
teur du véridique et impartial journal The Times».

Τὸ ἀγγλικὸν κείμενον ἐδημοσιεύθη τῇ 15 Ἰανουαρίου 1838 εἰς
τοὺς Times.

Καὶ εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ ζητήματα εἶχε τὴν ἰταμότητα νὰ ἐπι-
δειχθῇ. Ἡμέραν τινὰ συνεζήτητον ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ περὶ τῆς ἀ-
ληθοῦς πατρίδος τοῦ Ὀμήρου. Ὁ Κεφαλαῖος ἀναμειχθεὶς εἰς τὴν συ-
ζήτησιν εἶπεν ὅτι εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος εὐρεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ χει-
ρόγραφον δι' οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ὀμηρὸς ἦτο Ἰθακήσιος. Οἱ
ἄγγλοι τὸ ἐπίστευσαν καὶ ἐθαύμασαν τὴν ἀρχαιομάθειάν του. Κα-
τὰ δὲ τὸ 1830 ἐδημοσίευσεν ἐν Κωνσταντινῶν τὴν πραγμα-
τείαν, τὴν ὅσταν ἔμοχ μετρί τοῦδε δὲν ἔτυχε νὰ ἴδωμεν.

Ἐξέδωκεν ἀκόμη βιβλίον «Τὰ συμβάντα τοῦ καπετᾶν Νικολά-
ου Κεφαλαῖ ἐκ Ζακύνθου ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ λιμένος τῆς
Αἴνου μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν ὄσων εἶδε καὶ ἐπραξεν εἰς τὸ διά-

στημα του ταξειδίου του μέχρι της Κων)πόλεως». Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1845.

Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον περιέχει καὶ ἰταλικὴν μετάφρασιν. Ἀκολουθεῖ ἐπίσης ἑλληνοῖταλιστὴ μία «Δικαιολογία τοῦ κατετάν Νικολάου Κεφαλά».

Ὁ Κεφαλάς κατὰ τὸν περιπετειώδη τυχοδιωκτικὸν αὐτοῦ εἶον ἐσκέπτετο καὶ τὴν ὑστεροφημίαν, διότι εἰς πολλὰ τῶν ἔργων του συνηγορεῖ *pro domo sua*. Εἰς τὰ Συμβάντα ἐκτιθέμενος τινὰς τῶν περιπετειῶν τοῦ πλάνητος βίου του γράφει καὶ τὰ ἑξῆς κακίζων τὸ κοινὸν τὸ ὅποιον «ἐλησμόνησεν ἀμέσως τὴν μνήμην τοῦ ἀνθρώπου» ὅστις ἐφάνη μὲ κάποιον κρότον εἰς τὸ μέγα θέατρον τοῦ κόσμου, ὅστις ἀφίνει τὸ ὄνομά του εἰς τοὺς μεταγενεστέρους διὰ τὰ συγγράμματά του, ὅστις ἀνέλαβε τολμηρὰς καὶ δοξαστικὰς ἐπιχειρήσεις πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς καὶ ὁ ὅποιος ἄφοβος ἐρρίφθη εἰς τοὺς μεγαλυτέρους κινδύνους διὰ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς θρησκείας χωρὶς τίποτε νὰ παραβλέψῃ ὑπὲρ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τέλους αἱ ἐκδουλεύσεις καὶ τὰ κατορθώματα ἤξιώθησαν γενικῶν ἐπαίνων καὶ θαυμασμοῦ καὶ παρά τῶν ἰδίων ἐχθρῶν του. Αἱ τόσαι ἐκδουλεύσεις αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἐπέσυραν τὴν πλεονεκτητικὴν ἀχαριστίαν. Καὶ ἡ περιφρόνησις καὶ ἡ καταδρομὴ ἐστάθη ἡ μόνη ἀνταμοιβή του».

Εἰς τὸ τέλος δὲ γράφει: «Ἐπιθυμῶ νὰ ἀποθάνω εἰς τὴν πατρίδα μου καὶ νὰ χωθοῦν τὰ κόκκαλά μου εἰς τὸ χῶμα τῆς ἐπάνω δὲ εἰς τὸ μνημα νὰ γραφοῦν τὰ ἑξῆς: Ἐδῶ ἀναπαύεται ὁ κατετάν Νικολάος Κεφαλάς Ζακύνθιος, ὁ ὅποιος ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του δὲν ἀναπαύθηκε ἢ ἡσύχασε».

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ Κεφαλάς, τὸν ὅποιος ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος Κατράμης παρουσιάζει ὡς πατριώτην καὶ συγγραφέα, ὁ δὲ Σάθλας καὶ Χιώτης προσθέτουν καὶ τοὺς τυχοδιωκτικὸς αὐτοῦ ἄθλους.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ

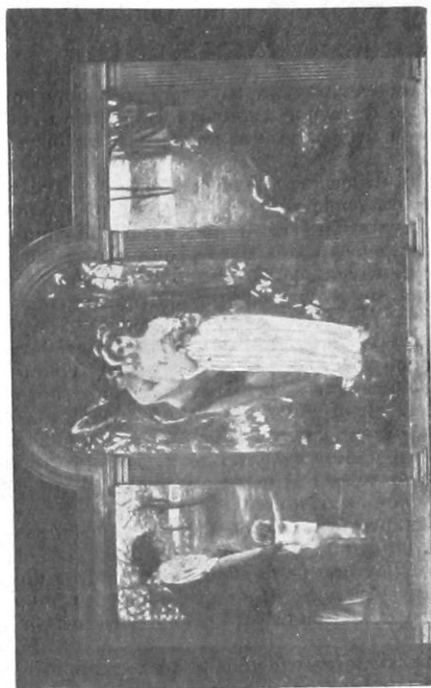
Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος
ὁ δικητικὸς ἐπίτροπος Καστανέας Σάμου

Ἐν Καστανέα. ἀριθ. πατ. 55

Πιστοποιεῖ ὅτι ὁ στρατηγὸς Γ δεμιότης Καστανέας εἶναι ὄρφανὸς πατὴρ καὶ μητὴρ καὶ προσέτι μονογενὴς ἄρρεν τῆ πατρομητρικῆ του οἰκογενία καὶ προστάτις δύο ἑνηλίκων καὶ ἀγάμων θυλέων ἀδελφῶν τῆς σηζίγου δὲ καὶ τρυῶν τέκνων του.

Ἐν Καστανέα Σάμου τῆ 19 Ἀπριλίου 1914.

Ὁ Διοικητικὸς Ἐπίτροπος.

ΣΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΙ

LAVERGNE

ΕΠΙ ΤΗ ΕΥΧΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΜΟΥ

Καί πάλιν άνέτειλεν ή ήμέρα τών γενεθλίων μου. Πόσας άναμνήσεις επαναφέρει ή ήμέρα αύτη εις τόν νουν του άνθρώπου και πόσας σκέψεις διεγείρει διά τó μέλλον.

Διασχίζων ó άνθρωπος γοργῶ τῷ ποδι τήν μεγάλην óδον τής ζωής του, τρέχει χωρίς νά στρέψη ως επί τó πλείστον óπισθεν και χωρίς νά ενατενίξη εις τó πρό αυτου διάστημα, τó όποιον έχει νά διατρέξη μέχρι του τάφου, ουχ ήττον όμως επέρχονται και μερικαι στιγμαι, κατά τās όποιās ó όδοιπόρος άνθρωπος αισθάνεται τήν ανάγκην νά σταματήση και ώσει αναπαύομενος επί τινος ύψηλου μέρους τής μακράς και δυσβάτου όδοϋ του νά ρίψη έν βλέμμα όπισθεν επί του παρελθόντος και έν βλέμμα εμπροσθεν επί του μέλλοντος αυτου. Τοιαύτη τις στιγμή εινε και ή ήμέρα τών γενεθλίων του, διότι αύτη κατ' ανάγκην επαναφέρει εις τήν μνήμην του τήν αρχήν τής μακράς του όδοιπορίας και διεγείρει τόν πόθον του νά διακρινη διά μέσου του σκότους, τó όποιον καλύπτει τó μέλλον κατά πόσον ή μέλλουσα όδοιπορία του θά ειναι άνετος και πού τó τέρμα του άγνωστου του δρόμου κείται.

Σταματῶ λοιπόν τότε ó άνθρωπος και από τής ύψηλῆς αυτου θέσεως ένθα αναπαύεται, στρέφεται όπισθεν και βλέπει τó χάος του παρελθόντος, έν ᾧ εύρίσκεται ó πόνος και ή ταλαιπωρία, προσατενίξει πρὸς τὰ εμπρὸς και ουδέν διακρίνει ως εκ τής αχλϋος του άγνωστου δι' ἧς περικαλύπτεται ó όρίζων του μέλλοντος.

Διατορεί δέ τι πρέπει νά πράξη; νά απελπισθῆ εκ τών άναμνήσεων του παρελθόντος και νά παύση τήν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν του; ή νά προχωρήση εις τó σκότος του μέλλοντος διά νά ψηλαφήση άκόμη έν τῷ ζοφερῶ όρίζοντι πρὸς άνεύρεσιν του ποθουμένου, τó όποιον και αυτὸς δέν δύναται ακριβῶς νά περιγράψῃ όποίον τι ειναι; Δέν προλαμβάνει όμως ó δυστυχῆς άνθρωπος νά σκεφθῆ όποιον εκ τών δύο νά προτιμήση διότι από τινων στιγμῶν εύρίσκεται μακράν, πολύ μακράν, του σημείου εκείνου του διαστήματος εις ó ενόμισεν ότι εστάθμευσε διά νά αναπαυθῆ, άτεμακρύνθη αυτου κατά πολύ φερόμενος πάντοτε επί τών πτερύγων του γοργοπετοῦς χρόνου και ακούων

έσαι παρά στόματος άγνωστου τήν λέξιν προχώρει, προχώρει.....

Προχώρει λοιπόν, ᾧ άνθρωπε, αιωνίως άγοῦ ή ζωή σου ειναι τοσουτῶ μακρά και δύσκολος όδοιπορία, μέχρις ου άφιπτεύσης από τών νώτων του ἵππου σου πρό του τάφου, όπου θά εύρης τήν άνάπαυσιν από τούς κόπους του ταξειδίου τής ζωής.

Προχώρει έσαι, αλλά προσπάθησον πάντοτε νά διαλύης τὰ σκότη του όρίζοντος του πρό σου μέλλοντος διά τής ένδελεχοῦς εργασίας του παρόντος.

Προχώρει έσαι πρὸς τó τέλος, ουχι με άπογόητευσιν, αλλά με τó προσήκον θάρρος.

Προχώρει τέλος και ταξειδευε εις τόν ότέρμονα ώκεανόν τής ζωής, ουχι παρασιρόμενος υπό του ρεύματος και φερόμενος άσυνειδήτως όπου σε φέρει τó κύμα του πόντου, αλλά διάσχισε αυτὸν άκολουθῶν τὸν δρόμον τὸν όποιον σοι δεικνύει ή πυξίς, τήν όποίαν ó Θεός ενέβλεπεν έντός σου και ή όποία καλεῖται συνείδησις, και βοηθούμενος υπό του πηδαλιου σου, τó όποιον καλεῖται λογισόν, πρὸς αντιμετώπισιν του ρεύματος τής κακίας και πρὸς εύκολώτερον εἶσπλουν εις τόν λιμένα του πέρατος.

Έν Ρόμφ 1915.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Δικηγόρος

Ἡ ἀριθμητικὴ τῆς κυρίας

— Έννοεις, φιλάτη μου, μετά δεκαετῆ συζυγικὸν βίον
— Πολύ μου τὰ χτυπᾶς στὸ κεφάλι τὰ δέκα αὐτὰ χρόνια.
Και γιὰ νὰ σοῦ πῶ κ' αὐτὸ χρονο τ' ανεβάξεις.

ΜΙΚΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ΑΣΥΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

[Εἰς τοὺς εὐγενεῖς συνεργάτας του τὸ «Μικρασιατικόν» με ἰδιαίτεράν χαρὰν κατολεγεῖ ἐφέτος τὸν διακεκριμένον λογογράφον καὶ ἀκούραστον ὄσον καὶ κομψὸν τοῦ καλῆμου χειριστὴν κ. Θεόδωρον Βελλιανίτην. Ὁ κ. Βελλιανίτης γνωστὸς ἀνὰ τὸ πανελλήνιον ἐκ τῶν συγγραμμάτων του, τῶν μονογραφιῶν καὶ τῆς ποιικίλης καὶ μεγάλης φιλολογικῆς ἐργασίας του εἶνε ὁ τακτικὸς συνεργάτης πολλῶν περιοδικῶν καὶ ἐφημερίδων ἰδίως δὲ τῶν «Ἀθηνῶν» ὅπου καθ' ἑκάστην ὀπλήτως ἀναγινώσκοντα ὠραία ἱστορικὰ πραγματεῖα του, ἐν αἷς καταφαίνεται ὁ βαθὺς γνώστης τῆς ἱστορίας παλαιᾶς καὶ νεωτέρας. Πολὺ ταξιδεύσας ὁ κ. Βελλιανίτης ἔχει δημοσιεύσει ὠραίας περιγραφὰς διαφόρων μερῶν με ἀριστοτεχνικὸν χρωστήρα. Ἐν γένει ἡ φιλολογικὴ ἐργασία τοῦ κ. Βελλιανίτου μεγάλη καὶ μεγάλης ἀξίας ἀπαιτεῖ σελίδας ὅπως μνημονεύσῃ τις αὐτῆς. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοιοῦτου πολυτίμου συνεργάτου ὑπερήφανον τὸ «Μικρασιατικόν» ἐκφράζει αὐτῷ καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστίας διὰ τὴν ὠραίαν συμβολήν του].

Ἐἰς ἓνα φίλτατόν μου οἶκον, ὃ ὁποῖος ἔχει τὴν πλουσιωτέραν ἰσως ἰδιωτικὴν βιβλιοθήκην ἐν Ἀθῆναις, κατ' ἀραιὰ διαστήματα περὶ ὠραίας ἐσπέρας, ἐν μέσῳ στενωπότητος κύκλου φίλων. Οἱ οἰκοδεσπότης ἀνήκουν εἰς τὴν παλαιὰν ἀριστοκρατίαν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ πρόγονοι τῆς οἰκοδεσποίνης ἦσαν ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς πατρικῆς τῆς οἰκογενείας ἦτο ὁ παρασκευάσας τὴν συνθήκην τοῦ Κάρλοβιτς, ἡ δὲ οἰκοδεσποῖνα εἰς τὰς μικρὰς ὑποδοχὰς τῆς, παρὰ τὴν ἐπελθούσαν γύρωθεν αὐτῆς κοινωνικὴν μεταβολήν, διετήρησε τὰς παραδόσεις τοῦ διασήμου οἴκου τῆς. Αἱ συναναστροφαὶ περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλῶ δὲν ἔχουν τίποτε ἀπὸ τὸ ἐπιδεικτικόν καὶ πολυθόρυβον τῶν νεοπλουτῶν καὶ τῶν parvenus, οἵτινες ἐπλημμύρισαν τὰς Ἀθῆνας. Εἶνε ἀπλαῖ. Σπανίως εἰμῶθα πλείοτεροι τῶν ἐξ καὶ ὅλοι εἰσελθόντες πλέον εἰς τὴν κατωφέρειαν τῆς ζωῆς.

Ἡ συγκέντρωσις αὐτῆ τῶν εὐαρίθμων φίλων, μέσα εἰς ἓν πολυτελὲς γραφεῖον με μαλθακὰ ἀνάκλιτρα, με περικοὺς τάπητας, με ὠραία χάλκινα ἀγάλματα, με παλαιὰς χαλκογραφίας, τινὲς τῶν ὁποίων παριστάνουν εὐρωπαϊκὰ συνέδρια κρίνοντα τὴν τύχην τῆς Εὐρώπης ἄλλοτε, εἶνε μία τέρψις ἡ ὁποία τόσον ὠραία προαυμιόζεται εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν αἱ χιόνες τῶν χρόνων ἐσκορπίσθησαν ἤδη εἰς τὰς κεφαλὰς μας.

Εἰς τὰς πολυουχιάστους αἰθούσας καταλαμβάνομαι ἀπὸ τινος ψυχικοῦ καμάτου, ὅστις φθάνει συχνάκις μέχρι πλήξεως. Ἄλλοτε ἡ κοσμικὴ τύρβη ἀπετέλει μίαν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς μου ἄλλ' ὅσον γηράσκει τις τόσον φέρεται μακρὰν τοῦ θορύβου ἕως οὗ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν δὲν εὐρίσκει ἄλλο θέληγτρον καὶ ἄλλην παρηγορίαν εἰμὴ τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ σπουδαστηρίου καὶ τὰ βιβλία, τὰ ὁποία κλείουν τὴν σοφίαν τῶν παρελθουσῶν γενεῶν.

Εἰς τὸν μικρὸν αὐτὸν κύκλον μας ἐπανθῆ ἀκόμη ἡ θελκτικὴ συνομιλία, τὴν ὁποίαν ἐπνίξεν ὁ πυρετὸς τοῦ χαρτοπαιγνίου, καὶ ἀκούει τις ἀφηγήσεις ἐνδιαφερούσας καὶ ἀνεκδοτά χαριέστατα. Μίαν ἡμέραν ὁ οἰκοδεσπότης, ὅστις διέμεινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, μᾶς διηγῆθη ἀνεκδοτὰ τινα περὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β', ἐκείνου, ὅστις ἡγεμόνευεν ὅταν ἐξερράγη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις καὶ ὅστις ἐξωλόθρευσε τοὺς Γιαννιτσοῦρους, οἵτινες ἦσαν τὸ φόδητρον Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων.

**

Ὁ Μαχμούτ ἀνυψώθη ἐπὶ τοῦ θρόνου εἰς τὰ 1808 διὰ τοῦ Μουσταφᾶ Βαϊρακτάρ ἀρχηγῶν τῶν Γιαννιτσοῦρων. Ἐπὶ τῆς Βασιλείας του ἡ Ὄθωμανικὴ Ἀυτοκρατορία ὑπέστη μεγάλας συμφορὰς. Οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὴν Βεσσαραβίαν, ἡ Βλαχία, ἡ Μολδαυία καὶ ἡ Σερβία ἀπεσπάσθησαν ἀπ' αὐτῆς. Ἡ Ἑλλάς ἐγένετο ἀνεξάρτητον Βασίλειον, ὁ Μαχμέτ Ἄλῃς τῆς Αἰγύπτου ἀπεστάτησεν. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Μαχμούτ εἰργάσθη πολὺ ὅπως ἀναγεννηθῇ τὸ κράτος του καὶ πνεύσῃ ἑλαφρὰ τις πνοὴ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὸς εἶνε, ὅστις ἔδωκεν ἐλευθέραν ἐρμηνείαν εἰς τὸ Κοράνιον καὶ ἀντικατέστησε τὸ κιουλάφιον διὰ τοῦ φεσίου, ἐκήρυξε δὲ τὴν ἰσονομίαν Χριστιανῶν καὶ Ὄθωμανῶν.

Φαίνεται ὅτι ὁ Μαχμούτ ἔτρεφε συμπάθειαν εἰς τοὺς χριστιανούς, ἐβρίσκειν ὅτι μόνον δι' αὐτῶν ἦθύναντο οἱ Μουσουλμάνοι νὰ ἀνέλθωσι βαθμίδας τινὰς εἰς τὸν πολιτισμόν. Ἐνεφεροῖτο ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῶν παλαιῶν Χαλιφῶν, οἵτινες μετεμφιεζόμενοι κατήρχοντο εἰς τὰς λαϊκὰς συνοικίας, εἰσέρχοντο εἰς τὰ μικρὰ καφενεῖα τῆς Σταμπούλ, ἤκουον τί ἔλεγον μεταξὺ των οἱ ἐργατικοὶ καὶ ἄπλοοι ἄνθρωποι, συνωμίλουν μετ' αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν συνομιλιῶν τούτων ἐσηματίζον γνώμην περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν διεκίετο ὑπὸ τῶν ὀργάνων του τὸ κράτος ἡ ἐπληροφοροῦντο περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ λαοῦ των.

Καὶ ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ συνεχῶς εἰσῆρχετο μετημφιεσμένος

εἰς τὰ λαϊκὰ κέντρα, ἔνθα οἱ πιστοὶ ροφούν τὸν ναργύλῳ καὶ ἀκροῦνται τὰς ἀδολοσχίας τοῦ Καρχαγιόζη, ὑπάρχον· δὲ ἀπαραρίθμη ἀνέκδοτα ἀναφερόμενα εἰς τοιαῦτα διαθρήματά του. Εἰς τὴν Κων)πολιν ὅπου ἔξω μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν Ἕλληνας, ζήσαντες κατὰ τὴν ἐποχὴν του καὶ ἐγνώρισαν αὐτὸν προσωπικῶς. ἀνέφερον πολλὰ περὶ τῆς ἐλευθεριότητος καὶ τῆς φιλάνθρωπιᾶς του. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως αὐτὸς διέταξε τὴν σφαγὴν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σφαγὴν τῶν Γιαννιτσάρων, οἱ ὅποιοι τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸν θρόνον.

Ἡ σφαγὴ ἰδίως τῆς Χίου μένει ἀδικαιολόγητος καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ὀθωμανικὴν ἱστορίαν, ἢ ὅποια γέμει παρομοίων κρεουργιῶν. Ὡς πρὸς τὴν νῆσον ταύτην ὁμως ἐπέδειξεν ὁ Σουλτάνος ἀργότερον μίαν ἀπὸ τὰς συνήθεις του γενναιοθυρίας καὶ ἀπῆλλαξεν αὐτὴν παντὸς φόρου διὰ φερμανίου ἐκδοθέντος παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Ἡ ἀπαλλαγὴ αὐτῆ τῆς Χίου ἀπὸ παντὸς φόρου ἔχει λίαν περίεργον ἱστορίαν. Μετὰ τὴν τρομερὰν σφαγὴν, οἱ ἐπιζήσαντες εὐ-ἀριθμοὶ κάτοικοι, ὅσοι δὲν διέφυγον διὰ πλοιαρίων εἰς τὰ Ψαρρὰ ἐγένοντο αἰχμάλωτοι τῶν Ταγκαλκικίων καὶ ἀχθέντες εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὴν Κων)πολιν ἐπωλήθησαν ὡς δούλοι. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ Μισὲ Τζανῆς Στεφάνου Σκυλίτσος. Ὁδτος νεανίας τότε ἡγοράσθη ὑπ' ἑνὸς ἀγαθοῦ ὀθωμανοῦ, ὅστις ἔβωσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ Μισὲ-Τζανῆς ἐγένει ἐμπορος μεταξὺ τῶν ἐν Κων)πόλει καὶ προμηθευτὴς τοῦ χαρμελίου τοῦ Σουλτάνου. Τὸ ἐμπόριόν του ὑπῆρξε τόσο ἐπικερδές, ὥστε ἔβωσεν εἰς βαθύτατον γῆρας ἀφῆκεν εἰς τὰ τέκνα του κληρονομίαν ἀνελευθῶσαν εἰς ἑκατὸν περίπου ἑκατομμύρια φράγκα.

Ἐπὶ τὴν ιδιότητα τοῦ προμηθευτοῦ τοῦ χαρμελίου ὁ Μισὲ-Τζανῆς εἰσῆρχετο ἐλευθέρως εἰς τὸ χαρμέιον. Ὁ Σουλτάνος πολλὰκις τὸν συνήντησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἐγνώριζεν αὐτόν. Ἡμέραν τι-νὰ συνομήθησεν αὐτόν εἰς τὸ χαρμέιόν τὸν ἑσταμάτησε καὶ τοῦ εἶπε:

— Μισὲ Τζανῆ, νομίζω ὅτι εἶσαι Χιός. ἤθελα νὰ γνωρίζω πῶς εὐρίσκειται ἡ πατρίδα σου μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς.

— Ὑποφέρει πολὺ ἀπὸ τότε πανενδοξίωτα, εἶπε τρέμων ὁ Μισὲ Τζανῆς, ὅστις ἐγνώριζεν ἐκ παραδόσεως ὅτι αἱ συνομιλίας μετὰ τῶν Σουλτάνων δὲν εἶχον πάντοτε τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνατολικῶν διηγήσεων περὶ τῶν παλαιῶν χαλιφῶν.

— Ἦτο ἀδικίημα, ἐξηκολούθησεν ὁ Μαχμούτ, ὅτι κατεστράφη εἶται τὸ ὄρατο αὐτὸ νησί καὶ ἐσφάγησαν ἀδικα τόσο ἀθῶοι ἄνθρωποι, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν μόνον οἱ ἐπαναστάται. Ἐγὼ μετενόησα ἔκτοτε πολλὰκις δι' αὐτὸ πῶς συνέβη.

— Αὐτὰ τὰ ἔκαμαν τὰ ἄτακτα στρατεύματα τῆς Ἀσίας, πταῖ-σονται ἴσως καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ποῦ μετέβησαν ἐκεῖ, ὑπέλαβεν ὁ Σκυλίτσος.

— Ὅχι, Μισὲ Τζανῆ, πταῖσμεν καὶ ἡμεῖς. Αἱ δικταγαὶ μας ἤσαν αὐστηρόταται, ἀλλὰ ἐνομίσαμεν ὅτι διὰ τοῦ τρόμου θὰ ἐπνί-

ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ

Η ΣΑΜΟΣ

ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΣΠΕΙΡΙΔΟΥ

Τὸ Ἐμπορικὸν Λύκειον ἢ «Σάμος» ἰδρυθὲν πρὸ δεκαεπταετίας, λειτουργεῖ ἀπροσκόπτως καὶ εὐδοκίμως ὑπὸ τὴν στοργικὴν ἐποπτείαν τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ διδασκαλία τῶν ξένων γλωσσῶν, Ἀγγλικῆς καὶ Γαλλικῆς, οὐσα πολὺφορος καὶ μὲ συνδιαλέξεις τακτικάς, γίνεται τελεία ὑπὸ καθηγητῶν εὐρωπαϊῶν δεδοκιμομένης πείρας καὶ ἱκανότητος. Ἐπίσης διδάσκεται πλήρης καὶ τελεία σειρά τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων παρ' εἰδικῶν καθηγητῶν, ὡς καὶ τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον, Μαθηματικά, Πλουτολογία, Ἑλληνικά, Γερμανικά καὶ Μουσικὴ ἐνόργανον.

Οἱ ἀποφοιτῶντες τοῦ Λυκείου κεκτημένοι τὰς ἀπαραιτήτους ἐμπορικὰς γνώσεις καὶ ἀνάλογον γλωσσομάθειαν, ἐφόδια χρησιμώτατα ἐν τῷ εἰς ἐπιστήμης περιοτὴν ἀνυψωθέντι Ἐμπορικῷ σταδίῳ, δύναται ὅπουδήποτε ἐπιδιώκουσιν ἐργασίαν ν' ἀναλάβωσι τὴν διεξαγωγὴν πολυπλοκῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων.

Τὸ οἶκμα τῆς σχολῆς μεταφέρθη ἀπὸ ἐτους εἰς τὴν μεγάλην καιουργῆ καὶ ὑγιεινοτάτην καὶ περιόπτου θέσιν τῆς πόλεως οἰκίαν Missir. Δωμάτια διὰ τοὺς οἰκοτρόφους εὐήλια, εὐάερα καὶ ἀταστραπτούσης καθαριότητος, πᾶς γονεὺς ἢ κηδεμών μετ' ἐμπιστοσύνης ὀφείλει νὰ ἀτενίσῃ πρὸς τὴν σχολὴν καὶ τὰ μέσα ἀτίνα αὐτὴ διαθέτει πρὸς διαπαιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν.

Ἐπὶ πλέον τὸ θαυμάσιον κλίμα τῆς Σάμου, καὶ τὰ δίδακτρα καὶ τροφεία προσιτὰ καὶ εἰς τὰ μᾶλλον περιορισμένα βαλάντια παρέχουσι μεγάλα πλεονεκτήματα διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν πλήρη κατάρτισιν τῶν τέκνων των, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ὑγιεινῆς καὶ παιδαγωγικῆς.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθυντέον πρὸς τὸν διευθυντὴν κ. Ἀλκιβιάδην Σπειρίδην ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

Ἐπαμεινώνδα καὶ Εὐαγγέλου Ἀνδρειώτου

Ἐν Βαθῷ Σάμου

Ἐκτελεῖται οἰαδήποτε βιβλιοδετικὴ ἐργασία

ΑΝΑΤΟΜΕΙΟ...

Di meliora Piis (Βιργ.)

Εἰς τὴν Λατινικὴν συνοικίαν τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν διαφορῶν παραρτημάτων του ὄρθεται ἓνα κτίριο ἐπιβλητικὸ μὲ τὰ ξεθωριασμένα χρώματά του. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ γνωρίζουν καὶ προφέρουν μὲ κάποιον τόνον φρικῆς τὸ ὄνομά του. Ἐἶνε τὸ Ἀνατομεῖο. . .

Εἰς τὴν ἐποχὴν ποῦ ζοῦμε εἰς ὠρισμένας τινὰς στιγμάς τοῦ βίου τῆς ἡ ἀνθρωπότης καταλαμβάνεται ἀκόμη ὑπὸ τῆς ὀμαδικῆς ἐκείνης μανίας ποῦ λέγεται πόλεμος καὶ ἀλληλοεξοντώνονται τότε οἱ ἄνθρωποι μὲ ὄργανα τελειότατα, διὰ τὰ ὁποῖα τόσον πολῦτιμος φαῖά οὐσία κατεσπαταλήθη ἀδίκως. Εἰς τὰς ἡμέρας ὅμως τῆς εἰρήνης ὀλόκληροι ἐπίσης λεγεῶνες ἀνθρώπων σοφῶν παραλλήλως πρὸς τοὺς ἄλλους συναδέλφους των τοῦ πολέμου ἐργάζονται διὰ τὸν ἀντίθετον σκοπὸν, τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς.

Διαλαοῦντες τὸν ὕψιστον ἠθικὸν σκοπὸν των οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ πρὸ οὐδενὸς ὑποχωροῦν καὶ κανὲν μέσον δὲν παραλείπουν διὰ νὰ ἐπιτύχουν εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ζῶντες καὶ νεκροὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ νὰ πλουτίζεται ἡ ἱατρικὴ εἰς ἐφόδια κατὰ τῶν μικροσκοπικῶν ἐχθρῶν τῆς ζωῆς.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἰατρικῆς ὁ θεραπευτὴν ἄνθρωπος ἠθέλησε νὰ τελειοποιήσῃ τὰς ἐμπειρικὰς γνώσεις του μὲ κάπως ἀκριβεστεράν γνώσιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Ὑπῆρχαν ὁμῶς τότε τόσαι προλήψεις, ὥστε ἐκεῖνο ποῦ κάμνει σημερον καθε πρωτοετῆς φοιτητῆς νὰ θεωρῆται ἱεροσυλία μείγιστη καὶ ἐγκλημα φρικτόν. Στὰ χρόνια τὰ δικά μας ὄχι μόνον δὲν εἶνε πλέον ἱεροσυλία, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερα μέγαρον κτίζονται διὸ νὰ κατακρουροῦνται ἐκεῖ μέσα μὲ ὄλην τὴν ἐπισιμότητα ἀνθρωποι ἀποχωρήσαντες ἐκ τοῦ κόσμου τούτου μὲ τὸ ἀσυγχώρητον ἐγκλημα τῆς πτωχείας.

* * *

Ἐχουν λοιπὸν καὶ αἱ Ἀθηναὶ τὸ Ἀνατομεῖόν των. Μιὰ βαρεῖα καὶ ἀσυνήθιστη ὀσμή ζαλίζει τὸν διαβάτην ποῦ θὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Τὸ κτίριο αὐτὸ μὲ τὰ ξεθωριασμένα χρώματα ἔχει ἓνα

ὑπόγειο, ὅπου πέρνουν τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς οἱ ὑποψήφιοι ἱατροί.

Καὶ ὁ πλέον παραδοξολόγος ἄνθρωπος δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶρη στοιχεῖον κοινὸν ἐκεῖ μέσα. Εἶνε κάτι τὸ καταθόνιον καὶ χρειάζονται ἀρκετὰ ἰσορροπημένα νεῦρα γιὰ νὰ μπορέσῃ κανεὶς νὰ μείνῃ ὀλίγα λεπτὰ ἐκεῖ μέσα καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν παράξενα βαρὺν ἀέρα του.

Στὴν ἀτέραντη αἴθουσα μακραὶ σειραὶ τραπεζῶν σκεπασμέναι μὲ κηρωτὰ πανιὰ ἐπισύρουν ἀμέσως τὴν προσοχή, γιὰτι εἶνε καὶ τὸ μόνον περιεχόμενον τῆς αἰθούσης αὐτῆς. Ἀλλοίμονο σὲ κείνον ποῦ ἀνίδεος θὰ ξεσκέπαζε κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ τραπέζια. Κάθε τραπέζι εἶνε κρεββάτι ἐνὸς νεκροῦ! Καὶ τί νεκροὶ, Θεέ μου! . . .

* *

Δύο κυρίως νοσοκομεῖα τὸ Δημοτικὸν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ Ζάννειον τοῦ Πειραιῶς τροφοδοτοῦν τὸ Ἀνατομεῖον. Δυστυχημένα ὄντα, χωρὶς κανένα στὸν κόσμῳ συνήθως, τρέχουν νὰ εὔρουν σ' αὐτὰ τὰ νοσοκομεῖα θεραπεία. Τὰ φιλανθρωπικὰ ὅμως αὐτὰ ἰδρύματα δὲν παρέχουν τιποτε δωρεάν, δηλ. παρέχουν δωρεάν τὴν ἀξιοθρήνητον περιποίησίν των, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ τοὺς χρησιμοποιήσουν ζῶντας καὶ νεκροὺς διὰ τὴν ἐπιστήμην.

Ἐφόσον ζοῦν οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ σειραὶ ἀτελειῶτοι φοιτητῶν μὲ στηθοσκόπια καὶ ἄλλα ἐργαλεῖα, ποῦ μὲ ἀνυπόκριτη ὑπερηφάνεια κρατεῖ κάθε φοιτητῆς στὴν ἀρχή, περνοῦν ἀπὸ πάνω τους βασανίζοντες ποικιλοτρόπως τὸν ὑπὸ θεραπείαν! Εἶνε ὑποχρωμένους νὰ βήχῃ διαρκῶς καὶ νὰ ἔχῃ ἀσκεπὴ τὴν ράχιν του διὰ νὰ ἀκρωῶνται καὶ νὰ ἐπικροῦν οἱ ἀσκούμενοι. Καὶ ὅταν, ἐπειδὴ φυσικὰ δὲν εἶνε ἀτσαλένιος, ὁ ἄρρωστος ἀποθάνῃ—πράγμα ποῦ συμβαίνει συνήθως—τὸ πτώμα του μὲ ὀρθάνοιχτα τὰ μάτια καὶ ζεστὸ ἀκόμη μεταφέρεται στὸ Ἀνατομεῖο μὲ τοὺς ἄφρους τῆς τελευταίας ὀγωνίας ἐπάνω στὰ χεῖλη.

Οἱ νοσοκόμοι δείχνουν πολὺν ζῆλον σ' αὐτὴν τὴν περίστασι, ἐπειδὴ ὑπάρχει κάποιον πομπουράν ἀπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ Ἀνατομεῖου. Καὶ γίνονται κάποτε δημηρικοὶ ἀγῶνες διὰ τὴν κυριότητα ἐνὸς νεκροῦ μεταξὺ τῶν νοσοκόμων. Σπανίως παρουσιάζονται οἱ συγγενεῖς τῶν δυστυχῶν αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν των—ἐπειδὴ φοβοῦνται μήπως ὑποβληθοῦν εἰς τὰ ἐξῆδα τῆς ταφῆς, Ἀλλὰ καὶ ἂν παρουσιασθοῦν τὸ νοσοκομεῖον ἀποντιᾷ ὅτι ἐτάφη ὁ ἀποθανών.

* *

Ὁ Γιώργης, ὁ κλητῆρας,—τὸ στοιχεῖο τοῦ Ἀνατομεῖου—μὲ τὴν θηριώδη ὄσιν, παραλαμβάνει τὸ πτώμα καὶ τὸ ἀπάγει γιὰ νὰ τοῦ κάμῃ τὴν τουαλέττα, ὅπως λέγῃ μὲ τὴν μακάριον εὐ-

θυμίαν του. Θά τοῦ ἀνοίξῃ τὰς καρωτίδας καὶ θά τοῦ κάμῃ τὴν ἀντισηπτικὴν ἔνεσιν ποῦ θά διαφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεσιν. Ὅταν ἡ τουαλέττα αὐτὴ τελειώσῃ τὸ πτώμα εἶνε πλέον ἑτοιμον νὰ ριφθῇ εἰς τὴν μεγάλην δεξαμενὴν μετὰ τὸ φρικιαστικὸν περιεχόμενον, τοὺς προηγηθέντας δυστυχεῖς. Ἐκεῖ πλέον μέσα εἰς τὰ ἀντισηπτικὰ ὑγρά θά περιμένῃ μετὰ τοὺς ἄλλους συντρόφους του, μὴνες κάποτε, ὡς ποῦ νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά του διὰ νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὸν Γιώργῃ καὶ νὰ ἐκτεθῇ ὑπὸ τὸ ἀμείλικτον μαχαίρι τοῦ φοιτητοῦ. Εἶνε πράγματι φρικιαστικὴ ἡ θέα των ὅταν ἀνασύρονται μετὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν διαμονὴν μέσα εἰς τὸν τεχνητὸν τάφον των. Τὸ γυμνὸν σῶμα μετὰ τοὺς τετνωμένους εἰς τὸν τελευταῖον σπασμὸν τῆς ἀγωνίας μὺς λαμβάνει ἓνα χρῶμα με-

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ

ταξὺ μαύρου καὶ βυσσινιοῦ. Αἱ τρίχες ἀποπίπτουν καὶ τὰ μάτια εἶνε λυωμένα. Δὲν ὑπάρχουν πλέον χαρακτηριστικά.

Ἡ πρώτη στιγμή, ποῦ θά ἀντικρύσῃ τὸ πτώμα καὶ θά τοῦ χτυπήσῃ ἡ παράξενη μυρωδιά του, εἶνε κρίσιμος γιὰ ὅλους τοὺς νέους φοιτητάς. Ἐνας ἔνστικτος ἀποτροπιασμὸς καὶ ἀηδία τοὺς καταλαμβάνει καὶ τοὺς βλέπει κανεὶς νὰ κινεῖσθαι ἀμέσως καὶ νὰ συσπῶνται ὀδυνῶρά τὰ χαρακτηριστικά των. Μετὰ τὴν ἐντύπωσιν τῆς πρώτης ἐκείνης στιγμῆς θά ἐτρέποντο ἀσφαλῶς εἰς φυγὴν καὶ δὲν θά ὑπῆρχεν ἡ μεγάλη αὐτὴ ἱατροπαραγωγή, ποῦ τόσον ἐφόβισε τὴν Ἑλλάδα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἂν δὲν ὑπῆρχον ὑποχρεώσεις καὶ ὄνειρα ἐτῶν, οἰκογενειακὰ καὶ ἀτομικά, διὰ τὴν

μαύρην ρεδιγκόταν τοῦ δόκτορος ἀκόμη δὲ καὶ ἡ φιλοτιμία τοῦ νέου. Σχεδὸν πάντοτε οἱ λόγοι αὐτοὶ νικοῦν καὶ ὁ φοιτητὴς τρέμων καὶ διστάζων στὴν ἀρχὴ πλησιάζει στὸ πτώμα γιὰ νὰ καταστήσῃ σὲ λίγες μέρες τόσον θαρραλέος, ὥστε νὰ πέρνῃ στὴν τσέπη του πακειαρισμένες ἀνθρώπινες σάρκες γιὰ νὰ φοβίσῃ τὴν σπιτονοικοκυρὰ του.

Ἐπὶ πλέον ὁμοῦ καὶ οἱ ἄλλοι, ποῦ δὲν μποροῦν νὰ συνηθίσουν, διὰ τοὺς ὁποίους εἶνε παρὰ πολὺ τὸ θέαμα αὐτό. Συνήθως λιποθυμοῦν καὶ μόλις συνέλθουν τρέχουν νὰ μεταγραφῶν σὲ καμμιὰ ἄλλην ἐπιστήμην καθαρωτέραν.

Ἐκεῖνοι ποῦ μένουσιν εἶνε καταδικασμένοι σὲ πραγματικὴν ἀποκτῆνωσιν. Ἀνασχομπωμένοι καὶ μετὰ τὴν σμίλη καὶ τὴ λαβίδα κόβουν, κόβουν ἀνθρώπινα ζῶατα μισοσαπισμένα καὶ τὰ

ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

χέρια των βυθίζόμενα στὸ λίπος γυαλίζουν ἀποκρουστικά. Ἡ μπλουζὴς των τέλειες χασάπικες, μετὰ τῆς πλατειῆς κηλίδος τοῦ σηπτοῦ μαύρου αἵματος καὶ τὰ πόδια τους βυθίζονται μέσα σὲ λίμνες ἀναλυτοῦ λίπους. Σιγὰ σιγὰ ἡ πτωματικὴ μυρωδιά ἐγκαθίσταται τόσο στενὰ στὰ ρουχὰ των, ὥστε ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται σκορποῦν γύρω τους τὴν ἀνυπόφορη αὐτὴ ὁσμὴ, τὴν ὁποῖαν δὲν αἰσθάνονται πλέον οἱ ἴδιοι ἢ τὴν αἰσθάνονται μετὰ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἔξωσ.

**

Θὰ ἐνόμιζε κανεὶς βέβαια ὅτι πένθος καὶ κατήφεια βασιλεύ-

ει στο παράξενο εκείνο υπόγειο. Κάθε άλλο. Μέσα στο θαμπό φως των μεγάλων ηλεκτρικών γλόμπων βλέπει κανείς πρόσωπα νεανικά κατά κανόνα ευθύμα και γελαστά έν πλήρει αντίθεσει προς την παγεράν βλοσυρότητα των νεκρών.

Φράσεις πλήρεις τρυφερότητος ανταλλάσσονται κάποτε μεταξύ συνεργαζομένων, φοιτητού και φοιτητριάς και ειδίλλια μετά συνεχείας δέν είνε άγνωστα εις τὰ χρονικά του Άνατομείου, διά νά αληθεύση και εδώ ό άθεος εκείνος Γάλλος ποιητής που ειπεν ότι ό έρωσ δέν αναγνωρίζει χρόνον και χώρον.

Κάποτε είδα τον Γιώργη τον κλητήρα την στιγμήν που έμάζεψε στον μεγάλο του κουβά τὰ κομμάτια των σαρκών και του λίπους, υπόλειμμα της εργασίας της ημέρας. Ήμουν άκόμη με τās πρώτας έντυπώσεις και του έξέφρασα τον θαυμασμό μου διά την γενναϊότητά του νά επιμένη σ' αυτήν την φρικώδη εργασίαν διά μισθόν 70 δραχμών.

— Μπα! Και γιατί τάζα; Έγώ είμαι ευχαριστημένος από τη δουλειά μου, μου άπήντησε.

— Δέν βρίσκεις καμμιά καλύτερη δουλειά νά φύγης καϋμένε!
— Γιατί νά φύγω σέ παρακαλώ; Και θάβρω καλύτερη δουλειά; Έμένα μ' άρέσει ή δουλειά μου. . .

ΣΤ. ΠΑΠΑΧΡ.

Έκ των μύθων του Αίσώπου

ΘΥΓΑΤΗΡ ΚΑΙ ΘΡΗΝΟΥΣΑΙ

Αυό κόρες είχε ό πλούσιος και πέθανε ή μία.
Μεγάλη της ετοίμασε κι' άρχοντική κηδεία,
Και πλήρωσε την κόρη του νά την ξεπροβοδίσου
Μοιριολογίστρες ξακουστές και νά του τη θρηνήσουν.

Και όταν είδ' ή ζωντανή μπροστά στην πεθαμένη
Νά κλαίν ή ξένες με καϋμό κι' αυτή βουδή νά μένη
Γυρίζει στη μητέρα της και λέγει: Τί ντροπή μας
Ξένες νά κλαίν νά δέρνονται στη λύπη τη δική μας,

Κ' ήμεις νά στέκουμε άλαλες! κι' ή μάνα της της λέγει.
Μάθε ότι πληρώνεται ή κάθε μισή που κλαίγει.
Και γνώριζε ό άνθρωπος πώς για τó χρημα φθάνει
Ός και τη ξένη συμφορά δική του νά την κάνη.

Σάμος

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΤΑΞΕΙΔΙΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Είς την νεανικήν μου ηλικίαν είχαν μανίαν με τὰ ταξείδια και έταξείδευσα πολύ. Ήμουν γενικώς εις τόν βίον μου οικονομός, αλλά έκαμνα τās οικονομίας μου διά νά ήμπορω νά δαπανώ εις ταξείδια.

Φυσικά όταν ταξείδευη κανείς είναι δυνατόν νά του συμβούν πολλά επεισόδια, όπως συνέβησαν και εις έμέ.

Θά επεθύμουν νά διηγηθώ ταύτα προς τούς αναγνώστας μου, άλλ' όφειλω νά τούς προειδοποιήσω, ότι αυτά αναλόγως του περιεχομένου των ήμπορούν νά τούς κάμουν νά γελάσουν, νά τους προσενηύσουν τόν οίκτον ή καμμιά φορά και τόν φόβον, και άλλα πάλιν νά τούς αποκοιμίσουν.

Θά προσπαθήσω έν τούτοις, όταν τύχη νά διηγηθώ κανέν νά εκλέξω από εκείνα που ήμπορούν νά τούς ευχαριστήσουν, νά τούς κινήσουν κάποιον ένδιαφέρο.

Προσφέρω λοιπόν σήμερα εις τούς αναγνώστας μου έν ως δειγμα' άλλ' επειδή είναι και όλίγον φοβερόν τούς συμβουλεύω νά μή τó αναγνώσουν, όταν θά πέσουν εις τó κρεββάτινά κοιμηθούν, μήπως τούς προσενηύση άγρυπνίαν, και εγώ δέν έπιθυμώ νά τούς γίνω έφιάλτης.

Έταξείδευα λοιπόν εις την Ίταλίαν και έγνωρίσθην εις τó ξενοδοχείον της Ρωσσίας έν Νεαπόλει, όπου έκαθήμην, με νεαρόν Γάλλον. Έκάμαμεν μαζί ήμίαν έκδρομήν εις την Πομπηίαν' μόλον ότι ήτο Μάϊος ό ήλιος έκαίε φοβερά και ύστερα από πολύ ένοχλητικήν περιπλάνησιν ανά τās άνασκαφάς καθ' όλην την πρώτην, περιπλάνησιν, την όποιαν έκαμμεν ένοχλητικωτέραν ό κόπος, ή πείνα, και ή ζέστη του ήλιου, κατεφύγαμεν εις τόν «Ήλιον», όπου έφάγαμεν καλά και έδροσίσθην. Κατά την διάρκειαν του φαγητού ό σύντροφός μου μου πρόέτεινε ήμίαν έκδρομήν εις την Καλαβρίαν!

Είς την Καλαβρίαν!

Γνωρίζετε την έπαρχίαν αυτήν; Είξεύρετε τι θά πη Καλαβρέζος; Είναι οι χειρότεροι κάτοικοι της Ίταλίας. Δέν αγαπούν τούς ξένους και όλιγώτερον από όλους μάλιστα τούς Γάλλους' δέν ξεύρω γιατί,

ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τοὺς θεωροῦν ὡς τοὺς θανασιμωτέρους ἐχθρούς των. Εἶναι ἐν γένει κακοποιὰ στοιχεῖα οἱ Καλαβρῆσοι, τὰ ὅποια ἔκαμναν πολλὰς ἐνοχλήσεις εἰς τὴν Ἰταλικὴν κυβέρνησιν. Λέγεται μάλιστα ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ κυβέρνησις ἀπελπισθεῖσα νὰ καταστείλῃ τοὺς φόνους καὶ τὰ ἐγκλήματα διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ παρανόμου ὄπλοφορίας διατάξεων νόμου, διέταξε γενικὴν ὄπλοφορίαν καὶ ὥρισε μάλιστα καὶ τὸ μήκος τοῦ στυλλέτου καὶ τῆς κουμπούρας, τὰ ὅποια ἕκαστος ὠφεῖλε νὰ φέρῃ, ὥστε τὰ ὄργανα τῆς τάξεως δὲν ἤρευνουν πλέον ἂν ὄπλοφοροῦσιν οἱ πολῖται, ἀλλ' ἂν τὰ ὄπλα των ἦσαν «τοῦ μέτρου». Τοῦτο συνετέλεσε νὰ περισταλώσῃ τὰ ἐγκλήματα, διότι κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν «ἐφοβότανε ὁ Γιάννης τὸ θερεῖο καὶ τὸ θερεῖο τὸν Γιάννη».

Ἐν τούτοις παρὰ πάσας ταύτας τὰς ιδέας, ἡ πρότασις τῆς ἐκδρομῆς μὲ ἐγαργάλιζε καὶ τέλος ἡ ἐκδρομὴ ἀπερασίσθη.

Εἰς τὴν Καλαβρίαν τὰ ὄρη εἶνε ἀπόκρημνα, οἱ δρόμοι των δύσβατοι· τὰ ἄλογα μας ἐβάδιζαν μὲ πολὺν κόπον· ὁ σύντροφός μου προχωροῦσε πρῶτος εἰς τὸν δρόμον, ἐγὼ τὸν ἀκολουθοῦσα. Ἐφθάσαμε ἔμπρὸς εἰς ἕνα μονοπάτι, ποῦ μᾶς ἐφάνη περισσότερον σύντομο καὶ ἁμαλό· ἠκολουθήσαμεν αὐτό, ἀλλ' ἀπεπλανήθημεν· ὁμολογῶ ὅτι αὐτὸ ἦτο σφάλμα ἰδικόν μου· διότι ἐγὼ ἐπρότεινα ν' ἀκολουθήσωμεν αὐτὸ τὸ μονοπάτι.

Ἄμα ἐνόησαμε τὴν ἀπάτη μας εἶχαμε πλέον προχωρήσει πολὺ καὶ ἀρχίσαμε νὰ ζητᾶμε μέσα στὰ μονοπάτια τοῦ δάσους νὰ εὑρωμεν τὸν δρόμον μας ἐν ὄσφ ἀκόμη ἦτο ἡμέρα. Τοῦ κάκου! ὄσφ περισσότερο ζητούσαμε, τόσο περισσότερο ἐχανόμεθα καὶ δὲν κατορθώναμε νὰ εὑρωμε τὸν δρόμον γιὰ τὸ χωριὸ ποῦ διευθυνόμεθα. Ἡ ὥρα ἐπερνοῦσε χωρὶς ἀποτελεσμα καὶ ἦλθε τέλος ἡ νύκτα, σκοτάδι φοβερό, ὅταν ἐφθάσαμε ἐντελῶς κατὰ τύχην εἰς ἕνα σπιτί μοναχικό, περισσότερο μαῦρο ἀπὸ τὴ σκοτεινιά τῆς νύκτας.

Κουρασμένοι, ὅπως ἦμεθα, καὶ μὴ γνωρίζοντες οὔτε ποῦ εὑρισκόμεθα, οὔτε ποῦ πηγαίνουμε, ἀπεφασίσαμε νὰ καταφύγουμε εἰς αὐτὸ τὸ σπιτί καὶ ἐκτυπήσαμεν εἰς τὴν πόρτα του, ὄχι χωρὶς κάποια ὑποψία μέσα μας, τοῦλάχιστον διὰ τὸν ἑαυτόν μου. Ἐσπευσαν νὰ μᾶς ἀνοίξουν καὶ εἰσήλθομεν.

Ἦυραμεν ἐκεῖ ἐλόκληρον οἰκογένειαν καρβουναραίων, ἡ ὅποια ἐκάθητο γύρω σὲ ἕνα μεγάλο τραπέζι καὶ ἐδείπνας. Μετὰ τὰς πρώτας συνήθειαι λέξεις τῆς ὑποδοχῆς, μᾶς προσεκάλεσαν νὰ καθήσωμε καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ τραπέζι των.

Ὁ σύντροφός μου δὲν ἐπερίμενε νὰ ἐπαναλάβουν τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐκάθησεν ἀμέσως, τὸν ἐμιμήθηκα δὲ καὶ ἐγὼ· ἐκαθήσαμε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐτρώγαμε καὶ ἐπίναμε, τοῦλάχιστον ὁ σύντροφός μου.

Ὅσον γιὰ μένα—δὲν σᾶς τὸ κρύπτω ὅτι εἶμαι καὶ ὀλίγον δαιλόσ—ἔτρωγα λίγο καὶ ἐξήταξα μὲ πολλὴ ὑποψία τὸ μέρος ποῦ εὑρισκόμεθα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ μᾶς φιλοξενούσαν.

F. MORGAN

Εἰς τοὺς ἀγρούς

Και οι μὲν ἄνθρωποι ἐφαίνοντο ἐξωτερικῶς καλοί· ὅσον γιὰ τὸ σπῆτι ὅμως ἠμποροῦσατε νὰ τὸ ἐκλάβετε ὡς ὄπλοστασίον. Παντοῦ εἰς τοὺς τοίχους ἐκρέμοντο ὄπλα, πιστόλια, σπαθιά, μαχαίρια, τσεκούρια. "Όλα αὐτὰ ἦταν γιὰ μὲνα δυσάρεστα· μοῦ ἔκαναν κακὸ φαίνεται· δὲ ὅτι τὸ ἐξωτερικὸ μου ἐπρόδιδεν ὅτι εἶχα ἐκείνη τὴν ὥρα εἰς τὴν ψυχὴν μου, διότι παρετήρησα ὅτι οἱ καρβουναραῖοι μὲ ἐκτύπαζαν μὲ κάποια δυσἀρέσκεια.

"Ο σύντροφός μου τὸ ἐναντίον ἐφαίνεται σὰν στὸ σπῆτι του. Ἐγέλας, συνωμιλοῦσε μὲ τοὺς καρβουναραῖους, ἀστειεύετο μὲ αὐτοὺς σὰν νὰ ἦσαν παλῆγοι φίλοι του. Μὲ ἐπιπολαιότητα, διὰ τὴν ὅποιαν ἐγὼ ἔπρεπε νὰ λάβω τὰ μέτρα μου καὶ τὰς προφυλάξεις μου (ἀλλὰ πῶς; . . . ἔτι, ἦτανε γραφτὸ, θὰ γείνη . . .), μὲ μεγάλην λέγω ἐπιπολαιότητα τοὺς εἶπε ἀπὸ τοῦ ἐρχόμεθα, ποῦ πηγαίνουμε . . . καὶ ἔως ἐθῶ καλά, . . . ἀλλὰ προσέθεσε ποιοὶ εἶμεθα, . . . δηλ. Γάλλοι! . . . Γάλλοι! . . . φαντασθῆτε, μεταξὺ τῶν θανασιμωτέρων ἐχθρῶν τῆς Γαλλίας νὰ δηλώσῃ ὅτι εἶμεθα. Γάλλοι! . . . καὶ νὰ πάρῃ καὶ ἕμένα τὸ σχέδιο . . . Καὶ νὰ εἶμεθα μόνον, ἀποπλανημένοι, μακρὰν ἀπὸ κάθε βοήθειαν ἀνθρώπων. Καὶ ἔπειτα . . . διὰ νὰ μὴ παραλείψῃ τίποτε, τὸ ὅποιον νὰ ἠμποροῦσε νὰ μᾶς καταστρέψῃ . . . ἔκαμε τὸν πλοῦσιον, ὑπεσχέθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους γιὰ τὴν τροφοδοσίαν μας, τὸν ὕπνο μας, καὶ τοὺς ὁδηγοὺς ποῦ θὰ μᾶς εἶδαν τὴν ἄλλην ἡμέραν, διὰ νὰ μᾶς βγάλουν εἰς τὸν δρόμον μας, ὅτι ἦθελαν. Ἐπὶ τέλους τοὺς ὠμίλησε γιὰ τὴν βαλίτσα του, τοὺς παρεκάλεσε νὰ τὴν προσέξουν πολὺ καὶ μάλιστα νὰ τὴν βάλουν κοντὰ εἰς τὸ προσκεφάλῳ του. Ἐλεγε πῶς δὲν ἦθελε νὰ ξεχωρισθῇ διόλου ἀπὸ αὐτήν.

"Α! ξεμαλισμένη νεολαία! . . . κάμμιὰ φορά εἶσαι νὰ σέ κλαίῃ κάνει! Καὶ ἠμποροῦσαν μὲ αὐτὸ νὰ πιστεύσουν οἱ καρβουναραῖοι ὅτι ἡμεῖς εἰς τὴν βαλίτσα εἶχαμε ἐτὰ διαμάντι τοῦ Στέμματος.

Καὶ ὅμως ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποιον τόσο ἐφρόντιζεν ὁ ἄμυλος σύντροφός μου . . . ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον παρίστανε τόσο πολυτίμη τὴν κατηραμένην ἐκείνην βαλίτσα, τὴ νομίζετε πῶς ἦτον; . . . τὰ γράμματα τῆς ἐρωμένης του. . . !

Τὸ δεῖπνον ἐτελείωσε καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς καρβουναραῖους ἀπεσύρθησαν διὰ νὰ κοιμηθοῦν· ἡμεῖς ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθῶμε σὲ μιὰ φωλιὰ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ θωμάτιον. ποῦ ἐτρώγαμε, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνέβαιναν μὲ μιὰ μικρὴ σκάλα· φωλιὰ, εἰς τὴν ὅποιαν ἔπρεπε νὰ μῆ κανεὶς σκυρτὰ γιὰ νὰ μὴ σπάσῃ τὸ κεφάλι του εἰς τὰ εἴλα τῆς σκεπῆς, ἀπὸ τὰ ὅποια μάλιστα ἐκρέμοντο διάφοροι προμήθειαι ζωτροφίας τοῦ ἔτους.

"Ο σύντροφός μου ἔπεσε ἀιέσωσ καὶ ἀπεκοιμήθη μὲ τὸ κεφάλι στὴν πολυτίμη βαλίτσα γιὰ προσκέφαλο· τὸν ἐνανάρισε φαίνεται γλυκὰ τὸ κρασί ποῦ ἔπινε καὶ τὸ ἐριχθόμενον τῆς βαλίττσας.

Ἐγὼ ἀποφασισμένος γιὰ χίλιες δύο ὑποψίες, νὰ μὴ κοιμηθῶ, ἐκάθησα κοντὰ εἰς ἕνα μαγκάλι κάρβουνα, ποῦ εἶχαν ἀναιβάσῃ γιὰ νὰ ζεσταθῇ ὀλίγον ἐκείνη ἢ φωλιὰ, ἢ «παντὶ ἀνέμῳ ἀναπε-

πταμένη,» διότι μόνον ὅτι ἦτο Μάγος, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ θουνοῦ ἔκανε τὴν νύχτα κρύο διαβολεμένο.

"Ὅσοι ἐπέρασαν ὅλη ἡ νύχτα, χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ μοῦ ἔλθῃ ὕπνος καὶ ἐπλησίαζαν τὰ χαράγματα, ὅταν ἄκουσα οἰγανὲς ἄμιλιες εἰς τὴν κάτω κάμαρα. Ἐκόλλησα τὸ αὐτί μου εἰς τὸ πάτωμα ν' ἀκούσω· ἐκατάλαβα ὅτι μιλοῦσε τὸ ἀνδρόγυνο καρβουναραῖοι καὶ ἔφτασε ἔως τὰ αὐτιά μου ὁ ἐξῆς διάλογος.

—Ἐ! καλά, ἄς δοῦμε! λές λοιπὸν νὰ τοὺς σφάζουμε καὶ τοὺς δύο; ἔλεγεν ὁ σύζυγος.

—Μὰ ναί! βέβαια! ἀπεκρίθη ἡ σύζυγος.

Δὲν ἄκουσα πλέον τίποτε! Μοῦ ἤλθε ζάλη! Τὰ αὐτιά μου ἐδοῦζαν! Τί νὰ σᾶς πῶ! Μόλις ἀνέπνεα πλέον! ἐπάγωσε τὸ αἷμά μου· ἂν μὲ ἐβλέπατε δὲν θὰ ἠμποροῦσατε βέβαια νὰ θεσθαιώσητε ἂν εἶμαι ζωντανός ἢ ἀποθαμένος. Θεέ μου! τρέμω καὶ τώρα ποῦ τὸ συλλογίζομαι! . . . !

"Ἡμεῖς δύο, καὶ χωρὶς ὄπλο, ἀπέναντι ἐκείνων δώδεκα ἔως δέκα πέντε, ποῦ θὰ ἦσαν ὀπλισμένοι σὰν ἀστακοί! Καὶ ὁ σύντροφός μου μάλιστα πεθαμένος ἀπὸ τὸν ὕπνο καὶ τὴν κούρασι. Νὰ τὸν ξυπνήσω δὲν τολμοῦσα, διότι φοβοῦμαι μὴ κάμη θέρυσον καὶ καταλάβουν ὅτι τοὺς ἀκούσαμε καὶ γείνη μίω ὥρα ἀρχήτερα τὸ κακὸ.

Νὰ φύγω μόνος δὲν τολμοῦσα· διότι κάτω ἦσαν οἱ καρβουναραῖοι· νὰ πηδῶ ἀπὸ τὸ παράθυρον . . . καὶ αὐτὸ ἐπικινδύνον· διότι δὲν ἦτο μὲν ὑψηλόν, ἀλλ' εἰς τὴν αὐλὴν ἦτανε δύο μανθρόσκαλα, ποῦ ἐγαυγίαν σὰν δαιμονισμένα, καὶ δὲν θὰ τοὺς ἔσωνα οὔτε γιὰ μυρφιδιά . . . ! Ποῦ εὐρέθηκα λοιπὸν, ἠμποροῦτε νὰ κρίνητε.

Ἐπέρασε ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, ποῦ μοῦ ἐφάνηκε ἕνας αἰῶνας, ὅταν ἄκουσα ν' ἀναβαίνῃ κάποιος τὴ σκάλα. Ἐπλησίασα στὴν πόρτα καὶ ἀπὸ τῆς χαραμᾶδες εἶδα τὸν γέρω καρβουνιάρῃ μὲ μιὰ λάμπα εἰς τὸ ἀριστερὸ χεῖρι καὶ ἕνα μαχαίρι εἰς τὸ δεξιό! ἀπὸ πίσω του ἀνέβαιναν ἢ γυναικῶν.

Παγωμένος ἀπὸ τὸν φόβο μου ἐζάρωσα πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα. Ἐκεῖνος ἀνοίξε, ἔδωσε τὴν λάμπα εἰς τὴν γυναικῶν καὶ τοῦ φέγγῃ, ἔβγαλε τὰ παληοπάπουτὰ του καὶ ἐμπῆκε εὐπόλυτος εἰς τὴν κάμαρα. Ἡ γυναικῶν τοῦ ἐστάθηκε στὴν πόρτα καὶ βάζοντας τὰ δάκτυλά της ἐμπρός εἰς τὸ φῶς διὰ νὰ μὴ φωτίσῃ δυνατὰ, τοῦ ἔλεγε μὲ αἰγανὴ φωνή.

—Σιγά, σιγά!

Ἐκεῖνος ἐπροχώρησε μὲ μεγάλην προσοχὴ καὶ προφύλαξι πρὸς τὸ μέρος τοῦ κρεββατιοῦ, ἀνέβη ἐπάνω, ἐσήκωσε τὸ χεῖρι μὲ τὸ μαχαίρι, ἀπῆλθε τὸ ἄλλο καὶ . . . ἔκοψε ἕνα χοιρομέρι, ποῦ ἐκρέμετο ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ συντρόφου μου καὶ ἀπεσύρθη πάλιν σιγά, σιγά, ὅπως ἤλθε! . . .

"Ἡ πόρτα ἐξανάλκισε, ἢ λάμπα ἐθάθηκε καὶ ἐγὼ ἔμεινα μόνος μὲ τοὺς φόβους μου.

Μόλις ἐξημέρωσεν ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια εὐρέθηκε στὸ πόδι, καὶ ὅπως εἶχαμε παραγγεῖλει ἤλθανε νὰ μᾶς ξυπνήσουν. Ἐγὼ ἐν-

νοείται, εδρέθηκα άμέσως έτοιμος, άλλ' ό σύντροφός μου είδε και έπαθε νά ξεφύγη από τās άγκάλας του Μορφώος.

"Αμα τέλος πάντων έτοιμάσθηκα και αυτός μάς εκάλεσαν νά προγευματίσουμε. Και ήβραμε, σās βεβαιώνον, ένα πρόγευμα πολύ καλό, πολύ καθαρό. Έπάνω στο τραπέζι ήσαν δύο γάλλοι ψητοί, ό ένας νά φαγωθῆ εκεί και τόν άλλον νά πάρουμε μαζί μας.

Είπε ανάγκη τώρα νά σās έπω, ότι αυτοί οι δυστυχισμένοι γάλλοι ήσαν εκείνοι, διά τούς έπολους ό γέρωσ ήρώτα τήν καρβουνιάραινα, αν πρέπει «νά σφάξουν και τούς δύο». . . ;

Τώρα πλέον έφαγα μέ πολλήν όρεξιν, για νά αναπληρώσω ό,τι έχασα και από χθές. Έπειτα επήραμε ό,τι έμεινε από τό χοιρομέρι, τόν ένα γάλλο, ψωμί, κρασί, και τούς οδηγούς μας και πληρώσαντες πολύ όλίγα έξεκινήσαμεν άφου εύχαριστήσαμε μέ όλη τήν καρδιά μας τούς καλούς εκείνους ανθρώπους, και μάλιστα έγώ, διότι μέ έκαναν νά θυμηθώ πώς «ό διάβολος δέν είναι πάντοτε τόσοσ μαύρος, όπως τόν ζωγραφίζουν».

ΟΡΕΞΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΣΟΝΕΤΑ

ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ ΜΟΥ

Πόνε, γλυκέ μου σύντροφε—και μοναχέ,
πού σέ γροικώ όλημερῆς μέσ' σῆς ψυχῆς τά βάθη,
άνήκουστο τραγουδι νά μου λές.

Και κάθε δάκρυ, στεναγμό νά σιγοτραγουδῆς
μέ γλώσσα άνήκουστη και μουσική.

Σύ, γέννα Βασιληά

Άνίκητου—τού γρόνου, τῆς ζωῆς.

Μεγάλε, σκληρέ γόη, σέ λατρεύω.

Γιατ' είσαι σύ, πού λίκνισες τά παιδικά μας χρόνια
μέ μαύρη, δλόθρηνη πνοή.

Ναι, είσαι σύ, πού πότισες όλη μου τῆ ζωῆ

αίμα ζωστό και μαύρο, γεμάτο πίκρα και φωτιά,
πού θρέφει τό λουλουδι

τό εἶσομο, στ' δλόδροσο κλωνάρι,

μά και τό δυνατό πλατάνι.

αίμα, πού δίνει δύναμη στ' άνδρειο παλληκάρι

μά κι' άγριάδα στο θερσί.

Τό ειδωλό σου, ναι, αστράφτει μέ λάμψη περισσή
κι' είσαι σύ του Άγνώστου τό Μυστήριο.

Άλεξάνδρεια Ιούνιος 1915

ΜΑΙΑ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ

ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

«Τόν μέγαν άνδρα δέν παρατηρούμεν μόνον όταν είναι παρών· τήν αξίαν αυτού έννοούμεν πολλάκις τότε μάλλον ότε είναι κενή ή θέσις τήν όποίαν κατείχε εκείνος».

(Λεοπόλδος Ράγκε)

ΟΙ λόγοι αυτοί του κρατίστου Γερμανού Ιστορικού των υστάτων αυτών χρόνων έμπεριέχουν κατάδηλον αλήθειαν. "Όσον και αν οίστηγλατούνται οι λαοί από τās παραδόσεις του παρελθόντος των, όσον και αν πλημμυροῦν τά στήθη των τά έερα συναισθήματα τά καθαγιαζόμενα από τά εθνικά των ιδεώδη και έμφυχούμενα από αυτά, είναι αλήθεια Ιστορική ότι μία ύπέροχος προσωπικότης, εις ισχυρός άνηρ ρυθμίζει τούς παλμούς των ευγενών εθνών και χρησιμεύων ως σημάια εις στιγμάς κρίσιμους του εθνικού των βίου, έργάτης όχι τελείως ένσυνείδητος των Ιστορικών πεπρωμένων τούς οδηγεί εις τήν λεωφόρον τῆς πρόδου. Διότι πρέπει νά σημειωθῆ ότι οι μεγαλύτεροι πολιτικοί ή στρατιωτικοί άνδρες από του ήμιθέου δικτάτορος τῆς εκπνεούσης Ρωμαϊκῆς δημοκρατίας του Ιουλίου Καίσαρος μέχρι του μεγάλου δορικτήτορος τῆς ληξάσης εκατονταετηρίδος του νικητού του Άουστερλίτς, του ήττημένου Βοναπάρτου δηλαδή, οι επιφανέστεροι άνδρες είναι μικρότεροι των ένδόξων και Ιστορικών λαών, των όποιων ή πλουσία εις ζωτικότητα και εκπολιτιστικήν τάσιν ψυχή κυοφορεί τούς συντελεστάς αυτούς και τούς πρωτεργάτας των Ιστορικών γεγονότων. "Ο Ιούλιος Καίσαρ ή ώραιότερα μορφή τῆς Ρώμης των δορικτητόρων, αλήθης ένσάρκωσις των "Ηγεμονικῶν ροπῶν τῆς πατρίδος των χαλυθδίνων υπάτων και των άτέγκτων τιμητῶν άνήλθεν εις τό άπόγειον τῆς δυνάμεως και του Ιστορικού μεγαλείου διότι διά τήν σφυρηλάτησιν ένός τοιούτου άνδριάντος ειχεν ή Ρώμη όλα τά στοιχεία. "Ο Ναπολέων, έτερος Λουδοβίκος ΙΔ', ειδωλα άμφοτέροι του Γαλλικού λαού ως παρατηρεῖ ό Σλόσσερ διότι έξεπροσώπων τās φιλοδόξους του τάσεις ήτο τό γνησιώτερον τέκνον τῆς επαναστασης Γαλλίας, του μεγάλου Γαλλικού έθνους, του όποιου ή προς τήν δόξαν δίψα και τήν αίγλην λατρεία μέ τήν άπερίοριστον προς τήν μεγαλοφυταν άφοσίωσιν έλάξευσαν τήν μεγαλοπρεπή Ναπολεόντειον

φυσιογνωμίαν με τὰς ἐκθαμβωτικὰς ἀναλαμπὰς τῆς δόξης της, με τὰς καταγιγνώδεις καταρρεῦσεις τοῦ μεγαλείου της.

Ἐν τῷ κόσμῳ τόσοσιν τῷ φυσικῷ ὅσον τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ ἱστορικῷ ὁ νόμος μιᾶς ἰσορροπίας σεβομένης τὰ δίκαια τῶν ἐθνῶν καὶ τὰς αἰωνίας διατάξεις ἐνός υπερτέρου δικαίου, τοῦ δικαίου τῆς συνολικῆς ζωῆς ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς καθολικῆς προόδου καὶ ἐλευθερίας δὲν θραύεται ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὅταν ἐπισθῆν τοῦ ἀκολουθῆ ἡ μόνη ἡ φιλοδοξία τοῦ κρημιστοῦ. Διὰ ταῦτα καὶ τὰ ἔθνη δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύωνται τυφλῶς τὰς τύχας αὐτῶν εἰς τὴν φιλοδοξίαν ἐνός ἀνδρός, ἔστω καὶ ἂν οὗτος εἶναι μεγαλοφυῆς, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ συγχρόνου Γάλλου ἱστορικοῦ Ἐρνέστου Λαβίς. Ἀλλὰ τὴν ἱστορικὴν σταδιοδρομίαν τῶν ἐθνῶν δὲν κανονίζουν μόνον οἱ στρατηγὰται εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Τὴν δόξαν τῆς Γερμανίας δὲν παρεσκεύασεν ὁ Μόλτκε, οὐδὲ ὑπαίτιος τῶν Γαλλικῶν συμφορῶν τοῦ 1870 εἶναι ὁ Μακμαὼν ἢ ὁ Βαζαὶν ἢ ὁ Λεμπὲφ μόνον. Ἐκτός τῶν ἄλλων παραγόντων τόσοσιν πολλῶν καὶ τόσοσιν συνθετικῶς καὶ ποικίλως δρώντων ἰδιαίτουσαν θέσιν ἔχουν εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν κρατῶν καὶ οἱ διπλωμάται, δηλαδὴ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες κρατοῦν τὰ νήματα τῆς κινήσεως τῆς ἔξωτερικῆς πολιτικῆς ἐνός κράτους συμφῶνως πρὸς τὰς βλέψεις, τὰς κατευθύνσεις καὶ τὰς ἐθνικὰς ἢ κρατικὰς ροπὰς τῶν πολιτειῶν. Περί τῶν ἐγκριτωτέρων διπλωματῶν τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν τοῖς ἐξῆς:

Τὸ ὑψηλότερον ἰδεῶδες, τὸ ὅποιον ἐπεδίωξεν ὁ 19^{ος} αἰὼν εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἑνότης τῶν λαῶν. Τὸ ἰδεῶδες τοῦτο ἐπραγματώθη ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Ἀξιοθαύμαστοι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶναι οἱ ἀγῶνες τῶν Γερμανῶν πατριωτῶν, πρῶτιστα τῆς Γερμανικῆς ἐπιστήμης, ἡ ὁποία εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Φίχτε καὶ τοῦ Ἐγελ ἀπεθέωσε τὴν βαθεῖαν σκέψιν μετὰ τῆς ὑψηλῆς τῆς διανοίας ἐξάρσεως. Ἰδιαίτερος εἰς τὰς θεωρίας τοῦ συγγραφέως «τῆς φαινομενολογίας τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐγελ ἡ Γερμανικὴ διανόησις ἐμαίευσε τὰ γιγάντια ἰδεῶδη τοῦ διεθνισμού. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει τοῦ Γερμανικοῦ πνεύματος ἡ πτῆσις ὅπως καταστῆ σὰρξ καὶ ὄστα ἡ ἰδέα τοῦ ἐνιαίου τῆς Γερμανίας. Παρὰ τῆς σύντονον διοργανωτικῆν ἐργασίαν, τὴν καταπληκτικὴν μεθοδικότητα μετ' ἧς ἐκαλλιεργοῦντο πᾶσαι αἱ παραφυάδες τοῦ δένδρου τῆς ἐθνικῆς τῶν Γερμανῶν ζωῆς, τὰς τύχας τῆς Πρωσσίας εἶχεν ἀναλάβει μέγιστος πολιτικὸς νοῦς ὁ Ὄθων Βίσμαρκ. Ὁ σιδηροῦς ἀρχιγραμματεὺς ὁ ὀδηγῆσας τὴν τεταπεινωμένην τῆς Ἰέννης Πρωσσίαν εἰς τὰ τρόπαια τῆς Σαδόβας καὶ τοῦ Σεδάν, ὁ ταπεινώσας δύο κρατὰς αὐτοκρατορίας τὴν Αὐστροίαν (1866) καὶ τὴν Γαλλίαν (1870) διὰ τῆς ρεαλιστικῆς, διὰ τῆς περιουστάτης διπλωματίας του ἤγαγε τὴν νέαν ἐνιαίαν Γερμανίαν εἰς τὸ ζενίθ τῆς ἰσχύος της καὶ ὅτε τὴν ἀπῆκεν ἵνα ἐξόριστος διανύσῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον εἰς Φριδερισχούην ἢ Γερμανία μόνον τὸν Θεὸν ἐφοβεῖτο κατὰ τὴν πολὺκρατον τοῦ ἰδίου ρῆσιν.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ Βίσμαρκ συνοψιζόμεναι εἰς τὴν διηγετικὴν καλλιέριαν ἐγκαρδίων, συμμαχικῶν εἰ δυνατόν σχέσεων μετὰ τῆς Ρωσ-

ΞΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ο ΟΡΕΣΤΗΣ

σίας της Γερμανίας, εις τὴν ἀπομόνωσιν τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὸ dragh nach Osten ἐγκατελείψθησαν ἀποτόμως κατὰ τὸ 1890 ἀνεληθόντος τὸν θρόνον τῶν Χοενζόλλερν τοῦ νῦν Κάιζερ. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ Γερμανία δὲν ἔπαυσεν ἐπὶ στιγμήν προπονομένη εἰς τὴν ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης ἡγεμονίαν, καταπλήττουσα σήμερον τὸν κόσμον μὲ τὴν ὑπερφυᾶ ἀντοχήν καὶ ὀργάνωσιν τῆς ἀλλ' εἶναι ἀμφίβολον ἔαν ὁ Πρωσικὸς μιλιταρισμὸς δὲν κληθῆ ἡμῶν πρὸ τοῦ κράτους τοῦ συνασπισμοῦ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Εὐρώπης ἀγωνιζομένων ἔθνων, καθ' ἣν στιγμήν ἡ κλαγγὴ τοῦ Γερμανικοῦ ξίφους ἀπειλεῖ τὴν χειραφεσίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν ὑπόστασιν τῶν ὑπολοίπων κρατῶν. Ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἐπιφανεστάτου πολιτικοῦ, εἰς ὃν ἡ Γερμανία ὀφείλει τὴν ἐνότητά της καὶ τὸ ἀφθαστον μεγαλειόν της ἐκυβέρνησαν τὴν χώραν ὁ Καπρίβι, ὁ Χοενλόε, ὁ Μπύλωφ, καὶ ὁ Μπέτμαν Χόλβεγ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποῖου ἦναφεν ἡ πυρκαϊὰ τοῦ Πανευρωπαϊκοῦ πολέμου.

Ἡ Γαλλία τῆς β' αὐτοκρατορίας δὲν καυχᾶται εἰς ἐξαιρετικὰς πολιτικὰς προσωπικότητας. Ἡ πολιτικὴ τῆς αὐτοκρατορουμένης Γαλλίας εἶναι ἡ προσωπικὴ τοιαύτη τοῦ θυνάστου της, θιασώτου τῶν Ναπολεοντειῶν ἰδεῶν, ὄνειροπόλου τῆς Λατινικῆς δημοσπονδίας, ἐλευθερωτοῦ τῆς Ἰταλίας, ζητούντος καὶ ἐπιτυχόντος τὴν ταπεινώσιν τῶν δύο Δυναμίεων, αἵτινες ἐκρήμυσαν ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸν θεῖόν του τῆς Ρωσίας Νικολάου τοῦ Α', τῆς Αὐστρίας τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἀθῆν τοῦ Ναπολεόντος Γ' περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ Βίσμαρκ «ἀπὸ μακρῶν καὶ τι ἐκ τοῦ πλησίον τίποτε» ὀδηγηθεῖσα εἰς παρατόλμους ἀκρότητας καὶ εἰς οὐτοπιστικὰς πολιτικὰς πλάνας, μὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἐκτιμῆσεως τῶν πραγματικῶν συμφερόντων τῆς Γαλλίας ἐμελλε νὰ ρίψῃ τὴν β' αὐτοκρατορίαν καὶ τὴν Γαλλίαν τῶν φιλελευθέρων ἰδεῶν εἰς τοὺς βρόχους τῆς Βισμαρκικῆς πολιτικῆς καὶ μόνον μακρὰ καὶ ἀξιοθαύμαστος φιλεργία καὶ ἡ ἀπέραντος φιλοπατρία τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ ἐκράτησαν τὴν Γαλλίαν εἰς τὸ ὑψηλὸν σημεῖον τῆς ἐπιβολῆς, τοῦ πλοῦτου τῆς διανοητικῆς βώμης καὶ τῆς ἱστορικῆς αἰγλῆς, εἰς τὸ ὁποῖον ἴσταται σήμερον παρέχουσα ἀφειδῶς τὸ αἷμα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἔθνων.

Ἡ Ἀγγλικὴ πολιτικὴ σταθερὰ πάντοτε εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ λόρδου Σάιταμ (Πίττ τοῦ πρεσβυτέρου) διαχαραχθεῖσας βάσεις ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ πολιτικῶν ἀνδρῶν μεγάλης ἀξίας. Κηρομένη τῆς ἀσφαλείας τοῦ τερρατίου Βρετανικοῦ κράτους ἐπολέμησε πᾶσαν τάσιν ἀποκλειστικῆς ἡγεμονίας τῆς Εὐρώπης, συντριψάσα τὸν Ναπολέοντα εἰς Βατερλώ, ἀναχαιτίσασα τὰς Ρωσικὰς ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς βλέψεις ἐν Κριμαίᾳ καὶ βραδύτερον συντέλεσασα εἰς τὰς ἡττάς τῆς Ρωσίας ὑπὸ τῶν Ἰαπῶνων ἐν τῇ Ἄπω Ἀνατολῇ μέχρι τῶν συγχρόνων αὐτῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ἔσυρε τὴν σπάθην κατὰ τῆς Γερμανίας. Παρὰ τὰς ἐγκρίτους μορφὰς τοῦ λόρδου Ρώσιλ, τοῦ Βενιαμὶν Βήνκολσφιλδ, τοῦ Σώλσβαρυ, τοῦ Μπάνεργμαν, τοῦ Ἀσκοῦιθ, ἡ εὐγενεστέρη, ἡ ἐνέχουσα ἠθικὸν μεγαλεῖον φυσιογνω-

μία εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ *juventus mundi*, ὁ ἐνθουσιώδης μελετητὴς τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν, ὁ Γουλιέλμος Γλάδστων ὁ συνδυάσας ἐν ἑαυτῷ τὸν πρακτικὸν ποιητικὸν ἄνδρα μετὰ τοῦ ἠθικοῦ, εὐγενοῦς καὶ φιλοσόφου φίλου τῆς ἐλευθερίας τῶν ἔθνων. Οἱ λαοὶ τῆς Βαλκανικῆς, τὴν ὁποῖαν μέχρι χθὲς καὶ τώρα ἀκόμη ἀφθονοῦν ἤρθευσεν αἷμα, θὰ στρέφουν κλωνίως εὐγνώμονα τὴν σκέψιν πρὸς ἕνα τῶν ἀκραϊνεστέρων φίλων τῆς πολιταθῶς χερσονήσου.

Καὶ ἡ Ἰταλία, τὴν ὁποῖαν γῆν τῶν νεκρῶν ἐκάλεε ὁ Λαμαρτίνος καὶ γεωγραφικὴν ἔκφρασιν ὁ Μέττερνιχ ἡ χώρα τῶν εὐτελῶν τυραννίσκων καὶ τῶν μαρτύρων τῆς ἐλευθερίας δὲν καθυστέρησεν εἰς τὴν παραγωγὴν ἐξόχων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἰς ὃν ἡ Ἰταλία ὀφείλει τὴν ἀναγέννησιν της καὶ τὴν ἐνότητά της εἶναι ὁ μεγαλοφυῆς Κάμιλλος Μπένσο Καβούρ, ὁ θέσας ἐν Πλομπιέρ (1838) μετὰ τὴν πρὸς Ναπολέοντα τὸν Γ' συνέντευξιν τὰ θεμέλια τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἰταλῶν ἐνότητος. Ἀτυχῶς ἡ εὐγενὴς χώρα τοῦ Γαριβάλδη, τοῦ Κάντζια, τοῦ Καβαλόττη, τοῦ Μαμιάνη, τοῦ Γκάλλι, τοῦ Ἰμβριάν, ἡ ἀναγεννηθεῖσα διὰ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικητῶν, ἐνεκοιπώθη τάσιν ἱμπεριαλιστικὰς ἐκκολαφθείσας τὸ πρῶτον εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Κρίσπη, ἐκδηλωθείσας δὲ ἐν ὄλη των τῇ τραχύτητι κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἐπὶ τοῦ Σάν Τζουλιάνο καὶ τοῦ διαδόχου του.

Ἡ διπλωματία τῆς Αὐστρίας, περὶ ἧς τόσοσιν σκληρῶς ὠμίλει πάντοτε ὁ Γλάδστων, ἐιργάσθη ὅπως σφρηλατήσῃ τὰς πέδας τῆς δουλωσύνης τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Πολιτικὴ κυνικὸς μηχανορραφὸς καὶ ἐναγῆς ὑπῆρξεν ὁ πρόσκοπος τῶν παγγερμανιστικῶν τάσεων ἐν τῇ Βαλκανικῇ τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Σάξωνος Βαῦστ ἐπὶ τοῦ Οὐγγρου Ἀνδράσου, ἔφθασε δὲ εἰς τὸ ὕπατον σημεῖον τῆς ἐπιτυχίας ἐπὶ τοῦ βαρῶνου Αἴφρενταλ, κατὰ τὴν Ἐρζεγοβινακὴν κρίσιν, ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Νεοτουρκικοῦ συντάγματος. Ἀλλ' ἡ σκαίη συμπεριφορὰ τῆς Μπαλμπλάτς ἀπέναντι τῆς ἠρωϊκῆς Σερβίας ἔδωκε τὸ ἐναυσμα τῆς ἐκκρήψεως τοῦ φρικαλέου πολέμου τῆς σήμερον καὶ δὲν γνωρίζομεν τί θεινὰ προπαρασκευάζει.

Ὁμολογουμένως τὴν ἐπαύριον τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου «ἡ Ρωσία περιουλλέγεται» κατὰ τὴν μετριοπαθῆ φράσιν τοῦ μεγάλου ρώσου διπλωμάτου Ἀλεξάνδρου Γορτσακῶφ. Εἰς τὴν εὐστροφίαν καὶ τὴν διπλωματικὴν καθόλου δεξιότητα τοῦ πολιτικοῦ τούτου ὀφείλει ἡ Ρωσία τὰς νίκας τοῦ πολέμου τοῦ 1878 καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς θέσεώς της ἐν Εὐρώπῃ.

Τὰ σήμερον ἐξελισσόμενα ἐν Εὐρώπῃ γεγονότα συνεχίζουν τὴν ἐκτύλιξιν τῆς κοσμοϊστορικῆς τραγωδίας, ἐν ἣ ἐν μέσῳ ποταμῶν αἱμάτων παίζεται ἡ τύχη τῶν ἔθνων. Ἡ σύγχρονος διπλωματία δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν Εὐρώπην παρομοίως συμφορὰς καὶ παραπληθείας συρράξεως, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἐξέλθουν αἰμάσσοντες καὶ συντρεμμίμοι νικηταὶ καὶ ἡττημένοι. Ἡ διπλωματία δὲν ἠδυνήθη

νά προσανατολισθῆ εἰς ἠθικωτέρας, εἰς εὐγενεστέρας ἀπόψεις τοῦ προορισμοῦ τῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ὑπ' αὐτῆς ἰθυνομένων λαῶν, οὕτως ὥστε ὑπάρχει ἐλπίς μετὰ τὴν λήξιν τῆς αἱματοχυσίας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἔργου τῆς νά ἀναθάλλουν νέαι ἀρχαὶ καὶ νά ἀναστηλωθοῦν νέα ἰδεώδη ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀνθρωπότητος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΛΥΦΕΤΗΣ

Καθηγητῆς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Μυτιλήνης.

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

H. SPERLING

ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΤΕΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

EDGAR ALLAN POE (1809-49)

Ο ΚΟΡΑΞ

Ὁ Πόε εἶνε εἰς τῶν μεγαλειτέρων ποιητῶν τοῦ αἰῶνος. Οἱ στίχοι του ὅπως τοῦ Τέννισον διακρίνονται διὰ τὴν μελωδικιαν των Ὁ Πόε περιγράφει πάντοτε ἀλλοκότους σκηνάς ἀπροσπελάστου φαντασίας. Εἰς τοὺς «Κώδωνάς» του καὶ τὸν «Κόρακα», τὰ ἀριστουργήματά του, συνδυάζει ἀπαραμύλλως τὴν ἔννοιαν μετὰ τῶν ἤχων τῶν λέξεων, τὸ ὅποιον οἰαδήποτε μετάφρασις ἀδυνατεῖ νά ἀποδώσῃ. Εἰς τὸ δεύτερον τῶν ποιημάτων τούτων, τὸ ὅποιον ἀπετόλμησα νά μεταφέρω εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, δὲν θά βραδύνη τις νά ἀνεύρῃ ὅτι ὑπὸ τὴν Λεονώραν του κρύπτονται τὰ ἀγνότατα ὄνειρα καὶ οἱ ἀσύλληπτοι πόθοι τῶσων θνητῶν καὶ ὑπὸ τὸν «Κόρακα» ἡ ἀπηνῆς Μοῖρα, ἣτις πολλάκις μαραίνει καὶ συντρίβει τὴν πραγματικωσιν τῶν ὀνείρων τούτων.

Τῷ φίλῳ Σωτηρίῳ Ι. Φώκῳ

δ. ν. λογογράφῳ

Περὶ τὸ μελαγχολικὸν ποτε μεσονύκτιον, ἐν ᾗ διελογιζόμεν ἐξηγτημένος καὶ κατάνοπος ἐπὶ πολλῶν ἀλλοκότων καὶ περιέργων τόμων λησμονημένων παραδόσεων, ἐν ᾗ ἐκλίνα τὴν κεφαλὴν, σχεδὸν κοιμώμενος, ἤκουσα αἰφνης θροῦν τινα, ὡς νά ἐκτύπα τις ἑλαφρῶς ἐπὶ τῆς θύρας τῆς αἰθούσῃς μου.

«Μήπως εἶνε ἐπισκέπτης τις» ἐψιθύρισα, «ὅστις κρούει ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ δωματίου μου;» Τοῦτο μόνον καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Α! καλῶς ἐνθυμοῦμαι, τοῦτο συνέθη κατὰ παγερόν τινα Δεκέμβριον, ἐν ᾧ ἡ ἀνταύγια τοῦ πυρός ἐν τῇ ἐστία ἀπειργάζετο φάσματα ἐπὶ τοῦ παπέδου, ἐν ᾧ μετ' ἀγωνίας προσέβλεπον πρὸς τὴν αὐγὴν, ἐν ᾧ ματαίως προσεπάθουν νὰ ἀντλήσω ἐκ τῶν βιβλίων μου ἀνακούφισιν τοῦ πόνου, τοῦ πόνου διὰ τὴν ἀπολεσθεῖσαν Λεονώραν, τὴν σπανίαν, τὴν ἀκτινοβόλον κόρην, ἣν οἱ ἄγγελοι καλοῦσι Λεονώραν καὶ τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε τις θὰ ὀνομάσῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ ὁ μετὰξινος, μελαγχολικός καὶ ἄοριστος θροῦς ἐκάστω πορφυροῦ παραπετάσματος μὲ διεπέρα καὶ ἐρρίγουν ἀπὸ φανταστικούς τρόμους, τρόμους ἀγνώστους δι' ἐμὲ προηγουμένως, οὕτως ὥστε διὰ νὰ καθησυχάσω τοὺς ταχεῖς τῆς καρδίας καλμούς ἡγέρθη ἐπαναλαμβάνων: «Μήπως εἶνε ἐπισκέπτης τις, ὅστις ζητεῖ νὰ εισέλθῃ διὰ τῆς θύρας τοῦ δωματίου μου; Μήπως εἶνε ἀργοπορήσας τις ἐπισκέπτης, ὅστις ζητεῖ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ δωμάτιόν μου; Τούτο μόνον καὶ οὐδὲν ἄλλο.

[[Συνηθλον ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ χωρὶς κἀν νὰ διατάσῃ: «Κύριε» εἶπον ἡ «Κυρία» Ζητῶ συγγνώμην, ἤμην ναρκαωμένος τῇ ἀληθείᾳ, ἐν ᾧ σιγηλῶς ἐκτυπᾶτε τὴν θύραν τοῦ δωματίου μου καὶ καθόλου δὲν ἤμην βέβαιος, ἂν οἶς εἶχον ἀκούσῃ. Καὶ ἤνοιξα τότε καθ' ὀλοκληρίαν τὴν θύραν.—Πλὴν τὰ σκοτὴ καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ἐν ᾧ βαθῶς διερεύνων ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἐν ᾧ ἰσάμην πλήρης ἐκπλήξεως, φόβου, ἀμφιβολίας, ἐν ᾧ ὠνειρευόμην ἔνειρα, ἄτις οὐδεὶς θνητὸς ἐφαντάσθη, ἐν ᾧ παγερά σιωπῆ ἐσκέπτεται αἴφνης ἡκούσθη ψιθυρίζομένη ἡ λέξις Λεονώρα, τὴν ὁποῖαν καὶ ἐγὼ ἐτραύλισα καὶ τὴν ὁποῖαν ἐν βραχεὶ ἡ Ἥχῳ ἀπήχησε . . . Λεονώρα αα. Τούτο μόνον καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Μὲ ἀγωνιώσαν τὴν ψυχὴν τότε ἐπανήθλον εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅτε πάλιν προσέπεσον εἰς τὴν ἀκοήν μου κτύπος τις ἰσχυρότερος τοῦ προηγουμένου. «Βεβαίως» εἶπον, «κάτι μυστήριον, τί τὸ ἀλλόκοτον συμβαίνει εἰς τὸ παράθυρόν μου». Καὶ ἄς ἀντλήσω ὀλίγον θάρρος ἵνα τέλος ἐξετάσω τοῦτο. Τί νὰ συμβαίνει;—Πλὴν ὁ ἄνεμος ἦτο καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ὅτε ἤνοιξα τὸ παραθυρόφυλλον καὶ μὲ ποικίλους ἐλιγμούς καὶ πηρσίαι εἰσῆλθεν μεγαλοπρεπῆς τις κόραξ, δημιουργήμα παλαιάτων χρόνων, ὅστις στερρῶς ἄνευ ὑποκλίσεων ἀλλὰ μὲ ὄψιν δεσποτικῆς ἡγεμονίας ἐκάθησεν ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς αἰθούσης μου, ἐπεκάθησεν ἐπὶ τινος προτομῆς τῆς Παλλάδος, ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς θύρας τοῦ δωματίου μου, ἐπεκάθισεν καὶ παρέμενε καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Καὶ τὸ καταμέλαν ἐκεῖνο πτηνὸν ἐπέδρα ἐπὶ τῶν μελαγχολικῶν σκέψεών μου μὲ τὸ σοβαρὸν του πτελισμα. «Ἄν καὶ ἡ κεφαλὴ σου εἶνε λεία, ἄνευ θυσάνου» εἶπον «βεβαίως δὲν εἶσαι θεϊλός, βλο-

σορὲ καὶ ἀρχαῖε κόραξ, ὅστις περιπλανᾶσαι ἀνὰ τὰς ὄχθας τῆς νυκτός». Εἰπέ μοι ποῖον κύριον ὄνομα φέρεις ἀνὰ τὰς σκιεράς τοῦ Πλοῦτωνος χώρας; Καὶ ὁ κόραξ ἀπήντησε: «Ποτὲ πλέον».

Ἐξεπλάγην μέχρι θαυμασμοῦ ὅτι τὸ ἄχαρι ἐκεῖνο πτηνὸν μὲ ἡνώσει, ἂν καὶ ἡ ἔναρθρος φωνὴ του, ἡ ἐγκλειούσα τόσον μέγαν κόσμον, δὲν μὲ διεφώτιζεν ἀρκοῦντως. Ἔτι τείνω νὰ πιστεύω, ὅτι οὐδέποτε παρέστη εὐκαιρία εἰς ἄνθρωπον ζῶντα νὰ ἴσῃ πτηνὸν ἢ ζῶον ἐπὶ προτομῆς λελαξευμένης ὑπεράνω τῆς θύρας τῆς αἰθούσης του τερετίζον τὴν ἐπιφθόν. Ποτὲ πλέον.

Καὶ ὁ κόραξ ἐπικαθήμενος μονήρης ἐπὶ τῆς ἡρέμου προτομῆς ἐπρόφερε μόνον τὴν λέξιν ἐκείνην, ὡς εἰς τὴν μοναδικὴν ταύτην ἀπήχησιν νὰ ἐξωτερρίκευεν τὸ ὄλον τῆς ψυχῆς του. Καὶ δὲν ἐπρόφερε οὐδὲν ἄλλο καὶ δὲν ἐκίνη οὐδὲν πτερόν, μέχρις ὅτου ἤρχισα σιγηλῶς νὰ ψιθυρίζω: «Καὶ ἄλλοι φίλοι ἐπέταξαν μακρὰν μου. Περὶ τὴν αὐγὴν καὶ αὐτὸς θὰ μ' ἀφήσῃ καθὼς αἱ παλαιαὶ ἀποπτώσαι ἐλπιδες μου. Καὶ ἡ αὐτὴ ἡκούσθη πάλιν ἐπιφθόν: Ποτὲ πλέον.

Ἐρρίγησα πρὸ τῆς τόσον ἐπικαιρῶς λεχθείσης ἀπαντήσεως ταύτης. «Ἀναμφιδόλως» εἶπον, «ἐν τῇ ἐπιφθῶ ταύτῃ κείται τὸ ὄλον τῶν γνώσεων τοῦ πτηνοῦ». «Θὰ ἐξέμαθε τοῦτο ὑπὸ τινος ἀτυχοῦς διδασκάλου, τὸν ὁποῖον ἡ Μαῖρα ἀμειλίχτως εἶχε καταδιώξει, εἶχε καταδιώξει τόσον ἀπηνῶς, ὥστε οἱ νεκρικοὶ ψαλμοὶ τῆς ἐλπίδος του νὰ ἀποκρυσταλλωθῶν εἰς τὴν μελαγχολικὴν ἐκείνην ἐπιφθόν Ποτὲ πλέον.

Μάτην προσεπάθουν νὰ δισιδύσω νὰ μαντεύσω τί τὸ ἄχαρι, τὸ ἀπαίσιον, τὸ ἰσχνόν τῶν οἰωνῶν πτηνὸν ἤθελε νὰ δηλώσῃ διὰ τοῦ γοεροῦ ἐκείνου Ποτὲ πλέον. Καὶ ἔμεινα οὕτω ἐν ἐκστάσει χωρὶς ν' ἀπευθύνω οὔτε λέξιν πρὸς τὸν κόρακα, τοῦ ὁποίου οἱ μαρμαίροντες ὀφθαλμοὶ μὲ διεπύρουν μέχρι τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς. Μάτην ἐζήτουν νὰ μαντεύσω τι πλέον, ἐνᾧ ἡ κεφαλὴ μου νωχελῶς ἐπὶ τοῦ χνοῦδος ἰσχνου προσεφαλαίου, τοῦ κατοπτρίζοντος τὸ φῶς τῆς λυχνίας, ἐπὶ τοῦ ἰσχνου προσεφαλαίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ κεφαλὴ ἐκείνης δὲν θ' ἀναπαυθῆ πλέον, ἀ! ποτὲ πλέον!

Αἴφνης τὴν στιγμὴν ἐκείνην μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁ περίξ ἀῆρ καθίστατο ἀρωματωδῆς ἀπὸ ἀόρατόν τι θμύιαμα, ὅπερ ἔφερον τὰ Σεραφεῖμ καὶ ὦν τὰ βήματα σιγηλῶς ἐπέφαινον τὸν τάπητα τῆς αἰθούσης μου. «Δυστυχῆ» ἀνέκραξα, «ὁ Θεὸς σου σοὶ ἐμήνησε διὰ τῶν ἀγγέλων του ν' ἀναμένῃς, νὰ λησμονήσῃς τὰς ἐπανειλημμένας ἀναμνήσεις τῆς Λεονώρας!» «Ὁ ἀπόλαυσον τοῦ καλοῦ τούτου καὶ λησμονήσον τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐκείνην Λεονώραν. Καὶ ὁ κόραξ ἀπήντησε: «Ποτὲ πλέον!»

«Προφήτα» εἶπον, «τέκνον τῆς δυστυχίας, πτηνὸν ἢ θαίμων ἀλλὰ πάντοτε προφήτα! «Ἄν ἐτι εἶσαι ἀπεσταλμένος τοῦ Διαβό

λου ἢ ἂν ἀπλῶς ἐξώκειλες ναυαγήσας ὑπὸ τῆς τρικυμίας, εἰπέ τέλος ἀδιστάκτως ἔαν ἐπὶ τῆς ἐρήμου τῆς μάγου ταύτης γῆς, εἰς τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο εἰς τὸ ὅποιον βασιλεύει ἡ φρίκη, εἰπέ μοι εὐθαρσῶς σὲ καθικετεῦω ὑπάρχει ἐνταῦθα βάλσαμον παρηγορίας;» «Εἰπέ μοι, εἰπέ μοι, σὲ καθικετεῦω». Καὶ ὁ κόραξ ἀπήντησε: «Ποτὲ πλέον».

«Προφῆτα» εἶπον ἐπιμένων, «ἐν ὀνόματι τοῦ οὐρανόου θόλου τοῦ ἀπλωμένου ἄνωθεν ἡμῶν, ἐν ὀνόματι τέλος τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, τὸν ὅποιον ἀμφότεροι λατρεύομεν, εἰπέ εἰς τὴν φυγὴν ταύτην τὴν κατάμεστον θλίψεως ἔαν εἰς τὸν ἀπομακρυσμένον Παράδεισον θά δυναθῇ ν' ἀποσπάσῃ μίαν ἁγίαν κόρην, τὴν ὅποιαν οἱ ἄγγελοι καλοῦσι Λεονώραν, νὰ ἐναγκαλισθῇ μίαν πολύτιμον καὶ ἄκτινοβόλον κόρην, τὴν ὅποιαν οἱ ἄγγελοι καλοῦσι Λεονώραν». Καὶ ὁ κόραξ ἀπήντησε: «Ποτὲ πλέον».

«Ἡ ἐπωδὸς αὕτη ἄς εἶνε τὸ σύνθημα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἡμῶν, πτηνὸν ἢ δαίμων, ὠλόλυξα, σκιρτήσας. Ἐπάνελθε εἰς τὴν τρικυμίαν ἀνά τὰς ὄχθας τοῦ ἐρέθους καὶ μὴν ἀφήσης οὔτε ἐν μέλαν πτερόν σου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ψεύδους, ὅπερ ἡ ψυχὴ σου ἔχει ἀπηχῆσαι. Ἄφες τὴν μοναξίαν μου σεβαστὴν. Ἐγκατάλιπε τὴν προτομήν ταύτην τὴν ἀναπαυομένην ἄνωθεν τῆς θύρας μου. Ἀπόσπασον τὸ ράμφος ἐκ τῶν σπλάχνων μου καὶ φέρε τὸ φάσμα σου μακρὰν τῆς θύρας μου. Καὶ ὁ κόραξ ἀπήντησε: «Ποτὲ πλέον».

Καὶ τὸ ἀπαίσιον πτηνὸν ἀκίνητον ἐτι παρέμενον ἐπὶ τῆς ὄχθας προτομῆς τῆς Παλλάδος, ἀκριθῶς ὑπεράνω τῆς θύρας τῆς αἰθούσης μου μὲ ὀφθαλμοὺς καταπληκτικῶς ὁμοιάζοντας πρὸς δαίμονα πλάττοντα ἕνεира.

Καὶ τὸ φῶς τῆς λυχνίας μου ἔχεεν τὴν σκιάν του ἐπὶ τοῦ θαπέδου καὶ ἡ ψυχὴ μου πέραν τῆς σκιάς ταύτης, ἥτις ἀσταθῶς ἀπλοῦται ἐπὶ τοῦ θαπέδου δὲν θά ὑψωθῇ ποτὲ πλέον.

Σάμος.

ΝΙΚΟΣ Α. ΦΛΕΤΟΡΙΔΗΣ Β. Α.

Ἐταίρος τῆς Λαογραφικῆς ἡμερ. ἑταιρείας

ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΟΝ

Κύριε Εὐμολπίδη

Μεθ' ὅλης τῆς οἰκογενείας μου δέξου τὰς συλλυπήσεις μας.
Αἰωνία ἡ μνήμη της.

Ε. Π.

ΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

O. LINGNER

Ἡ ΨΥΧΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΔΗΝ

ΣΤΟ ΑΝΑΤΟΜΕΙΟ

Απάνου 'στό μαρμαρένιο τραπέζι του 'Ανατομείου είναι εξαπλωμένο ένα πτώμα γυμνό. Είναι εξαπλωμένο εκεί, με τὰ μάτια ανοιχτά και με τὰ χείλη μισοκλεισμένα, έτσι, όπως εὐρέθηκε τῇ στιγμή που ξεψύχῃς.

'Από τοῦ 'Ανατομείου τὸ παράθυρο μπαίνουν ὀλίγες ἀκτίνες τοῦ ἡλίου και σκορπίζουν τὸ φῶς τους στὴν κέρινη μορφή τοῦ νεκροῦ. Φωτίζουν τὸ φυλιασμένο κορμί που ἐπαράδειρε με τὴν ἀρρώστια και πού μέσα του ἐπαλεύανε τόσο καιρὸ δύο μεγάλα στοιχεῖα, ἡ ζωὴ και ὁ θάνατος.

Παίρνω τὸ μαχαίρι και ἀρχίζω νὰ κόβω τὸ πτώμα. Θέλω νὰ βρῶ ποιὰ ἀρρώστια τὸ ξάπλωσ' ἐδῶ. Θέλω νὰ ἰδῶ, με τὰ μάτια τῆς 'Επιστήμης, ποιὰ καταστροφή και ποιὰ ἐρεῖπια ἔκαμε ὁ θάνατος σὸ κορμί ἐκεῖνο.

'Αλλὰ τὸ μαχαίρι τρέμει στὰ χέρια μου. Και ἡ ψυχὴ μου, συναρπασμένη ἀπὸ τὴ μελαγχολικὴ και μυστηριώδη εἰκόνα που παρουσιάζει ὁ νεκροθάλαμος, μελετᾷ τὸ μεγάλο, τὸ ἄλυτο πρόβλημα τῆς ζωῆς.

Και ἐρωτῶ τὰ σβυσμένα ἐκεῖνα μάτια και τὰ χείλη ἐκεῖνα τὰ νεκρά:

Πές τε μου, πές τε μου, πῶς εἶναι ἡ τελευταία ἀναπνοή, πῶς εἶναι ἡ τελευταία στιγμή τοῦ ἀνθρώπου; Τί αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ δταν πλησιάζει στὰ χείλη και ζητάει νὰ πετάξῃ; Πού πάει; Τί γίνεται;....

'Εσύ, πτώμα, θὰ γνωρίζῃς. Πές μου, τί γίνεται ἡ μυστηριώδης ἐκείνη δύναμις, ἡ ζωὴ ἢ, που ἦτο μέσα σου, χυμένη στὰ σπλάχνα σου, κρυμμένη στὰ κύτταρά σου; Σὲ ποιούς κόσμους ἐπέταξε ἡ πνοὴ ἐκείνη, που διατηροῦσε τὴ φωτιὰ τῆς ζωῆς και ἔδινε τὴν κίνησι στὴν καρδιά σου και ἐγεννοῦσε σὸ μυαλό σου τὴ σκέψι και ἔκανε τὴν ὄλη σου νὰ λειτουργῇ τόσο κανονικά, τόσο ἀρμονικά, τόσο θαυμασία; Σὲ ποιούς κόσμους ἐπέταξε; 'Ἐπῆγε νὰ δῶσι τὴ ζωὴ σὲ καμμιά ἄλλη ὄλη ἄλλης σφαίρας ἢ ἐχάθη στὴν ἄβυσσο τοῦ ἀγνώστου και ἐδύσθη σὸ μεγάλο, σὸ μυστηριώδες, σὸ ἀσύλ-

ληπτο 'Απειρο; Τί ἔγινε τὸ πνεῦμά σου; 'Ἐπέταξε ψηλά στοὺς αἰθέρους κόσμους και μένει ἐκεῖ ἀναπαυμένο και ἥσυχο ἢ ἐξηφανίσθη και αὐτὸ με τὸ θάνατό σου;

Τώρα σὲ λίγο τὸ κορμί σου θὰ χωθῇ εἰς τὸ χῶμα. Κι' ἔπειτ' ἀπὸ κάμποσον καιρὸ ὄλη αὐτὴ ἢ θαυμαστὴ μηχανή, ἢ ὅποια λέγεται ἀνθρώπινο σῶμα, θὰ ὑποκύβῃ εἰς τὸν νόμον τῆς φύσεως και θὰ ξεβιδωθῇ και θὰ διαλυθῇ και δὲν θὰ ὑπάρχῃ. Τὸ πνεῦμά σου λοιπὸν τί θὰ γίνῃ; Πάει νὰ ζῆσι ἄλλου πουθενά ἢ ἔνα αἰώνιο μηδενικό θὰ εἶναι ἢ ἀνταμιόβῃ τῶν καθημερινῶν στενοχωριῶν μας και τῶν βασάνων μας;....

Τί με κυττᾷς με τὰ σβυσμένα σου μάτια; Γιατί δὲν μοῦ μιλάς; 'Ὡς ὄλη σὲ γνωρίζω πολὺ καλά τί εἶσαι. Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ μοῦ τὸ εἰπῆς. Κρατῶ τὴ λαμπάδα τῆς 'Επιστήμης και μπαίνω κάθε μέρα στοὺς σκοτεινοὺς λαβυρίθους τῆς μηχανῆς σου. Βλέπω πῶς και γιατί χτυπᾷ ἡ καρδιά σου. Παρατηρῶ μέσα στὸν πνευμονά σου τὸ ὀξυγόνο νὰ ἐνώνεται με τὸ αἷμα και νὰ τοῦ δίνῃ τὴ ζωὴ. 'Ακολουθῶ τὸ αἷμα που μεταφέρει τὴ ζωὴ αὐτὴ εἰς ὄλους τοὺς τροχοὺς τῆς μηχανῆς σου, εἰς ὄλα τῆς τὰ ἐλατήρια. Και θαμπώνω ἀπὸ ἐκπληξί βλέποντας τὸ στρόβιλο αὐτὸν τῆς φθορᾶς και τῆς ἀναγεννήσεως που γίνεται διαρκῶς μέσα στὰ ἐγκατά σου. 'Ἐπειτα, παίρνω τὸ φανὸ μου και τὴ χημεία μου και σπουδάζω τὴ βλάβη τους, τὴν ἀρρώστια τους, τὴν καταστροφή τους. Αὐτὰ ὄλα τὰ ξέρω. Δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ μοῦ τὰ εἰπῆς. 'Ἐγὼ θέλω, διψῶ νὰ μάθω ἀπὸ σέ, ποιὰ εἶναι ἐκείνη ἢ δύναμις που δίνει τὴν κίνησι σὸ τεράστιο, σὸ καταπληκτικό σύμπλεγμα τοῦ ὄργανισμοῦ σου. Θέλω νὰ μάθω ποιὸ εἶναι τὸ πνεῦμα, ἢ ὄρχή, ἢ ψυχὴ, και πού πάει, τώρα, που χωρίστηκε ἀπὸ τὴν ὄλη σου....

Τί με κυττᾷς με τὰ σβυσμένα σου μάτια; 'Εσύ, τώρα που βρίσκσαι 'εξαπλωμένος σ' αὐτὸ τὸ μαρμαρένιο τραπέζι, πιθανὸν νὰ κρατᾷς τὸ κλειδί τοῦ μεγάλου προβλήματος που ἐκούρασε τὸ μυαλό τόσοσων σοφῶν, ἀπὸ τὸν Πυθαγόρα και τὸν 'Αριστοτέλη και τὸν Πλάτωνα, ἔως τοὺς σημερινούς. Γιατί δὲν μοῦ ἀπαντᾷς. Γιατί δὲν σβένεις τὴ δίψα που ἔχει ἡ ψυχὴ μου νὰ μάθῃ τί γίνεται πέραν τοῦ τάφου;

Περνοῦν οἱ αἰῶνες, ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον, και περνοῦν με τὸν πόθο νὰ λύσουν τὸν ἄλυτο κόμπο που κρατεῖ σφιχτοδεμένο τῆς ζωῆς τὸ μυστήριον. 'Ἡ ἀνθρωπότης ὄλη εἶναι χωρισμένη σὲ δύο στρατόπεδα. Και πολεμοῦν, οἱ μισοὶ με τὰ ὄπλα τῆς ὄλης και οἱ μισοὶ με τὰ ὄπλα τοῦ πνεύματος, γιὰ νὰ φτάσουν εἰς τὰ σκοτεινὰ σύνορα που χωρίζουν τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὸ ἄγνωστο. Και πολεμοῦν, και θὰ πολεμοῦν αἰώνιος με τὴ ψεύτικη ἐλπίδα νὰ ὀδύσουν ἀπὸ τὸν κόσμο τὸ μεγάλο ἐρωτηματικό τῆς ζωῆς. 'Αρχισ ὁ πόλεμος με τὴ φιλοσοφία και με τοὺς Συλλογισμούς και ἐξακολουθεῖ, τώρα, με τὴν 'Επιστήμη και με τὸ Πείραμα. Και ποιὸς ξέρει πόσον καιρὸ θὰ βαστάξῃ!

'Ὀχι! Δὲ θὰ τελειώσῃ ποτέ! Θὰ χάσῃ μιὰ μέρα ὁ ἥλιος τὸ φῶς

του και θά παγώσω, και θά σαβανώσω τό μικροσκοπικό αυτό κουκούτσι τοῦ Ἀπείρου, πού τό ὀνομάζουμε Γῆ και ἀπό κάτω ἀπό τό σάβανο αυτό τῆς καταστροφῆς και τοῦ θανάτου θά μείνη αἰώνως κρυμμένο και τῆς Ζωῆς τό μυστήριο.

Τί μέ κυττᾶς μέ τά σβυσμένα σου μάτια; Μή φοβᾶσαι. Δέ θά σέ κόψω. Ἀδιαφορῶ τί εἶχες και ἀπό τί ἐπέθανες. Ἐγὼ θέλω νά μάθω τί ἔγινε ἡ ψυχὴ σου και πού ἐπῆγε όταν ἐπέταξε ἀπό τά πικραμένα σου χεῖλη. Ἐπῆγε νά ζήσῃ ἄλλοῦ πουθενά, ἢ ἕνα αἰώνιο μηδενικό θά εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν καθημερινῶν στενοχωριῶν μας και τῶν βασάνων μας;

Ἀθῆναι

I. B. ΚΑΡΟΚΗΣ
ἰατρός

ΑΠΟ ΤΑ ΛΟΓΑΚΙΑ

ΜΑΚΡΥΑ ΣΟΥ

Στή μοναξιά μου πρόβαλες, μακροξενιτεμένη.
Εὐλογημένη ἢ στράτα σου κ' ἢ στράτα σου ἁγιασμένη.
Τὸν ἐρχομό σου ζούλεψε τό πέρασμα τοῦ Μάη,
πού ἄνθη, χαρές, πουλιῶν λαλιές φέρνει παντοῦ ὅπου πάει.

Μακρυά σου ἡ Λύπη ἀφάνιζε τὰ χρώματ' ἀπ' τὴν πλάση
κ' εἶλεπα τὰ βουνά χλωμά και κίτρινα τὰ δάση.
Ἡ θάλασσα δὲ χάιδευε ἐρωτόπληχτη τὰ βράχια
και δὲ γλυκοναούριζαν οἱ Ζέφυροι τὰ στάχνα.

Μακρυά σου οἱ μέρες μου ἄρρωστες δὲν ἐπαίζαν σὰν πρῶτα
μέ τοῦ Ἥλιου τὰ γκαλιάσματα, τοὺς ἀσπασμούς, τὰ φῶτα.
Ἴσκιοι σκεπάζαν τίς πλαγιές και θάμπη τὰ λιβάδια
και φαίνονταν τὰ δειλινὰ σὰ λυπημένα βράδια.

Μακρυά σου οἱ νύχτες μου εἴτανε σ' ὀδύνη βυθισμένες
κ' εἶχαν μεσάνυχτα ἄχαρα κ' αὐγὲς δακρυοβρεγμένες
—νύχτες θλιπτές κ' ἀτελείωτες....—ὦ ἀτέλειωτα ξενίτσια,
πού δέσμο μέ κρατούσατε στῆς συμφορᾶς τὰ δίχτυα....

Παρθένα ἀγνή. Μοῦ πρόβαλες και μοῦρθες σὰν τὸ Μάη,
πού ἄνθη, χαρές, πουλιῶν λαλιές, φέρνει παντοῦ ὅπου πάει,
και τὴ φωλιά μου ὠμόρφυνες μ' ἀγάπη μυρωμένη.
εὐλογημένη ἢ στράτα σου κ' ἢ στράτα σου ἁγιασμένη.

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΞΟΥΡΙΣΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΙ

Ἐδῶ και σαράντα χρόνια ἔς τὸ Ἀργοστόλι κοντὰ εἰς τὴν ἐκκλησιὰ τοῦ ἁγίου Ἐλευθέρη ἦτο τό σπήτι τοῦ Γερασιμάκη Συγκάκη.

Ἐψηλός, ξηρός, ἐξήντα χρονῶν ὁ Γερασιμάκης, εἶχε παρουσιαστικό ζωντανοῦ ἁγίου και ἀπλότητα μικροῦ παιδιοῦ. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ δὲν εἴλεπε ποτὲ ὅταν ἦτο και ἡ μικροτέρα ἑορτή. Μὲ τὴν καμπάνα πού κτυποῦσεν ὁ Γερασιμάκης εὐρίσκετο

εἰς τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς σταυροκοπούμενος ἕως κάτω. Ἐφ' ὅσον πού νά βάλῃ «εὐλογητὸν» ὁ πατᾶς ἐγύριζεν εἰς ὅλα τὰ κόνισματα ψιθυρίζον ὅλα τὰ ἀπολιτίαι και κοντάκια. Τέλειος τύπος εὐλαβοῦς ὁ Γερασιμάκης, ἐλέγετο «τακουνᾶς» ἀπὸ τοὺς Ἀργοστολιώτες, οἵτινες μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐνοοῦν ἐκεῖνον πού πολυτρέχει εἰς τῆς ἐκκλησιᾶς και πολυσταυρίζεται.

Ὁ Γερασιμάκης εἰς τὸ μετῴο (ισόγειον) τοῦ δῆπατο σπιτιοῦ του εἶχε τὸ μπακάλι-

Μὲ τὴ πρώτη καμπάνα
κό του. Τόση ἦτο ἡ ἀκριθείά του εἰς τὸ ζύγισμα, διὰ τὸν φόβον τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὥστε οἱ μουστερηδές του ἔλεγον ὅτι ζυγίζει κουνιπόξυγκο, διότι δὲν ἐνοοῦσε οὔτε νά πάρῃ οὐ-

τε νά δώση ένα χιλιοστόν τῆς οὐγγιάς περισσότερον ἀπὸ τὸ δί-
κρο. Εἰς κάθε φάσιμα ποῦ ἔδινε, τὸν ἤρχετο κρύος ἰδρώτας, δι-
ὅτι τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐξήτει νά συμβιβάσῃ τὴν ἀκραν δικαιο-
σύνην μετὰ τὴν φιλαργυρίαν, ἥτις τὸν ἐτραῶνε!

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ ἐκορύφωνε τὰς ἀρετὰς τοῦ ἤτο ἡ χριστιαν-
ικὴ ἀφοσίωσις εἰς τὴν τρελλὴν γυναῖκα του, ὅπου ἀπὸ ὑψηλὴν
ἐννοίαν χρέους ἐχάλασε τὸ μαγαζὶ του, ποῦ εἶχεν ἀπὸ τὰ νεά-
τα του ἔς τὸν φόρον καὶ τὸ ἐκουβάλησεν εἰς τὸ μετζάο τοῦ σπη-
τιοῦ του καὶ ἀπὸ ἔμπορος, ἔγεινε μικρομπακάλης ἔς τὴν ἐνορία,
διὰ νά φυλάγῃ τὴν δυστυχεστάτην αὐτὴν γυναῖκα.

Ἡ Συγκάκαινα, γυναῖκα πολὺ νεώτερη τοῦ Γερασιμάκη, με-
ῶμορφο κορμί, ἀνάλογα χαρακτηριστικὰ καὶ χρῶμα καὶ τρίχας
ἰγγλέζας, ἔχασε τὰ παιδιὰ τῆς καὶ ἐτρελλάθηκε!

Ὅλο τὸ ἐπάνω πάτωμα τοῦ σπητιοῦ ἦτο ἔς τὴν διάθεσιν τῆς.
Εἶχε τὰ παράθυρα πάντοτε ὀρθάνοικτα καὶ πῆγαινε καὶ ἐρχόν-
τανε εἰς ὅλες τῆς κάμαρες καὶ συχνὰ ἐσταματοῦσε εἰς τὰ παρα-
θυρα διὰ ὀλίγας στιγμὰς. Εἶχε πάντοτε γελαστὴν τὴν φροσι-
γνωμίαν, μὰ ἀνακατεμένην μετὰ ἓνα περίπαιγμα καὶ μετὰ μίαν τρα-
γικότητα ἀνέκφραστη. Ἐνίοτε ἐμάνιζε τρομερά.

Ὅλη τῆς ἡ ἀγωνία καὶ ἡ προσπάθεια ἦτο νά ἰδῇ ἀπὸ τὰ πα-
ράθυρά τῆς παιδιὰ μικρὰ ποῦ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸν δρόμον.

Ἦνοιεν ἀμέσως τὴν ἀγκαλιά τῆς καὶ ἐφώναζε μετὰ τόνον
δραματικώτατον καὶ συγκινητικώτατον.

— «Ἐλα μάτια μου, ἔλα ψυχὴ μου, ἔλα τζόγια μου! Ἐλα
νά σέ ἀγκαλιάσω, ἔλα νά σέ φιλήσω, ἔλα νά σέ χαϊδέψω! Δὲν
μὲ γνωρίζεις; Δὲν γνωρίζεις τὴν μάννα σου;» κτλ. ἡ δὲ ἔξαψίς
τῆς ἠῦξανεν, ἕως οὗ ἐξηφανίζοντο τὰ παιδιὰ καὶ τότε ἤρχιζεν
ἀτελευτήτους μονολόγους.

Ἐγὼ τότε ἤμουν 10—12 ἐτῶν καὶ ὅταν ἐπερνοῦσα νά ὑπάγω
εἰς τὸ ἰδιωτικὸν σχολεῖον τοῦ Σάρλου, μοῦ ἄρεσε νὰ τὴν ἀκούω,
ἀλλὰ μὴ τὴν ἀντίκρυζα καὶ δὲν ἔβλεπα ἄλλους ἀνθρώπους
εἰς τὴν ὁδὸν μετὰ ἐκνύριε τρομερὸς φόβος, πῶς θὰ κατέβῃ ἡ
Συγκάκαινα νά με φάγῃ καὶ ἐφευγῶ μετὰ γόνατα τρέμοντα.

* *

Τὸ σπῆτι τοῦ Γερασιμάκη ἦτο σχεδὸν κολλημένον εἰς τὴν
ἐκκλησιὰ τοῦ ἁγίου Ἐλευθέρη. Ἐχωρίζετο μετὰ ἓνα στενωτάτον
διάστημα ποῦ δὲν χωροῦσε οὔτε μικρὸ παιδί νά περάσῃ. Εἰς
τὸ στενὸν αὐτὸ τὸ σπῆτι τοῦ Γερασιμάκη, ἀγνωστον διατί, εἶχε
παράθυρα. Ἡ ἐκκλησιὰ τοῦ ἁγίου Ἐλευθέρη, εὐρίσκειτο τότε
εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Ἀργοστολιοῦ καὶ εἶχεν εἰς τὴν μεσημβρινὴν
πλευρὰν τῆς τὸ νεκροταφεῖον τῆς ἐνορίας, διότι τότε ἔθαπτον
τοὺς πεθαμένους καὶ μέσα ἀκόμη εἰς τὰς ἐκκλησίας! καὶ ἀμέ-
σως ἀπ' αὐτὴν ἐξετείνοντο ἐλαιῶνες. Τὸ μέγα ὕψος τοῦ ναοῦ,
τὸ ἀνώμαλον τῆς τοποθεσίας, τὸ νεκροταφεῖον, τὰ πένθημα δέν-
δρα, ἡ μοναξιά καὶ . . . ἡ Συγκάκαινα, ἐπροξενούσαν φόβον καὶ

τὴν ἡμέραν ἀκόμη εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιὰ. Τὴν νύκτα
καὶ μάλιστα τὰ μεσάνυχτα ἔπρεπε νά εἶνε κανεὶς ἀληθινὸς πα-
ληκαρᾶς διὰ νά περάσῃ ἀπὸ τὸ καντοῦνι τοῦ ἁγίου Ἐλευθέρη.

Ἐξαφνα διαδίδεται εἰς τὸ Ἀργοστόλι ὅτι εἰς τὸ στενωτάτον
μέρος ποῦ ἐχώριζε τὸ σπῆτι τοῦ Γερασιμάκη μετὰ τὴν ἐκκλησιὰ
ἐφάνηκε ἓνα ἀνθρώπινον κε-
φάλι ξουρισμένον!

Ἐφάνηκε ἓνα ξουρισμένο κεφάλι.

Ἐκλεισε τὸ μιχαλίκο καὶ
γονατιστὸς εἰς μίαν κάμαραν ἐδιάβαζε διαφόρους ἐξορκισμούς.
Ἡ Συγκάκαινα, βλέπουσα πλῆθος παιδιῶν, ἀφρίζεν. Ὁ κόσμος
καθεκάστην ὄγκουτο πρὸ τοῦ μυστηρίου.

Ἐπῆγα καὶ ἐγὼ πολλάκις νά ἰδῶ ἀλλὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος δὲν τὸ
κατώρθωσα, τέλος κατόπιν ἀγωνιώδους προσπάθειας, εὐρίσκει
ἓνα μεσημέρι καιρόν—διότι ἐπιστεῦετο ὅτι τὸ μεσημέρι καὶ τὰ
μεσάνυχτα ὀργιάζουν οἱ δαίμονες καὶ διὰ τοῦτο ὁ κόσμος ἀπε-
σύρετο—ποῦ ἦσαν ὀλίγιστοι θεαταὶ καὶ πηγαῖνο καὶ στυλῶνο-
μαι εἰς τὸ στενὸν νά ἰδῶ.

Τὸ ξουρισμένο κεφάλι εἶχεν ἐξαφανισθῆ, ὡς πολλάκις τοῦτο
συνέβαινε καὶ ἀναγκάσθηκα νά περιμένω ὥραν πολλήν, ἀλλ' ἐπὶ
τέλους ἐφάνη! Ὅποια φρίκη! Ἀπὸ ἓνα παράθυρον τοῦ ἰσογείου
τοῦ σπητιοῦ ἐπαρουσιάσθη κατὰ τὸ ἦμισον ἓνα μέγα ἀνθρώ-
πινον κεφάλι, ὡσάν ἐξήντα χρονῶν ἀνθρώπου, ὄγκρον, χωρὶς
μαλλιά χωρὶς φρύδια, χωρὶς μουστάκια καὶ γένεια καὶ χωρὶς
ποτέ νά στρέψῃ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας
πάντοτε βλέπον ἔκαμνε διαφόρους μορφασμούς καὶ συνέσπα καὶ
αὐτὸ τὸ δέσμα τῆς κορυφῆς του!

Συχνὰ ἐξηφανίζετο διὰ νά κορυφῶνῃ ἴσως τὴν περιέργειαν
καὶ πάλιν ἐπαρουσιάζετο. Ἡ καρδιά μου ἐκτυποῦσε διὰ νά σπά-
σῃ καὶ εἰς μίαν στιγμὴν ποῦ ἤνοιξε τὸ στόμα του τὸ ἀπαίσιον
κεφάλι, ἐφυγα τρεχάτος χωρὶς νά γνωρίζω ποῦ πηγαῖνο ἀπὸ τὸν
φόβον μου.

* *

Τὸ ζήτημα τοῦ ξουρισμένου κεφαλοῦ ἄρχισε ἐπὶ τέλους ν'
ἀνησυχῆ τούς Ἀργοστολιώτες καὶ ἐφερην ἐπὶ τόπου τὴν ἀστυ-
νομίαν, ἥτις ἦτο τότε δημοτικὴ καὶ τὴν χωροφυλακὴν, ἀλλ' αὐ-

τό, ξυδατός διάβολος, δὲν ἔννοοῦσε νὰ ξεμυτίσῃ ἐνώπιον τῆς δημοσίας δυνάμεως. Ἐχάνετο!

Ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ χωροφύλακες ἀνεστάτωσαν τὸ σπῆτι τοῦ Γερασσιμάκη, ἀλλ' οὐδὲν ἀνεκάλυψαν καὶ ἔφυγον πιστεύοντες ὅτι παρεφρόνησαν οἱ Ἀργοστολιώτες!

Μόλις ἐξηφανίζετο ἡ ἐνοπλος ἐξουσία, τὸ ξουρισμένο κεφάλι εὐγαινε ὡς σαλίγκαρος ἀπὸ τὸ καυκάλι του μορφάζον ἀπαισίως. Ὁ κόσμος ἄφηνε τῆς δουλειῆς του διὰ τὴν τὴν ἰδίῃ. Ἄρχισαν νὰ καταβαίνουν καὶ περίεργοι ἀπὸ τὰ χωριά!

Νέα ἐπιδρομὴ ἀστυνομίας καὶ χωροφυλακῆς εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Γερασσιμάκη,

Ἐφθασεν ἡ Χωροφυλακὴ.

ὅστις ὠλοφύρετο, ἐνῶ ἡ Στυγάκαινα ἐξηκολούθει τὸν συνήθη βίον ἀπαθέστατα. Νέα ἀποτυχία! μὴ μόνον ὅτι ἔσκαψαν καὶ αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῦ ἰσογείου!

Οὐδέποτε ἐγνώσθη τι περὶ τοῦ μυστηριώδους αὐτοῦ ξουρισμένου κεφαλιού, τὸ ὁποῖον τότε μόνον ἐξηφανίσθη, ἄνθρωποι νὰ πηγαίνουν

Βγαίνει σὰν σαλίγκαρος ἀπὸ τὸ καυκί του. ὅταν ἀπηύδησαν οἱ ἄν-

θρώποι νὰ πηγαίνουν

νὰ τὸ βλέπουν! Ἡ ἱστορία τοῦ κεφαλιού διήρκεσε δύο περίπου μῆνας, ἀλλὰ ἡ διάφορες ἱστορίες ποῦ ἔγιναν ἔς τὰ σπῆτια τοῦ Ἀργοστολιοῦ δὲν ἔχουν μετρημὸ, διότι πολλῆς γυναῖκες ἔβλεπον τὸ κεφάλι καὶ ἔς τὸν ὕπνο τους καὶ ἔς τὰ ζύπνια τους! Ἡ μία τὸ εἶδε ἄσπρο, ἡ ἄλλη κόκκινο, ἡ ἄλλη πράσινο! Εἰς τὴν μίαν εἶπε τοῦτο, εἰς τὴν ἄλλην τᾶλλο καὶ παῖε λέοντας.

Ἐπὶ τέλους ἡ δόξα του ἔσβυσε μὲ καιρὸν πολὺν, ἀφοῦ ἐξευτελίσθη εἰς τὸ τέλος καὶ ἔγεινε μορμολύκειο τῶν μητέρων διὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ τους, ὅταν δὲν ἐδιάβαζαν, ἢ δὲν ἤθελαν νὰ πηγαίνουν στὸ σχολεῖον.

Ὁ Γερασσιμάκης διέγνωσεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κεφαλιού «πειρασμὸν» τοῦ διαβόλου, ὅστις (μὴ ὑποφέρων τὴν ἰώθειον ἰσομνην τοῦ μάρτυρος) προσεπάθει νὰ τὸν ἀποκρούῃ ἀπὸ τὴν

Διαβολικὴ συνεργεῖα γιὰ νὰ μὴ πηγαίνῃ ὁ κόσμος στὴν ἐκκλησία.

ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἐλευθέρη καὶ νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὴν δυστυχισμένην γυναῖκά του!

Ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἠμπορῶ νὰ εὔρω καμμίαν ἐξηγήσιν διότι ἡ φάρασα δὲν ἔχει θέσιν εἰς τόπον τὸν ὁποῖον ἐπιμελῶς καὶ πολλάκις ἐξήτασε καὶ ἀνεστάτωσεν ἡ δημοσία δύναμις, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ σχηματίσῃ οὔτε καὶ ὑποψίαν ὅτι ἐκρύπτετο κάποιος κατεργάρας. Ἀληθῶς τὸ στενὸν ὑπῆρξεν ἀπάτητον, διότι δὲν ἔχωρει νὰ περάσῃ οὔτε μικρὸ παιδί, ἀλλὰ ὅταν ἐγένοντο αἱ ἐρευναι μέσα εἰς τὸ σπῆτι, οἱ περίεργοι ἔβλεπον εἰς τὸ στενὸν καὶ τὸ παραμικρὸν δὲν ἐφάνη.

Ὅστε πρέπει νὰ παραδειχθῶμεν ἢ τεραστίαν αὐθυποβολήν, ἢ . . . ὅτι εἶχε δίκαιον ὁ Γερασσιμάκης!

Μ' ἀπέμεινε μυστήριον.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ

ΚΟΣΜΑΣ ΑΓΙΟΠΑΥΛΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΕΘΑΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΟ ΣΤΑΝΙΟ

Γ'Ραίαν ἀληθῶς συμβολὴν παρέχει εἰς τὸ Μικρασιατικὸν ἔφρετος ὁ ἐκ τῶν διαπρεπῶν τῆς νήσου μας ἐπιστημόνων κ. Γεώργιος Καρατζᾶς, διδάκτωρ τῆς Φιλολογίας καὶ τοῦ Δικαίου, διὰ τοῦ κάτωθι χαριτωμένου διηγήματός του. Ὁ κ. Καρατζᾶς καὶ ὡς δημοσιογράφος ἀλλὰ καὶ ὡς λογογράφος καὶ διηγηματογράφος εἶνε ἀριστοτέχνης τῆς γραφίδος. Τὰ διηγήματά του γραμμένα εἰς καθαρὰν δημοτικὴν γλῶσσαν ζωγραφίζουσι παραστατικώτατα τύπους καὶ εἰκόνας εἰλημμένας ἐκ τῆς ζωῆς μετ' ἰδιάζουσας χάριν. Κρίμα ὅτι δὲν ἀφωσιώθη καθ' ὅλοκληριαν εἰς τὸ διήγημα καλλιερῶν τὸν δύσκολον αὐτὸν κλάδον τῆς λογοτεχνίας, εἰς τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐσημείωσεν ἐπιτυχίας καὶ εἰς ὃν θὰ ἀνεδεικνύετο εἰς ἐκ τῶν πρώτων διηγηματογράφων μας, ὁποῖος καὶ πράγματι εἶνε. Τὸ ἡμερολόγιον μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς καὶ ὑπερφηανείας κοσμεῖ τὰς σελίδας του διὰ τοῦ κάτωθι ὄραίου διηγήματός του].

Καλόμοιρος τόπος τὸ χωριὸ τὸ Κοτσιφοχώρι! Καλόμοιρος καὶ καλογραμμένος γιὰ τὰ μεγάλα κολοκύθια ποῦ ἔκαναν τὰ μπουστάνια του καὶ τὰ προκομμένα κεφάλια ποῦ ξεφυτρῶνανε ἀπὸ τάρχοντικά του γιὰ τοὺς ξέχρωρους πολιτικούς ποῦ ροβολοῦσανε μέσα στὰ καλντιρίμια του καὶ τὶς λιγερῶφνες βαρθακοῦδες ποῦ μέσα στὶς χλοερές ρηματιές του τραγουδοῦσανε τὸν αἰώνιον ὕμνον τῆς τεμπέλικης ζωῆς. Αἱ καημένη Τεμπελιά! Ἄν ἦσουν σὲ ἄλλα χρόνια πόσους βωμοὺς καὶ πόσα ἀγάλματα θὰ σοῦ ἔστηνε τὸ Κοτσιφοχώρι!

Εἶπαμε καλόμοιρο καὶ καλογραμμένο χωριὸ τὸ Κοτσιφοχώρι καὶ πειὸ πολὺ τώρα κοντά, γιὰτὶ ὅσα ἀγαθὰ δὲν ἐπροφτάσανε νὰ του κάμουν οἱ πολιτικοὶ του, πιχειριστήκανε νὰ του τα δώσουν «οἱ διάφοροι συλλόγοι» ποῦ ἀνθρωποὶ ποῦ ξέρανε ἀπὸ τὰ τέτοια σκαρώνανε μετ' ὅσην εὐκολία μεδση θίνανε καὶ μιὰ μαχαϊριά σὲ ὅποιον

δὲν ἐσυφωιοῦσε μετ' αὐτὴν ἢ μετ' αὐτὴν τὴν οὐρανοκατέβατην ἰδέαν τους. Πάντα στὸ Κοτσιφοχώρι οἱ ἰδέες εἶναι οὐρανοκατέβατες. Ἔτσι ἐγίνηκε «Φιλοδασικὸς Σύλλογος» καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἢ φωτιά κατεβαίνοντας ἀπ' τοὺς λόγγους τοῦ βουνοῦ κόντεψε νὰ κάψῃ καὶ τὴν ἄμμο τῆς θάλασσας. Ἐγίνηκε «Γεωργικὸς» καὶ οἱ νοικοκυραῖοι τοῦ χωριοῦ ἔτσι γιὰ συγύρι ξερριζῶνανε καὶ τὰ δέντρα ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ καὶ οἱ σπιτικές γίδες παίρνανε τὸν ἀγέρα τους μέσα στοῦ κοσμάκη τοὺς κήπους χωρὶς βέβαια νὰ καταδεχτοῦνε νὰ κοιτάξουν τριγύρω τους, ὅχι νὰ ταμπήσουν τίποτε. Χριστός καὶ Παναγία! Τέτοιο πρᾶμμα; Καὶ τότε γιὰτὶ εἴχαμε τὸν Γεωργικὸ Σύλλογο; Τέλος πάντων.

Ἔνας καλὸς καὶ θεοφοβούμενος Κοτσιφοχωρίτης, ὁ Στέλιος ὁ Μακροχέρης μετ' ὀνόμα, ἀφ' οὗ κείνη τῆ χρονιά ὡς δεκατάρης τοῦ λαδιοῦ τὰ κατάφερε νὰ κάμῃ ὁ κοσμάκης 263 Μεγάλες Παρασκευάδες μὴ ἔχοντας λάδι νὰ λαδώσῃ τὰ κουκκιά του, βλέποντας πῶς ἀπ' τῆ μεγάλη ἐγκράτεια τὸ χωριὸ εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ κάποιον περιθάλψῃ ἔστω καὶ γιὰ τὸ τελευταῖο κι' ἀγύριστο ταξεῖδι ἐσκάρωσε ὅσο ποῦ νὰ πῆς κρεμμύδι τῆ Φιλόπτωχων Ἀδελφότητα οἱ «Ἄγιοι Ἀνάργυροι» βοήθειά μας.

Τὶ διάβολο λέγαγε στὸν ζαδόκοσμο ὁ Μακροχέρης καὶ τὰ κείρια του δὲν ἔξρω. Τὸ βέβαιο εἶναι πῶς στὸ Κοτσιφοχώρι γίνονται αὐτὰ τὰ παραξένα. Κεῖνονε ποῦ ἄν τον βάνης νὰ σου φυλάξῃ ἕνα σπῆτι σοῦ τὸ κάνει Γῆ Μαδιάμ οἱ Κοτσιφοχωρίτες τὸν βρίσκουν ἄξιο γιὰ Δήμαρχο, γιὰ Ἵπουργο, γιὰ Σουλτάνο. Τὸν κλέφτη τὸν κείνουνε ταμία, στοῦ φεύτῃ τὰ λόγια ἀμάνουνε, κείνονε ποῦ χτίζει λιμάνια ἀπάνω στοῦ βουνοῦ τὰ σύρραχα τὸν θεωροῦνε χίλιες πῆχες πειὸ μέγαλον ἀπὸ τὸν Λεσσέφ, καὶ κείνονε ποῦ τους λέγει, πῶς θὰ τους κάμῃ νὰ πεταλῶνουν τὰ κουνούπια καὶ μ' αὐτὰ νὰ λωνίζουσι τὰ κριθάρια τους τὸν λογιᾶζουσι κἄτι παραπάνω ἀπὸ τὸν Μωῦση, ὅταν κατέβασε ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὸ μάννα. Κοτσιφοχώρι εἶναι αὐτὸ, δὲν εἶναι παίξε γέλασε.

Ἔτσι τὸ λοιπὸν καὶ τότε κείνοι ποῦ ἀπ' τὰνάλαδο κουκκί εἶχανε πᾶει μέσα τὰ κοιλιακά τους κάθε βδομάδα κόβοντάς το ἀπὸ τὸν τοῖχο πληρώνανε τὸ γροσάκι τους εἰς τὸ ταμεῖο τῆς Φιλόπτωξης.

Φασοῦλι φασοῦλι γέμισε τὸ σακκοῦλι τῆς ἀπὸ γροσάκια σὲ λίγον καιρὸ, τόσο ποῦ ὁ Μακροχέρης βλέποντας πῶς γινότανε καλούτοιχη μαχειριά ἀπεφάσισε νὰ τὰ ξεκοκκαλίσῃ ὅπως ὅπως. Ὁσο πιθέξιος ὄμως καὶ νὰ ἦτανε δὲν τα κατάφερε νὰ βρῇ τρόπο νὰ καταφέρῃ τὸ σκοπὸ του. Ἔτσι στὰ καλά καθούμενα νάπλωσῃ τὰ ξεράδια του δὲν ἦτανε εὐκολο. Ἦθελε καὶ τὴν κοιλιὰ του νὰ γεμίσῃ καὶ τὴν ὑπόληψή του νὰ δυναμώσῃ, ὅπως τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι, ποῦ ὅσο κλέβανε ἔτσι μὲν τρόπο ἄλλο τόσο πληθθαῖνε κι' ἢ ὑπόληψή τους.

Ὅλο τὸ πᾶν ἐκ τοῦτον τὸν κόσμο εἶναι ὁ τρόπος, παλληκάρια μου, ἔλεγε ὁ Μακροχέρης. Μὲ τὸ καλὸ καὶ πάρε τὴν ψυχὴ μου.

Ἦτανε πολὺ φιλότιμο τὸ Κοτσιφοχώρι μὴ του πατήσης τὸ Ζου-

νάρι, πρόσχε' νά τοῦ τὸ πάρης μάλιστα μὲ γειά σου καὶ χαρά σου.

— Τὶ διαβολότοπος εἶνε τοῦτος, ἔλεγε μὴν ἡμέρα καθούμενος κάτω ἀπὸ τῆς κληματαριάς τὸν ἥσκιο μέσα στὴ Ρούγα ὁ μουσικολογιώτατος κύριος Καλαμπόκης ὁ πρωτοφάλης τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ. "Ἀλήθεια διαβολότοπος" πᾶνε δυὸ μῆνες τώρα σωστοὶ ποῦ δὲν ἐπέθανε κανένας νὰ πάρουμε κανένα παλιοθύραγκο. Αὐτὰ εἶναι καὶ μᾶς τὰ τυχερά μας. Νὰ καρτερῆς μονάχα ἀπὸ τὸ φωρομηλιάτικο θὰ γένης "σάν τάχαμνά γελάδια ποῦ εἶδε στὸν ὕπνο του ὁ Φαραῶς τὸν παλιὸ καιρὸ κι' ἀποχτύπησε. Νὰ πεθαινῆ δὰ καὶ κανένας. Αἱ καημένα χρόνια καὶ ποῦ εἴσαστε! "Ἡμῶνα παιδι ἀκόμα φαλλάκι στὸ Τζουμπαλι στὴν Πόλη ποῦ ἔπεσε τὸ μεγάλο θανατικό, ἢ χολέρα. Καὶ δὲς του καὶ κουδαιλούσαμε πᾶσα μέρα. "Ἐγὼ σήκωνα τὸ Σταυρὸ καὶ ὁ δάσκαλός μου μόνο ποῦ μουρμούριζε κανένα "Ἄγιος ὁ Θεὸς μέσα στὸν καταπιόνα του κι' ἔπαιρνε τοῦ κόσμου τὰ μετζίτια. Αἱ καημένα χρόνια! "Ἄς μὴν εἶναι, βρέ ἀδερφέ, καὶ χολέρα" ἄς εἶναι καὶ βλογιά" τύφος τὸ λίγο λίγο νὰ γίνεται κάποιο ξεμοῦδιασμα. Δύσκολα χρόνια φτάσαμε . . . ὁ Θεὸς νὰ βάνη τὸ χέρι του.

"Ὁ Μακροχέρης ποῦ καθότανε λίγο παρακει καὶ βασάνιζε τὸ μυαλό του νὰ βρῆ τρόπο νὰ βουτήξῃ τὸ σακκοῦλι μὲ τὰ γροσάκια τῆς Φιλόπτωχης ἀκούοντας τὸ φιλανθρωπικὸ παραμῆλημα τοῦ μουσικολογιώτατου τοῦ Καλαμπόκη ἀνετρίχιασε ἀπ' τὴ συγκίνησή του. "Ὁ 'Αρχιμήδης, λένε, πῶς ἀπ' τὸ χύσιμο τοῦ νεροῦ, ὅταν μπῆκε στὸ μπάνιο του ἀνακάλυψε τὴν περίφημη φυσικὴ ἀρχὴ ποῦ ὡς τὰ σήμερα μὲ τὸ ὄνομά του λογίζεται. "Ὁ Νεύτωνας πῶς ἀπ' τὸ πέσιμο τοῦ μῆλου ἀπ' τὴν μηλιά ἤρθε τὸ φυσικὸ νόμο τῆς παγκόσμιας ἔλξης. "Ἐτσι κι' ὁ Μακροχέρης ἀπ' τὸ παραμῆλημα τοῦ Καλαμπόκη βρῆκε τὴν τρύπα ποῦ θὰ ἔχωνε τὰ δάχτυλά του νὰ ψειρίσῃ τῆς Φιλόπτωχης τὰ φτωχόγρασα.

"Ἐπρεπε νὰ πεθάνῃ ἕνας φτωχὸς ποῦ νὰ μὴν ἔχῃ τὰ θαφτικά του. "Ἐπρεπε βέβαια, μὰ ἔλα ποῦ δὲν ἀπέβαινε κανένας.

— Φτάψυχοι εἶνε ἀνάθεμά τους, ἔλεγε μονάχος του ὁ Μακροχέρης- κανένας δὲν φοφολοῖ.

Τὸ σκεδίο του ἦτανε καμωμένο, μόνο ὁ πεθαμένος ἔλειπε κι' αὐτὸ τὸ πρᾶμμα τοῦ ἔσφιγγε τὸ καρῦδι νὰ τον πνίξῃ. Γι' αὐτὸ πῆγε νὰ πετάξῃ ἀπ' τὴ χαρά του τὴν ἡμέρα ποῦ ὁ Καλαμπόκης, γιατί εἶχε κι' αὐτὸς τὴν ἔννοια γιὰ τὰ τυχερά του, τοῦ εἶπε, πῶς ὁ Νικόλας ὁ Μηρομέλης ἦτανε τοῦ θανατᾶ καὶ μὴν τὰ ρωτᾶς τὰ χάλια του. Φτώχεια καὶ τὸν γονέων. Ἐένος ποῦ δὲν ἤξερε κανένας ἀπὸ ποῦ βραστᾶ ἢ σκούφια του, ὀλομόναχος σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, κανένας δὲν εὕρισκότανε νὰ τον παρασταθῆ μὴδὲ τὸ μνημά του νάνοιξῃ.

Β.

"Ἐτρεξε μαλλιὰ κουδάρια ὁ Μακροχέρης παίρνοντας μαζί του

καὶ τὸν Καλαμπόκη νὰ ἰδοῦν τὸν ὑποψήφιο ταξειδιωτὴ γιὰ τὸν ἄλλον κόσμον. Σ' ἓνα βρωμῶσιπο στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ βαρειαρ-
ρωστος κοιτότανε ὁ Μησεμέλης. Κάποιες γυναῖκοιλες τῆς γειτο-
νιάς ἀπὸ κείνης ποῦ παντοῦ βρίσκονται ἔτσι ψυχικάρως κάπου κά-
που τὸν ἐπαραστέκανε τὸν ἄμιτρο ὅτι μποροῦσαν νὰ μὴν πάη
ἔτσι ὡς ἀνὰ σκελὴ στὸ δρόμο. Μὰ τί νὰ σοῦ κάμουνε κι' αὐτὲς οἱ
φτωχικές. Ποιὰ νὰ του πάη ἓνα ἀγὸ καὶ ποιὰ μιὰ καταποσιὰ γά-
λα κόβοντάς το ἀπὸ τὸ παιδί τῆς μ' αὐτὰ ὅμως ἡ ἀρρώστεια
δὲν νικιέται. Γιὰ τοῦτο οὐλες αὐτὲς οἱ πονόφυχες κείνη τὴν ἡμέρα
βλέποντας τὸν Μακροχέρη καὶ τὸν Καλαμπόκη νὰδρασκελοῦνε τὴν
πόρτα τοῦ Μησεμέλη χαρήκανε μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς καὶ θὰ φέξῃ
γιὰ τὸν φτωχὸ τὸν ἀρρωστο.

— Σιχαμένη ἀρρώστεια αὐτή, εἶπε ὁ Μακροχέρης παίρνοντας
καμάρι νιστόρου τῆς Πάντοβας, σιχαμένη καὶ κολλητική' στένος,
παιδί μου, τὸ στένος θέλει προφύλαξη

— Καλὲ κύρ Μακροχέρη, τὸ στένος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τὸ ἔχει
ἀπ' τὰ νειάτα του' κἀνένας δὲν ἐκόλλησε, εἶπε μιὰ γειτόνισσα.

— Λάθος ἔχεις, κυρὰ μου' ἐκόλλησε καὶ παρακόλλησε' δὲν ξε-
ρεις ἀπὸ ἐπιστήμη' πρῶτα πρῶτα ἐπαθε τὸ φλεμόνι του' ὕστερα τὸ
λαροῦγκι του, ὁ σταφυλίτης του, ἡ καρδιά του, τὸ σκελετό του, ἡ
σπλήν του, τὰ νεφρά του, τὸ στομάχι του, τὸ ἔγκρι του, τὸ κυ-
λοράχι του' ὅλα πέρα καὶ πέρα. Βάζω στοίχημα' ἂν δώσῃ ὁ Θεὸς
καὶ πεθάνῃ, τὸν σκίζουμε καὶ τότε βλέπεις . . .

— Καλὲ τί μου λέεις; ὁ ἄνθρωπος ἦτανε ἀρρωστος, μὰ δὲν εἶναι
καὶ πρώτη φορά' τώρα παραγίνηκε ἀπ' τὴν πείνα' ἂν εἶχε λιγάκι
νὰ ψυχοπιαστῇ ὁζπαίρνε τὰπάνω του δὲ δυὸ τρεῖς μέρες . . .

— Καθόλου δὲν ἔχεις δίκιο, κυρὰ μου' αὐτὴ ἡ ἀρρώστεια θέλει
νηστεία πολλή. Δὲν πήγες στὴν Ἐκκλησία' δὲν ἄκουσες τί εἶπε ὁ
Ἰησοῦς Χριστός—κι' ἔκαμε τὸ σταυρὸ τοῦ ὁ Μακροχέρης—βοή-
θειά μας' ὁ Χριστὸς εἶπε: τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐκπερεύεται εἰμὴ ἐν
προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἐλοῦφαξε ἡ γυναῖκοῦλα' ἀπ' οὗ τῶλεγε ὁ Μακροχέρης καὶ τὸ
εἶπε κι' ὁ Χριστὸς, δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ εἶναι ἔτσι.

— Δὲν σου λέω, μπορεῖ νὰ γένη καὶ καλὰ ὁ ἀρρωστος' μὰ ἂν
δώσῃ καὶ θελήσῃ ὁ Θεὸς νὰ τονε πάρῃ, νὰ μας δώσете χαμπάρι.
Εἶναι κρίμα νὰ πάη ἔτσι ἀδιάβαστος ὁ ἄνθρωπος στὸν ἄλλον κό-
σμο. Θὰ ἦτανε κι' αὐτὸς πέντε παραδιῶν ἄνθρωπος. Ὅλα ὅλα,
μὰ πρέπει καὶ συμπονοῦμε τὸν πλησίον μας...

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ κύριος Μακροχέρης κι' ὁ κύριος Καλαμ-
πόκης τελειώσανε τὴν φιλανθρωπικήν τους ἐπισκεψὴ καὶ ἀναχωρή-
σανε μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ἂν ἐβραδυάζοντανε ὁ ἀρρωστος τὸ δίχως
ἄλλο δὲν θὰ ξημερωνόντανε.

Τοῦ κάκου ἡ ἐλπίδα τους. Καὶ μιὰ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς καὶ πέντε
μέρες περῶσανε κι' ὁ Μησεμέλης ποῦ νὰ τα τεντώσῃ. Τοῦ Μα-
κροχέρη τοῦ γίνηκε καρφί. Νὰ μὴ πεθάνῃ; Τί διάβολο;

Ἐπὶ τέλους ἓνα ἀπόγευμα τοὺς εἶπανε πὼς ψυχομαχοῦσε. Μαλλιὰ

κουδάρια τρέσανε εὐτὺς οἱ φιλόπτοιχοι νὰ ἰδοῦν. Κάτι γινότανε μὰ
ἀκόμα ὄχι τελειωτικό. Κάπου καὶ ποῦ ἔγνεφε νὰ του ζωῶσαν νε-
ράκι νὰ πιῇ. Μόνο ποῦ δὲν ξεφώνιζε τοὺς διαβόλους ποῦ χοχλά-
ζανε μέσα στὴν κοιλιὰ τοῦ ὁ Μακροχέρης. Νὰ μὴν πεθάνῃ ὁ πα-
λιάνθρωπος!

Ὡς τόσο γιὰ νὰ βρισκεται στὸν καλὸ τὸ δρόμο καὶ στὸ καλὸ
μελέτημα πήγε στὸν Πάρεδρο τοῦ χωριοῦ νὰ πάρῃ τὴν ἄβεια τῆς
θανῆς.

—Μὰ ἀκόμα δὲν ἐξεψύχησε ὁ χριστιανός, τοῦ εἶπε ὁ Πάρεδρος.

—Αἰ καὶ τί μὲ τοῦτο; εἶπε ὁ Μακροχέρης. Μπορεῖ τοῦ λόγου
σου νὰ πᾶς στὸ ζευγάρι σου ἢ στὸ μαντρί σου, ποῦ νὰ τρέχωμε
γέρον ἄνθρωπο νὰ σὲ καταβάζουμε ἀποκεῖ. Ἐγὼ μὰ τὸν Ἄϊ-Γεώργη
ζὲ λυπῶμαι νὰφίγης τίς δουλειές σου καὶ νὰ τρέχῃς γιὰτί πέθανε
ὁ ἓνας παλιάνθρωπος ἢ γιὰτί γεννιήθηκε ὁ τάδε μούλος. Ἡμεῖς οἱ
νοικοκυρατοὶ πρέπει νὰ ἔχωμε φόβο Θεοῦ καὶ νὰ μὴ βάζουμε τίς
ἀρχές σὲ σκοτούρες.

Ὁ γέρο-Πάρεδρος θαμμάζοντας τὴ διακρίση τοῦ Μακροχέρη ἔ-
δωκε τὴν ἄβεια τῆς θανῆς τοῦ Μησεμέλη πρὶν νὰ πεθάνῃ.

Ὁ Καλαμπόκης πειὸ ὑπομονητικὸς ἔπιασε καὶ γύρισε τὸν ἀρ-
ρωστο ἡλιόβγαλμα βεβαιώνοντας πὼς ἀγγελεύεται πλειὰ, καὶ βγά-
ζοντας ἀπ' τὸν κόρφο του τὸ ψαλτήρι ποῦ τὸ σήκωνε μαζί του
τόσες μέρες ἔπιασε νὰ διαδύξῃ μερικὰ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός». Ἐτσι
ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρρωστοῦ βγαίνει πειὸ εὐκολὰ' εἶται λευτερώνεται ὁ ἄν-
θρωπος ἀπὸ τὰ κρίματα καὶ τὰ ἐπίγεια βράσανα του.

Σὲ καρμύση ὥρα κι' ἀφοῦ ἐκαλάθησε πεντέξῃ καθίσματα ὁ Κα-
λαμπόκης, ὁ ἀρρωστος ἔκλεισε στὰ καλὰ τὰ μάτια του καὶ ἡ
ἀναπνοὴ τοῦ ἐφάνηκε ἐλόττελα κομμένη. Σ' αὐτὴν τὴν καλοσημα-
διὰ ἐνθουσιασμένος ὁ Καλαμπόκης ἀψῆσε τὸ διάδασμα, εἶπε στίς
γυναῖκες ν' ἀνάψουν ἓνα κερί, νὰ βάλουν φωτιά στὸ θυματιὸ καὶ
μιὰ καὶ δυὸ δλόχαρος πετάχτηκε ὄξω.

Ὅπως τὸν εἶδε ὁ Μακροχέρης νὰ βγαίη τοῦ ἔκαμε νόημα μὲ
τὰ μάτια. Ἦτανε σκασμένος ὁ ἄνθρωπος νὰ καρτερῇ τόσην ὥρα.

—Ξερός, καρούμπα, τοῦ φώναξε ὁ Καλαμπόκης.

—Ὄψ, δόξα σοι ὁ Θεός, εἶπε ὁ Μακροχέρης καὶ πήρε δρόμο.
Σάβανο, ρούχα γιὰ τὸν πεθαμένο, σαβανώτρα, ὅλα στὴ στιγμὴ
βρεθήσανε καὶ σὲ λίγο ὁ Μησεμέλης καὶ μ' ἓνα γαρούφαλο στὸ
κάθε ριζαῦτι του ἦτανε μὲ τὰ ὄπλα του μορφοτοιασμένος γιὰ τὸν
ἀγύριστο.

Σὲ καρμιῶν ὥρα μεγάλη παράταξη ὄξω ἀπ' τὸ φτωχόσιπο τοῦ
μακαρίτη ἀρμαθιάστηκε. Ξεπτέρυγα, σταυροί, φλάμπουρα, ἀσπρο-
τυμένα ἀγιόπαιδα, παπάδες, ψαλτάδες, κόσμος Φιλόπτοιχος κι' ὁ
Μακροχέρης Ἀρχιφιλόπτοιχος στὰ μέσα καὶ στὰ ὄξω τρέχοντας
παντοῦ, κοιτάζοντας τὰ πάντα, ἰεροποιούμενος μὴν τύχῃ καὶ λείψῃ
τίποτα, μὴ δὲν εἶναι ὅλα στὴ θέση του.

—Χαρὰ στὴ ψυχὴ του, λέγανε οἱ Κοτσιφοχωρίτισσες, ποῦ βλέ-
πανε τὴν τόση προθυμίαν τοῦ Προέδρου τῶν Φιλοπτόχων. Καλόμοι-

ρος που τρέχει για το καλό ή ψυχή του θά τωβρη εν ώρα κρίσεως.

Γ.

“Ωρα, παιδιά, λέει ο Μακροχέρης.

Ευτός τέσσεροι παραστεκόμενοι κρεμανταλάδες χασομέρηδες, από κεινούς που με τα τέτοια δικηολογούν την τριπελιά τους, ετρέφανε μέσα με τον ένοριτή παπά του συχωρεμένου κι ένα παιδί βαστώντας το σταυρό κι’ αφού έκαλαθιάσανε το τρισάγιο, άρπάξανε το κασόνι και σηκώσανε το λείψανο. Την ώρα που πήγαινε να ξεκινήσουν, το κεφάλι του πεθαμένου έγειρε κατά το ένα μέρος. Πολλοί που το είδανε κοιταχτήκανε στα μάτια και έστράβωσαν τα χείλια τους σαν να λέγανε: Τι πεθαμένος είνε τούτος; άκόμα δεν έρράβδωσαν το κορμί του.

“Ο Μακροχέρης που παντού και εις όλα ειχε το μάτι του πήρε μυρωδιά το τί έτρεχε. Είδε και το μετατόπισμα του κεφαλιού του πεθαμένου, είδε και των παραστεκόμενων τα νοήματα...

Της άρρώστειας είναι, φώναξε! αυτή παραλίζει το σώμα, δεν το ραβδώνει’ σαν τις άλλες. Μόνο πειό γλήγορα μη μάς σπάση ο νεκρός κι’ έχομε άλλα βάσανα. Της άρρώστειας είναι.

“Ετσι λοιπόν ο Μησεμέλης έξεκίνησε απ’ το σπητάκι του κανώντας ζερβά δεξά το κεφάλι του’ σαν να ήθελε να βλέπη κατά παντού τα ρεζιλίκια που γινόντανε για το λογαριασμό του.

“Ο Καλαμπόκης καταξέσκιζε με όλη τή δύναμη των φλεμονιών του ένα “Άγιος ο Θεός κατά πως τάκουσε, λέει, απ’ το δάσκαλό του το Τζουμπαλί στ’ άξέχαστα κείνα χρόνια της χολέρας, που τόσα τυχαρά είχανε οι ψαλτάδες, κι’ ο Μακροχέρης ζοπίσω απ’ το λείψανο παραφύλαγε με πολύ καρδιοχτύπι το άδιάκοπο κείνο παρακύλημα του κεφαλιού του πεθαμένου, που φαινότανε σαν να τον έκορογίλευε και σαν να τον εφοβέρηζε.

—Μπá ανάθεμά σε μασκαρά, που να τραυήξουν οι διαβόλοι τή ψυχή σου’ μουρμούριζε πίσω από τα δόντια του ο καλός άνθρωπος. “Ο διάβολος μπήκε μέσα σου και μου κουνάε το ξερό σου; Σκάσε λοιπόν’ στάσου ίσα. Δεν βλέπεις πόση παρηγία σου γίνεται. Βρέ τριπελόςκυλο, είδες στον ύπνο σου καμμιά φορά αυτές τις δόξες και μου κουνάε το κεφάλι σου; Ξορκίζω σε, άκάθαρτο.

Τέλος πάντων κουβαλήθηκε ο Μησεμέλης στην Έκκλησία. “Εκεί του ψάλανε με πολλή κατάνυξη τον “Αμωμο και τις άποδέλοιπες παρηγοριές της θρησκείας και μετά το Ευαγγέλιο ο σοφολογιώτατος δημοδιδάσκαλος του χωριού κύριος Φαγκρής άνασηκώνοντας ψηλά τή σέλλα της βράκας του, σαν το καιρό που πηδούσε τα κατσάβραχα, όταν ήτανε καταικικλέφτης, του έβγαλε λόγο, που έπασχιζε να κάμη τον κόσμο να πιστέψη πως άξίζει κανένας να καταντήση’ σαν το Μησεμέλη για ναλόψη τις τιμές και τις δόξες που τον έφιλοδώρησε ο Μακροχέρης. Κρίμα που δεν τον έχουμε όλον αυτόν τον λόγο του σοφωτάτου εκείνου δασκάλου! “Ε-

το σ’ αυτόν τον έρημο τον κόσμο χάνονται τέτοια άτίμητα έργα Κάτι άκρες μέσες πίσω πίσω άπομείνανε στη θύμησή μου...

“Ναι, άγαπητοί εν Χριστώ τή Θεή άδελφοί. Συμφέροντος ήγγουν μεγαλωτάτου ύπάρχοντος και τής άπεπάνωθεν οικονομίας τα κάτωθεν οικονομούμενα δεηθόμεν εις τον Πανάγαθον μετά του φαρδέως και πλατέως έδω καθέμπροστά μας ύπερτεζαρισμένου Μησεμέλιου. “Αν ή παραδεδαμένη του έγκρατεύθη επί μακρόθεν τουτο έκούφωσεν αυτήν πανενδόξως και άέρα πεφουσκωμένη άνελθήσεται εις ουρανούς ουρανών, ένθα ούκ έστι πόνος ούδέ φαγοτόσεως άνάγκη. Νηστεύετε τούτων, άδελφοί! ίδου τής σωτηρίας ο τρόπος νύν και άει και εις τους αιώνας των αιώνων άμήν. Αιώνια σου ή μνήμη άξιωμακάριστε, Μησεμέλιε...

“Ίθρων: και ξίθρων ο Μακροχέρης όσο που να τελειώση ο λόγος’ τί χρειαζότανε κι’ αυτός; Μά έλα πάλι που χωρίς λόγο το πανηγύρι θά ήτανε άνοστο. Τέλος πάντων τελείωσε κι’ αυτό κι’ ο Καλαμπόκης με λυπητερό σκοπό άρχίνησε να ψέλην το “Αδευτε τελευτατον άσπασμόν» κι’ όλοι όσοι ήρτανε στην κηδεία πήγανε κατά του χωριού τή συνήθεια ν’ άνεσπαστούνε το λείψανο. “Ως καθώς όμως ο καθένας άκουμπούσε τα χείλια του στού πεθαμένου το πρόσωπο ζαφνιζότανε και κοίταζε τριγύρω του τρομασμένος. “Ητανε ζεστό’ έλειπε δλότελα του θανάτου ή κρυάδα.

“Ο Μακροχέρης που έπρόσμενε κι’ αυτό το ζαφνικό:

—Μή για το Θεό, μην τον άνεσπάζετε, άδέρφια’ είναι κολλητική ή άρρώστεια του. Αί μυρέ και δεν το στοχάστηκε τόσο η ώρα ο χαμένος. Να σας πάρω στο λαϊμό μου φαμελίτες ανθρώπους. Δεν σας φαίνεται ζεστός; “Ετσι είναι! “Ατιμη άρρώστεια αυτή’ άναψε μέσα του...και τώρα...

Κάνε, χριστιανέ μου, και σύ πειό γλήγορα’ το πολύ κυριελέησον το βαρυέται και ο Θεός. “Ο Καλαμπόκης άψε σδισε κατάπια τα τροπάρια.

“Εμπρός τα φλάμπουρα με το παπαδολόγι, ζοπίσω οι κρεμανταλάδες, που σηκώσανε τή κάσσα με το λείψανο και μιά και δυό για το Νεκροταφείο. Στο δρόμο κοιτάζοντας ο Μακροχέρης ηύρε κάποιον άγριάνθρωπο του χεριού του.

—Τρέχα μπρός, παλληκάρι μου, ά γεια σου, του λέει’ τρέχα στο Νεκροταφείο να τομάσης δλότελα το μνήμα. Βλέπω πως κάνο μεγάλη έντύπωση αυτή ή παρηγία και δεν μ’ άρέσει. Το χωριό έχει πολλούς φτωχούς και ξέρω γώ μπορεί κι’ άλλοι...και το ταμετο της Φιλόπτωχης δεν είναι πολύ γεμάτο...

Είτε κατάλαβε ο άγριάνθρωπος είτε όχι δεν το ξέρω. Το βέβαιο είναι πως πολύ σύντομα το μνήμα ήτανε πανέτοιμο να δεχτή το μουσαφίρη που του κουβαλούσανε με τόσο προθυμιά.

“Εφτασε στο τέλος ή κομπή στής “Ασπροκοκκαλιάς το χωράφι. Το λείψανο το βγάλανε απ’ την κάσσα—μπορούσε να χρειαστή και γι’ άλλους—και τ’ άποθέσανε άπάνω στού τάφου το άποχειλίωμα, ένας παπάς μέσα στον καταπιώνα του έμουρμούρισε τέ ύστερινό

τριτάγιο, οι παραστεκούμενοι κρσμανταλάδες έκατεβάσανε με κάθε εϋλάβεια και προθυμιά τόν κακόμοιρο τόν Μησημέλη στα κατάβαθα τής γής.

‘Ο παπᾶς έτοιμος έχουσε τὸ καντύλι κατάμματα τοῦ πεθαμένου λέγοντας του «Γῆ εἰ και εἰς γῆν ἀπελεύσει». Ἐνας ἀθεόφοβος ποῦ στεκότανε ἀντίκρου παρατήρησε με πολλή τρομάρα του πῶς ὁ πεθαμένος ἐγοῦρλωσε τὸ ἕνα του μάτι. Ὡς φαίνεται, ἀν δέν του φάνταζε κεινοῦ ποῦ μας εἶπε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, κάνένας κόμπος λαδιοῦ ἀπ’ τὸ ἁγιασμένο κοντύλι, θά ἐτρύπωνε μέσα στὸ μάτι τοῦ πεθαμένου, θά τον ἔτσουξε τὸν κακόμοιρο κι’ ἔτσι γίνηκε τὸ θάμμα. Διατί βέβαια θάμμα θά γίνηκε. Ὁ Μησημέλης ἦτανε καλά πεθαμένος και δέν μπορούσε ποτέ νανοίξη τὰ μάτια του. Οἱ πεθαμένοι δέν ανοίγουν τὰ μάτια τους. Διὰ τοῦτο μ’ ὄλο του τὸ θίκιο ὁ Μακροχέρης γιὰ τελευταῖο φιλοδώρημα τοῦ τίναξε μιὰ φουαριὰ χῶμα κατάμματα κι’ ἐπρόσταξε νὰ του θάλουν ἀπὸ πάνω τὴν πρώτη πλάκα κι’ ἀπὸ πάνω νὰ ρίξουν τὸ χῶμα κι’ ὕστερα τὴν δευτέρα πλάκα.

Δ’.

Και ὅμως βρεθήκανε ἀθεόφοβοι ποῦ γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο παρακάλεσαν τὸν νεκροθάφτη, ὅταν ὕστερα ἀπὸ ἕνα δυὸ χρόνο θάνοιγε τὸν μακαρίτη νὰ ἔχη τὸν νοῦ του νὰ ἰδῆ σὲ τί χάλια θά βρεθῆ τὸ κουφάρι του. Λένε λοιπὸν πῶς τὰ δάχτυλα του βρεθήκανε μέσα στὴν σκισμάδα τῆς πρώτης πλάκας σὰν νὰ γύρευαν νὰ τὴν ξεκολλήσουν ἀπ’ τὴ θέση τῆς και τᾶλλο κορμί βρέθηκε σαραβαλιασμένο σὰν ἀνθρώπου ποῦ μετακινήθηκε μέσα στὸν τάφο του ζωντανός ἀκόμα.

‘Ο Μακροχέρης σ’ αὐτὰ τὰ παραμῦθια σήκωσε τὰ μάτια του κατὰ τὸν οὐρανὸ κι’ εἶπε.

— Δέν φταίει κανένας ἄλλος παρά γὼ ποῦ θέλω νὰ κάνω καλὸ στοῦ διαβόλου τὸ χωριό.

— Ἄφες αὐτοῖς, εἶπε ὁ Καλαμπόκης, κάνε τὸ καλὸ και ρίξε το στὸ γυαλό.

— Δίκιο ἔχεις, κᾶημένη Καλαμπόκη, τὸ καλὸ νὰ γίνεται κι’ ἄς λέει ὅ,τι θέλει ὁ κάθε γλωσσᾶς.

Βαθῦ. Μᾶης τοῦ 1914.

Γ. Ν. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

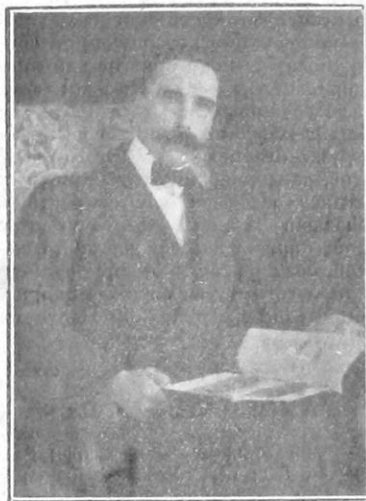
Τὸ πλῆθος εἶναι ὡς ἡ θάλασσα· σὲ φέρει ἢ σὲ καταποντίζει κατὰ τὸν πνέοντα ἄνεμον.

Εὐδαίμων μὲν πρῶτον ὁ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλων.

Διαμένει ἢ φιλία, ἕως ἀν ἀγαθοὶ ὦσι.

Ἐκτρέπονται πολλοὶ τοὺς φίλους, ἐπὴν ἐξ εὐπορίας εἰς πενίην μεταπέσωσιν.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

P. SCHAZMAN

Ἡ ὄνομα τοῦ κ. Schazman γνωστὸν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον και διὴ τὸν περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενον, δέν εἶνε ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Μικρασιατικοῦ», οὔτινες κατ’ ἔτος εἰς τὰς περὶ τῶν ἐν Περγάμῳ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν σελίδας τοῦ καλοῦ φίλου και συνεργάτου κ. Γ. Χονδρο-νίκη ἀπαντῶσιν αὐτό.

Διακεκριμένος ἀρχιτέκτων ὁ κ. Schazman ἐγεννήθη ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας. Μετριόφρων ὅσον ὀλίγοι, φιλόπονος εἰς ἄκρον, ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν ἰδιαιτέραν αἰσθάνεται ὀγάπην διὰ τὴν Πέργαμον, ὅπου ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μεταβαίνει μετὰ τοῦ ἐνεργοῦντος τὰς ἐκεῖ ἀνασκαφὰς κ. Δαιρπεφελδ και ἀσχο-

λείται ἰδίᾳ εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ σχεδίασιν τῶν ρωμαϊκῶν κτιρίων. Καὶ δὲν ὑπάρχει σπιθαμὴ τοῦ ἀνασκαφέντος τόπου, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ κατεμέτρησε. Ὑπόνομοι, ὑπόγεια, κτίρια, πᾶν ὅ,τι ἡ σκαπάνη τοῦ ἐρευνητοῦ ἀνέσκαψε καὶ ἔφερε εἰς φῶς ἔχει καταμετρηθῆ ὑπὸ τῆς ἀκουράστου χειρὸς τοῦ κ. Schazman, ἐννοοῦντος νὰ ἐξακριβώσῃ τὰς ἀρχικὰς διαστάσεις ὄλων τῶν ἐν Περγάμῳ ἀρχαίων κτιρίων.

Ὁ κ. Schazman ὅσον καὶ ὁ ὁμογενὴς ἀρχιτέκτων τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς κ. Παναγιώτης Σούρσος εἶνε οἱ δύο ἀναστηλωταί, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας Περγάμου, διὰ τῶν λαμπρῶν αὐτῶν σχεδιαγραμμάτων δώσαντες εἰς τὸν περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀσχολούμενον ἐπιστημονικὸν κόσμον ἀκριβῆ καὶ πλήρη ἰδέαν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς Περγάμου, ὁποῖα ποτε ἦσαν.

Πλὴν τοῦ εἰς τὴν Πέργαμον περισπουδάστου ἔργου του ὁ κ. Schazman ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς καὶ ἐν Ναμρουτ-Καλέ, Καλέ-Ἄγλι καὶ ἀλλαχοῦ, μετὰ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Conze.

Τὸ «Μικρασιατικὸν» εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα τοῦ κ. Schazman εἶνε ἀπὸ πολλοῦ γνωστόν, μετὰ χαρᾶς γνωρίζει εἰς αὐτοὺς σήμερον καὶ τὴν συμπαθῆ φυσιογνωμίαν τοῦ εὐγενοῦς Ἑλβετοῦ, ὅστις μὲ τὸν πρὸς τὴν ἀρχαίαν τέχνην ἐρωτά του συνδυάζει τὰ ἀγνότερα φιλελληνικὰ αἰσθήματα καὶ τὰ ἰδιαιτέρα ὅλως τοιαῦτα διὰ τὴν πολυπαθῆ Πέργαμον καὶ ἐν γένει τὴν Μικράν Ἀσίαν.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΦΩΣ

Τόσο σκοτάδι, τόση θλήψη
 τσάζει ἀπ' τὰ νέφη πρὸς τὴ γῆ,
 πού λίγο ἀκόμη καὶ θά λείψῃ
 λές ἀπ' τὴν πλάση ἢ ἀναπνοή.

Κι' ἔτσι χλωμὰ τὰ νέα τὰ φύλλα
 τρέμουν ἀπάνω στὰ κλαδιά,
 ὅσο ἡ καινούργια ἐλπίδα τρέμει
 μέσα στοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδιά.

Φῶς ἀνοιξιάτικο γιὰ φρέξε
 μὲς στὴ θλιμμένη μου ψυχῇ,
 κι' ἄς εἶσαι σὰν τὸ ἀστροπελέκι
 πάνω στοῦ δέντρου τὴν κορφῇ.

ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΔΑΦΝΗ (*)

(*) Στεφανία Δάφνη, εἶνε τὸ φιλολογικὸν ψευδώνυμον τῆς κυρίας Ζωῖτοπούλου τῆς γνωστῆς καὶ γλυκείας ποιητρίας Αἰμυλίας Κούρτλη.

ΑΡΓΟΣ

Ἀκόμη στ' ὄνομά σου τρέμει, ἀκόμη
 τοῦ Σκάμαντρου, τὸ Θεῖο στοιχείο, Πατρίδα
 κι' ἐμπρὸς στοῦ Ὁρέστη ἀκόμη τὴ λεπίδα
 τῆς τραγωδίας ὀρθῆ πετιέται ἡ κόμη!

Τοῦ ροιζικοῦ σου δόξα, ὡς πέρα, οἱ δρόμοι,
 καὶ τὸ καράβι σου νικάει τὴν καταιγίδα,
 κι' εὐτυχημένο, ὡς πάει, γεμᾶτο ἐλπίδα
 τὸ κυβερνοῦν τοῦ Ὁμήρου οἱ στίχοι—οἱ νόμοι.

Χαρά μου πού τὰ χτύπησε ὁ δικός σου
 ἀέρας τὰ μπουμπούκια θλέφαρά μου!
 Χαρά μου πού στὸν κύκλο τοῦ φωτός σου,

μὲ δένει, σὰν εὐκὴ καὶ σὰν κατάρα,
 ἀπὸ τὸ χῶμα ἀνεβατὴ στὰ κόκκαλά μου,
 προγονικὴ ἢ Ἀτρεϊδικὴ λαχτάρα!

ΣΤ. ΔΑΦΝΗΣ (*)

(*) Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Στέφανος Δάφνης εἶνε γνωστός εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων ὁ ἐκ τῶν καλῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν μας κ. Θρ. Ζωῖτοπούλος.

Ο ΕΞΥΠΝΟΣ ΚΑΠΝΙΣΤΗΣ

Διάβολε! Δέν έχω σπέρτα. Δέν υπάρχει τρόπος νά ανάψω τήν πίπα μου. . . Αὐτή τήν ὥρα δλα τά καπνοπωλεῖα εἰνε κλειστά.

Ἄ!... νά τό ἀερίφως. Δυστυχῶς εἶμαι πολύ χονδρός γιά νά ἀνέβω! Ἐν τούτοις μεϋ ἤλθε μιά ἰδέα. . . Μὲ τό καλάμι μου αὐτό. . .

Περίφημα! ἀνάδομη. . . Ποῦ θά πούμε τό γκάζι; ἀξίζει καλύτερα ἀπό τά σπέρτα τοῦ

κράτους καί εἰνε παιό οἰκονομικό. . .!;

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

ΔΥΟ ΗΡΩΕΣ

Ἐπι τέλους ἰδοῦ τό νοσοκομεῖον, ἀνεφώνησε μετ' ἀνακουφίσεως ἡ Λέλα καθῶς εἶδε ἀπό μακρὰν κυματίζουσαν τήν σημαίαν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐπειτα ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην εἶπε μετ' ἀνυπομονησίας. — Γρήγορα ἀμαξά, εἶναι ἀργά! Δέν παρήλθε πολλή ὥρα καὶ ἡ ἀμαξα ἐσταμάτα πρὸ τοῦ σχολείου τῆς κωμοπόλεως Χ, τὸ ὁποῖον εἶχε μεταβληθῆ εἰς νοσοκομεῖον. Ἐλαφρά, ἐλαφρά ἐπήδησεν ἡ Λέλα ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν εἰσοδον. Ἦτο μᾶλλον ὑψηλὴ καὶ λεπτή. Μᾶλλον συμπαθητικὴ παρά ὠραία. Τὸ βλέμμα τῆς ἄλλοτε μὲν ζωηρὸν ἄλλοτε δὲ μελαγχολικὸν καὶ ρεμβῶδες ἦτο ἡ λιστὴ ἀντανάκλασις τῆς ψυχῆς τῆς. Ἡ λεπτότης καὶ ἡ χάρις καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐλαχίστων κινήσεών τῆς προσέδιδον χαρακτῆρα εὐαίσθητον, αἰσθηματικὸν ἀλλὰ συγχρόνως εὐθὺ καὶ εἰλικρινῆ πρόθυμον διὰ πᾶσαν ὠραίαν καὶ εὐγενῆ προᾶξιν.

Ἦτο πολὺ ὄγρᾶ καὶ καταβεβλημένη. Ἐφαίνετο δὲ ἔτι ὄγροτέρα ὑπὸ τὸ μαῦρον ταγιέρ τῆς καὶ τὸν πένθημον πέπλον ὅστις ἐπιπτεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς. Ἐφερε καὶ αὐτὴ τὸ ἔνδοξον τοῦ πολέμου πένθος. Ὁ προσφιλεὶς ἀδελφός τῆς εἶχε βᾶψει διὰ τοῦ τιμίου αἱματός του τὴν γῆν τῆς Ἀλσατίας. «Ἀπέθανεν ὡς ἥρωας, ὡς ἀληθὲς τέκνον τῆς Γαλλίας» τῇ ἐγραφεν ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἀγγέλλον τὸ φοβερὸν δυστύχημα. Τὸ πλῆγμα ἦτο μέγα. Τοὺς γονεῖς τῆς δὲν εἶχε σχεδὸν γνωρίσει. Ἀπέθανον δτε ἦτο πολὺ μικρά. Ὁ ἀδελφός τῆς κατὰ τινα ἔτη μεγαλύτερός τῆς ὑπῆρξε δι' αὐτὴν πολὺ τρυφερός. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τὸν τὰ δύο ὄρφανά κατόκησαν παρά τινι γραΐᾳ θείᾳ των, ἧτις ἦτο νευρασθενικὴ καὶ ἀπέφευγε πᾶσαν μετὰ τοῦ κόσμου συνάφειαν. Φύσει ἐγώιστρια δὲν ἐσκέπτετο παρά μόνον τὸν ἐαυτὸν τῆς, δὲν κατώρθωσε δὲ νά ἐμπνεύσῃ καμμίαν ἀγάτην εἰς τὰ ὄρφανά. Τὸ δύο ἀδελφάκια πρὸ τῆς ψυχρότητος ταύτης συνεδέ-

οντο περισσότερο αναιεταξύ των. Ἦσαν πάντοτε ἀχώριστα καὶ οὐδέποτε διεφάνουν.

Τὰ ἔτη διεδέχθησαν τὸ ἓν τὸ ἄλλο ἐκεῖνα μὲν παραμένοντα πάντοτε ἀμετάβλητα, μεταβάλλοντα ὁμοῦς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ δὲ εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς τῆς Εὐρωπαϊκῆς συρράξεως.

Εἰς τὸ κομψὸν σαλόνι ρυθμοῦ Λουδοβίκου XV γεμάτο ἀπὸ φῶς καὶ ἄνθη τοποθετημένα μὲ πολλὴν φιλοκαλίαν ἐντὸς καλλιτεχνικῶν δοχείων μία νέα πάλλευκα ἐνδεδυμένη κάθηται πρὸ τοῦ πιάνου ἐκτελοῦσα τὴν παθητικὴν σονάταν τοῦ Μπετόβεν Μία γλυκεία ἀτμόσφαιρα εὐτυχίας πλημμυρίζει τὴν αἴθουσαν καὶ ἡ ἐναρξικὸς τῆς εὐτυχίας αὐτῆς εἶναι ἡ Λέλα. Ἡ καρδιά τῆς εἶναι γεμάτη ἀπὸ χαρὰ ὅπως ἡ αἴθουσα ἀπὸ ἄνθη. Καὶ διὰ τὴν ἀπὸ μὴ εἶναι εὐτυχῆς; Χθὲς ἀκόμη εἶχεν ὑποσχεθῆναι ἡ συνδέσχη τὴν ζωὴν τῆς μετὰ τῆς τοῦ παιδικοῦ φίλου τῆς, ὅστις πρὸ τινος χρόνου εἶχε τελειώσει τὰς στρατιωτικὰς σπουδὰς του μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Ἁγίου Κύρου. Νέοι, πλούσιοι, εἰλικρινῶς ἀγαπώμενοι ἦσαν ἔτοιμοι ὅπως ἀπολαύσωσι ὅλα τὰ θέλητρα τῆς ζωῆς.

Ἐν τούτοις ἡ Σονάτα, ἡ πλήρης πάθους καὶ μελαγχολίας εἶχε τελειώσῃ καὶ ἡ Λέλα βαθεῖα συγκινημένη ἠγέρθη καὶ μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνέπνεεν τὸ γλυκὺ ἄρωμα, τὸ ὅποιον ἐξέχεν ὠραία καὶ δροσερὰ δέσμη ρόδων τοποθετημένη ἐπάνω εἰς τὸ πιάνο. Αἰφνης ψυχρὸς ἀήρ ἐφύσησε καὶ τρία λευκὰ ρόδα ἐφυλλορρόησαν καὶ ἐσκορπίσθησαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ Λέλα ἀνετινάχθη, ἔπειτα ἠτένισε μὲ πόνον τὰ λευκὰ πέταλα των. Παράδοξοι σκέψεις ἐτάραξαν τὴν μαυρικὴν ὄνειροπόλησιν τῆς. . . Τὰ δροσερὰ ἄνθη τὰ ὅποια παρωμοίαζε πρὸς τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρά τῆς εἶχαν φυλλορρόησῃ. . . Τίς εἰξεύρει ἐπιθύρισε ἂν καὶ αὐτὰ δὲν ὑποστῶσι τὴν αὐτὴν τύχην! . . . καὶ δάκρυα ἐπλημμύρισαν τοὺς ὠραίους ὀφθαλμοὺς τῆς.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ πόλεμος εἶχεν ἐκραγῆν. Ἡ φωνὴ τῆς Πατριδος καλοῦσης εἰς βοήθειαν τὰ τέκνα τῆς ἀντήχησε παντοῦ. Καὶ ἐκεῖνα μὲ ἀγάπην καὶ ἠρωϊσμόν ἀφάνταστον ἔτρεξαν ὅπως τὴν ὑπερασπίσωσιν. Ὅλα τὰ ὠρατὰ καὶ εὐγενῆ ἰδανικὰ εἶχαν ξυπνήσει εἰς τὰς ψυχὰς ὄλων καὶ ἡ φυλὴ ὀλόκληρος ἠγέρθη ὅπως ἐλευθερώσῃ τοὺς σκλάβους καὶ πολεμήσῃ ὑπὲρ τοῦ δικαίου.

Δέκα ὀλόκληροι μῆνες εἶχον παρέλθει ἔκτοτε! Πόσας ἀγωνίας καὶ λύπας εἶχε δοκιμάσει ἡ Λέλα κατὰ τὸ διάστημα αὐτό! Τῆς ἐφαίνετο ὅτι εἶχε ζῆσει πολὺ ἐπειδὴ εἶχε πολὺ αἰσθανθῆναι καὶ ὑποφέρει. Ἐνα μῆνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἐπληροφόρειτο ὅτι ὁ μνηστήρ τῆς εἶχε πληγωθῆναι. Δὲν εἰδίστασεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν καὶ κατόπιν πολλῶν μέσων καὶ διατυπώσεων κατάρθωσε νὰ λάβῃ εἰδικὴν ἄδειαν καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, τὸ ὅποιον εὐρίσκειτο πλησίον τοῦ μετώπου. Κατὰ τὸ ἐπι-

πνον αὐτὸ ταξίδιον εἶχεν ἔλθει εἰς συνάφειαν μετὰ πολλῶν ἀνθρώπων, ὅλοι προσεπάθησαν νὰ τὴν εὐκολύνουν καὶ νὰ τὴν βοηθήσουν.

Κατὰ τὰς δεινὰς αὐτὰς περιστάσεις οἱ ἄνθρωποι γίνονται καλύτεροι, τὰ πάθη καὶ τὰ μῖση μεταξὺ πτωχοῦ καὶ πλουσίου λησμονοῦνται καὶ ἀδελφοῦνται οὗτοι διὰ τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος, διὰ τῶν αὐτῶν προσδοκιῶν καὶ τῶν αὐτῶν πόθων. Πρέπει νὰ ρεῦσῃ ποταμοὶ αἵματος διὰ νὰ ἀποπλύνῃ ἡ ἀνθρωπότης τὰς κακίας τῆς. Ἀπαιτοῦνται θυσίαι διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ δίκαιον καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ νὰ συναδελφωθῇ ὁ πτωχὸς μετὰ τοῦ πλουσίου.

Ἐν τούτοις ἡ Λέλα εἰσηλθεν ἐντὸς τοῦ νοσοκομεῖου καὶ μία νέα νοσοκόμος ἐσπευσε πρόθυμος ὅπως τῇ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίες.—Ἐδῶ εἶναι ὁ ἀξιωματικὸς τὸν ὅποιον ζητεῖτε, τῇ εἶπε καὶ ἔπειτα βλέπουσα τὸ ἀγωνιώδες βλέμμα τῆς Λέλας προσέθηκε.—Μὴ ἀνησυχῆτε, Κυρία, ὡς βεβαίω ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος.

Πόσα πρόσωπα ὠρᾶ, πόσα μάτια δακρυσιμένα, εἶχεν ἰδῆ ἡ νοσοκόμος κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν δέκα μηνῶν! Καὶ πόσας φορές ἐνεθάρρυνε καὶ ἔδωκε ἐλπίδας εἰς τὰς μητέρας, τὰς συζύγους, τὰς ἀδελφὰς, αἱ ὅποια ἀγωνιωδῶς ἠρώτων περὶ τῶν ἀγαπημένων των!

Ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων ἡ Λέλα εὐρίσκειτο πλησίον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆς τραυματίου. Μετὰ τὴν συγκίνησιν τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς συναντήσεως κατὰ τὰς ὁποίας καὶ οἱ δύο ἔμενον ἄφωνοι ἐκεῖνος πρώτος διέκοψε τὴν σιγὴν. Ὅλους καὶ ὅλα τὰ ἐνεθυμῆτο καὶ ἤθελε νὰ λάβῃ πληροφορίας. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως καθ' ἃς ἡ Πατρίς δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς του ὁ νοῦς του ἐφέρετο μακρὰν πλησίον τῶν ἀγαπημένων του. Ἐπειτα τῇ διηγείτο τὴν ζωὴν ἣν διῆγε ἐπὶ δέκα ὀλοκλήρους μῆνας τοὺς ἐνθουσιασμούς του, τὸ μεθύσι τῆς δόξης καὶ τῆς νίκης, τὴν ἱεράν καὶ μεγάλην πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην του. Εἶχε λάβει μέρος εἰς πολλὰς μάχας ἀλλὰ εἰς μίαν νυκτερινὴν ἐφοδὸν ἐπληρώθη εἰς τοὺς πόδας ἐκ θραυσμάτων ἐκτραγείσης ὀβίδος. Ἡ Λέλα τὸν διέκοψε λέγουσα ὅτι πρὸς τὸ παρὸν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ μὴ ὀμίλει περὶ τῶν τραυμάτων του, διότι αὐτὸ θὰ τὸν ἐκούραζε.—Ἀργότερα ὅταν γίνῃς ἐντελῶς καλὰ τότε μοῦ τὰ διηγείσαι. Καὶ πιστεύω νὰ γίνῃς γρήγορα καλὰ. Μόλις ὁ ἰατρὸς τὸ ἐπιτρέψει θὰ σὲ πάρωμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν ὅπου ἡ μητέρα σου ἤδη ἐτοιμάζει τὴν ἑταιλίαν. Ἡγόρασε δύο ὠρατὰ ἄλογα διὰ νὰ πηγαίνωμεν εἰς περίεπτον καὶ ἓνα θαυμάσιον κυνηγετικὸν κῦνα. Καὶ ἐγὼ σοῦ ἐτοιμάζω μερικὰς ἐκπλήξεις τὰς ὁποίας θὰ μάθῃς ἀργότερα. Ἡ Λέλα ὀμίλει, ἔλεγε πολλὰ καὶ παρίστανε διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὴν μέλλουσαν ζωὴν των.

Αἰφνης παρετήρησεν, ὅτι ἐκεῖνος ἐγένετο ὀλονεν ὠρῆτερος καὶ ὅτι πόνος πολὺς διεγράφητο ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

SEIGNAE

ΕΞΗΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

—Μήπως υποφέρεις; ἠρώτησε, θέλεις νὰ σοῦ διορθώσω ἀναπαικτικότερον τὰ προσκεφάλαια;

Τὸ παλληκάρι, τὸ ὁποῖον δὲν ἐφοβήθη τὰς σφαίρας καὶ περιεφρόνησε τὸν θάνατον ἠσθάνθη διὰ μίας ὅλας τὰς δυνάμεις του νὰ ἐκμηδενίζονται.

—Λέλα εἶπε μὲ μόλις ἀκουομένην φωνήν...ἔπρεπε νὰ σοῦ τὸ γράψω, ἔπρεπε νὰ φανῶ γενναῖος...καὶ νὰ μὴ σὲ φέρω ἐδῶ. Ἄλλὰ ἤθελα...ναὶ ἤθελα νὰ ἀκούσω ἀκόμη μίαν φορὰν τὴν γλυκείαν φωνήν σου...ἂν ἐμάνθανες τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν δὲν θὰ ἤρχεσο.

Ἐνῶ ἔλεγε τὰς τελευταίας λέξεις ἤγειρε τὴν σινδόνα καὶ μεφρίκην ἢ Λέλα εἶδεν ὅτι οἱ πόδες του εἶχον ἀποκοπῆ. Ἐκρυψε τὸ πρόσωπόν της ἐντὸς τῶν λευκῶν χειρῶν της καὶ ἐπὶ τὰν λεπτὰ δὲν ἠκούοντο παρὰ οἱ λυγμοὶ της· ἀλλ' ἔπειτα ἀπέσυρε τὰς χεῖρας. Ὁ ἥλιος ἔδνε καὶ μία τελευταία ἀκτίς του ἐφώτισε διὰ τοῦ ἀθεθαίου φωτός της τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τῆς Λέλας, ὡς νὰ ἤθελε νὰ σχηματίσῃ ἓνα φωτιστέφανον. Ὁλη ἡ συμπαθὴς μορφή της εἶχε ἐξιδανικευθῆ καὶ ὁμοίαιζε πρὸς τὰς μάρτυρας τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ. Δὲν ἔκλαιε πλέον ἀλλ' ἠρωϊκῆ καὶ γενναία προσπαθοῦσα ὅπως μειδίασῃ τῷ εἶπε.—Πῶς λοιπὸν ἀμφέβαλλες διὰ τὴν σταθερότητά μου δὲν με ἠννόησες φαίνεται ἀκόμη, δὲν ἠννόησες ὅτι ἡ σταθερὰ καὶ εὐλακρινὴς ἀγάπη δὲν γνωρίζει ἐμπόδια. Λυποῦμαι ἀγαπημένε μου ὅπου δὲν ἠδυνήθης νὰ με ἐννοήσης ὕστερον ἀπὸ τόσων ἐτῶν φιλίαν.

Ἐκεῖνος ἔκλαιε ὡς παιδίον. Εἶναι μεγάλη ἡ θυσία σου, τῆ εἶπε, Λέλα, εἶσαι νέα, ἔχεις ἀνάγκην εὐτυχίας, διασκεδάσασον καὶ ἀπολαύσασον, τὰς ὁποίας δὲν δύναμαι νὰ σοῦ δώσω πλέον ἐγώ.... ἐὰν δεχθῶ τὴν θυσίαν σου πίστευσε ὅτι πάντοτε θὰ ἔχω τύψεις.

Καὶ ἡ Λέλα μὲ ἀποφασιστικὸν τόνον ἀτήνησε: Θὰ εἶμαι ὑπερήφανος οὐσα σύζυγος ἐνὸς ἥρωος.

Καὶ ὁμως ἐσθυσαν διὰ μίας τὰ ὠραῖα ὄνειρά σου ἐξεμηδενίσθησαν τὰ σχέδιά σου. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη λεπτῶν ὠμίεις μὲ τόνον ἐνθουσιασμὸν δι' ἐκδρομὰς καὶ δι' ἄλογα καὶ διὰ τόσα ἄλλα πράγματα....

—Ὁ! εἶναι τόνον εὐχολον πρᾶγμα διὰ τὰ θαυμάσια ἄλογα. Ἀγοράζομε ἓνα ὠρσιὸν ἀμάξι. Καὶ τώρα ἠσύχασε· ἀρκετὰ συνεικινήθης...θὰ χειροτερεύσης τὴν θέσιν σου ἄνευ σπουδαίου λόγου....πρὸ παντός πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ πᾶσα τύψις, μὴ φαντάζεσαι ἀνυπάρχτους θυσίας.

Καὶ ἐκεῖνος μειδιών ἔλαβε τὸς χεῖράς της ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του καὶ ἐβύθισε τὸ βλέμμα του ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν της, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ τὴν ψυχὴν της αὐτὴν. Οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ τῆς Λέλας εἶναι ὑπερμέτρως ἀνοικτοί....καὶ ἐκεῖ ἀνεγνώσε διὰ πρώτην φορὰν πόσον μεγάλην, γενναίαν καὶ τρυφερὰν καρδιάνειχε.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ δωματίου ὁ στρατηγὸς μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του. Συγκεινημένους δι' ὀλίγων

ώρσιων λέξεων ἐπήνεσε τὴν ἀνδρείαν τοῦ λοχαγοῦ χάρις εἰς τὴν γενναϊότητα τοῦ ὁποίου εἶχε κυριευθῆ μία σπουδαία θέσις. Ἐπειτα ἐνῶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἐχαιρέτων στρατιωτικῶς ἐπλησίασε καὶ ὄφου ἠσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον τὸν γενναῖον λοχαγὸν ἠθέλησε νὰ καρφώσῃ εἰς τὸ στήθος του τὸ μετάλλιον τῆς ἀνδρείας, τὸ ὁποῖον ἡ εὐγνωμονοῦσα Πατρίς προσφέρει εἰς τὰ ἀνδρεία τέκνα της. Ἄλλ' ὁ τραυματίας τὸ ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ στρατηγοῦ καὶ τρέμων τὸ ἐκάρφωσε ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς Λέλας.....ψιθυρίζων...διὰ τὴν μεγάλην θυσίαν σου δὲν ἔχω παρὰ αὐτὸ μόνον νὰ σοὶ προσφέρω!!!.

Καίρον 1915.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ Γ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΤΟΥ Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ

ΔΙΣΤΑΓΜΟΙ

Σὲ τούτῃνη τῇ γειτωνιά,
 Στὰ χαμιλά σπητάκια,
 Κοιμῶνται δυὸ μελαχροινές
 Μὲ τὰ ποκαμισάκια. (1)
 Ἄν ἦτον τρεῖς, θεὸ νὰ ἦτανε
 Ἡ τρεῖςτους ἢ τρεῖς Χάρες.
 Ἄν μία, ἢ Ἄφροδύτη μας.
 Ἡ δυότους, δύο ψυχάρες.
 Ποιὰ νὰ διαλέξῃς ἀπορεῖς,
 Ποιὰ πάρης, ποιὰ ν' ἀφήσῃς,
 Καὶ τοῦτοσου τὸ μ'πέρδεμα
 Παιγνίδι εἶνε τῇ φύσης.
 Γιατὶ ἡ μικροῦλα εἶναι ψυχῇ.
 Ἡ ἄλλη, εἶναι κυράσου.
 Ὅποια καὶ ἀφήσῃς ξέρετο,
 Μ' αὐτὴ μένει ἡ καρδιάσου.

† Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

(1) Ἡ πρώτη τούτῃνη στροφὴ εἶνε τοῦ λαοῦ.

Ἡ τρεῖς ἀκόλουθες εἶναι ἀνάμνησις ἄλλης ξένης ἰδέας.

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

Η ΝΙΟΒΗ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΤΗΣ

ΜΕΛΙΣΣΑΙ ΚΑΙ ΚΗΦΗΝΕΣ

Κύριός τις είχε κήπον πλήρη δένδρων καρποφόρων
ἡμνων εὐωδῶν ποικίλων καὶ ἀνθῶν διαφόρων.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ κήπου ἴστατο κομψή κυψέλη
ἐν ἣ μελίσσαι ἐποίουν ἀρκατὸν κηρὸν καὶ μέλι.

Ἄλλ' ὁ κύριος τοῦ κήπου καὶ τῶν μελισσῶν συγχρόνως
ὄλον τὸν κηρὸν ἀφήρει καὶ ἔτρωγε τὸ μέλι μόνος,
Τί αἱ μελίσσαι θὰ τρώγουν ὅταν δὲν ἔαί εἶχε ἀνθη
δὲν ἐσκέπτετο διόλου οὔτε ἤθελε νὰ μάθῃ,
Αὐτὸς ἤθελε νὰ τρώγῃ, ἂν αἱ μελίσσαι ἐπέινων
ὅταν δὲ εὗρισκον ἀνθη δὲν τὸν ἐμελλε ἐκείνων,
Τοῦναντίον μὴ εὗρισκων πολὺ μέλι, ἐδυσφόρει

καὶ ὡς ὀκνηρὰς καὶ ἀέργους τὰς μελίσσας κατηγορεῖ

Αὐταὶ ὁμῶς δὲν ἠνόουν ν' ἀποθάνωσιν ἐκ πείνης
καὶ ἐκτίφηταν νὰ φύγουν ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης.

Πράγματι μίαν πρωτὴν τῆς κυψέλης ἐξεληθοῦσαι
καὶ ὡς ἀεροπλάνων πλοῖον εἰς τὰ ὕψη ἀνελθοῦσαι,
ἔφυγον μακρὰν τοῦ κήπου καὶ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας
ἔφθακον εἰς ἄλλην θέσιν καλλιτέραν τῆς προτέρας.

Ὁ δὲ κύριος τοῦ κήπου δι' αὐτὸ δὲν ἐλυπήθη
ἐπειδὴ εὗρηκε λόγον δι' οὗ ἐπαρηγορήθη,

Ἄλλαι μελίσσαι θὰ ἔλθουν, εἶπε, ὅπως κατοικήσουν
καὶ ἀπὸ κηρὸν καὶ μέλι τὴν κυψέλην θὰ γεμίσουν

ὅτε δὲ τὴν ἐπιούσαν εἶδε τὴν κυψέλην πλήρη
μελισσοειδῶν ἐντόμων, ἔξαλλος χαρὰς ἐλήρει,

«Καλὸ ἔκτιστον αἱ πρώται μελίσσαι ν' ἀναγορεύσουν
καὶ τὴν θέσιν των εἰς ἄλλας καλλιτέρας νὰ ἀφήσουν.

Αὐταὶ, ὅπως βλέπω, ἔχουν εὐσαρκότερα τὰ μέλη
συνεπῶς τώρα θὰ ἔχω ἀφθονον κηρὸν καὶ μέλι».

Ταῦτα λέγων πρὸς τοὺς ἄλλους μετὰ στόμφου ἐκαυχᾶτο
ἀλλὰ ἔμαθε ταχέως οἰκτρῶς ὅτι ἐπλανᾶτο,

ὅτε ἤλθε ζητῶν μέλι μετὰ κυτταροκηρῶν
εἶρε τὴν κυψέλην πλήρη προϊόντων τῶν κηφήνων.

Τὰ αὐτὰ θὰ πάθουν ὅσοι τοὺς ἐργάτας ἀδικῶς
θέλοντες αὐτοὶ καὶ μόνοι δι' ἐκείνων νὰ πλουτήσωσι.

M. BENETOKAKIS

ΟΙ ΦΙΛΟΓΕΛΩΤΕΣ ΤΙΡΥΝΘΙΟΙ

Ἐυνήθως ὁ γέλως εἶνε εὐάρεστον συναίσθημα καθιστῶν εὐ-
θυμον τὴν ζωὴν. Παρὰ τὰ δάκρυα καὶ τὴν θλίψιν, ἥτις τή-
κει καὶ μαραίνει, ὁ θνητὸς ποθεῖ τὴν χαρὰν καὶ τὸν γέλωτα ὡς
ἀνακούφισιν καὶ εὐτυχίαν. Διὰ τοῦτο ζηλεύει τις τοὺς φιλογέ-
λωτας καὶ διελθόντας τὸν βίον ἐν φαιδρότητι, οἱοὶ ἐκτὸς ἄλ-
λων ἦσαν ὁ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς, ὁ Ρωμῖος στρατηγὸς
Σύλλας, ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος Σίλλων, ὁ κυνικός Κράτης
καὶ ὁ Ἀθηναῖος Δημόκριτος, ὅστις ὁμῶς ἐγέλα με ὄλον τὸν
κόσμον, διότι τὸν ἐθέορει κατὰ φιλοσοφικὴν πεποιθήσιν παρά-
φρονα!

Ἄλλ' ὅπως εἰς ὅλα, οὕτω καὶ εἰς τὸν γέλωτα, ἡ κατάχρησις
εἶνε πάντοτε κακὴ. Ἀνέγνων κάπου παρατηρήσεις Γάλλου ἱα-
τροῦ, καθ' ἃς ὁ γέλως εἶνε μὲν συνήθως ἀπόδειξις ὑγείας, ἀλλ'
εἶνε ἐπίσης ὅταν εἶνε παρατεταμένος καὶ νόσημα—σύμπτωμα,
καταπτώσεως τοῦ ὄργανισμοῦ. Ὁ γέλως αὐτὸς ὀνομάζεται νο-
σηρὸς γέλως καὶ εἶνε ἀκούσιος καὶ ἐνίοτε ἀσυνείδητος, ἀνα-
φαινόμενος εἰς τὰς παρακρούσεις, τὰς σπασμωδικὰς νόσους, τὰς
ἐγκεφαλικὰς ἐξάψεις, τὰς ὀξείας κρίσεις πυρετῶν, τὰς ἐπιληψί-
ας, τοὺς ὑστερισμούς, τὰς νευρασθενείας καὶ ἄλλας παθολογικὰς
ἐκδηλώσεις. Οὕτω διηγούνται, ὅτι ἐν νοσοκομείῳ τοῦ Σικάγου
ἐνοσηλεύθη ποτὲ ἀσθενὴς ἐργάτης, ὅστις πρὸς ἐκπλήξιν καὶ ἁ-
μαχανίαν τῶν ἱατρῶν, ἐγέλα διαρκῶς, χωρὶς νὰ δύναται νὰ
συγκρατῆται, τόσῳ δ' ἐγέλασεν, ὥστε μετὰ τινα καιρὸν δὲν ἤ-
σθαιτο πλέον ὅτι γελᾷ.

Ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε παράδοξος καὶ σπανία. Ἄλλ' ἂν ἦνε
τοιαύτη διὰ τὰ ἄτομα, εἶνε παραδοξότατον καὶ ἀπίστευτον φαι-
νόμενον δι' ὀλόκληρον λαόν.

Καὶ ὁμῶς ὑπῆρξε τοιοῦτος λαὸς τὸ πάλαι. Οἱ ἀρχαῖοι Τιρύν-
θιοι, οἱ οἰκοῦντες τὴν πλησίον τοῦ Ἄργους χώραν, διεκωμω-
δοῦντο, ὡς μέθυσοι καὶ φιλογέλωτες. Ἐγέλων παραδόξως πάν-
τοτε εἰς πᾶσαν στιγμὴν καὶ πᾶσαν οἰανδήποτε καὶ τὴν ὅλως ἁ-
σήμαντον ἀφορμὴν, ἐγέλων διὰ τὸ τίποτε θορυβωδῶς καὶ ἀσυ-
νειδέτως. Ὁ γέλως ὁμῶς, ἐξ οὗ ἀντήχει ὅλη ἡ Τίρυνς, τοῖς ἔ

κόστιζε πολύ. Ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τῶν γειτόνων αὐτῶν καὶ τῶν ξένων. Ἡ φήμη μετέδωκε πανταχοῦ τὰ περὶ τοῦ πάθους τῶν αὐτῶν, διότι πάθος εἶχε πλέον καταντήσει, καὶ ὅλος ὁ ἀρχαῖος κόσμος τοὺς ἐνέπαιζε, τοὺς ἐγλεῦαζε, καὶ τοὺς ἐκακολόγει, ὡς μορῶν καὶ πρόστυχον λαὸν καὶ ἀχρηστον διὰ σπουδαῖα πράγματα.

Οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι ὑπέφερον πολὺ ἔνεκα τοῦ φυλετικοῦ τῶν αὐτῶν ἐλαττώματος. Ἐχασαν τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπὶ τέλους, διέκοψαν τὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς πάντα ξένον, κατέστησαν ὁ περιγέλως τοῦ κόσμου, γελῶντες καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν περισσότερον, ἀπεφάσισαν μὴ τῶν ἡμερῶν νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν θεραπείαν τῶν διὰ πάσης θυσίας καὶ μέσου. Ἡ κατάστασις εἶχε καταντήσει ἐλεεινὴ καὶ ἀνοικονόμητος.

Μετὰ πολλὰς σκέψεις καὶ συζητήσεις ἀπεφάσισαν νὰ καταφύγωσιν εἰς . . . τὸν Θεόν. Τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἦτο πάντοτε τὸ καταφύγιον τῶν πασχόντων, ἔτοιμον διὰ πᾶσαν συμβουλὴν καὶ πᾶσαν θεραπείαν. Καὶ κατέφυγον πρὸς αὐτὸ οἱ Τυρῆνθιοὶ καὶ ἠρώτησαν, πῶς δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ χρονίου αὐτῶν πάθους τοῦ γέλωτος.

Τὸ μαντεῖον ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὅτι δύνανται νὰ θεραπευθῶσιν, ἀν θύσωσιν ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν ῥίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀγελαστί!

Πλήρεις χαρᾶς ἐπανήλθον ἐκ Δελφῶν οἱ ἀπεσταλμένοι, κομίζοντες τὸ εὐαγγέλιον τῆς θεραπείας. Καὶ οἱ Τυρῆνθιοὶ ἀνέπνευσαν εἰς τὸν παράδοξον αὐτὸν χρησμόν καὶ ὑπερέχρησαν, διότι ἐπὶ τέλους εὖρον σάνιδα σωτηρίας.

Διὰ τοῦτο καὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν συμβουλὴν τοῦ Θεοῦ πάραυτα καὶ μετὰ πάσης σοβαρότητος καὶ ἐπισημότητος.

Ἡ ὀρισθεῖσα ἡμέρα τῆς τελετῆς ἐπέστη. Οἱ Τυρῆνθιοὶ ἅπαντες ἦσαν εἰς κίνησιν καὶ συγκίνησιν ἔκτακτον. Περιεβλήθησαν τὰς ἑορτασίμους στολάς καὶ συνηθοροίσθησαν εὐλαδῶς διὰ τὴν θυσίαν σοβαρώτατοι. Ἐλαβον δὲ ζωηρόν καὶ εὖσωμον ταῦρον καὶ κατῆλθον ἐν πομπῇ εἰς τὴν πλυσίον τῆς Τύρυνθος παραλίαν, ὅπως θυσιάσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ποσειδῶνα.

Εἶχον ὁμῶς καὶ ἐν συναίσθημα φόβου καὶ ἀνησυχῶν πολὺ, μὴ τυχόν, τελούντες τὴν θυσίαν, γελᾶσσι καὶ ἀπολέσωσι πᾶσαν ἐλπίδα θεραπείας. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλαβον ὅσας ἦτο δυνατόν προφυλάξεις καὶ μέτρα.

Ἐν τούτων ἦτο ν' ἀποκλείσωσι τῆς τελετῆς διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ὅλους τοὺς παῖδας καὶ ἠμπόδισαν αὐτοὺς νὰ παρασταθῶσιν εἰς τὴν θυσίαν τοῦ ταύρου. Εὐλόγως ἐφοβήθησαν τὴν παρουσίαν τῶν παιδίων, μήπως ταῦτα προξενήσωσι καθ' οἰονδήποτε τρόπον σκηνὴν τινα γέλωτος.

Οὕτως ἡ τελετὴ ἔβαινε καθ' εὐχὴν....

Δυστυχῶς ὁμῶς ἀνεκάλυψαν αἴφνης ἔντρομοι μικρὸν παιδίον,

ὅπερ εἶχε χωθῆ καὶ ἀναμυχθῆ εἰς τὸ πλῆθος ἀδιόρατον, παρὰ τὴν αὐστηρὰν ἀπαγορευτικὴν διαταγὴν τῆς πολιτείας.

Οἱ δυστυχεῖς Τυρῆνθιοὶ ἐταράχθησαν εὐλόγως ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ αὐθάδους παιδός, καὶ ἐξηγέρθησαν ἐκδιώκοντες αὐτὸν μετὰ βιῆς καὶ ὀρών.

Ὁ μικρὸς διάβολος τότε, διωκόμενος ἐξεπλάγη καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγνοήσῃ, τὴ συμβαίνει, ἀπορῶν δὲ εἰς τὸ ἔπακρον, ἔστη καὶ ἀνεφάνησε πρὸς τοὺς διώκτας του.

— Μὰ, τί ἄσorge ἐπάθετε; Ἐφοβήθητε τάχα, μήπως σᾶς ἀνατρέψω τὸν ταῦρον;

Γέλωτες παταγώδεις καὶ σπασμοδικοὶ ἐξεροράγησαν τότε καθ' ὄλην τὴν παραλίαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ τὸ εὐφυολόγημα τοῦ παιδός ἐκείνου κατέστησε διὰ παντός δυστυχεῖς τοὺς συμπολίτας του.

Ἡ τελετὴ διεκόπη καὶ ἐματαιώθη καὶ οἱ Τυρῆνθιοὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν πόλιν, ὀργίλοι, τεθλιμμένοι καὶ ἀτέλπιδες, ἐξηκολούθησαν δὲ . . . νὰ γελῶσι πάντοτε πρὸς μεγίστην λύπην καὶ δυσφορίαν των.

Ὅλοι δ' ἐπὶ τέλους ἔμαθον, διδαχθέντες οὕτως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεραπευθῆ τὸ πολυχρόνιον φυλετικὸν ἐλάττωμα.

* Ἀργος, 1915

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

Εἰς τὴν ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΝ ΜΟΥ

— ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ —

Ἀχ! τὴ συνειδήσί μου τὴ φτωχή!
Συχνὰ κυττάζωντάς τη δακρυσμένη,
Τῆς λέω λόγια μέσα ἀφ' τὴν ψυχὴν,
Σὰ σὲ μικρὴ παιδοῦλα ἀγαπημένη.

Ἀχ! ποῖος καταλαβαίνει τὴ φωνήν,
Ὅπου βαθεῖαθε βγαίνει πονεμένη!.....
Παρηγοριάμου—ἐλπίδαμου ὄρφανήν,
Σφρόγγισε τὴ θωριά σου τὴν κλαμένη.

Γελαίε—καγγάζει γύρω σου ἡ Κραιπάλη,
Σὲ οἰκτεῖρει ἡ εὐτυχὴς ὑποκρισία
Ποῦ δοξασμένη ξῆ καὶ βασιλεύει—

Μὰ ἐσύ, μικρὰ ἂν θωρῆς τὰ μεγαλεῖα,
Κι' ἂν μόνο ἀγάπη ὁ πόθος σου γυρεύει,
Εἰς τὴ θερμὴ μου κρύψου μέσα ἀγκάλη.

Κεφαλληνία.

Μ. ΑΒΛΙΚΟΣ

ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

L. CROSDI

ΣΚΗΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Τὸ φίλο μου τὸν Πάβλο ἔχω νὰ τονὲ δῶ δεκαπέντε χρόνια. Φορτωμένοι μετὸ δίπλωμά μας, τὸ ἀγκυθένιο αὐτὸ στεφάνι καὶ γιὰ τοὺς διό μας, πήγαμε στὴ Χίο μετὴν ἰδέα νὰ ἐργαστοῦμε διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς προγενεστέρους ἐπιστήμονας καὶ νὰ ἀφισιώσουμε ὅλες μας τὶς δυνάμεις γιὰ τὸ καλὸ καὶ τὴν πρόοδον τοῦ κακομοιριασμένου νησιοῦ μας.

Μὰ γρήγορα καταλάβαμε πὼς οἱ ἰδέες μας δὲ μπορούσαν νὰ βλαστήσουν καὶ μετὴν ψυχὴ βαριά, πριχοῦ ἀκόμα ἢ στενὴ περικυκλωσιὰ τῆς πατρίδας ἀπλώσει καὶ σὲ μᾶς τὰ φτεροῦγιά της καὶ μᾶς ἀφομοιώσει μετὸς ἄλλους συναδέλφους, ἀποφασίσαμε νὰ ξενιτεποῦμε.

Ὁ Πάβλος πῆγε στὴν Ἀγγλία.

Ἐγὼ στὴν Ἀμερική.

* *

Ἔσπερ ἀπὸ πέντε μῆνες μοῦρχεται γράμμα ἀπὸ τὴν Λόντρα. Εἶταν τοῦ Πάβλου.

Ἦ χαρὰ μου ἀφάνταστη.

Μοῦγραφε πολλὰ.

Δέκα φιλογραμμένες κόλλες.

Τὴν πρώτη του ἐντύπωση σὰν εἶδε τὴ Λόντρα.

Τὸ θαυμασμὸ του γιὰ τὰ μεγαλόπρεπα χτίρια.

Γιὰ τὸ ἀριστοτεχνικὸν Παρλιαμέντο.

Γιὰ τὴν ἐπιβλητικὴν Μητρόπολη.

Γιὰ τὴν ὀνομαστὴν γέφυρα τῆς Λόντρας.

Γιὰ τὰ ἀπέραντα πάρκα της.

Γιὰ τὰ πλούσια Μουσεία της.

Γιὰ τὴν ἀσύγκριτη συγκοινωνία της.

Γιὰ τὰ θεάτρα της τὰ πολυποίκιλα.

Γιὰ τὴ Regent Street, ἕναν ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους δρόμους ποὺ ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν οἱ ἐβρωπαϊκῆς πρωτέβουσες.

Γιὰ τὸν Ἑγγλέζικον τὸ Νόμον ποὺ τὸ ραβδί του σπάζει ὀλονῶνε τὶς ράχες δίχως νὰ κάνει διάκρισεις.

Καὶ ἀπ' ὅλα πὸ πολλὸ θαύμαζε τὸ πειθαρχικὸ πνεῦμα ποὺ κυβερναί: ὀλους κι' ὅλα στὴ μακαρισμένη χώρα τῆς Ἀγγλίας.

Γιὰ τὴν ἀναθεματισμένη ὅμως καταχνιά τῆς Λόντρας καὶ τὴν ἀδιάκοπη φιλή βροχοῦλα της βλαστημούσε γενεὲς δεκατέσσερες.

Και τί δὲ μοῦγραφε ὁ ἀγαπητὸς μου ὁ Πάβλος!
Θυμοῦνταν ὁμως τὴν ἀγαπημένην του τὴ Ζωή και τὸν ἔδερνε ἔ-
νας κατάβαθος πόνος.

Λυποῦνταν κατάκαρδα πού δὲν εἶταν κέκείνη κοντά του νάπο-
λαθαίνουν μαζί τὴ Λόντρα, πού γορτασμο δὲν ἔχει.

Γιὰ τὴ δουλειά πού πῆγε στὴν Ἀγγλία δὲν μοῦγραφε πολλά.
Εἶταν ἐφκαριστημένος ἀπὸ τίς ἐνέργειές του, μὰ πάντα τὸ μι-
λό του στριφογύριζε σὸ κακό.

Τὸ φρούριο δυνατὰ ὀχυρωμένο, μοῦγραφε, και χρειάζεται βαρὺ
πυροβολικό.

* * *

Τοῦ ἀπάντησα τὴν ἴδια μέρα πού πήρα τὸ γράμμα του.
Τοῦ περίγραφα και γώ ὅσο μπορούσα τὴ Νέα Ὑόρκη, τοῦ σύ-
στησα κουράγιο, πομονή και ἐπιμονή και τοῦ ἐφχόμουνα στὰ τε-
λεφταῖα γλιγγορα ἢ Ζωή του νὰ δεῖ τὴ Λόντρα—καταδική του
πιὰ.

* * *

Μοῦ γράφει ἀπὸ τότες ταχτικά.
Τὰ γράμματά του ζαχαρένια.
Ὅσο περνάει ὁ καιρὸς και σπουδάζει πιὸ πολὺ τοὺς Ἑγγλέζους
τόσο και τοὺς θεμάζει.

Ἀχώριστὴ του συντρόφισσα ἡ Ἑγγλέζικη φιλολογία, παλιὰ και νέα.
Μὰ ἀπὸ τὸ μιालό του δὲ μπορεί νὰ τοῦ φύγει ἡ Ἀθήνα πού εἶναι
«διαμαντόπετρα στίς γίς τὸ δαχτυλίδι» πού λέει ὁ μέγας μας ὁ
Παλαμάς.

Ὅλο και τὴ θυμάται, ὄλο και λαχταράει νὰ τὴν δεῖ.
Ὅλα καλά κι' ὁμορφα τῆς Λόντρας μὰ δὲν ἔχει Ζάππειο, μοῦ
γράφει σὲ κάθε γράμμα του.

Ποιητὴς ὁ φιλαράκος.
Γιὰ τὴ Ζωή του πιὰ ἤμους και διθύραμβους ἀτελέφτητους.
Τὴν ἀγάπησε, λέει, βαριά και δὲ βλέπει τὴν ὥρα και τὴ στιγμή
πού θὰ τὴν κάμει δική του.

Ἄφτὸς εἶναι ὁ πόθος του.
Πόθος διακαῆς, πού θὰ λέγανε οἱ καθαρεβουσάνοι.
Μὰ ἔχει κι ἕναν ἄλλο πόθο, πόθο ἱερό:

Νὰ μπορέσει νὰ φανεῖ χρήσιμος στοὺς δικούς του τόρα πού πέ-
τυχε λαμπρὴ θέση.

Κι ἀφτὴ ἢ ἔννοια τονὲ τρώει δλημερίς.
Τὴ στιγμή πού θὰ μπορέσει νὰ στέλνει στοὺς δικούς του θὰ
τὴν ἐθεωρήσει τὴν ἐφτυχέστερη στιγμή τῆς ζωῆς του.

Διὸ πόθους!
Και τί πόθους!
Τὴ Ζωή του.
Και τοὺς δικούς του.

* * *

Γενάρης τοῦ 191 . . .

«Εἶμαι τρελὸς ἀπὸ τὴ χαρά.
«Τόσα χρόνια πού δὲ μπορούσα νὰ βοηθήσω τοὺς δικούς μου
«κρυφὸς καημὸς ἔτρωε τὰ σπλάχνα μου. Και τόρα πού τὸ κατόρ-
«θωσα κι ἀρχίησα νὰ τοὺς στέλνω θαρρῶ πὺς ξαναγεννήθηκα,
«θαρρῶ πὺς βρῆκα τί πάει νὰ πεῖ ἐφτυχία.
«Νὰ κάνεις τοὺς ἄλλους νὰ χαιρουνται και νὰ ἐφκαριστιούνται
«και τοῦ λόγου σου νάσαι ἢ ἀφορμή.
«Νὰ τί εἶναι γιὰ μένα ἀληθινὴ ἐφτυχία.
«Καθὼς βλέπεις πάει ὁ ἕνας μου ὁ πόθος.
«Τόρα μένει ὁ ἄλλος.
«Νὰ πάρω τὴ Ζωή μου.
«Και τότες πιὰ θᾶμαι και γώ ἕνας ἀπ' τοὺς ἐφτυχισμένους τοῦ
μάταιου και ψέφτικου ἀφτοῦ κόσμου.

Τοῦ τὸ ἐφκήθηκα μ' ὄλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς μου.
Καλὴ καρδιά ὁ φίλος μου ὁ Πάβλος.
Γεμᾶτος ὠραῖα αἰστήματα.

Μάης του 1915

N

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Τῇ ἀγαπημένην μου θείᾳ
Πηνελόπη Βελεγγῇ

Καράβι, ἀργὰ τὸ βῆμά σου
Κι' ἂν πάμε σὸ νησί μου
Πῶχ' ἀκρογιάλια γελαστά
Και πράσινα βουνά,
Και καρτεροῦνε μὲ χαρὰ
Τ' ἀδέρφια κ' οἱ δικοί μου,
Ἐμένα ὁ νοῦς μου κ' ἡ ψυχὴ
Ὅπισω, δὲς, γυρνᾷ.

Ἐχει κ' ἐκεῖ ψηλά βουνά
Μενεξεδωμένα,
Και ὄμορφιές ἀφάνταστες
Κι' ἀξέχαστες χαρές,
Κ' ἔχει ἀκόμη πιὸ πολὺ
Καρδιές πού μ' ἀγαποῦνε,
Και τὸνομά μου γράφουνε
Μὲ τῆς ματιᾶς δροσιές.

12)4)15.

ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Εύρισκομαι πρό 25 ἡμερῶν εἰς Νέαν Ἰόρκην. Ἐπί 25 ἡμέρας συνεχῶς θαυμάζω καὶ εἶνε ὁ θαυμασμός μου ὁ λιθανωτός τῆς ψυχῆς πρὸς τὰ ὑπεράνθρωπα αὐτὰ πλάσματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι ἐργασθῆ με φαντασίαν καὶ δύναμιν ἔχι ἀνθρώπου πλέον

Α. ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ

Ὁ κ. Δημ. Πολυμέρης καὶ ὁ κ. Ἀπόστολος Ρίγκας οἱ ἀνεκτ

ἀλλὰ δαίμονος Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς νεωτέρας μηχανικῆς, εἶνε ὁ θρίαμβος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, εἶνε ὁ θρίαμβος τοῦ πλοῦτου, ὁ θρίαμβος τῆς ἀνθρωπίνης πνευματικῆς καὶ ὁματικῆς δυνάμεως. Ἀλλὰ δὲν εἶνε βέβαια ὁ σκοπός μου νὰ σοῦ περιγράψω τὸν δυσπερίγραπτον Νέον Κόσμον, ἀπλῶς θὰ σοῦ δώσω ἐν μικρογραφίᾳ πάντοτε μίαν εἰκόνα τοῦ θαυμαστοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοδοχείου «Ἀθῆναι» εἰς τὸ ὁποῖον κατέλυσα, τὸ ἀνῆκον εἰς τοὺς εὐγενεῖς Θεσσαλοὺς κυρίως Δημ. Πολυμέρην καὶ Ἀπόστολον Ρίγκαν.

Πίστευσέ με, φιλιτάτη, αισθάνομαι κάποιαν ἐθνικὴν ἱκανοποίησιν βλέπουσα τὸν θρίαμβον τῶν κυρίων αὐτῶν τῶν τιμωμένων ἀπὸ τὸν καλλίτερον Ἀμερικανικὸν κόσμον.

Μὴ σοῦ φανῆ παράδοξον. Ὁ Ἀμερικανὸς δὲν γνωρίζει τί θὰ πῆ φθόνος. Ὁ φθόνος ζῆ δυστυχῶς—σοῦ τὸ λέγω με τὸν μεγαλύτερον πόνον—μεταξὺ ἡμῶν τῶν ἰδίων, τοὺς ὁποῖους δυστυχῶς δὲν ἴσχυσε καμμίαν δύναμιν νὰ κρατήσῃ ἡνωμένους...

ἡμοὶ ἰδιοκτῆται τοῦ Ξενοδοχείου «Ἀθῆναι» εἶναι Θεσσαλοὶ ἕνας λόγος ἀκόμη διὰ τὸν ἕποτον περιγράφουσα τὴν κολοσσίαιαν ἐργασίαν τῶν αισθάνομαι ἰδιαιτέρην συγκίνησιν καὶ ὑπερηγάνειαν. Ναί. Οἱ πατριῶταί μου μέχρι τοῦδε δὲν ἐξενιτεύοντο εἰς τὴν Ἀμερικὴν εἰμπορῶ νὰ εἴπω ὅτι εἶνε οἱ κρατοῦντες τὰ σκήπτρα τοῦ μεγάλου ἐμπορίου τῶν καπνῶν τῆς Αἰγύπτου, οἱ ἀπαρρολοῦντες μυριάδας

Α. Κ. ΡΙΓΚΑΣ

ἐργατῶν μαζῶν καὶ λεικῶν, οἱ ἀνιχνεύται τῶν ἀπεράντων ἐκτάσεων τῆς Ἀφρικῆς, χάρις εἰς τοὺς ὁποῖους ὁ Βῆλος καὶ τὸ Πήλιον κατέστησαν ἡ ὠραιότερα ἴσως γωνία τῆς Ἑλληνικῆς γῆς.

Ὁ κ. Πολυμέρης εἶνε τύπος ἀληθινοῦ ἀνδρός, με ψυχὴν εὐγενεστάτην, ψυχὴν τῆς ὁποίας ἡ ἀγνότης ἀντανακλάται εἰς τὴν συμπαθεῖ μορφήν του. Ὁ κ. Ρίγκας εἶνε μία λεπτεπίλεπτος φυσιογνωμία ἐγκλείουσα ὄλην τὴν ἀβρότητα ἐνός λεπτοῦ Θεσσαλικοῦ τύπου. Καὶ οἱ δύο νεοὶ ἀκόμη με ἀπερίως Ἑλληνικὴν τὴν ψυχὴν. Τοὺς ἐνθουσιάζει πᾶν ὄρατον, τοὺς συγκίνει πᾶν Ἑλληνικὸν καὶ ἀκολουθοῦσι τὰ ἐθνικὰ γεγονότα με τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχη πᾶς, ὅστις θέλει νὰ γίνῃ μεγάλη ἡ Πατρίς του. Τὸ Ξενοδοχεῖον εἶνε τὸ κέντρον τοῦ ἀριστοκρατικωτέρου ἑλληνικοῦ κόσμου. Ἀπετέλεσαν ἐξαιρέσειν ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀλλ' ἡ ἐξαιρέσειν αὐτῆ ἐφερῆν εὐτυχίαν εἰς αὐτοὺς καὶ τιμὴν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν. Δὲν ἤλθον πλοῦσιοι ἐδῶ, δὲν ἤλθον ἔχοντες ἐφόδια ἀλλὰ πλῆθιν τῆς παραδειγματικῆς τῶν Θεσσαλῶν

τιμιότητος, τῆς θελήσεως καὶ τῆς πεποιθήσεως εἰς τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις. Ἐσπουδάσαν εἰς τὸ Γυμνάσιον Βῆλου καὶ ἐλθόντες ἐδῶ εἰργάσθησαν με θέλησιν καὶ κατέστησαν σήμερον δύο τῶν μεγαλύτερων παραγόντων τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας. Νὰ ἤξευρες πόσον τοὺς θαυμάζω! Πόσον τοὺς ἐκτιμῶ.

Ἄπο χαρακτηριστῆρος δὲν ἐθαύμασα ποτὲ τοὺς σπουδαίους, οἵτινες κληρονομοῦσι τὴν σπουδαιότητα ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν των ἀπεκαλύφθη ὁμοῦ πάντοτε πρό ἐκείνων, οἵτινες εἶνε δημιουργή-

ματα του έαυτου των, διότι ἀληθινὰ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀξιζοῦσιν ἀπεῖρου τιμῆς.

Θὰ σοῦ περιγράψω τῶρα τὸ ξενοδοχεῖόν τους, διότι ἤξευρω διὰ τί εἰς τὰ ὠραῖά σου αἰσθήματα οἱ ἄνθρωποι τῆς δράσεως κατέχουσι θέσιν ὅπως ἐξαιρετικῆν.

Ἐγὼ φιλάτῃ μου τὸ ξενοδοχεῖον τῶν κ. κ. Πολυμέρη καὶ Ρίγ-κα 8 πατώματα. Τὸ πρῶτον χρησιμεύει ὡς ἐστιατόριον καὶ καταλαμβάνει ὅλον τὸ πλάτος καὶ μήκος τοῦ οἰκοδομήματος. Περιλαμβάνει 150 τραπέζια τοῦ φαγητοῦ κατάλευκα, ἑτοιμα εἰς πᾶσαν ὥραν καὶ στιγμῆν, διότι ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς 2ας μετὰ τὸ μεσονύκτιον δὲν ἀθειάζουσι οὐτε μίαν στιγμῆν.

Μόλις εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς τὴν ὠραίαν αἴθουσαν ἀντικρύζει ἐν θαυμασίῳ συνδυασμῷ πολυτελείας καὶ τέχνης τὴν Ἑλληνικὴν μετὰ τῆς Ἀμερικανικῆς σημαίας. Δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ ἡμισυ ἐπάνω μέρος τοῦ τοίχου ἀποτελεῖται ἀπὸ θαυμασίας εἰκόνας καὶ τὸ ἄλλο ἡμισυ ἀπὸ καθρέπτην. Τοίχος δὲν φαίνεται πουθενά. Κάποιος νοσταλγικὸς πόθος μὲ καρφῶναι διαρκῶς πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ ξενοδοχείου, ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τῶν ἰδιοκτητῶν προσεπάθησε νὰ μεταφέρῃ διὰ τῆς τέχνης τῶν μεγαλειτέρων ζωγράφων ἐν τῷ ὠραῖον ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἢ πόλιν τῶν ὄνειρων μας. Τὸ Ἰοστεφές ἄστου, ἡ Ἀκρόπολις, αἱ στήλαι τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ Θησεῖον, τὸ Ἐρεθθεῖον, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, εἶνε τόσον ὠραία, τόσον φυσικὰ ζωγραφισμένα, ὥστε πολλάκις παρμένεω δλοκλήρους ὄρας μὲ τὰ μάτια προσκεκολλημένα ἔχει, θακρυσμένα ἀπὸ ἕναν ἀδιόρατον νοσταλγικὸν πόνον ποῦ ζῆ εἰς τὴν βαθυτέραν τῆς ψυχῆς μου σκιάν.

Δεξιὰ ἡ ποιητικὴ Γρενάδα, ὁ πυρφόρος Βεζούβιος, ἡ Σφίγξ, αἱ Πυραμίδες, ἡ Σαχάρα, μία μαγευτικὴ καὶ ἱερὰ γωνία τῆς Ἰερουσαλὴμ ἐν μέσῳ πυκνῶν κυπαρίσσιων πρὸ τῶν ὁποίων προσεῦχονται γονυκλινωδῶς προσκυνηταί, μαγευτικὰ τοπεῖα τῆς Περσίας, ἡ Σιδηρία καὶ τὰ Ἰμαλάια, θαυμασθαὶ τοποθεσίαι τῆς Ἰαπωνίας, ὅλα ὠραία εἰς χρώματα, εἰς ἰδέας, εἰς ἀναπαράστασιν. Μεγάλαι ὠρολόγια, 12 ἀνεμιστήρες ἐν σχήματι ἀεροπλάνων ἢ μάλλον χρυσαλίδων μὲ ἀνοικτὰ πτερὰ ἐξασφαλίζουσι τὴν ὄρεξιν τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ἀκαταπαύστως ὅπως... εἰς τὰ ἐκλογικὰ σαλόνια τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν. Καὶ εἶνε ὁ κόσμος αὐτὸς ὁ ἐκλεκτώτερος ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἀριστερὰ εἶνε ἡ αἴθουσα τοῦ καφῆ καὶ τὸ ζυθοπωλεῖον, ἀμφοτέρω μὲ ἐσχωριστὴν ὑπηρεσίαν καὶ θαυμασίαν ἐπίπλωσιν. 50 ὑπνῆρται ἐν στολῇ, ἀστράπτουτες ἀπὸ καθαριότητα, περιποιῶνται τὸν κόσμον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν 6 ὑποδιευθυντῶν καὶ δύο διευθυντῶν τῶν κ. Νικ. Ἀποστόλου καὶ Ἰωάννου Χρυσόχου, ἐκ Ζαγοράς.

Ἐπτά στήλαι ρυθμοῦ Κορινθιακοῦ στηρίζουσι τὸ οἰκοδόμημα καὶ ἀναρθρωτοὶ ἤλεκτρικοὶ λάμπηρες εἰς θαυμάσια συμπλέγματα καθιστοῦσι τὸ ὅλον φαντασμαγορικόν.

Εἰς τὰ ὑπόγεια—ἐδῶ υπάρχουνε δύο καὶ τρία πατώματα ὑπόγεια

ἀπλῆτως φωτιζόμενα—πρὸς τὴν ἐξοδον τοῦ ξενοδοχείου εἶνε κουρείον, τὸ ὁποῖον διευθύνει ὁ κ. Ὀρέστης Λεωνιδόπουλος, ποιητῆς, σὲ βεβαίῳ ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς φιγουράροντας πολλάκις εἰς τὰ ἑλληνικὰ φύλλα ὅλον τὸν ἄλλον ἀπέραντον χώρον τοῦ οἰκοδομήματος καταλαμβάνουσι—μὴ ἐκπλήττεσαι παρακαλῶ—αἱ μηχαναὶ. Εἶνε δλοκλήρον μηχανοστάσιον. Αὐτοτελῆς ἐγκατάστασις ἤλεκτρισμοῦ. Δι' αὐτῆς ἐργάζεται τὸ πλυντήριον, τὸ σιδηρωτήριον, οἱ ἀναβατήρες, τὰ φυγεῖα δι' αὐτῆς γίνεται ὁ φωτισμός.

Καὶ εἶνε ὑπερχίλια τὰ φῶτα τὰ φωτιζόντα τὰ διάφορα διαμερίσματα. Δύο μηχανικοὶ διευθύνται μὲ δύο βοηθοὺς παρίστανται πάντοτε ἐκεῖ. Εἰς τὰ ὑπόγεια υπάρχουνε ἀναβατήρες διὰ τὰ πράγματα καὶ κολοσσαῖοι ἀνεμιστήρες. Ἰδιαίτερα ἀποθήκη τῶν κονσερβῶν σχεδὸν ὅση ἐν μέγα παντοπωλεῖον, ἰδιαίτερα τῶν φρούτων, τῶν πτηνῶν, τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ κατὰ σειρὰν ὑστερα τῶν ἐν τῇ πάγῳ διατηρουμένων ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. 25 ἄνθρωποι καθαρῶσοι μόνον μαχαίρια. Μάγειροι, ζαχαροπλάσται, ἄρτοποιοὶ καὶ κατωτέρα ὑπηρεσία ἄφθορος τόση ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατόν νὰ μετρηθῇ. Ἐνας τόνος πάγου δὲν ἐξαρκεῖ, φιλάτῃ μου, δι' ὅλην τὴν ἡμέραν διὰ τὰ τραπέζια μόνον. Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ κολοσσαία ἐργασία γίνεται εἰς τὰ ὑπόγεια, τὰ ὅποια εἶνε αἰεὶ δλοκλήρους.

Εἰς τὸ δευτερον πάτωμα εἶνε ἀπέραντοι αἴθουσαι εἶνε γραφεῖα τῶν κυριῶν μὲ πιάνο, μὲ ἐπιπλα, ὅχι ξενοδοχείου ἀλλ' ἀριστοκρατικῶ σαλονιοῦ μὲ ἰδιαίτερα αἴθουσαν σφαιριστηρίου, ταμείον, θαυμάτια ὑπνου κ. λ. π. καὶ ἀπ' ἐδῶ διερχόμεθα εἰς τὰ ἄλλα πατώματα τοῦ ὑπνου ὅλα ἐστρωμένα μὲ παχύτατα χαλιά.

Ἐκαστον δωμάτιον τοῦ ὑπνου ἐκτὸς τῆς πολυτελοτάτης διακοσμησεως καὶ τῆς χιονώδους λευκότητος, διότι καθ' ἑκάστην πρωΐαν θὰ ἀλλάξωσιν ὅλων τῶν ὑπονοσωμάτων τὰ σεντόνια, μαξιλιάρια, πετσέτες, ἔχει τηλεφῶνον, ἔχει ἰδιαίτερον διαμέρισμα μὲ τὸν νιπτήρα ἀπὸ πάλλευκον μάρμαρον μὲ μπάνιο καὶ ἀποχωρητήριον. Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ ἀνοίξητε ὅποιανδήποτε ὠραν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς κρουνοὺς καὶ νὰ σὰς ἔλθῃ νερὸ ζεστὸ ἢ κρῦο ὅπως τὸ θέλετε.

Τὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπιτήρησιν τῶν ὑπονοσωμάτων ἔχει νεαρὰ Ἀγγλίς ἡ δὲς Hélène Morlineaix ἀπόφοιτος ἑνὸς τῶν μεγαλειτέρων σχολείων τῆς Ἀγγλίας—ἀκοῦστέ το ὦ Ἀρσακειάδες—καὶ 15 Ἀγγλίδες ἄλλαι τὰς ὁποίας ὑποβοηθοῦσι πολλοὶ νέοι. 6 νέοι εἶνε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀναβατῆρων, οἵτινες ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται συνεχῶς.

Ἐκτὸς τῶν Ἀγγλίδων κυριῶν καὶ τῶν ταμιῶν ὅλη ἡ ἄλλη πληθὺς τῶν ὑπαλλήλων εἶνε ἀπὸ τὴν Θεσσαλικὴν γῆν. Εἶνε δηλαδὴ τὸ ξενοδοχεῖον μὴ μικρὰ παροικία Θεσσαλικὴ μὲ δύο Κυβερνήτας εὐγενεῖς καὶ καλοὺς οἵτινες φέρονται στοργικώτατα πρὸς τὰ ζηνευτέμνα πατριωτάκια τους.

Ἡ Θεσσαλία ἄς καυχᾶται διὰ τοὺς κυρίους Πολυμέρη καὶ Ρίγ-καν, οἵτινες πρωτοστατοῦσι καὶ εἰς πᾶσαν ἔθνηκην ἐργασίαν καὶ

οίτινες είνε προσωπικότητες από τάς οποίας δυστυχώς δέν ἔχει νά παρουσιάσῃ πολλὰς ὁ ξενητευμένος Ἑλληνισμός.

Ἐν Νέῃ Ἰόρκῃ. Ἰούλιος.

ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΠΙΖΑ ΚΑΡΑΚΑΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΕΝΟ;

Ἡ Μοῖρα ἢ καλομοῖρα τῆς Πατρίδας μας ἀπ' τὸ φτωχὸ μου ἐδιάθηκε ἐργαστήρι χρυσὸ ποτήρι στῶνα χέρι ἐβάσταγε καὶ στ' ἄλλο χέρι ἄλλο χρυσὸ ποτήρι.

Πίσω τῆς μιὰ κοπέλλα γυμνοτράχηλη βῆμα πρὸς βῆμ' ἀκαλοουθούσε. Ἐκεῖνη βασιτοῦσε ἀγκαλιαστὰ μὲ τὰ δυὸ χέρια τῆς ζωγραφιστο κι' ὀλόχρυσο λαγῆνι.

Κι' ἄλλοτ' ἢ Μοῖρα (χρόνια τώρα πέρασαν) ἀπ' τὸ φτωχὸ μου εἶχε διαβῆ ἐργαστήρι τότε στὸ κάθε χέρι δέν ἐβάσταγε οὔτε χρυσὸ οὔτε γυάλινο ποτήρι.

Πίσω τῆς ἢ κοπέλλα ἢ γυμνοτράχηλη τότε, σὺν Ἀντιγόνη, ἐκρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά τῆς ἓνα νεκρολάγνην κι' ἀμίλητη σκυμμένη ἀκολουθοῦσε.

Τότε γιὰ κάποιον ξεχασμένον πόλεμον τὴν εἶχε μὲ παράπονον ἐρωτήσῃ κ' ἢ Μοῖρα εἶχε κουνήσει τὸ κεφάλι τῆς κ' εἶχε διαβῆ χωρὶς νὰ μ' ἀπαντήσῃ.

Τώρα τῆς εἶτα:

Μοῖρα, ὁ κόσμος καίγεται, αἷμα ποτάμια ἢ γῆ, ποτάμια πίνει θρήνος καὶ κοπετός. Γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας τ' εἶνε γραμμένο; πές μου τί θὰ γείνη;

Ἔστρεψ' ἢ Μοῖρα χαρωπὰ τὰ μάτια τῆς μ' ἓνα κρυφὸ χαμόγελο στὸ στόμα κατὰ τὴν Κύπρο καὶ τὰ Δωδεκάνησα. Καὶ πέρα, πέρα ἀκόμα, πέρα ἀκόμα.

Κ' ἐγεννε στὴν κοπέλλα καὶ τῆς γέμισε τὰ δυὸ ποτήρια μὲ κρασί μουσάτο καὶ μουλε: Στὴν ὑγεία τοῦ Κωνσταντίνου μας. Κι' ἄδειασε τὸ ποτήρι τὸ γεμάτο!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΡΩΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΟΦ (1)

ΓΑΜΟΣ ΑΠΟ ΣΥΜΦΕΡΟ

(Μυθιστόρημα σὲ δύο μέρη)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

[Μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς τὸ «Μικρασιατικὸν» δημοσιεύει τὴν κάτωθι ὄραιάν τοῦ Τσέχοφ μετάφρασιν «Γάμος ἀπὸ συμφέρου» φιλοτεχνηθεῖσαν χάριν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Ὁδησσῷ λογίας κυρίας Οὐρανίας Σπυράκη, συζύγου τοῦ καλλίστου ἐπίσης συνεργάτου μας κ. Σπυράκη. Ἡ κ. Σπυράκη σπουδάσα ἐν Εὐρώπῃ τὴν χειροτεχνίαν εἶνε οὐχ' ἦτον σθεναρὰ τοῦ καλάμου ἐργάτις, τὸν ὅποιον μετὰ πολλῆς τέχνης χειρίζεται].

Στὸ σπῆτι τῆς χήρας Μίμρινας, στὸ στενὸ τῶν Πέντε Σκυλιῶν, ἔχουν στρώσει τραπέζι γάμου. Δειπνοῦν 23 ἄνθρωποι, ἀπ' αὐτοὺς ὀκτώ τίποτε δέν τρώγουν, σκοντοφλοῦν, παραπονοῦνται πῶς ἔχουν ἀναγοῦλα. Τὰ κεριά, οἱ λάμπες, ὁ κουτσοπολυέλαιος, παρμένους θανεϊκὰ ἀπὸ τὸ τρακτῆρι, (2) καίνε τόσο λαμπερά, πού ἓνας προσκαλεσμένος στὸ δεῖπνον, κάποιος τηλεγραφητῆς, κοκετύστικα μισοκλείει τὰ μάτια του καὶ κάθε τόσο ἀρχίζει ἑμιλία γιὰ τὸν ἤλεκτρισμό, χωρὶς κανένα νόημα, καμμιά σχέσι μὲ τίς ἄλλες ἑμιλίες. Γι' αὐτὸν τὸν φωτισμό, γιὰ τὸν ἤλεκτρισμό, γενικὰ προφητεύει λαμπρὸ μέλλον' ὅλοι ὅμως τὸν ἀκούουν μὲ κάποια περιφρόνησι.

(1) Ἀντώνιος Τσέχοφ (1860-1905) γεννήθηκε στὸ Ταυγάνι καὶ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα στὸ ἐκεῖ ἐλληνικὸ σχολεῖο. Ἐσπούδασε γιατρικὴν ἐν τῇ Μόσχῃ κ' ἀπέθανε φθισικὸς ἐν τῇ Γιάλτα τῆς Κριμαίας. Ἐγραψε διηγήματα—τὰ περισσότερα—κωμωδίες, δράματα, ὅλο στὸν περὶ λόγον. Τὰ ἔργα του χαρακτηρίζει βαθειὰ ψυχολογία, χαρακτηριστικὴ δυνατὴ περιγραφή τῶν τύπων, λεπτὴ εἰρωνεία γιὰ τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίας, πού πάντα κρύβει κάποιον πόνον γι' αὐτὰς.

(2) Τρακτῆρι: τὸ καφενεῖο τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ὅπου οἱ λαϊκῆς κυρίως τάξεις πίνουν τσάι.

—“Ηλεκτρισμός...—μουρμουρίζει ο κουμπάρος, με θολωμένα μάτια κυττάζοντας το πιάτο του—μά κατά την δικήν μου την ιδέα ο ηλεκτρικός φωτισμός είναι μία καταγαραία και τίποτε άλλο. Χώνουν εκεί ένα καρβουνάκι και νομίζουν πως θά μᾶς βουλώσουν τὰ μάτια! “Οχι, ἀδελφέ, σὰν θέλεις νὰ μοῦ δώσης φωτισμό, νὰ μοῦ δώσης ὄχι καρβουνάκι, μὰ κάτι τι πειὸ χειροπιαστό, κάτι τι ποῦ ἀνάβει, ποῦ νὰ μπορῆς νὰ τῶχης σὲ ὑπόληψι! Φωτιά δόσε μου,—κατάλαβε;—φωτιά ποῦ νᾶνε φυσική καὶ ὄχι βγαλμένη ἀπὸ τὸ κεφάλι μας.

—Νὰ βλέπατε μιά ἠλεκτρική συστοιχία ἀπὸ τί εἶναι καμωμένη, λέγει ὁ τηλεγραφητῆς καμαρώνοντας, τότε διαφορετικὰ θά ἐσκεπτόσασθε.

—Ὅτε θέλω νὰ τὴν δῶ. Αὐτὰ εἶνε καταγαραίεσ... Γελοῦν τὸν κοσμάκη... Τὸ τελευταίον ζουμί τοῦ βγάζουν. Τοὺς ξεύρουμε ἐμεῖς αὐτοὺς τοὺς... Καὶ σεις, κύριε, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ξεύρω πῶς σὰς λένε, ἀντί νὰ ὑποστηρίξετε κάθε καταγαραία, καλύτερα θὰ κάμετε νὰ πιθεῖ, στοὺς ἄλλους νὰ βᾶνετε.

—Εἶμαι σὲ ὄλα σύμφωνος μαζί σας, λέγει μὲ βραχνιασμένη φωνὴ τενοῦρο ὁ γαμπρὸς Ἀπλόμπωφ, ἕνας νέος μακρολαίμης μὲ κάτι μαλλιά ὄρθια σὰν γουρουνότριχες στὸ κεφάλι. Γιατί νὰ ἀνοίγετε σφεδρὲς ὀμιλίεσ; Καὶ ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος σοβαρὰ νὰ ὀμιλήσω γιὰ κάθε ἀνακάλυψι, μὰ γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα ὑπάρχει ἄλλη ὥρα. Σὺ τί γνώμην ἔχεις, μασέρ; γυρίζει ὁ γαμπρὸς στὴ νύφη, ποῦ κἀθεταί στὸ πλάϊ του.

Ἡ νύφη Ντάσενκα, μὲ ὄλεσ τίς ἀρετέσ γραμμέμεσ στὸ πρόσωπο, ἔξω ἀπὸ τὴν ἱκανότητα νὰ σκέπτεται, κοκκινίζει καὶ λέγει:

—Θέλουν νὰ δεῖξουν τὴν σπουδὴν τους καὶ γι' αὐτὸ μιλοῦν γιὰ πράγματα ποῦ δὲν καταλαβαίνονται.

—Δόξα νᾶχη ὁ Θεός, δλόκληρη ζωὴ ζήσαμε χωρὶς σπουδὴ καὶ νᾶ, τὸν Θεὸ νὰ εὐχαριστοῦμε, τρίτη κόρη παιὰ παντρεύουμε μὲ κἀλὸν ἄνθρωπο, —λέγει ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ τραπέζιου ἡ μητέρα τῆς Ντάσενκας, μὲ ἀναστεναγμὸ γυρίζοντας στὸν τηλεγραφητὴν.—Καὶ ἂν, ὅπως τὸ λέτε βγαίνομεν ἀποοῦδαστοι, τότε γιατί ἔρχεσθε στὸ σπίτι μας; Πηγαίνετε στοὺς σπουδασμένους σας!

—“Ὅλοι ἐσώπασαν. Ὁ τηλεγραφητῆς κατατροπιάστηκε. Καθόλου δὲν ἐπερίμενε, ὅτι ἡ ὀμιλία γιὰ τὸν ἠλεκτρισμὸ θά ἐπαίρνε τέτοιο κακὸ δρόμο. Ἡ σιωπὴ αὐτὴ τοῦ φάνηκε σὰν νὰ κρύβη κάποια ἔχθρα, σὰν νὰ ἐφανέρωνε ὅτι ὄλοι δυσρασετήθηκαν μαζί του” βρῖσκει λοιπὸν πρέπον νὰ δικαιολογηθῆ.

—Εγὼ—λέγει—Τατιάνα Πετρόβνα, πάντοτε ἐκτιμοῦσα τὴν οἰγένειά σας καὶ ἂν εἶπα κἀτι τι γιὰ τὸν ἠλεκτρικὸ φωτισμὸ δὲν θά πῆ πῶς τῶκαμα ἀπὸ ὑπερηφάνεια. Νᾶ, θά πιῶ κιόλας... Ἐγὼ πάντοτε μὲ ὄλη μου τὴν καρδιά εὐχόμενα γιὰ τὴ Ντάρια Ἰδάνοβνα καλὸ γαμπρὸ. Στὴν ἐποχὴ μας, Τατιάνα Πετρόβνα, δύσκολα νὰ παντρευθῆ κανεῖς μὲ καλὸ ἄνθρωπο. Τώρα καθένας κυττάζει νὰ παντρευθῆ γιὰ συμφέρο, γιὰ χρήματα...

—Αὐτὸ εἶνε πόντος γιὰ μένα, λέγει ὁ γαμπρὸς καὶ μελανιάζει.
—Κανένας πόντος δὲν εἶνε ἐδῶ, λέγει ὁ τηλεγραφητῆς, σὰν νὰ τὰ χρειάσθηκε κορμάτι. Δὲν λέγω γιὰ τοὺς παρόντας. Ἐγὼ εἶσαι τὸ λέγω... γενικά... Μὰ ἐπὶ τέλους, τ' εἶν' αὐτά; Ὅλοι ξεύρουν ὅτι σεις ἀπὸ ἀγάπη... Ἡ προῖκα εἶνε τιποτένια...

—“Οχι δᾶ, δὲν εἶναι τιποτένια, λέγει ἡ μητέρα τῆς Ντάσενκας ποῦ τῆς ξυνοφάνηκαν αὐτὰ τὰ λόγια. Νᾶ μιλᾶς, κύριε, μὰ νὰ μὴν ξεχνίσοι! Ἐκτὸς ποῦ τῆς δώσαμε χίλια ρούβλια, τῆς δίνουμε καὶ τρία ἐπαυφώρα, κρεββάτι καὶ νὰ ὄλα αὐτὰ τὰ ἐπιπλα! Ἄιντε νᾶβρης ἄλλοῦ τέτοια προῖκα!

—Εγὼ δέν... Τὰ ἐπιπλα, μὰ τὴν ἀλήθεια, καλὰ εἶναι... μὰ ἐγὼ τὰ εἶπα ὄλα αὐτὰ γιὰ νὰ μὴ παραπονιοῦνται πῶς ρίχνω πόντους...

—Καὶ βέβαια νὰ μὴ ρίχνετε πόντους, λέγει ἡ μητέρα τῆς νύφης. Ἐμεῖς σὰς ἐκτιμοῦμε γιὰ τοὺς γονεῖς σας καὶ στὸ γάμο σὰς προσκαλέσαμε καὶ σεις λέτε ἄλλ' ἂντ' ἄλλων. Κι' ἂν τὸ ξεύρατε σεις πῶς ὁ Γιεγόρ Φεντόριτς παντρεύεται γιὰ συμφέρο, γιατί πρὶν δὲν μιλούσατε; Ἐπρεπε νᾶλθετε νὰ μᾶς πῆτε συγγενικά: «ἔτσι, ἔτσι εἶνε τὸ πράγμα, αὐτὸ τὸ κάνει γιὰ συμφέρο». Ἐπειτα γυρίζει ἔξαφνα στὸν γαμπρὸ καὶ τοῦ λέγει κλαψιάρικα: Ἐπὸ τὸν Θεὸ νὰ τῶδρης καὶ σὺ! Ἐγὼ τὴν ταῖσα, τὴν πότισα... τὴν φύλαξα πιὸ πολὺ κι' ἀπὸ διαμάντι σμαραγδένιο (!) τὸ παιδάκι μου, καὶ σὺ καὶ σὺ... ἀπὸ συμφέρο.

—Καὶ σεις πιστέφατε στὴν συκοφαντία; λέγει ὁ Ἀπλόμπωφ, καὶ σηκώνεται ἀπὸ τὸ τραπέζι τραβώντας νευρικά τίς γουρουνότριχες του. Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ! Μερὸ γιὰ τέτοια ἰδέα! Ἄμὲ σεις κύριε Μπλίντσικωφ—γυρνᾶ στὸν τηλεγραφητὴν—ἂν καὶ εἴστε γνώριμὸς μου, δὲν θά σὰς ἐπιτρέψω νὰ κάμετε τέτοιεσ ἀσχημίες σὲ ξένο σπῆτι! Ἐξω ἀπ' ἐδῶ!

—Πῶς; τί;

—Ἐξω ἀπ' ἐδῶ! Θέλω νὰ εἴσθε καὶ σεις τέτοιος τίμιος ἄνθρωπος, ὅπως ἐγὼ! Μ' ἕνα λόγο, ἔξω ἀπ' ἐδῶ!

—Ἐλα ἄφησε! Φθάνει σου! προσπαθοῦν νὰ τὸν ἡσυχάσουν οἱ φίλοι του. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο! Κᾶθησε! Ἄς τον.

—“Οχι, ἐγὼ θέλω νὰ δεῖξω ὅτι δὲν ἔχει κανένα δίκιο! Ἐγὼ ἀπὸ ἀγάπη παίρνω τὴν Ντάσα. Τί καθόσασθε ἀκόμη, δὲν καταλαβαίνω! Ἐξω ἀπ' ἐδῶ!

—Ἐγὼ δέν . . . μὰ ἐγὼ . . . λέγει ὁ τηλεγραφητῆς σαστισμένος καὶ σηκώνεται κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ τραπέζι. Δὲν καταλαβαῖνο μάλιστᾶ . . . Ὅριστε, θά φύγω. . . Μόνον νὰ μοῦ γυρίστε πρῶτα τὰ τρία ρούβλια ποῦ σὰς δάνεισα γιὰ τὸ πικεδένιο γελέκο. Νᾶ! Θά πιῶ ἄλλη μιά καὶ θά φύγω, νὰ μοῦ γυρίσετε ἕως πρῶτα τὸ χρέος.

Ὁ γαμπρὸς ἀρκετὴ ὥρα κρυφομιλᾷ μὲ τοὺς φίλους του. Αὐτοὶ ἀπὸ λίγο ὁ καθένας τοῦ μαζεῦσαν τρία ρούβλια, ὁ γαμπρὸς μὲ θυμὸ τὰ ρίχνει τοῦ τηλεγραφητῆ, καὶ ὁ τελευταῖος αὐτὸς ἀφοῦ ἀρκετὴ ὥρα ἔψαξε γιὰ νᾶβρη τὸ καπέλλο τῆς στολῆς του, χαιρετᾷ καὶ φεύγει.

*Ετσι καμιά φορά μπορεί να τελειώσει μια άθωα δμιλία για τον ηλεκτρισμό.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ

Μολυβένιο φθινοπωρινό πρωί. Δεν είναι ακόμη ούτε οκτώ, μα στον δρόμο των Πέντε Σκυλιών είναι άσυμβίβαστη κίνηση. Στά πεζοδρόμια τρέχουν ανήσυχοι οι χωροφύλακες και οι θυρωροί. Στις πόρτες μαζεύονται παγωμένες οι μαγεύσεις με την άπορία ζωγραφισμένη στο πρόσωπο. . . *Απ' όλα τα παράθυρα κυττάζουν οι νοικιάτορες. *Απ' τ' ανοιχτό παράθυρο του πλυσταριού σπρώχνοντας με τα μυνήγγια και τα πηγούνια ξεπροβάλλουν γυναικεία κεφάλια.

— Ούτε χιόνι είναι, ούτε . . . μα δεν μπορείς να ξεχωρίσης τι είναι,—άκουονται φωνές.

Στόν αέρα από τη γη έως τις στέγες στριφογυρίζει κάτι άσπρο, πολύ όμοιο με χιόνι.

*Ο δρόμος είναι άσπρος, τὰ φανάρια του, οι στέγες, οι ώμοι και οι σάπκες (1) των διαβατών—δλα είναι άσπρα.

— Τι έγινε; ρωτούν οι πλύστρες τους θυρωρούς που τρέχουν.

Αυτοί για απάντησι κουνούν τὰ χέρια και τρέχουν παρακάτω... Αυτοί οι ίδιοι δεν ξεύρουν καλά, καλά τί τρέχει. *Επί τέλους άργά, άργά έρχεται ένας θυρωρός, μιλά μόνος του και κάμνει ένα σωρό χειρονομίες. Καθώς φαίνεται, ήτανε πειά στο μέρος που έγινε ή ταραχή και τὰ ξεύρει όλα.

— Καλέ τί έγινε; τόν ρωτούν οι πλύστρες από τὸ παράθυρο.

— Δυσaréσκεις, απαντᾷ αυτός. Στο σπίτι της Μίμρενας που έγινε χθές ὁ γάμος, γελάσανε τόν γαμπρό στόν λογαριασμό. *Αντί χίλια τὸ δώσανε έννεακσία.

— *Ε, κ' εκείνος;

— Θύμωσ. *Εγώ, λέει, θά σᾶς δείξω, λέει.... *Εσόχισε μέσ' τόν θυμό του τὸ πουπουλένιο στρώμα και άφησε ὄλο τὸ πούπουλο άπ' τὸ παράθυρο... Για δὲς πόσο πούπουλο! Σάν χιόνι.

— Νά τους, νά τους, άκούστηκα, φωνές! Τους φέρνουν.

*Απ' τὸ σπίτι της χήρας Μίμρενας κινήθηκε δλόκληρη λιτανεία. Μπροστά πηγαίνουν δύο χωροφύλακες με πρόσωπα γεμάτα φροντίδα. *Από πίσω τους περπατᾷ ὁ *Απλόμωφ με παλτό και ψηλό καπέλλο. Στο πρόσωπό του είναι γραμμένο: «Είμαι τίμιος άνθρωπος, μα νά με γελᾶτε δὲν θά σᾶς άφήσω!»

— Τὸ δικαστήριο θά σᾶς δείξη τί άνθρωπος είμαι εγώ! μουρμουρίζει, γυρίζοντας κάθε τόσο πίσω.

*Από πίσω πηγαίνουν κλαιόντας ή Τατιάνα Πετρόβνα και ή Ντάσενκα. Καί ὄλη αυτή τήν πομπή κλείουν ὁ θυρωρός με τὸ βίβλιο (2) και ένα σωρό παληόπαιδα.

(1) Σάπκα—ρωσικό καπέλλο από γούνα.

(2) Στη πόλιν της Ρωσίας όλα τὰ σπίτια έχουν θυρωρό. Αυτός

ΣΤΟΙΣΙΜΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΑΣ

ΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

—Γιατί κλαίς νειόνυμφη; ρωτούν οι πλύστρες τὴν Ντάσενκα.

—Τὰ πούπουλα κλαίει, ἀπαντᾷ γι' αὐτὴν ἡ μάνα. Τρία πούτια, νὰ σὰς χαρῶ! Καὶ τί πούπουλο! Ἐνα ἔνα ἦτανε τὰ πούπουλάκια, οὔτε ἓνα φτερό μέσα!

Μὲ ἐτιμώρησεν ὁ Θεὸς στὰ γηρατειά μου!

Ἡ πομπὴ στρέφει στὴ γωνία καὶ τὸ στενό τῶν Πέντε Σκυλιῶν ἡσυχάζει. Τὰ πούπουλα πετοῦν ὡς τὸ βράδυ.

Μετάφρασις.

Ὁδησὸς

ΟΥΡΑΝΙΑ Α. ΣΠΥΡΑΚΗ

ΔΥΟ ΣΟΝΝΕΤΑ

Ἀφιερωμένα στὸ λογοτέχνη Στάμο Μπράνι

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

[Μὲ ἰδιαιτέρην χαρὰν γνωρίζομεν τὸ πρῶτον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας μὲ τὰ δύο κατωτέρω ὠραία сонνέτα του τόν κ. Ν. Κυπαρίσση ἐκ τῶν καλυτέρων λογογράφων καὶ ποιητῶν μας. Ὁ κ. Κυπαρίσσης, ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, ὑπηρέτησεν ὡς τοιοῦτος καὶ εἰς τὰς καταληφθείσας νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ἐραστὴς τοῦ θεάτρου καὶ ἰδιὰ τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἄλλοτε, τῆς ἑποίας τοὺς σπουδαιότερους ρόλους αὐτὸς οὗτος ἠρμύνευσεν ἀπὸ σκηνῆς, μετέφρασε μέχρι τοῦδε ἐμμέτρως τὴν «Ἡλέκτραν», τὸν «Οἰδίποδα Τύραννον» καὶ τὴν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις». Τελευταίως ἐξέδωκε εἰς κομψὸν τομίδιον τὰ «Σοννέτα τῆς Θεατρίνης» γραμμένα καὶ ἀφιερωμένα εἰς τὴν καλλιτέχνιδαν Μαρῖαν Κοτοπούλη, ἅτινα ἔτυχον εὐμενστάτης ὑποδοχῆς καὶ κρίσεως].

Ἰδία, πανώρια ἀπλώνεται γαλαζομάτα πάλι,
μὲ τὴν ἀθάνατη ὁμορφιά, τὴν πλάνα, τὴν καυχιάρα,
πέρα ἀπ' τὴν ἄμετρη ἀκρῶ τῆς ὡς τὸ ξανθὸ ἀχρογαλί,
ποῦ ξεψυχάει στὰ πόδια τῆς καὶ σβύνει μὲ λαχτάρα.

Ἡ τρικυμία τῆς πέρασε πάνω στὴν ἄγρια πάλι,
ποῦ ἐβόγγαε ἀπ' τὴ λύσσα τῆς καὶ ἀπὸ ἡδονῆ ἔσπαρτάρα,
τὴν ἄφισε ἀπ' τὰ χέρια του ὁ βοριάς, τοῦ ἀνέμου ἢ ζάλη,
ἐνοιχτοστήθα δράκαινα γυμνὴ καὶ ξεμαλλιάρα.

κτὸς ἀπὸ τὰς ἄλλες ὑποχρεώσεις ποῦ ἔχει δηλ. νὰ καθαρίζῃ τὸν ρόμο, νὰ φυλάττῃ τὸ σπίτι, βαστᾷ ἓνα βιβλίον, ὅπου γράφει τὰ ὀνόματα ὄλων τῶν νοικατόρων.

Μὰ ἐνῶ στεφάνια γύρω τῆς τῆς πλέκουν τώρα χίλια
πετράδια μυριοχρώματα μὲ τὰ νεκρὰ κοχύλια,
τῆς παραγαμένης ὁμορφιάς τάπομινάρια κρύβει,
κοψίδια ἀπ' τὶς πλεξούδες τῆς, σωρούς σωρούς τὰ φύκια,
καὶ τὰ λευκὰ στολίδια τῆς τὰ ὀλόδροσα χαλίαια,
παρέκει ἐνὸς πτωχοῦ ψαρὰ τὰχνότρεμο καλύβι!

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟ

Ἀχ, τὸ πτωχὸ σιγάρο καὶ πόσα δὲν μοῦ λέγει
σάν τὸ κρατῶ ἀναμμένο χωρὶς νὰ λέῃ: πονῶ,
καὶ βλέπω στὴ φωτιά του, ποῦ μοῦ τὸ σιγοφλέγει,
ἐγὼ νὰ ζῶ κ' ἐκεῖνο νὰ λυώνῃ ταπεινὸ.

Ζωὴ μιανῆς στιγμούλας ἀπ' τὴ φωτιὰν ἀρμέγει
καὶ γίνεται-ἔτσι στάχτη μ' ἓνα λευκὸ καπνὸ,
ποῦ δὲν τὸν κλεῖ τὸ σπῆτι, δὲν τὸν κρατᾷ ἡ στέγη,
καὶ φεύγει πρὸς τὰ νέφη καὶ πάει στὸν οὐρανὸ.

Σφιχτοδεμένο ἀκόμα μὲς' στῆς ζωῆς τὸ φράχτη
μιὰ σπιθα λαχταροῦσε! τὴ βῆθε, τί χαρὰ του!
μ' ἐκεῖνη ἐλευθερώνει τὰ διάπλατα φτερά του,
καὶ ἀφίνοντας τῆς ζήσης πίσω του λίγη στάχτη,
μὲ τὸν καπνὸ του πλέκει πρὸς ταῦτα τὰ οὐράνια,
τὰ πλάνα δαχτυλίδια, τὰ φανταχτὰ στεφάνια!

Ν. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗΣ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΟΓΟΙ

Ὁ Ἀρίστιππος παρακαλῶν ποτε τὸν Διονύσιον περὶ ἐνὸς περιποθήτου φίλου τοῦ καὶ μὴ ἐπιτυχάνων, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἤλεγχε τις διὰ τὸν τοιοῦτον ἐξευτελισμὸν: δὲν πταῖω ἐγὼ, εἶπεν, ἀλλ' ὁ Διονύσιος, ὅστις ἔχει τὰ ὦτα εἰς τοὺς πόδας.

Ἐλεγχόμενος ποτὲ ὁ ἴδιος διότι ἡμέλει καὶ ἀπέβαλλε τὸν υἱὸν του, ὡς νὰ μὴν ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτόν: Τί πρὸς τοῦτο; ἔλεγε: κάνεις δὲν ἀγνοεῖ ὅτι τὸ φλέγμα καὶ αἱ φθίρες γεννῶνται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ καὶ μ' ὄλον τοῦτο τ' ἀπορρίπτομεν.

Ἐρωτώμενος ποῖα διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ σοφοῦ καὶ ἀμαθοῦς: Στείλέ τους, ἀπεκρίνετο, εἰς ξένον τόπον γυμνοὺς καὶ θά μάθης.

ΕΚ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΙΑΣΩΝ Ν. ΚΑΡΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Εν μέγα βήμα πρὸς τὴν πρόοδον ἐν Σάμῳ εἶνε ἡ ἴδρυσις κλινικῶν τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἰατρικῆς. Μετὰ τὴν χειρουργικὴν τοῦ κ. Σ. Κ. Ἰωαννίδου ἡ ὀφθαλμολογικὴ κλινικὴ τοῦ κ. Καραδημητρίου, ἥτις ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον ἤρξατο λειτουργοῦσα, εἶνε ἀληθὲς εὐεργέτημα διὰ τὴν νῆσον καὶ τὰς πέριξ, ἀφ' ὅπου οἱ πάσχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀθροοὶ καὶ μετ' ἐλπίδος προστρέχουσιν εἰς τὰ φῶτα τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος καὶ ἐκ τῆς χειρὸς του λαμβάνουσι τὸ κινδυνεῖον νὰ οὐθεσθῇ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν φῶς.

Γεννηθεὶς ἐν Σάμῳ καὶ σπουδᾶσας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπι-

στημίῳ ὁ κ. Καραδημητρίου ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῷ 1908. Ἐπ' ὀλίγον ἐξασκήσας τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα ὑπῆρξε Δημοτικὸς ἱατρός Λιμένος Βαθῆος ἀπὸ τοῦ 1910 μέχρι τοῦ 1912, κατὰ δὲ τὸ 1911 καὶ Διευθυντὴς τοῦ λοιμοκαθαρηθρίου.

Φιλελεύθερος ὅσον καὶ γενναῖος, ἀγαπῶν τὴν πατρίδα ἐξ ἴσου μετὰ τὴν ἐπιστήμην του κατὰ τὴν ἐκκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Σάμῳ τὸ 1912, εὐρέθη πολεμιστὴς ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς, ἡρωϊκῶς μαχόμενος καὶ διακινδυνεύσας πολλὰκις τὴν ζωὴν του εἰς παρατόλους ἐπιχειρήσεις. Κηρυχθέντος τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ὁ Καραδημητρίου ἐξεδύετο τὴν στολὴν τοῦ ἐπαναστάτου ὅπως ἐνδύθη τὴν τοῦ Γαριβαλδίνου καὶ ὡς τοιοῦτος παρέμεινε μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ σώματος ἐκείνου, ἀνδρείως πολεμήσας ὡς ὀπλίτης ἐνῶ κάλλιστα ἠδύνατο ὡς ἱατρός νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα.

Ἰδιαιτέραν ἔχων κλίσιν εἰς τὴν ὀφθαλμολογίαν μετέβη τῷ 1913 εἰς Βρυξέλλας καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ κλάδου τούτου τῆς ἐπιστήμης του. Ἐκεῖ ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ St. Jean συνεδέθη στενῶς μετὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ὀφθαλμολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Βρυξελλῶν καὶ ἀσκημαῖζόν, διάδοχον δὲ τοῦ μεγάλου ἐν τῇ ὀφθαλμολογίᾳ διδασκάλου Correy, δόκτορα Emile Gallemarts. Διὰ τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς του, τῶν καλῶν τρόπων, τῆς εὐφύιας καὶ ἐπιμελείας του ὁ κ. Καραδημητρίου προσεῖλκυσε ἀμέριστον τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην τοῦ καθηγητοῦ του, ὅστις μυρία ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ δειγμάτων τῆς φιλίας του δωρήσας ἅμα εἰς αὐτὸν καὶ ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν συγγραμμάτων του, ἐκ 42 πρωτοτύπων ἔργων συνισταμένην. Ἡ πρὸς τὸν νεαρὸν ἔλληνα ἀγάπη τοῦ μεγάλου καθηγητοῦ εἶνε ἐν ἀκόμῃ δεῖγμα τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν δις ἐπεσκέφθη. Καὶ εἶνε τοιαύτη ἡ ἀγάπη του αὐτῆ, ὥστε ὁμιλῶν ποτὲ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν περὶ τοῦ Ἀσκληπείου ἐτερμάτισε τὸν λόγον του ἐκφράζων τὸν πόθον νὰ ζήσῃ ὅπως καὶ τρίτον τὴν ἐπισκεφθῇ.

ὑπὸ τοιοῦτον καθηγητὴν ὁ κ. Καραδημητρίου διετέλεσεν ὡς ἑσωτερικὸς ἱατρός τοῦ νοσοκομείου τοῦ St. Jean ἐπὶ 16 μῆνας μετ' εὐλικρινοῦς ἐρωτος ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης του. Τόση δὲ ἦτο ἡ ἐπίδοσις του εἰς αὐτὴν καὶ τόση ἡ ἐκτίμησις τοῦ καθηγητοῦ του, ὥστε ὁ ἴδιος Gallemarts μετὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ δόκτορος Zerlink καὶ τοῦ δόκτορος L. Joux ἐπρότεινε νὰ ὀνομασθῇ οὗτος μέλος τῆς ὀφθαλμολογικῆς Ἐταιρίας τοῦ Βελγίου, τιμὴ εἰς ὀλίγους διδομένη.

Ἐκ Βρυξελλῶν μετέβη εἰς Παρίσιον, ὅπου ἐπὶ τρίμηνον παρηκολούθησε τὰ μαθήματα τοῦ De Larperon, διαδοχῶν τοῦ μεγάλου Πανᾶ ἐν τῇ ὀφθαλμολογικῇ κλινικῇ τοῦ Hotel Dieu καὶ τοῦ Morga, διευθυντοῦ τῆς κλινικῆς τοῦ Lariboisier. Εἰς Μοναχον μεταβίβας παρέμεινε ἐπὶ μῆνα μετὰ τοῦ ἰσοδέλφου του Βγoux παρὰ τῷ καθηγητῇ Von Hesse. Δὲν παρέλειψε νὰ ἐπι-

σκεφθή τὰ νοσοκομεία τῆς Βιέννης, παραστάς εἰς ἐγχειρήσεις ἐκτελεσθείσας ὑπὸ τοῦ μεγάλου Dimmer καὶ τοῦ περιτύστου ἐν τῇ ὀφθαλμολογίᾳ Fucks.

Τελείως κατηρτισμένος καὶ ἐφωδιασμένος με πιστοποιητικὰ τῶν καθηγητῶν του ἐνθουσιωδῶς περὶ αὐτοῦ ἐκφραζομένων κατήλθεν εἰς τὴν γενέτειραν ὅπως προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας τῆς φιλανθρωπῶν ἐπιστήμης του εἰς τοὺς συμπολίτας του.

Καὶ ἐν τῇ ἐνασχόσει τοῦ ἐπαγγέλματός του ὁ κ. Καραδημητρίου ἀπεδείχθη ὁποῖος τὸν ἀνεγνώρισαν καὶ ἐκρίναν οἱ καθηγηταὶ του. Τὰ σοβαρώτερον νοσήματα θεραπεύονται καὶ αἱ δυσκολώτεροι ἐγχειρήσεις ἐκτελοῦνται ἐν τῇ κλινικῇ του μεθ' ὁσῆς ἐπιτυχίας εἰς τὰς μεγαλυτέρας κλινικὰς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Εὐρώπης. Καὶ οἱ ἀσθενεῖς του, οἱ ἀθρόως προσερχόμενοι ἀπέρχονται με τὴν πολῦτιμον αἰσθητὴν θεραπευμένην καὶ με τὴν καρδίαν πλήρη εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἰατρόν των, ὅστις διὰ τῆς εὐγενείας τῶν τρόπων του, τῆς προθυμίας, τῆς καλωσύνης, τῆς ἀφιλοκερδίας καὶ τὰς ἀβρᾶς ἐν γένει συμπεριφορᾶς του ἔχει κατακτήσει ὄχι μόνον τῶν ἀσθενῶν του τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τῆς κοινοῦ Βαθείας.

Ο ΠΟΝΟΣ ΜΟΥ

Τῷ ἀγαπητῷ φίλῳ Ε. Δ. Τ.

Μοῦ τῶπανε τὰ ἔλατα μοῦ τῶπανε τὰ πεῦκα
Σὰν ἔσταζε τὸ δάκρυ μου στοῦ βασιλιᾶ τὸν τάφο:
"Ὅσα κι' ἂν χύσω δάκρυα, ὅσα κι' ἂν πῶ τραγούδια
Τὸν πόνο πῶχω στὴν καρδιά ποτέ μου δὲν τὸν γράφω.

Κι' ὅταν ἀπ' τὴν Ἀκρόπολι κατέβαινα θλιμμένη
Καὶ στάλαζε τὸ δάκρυ μου στὰ μάρμαρα με πόνο,
Μοῦ τῶπε ὁ ἥλιος ὁ χρυσὸς ποῦ ἔσβυνε ἀντίκρυ:
"Ἦ κάθε λύπη τῆς καρδιάς δὲν σβύνει με τὸ χρόνο.

Κι' ὅταν στὴ βάρκα πάτησα καὶ μπηγα στοὺς βατόρι
Καὶ τὰ θερμά μου δάκρυα κυλίσανε στὸ κῦμα,
Μοῦ τῶπε τοῦ ἑσπερινοῦ ποῦ σήμαινε ἡ καμπάνα,
"Ὁ πόνος μου πῶς θὰ σβυστῇ μονάχα μέσ' στὸ μνημα.
13)4)15.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ο ΚΥΡ ΝΟΡΟΔΙΚΗΣ

Τὸν ἀθεόφοβο, τὸν μπρόστυχο, τὸ ἀτέρας, ἀκοῦς ἐκεῖ νοροδικῆς μιὰ φορὰ! ποῦ ἀκούστηκε μαθὲς τέτοιο πρᾶμμα ν' ἀγοράζεται! τὸ δίκην μ' ἦτανε φῶς φανερό! κι' αὐτὸς μτόφαγε πνά φαί τὰ κρεατάτ.

— Ἀμ' κείν' ἡ γρηᾷ γιόσα, ἡ Γιάννενα ποῦ πῆρε ψεύτικο ὄρκο. Ἐέρ' μοναχὰ νὰ κά ν' τὲς μεγάλες, μεγάλες μετανίες, ἡ σκρόφα καὶ νὰ πααίν' πρώτ' πρώτ' στὴν ἰκκλισά.

Αὐτὰ ἔλεγε ἡ κυρὰ Γιῶργενα, κατακίτρινη ἀπὸ τὸ θυμὸ τῆς.

Γύρω, γύρω, ἡ γειτόνισσες τὸ Μαριῶ ἡ Καμουλίνα, τὸ Βασιλικὴ ἡ Μπουρμπάδινα κινούσαν τὰ κεφάλια τους.

— Δίκην ἔχεις, κυρὰ Γιῶργενα μ' μὰ κάμε κι' ἀλλιῶς νὰ βρῆς καὶ τὸ μπελᾶ σου μ' αὐτοὺς ποῦ μᾶς βάζουν στὰ κεφάλια μας.

Ἀκοῦς νὰ δώση ὄρκο!

Ἦστερα ἀπὸ λίγο τὸ μεγάλο παράπονο τῆς κυρᾶ Γιῶργενας, ἔκανε τὸ γύρο τοῦ χωριοῦ. Μέσα στὸ καφφενεῖο τοῦ Μπάρμπα Κώστα Τρίλλα ποῦ ἦταν τὴ μιὰ καφφενεῖο καὶ τὴ μιὰ παντοπωλεῖο συνεζητοῦσαν τὴ παρανομία ὅπως τὴν ἐνόμιζαν οἱ πρόκριτοι.

Ἦ μπάρμπα Κώστας εἶχε τὸ λόγο! με ἕφος ποῦ θὰ ἐξήλθειν κάθε Εἰσαγγελεὺς κατέκρινε τὸν δυστυχῆ Εἰρηνοδίκην, ὅστις ὄλων διόλου ἄδικα εἶχεν ἐπισύρει τὴν ὀργὴν τῆς μικρᾶς κοινοῦνίας τοῦ χωριοῦ μᾶς.

— Ἀκούστηκε μαθὲς τέτοιο πρᾶμμα ὁμοιο δὲν ἔχω ἀκούσει, ἔλεγε ὁ μπάρμπα Κώστας, ποῦμαι ὀδονταπεντάρης, τώρα, ναί

σωστός ὄγοντα πεντάτης· γεννήθηκα μωρὲ μάτια μου στὰ 30 στὴν ἐποχὴ τοῦ Λυκούργου. Ἐί μωρὲ παιδιά, ποῦνε κείνα τὰ βλογημένα χρόνια, οὔτε νοροδικήδες, οὔτε διαβόλοι, οὔτε τριβόλοι! τὴν ἄρα κῶπος γεννήκαμε καὶ φραγκέψαμε θὰ ρίξῃ φωτιὰ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς κάψῃ. Φτοῦ σας πρωτευουσιάνοι.

— Πορεύεσθε οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ξεώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἀνέκραξεν ὁ παπᾶς, ἀφοῦ ἐρρόφηξε δυὸ τρεῖς καλὲς ἀπὸ τὸν ναρχικὲ του. ἔτσι εἶνε ὄλοι οἱ πρωτευουσιάνοι, σωστοὶ μασσῶνοι, τοὺς ξέριε ὄλος ὁ κόσμος.

Ἐὸ παπᾶς εἶχε φούρκα γιὰτὶ δὲν εἰμπόρεσε νὰ διορίσῃ στὴ θέσῃ αὐτὴ τὸν ἀνεψιὸ του, ἕνα ἡλίθιο ἀνθρωπάκο ἀκατάλληλο γιὰ κάθε δουλειὰ καὶ κάθε ἐπάγγελμα.

— Ναι, ναι, παπᾶ μου, ἔχεις δίκιο.

Ἐέρεις πῶς μ' ἀνάβουν τὰ αἵματα, εἶπεν ὁ μπάριμπο Νικόλας, ἕνας κοντόχορδος κομματαρχικός, ἀλλὰ τὸν ὀποιον καθόλου δὲν ἤκουεν ὁ ἀκέραιος Εἰρηνοδίκης. Γιὰτὸ δὲν μᾶς πάγει καὶ ὁ Θεὸς καλὰ! Ἀπὸ τότε ποῦ ἤλθε ὁ γρουσοῦζης αὐτὸς στὸ χωριὸ μας χαίρει καὶ προκοπὴ δὲν εἶδαμε ὅπως λένε κι' ὄλα.

— Γί; τί πράμμα;

— Νὰ πῶς κλέβει τὶς κόττες τοῦ Χονδροδήμου καὶ τῆς Μαργίτσας, κάθε δυὸ τρεῖς μέρες χάνεται καὶ ἀπὸ μιά.

— Λεῖπουν καὶ τῆς κυρᾶ Γιώργενας.

— Λές βρὲ παιδιά νὰ εἶνε αὐτὸς ὁ κλέφτης.

— Γιατὶ ὄχι, τέτοιοι τυποτένιοι μασκαρᾶς ποῦ εἶνε, ὄλα νὰ τὰ περιμένῃς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους.

— Βρὲ παιδιά νὰ τὸν παραφυλάξουμε. Μὰ μιλιὰ γιὰτὶ ἂν τὸ μάθῃ θὰ μᾶς σκαρώσῃ καμμιὰ δουλειὰ ἔχει τὰ μέσα αὐτός.

Ἐἶχαν περάσει πολλές μέρες ἀπὸ τότε. Ἡ κυρᾶ Γιώργενα ἄμα εἶμαθε γιὰ τὶς κόττες χαμογέλασε.

— Θὰ τὸν διορθώσω ἐγὼ τὸν ἀγέλαστο, τὸν ἀφορισμένο καὶ ἐφρόντιζε μὲ ἐπιτηδεύτητα νὰ διαδίδῃ πῶς εἶδε μὲ τὰ μάτια τῆς νὰ κλέβῃ τὶς κόττες ὁ Εἰρηνοδίκης ἀπὸ τὸ κοτέτσι τῆς.

Τὸ Σαββατόβραδο εἶχαν στήσῃ χωρὸν στὸν πλάτανο ἀποκάτω. Ὁλοὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἦσαν ἐκεῖ ἔλειπε μονάχα ἡ Ἐλενίτσα ἢ λυγερὴ μοναχοκόρη τῆς κυρᾶ Γιώργενας, ἢ πρώτη στὸ χωριὸ στὴ λεβεντιά καὶ στὸ καμάρι.

— Μὰ ποῦ εἶνε ἡ Ἐλενίτσα;

Χόρευαν στὸν πλάτανο ὀπὸ κάτω

— Ἐέρω κι' ἐγὼ κάπου θὰ κοινοστάθῃς! ἂ! νὰ τὴν ἐρχεται. Μωρὴ ποῦ ἤρουνε τὴσὴν ὥρα;

— Νὰ εἶμεινα ν' ἀνάψω τὸ καντίλι τ' Ἀϊλιὰ! σαββατόβραδο μαθές.

— Μητέρα καλὰ εἶμαστε! ἔσκυψε καὶ εἶπε κρυφὰ στ' αὐτὴ τῆς κυρᾶ Γιώργενας.

— Τὰ κατάρερες Ἐλενίτσα

μου;

— Ναι αὔριο βράδυ. Τὴν ἄλλη νύχτα πίσω ἀπὸ τὰ μεγάλα δένδρα τοῦ κήπου τῆς κυρᾶ Γεώργενας ἦσαν κρυμμένοι ἀρκετοὶ περμιετανὸν εἰρηνοδίκη νὰ κλέψῃ τὶς κόττες. Στὴν ἐρημιὰ τῆς νύχτας ἐξαφνικὰ ἤκουσθησαν σιγανά βήματα. Ἦταν ὁ Εἰρη-

Ἐκλεβε τὲς κόττες

νοδίκης ποῦ ἤρχετο στὸ ραντεβού ποῦ τοῦ ἔδωκε ἡ εὐμορφῆ Ἐλενίτσα! Ἐξαφνα μόλις ἦταν στὴ μέση τοῦ κήπου, κόττες καὶ πετεινοὶ ποῦ φώναζαν μ' ὄλη τὴ δύναμή τους ἐβόγγησαν ἀπὸ τὸ κοτέτσι τῆς κυρᾶ Γεώργενας καὶ ἔτρεχαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μ' ἀλαλαγμόν. Ἡ κυρᾶ Γεώργενα εἶχε πολὺ ἐπιτηδεύει παρασκευάσει τὴν ἐκδίκησὴ τῆς.

Ἐὸ καυμένος ὁ Εἰρηνοδίκης τᾶχασε ἔσταμάτησε ἐκπληκτός· ἀλλὰ κρότος τενεκέδων τὸν ἠνάγκασεν νὰ φύγῃ ἦσαν οἱ χωρικοὶ κρυμμένοι σὲ μέρος ποῦ τοὺς ἔβαλε τὸ σατανικὸν πνεῦμα τῆς νοικοκυρᾶς.

Τὴν ἄλλη μέρα ὄλο τὸ χωριὸ ἤξερε πῶς ὁ κύρ νοροδίκης ἔκλεβε τὲς κόττες· νὰ, τὸν εἶδαν χθὲς βράδυ νὰ κλέβῃ μέσα στὸ κοτέτσι τῆς κυρᾶ Γεώργενας. Καλὲ βαστοῦσε· καὶ δυὸ πετεινοὺς ὁ ἀθεόφοβος. Ἐνας σωρὸς κόσμος τὸν εἶδε νὰ τρέχῃ μὴ χειρότερα! νὰ ὑπάλ-ληλοι!

Δυὸ τρεῖς καταγγελίες ἔγιναν τότε ὄλοι εἶχαν βεβαιώσει μὲ ὄρκον πῶς τὸν εἶδαν μὲ τὰ μάτια τους νὰ κλέβῃ τὶς ὄρνιθες.

Ὁύτε θέλει ν' ἀντικρίσῃ Μόνῃ ἡ κυρᾶ Γεώργενα δὲν εἶχε καὶ ποτὲ πλὴνον τὴν εὐμορφῆ μαι καμμιὰν κατάθεσιν ἐφοβήθηκε τὴν Ἐλενίτσα ψευδομαρτυριαν καὶ ὑπεκρίθη τὴν ἀρρωστον. Καὶ ναι μὲν ἡ ἀνά-

κρίσις απέδειξε τὴν ἀθωότητα τοῦ Εἰρηνοδίκου ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐξηγήσῃ τὴν παρουσίαν του τέτοια ὥρα μέσα στὴν αὐλὴ τῆς κυρᾶ Γιώργενας, ἠναγκάσθη νὰ υποβάλλῃ παραίτησιν. Ἀπὸ τότε ἠλλαξεν ἐπάγγελμα καὶ ἂν τύχῃ καμμιά φορὰ καὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ χωριὸ στέλνει ἄλλον· οὔτε θέλει ν' ἀντικρίσῃ ποτὲ πλέον τὴν εἰς μορφὴ Ἐλενίτσα καὶ τὴν μανά τῆς τὴν κυρᾶ Γιώργενα.

Σάμος

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ι. ΦΩΚΟΣ δ. ν.

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΤΥΦΛΗ ΕΠΑΙΤΙΣ

ΙΠΠΟΤΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

Πύρω στὸ τζάκι μαζεμένοι κοντὰ στὴ πελώρια φωτιὰ ἐφλυαρούσαμε ὅ,τι ἤρχετο στὸν καθένα γιὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα.

Ἦτανε μιὰ βραδυὰ τοῦ περασμένου χειμῶνος καὶ ἡ ὁμιλία μας περιστρέφετο περὶ τὰ τελευταῖα πολεμικὰ γεγονότα ὡς ἦτο φυσικόν.

Μόνον ὁ οἰκοδεσπότης, ἓνας πελωρίων διαστάσεων Συνταγματάρχης μὲ ζωηρὰ καὶ ἠλιοψημένην μορφήν, ἔμενε σιωπηλός. Ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀπορροφημένος ὡς νὰ εἶχε συνομιλία μὲ κάποιον ἀόρατο σὲ μᾶς ἄτομο.

Ἴσως ἡ ἀγρία αὐτὴ βραδυὰ νὰ τοῦ ἐνθύμιζε καμμιάν ἄλλη τοῦ περασμένου χρόνου βραδυὰ ὅπου μετὰ δοξασμένην καὶ νικηφόρον μάχην, ἤκουε τὸν βορρᾶ νὰ σφυρίζῃ ἄν ἀπόψε, γύρω ἀπὸ τὴ σκηνὴν τοῦ ἐπάνω σὲ κάποιον ἄγριοβούνι, ἢ χιονισμένη λαγκαδιὰ.

Κάποιος ἔφερε τὸν λόγον περὶ τῶν ὁμοτήτων ποῦ γίνονται κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον κατὰ τῶν δυστυχῶν αἰχμαλώτων καὶ νικημένων.

—Καὶ ἐπειτα παραξενεύομεθα διὰ τὰς βαρβαρότητας τῶν Τούρκων καὶ τῶν Βουλγάρων! Εἶπε μιὰ δεσποινίς. Νὰ τώρα οἱ Εὐρωπαῖοι...

—Ὅλοι εἰς τὸν πόλεμον ἴδιοι εἶνε, διέκοψεν ἓνας νεαρὸς κουραμπιές. Σκληρύνεται ἡ καρδιά καὶ χάνει κανεὶς τὸν ἀνθρωπισμὸν του! Μήπως καὶ μεις, ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, δὲν ἐκάναμε τὰ ἴδια;... ἤκουσα ἐγὼ φρικώδη πράγματα.

—Ὅ,τι ἤκούσατε ἦτο ψεῦδος! ψεῦδος αἰσχροτάτον! ἀνέκραξεν μὲ θυμὸν ὁ Συνταγματάρχης, ἔξερχόμενος τέλος τῆς ρέμβης του.

—Πιθανόν... ἐψέλλισεν ἐν συγχύσει ὁ δυστυχὴς κουραμπιές, ἀλλ' εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι...

—Ἡ ἰδέα σας σχηματισθεῖσα ἐκ τώσης μεγάλης ἀποστάσεως

ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν δὲν δύναται νομίζω νὰ ἐξῆ τὸ κῦρος ἐνὸς μάρτυρος σπύτοπου, ὅπως εἶμαι ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Σύνταγματάρχης, προσπαθῶν διὰ προσηνοῦς μειδιάματος νὰ μετριάζῃ τὴν δομιότητα τῆς φράσεώς του.

Λοιπὸν κύριοι, ἐξηκολούθησε, σὰς λέγω ὅτι ὁ Ἕλληνας Στρατιώτης γενικῶς εἶνε ὁ ἰπποτικώτερος καὶ εὐγενέστερος ὄλων μαζῶν τῶν Εὐρωπαϊῶν.

Καὶ εἶνε τοιοῦτος χωρὶς νὰ τοῦ τὸ διδάξῃ ἢ νὰ τοῦ τὸ ἐπιβάλλῃ κανεὶς! Μόνος του, ἐκ φύσεως! Καὶ κατὰ τοὺς δύο πολέμους μου ἐδόθησαν πολλάκις ἀφορμαί, νὰ θαυμάσω τὴν ψυχικὴν του εὐγένειαν ὅπως καὶ τὸν ἡρωισμόν του.

Σὰν λαίμαργοι ποῦ κυρρίζονται ὀρεκτικὸν κομμάτι, περικυκλώσαμε ὅλοι τὸν σεβαστὸν μας φίλον, παρακαλοῦντες νὰ μᾶς διηγήθῃ τίποτε σχετικόν. Ἐπῆρε ἓνα ἀπὸ τὰ ἀρωματώδη λεμονάκια ποῦ περιεῖχε τὸ βάζο καὶ ἤπιε ἀπνευστί ἓνα ποτήρι νερό.

— Αὐτὸ τὸ νερό, μᾶς εἶπε ζοηρῶς, μου θύμισε κάτι πολὺ χαρακτηριστικόν καὶ εὐμορφον, ἀκριβῶς εἰς στιγμὴν ποῦ ἐσκεπτόμην τι νὰ σὰς διηγηθῶ. Ἐνα ἐπεισόδιον ποῦ μου ἔκαμε μεγάλῃ ἐντύπωσιν, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ σὰς πείσῃ περὶ τῶν λεγομένων μου.

— Στὸν Ἑλληνοβουλγαρικὸν πόλεμον, ἐξηκολούθησεν, εἶχα στὸ Σύνταγμα μου, ἓνα στρατιώτη ἀξέστο καὶ ἀγράμματο παιδί, μὰ ἀληθινὸ παλληκάρι, Κώστα Παγουῆρη τὸν ἔλεγαν, καὶ ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς φύσει γενναίους, ἡ καρδιά του ἦταν ἀγαθὴ καὶ ἀκακὴ, σὰν παιδιοῦ. Ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπείραζαν κάποτε γιὰ ἓνα ἐλάττωμά του ἃς τὸ εἶποῦμε ἔτσι.

Πάντα ἦταν διψασμένος καὶ πάντα τὸ παγοῦρι του ἦταν ἀδιανό. Ὅπου ἐβλέπε νὰ γυαλίξῃ νερό, ἔτρεχε, τὸ γέμιζε καὶ ἔπινε, ἔπινε ἀχόρταστα.

— Ὁ Παγουῆρης, ὅλο μὲ τὸ παγοῦρι του καταγίνεται, ἔλεγαν ἀστεεινόμενοι οἱ συνάδελφοί του.

Τὸν εἶχανε βγάλει καὶ Βάτραχο, ἀλλ' αὐτὸν δὲν τὸν ἐννοίαζε καθόλου γιὰ τὰ πειράγματα αὐτά.

Γελοῦσε ἀδιάκοπα, φθάνει νὰ εἶχε νερό.

Ἄν ὅμως εἶχαμε ἔλλειψι νεροῦ, πράγμα ποῦ συχνὰ μᾶς συνέβαινε, τότε ἦταν ἄλλος ἄνθρωπος. Τὰ κατέβαζε, ἔπαιρνε ἓνα ὑφορὸς ἀξιοθρήνητο καὶ ὅλο μουρμούριζε.

— Ὑπομονὴ κακόμοιρε Βάτραχε, τοῦ ἔλεγαν οἱ ἄλλοι. Κι' ἐμεῖς δὲν ἔχομε ψυχὴ;

— Τι ὑπομονὴ μωρὲ, ποῦ κήκη, γάνιασε ἢ γλωσσά μου! Κοντεύω νὰ σκάσω!

Ἐπανελάμβανε διαρκῶς ἐκεῖνος.

Μιά ἡμέρα ποῦ ἐπολεμούσαμε κατὰ συνέχειαν δέκα ὥρας χωρὶς διακοπὴν, ἐξοντῆσαμε νὰ σκάσουμε πραγματικῶς ὅλοι μας ἀπὸ τῆ δίψα.

Ἦτανε Ἰούνιος καὶ ὁ ἥλιος φλογισμένος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κε-

φάλια μας, μᾶς εἶχε πεθάνει. Ἐν τούτοις ἐπολεμούσαμε λυσοσώδως. Ἦτανε ἡ πρώτη μάχη τοῦ ἐδόξασε τὰ ὄπλα μας.

Οἱ Βούλγαροι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἦσαν πολυαριθμότεροι, εἶχαν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐδάφους. Ἐν τούτοις δι' ὑπερανθρώπων προσπαθειῶν κατορθώσαμε νὰ τοὺς ἀπαθῆσομε καὶ εἰς τὰς τρεῖς μετὰ μεσημβρίαν εἰσηρχόμεθα νικηταί καὶ τροπαιοῦχοι εἰς τὸ χωριό.

Οἱ κάτοικοι ἀπὸ τὸν φόβον τοὺς εἶχαν ἐξαφανισθῆ τραπέντες εἰς διαφόρους διευθύνσεις.

Εἰς τὴν μέσην τῆς πλατείας εἶχαν ἓνα μεγάλο πηγάδι μὲ ὠραῖο πόσιμο νερό.

Ἐκεῖ τρέξανε ἀμέσως οἱ στρατιῶται, ξεροψημένοι ἀπὸ τὴν φοβερὰν δίψαν ποῦ τοὺς ἐτυραννοῦσε ἐπὶ τόσας ὥρας, νὰ πιοῦν, νὰ δροοίσουν τὸν τσιρουφλισθέντα λάρυγγά των εἰς τὸ δροσερὸ νερό.

Καὶ τότε γύρω στὸ πηγάδι ἤρχισε πόλεμος λυσοσώδεστος τοῦ ἄλλου. Ποῖος νὰ πρωτοπιῇ, ποῖος νὰ πρωτοπροφθάσῃ.

Ἐλησιμόνησα νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ συνελάβομεν μερικὸς αἰχμαλώτους. Ἐνα ἀπ' αὐτοὺς εἶχε πιάσει ὁ Παγουῆρης. Ἐναν ἀγριάνθρωπον ποῦ σοῦ ἔκανε κακὸ νὰ τὸν βλέπῃς. Ἐν τούτοις τώρα ποῦ τὸν κρατοῦσε στερεὰ ὁ Κώστας ἀπ' τὸ χερί ἐφαίνετο ταπεινωμένος καὶ ἄφινη νὰ τὸν σύρῃ χωρὶς καμμιὰ ἀντίστασι.

Ἐξάφνα τὸν βλέπω καὶ μὲ ἀστραπιαίαν ταχύτητα βγάξει μὲ τὸ ἐλεύθερον χερί του, ἓνα μυτερὸ σσιγγὰ ἀπὸ τὸ στήθος του καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν βυθίσῃ στὸ στήθος τοῦ στρατιώτου ποῦ τὸν κρατοῦσε.

Ἀμέσως τρέξανε δυὸ τρεῖς στρατιῶται τοῦ πήρανε ἀπ' τὰ χεῖρα τὸ φονικὸ ὄπλον καὶ τὸν ἔδεσαν καλά, ὥστε νὰ μὴν μπορέσῃ νὰ ξανακάνῃ τέτοια ἀστεία.

— Καὶ δὲν τοῦ δώσαμε τοῦλάχιστον κανένα γερὸ ξύλο;

Διακόψαμε ἀγανακτισμένοι.

Ἐννοεῖται πῶς ἔφαγε μερικὲς σφερκές, ἀλλὸ σὰς ἐρωτῶ:

Εἰς οἰονδήποτε ἄλλον στρατὸν ἂν συνέβαινε ἡ σκηνὴ ποῦ σὰς διηγήθηκα δὲν θὰ ἐκομματιάζετο ἀμέσως ὁ κακοῦργος αἰχμάλωτος; Ποῖος ἐκ τῶν εὐγενῶν καὶ πολιτισμένων εὐρωπαϊῶν δὲν θὰ ἐξεδιέκτετο ζωηρότερον, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ ἄλλο τί, ἀπὸ τὸ ἄπλοῦν δέσιμο τῶν χειρῶν. Καὶ ὅμως! ὁ ἀπολίτιστος, ἀλλὰ φύσει εὐγενής Ἕλληνας, ὄχι μόνον δὲν ἐκακοποίησε, ὄχι μόνον δὲν ἐζήτησε νὰ ἐκδικηθῇ αὐτὸν ποῦ παρ' ὀλίγον νὰ τὸν δολοφονήσῃ, ἀλλ' ἔκαμε κατὰ τόσῳ μέγα ἐν τῇ ἀπλότητί του, τόσῳ ὠραῖον, ποῦ σὰς βεβαιῶ μὲ συνεκίνησε βαθύτατα.

Σὰς εἶπα προηγουμένως τὴν ἀδυναμίαν του γιὰ τὸ νερό!

Φαντάζεσθε λοιπὸν τὴν ἡμέρα αὐτὴ ποῦ ὅλοι μας εἶχαμε καεὶ ἀπ' τῆ δίψα, τὸν Βάτραχο, καὶ πῶς ἔτρεξε στὸ πηγάδι ἅμα μπήγαμε στὸ χωριό!

Ἐνῶ ὁμως διεξήγετο ὁ περὶ νεροῦ ἀγών, ὅπως σᾶς εἶπω, κᾶ-
ποιος μ' ἐπληροφόρησε, ὅτι ὁ ἐχθρὸς κρυφθεὶς ὀπισθεν τοῦ
πρὸς τὰ δεξιὰ λόφου, προσπαθεῖ νὰ ἀνασυνταχθῇ.

Δὲν ἦτο καιρὸς λοιπὸν ἀκόμη δι' ἀνάταυσιν, οὔτε ἔπρεπε
χάριν τοῦ νεροῦ νὰ χάσωμεν ὅ,τι μὲ τόσους κόπους ἐκερδίσαμε.

Ἄν καὶ ἦτο πολὺ ἀσπλαχνον διέταξα ἀμέσως τοὺς ἄνδρας νὰ
εὐρεθοῦν εἰς τὰς θέσεις των.

Πολὺ ὀλίγοι εἶχον προφθάσει νὰ σβύσουν τὴν δίψαν των· οἱ
ἄλλοι ἀπαρηγόρητοι ἀπεμακρύνθησαν τοῦ τόσον ποθητοῦ νεροῦ
μουρμουρίζοντες.

Ὁ Βάτραχος μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας εἶχε κατορθώσει νὰ γε-
μίση τὴν καρδιά του καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὴν καταβροχθίσῃ,
ὅτε ἠκούσθη ἡ σκληρὰ διαταγὴ μου νὰ τρέξουν εἰς τὰς θέσεις
των.

Συγγρῶνος ἤκουσε πίσω του κάτι σὰν οἰμωγὴν. Ἐστράφη καὶ
εἶδε τὸν αἰχμάλωτον, ὅστις τοῦ ἔκανε νεῦμα ὅτι καὶ αὐτὸς ἐ-
καίετο ἀπὸ τὴν δίψαν, δεικνύων τὴν γλώσσάν του ξηρὰν καὶ
σκασιμένην.

Διὰ μίαν στιγμὴν ὁ Παγούρης ἀμπεταλαντεύθη. Ἐρριξε μὴ
ματὰ γεμάτη πόθο στὸ νερὸ καὶ μὴ στὸν ἄθλιο, ποῦ ἔκειτο δε-
μένος πίσω του, καὶ μὲ κίνημα γενναῖον τοῦ προσέφερε τὴν γε-
μάτην καρδιά του.

Ἄιντε βρὲ κακομοίρη, τοῦ εἶπε, πῆτο σὺ! Ἐμένα θὰ μὲ δρο-
σίση πάλι τὸ τουφέκι καὶ ἡ νέα μας Νίκη!

Καὶ ἔτρεξε βιαστικὸς στὴ θέσι του!

Ἀθῆνα.

ΜΑΡΙΑ Π. ΣΤΑΜΑΤΕΛΛΟΥ

Η ΙΔΙΑ Η ΠΛΗΓΗ

Στὸ φίλο μου Πολυχρόνη.

Σὲ μὴ βρυσούλα πῶτρεχε ὀλόδροσα νερά
σταμάτησα τὴ δίψα μου νὰ σβύσω μὴ φορά,
Κι' ἔφερα στὸ κανάλι τῆς ποῦταν ἀπὸ φλοῖο
τὰ φλογισμένα χεῖλή μου νὰ πιῶ λίγο νερό.
Μὰ τὴ βρυσούλα ἄκουσα γιὰ νὰ μοιρολογᾶ
κ' εἶπα βαθεῖά μου: ἀρά γε πονεῖ; γιατί βογγᾶ;
—Καὶ κείνη μ' ἀποκρίθηκε. «Διαβάτη, ναὶ πονῶ
ἔχω στὰ στήθεια μου πληγὴ, βαθεῖά μέσ' ἔς τὸ βουνό.
Καὶ τὰ νερά ποῦ ἀφθονοῦν τὰ βλέπεις νὰ κυλοῦν
εἶναι, δαβάτη, δάκρυα, τὸν πόνο μαρτυροῦν».
Κατάλαβα πῶς εἶχαμε τὴν ἴδια τὴ πληγὴ
ἐγὼ μέσα στὰ στήθεια μου κι' αὐτὴ βαθεῖά στὴ γῆ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΣΤΑΜΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

Ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ποιητὰς, οἵτινες ἔψαλαν τὰ κλέα τῶν
Ἀνέων Μαραθωνομάχων καὶ Σαλαμινομάχων, ὁ κ. Γ. Μπαί-
ρακτάρης ἐξύμνησεν εἰς ὀραίους καὶ φλογεροὺς στίχους
τὰ τροπαια τοῦ στρατοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ στόλου μας τῶν δύο τε-
λευταίων πολέμων. Εἰς τὰ ποιήματά
του ζωγραφίζεται μὲ ἀδρὰ χεῖματα
ὅλη ἡ ἔνδοξος ἱστορία τῆς νεωτέρας
Ἑλλάδος, οἱ ἥρωῖοι καὶ τὰ με-
γάλα κατορθώματα τῶν γιγαντομά-
χων τοῦ Μπιζανίου καὶ τοῦ Κιλκίς,
τῆς Ἑλλης καὶ τοῦ Χάρου. Παρα-
κολουθήσας ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου
τὴν δρᾶσιν τοῦ στόλου δὲν ἔπαυσε
δι' ἐνθουσιωδῶν ποιημάτων, ὡς ἄλ-
λος Τυρταῖος, νὰ ἠλεκτρίζῃ τοὺς μα-
χητὰς. Καὶ δὲν περιωρίσθη τὸ πα-
τριωτικὸν ἔργον του μόνον κατὰ τὴν
διάρκειαν τῶν πολέμων.

Γ. ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗΣ

Ὅταν οἱ πόλεμοι ἐτελείωσαν ὁ
Μπαϊρακτάρης ἐγένετο ὁ ἐθνικὸς κη-
ρὸς τῶν ἥρωϊκῶν κατορθωμάτων, δι'
ἀπαγγελιῶν ποιημάτων καὶ διαλέξεων
ὑπεκκαίων τὸ ἐθνικὸν αἶσθημα εἰς
τὰ πλήθη. Ἀλησμόνητοι θὰ μείνωσιν
ἐν Θεσσαλονίκῃ αἱ κατὰ τὸ παρελ-
θὸν ἔτος καλλιτεχνικαὶ ἐσπερίδες του.
ὑποστηριζόμενος καὶ βοηθούμενος

ὑπὸ τοῦ τότε Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας κ. Θ. Σοφοῦλη, εἰς
διαφόρους διαλέξεις του ἐν τῷ κινηματογράφῳ Ὀλύμπια, ἔδωκε
ζωηροτάτην τὴν εἰκόνα τῶν δύο ναυμαχιῶν μὲ φωτεινὸς προβο-
λὰς συγκινήσας, ἐνθουσιᾶσας, καταμαγεύσας τὸ πυκνὸν ἀκροα-
τήριόν του. Ἐν γένει τὸ ἔργον τοῦ κ. Μπαϊρακτάρη εἶνε ἔργον
ἐθνικὸν, ἄξιον μεγάλης ἐκτιμήσεως καὶ πολλοῦ θαυμασμοῦ.

Γνωρίζοντες ἀπὸ τῶν σελίδων τοῦ «Μικρασιατικοῦ» εἰς τὸ

Πανελλήνιον τὸν ψάλτην τῶν νέων Μιαούληδων καὶ Κανάρη-
δων, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι μεγάλως εὐαρεστοῦμεν αὐτό, ἀποδίδον-
τες ἅμα τὸν δίκαιον ἔπαινον εἰς τὸν ποιητήν.

Θεσσαλονίκη.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΣΙΩΜΟΥ

ΣΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΑ ΝΗΣΙΑ

Στὰ Ψαρά τὰ δοξασμένα
Καὶ στὴ Χιὸ τὴν ἀπαλή,
Στὴν ὠραία Μυτιλήνη
Καὶ στὸ καθ' ἄλλο νησί.

Ποῦχε ρίξει ἔς τὸ σκοτάδι
Ἡ ἀπαίσια ἢ σκλαβιά,
Γαλανή, πανώρημα τώρα
Λάμπει ἢ ἐλευθεριά.

Καὶ ἔς τὸ κάθε ἀκρογιάλι
Τὸ τραγοῦδι ἀντηχεῖ,
Τῆς ἐλευθέρης πατριδας
Ποῦχε χρόνια νάκουσθῃ.

Εἰς τὰ κάστρα πειὰ δὲν εἶνε
Μισοφέγγαρ' ἀμαυρό,
Ἐκεῖ πέρα κυματίζει
Ἡ σημαία μετ' ὁ σταυρό.

Κι' ἂν ἡ μοῖρα ἔχ' ἀφίση
Μερικὰ ἀπ' τὰ νησιά,
Γιὰ νὰ βρισκῶνται ἀκόμη
Μέσ' ἔς τὴ μαύρη τὴ σκλαβιά.

Ἐγὼ λέγω δὲν θ' ἀργήση
Νάρθ' ἢ μέρα ἢ τρανή,
Ποῦ θὰ ἴδουν νὰ τὰ χαϊδεύῃ
Ἡ σημαία ἢ γαλανή.

Ποῖός μοιροεῖ νὰ ἐμποδίσῃ
Τῆς Ἑλλάδος τὸ Θεό
Γιὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸ πέρας
Ἐνα ἔργο ἱερό;

Γ. ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

Κάθε φορὰ ποῦ βγαίνω ἀπ' τὴν δουλειά, στὴ μιὰ μετὰ τὰ
μεσάνυχτα, ξεπλώνομαι, σὲ μιὰ πολυθρόνα ποῦ ἔχω ἐπί-
τηδες γιὰ πάντα ἀφισμένη ἀπέξω στὸ μπαλκόνι μου. Ὁ-
λόγιστά μου χύνει τὴν εὐωδιά του ἕνας βασιλικός, ὁ μόνος μου
σύντροφος, στὴν ἐρημιὰ τῆς νύκτας. Ὅποιος δὲν ἔμεινε ἐδῶ
δὲν ξέρει πόσον ὠραίος εἶναι τῆς Αἰγύπτου ὁ οὐρανός. Πάντα
εἶναι γαλανός, τὸ γαλάζιο του χρῶμα, σπάνια, μὰ πολὺ σπάνια,
σκεπάζουνε μικρὰ μικρὰ σύννεφα, καὶ κείνα καθαρὰ, δὲν εἶναι
μαῦρα, ποτὲ δὲν σ' ἐμποδίζουνε νὰ βλέπῃς τὸ φεγγάρι, ποῦ
φωτοβολᾷ ψηλὰ στὸν οὐρανό, οὔτε τ' ἀστέρια ποῦ γλυκὰ γλυκὰ
ἐκεῖ ἐπάνω λαμπυρίζουν. Στὴ σιγαλιά τῆς νύκτας, τὸ λίγο ἀε-
ράκι ποῦ φυσάει φέρνει στ' αὐτιά μου τὸν ἀρμονικὸ ψίθυρο
ποῦ κάνουνε τὰ κυματάκια ποῦ ἑλαφρὰ, ἑλαφρὰ κυλοῦν στὴν
ἀμμουδιά καμμιά πενηνταριά βήματα μακρὰ ἀπὸ τὸ μπαλκόνι μου.

Ὡ τί μαγευτικαῖς βραδυναῖς! χωρὶς νὰ θέλω ὁ νοῦς μου πάν-
τοτε πετᾷ σὲ κείνη ποῦ λατρεύω, ποῦ σ' ὄλα μοιάζει μ' ἄγγελο,
μονάχα στὴν καρδιά δὲν ξέρω. Σὲ κείνη ὅπου ὁ Πλάστης ἔδω-
σεν ὄλαις μαζὺ ταῖς χάρισ, ποῦ μιὰ ἀνθρώπινη καρδιά μοροῦ-
σε νὰ ἐπιθυμήσῃ, καὶ μαζὺ μ' αὐταῖς, γιὰ δυστυχία μου, ἕνα
μεγάλον ἐλάττωμα, νὰ ἦναι πολὺ πλοῦσια, καὶ νὰ φοβοῦμαι νὰ
τῆς πῶ τὸν ἐρωτά μου, γιὰ νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι, μονάχα γιὰ τὸν
πλοῦτό της τὴν θέλω. Πόσα ὄνειροπολῶ!

Δὲν ἐκτιμῶ τὰ χρήματα, καὶ μόνον τοῦτο, ἐπειδὴ βλέπω ὅτι
τὴν σημερινὴ ἐποχὴ αὐτὰ ἔχουν τὴν πλειὸν μεγάλη ἐκτίμησι,
πολλὰς φοραῖς ἐπεθύμησα νὰ ἦμιον ἑκατομμυριοῦχος, γιὰ νὰ
σκορπίσω ὅπου πρέπει, νὰ φανῶ, νὰ δοξασθῶ, νὰ φθάσω στὸ
σκοπὸ μου. Παλαιὰς φοραῖς ἐπεθύμησα νὰ ἦμιον Παντοδύναμος,
ψηλὰ στοῦ οὐρανοῦ τὰ γαλαξίενια πλάτια, νὰ κτίσω ἕνα παλά-
τι ὀλόχρυσον μετ' κήπους γύρω—γύρω, μετὰ κήπους δένδρα καὶ
λοιλοῦδια, καὶ μ' ἀηδόνια ποῦ νὰ ψάλλουν μετὰ τὴν μελωδικαίαν τῶν
τῆν φωνή, νὰ τὸ προσφέρω ὡς οἰκίημα σὲ κείνη ποῦ λατρεύω.
Πόσαις ἄλλαις φοραῖς δὲν ἐπεθύμησα νὰ ἦμιον βασιλεὺς ἢ αὐ-
τοκράτωρ, μόνο γιὰ νὰ φορέσω στὴν εὐμορφὴ της κεφαλὴν βα-
σιλικὴν κορῶνα.

Μὲ τέτοια πάλιν ὄνειροπολήματα, ἀποκοιμοῦμαι σιγὰ σιγὰ
στὴν δροσιά, καὶ βλέπω ὄνειρον γλυκόν, πῶς βρίσκομαι κοντὰ της,

ὅτι τῆς λέγω τὸ μεγάλο μυστικό, ὅπου δὲν μπόρεσα τόσο καιρὸ νὰ τῆς εἰπῶ, καὶ τὴ χαρὰ, μὲ πίστευσε, μοῦ ἔδωσεν ἐλπίδα, ἐπεισθῆ ὅτι πραγματικῶς μονάχα σ' ἕνα μεγάλον ἔρωτα βρίσκειτ' ἡ εὐτυχία. Τί εὐτυχῆς ποῦ εἶμαι!

Ἀλλοίμονον, καὶ τοῦ ὕπνου μου ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν, κί' αὐτὴν μοῦ τὴν ἐξήλευσαν. Σάφνου φωνάζει ἕνας πετεινός, κί' ἀπ' τὴν φωνὴ ξυπνάω. Χαρούμενος ἀκόμη, κυττάζω δίπλα μου γιὰ κείνη ἀλλὰ δὲν βλέπω, τίποτε, μόνο πῶς ἦτο πλάνη, πῶς ἦτο ὄνειρο γλυκό. Μπροστά μου φαίνεται ὀλοκάθαρα ἡ μαύρη ἢ ἀλήθεια. Εἶμαι μονάχος πάλι στὸ ἴδιο μέρος ξαπλωμένος μὲ συντροφιά τὴν ἴδια, τ' ἀστέρια, τὸ φεγγάρι, ἀκούω πάλι τὸν ψιθυρο τῆς θάλασσας τὸν ἴδιο τὸν μονότονο, ὃ τὶ ἀπελπισία, καταριούμαι τὴν τύχην μου, τὴν κοινωνία ποῦ ἐχωρίσθηκεν εἰς τάξεις, καταριούμαι τὸν πλοῦτο ποῦ εὐρέθηκε γιὰ μένα ἕνα μεγάλο ἐμπόδιο κ' ἐνῶ πηγαίνω νὰ πλαγιάσω στὸ κρεβάτι μου σκέπτομαι, ἂν εἶν' ἀλήθεια ὅσα διαβάζομαι πῶς σὲ χρόνια πλεῖο παληὰ ἀφοβα ἕνας πτωχὸς μποροῦσε ν' ἀγαπήσῃ ἀρχοντοπούλα, καί' πῶς ὁ Ἐρωτόκριτος, ἕνας δουλευτῆς, παντρεύτηκε μὲ μιὰ Βασιλοπούλα.

Σουεξ 1915.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΣΤΗΝ ΛΑΤΡΕΥΤΗ ΜΟΥ

(*Ακροστοιχίς).

- Α**—νθος λεπτὸ ποῦ γύρω σου σκορπίζεις εὐωδιὰς
πῶλα μαζὺ τὰ λούλουδα τοῦ κόσμου δὲν σκορποῦνε,
ἄνθος πῶχεις ἐπάνω σου ὅλες τὲς εὐμορφίαις
κί' ὅλες τὲς χάρες ποῦ μεθοῦν, σκλαβώνουν καὶ πλανοῦνε.
- Β**—ἄχης μέσα στὰ στήθη σου ποῦν' ἀπ' ἀφροῦς πλασμένα
Καὶ μιὰ καρδιά ἀγγελικῆ, καρδιά ποῦ νὰ πογγῆ,
μὰ συμπονέση μιὰ καρδιά ποῦ νοιώθει γιὰ τὰ σένα
μεγάλο, θεῖο ἔρωτα, ἀγάπη ἀληθινή;
- Γ**—θελ' ἀγάπη μου γλυκειά, γιὰ λίγη ὥρα μόνο
νὰ σ' ἔβλεπα καὶ νὰ σοῦ πῶ σιγὰ σὰν παραμῦθι,
τὸ ὄνειρά μου τὰ γλυκά, τὸν μυστικό μου πόνο
καὶ τὴν ἀγάπη ποῦ γιὰ σὲ κρατῶ βαθεῖα στὰ στήθη.
- Δ**—ἄβλεπα τί θὰ μοῦλεγες, τί θᾶχες νᾶπαντήσης
σὲ μιὰ ἀγάπη σὰν αὐτή, σὲ μιὰ τέτοια λατρεία
θὰ ἔμεινες ἀναίσθητη καὶ δὲ θὰ ν' ἀγαπήσης
αὐτὸν ποῦ τὴν ἀγάπη σου τὴν ἔκαμε θρησκεία;
- Ε**—χί' τί καὶ τί δὲν θᾶδινα γιὰ μιὰ γλυκειὰ ματιά σου
γιὰ νὰ πιστεύσης ζήτησε ὅ,τι καὶ ἂν θελήσης,
ἕνα μονάχα σοῦ ζητῶ νὰ πείσης τὴν καρδιά σου
κί' ὅπως ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ ἔτσι νὰ μ' ἀγαπήσης.

Σουεξ.

Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΜΟΥΤΣΟΣ

Κωνσταντῆ ἦ! . . . μπρὲ Κωνσταντῆ ἦ ἦ! . . .
— Κωνσταντῆ! . . . ἀπ' τὸ κακί . . . αἰ . . . αἰ . . . αἰ . . .
'Ο μουτσοσ, τυλιγμένος ὀπίσω ἀπὸ τὸ ταμποῦκι εἰς τὴν
τριμμένην μπαταλιάν του, ἔμισάνοιξε τὸ ἕνα μάτι καὶ ἐτέντωσε τὸ
αὐτί.

— Ποιὸς διάβολος φωνάζει τέτοια ὄρα!

'Ἡ φωνὴ ὅμως ἐξηκολούθει νὰ φθάνη πάντοτε μὲ ἐπιμονήν, ἀ-
πόδειξις ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἐφώναζε εἶχεν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ τοὺς
ἐυπνήσῃ.

— Καὶ φωνάζει τὸν Κωνσταντῆ . . . Ἄν ζητᾶς ὅμως φουκαρᾶ
μου νὰ τὸν ἐυπνήσῃς ἔτσι ἢ δουλειά σου ἔγινε . . . ἔμολόγησε
φιλοσοφικῶς σὰν νὰ ἀπαντοῦσε ὁ μικρός.

Μίαν στιγμὴν ἀκόμη ἔδιστασε μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ξανα-
κλεισῇ τὸ μισανοιγμένον μάτι καὶ τῆς ἰδέας τοῦ καθήκοντος.

'Ἡ τελευταία ὅμως ἐπὶ τέλους ἐνίκησε.

— Μωρὲ καλὸ κακὸ ἄς πάω νὰ τὸν ἐυπνήσω . . . ποιὸς ξέρει
τί τρέχει γιὰ νὰ ξελαϊμιάζεται ἔτσι αὐτός! . . .

Καὶ ἀποτινάξας μ' ἕνα κίνημα τὴν μπαταλιάν, διηθύνθη ταυό-
μενος πρὸς τὸ καμποῦνι ὅπου ἔκοιμάτο ὁ Κωνσταντῆς.

Τὸ κακί, ἀραγμένον ἀρροῦδου ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν ἀκτὴν,
ἠσύχαζε, ναρκωμένον θὰ ἔλεγες καὶ αὐτὸ εἰς τὴν νυκτερινὴν γα-
λήνην, καὶ μόνον τὸ ἠγρόν «κλόπ κλόπ» τῶν μικρῶν κυμάτων ποῦ
ἐπάφλαζαν μὲ μαλακὸν χᾶιδι εἰς τὰ πλευρά του, ἐτάρασε τὸν
σιωπηλὸν ὕπνον του.

Μαθρὸν σχῆμα δίπλα εἰς τὸ καμποῦνι ἐξωγράφισε τὸ σῆμα τοῦ
κοιμμένου ναύτου.

— Κωνσταντῆ! . . . Κωνσταντῆ! . . . εἶπε σπρώχνων μὲ τὸ
χέρι τὸν κοιμισμένον γιὰ σήκω! . . . κάποιος σὲ φωνάζει ἐξω ἀπὸ
τῆ στεριά . . .

'Ο ναύτης ἀνεσηκώθη μὲ ζαλισμένα μάτια.

LIONEL

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗΝ

— Φωνάζει; . . ποιός φωνάζει; . .
— Δέν ξέρω! γιά νά κάνη. όμως έτσι τέτοιαν ώρα, δίχως άλλο
κάτι θά τρέχη . . . Νά! . . . ακούς; . .

“Ο ναύτης ανέκαθισε, και ή φωνή άκουσθεϊσα τήν φοράν αὐτήν
δυνατωτέρα, εδϊωξε έντελώς τόν βπνον του.

— Περίεργο! εϊπε προσέχων, σάν τοῦ Θανάση εϊνα; ή φωνή
αὐτή μά τί νά τρέχη τέτοια ώρα; . . . Καί προχωρῶν εϊς
τήν άκρην τοῦ καμπουνιοῦ εφερε τό χέρι εϊς τό στόμα σάν σάλ-
πιγγα.

— Τί τρέχει μωρέ ε ε ; . .

— “Ελα έξω . . . γρήγορα! άπήνησεν ή φωνή.

“Ο ναύτης χωρίς δεύτερον λόγον εσκυψε εϊς τό σχοινί ποῦ εδενε
τό σκαφάκι εϊς τήν πρύμνην.

Μ’ ένα πήδημα εῦρέθη μέσα, επήρε τά κουτιά, και άρχισε νά
λάμνη πρὸς τό παράλιον.

“Εν τῇ μεταξῦ ὁ καπετάν Γαλιός, εἰρηνήσας ἀπό τόν θόρυβον,
επρόβαλε ἀπό τό άνοιγμα τοῦ κουβουσιοῦ τό κεφάλι.

Τί τρέχει μωρέ;.. εϊπε εϊς τόν μοῦτσον με τήν βραχνιασμένην
φωνήν του.

“Ο μικρός με δύο λόγια τοῦ διηγῆθη ὅ,τι συνέβαινε.

Τότε ὁ καπετάνιος εἰροχάλισε, εἴφτυσε θορυβωδῶς εϊς τήν θά-
λασσαν και εἰλθὼν δίπλα εϊς τήν κουπαστήν εἰπροσπάθησε νά δια-
περάσῃ με τό βλέμμα τό βαθύ σκότος.

Τό βαρκάκι ποῦ εφερε τόν Κωνσταντή, διεκρίνετο μακράν σάν
σκοτεινότερα σκιά, ποῦ ελονέν εσυγχύζετο και εχάνετο εϊς τό μαῦ-
ρον χρώμα τῆς παραλίας.

“Ο Κωνσταντῆς, με τό πρόσωπον εϊς τήν πλώρην, εἰλαμε σηκω-
μένος διά νά ἤμπορῇ νά διευθύνῃ, και μετ’ ὀλίγον εἰψησίασε τοὺς
βράχους, ὅπου διεκρίνετο μία μαῦρη σκιά.

—Σὺ εἰσαι μπρὲ Θανάση;..

—Να! ἐγώ!..

—Αἱ! τί τρέχει!..

—“Ελα δύο κουπιαῖς πεῖο κοντά... Νά! “Από βραδὺς οἱ Τοῦρκοι
στό Κουσαντάσι εἰγέμισαν με Τουρκοκρητικὸς τέσσαρα κατκια και
κάνουνε πανιά γιά τῇ Σάμο νά πέσουνε άξαφνα σ’τά χωριά... Λοι-
πόν, πὲς τοῦ καπετάν Γαλιοῦ ἀπό μέρους τοῦ κουμπάρου του, πὼς
θά κάνῃ ὑπηρεσία σ’τό ἔθνος. αν φύγη άμέσως νά δώσῃ εἰδησι σ τό
Βαθύ... Καθὼς τό δικὸ σας καῖκι εἰναί ξεφόρτωτο και τρέχει, μπο-
ρεῖτε νά προκάνετε, αν κάνετε άμέσως πανιά...

—Και τά εἰδες μωρέ εἰὼν τά κατκια;..

—Τά εἰδα λέει! πὼς δέν τά εἰδα!.. Εἰνε τά τρία Σαμιώτικα και
τό ένα Μυτιληνιὸ ποῦ εἰκράτησαν απ’ τήν αρχή τοῦ πολέμου... “Ο-
ταν εἰφυγα ἐγώ, εἰχαν άρχίσῃ νά μπαρκάρουν και βῆκε ή γλῶσσά
μου έξω ὡς ποῦ νά φτάσω εδῶ!.. ὀλη τήν ώρα ἐνόμιζα πὼς κάποιος
μοῦ παράτρεχε ἀπό πίσω...

Τήν στιγμὴν αὐτήν πράγματι, σάν άπάντησις εϊς τοὺς λόγους

του, πυροβολισμός εβρόντησεν από την διπλανήν κορυφήν και ή σφαίρα κτυπήσασα τόν βράχον, εθρυμμάτισε πετραδάκια, τὰ ὅποια ἔπεσαν γύρω των εἰς τὰ νερά.

—“Α! τὰ σκυλιά... καλὰ τῶλεγα... μ' ἐπήραν καταπόδι!.. ἐφώναξεν ὁ Θανάσης ὀρθῶν χωρὶς διαταγὸν εἰς τὴν θάλασσαν. “Ἐλα δύο κουπιὰς πειὸ κοντὰ μωρὲ Κωνσταντῆ!.. ὅσοε μου ἕνα χέρι..

—Μὴ φοβάσαι... ἔλα!.. χόπ! ἀπήντησεν ὁ ναυτὴς ἀρπάζων τὸν σύντροφόν του ἀπὸ τὰς μασχάλας καὶ βοηθῶν εἰς τὸ ἀνέβασμα δὲν πιστεύω ὁμως νὰ κυνηγοῦν ἐσένα... πειὸ πολὺ μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι τελωνοφύλακες...

Δεύτερος πυροβολισμός τότε ἔξυσε τὰ νερὰ δίπλα εἰς τὸ βαρκάκι, συγχρόνως δὲ φωναὶ καὶ ὕβρεις εἰς Τουρκικὴν γλῶσσαν ἔφθασαν μέσα εἰς τὸ σκότος ἀπὸ τὴν ἴδιαν μεριάν.

Στρατιώται ὁμως ἢ τελωνοφύλακες, ὅτι καὶ ἂν ἦσαν δὲν εἶχαν καιρὸν νὰ χάνουν ἂν ἤθελαν νὰ διαφύγουν.

Χωρὶς ἄλλον λόγον, οἱ δύο σύντροφοι ἀρπάζαν ἀμέσως τὰ κουπιὰ καὶ σκυμμένοι ὅσον ἠμποροῦσαν περισσότερον ἄρχισαν νὰ λάμουν με δύναμιν διὰ τὸ καῖκι.

—“Αἴντε κι' ἂν τὴν γλυτώσουμε μεγάλο κερὶ θὰ χρωστᾶμε... ἐφιθύρισεν ὁ Κωνσταντῆς σκύθων ἀκόμη περισσότερον.

Δύο τρεῖς σφαῖραι συνάδουσεν τὸ σκαφάκι εἰς τὸν δρόμον του, μία δὲ, σκοπευμένη καλλίτερα, ἐτρύπησε πέρα καὶ πέρα τὰ πλευρὰ του.

Τὸ νερὸ ἀνεπήδησε σάν ἀπὸ δύο μικρὰ ἀναερυτήρια.

—Στουπί μωρέ!.. ἔχεις στουπί!.. κανένα πύρο...

—Στουπί!.. τι λὲς μπρὲ ἀθεόφοβε... “Ὅχι βελούδο!..

Καὶ ὁ Κωνσταντῆς χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἐξέσχισε με γρήγορον κίνημα τὸ βαθυγάλαζον ὑποκάμισόν του ἔστριψε τὸ κομμάτι καὶ τὸ ἔσφιξε μέσα εἰς ταῖς τρύπαις τῶν πλευρῶν.

—“Αλα...ἔφριδε κι' ἄρχισαν νὰ σημαδεύουν καλλίτερα.

Καὶ τὰ κουπιὰ ἐπήγαν καπνός, ἀναγκάζοντα τὸ βαρκάκι νὰ πετᾷ πρὸς τὸ καῖκι.

* * *

*Ἐκεὶ ὁμως, ὅταν ὁ Θανάσης ἔκαμε νὰ σηκωθῆ, διαπεραστικὸς πόνος τὸν ἠνάγκασε νὰ φέρῃ τὸ χέρι εἰς τὸν ἀστράγαλον. Κάτι σάν ὑγρὸν χλιαρὸν καὶ γλοιῶδες, ἐντελῶς διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἔβαψε τὰ δάκτυλά του.

—“Ανάθεμα τὸν πατέρα των... μπρὲ Κωνσταντῆ, μ' ἐχτύπησαν, θαρρῶ, οἱ ἀφιλότιμοι!.. νά! ἐδῶ... σ'τὸ πῶδι... ὅσοε ἕνα χέρι ν' ἀνέβω σ'τὴν κουπαστή!..

Καὶ ἐνῶ ὁ Κωνσταντῆς ἐβοήθει τὸν σύντροφόν του, ὁ καπετὰν Γαλιὸς ἐπληροφορεῖτο με δύο λόγια περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

—“Αλα!.. σάλλπα!.. πάρτε μέσα τὴν ἀγκυρα... μόλα γάμπια!.. μόλα φλόχο!.. δέκοφεν ἀμέσως ὅτε στιγμῆ, νὰ μὴ χάνωμε... κι' ἄς βοηθήσῃ ὁ ἅγιος Νικόλας κ' ἢ Βαγγελίστρα ἢ Τηνιακί!..

“Ὁ Κωνσταντῆς, ὁ μούτσος καὶ δύο ἄλλοι ἐπιβάται, ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ καὶ ἕνας ἄλλος νησιώτης, ἔτρεξαν ἀμέσως εἰς τὸ ἔργον. Γάμπια καὶ φλόχος ἐγλύστρησαν ἐπάνω με σκουριασμένον στρίγγλισμα τῶν μακαράδων.

—“Αἰτίκοι!.. ἐφώναξεν ἐν τῇ μεταξύ ἀπὸ τὴν ἀγκυραν ὁ Κωνσταντῆς.

“Ὁ καπετὰν Γαλιὸς ἔφερε τότε δεξιᾶ ὄλον τὸ τιμόνι, καὶ τὸ καῖκι φουσκῶνον βαθεῖα τὰ πανιά του με τὸ νυκτερινὸν ἀεράκι, ἔβαλε πλώρην διὰ Βαθὺ.

“Ἐν τῇ μεταξύ οἱ διώκται, στρατιώται ἢ τελωνοφύλακες, ἀφοῦ ἔβαλαν μεριάς βολὰς ἀκούη κατὰ τοῦ καϊκιῦ, βλέποντες ὅτι τὸ θήραμα διέφυγε, ἔπαυσαν νὰ ἐξοθεύουν ἀδικα τὰ φυσίγγιά των.

—Τέσσαρα καῖκια... ἐμολογεῖ ὁ καπετὰν Γαλιὸς, πόσους νομάτους μποροῦν νὰ βάλουν μέσα!.. Εἶνε μεγάλη ὁμως π' ἀναθεμάτα... τὰ ξέρω! Θὰ μποῦνε μέσα στοῖθα τὰ σκυλλιά, κι' ἀλλοίμονο ἂν πέσουν ἀξαφνα μέσ' σ'τὰ χωριά νύχτα ὄρα... “Ἐχουν νὰ κλάψουν πάλιν μαννάδες καὶ παιδιά!..

Τὸ καῖκι ἐν τούτοις, σπρωγνόμενον ἀπὸ τὸ δροσερὸν ἀεράκι ἐκαθαρίζοιτο σιγὰ σιγὰ τὴν βραχώδη ἄκραν τοῦ ὀρμίσκου καὶ τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τοῦ γέρου θαλασσινοῦ, τὸ ὅποιον ἔτρωγε τὸν δριζόντα, ἔσταμάτησεν ἀμέσως εἰς ἕν σημεῖον, ὅπου ἔλεγες ἔκαρφώθη με ἐπιμονήν.

Βλασφημία ἐμασσήθη μέσα εἰς τὰ μουστάκια του.

—Βγῆχαν!.. νὰ τους οἱ ἀντίχριστοι!.. ἔβλασφήμησε καὶ ὁ Κωνσταντῆς, μὰς πήραν τὰ μπρός!..

—Μπρός!.. νὰ τοὺς προσπεράσουμε ὅτι καὶ ἂν γίνω!.. εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ καπετάνιος. Μωρὲ Γιώργη! μωρὲ Κωνσταντῆ! φέρτε καλὸ κακὸ ἀπάνω τὰ φυσέκια καὶ τοὺς Γκράδες!..

“Ἐν रिπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ ἐπλοστάσιον τοῦ καϊκιῦ μετεφέρθη εἰς τὴν κουβέρταν, τὰ φυσίγγια ἐσκορπίσθησαν εἰς τὰ σανίδια καὶ τὸ καῖκι ὀρτσαῖρισε ἀκόμη δυνατώτερα πρὸς τὰ βουνὰ τῆς Σάμου, τὰ ὅποια ὑψώνοντο σάν μαῦρα φαντάσματα μέσα εἰς τὸ σκότος τῶν Δυσμῶν.

“Αχ! καὶ νὰ εἶδιδε ὁ Θεός!.. νὰ ἐπρόφθαναν νὰ δώσουν εἰδησιν... Νὰ τοὺς ἔβγαυε μπροστά τὸ «Αἰγαῖο»...Αὐτὸ θὰ τοὺς διώρθωνε μιά καὶ καλή!..

Τὰ μάτια τῶν θαλασσινῶν ἐν τῇ μεταξύ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἐσκολλήσουν ἀπὸ τὰ τέσσαρα σκοτεινὰ σημεῖα ποῦ ἐμαύριζαν εἰς τὸν δριζόντα, γεμάτα ὄλεθρον καὶ καταστροφῆν.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν βέβαια οἱ σφαγεῖς ποῦ ἔφερναν μέσα των, θὰ ἐλογάριαζαν με ἀγρίαν χαρὰν τὰ σπιτάκια ποῦ θὰ ὑψωναν σὲ λίγῳ ἔως τὸν οὐρανὸν τὰς φλόγας, περιουσίας σκορπισμέναις, ἐπιπλα λεηλατημένα, ροζομάγουλαις Σαμιωτοπούλαις με μακρυαῖς πλεξίδες καὶ ἀμυγδαλωτὰ μάτια!.. ὅλα τὰ καλὰ πράγματα ποῦ ἔκρυπταν ἐκεῖ κάτω τὰ σκοτεινὰ ἐκείνα βουνά!..

“Ἡ θεὰ ὁμως τοῦ καϊκιῦ, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ὅτι σιγὰ σιγὰ ἦ-

θελε νά τούς προπεράσῃ, ἀνησύχησε τὰς κινήσεις των. Τελευταίον αὐτό ἀντελήφθη τὸ ἀλάθητον μάτι τοῦ καπετάν Γαλιού.

— Χμ! μὰς μυρίσθησαν . . . Σάν νά μὴν τούς ἀρέσῃ αὐτὴ ἡ μαυροῦρα . . . ἐπρόφερε μασσῶν τὸ χονδρὸν μουστάκι του.

— Γιὰ νά ἰδοῦμε τί θὰ κάνουν! . . . συνεπλήρωσε ὁ Κωνσταντῆς. Καὶ οἱ πέντε δὲ τότε, μὲ τὸ Γκρᾶ γεμάτων δίπλα εἰς τὴν κουραστήν, ἐκάρφωσαν τὰ μάτια εἰς τὰ ἐχθρικά σκάφη σάν νὰ ἐπροσπαθοῦσαν νὰ μαντεύσουν τὰς σκέψεις των.

Περισσότερον ὁμως ἀπ' ὅλους ὁ μικρὸς μοῦτσος μὲ τὸ μελαχροινὸν μουτράκι καὶ τὰ ζωηρὰ μάτια, γεμάτος ἔρμην καὶ μένος, ἐφαίνετο σάν νά μὴν ἠμποροῦσε νὰ κρατηθῇ εἰς τὴν θέσιν του.

Ἡ ἰδέα τοῦ κινδύνου καὶ τὸ Γκρᾶ ποῦ ἐσφιγγεν εἰς τὰ χέρια του, τὸ αἰσθημα ἀκόμη ὅτι τὸν μεταχειρίζοντο σάν μεγάλον διὰ τὸ ἐμπιστευθεὸν ὄπλον, τὸν ἔκαμαν, θὰ ἔλεγες, ἐντελῶς ἄλλον ἄνθρωπον.

Κάποια λησμονημένη ψυχὴ παλαιῶν Αἰγαίοπελαγιτῶν κουρσάρων, ἐκείνων ποῦ μὲ τὰ μύστικα, τὰ μπρίκια καὶ τῆς γολέττες των ἀνέστησαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς Τουρκίας τὴν σκλαβωμένην Ἑλλάδα, ξαναζωντάνευσεν μέσα εἰς τὸ παιδικὸν σῶμά του καὶ ἀνέπνεε διάπλατα τὸν ἀλμυρὸν ἀέρα τοῦ πελάγους γεμάτων παιᾶνας θριαμβῶν καὶ θρύλους περασμένων ἡρσιζμῶν! . . .

* *

Ἐν τῷ μεταξύ ὁμως, τὰ τέσσαρα καίκια τῶν ἐπιδρομῶν δικαιολογούντα τὴν πρόβλεψιν τοῦ καπετάν Γαλιού καὶ ἀνησυχούντα ἀληθινὰ διὰ τούς ἀδιακρίτους αὐτοὺς ποῦ ἐφαίνοντο κερδίζοντες ὀλονὲν διάστημα, ἔχειριζαν νὰ τούς κῆψουν τὸν δρόμον. . . Ἄντὶ νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὰ Σαμιώτικα παράλια, ἔστρεψαν ἀριστερώτερα νὰ ἔλθουν ἐμπρός.

Τώρα διεκρίνοντο εἰς τὸ φῶς τῶν ἀστρῶν καθαρώτερα, προσπαθοῦντες καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ θε, μὲ ἀνοικτὰ πλέον πανιά, νὰ κατορθώσουν τὸν σκοπὸν των.

— Χμ! σάν πολὺν καιρὸ βαστάει ἡ ἀργελαβία . . . διέκοψε φτύων πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν ὁ γέρο-καπετάνιος' περίεργο πῶς δὲν ἄρχισαν ἀκόμη καὶ τὸ γλυκοκουθεντολόγι . . .

Καὶ πράγματι δὲν ἄρχισαν!

Ἐξαφην πυροβολισμὸς ἔπεσεν ἀπὸ τὰ καίκια καὶ ἡ σφαῖρά του ἐσώκωσεν ἄσπρον πιτσιλιμα δίπλα των εἰς τὴν θάλασσαν.

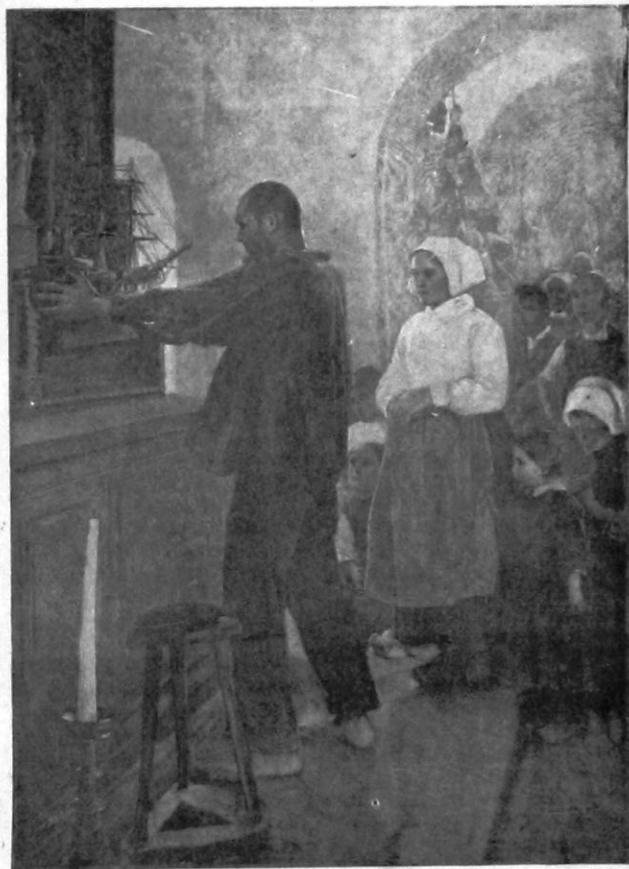
— Ἄχ! . . . καλὴ ἀρχή . . . εἶπεν ὁ καπετάνιος. Τό νοῦ σας!

— Νὰ ρίξουμε καπετάνιος; δὲν ἐκρατήθη ὁ μοῦτσος σφιγγὼν τὸ Γκρᾶ σάν νὰ ἤθελαν νὰ ἐμπηχθοῦν μέσα εἰς τὸ ξύλον τὰ δάκτυλά του.

— Ὅχι! . . . ἄχνα . . . ἄφησε πρῶτα νὰ ἰδοῦμε τί θὰ μὰς ποῦν . . .

Πράγματι, ἀπὸ τὰ τέσσαρα καίκια ὤφωνετο κάτι σάν συγκεχυμένη βροχή, ὅπου διεκρίνετο τουρκιστὶ ἢ διαταγὴ νὰ γυρίσουν πίσω..

— Ἄμ πῶς! . . . ἀμέ ε ε . . . σως! . . . διέκοψεν ὁ μοῦτσος, μι-

HENRI ROYER

TO TAMMA TOY ΨΑΡΑ

μούμενός τους υπηρέτας των καφενείων, πώς τὸ δρίζετε; . .

— Ρε Κωνσταντή! κάμε πῶς δὲν καταλαβαίνεις καὶ φώναξε τί θέλω ἀπὸ μᾶς . . εἶπεν ὁ καπετὰν Γαλιός. Ἄς τὸ ἀγαντάρωμε νὰ κερδίσωμε ὅσον περισσότερο καιρὸ μπορούμε. . .

Ἐκείνη τὴν ὥρην ὁ Κωνσταντῆς τότε ἐσηκώθη καὶ ἔβαλε τὰ χέρια σὰν σάλπιγγα εἰς τὸ στόμα του.

— Δὲν ἀκούμε! . . τί θέλετε ἀπὸ μᾶς; . . ἤρώτησεν μὲ ὀλην τὴν φωνὴν του.

Ἡ ἴδια βοή καὶ ἴδια ἐπιτακτικὴ λέξις ἐπανελήφθησαν ἀπὸ τὰ καϊκία.

— Κάμε πάλι πῶς δὲν ἀκούε! . . ἐξηκολούθησεν ὁ καπετάνιος ὀρτοσάρων πάντοτε περισσότερο.

Τὴν φορὰν δὲ αὐτὴν αἱ φωναὶ τῶν Τουρκοκρατητῶν συναυθῆθησαν καὶ μὲ πυροβολισμούς, τῶν ὁποίων αἱ στιγμαῖαι ἀστραπαὶ, σὰν πύριναι γραμμαῖ, ἐφώτισαν μίαν στιγμὴν τὰ ἐχθρικά καϊκία.

Αἱ σφαῖραι ἐσφύριζαν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ξύνουσαι πιτουλίσματα εἰς τὴν θάλασσαν.

— Οὐ! νὰ χαθῆτε χαλικούτρες . . οὔτε νὰ σημάδεψετε σ' τὴν θάλασσαν δὲν μπορούτε! Χάμω μπρέ καὶ τὸ νοῦ σας μὴ ρίξη κανένας . . ἐγὼ θὰ πῶ πότε εἶναι καιρός! . .

Καὶ προβαίνων ὁ Ἰβίος εἰς τὴν κουραστὴν ἄρχισε νὰ φωνάζῃ τουρκιστί, τί τοὺς ἔκαμε καὶ γιατί τὸν χτυποῦνε . . . ποῦ αὐτὸς δὲν πειράζει κανένα, μόνο πηγαίνει σ' τὴν Πάτρι, σὸ δρόμο του.

Ἄντι ἀπαντήσεως ὁμοῦ τὴν φορὰν αὐτὴν οἱ πυροβολισμοὶ ἔγιναν πυκνότεροι.

Δύο τρεῖς σφαῖραι ἐστύπησαν τὰ πανιά, ἄλλη ἐξεφλούδισε τὸ ταμπούκι καὶ τρίτη ἔσπασε τὸ μικρὸν πῆλινον τσουκάλι ὅπου ὁ καπετὰν Γαλιός ἔβραζε τὸ μεσημέρι τὴ φασολάδα του.

— Τὸν ἀντίχριστό σας . . πάει τὸ τσουκάλι μου! . . ἐβλασφήμησεν ὁ γέρος· φωτιά μπρέ τοὺς ἄτιμους . . .

Ἐκείνη τὴν ὥρην πυροβολισμῶν καὶ σύννεφον καπνοῦ ἐβγήκεν ἀμέσως ἀπὸ τὸ καϊκί μαζὶ μ' ἓνα ζῆτω ἀκράτητον τοῦ μικροῦ θαλασσινοῦ.

Ἐκείνη τὴν ὥρην τῶν καλύκων ποῦ ἔπεφταν εἰς τὰ σανίδια ἠκολούθησε τὸν ξηρὸν κρότον τοῦ οὐραίου, καὶ οἱ ἀδιάκοποι βρόντοι ἔταραξαν τὸν κοιμισμένον ἀντίλαγον τῶν γύρω βουνῶν ἐνῶ τὸ τιμόνι ἀτάραχον εἰς τὰ χέρια τοῦ καπετάν Γαλιού, ἔφερε πάντοτε ὄρτσα, εἰς τὴν γραμμὴν ποῦ εἶχε ἀπὸ πρὶν τὸ μικρὸν σκάφος.

— Σ' τὸ κρέας τοὺς ἀντίχριστούς! . . ἐκραυγάζεν ὁ γέρο-νεοτικός μὴ ἠμπορῶν νὰ ἐσχάσῃ τὸ καινούργιο τσουκάλι του· χαμηλά καὶ σ' τὸ κρέας . . .

Ὁχι! . . ἐδόγγησεν ὁμοῦ ἔξαφνα ὁ Γιώργης, μὲ τὴν ἔδωσαν οἱ ἀφιλότιμοι . . . καὶ ἀφῆκον τὸ Γκρά, ἔφερε τὸ χέρι ἐπάνω εἰς τὸν ὄμον, ὅπου ἦ χονδρὴ κίτρινωπὴ φανέλλα ἄρχισε νὰ βράζεται μὲ κηλίδας ζωηροῦ κοκκίνου χρώματος.

— Κουράγιο, Γιώργη! . . ἐφώναξεν ὁ Κωνσταντῆς, μὴ φοβάσαι, δὲν εἶνε τίποτα . . .

— Ἄναθεμα τὸν πατ! . . ἐψιθύρισε ὁ ναύτης, μὲ ἐμοῦδιασε ὄλο μου τὸ χέρι . . καὶ δὲν μὲ νοιάζει ἄλλο, μὰ ποῦ δὲν μπορῶ νὰ ρίξω παιά! . .

— Γιὰ στάσου! . . εἶπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν καὶ ὁ Κωνσταντῆς φέρον τὸ χέρι εἰς τὸ αὐτί, σὰν νὰ μοῦθωσε καὶ ἴμενα κανεὶς μὴ γρονθιά σ' τὸ κεφάλι . . .

Πράγματι τὰ δάκτυλά του ἐγένισαν μὲ χλιαρὰ αἷματα. Μία σφαῖρα τὸν ἐπήρσε ξυστὰ ἐπάνω σὸ αὐτί.

— Δὲν πονάει ὁμοῦ διόλου . . ἐξηκολούθησε. Περίεργο! Ἄν δὲν βαρύνεται λοιπόν! . .

Καὶ σκύπτων εἰς τὸ Γκρά ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του . . .

* *

Μὲ τὰς διαπραγματεύσεις ὁμοῦ καὶ τὴν μάχην, τὰ πρῶτα ἀμφίβλα χρώματα τῆς ἀγῆς εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἀπλώνωνται, χλωμιάζοντα τὴν λάμψιν τῶν ἀστρῶν καὶ ἡμερώνοντα μὲ βαθειὰ μενεξεδένια ἀντιφωγίσματα τὴν σκοτεινὴν θάλασσαν.

Ἦτο φανερὸν πλέον, ὅτι μὲ τὴν ἀρροπορίαν αὐτὴν, τὸ σχέδιόν των δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας.

Καὶ ἔπειτα θὰ ἦτο πράγματι περίεργον, ἂν ὄλοι αὐτοὶ οἱ πυροβολισμοὶ μέσα εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτὸς δὲν εἶχαν δώσῃ καμμίαν ὑπόψιν εἰς τοὺς νησιώτας.

Ἐξαφνα ὁμοῦ εἰς τὸ καϊκί φρικτὴ βλασφημία ἐξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ καπετάν Γαλιού . .

Μία σφαῖρα ἤρθε ταῖς τρότσιαι, ὅπου βροστᾷ ἀπὸ τὸ ἄρμπουρο ἢ κεραία, ἔκοψεν ἓν ἀπὸ τὰ βέντα καὶ δολόκληρος ἡ γάμπια ἔπεσε λοξά.

Τὸ πανὶ τῆς ἄρχισε νὰ παραδέρνῃ εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ καϊκί ἐλάττωσε τὸν δρόμον του, ἐνῶ βοή θριάμβου ἐφθάνει ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Τουρκοκρατητῶν.

— Μπρέ Σπύρο! . . μπρέ Κωνσταντή! . . τὴ γάμπια μωρέ . . σάλλα ἔνας ἀπάνω! . .

Ἐκείνη τὴν ὥρην καὶ ὁ Κωνσταντῆς ὄρμησεν εἰς τὸ κατάρτι ἐνῶ ὁ καπετὰν Γαλιός ἔφερεν ὄλον ἀριστερᾷ τὸ τιμόνι του.

— Ἄσε εἰς Κωνσταντή! . . τὴν γάμπια μόνο βάστα καὶ τὸ δένω ἐγὼ! . . ἐκραύγασεν ὁ μοῦτσος.

Καὶ τρυφρίζων δύο τρεῖς βόλταις μὲ ἄλλο σχοινὶ τὴν κεραίαν, παίρνον εἰς τὰ δόντια του τὴν ἄκρην, ὄρμησεν εἰς τὸ ἄλπουρο καὶ ἐσκάλωσε σὰν πύθκος ἔως ἐπάνω.

— Πέρα τὸ μακρὰ! . . ἄρπαξε τὸ βέντο! . . ἐφώναξεν ὁ καπετάνιος παρακολουθῶν μὲ ἀγωνίαν τὰς κινήσεις τοῦ μικροῦ.

Μόλις ὄρμησεν ὁ μοῦτσος ἐστερέωσε τὸν κόμβον καὶ ἔβριξε τὸ σχοινί, μὲ τὴν πρώτην δύναμιν ποῦ ἔβαλαν, ἓνα ξηρὸν κράχ ἀντήχησε καὶ ἡ γάμπια ἔπεσε πάλιν λοξά εἰς τὸ κατάρτι.

Τὸ σχοινὶ κάπου δὲν ἔβαστοῦσε καὶ ἐκόπηκε!
— Φτοὸ! τὴν πίστι του . . . ἐκτύπησε τὸ κεφάλι του ἀηλιτισμέ-
νος ὁ καπετάνιος.

— Γλήγορα! κάτω Σπύρο καὶ πάρε ἄλλο σχοινί . . .

Ὁ μοῦτσος ἐγλύστρησε πάλιν σὰν χέλι εἰς τὸ κατὰστρωμα.

Ἄλλὰ τὸ καῖκι δὲν εἶχε τύγην!

Δευτέραν φορὰν πάλιν τὸ σχοινί ἐκόπη καὶ ἡ γάμπια ἐσωριάσθη
εἰς τὸ κατὰστρωμα.

— Σ' τὰ Γκρά παιδιά . . . ἐκραύγασε τότε ὁ καπετὰν Γαλιός,
βλέπων ὅλα χαμένα καὶ ἀφίπων τὸ τιμόνι· νὰ πουλήσουμε τοῦλά-
χιστον ἀκριθὸ τὸ τομάρι μας . . .

Ἄλλὰ ὅλοι ἔβλεπαν ὅτι καὶ αὐτὸ ἀκόμη, κακόμοιρο θαλασσινοῦ
τομάρι ψημένον ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἐργασμένον ἀπὸ τὴν ἄλμην, τα-
λαιπωρημένον ἀπὸ ὄλαις ταῖς σοροκάδες τοῦ Αἰγαίου, πολὺ ὀλί-
γον ἤμποροῦσε νὰ στοιχίσῃ τὴν στιγμὴν αὐτὴν . . .

Μετ' ὀλίγον τὸ καῖκι περικυκλωμένον ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς του, μὲ
τὰ αἱματοκυλισμένα κορμιά των ἐπάνω εἰς τὴν κουβέρταν, θὰ ἐδέ-
νετο ρυμῶλλι καὶ θὰ ἐπήγαινε τρόπαιον εἰς καμμιάν ἀπὸ ταῖς λυ-
κοφωλιαῖς τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς.

* *

Τὰ ροδόφωτα τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ μεταξύ εἶχαν ἀπλωθῆ περι-
ρισσότερον εἰς τὸν ὄριζοντα, τὰ βουνά τῆς Σάμου ἄρχισαν νὰ ροδί-
ζουν σκεπασμένα ἀπὸ ἐλαφρὰν ὀμίχλην καὶ παρθενικαὶ γαλανότη-
τες ἐπλανήθησαν εἰς τὰ κύματα.

Διῶκται καὶ δυσκόμοινοι ἀνεμετροῦντο πλέον μὲ τὸ βλέμμα, ἔ-
βλεπεν ὁ ἕνας καθαρὰ τὸν ἄλλον, καὶ τὸ μάτι διέκρινεν εἰς τὰ ἐχ-
θρικά καῖκια τὰ πολύχρωμα ράκη καὶ τὰ κόκκινα φεσάκια τῶν
Τουρκοκρητικῶν.

Φανερόν ἐν τούτοις ἦτο, ὅτι μὲ τὴν ἡμέραν οἱ Τούρκοι δὲν ἐ-
σκόπευον βέβαια νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν ἐπιχείρησιν.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἀργοπορίαν ἀπόθραξιν πλέον δὲν ἦτο δυνατὴ,
καὶ μόνος λόγος τῆς συμπλοκῆς ἦτο ἡἐκδίκησις κατὰ τοῦ καΐκιου,
τὸ ὅποιον ἐθεώρουν βεβαίαν λείαν.

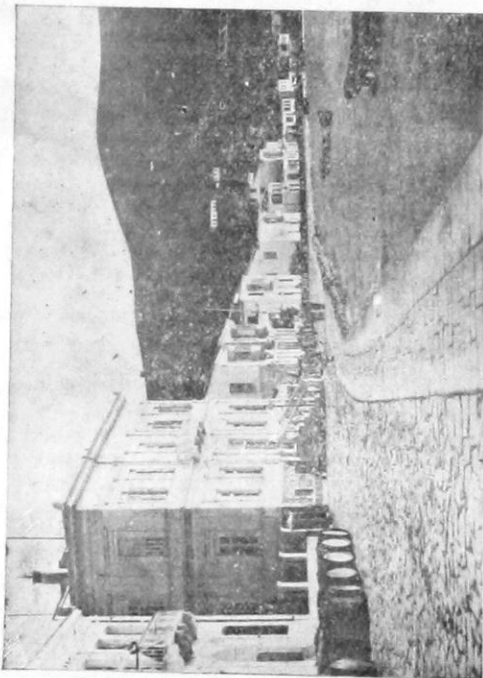
Αἱ σφαῖραι μαζῇ μὲ τὰς θριαμβευτικὰς ἰαχὰς τῶν Τουρκοκρη-
τῶν ἐφθάναν γύρω σὰν οὐρλιάσματα δαιμόνων βιαζομένων νὰ χῶ-
σουν τὰ νύχια εἰς τὸ θῆμά των . . .

Τετέλειστα! Τίποτε δὲν ἤμποροῦσε νὰ τοὺς σώσῃ πλέον . . .

Καὶ τὸ χειρότερον ἦτο ὅτι ἤμποροῦσαν νὰ τοὺς πιάσουν ζων-
τανούς . . . Αὐτὸ δὲ πρὸ πάντων ἐφαίνετο ὅτι εἶχε σκοπὸν ἡ κίνη-
σις των.

Μίαν στιγμὴν τότε ὁ καπετὰν Γαλιός ἔφερε βλοσυρὸν τὸ βλέμ-
μα του γύρω εἰς τὸν κύρινον κύκλον τοῦ ἔκλειε κάθε ἐλπίδα . . .

— Παιδιά! ἐκραύγασεν ἀφίπων τὸ τιμόνι καὶ ὀρμῶν εἰς τὴν
μέσση. Δὲν ξέρω τί λέει καθενός ἡ καρδιά! . . . γὰ μένα ὁμως
ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων καλῆτερα ὁ πάτος τῆς θάλασσας . . .

Ἡ ΠΡΟΚΥΜΑΙΑ ΤΟΥ ΒΑΘΕΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΑΡΚΙΑΚΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ

Θ' αφήσωμε νὰ μᾶς πιάσουν οἱ Τουρκοκρατικοί;..

—Σ' τὸν πάτο σ' τὸν πάτο καλλίτερα! ἐκραύγασαν μὲ μιὰν φωνὴν ὄλοι.

Ὁ καπετὰν Γαλιὸς τότε, χωρὶς ἄλλον λόγον, ἄγριος, μὲ τὰ μαλλιά ἀνεμισμένα, ὄρμησεν εἰς τὴν κάθοδον...

Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν κρότος κανονιοῦ ἐτράνταξε τὸν ἄερα...

Ὅλοι ἐτινάχθησαν!

—Τὸ «Αἰγαίω».. τὸ «Αἰγαίω»!.. ἐξεφώνισε παράφορος ὁ μοῦτσος.

—Τὸ «Αἰγαίω»... «Αἰγαίω»!.. ἐπανελάσαν ὄλοι σὰν τρελλοί.

Πράγματι, ἔξαφνα ἀπὸ τὸν μικρὸν κῆνον, ἐφαίνετο σιγὰ σιγὰ προβάλλον καὶ ἐξερευγόμενον σύννεφον καπνοῦ τὸ ἥρωϊκὸν βαποράκι, τὸ ὅποιον οἱ νησιῶται ὄπλισαντες μὲ δύο μικρὰ τηλεβόλα, εἶχαν κάμη φόβητρον τῶν ἀπέναντι πειρατῶν.

Ὁ πλοιαρχὸς τοῦ παραπλέων τὸ Τηγάι, εἰς τὴν νοτιὰν ἀκτὴν τῆς νήσου, καὶ ἀκούσας τοὺς πυροβολισμοὺς, ἔφθασεν εἰς καιρὸν καταλλήλῳ νὰ φάσῃ τοὺς ἥρωϊκοὺς ναύτας...

Δεύτερος βρόντος ἐκλόνοιον ἀμέσως τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἡ ὄδις οὐρλιαζούσα ἔπεσε ἔμπρὸς εἰς τὴν πλώρην τοῦ πληγιστετέρου καϊκιοῦ ἀνασηκώουσα ἀφρισμένον ἀναδρυτήριον.

Ἡ συμμερία τῶν ἐπιθρομένων, πανικόβλητος, ἄρχισε τότε ἀμέσως νὰ ποδίξῃ ἐν ἄταξι, τὰ τηθάλια ἀνέβασαν στροβίλους ἀφρῶν εἰς τὴν βίαν τοῦ γυρίσματος καὶ τὰ σκάφη μὲ ὄλα τὰ πανιά των, ἂν καὶ χωρὶς νὰ πιάσουν τοὺς πυροβολισμοὺς, τὰ ἔδωσαν πρῶμα διὰ τὴν Ἀσιατικὴν παραλίαν...

—Ἀχά... ἀχά!.. ἐξηκολούθει νὰ ἀλλαλάξῃ ὁ μοῦτσος, πάλλων τὸ Γκρᾶ καὶ χοροπηθῶν σὰν τρελλός.

—Ἀχά... ἀχά!... πιλαφτιζήδες!.. μεμέτηδες!.. τὸν συνώθησαν ἐν χορῷ αἱ φωναὶ τῶν ἄλλων.

—Ζήτω ἡ Σάμος!.. Ζήτω τὸ «Αἰγαίω»... Νὰ ζήσης χίλια χρόνια δελφίνοι μου!..

—Τὴ σημαία μπρέ... ἀπάνω τῆ σημαία!..

Μωρὲ ἀλήθεια!.. τὴ σημαία... πῶς τὴν ἐξεχνοῦσε αὐτός;..

Εἰς μιὰν στιγμὴν ὁ μοῦτσος ἐχύθη εἰς τὸ κουβοδοῖ, ἐσκάλισε πυρετωδῶς μέσα εἰς τὰ πολυχρώμα μπιαντερόλλια καὶ ἐφάνη ἀμέσως πάλιν ἀνεμίζων ἐν θριάμβῳ μιὰν γαλανόλευκην ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

—Ἀπάνω σ' τὸ πόμολο... σάλτα νὰ σὲ ἰθῶ!.. ἐκραύγασαν ὄλοι.

Ἀλλὰ πρὶν νὰ τὸ εἰποῦν, ἐκείνος μὲ τὴν σημαίαν εἰς τὰ δόντια ἐβρισκετο ἐπάνω εἰς τὸ ἄλμπουρο.

Ἐκεῖ, χωρὶς νὰ διθῇ καμμίαν προσοχὴν εἰς τὰς σφαίρας ποῦ ἐσφύριζαν γύρω, ἐπλεξε εἰς τὸ ξύλον τὰ μαῦρα πεδαράκια του καὶ ἀρπάξων μὲ τὸ ἀριστερὸν τὸ ἀνεμιζόμενον σχοινὶ ἄρχισε νὰ περνᾷ εἰς τὴν θηλειὰν τὸ κουτσανέλλο τῆς σημαίας.

— Ἄλα Σπύρο! . . κάμε γλήγορα κ' ἔλα κάτω! . . ἐφώνησεν ὁ πατέρας μὲ ἔξαφνικὴν ἀνησυχίαν ἀπὸ τοὺς πυροβολισμοὺς τῶν

φευγόντων, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν θέαν τῆς σημαίας ἔγειναν διὰ μιᾶς πυκνότεροι.

Ὁ μικρὸς ἐγύρισε πρὸς τὸ μέρος του.

— Τί τρέχει; . . . εἶπε, μὴν πιάστηκε τὸ σχοινί; . .

Ἄντι ἀπαντήσεως ὅμως μιὰ σφαῖρα ἐξεφλούδισε τὸ κατάρτι ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

— Ἄλα ! . . ἄλα! . . . ἄς τὰ λόγια καὶ τελείωνε! . . ἐκραύγασε καὶ ὁ καπετάνιος.

Ἐκεῖνος ἐγύρισε πρὸς τὰ κατὰ καὶ ἐκροτάλισε ἐμπαικτικῶς τὴν γλώσσάν του εἰς τὸν οὐρανίσκον.

— Πρίτς! . .

Ἐπειτα ἀφοῦ ἐστερέωσε καλὰ τὴν θηλειὰν καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι τὸ σχοινὶ ἐλειτούργει ἀπροσκόπτως, ἐτίναξε διὰ μιᾶς τὴν σημαίαν νὰ κυματίσῃ ἐλεύθερα . . .

— Ζήτω ω ω ! . . ἐκραύγασε σείων εἰς τὸν ἄερα τὸν πλεκτὸν σκουφόν του.

— Ζήτω ω ω ! . . ἀπήντησαν ἀπὸ κάτω καὶ οἱ ἄλλοι.

— Ζήτω! ἔφθασε καὶ ἀπὸ τὸ «Αἰγαίον» καὶ ἡ φωνὴ τοῦ πληγώματος μάζι μὲ νέον βρόντον κανονιοῦ.

— Θὰ κατέβης ἐπὶ τέλους βρέ θεοσκοτωμένε ἢ θὰ πάρω καμμιὰν ἄκρη νὰ σὲ κατεβάσω ἐγὼ . . . ἐφώνησεν ὁ πατέρας του.

Τὴν στιγμὴν ὅμως ὅπου ὁ μικρὸς ἐγύριζε τὸ κεφάλι διὰ νὰ κατέβῃ, ἔφάνη ἔξαφνα ἀνατινασόμενος, τὰ χέρια του ἄφησαν διὰ μιᾶς τὸ στήριγμά των καὶ παρασύρων τὴν σημαίαν τῆς ὁποίας τὸ σχοινὶ ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὴν μασχάλην του ἔπεσε μὲ κουφὸν κρότον εἰς τὸ κατὰστρωμα.

—Φτοῦ... οὐ!.. ἐβλασφήμησεν ὁ καπετὰν Γαλιὸς τρέχων μὲ σηκωμένα χέρια.

—Σπύρό μου... Σπύρό μου!.. ἐκραύγασεν ὁ πατέρας χυνόμενος εἰς τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ του.

—Στάσου... μὴν κάνης ἔτσι μπάμπια Σωτήρη!.. νά! σαλεύει... δὲν ἔχει τίποτο!.. ἐπρόσθεσεν ὁ Θανάσης.

Ὅχι ὅμως! τὸ κακόμοιρο ναυτόπουλο μὲ σπασμένα τὰ φτερά του δὲν ἦτο νὰ σηκωθῇ πσιά...

Πεομένοι προύμυτα ἐπάνω εἰς τὴν σημαίαν ποῦ ἤθελος ν' ἀναστύλωσιν ὑπερήφανον καὶ νικηφόρον, ἄφησε σιγὰ σιγὰ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ τρυπημένον στηθάκι τὴν γενναίαν σπονδὴν τῆς ζωῆς του, καὶ τὸ ζωνερὸν αἷμά του σχεδιάζον ποταμάκια ἔδαφεν ἀφθόνως τὰ σανίδια καὶ τὸ γαλαζῖον σαλί...

—Σπύρό μου!.. ἐθρήνηε ὁ πατέρας περιχυνόμενος τὸ παιδί του, ἀνασηκῶνων ματαίως τὸ χλωμὸν κεφάλι καὶ προσπαθῶν νὰ ἀντικρύσῃ τὰ θολωμένα μάτια του...

Ἄλλ' ὁ μικρὸς μοῦτσος δὲν ἦτο γραμμένον νὰ ἐξακολούθησιν τὴν

βασανισμένην ζώην του ἑπάνω εἰς τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰ βρεγμένα σανίδια τῶν καϊκιῶν...

Ἡ μοῖρά του ἦτο νὰ ζήσῃ μίαν ἐφήμερον μικρὰν ζώην ὅπως τὰ ταπεινά λουλούδια τοῦ κάμπου καὶ νὰ τὴν σφραγίσῃ μὲ μίαν πρᾶξιν μεγάλην καὶ εὐγενικήν!

Καὶ ἔξαφνα τὸ στόμα του ἀνοιγόκλεισε, τὰ δάκτυλά του ἔξυσαν μὲ ἀγωνίαν τὰ σανίδια. καὶ ἡ μικρὴ Ἑλληνικὴ ψυχούλα ἔφυγεν εἰς τὰ κύματα τῆς μητρὸς θαλάσσης ν' ἀναβῆ λευκὴ σὰν λαμπάδα ἀφιερώματος ἔμπρὸς εἰς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ...

* *

Τὰ καϊκία τῶν ἐπιδρομῶν ἐλαττωμένα κατὰ ἓν, τὸ ὅποιον κομμένον εἰς τὴν μέσῃν ἀπὸ μίαν ὀβίδα ἐπήγαινε μαζὺ μὲ τὸ φορτίον του εἰς τὸν πάτον τοῦ πελάγους, κατέφευγαν τώρα διωγμένα πίσω ἀπὸ τὸν κάβον τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς...

Ἄν τοὺς ἄρесе ἤμποροῦσαν νὰ ξαναδοκιμάσουν...

Ἐν τῇ μεταξῷ, τὸ σῶμα τοῦ μούτσου μεταφέρετο ἀπὸ τοὺς θλιμμένους συντρόφους του εἰς τὸ κατάστρωμα τοῦ «Αἰγαίου», τὸ ὅποιον ἐπλησίασε νὰ μάθῃ λεπτομερείας, καὶ ἐνῶ ὁ ἀηγιτισμένος πατέρας ἐξερρίζωνε τὰ μαλλιά του μὲ χονδρὰ δάκρυα, τὸ ἡρωϊκὸν καϊκι προσδεθὲν μὲ ἓνα δυνατὸν κάβον ἐρρουσολκῆθη εἰς τὸ Βαθύ.

* *

Τὸ ἀπόγευμα, μικρὰ συνοδεία ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ καϊκιῦ καὶ δύο τρεῖς συμπονετικούς φίλους, διεσχίζε ἀπαρτήρητος τὰ ἀνηφορικὰ δρομάκια τῆς κωμοπόλεως.

Μέσα εἰς τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ πατρὸς του, τυλιγμένον μὲ τὴν αἵματοβαμμένην σημαίαν διὰ σάβανον, τὸ σῶμα τοῦ μικροῦ μούτσου ἐπήγαινε νὰ κοιμηθῆ εἰς τὴν ἐλευθεράν γῆν τῆς Σάμου, προσθέτον ἓν ἀκόμη ταπεινὸν ἀνθάκι, εἰς τὸν ἀπέραντον κάμπου τῆς θυσίας τοῦ φυτρῶναι εἰς τὸ ἡρωϊκὸν νησί...

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Ο ΝΑΥΤΗΣ

Ναῦτη, ποῦ μὲ τάφρολυστα θεριά
παλαίβεις, κινηγῶντας μίαν ἐλπίδα,
πές μου, σὰν ποῖο νησί, σὰν ποιά στεριά
νὰν ἡ ἀγαπημένη σου Πατρίδα;

— Ρίξες ἐγὼ δὲν ἔχω, ὅπως ἐσὺ
κι' ὅπως οἱ ἄλλοι τῆς ζωῆς οἱ σκλάβοι.
Ὅχι, μήτε στεριά μήτε νησί
πατρίδα μου εἶνε μόνο τὸ καρᾶνι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΟΥΔΑ

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ Φ. ΡΑΜΠΟΣ

Ἐἶνε σκληρὰ πάντοτε ἡ χεὶρ τοῦ θανάτου, ὅταν πλήττῃ τὴν ζώην, εἶνε πολὺ σκληροτέρα, ὅταν ψυχρὰ τίθεται ἐπὶ νεαρᾶς υπάρξεως ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῶν προσφιλῶν της, στολισμένην ἀκόμη μὲ τὰ ἄνθη τῆς νεότητος, σπαργῶσαν ἀπὸ ζώην, πόθους, ἐλπίδας, ὄνειρα. Ἄλλ' εἶνε ἀμετρος ἡ ὀδύνη, τὴν ὅποιαν προξενεὶ αὐτῇ, ὅταν ἀποκόπη ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸ δένδρον τὸ εὐθαλὲς ἄνθος, εὐρίσκουσα αὐτὸ μόνον, ὡσεὶ ἀνυπεράσπιστον ἐν τῇ ξένῃ.

Τὸν ἀπέριωρον λυπηρὸν θάνατον τοῦ ξένου ἐπεφύλαττε σκληρὰ καὶ ἀκαμπτος μοῖρα εἰς τὸν ἀτυχεῖ Πυθαγόραν Ράμπος. Μακρὰν συγγενῶν καὶ φίλων, μακρὰν ἀδελφῶν, τῶν ὁποίων ἦτο ἡ χαρὰ, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν ἡλικίᾳ μόλις 32 ἐτῶν εἰς Ἀθῆνας, ὅπου ἀπὸ τριετίας ὡς διδάσκαλος εἰργάζετο. Ἐοστερημένος τῶν τρυφερῶν περιποιήσεων τῆς οἰκογενείας του, ξένος μεταξὺ ξένων δὲν ἠτένισαν προσφιλεῖς μορφᾶς οἱ θαμβοῦμενοι ὀφθαλμοὶ του. Ἄκλαυτος νεκρὸς προεπέμφθη ὑπὸ ἀπλῶς γνωρίμων εἰς τὴν ὑστάτην κατοικίαν του,

χωρίς ἀδελφῶν φίλημα ν' ἀποχαιρετήσῃ αὐτὸν καὶ δάκρυ νὰ βρέξῃ τὸ λυπημένον λεῖψανόν του.

Πὺς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐνταῦθα Γυμνασίου Φιλίππου Ράμφου, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φιλοπόνου ἐκ τῶν πρώτων διδασκάλων τῆς Σάμου, μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν ἀφωσιώθη εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, εἰς τὸ ὁποῖον τὸν εἰλκυεν ἡ ἀγαθὴ καὶ εὐγενὴς ψυχὴ του.

Εἰς Λέρον, ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰργάσθη, καὶ εἰς Ἀθήμνον, ἔνθα ἐπέπρωτο καὶ νὰ μείνῃ διὰ παντός, ἠγαπήθη καὶ ἐξετιμῆθη παρὰ πάντων διὰ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του, διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας του, διὰ τὴν κοσμιότητα καὶ χρηστότητα τῶν ἠθῶν του, διὰ τὴν εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του.

Ὀλιγόημερος ἀσθένεια ἤρκεσε νὰ φέρῃ τὸσον προῶρως ἀπὸ τὰ βασίλεια τοῦ φωτός εἰς τοῦ ἀδου τὰ ἔρεθῃ, πλήρη ζωῆς, νεότητος, σφρίγγου καὶ ὠραίων ὀνείρων μέλλοντος, τὸν ἀτυχῆ Πυθαγόραν.

Καὶ ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθε τὸσον ἀπροόπτως καὶ τὸσον ταχέως, ὥστε δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν δύσμοιρον νέον νὰ ἀπολαύσῃ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμάς του τῆς παρηγόρου θέας καὶ τῶν περιποιήσεων λατρευούσης ἀδελφῆς, ἥτις μᾶτην ἔσπευσε πλησίον του εἰς τὴν εἰδησιν τῆς ἐπικινδύνου θέσεώς του.

Ὁ θάνατός του διὰ τὴν οἰκογένειαν Ράμφου, τὴν τὸσον ἐν ὀλιγίστῳ χρονίῳ διαστήματι δοκιμασθεῖσαν μὲ τὴν ἀπόλειαν μητρὸς, πατρὸς καὶ νεαρᾶς ἀδελφῆς, ἦτο τὸ συμπλήρωμα καὶ τὸ ὑπερχείλιμα τοῦ ποτηρίου τῆς πικρίας, τὸ ὁποῖον τὸσον συχὰ καὶ ὑπὸ τὰς πλεόν συγκινητικὰς περιστάσεις τῆ προσφέρει ἀτεγκτος μοῖρα, πληξασα καὶ πάλιν εἰς τὰ καιρία τὴν καρδίαν φιλαδέλφων καὶ στοργικῶν ἀδελφῶν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Δ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Νεώτατος, μόλις τοῦ 26 Μαΐου του δρέψας τὰ ρόδα, μὲ τὴν καρδίαν πλήρη ὠραίων ἐλπίδων καὶ ὀνείρων καὶ τὸν νοῦν γεμάτον ἀπὸ σχέδια τῆς ζωῆς ἔκλινεν ὑπὸ τοῦ ἀπεινοῦς θανάτου τὴν βαρεῖαν χεῖρα εὐγενῆς καὶ συμπαθεστάτης ὑπαρξῆς ὁ Στέφανος Δ. Κεφαλοπούλος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1914.

Πὺς τοῦ ἐπὶ σεῖρᾴν ἐτῶν δημάρχου τῆς πρωτεύουσας Δημητρίου Κεφαλοπούλου μετ' ἀρίστας ἐν τῷ Γυμνασίῳ σπουδᾶς ἐκμαθῶν τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν ἀπῆλθεν εἰς Σαγκάην ὅπου ἐπὶ ἐξαετίας ἀντεπροσώπευσε τὰ καταστήματα σιγαρέττων τῶν κ. Ἀδελφῶν Καραθανάση ἀναπτύξας σπανίαν διὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν του δραστηριότητα, περιੰνοιαν καὶ πρακτικὸν νοῦν.

Ὡς τοιοῦτος ταξιδεύσας εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἐπικρατοῦς

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Δ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

μεγάλως συντέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου τῶν σιγαρέττων ὅχι μόνον τοῦ οἴκου Καραθανάση ἀλλ' ἐν γένει τῆς βιομηχανίας ταύτης ἐν Σάμῳ. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο φιλομαθῆς καὶ φιλόπονος ἐξέμαθε τὴν Ἰαπωνικὴν καὶ Ρωσικὴν, ἃς ὠμίλει καὶ ἔγραφεν εὐχερῶς.

Θιασώτης τοῦ πατρικοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος ἐπιστρέψας ἐκ Σαγκάης μετέβη εἰς Βηρυτὸν ὅπου ἐσπούδασε τὴν φαρμακευτικὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν ἐκεῖ Ἀμερικανικὴν Σχολὴν ἀριστεύσας καὶ πάλιν.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του κληθεὶς ὡς ἔφεδρος εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ἔσπευσε πλήρης χαρᾶς νὰ πληρώσῃ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα ἱερὸν αὐτὸ καθήκον. Ἀγαπώμενος καὶ ἐκτιμώμενος παρὰ τῶν προϊσταμένων του ἀξίωματικῶν ὅσον καὶ τῶν συναδέλφων του διὰ τὸν χαρακτήρα, τοὺς εὐγενεῖς τρόπους του, τὴν καλωσύνην, τὴν μόρφωσιν καὶ τὰς πολλὰς ἀρετὰς του ἦτο τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν του τὸ χάριμα, τῶν φίλων του ὁ ἐκλεκτός σύντροφος.

Πλήν κακόζηλος μοῖρα δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν οὔτε τῶν σπουδῶν του καὶ τῶν κόπων του τοὺς γλυκεῖς νὰ ἀπολαύσῃ καρποῦς οὔτε τὸν μακρὸν τῆς ζωῆς δρόμον διανύων νὰ διέλθῃ ἀπὸ τοὺς μαγικοὺς τῆς εὐτυχίας παραδείσους.

Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξεν ἡ βραχεία ζωὴ ἐνός ρόδου τῆς ἀνοίξεως ὠραία ὡς αὐτὸ καὶ ὡς αὐτὸ μυρτινῶς.

Προσβληθεὶς ὑπὸ κοιλιακοῦ τύπου ἀπέθανεν ἐντός ὀλιγίστων ἡμερῶν ὁ πλήρης ἐλπίδων, μέλλοντος, ζωῆς καὶ σφρίγγου νέος θυθίας εἰς ἄφατον λύτην μητέρα καὶ ἀδελφοὺς λατρεύοντας αὐτὸν, συγγενεῖς καὶ φίλους ὑπεραγαπῶντάς του.

Και όταν έκρότουσαν τὰ πυροβόλα τῶν συντρόφων του, ολίγες συνοδεύσαντες αὐτὸν εἰς τὴν τελευταίαν κατοικίαν του ἀπέδιδον τὰς τιμὰς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποδεκανέως τὸν ἔποιον ἔφερε καὶ ἀντήχουν οἱ περίξ λόφοι ἐνῶ τὸ ἀνθοστόλιον φέρετρον κατήρχετο εἰς τὰ σκοτεινὰ τοῦ τάφου βάθη, ἢ ἤχῳ αὐτῆ ἦτο μίᾳ ἀκόμῃ ἀρὰ κατὰ τῆς ἀδυσωπήτου μοίρας, ἣτις καίτοι τυφλῆ ἐκλέγει πάντοτε ἐκ τοῦ ἀνθῶνος τῆς ζωῆς τὰ ἐκλεκτότερα καὶ εὐωδέστερα ἄνθη, ὅπως στολίση τὰ σκοτεινὰ τοῦ Πλούτωνος ἀνάκτορα.

Εἰς τὸν ἄδικον θάνατον τοῦ στρατιώτου

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Δ. ΚΕΦΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Λεβέντη μου, δὲν βρέθηκε βόλι ἐχθροῦ γιὰ σένα,
Κανόνια δὲν διαλάλησαν τὸ μαῦρο θάνατό σου,
Μήτε τὰ δέρφια σου σκαφαν σὲ μιὰ ραχοῦλα λάκκο
Ποῦ δάφνες νὰ φυτρώνουνε τριγύρω στὸ σταυρό σου.

Οὔτε στὴ μαύρη ξενιτειὰ ποῦ ξένους κυνηγαίει
'Ο Χάρος δὲν σ' ἀπάντησε· ἦταν γραφτὸ σὰν ἄστρο
Νὰ σβύσῃ μέσα στὴ θερμῆ τῆς μάνας σου ἀγκάλη,
Ποῦνε ἀγάπης καὶ χαρῆς θεοχτισμένο κάστρο.

Δὲν κλαίω γιὰ τὴν πῆθανες μέσ' ἔς τοὺς ἀνθοὺς τῆς νειότης,
—Ποιὸς ξεύρ' ἢ μοῖρα στὴ ζωὴ τὴ σούχε φυλαγμένα!—
Μόν' κλαίω γιὰ τὴν χάθηκες τὴν ὥρα ποῦ ἡ πατρίδα
Φωνάζει τοὺς συντρόφους σου σὲ γλέντια δοξασιμένα.

Ἐκεῖ δὲν ἔχει δάκρυα, ἐκεῖ δὲν ἔχει λύπη
Ἐκεῖ ν' ὁ θάνατος ζωὴ γιὰ κάθε παλληκάρι·
Μὰ θανατώνει δυὸ φορὲς κ' εἶνε πικρὸς φαρμάκι
Σὰν βρίσκη νειάτα τρυφερὰ σὲ ἀρρωστίας κλινάρι.

2 Σεπτεμβρίου 1914.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΓΩΡΑΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ

Μὲ τὴν πρώτην πνοὴν τῆς ἀνοιξέως, ἐνῶ ἀκόμῃ δειλὰ ἐπρόβαλλον αἱ πρῶται κάλυκες τῶν ἀνθῶνος καὶ ἡ γῆ ἐνεθύετο τὸν πράσινον βελούδινον χνοὺν τῆς ἀπέπτη γλυκεῖα καὶ μυροβόλος ψυχῆ εἰς τὰς ἀγνώστους τοῦ ἄλλου χώρας. Σκληρὰ καὶ ἀδυσώπητος τῆς μοίρας ἡ χεῖρ, ἐκλεκτικῆ πάντοτε εἰς τὸ ἀπαίσιον τῆς καταστροφῆς ἔργον τῆς, ἀπέσπασεν ἀπὸ τῶν ἀγκαλιῶν ταιαπιώρου μητρὸς καὶ τρυφερᾶς ἀδελφῆς τὴν ἐλπίδα, τὴν ζωὴν, τὴν χαρὰν, πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ ἢ χήρα καὶ ἢ ὄρφανή, τὸν ἀτυχῆ Ἀριστογόραν. "Ὅ,τι καὶ ἂν εἶπη κανεῖς διὰ τὸ ἄδικον αὐτὸ τῆς μοίρας εἶνε ὀλίγον. Τὰ ὄνειρα τῆς ὠραίας καὶ εὐγενικῆς ἐκείνης ψυχῆς διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὰ ὄνειρα τῆς χήρας μητέρας διὰ τὸ πολυαγαπημένον παιδί τῆς, τὰ ὅποια εἰς μίαν στιγμὴν ἐσθυσαν εἰς τὸ βάθος τοῦ σκοτεινοῦ τάφου μόνον Ὀρφῆως λύρα θὰ ἤδύνατο ἴσως νὰ κλαύσῃ.

Ἐἴκοσιν ὥραισι Μάιοι, συμπαθῆς μορφῆ, ἐξαιρετικῆ εὐφυῖα, πολυμάθεια, ἐπιμέλεια, εὐγένεια αἰσθημάτων καὶ εὐγένεια σκέψεων. Μὲ ὅλα τὸν ἐστόλισεν ἡ φύσις ὡς φιλόστοργος μήτηρ. Καὶ ἦτο τῆς μητρὸς τὸ στηρίγμα καὶ ἡ ἐλπίς, τῶν συγγενῶν καὶ φίλων τὸ χάριμα.

Οἱ διδάσκαλοι τοῦ τὸν προσηγόρευον πάντοτε τὸν ἀρίστον τῶν ἀρίστων όταν αὐτός, ὁ μικρότερος ὄλων τῶν συμμαθητῶν του, προσεκαλεῖτο κατὰ τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις νὰ λάβῃ τὸν πρῶτον βαθμὸν καὶ τὸ γέρας. Δεκαεξαετῆς ἀτελείωτος τὸ Γυμνάσιον. Ἐξέμαθε τελείως τὴν Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν καὶ ἐργάζετο ἤδη ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ὅπως ἐξοικονομήσῃ χρῆμα διὰ τὰς περαιτέρω σπουδὰς του, δι' ἃς διεφλέγετο. Μὲ τὴν ἐπιμελείαν του, τὴν ἀγαθὴν του καρδίαν, τὴν καλωσύνην, τοὺς τρόπους καὶ τὴν μόρφω-

σὶν τοῦ εἶχε κατακτῆσαι ὄχι μόνον τοὺς προῖσταμένους τοῦ καὶ
 ὄσους ἀπὸ μικρὸν τὸν ἐγνώριζαν καὶ ἠγάπουν, ἀλλ' ἄπασαν τὴν
 κοινωνίαν τοῦ Βαθέος, ἣτις ἐν συγκινήσει παρηκολούθησεν τὴν ὀ-
 λιγοήμερον ἀσθένειάν του καὶ ἐνδακρῶς προέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν
 τελευταίαν κατοικίαν του.

Ἐραία ψυχὴ, στολισμένη μὲ τὴν δρόσον τῶν εἴκοσι μακρῶν σου
 πρέπει ἄρ' ἄγε νὰ κλαύσῃ κανεὶς σέ, ἥτις πρὶν δοκιμάσῃς τῆς
 ζωῆς τὰς πικρίας, πρὶν μαρανθοῦν τῶν ἐλπίδων καὶ ὀνείρων σου
 τὰ ρόδα, ἐν τῇ ἀνθώσει τῆς νεότητός σου ἀπῆλθες ἀφ' ἡμῶν ὡς μυ-
 ροδόλος αὔρας πνοή, ἢ τοὺς ἐπιζήσαντας σοῦ καὶ πρὸ πάντων τὴν
 ἀτυχῆ μητέρα σου τὰ σκότῃ τῆς ψυχῆς τῆς ὁποίας ἐφώτισες ἐπ'
 ὀλίγον ὡς φωτοδόλος ἥλιος καὶ ἀφ' ἧς ἐσθέσθης ὡς διζύτων ἀστῆρ;

**Εἰς τὸν ἄδικον θάνατον
 τοῦ ἀγαπημένου νεοῦ**

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΑ

Γιὰ ἰθὺς καιρὸ πού διάλεξε
 ὁ χάρος νὰ σὲ πάρῃ
 Τώρα π' ἀνθοῦν αἱ μυγδαλιές
 καὶ βγάξ' ἡ γῆ χορτάρι.

Τώρα ποῦρχειται ἡ ἀνοιξὶ καὶ ἀνθίζουνε τὰ δέντρα
 Ποῦ πάει τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς ὄρφανῆς τ' ἀδέρφι
 Καὶ δέρνεται ἡ μανούλα του καὶ κλαίει ἡ ἀδελφή του
 Κι' οἱ φίλοι του τὸν ξεκινοῦν, μὲ δακρυσμένα μάτια;
 Μὴ πάει γιὰ τὸν πόλεμο, γιὰ τῆς φωτιάς τὸ γλέντι
 Ποῦ σέρν' ἡ Δόξα τὸ χορὸ κι' αἷμα κερνάει ὁ χάρος
 Καὶ μὲ τὰ βόλια παίζουνε, τ' ἀνδρεία παλληκάρια;
 Μὴ πάει γιὰ τὴν ξενητεῖα χρυσάφι νὰ μαζέξῃ,
 Στολίδια γιὰ τὴν ἀδελφή, χαρὲς γιὰ τὴ μητέρα
 Καὶ νὰ γυρίσῃ μὲ καιρὸ, νάρθῃ μὲ χρόνια πίσω;
 Ποῦ πάει τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς ὄρφανῆς τ' ἀδέρφι
 Κι' εἶνε γλωμὸ κι' ὀμίλητο κι' ἔχει κλειστὰ τὰ μάτια
 Καὶ δὲν θεωρεῖ τὴν ἀνοιξὶ πού ἔρχεται ἀπὸ πέρα
 Καὶ πρασινίζουν οἱ πλαγιὲς κι' ὄνθους φοροῦν οἱ κάμποι
 Καὶ τὰ πουλιὰ γυρίζουνε νὰ χτίσσουνε φωλίτσα;

Γιὰ ποιά ξεκίνησε χαρὰ, γιὰ ποιὸ πηγαίνει γλέντι
 Καὶ εἶνε γαμπροστόλιστο κι' ἀνθοστεφανωμένο;

Δὲν πάει γιὰ ξεφάντωμα, μήτε γιὰ γλέντι πάει.
 Πηγαίνει γιὰ τ' ἀγύριστο τὸ θλιβερὸ ταξεῖδι,
 Ἐκεῖ ποῦ πᾶνε νεοὶ καὶ νεῖες, ποῦ πᾶν' μωρὰ καὶ γέροι,
 Ποῦ μῆνυμα δὲν ἔρχεται ποῦ γράμματα δὲν πᾶνε
 Κι' οὔτε κανένας ἔρχεται, κι' οὔτε κανεὶς γυρίζει.
 Πάει στὰ αἰθερόχιστα, στὰ γαλανὰ παλάτια
 Π' ὁ ἥλιος λάμπ' ὀλημερὶς κι' ὀλονυχτὶς τᾶστέρα,
 Ἐκεῖ ποῦ πᾶν αἱ σκέψεις μας, οἱ πόθοι κι' ἡ χαρὰ μας,
 Ἐκεῖ ποῦ πάει ἡ προσευχὴ πού βγαίν' ἀπ' τὴν καρδιά μας.

Ποιά ἀδελφὴ ἐκεῖ ποῦ πᾶς τὴν πόρτα θὰ σ' ἀνοιξῇ,
 Καὶ ποιά μανούλα μὲ χαρὰ θὰ σὲ καλοσορίσῃ;
 Ποιοὶ φίλοι σου σὲ καρτεροῦν καὶ βιαστηκὲς νὰ φύγῃς;...
 Τὰ εἴκοσι μαγιάπυρα, τὴ μάθησι, τὶς γνώσεις,
 Τὴν ἐξυπνάδα τὴν πολλὴ καὶ τὴν καλὴ καρδιά σου,
 Ἐλπίδες χρυσοφτέρωτες καὶ πόθοι μυρωμένοι,
 Τραναφυλλένια ὄνειρα καὶ σχέδια μεγάλα
 Ποιά μαύρη μοῖρα τῶραφτε στὸν τάφο νὰ κλειστοῦνε;
 Γύρνα στὸ σπίτι τὸ κλειστὸ τῆς συμφορᾶς τὸ κάστρο
 Π' ὁ πόνος ἔχει σκλάβο του τὴ μάννα σου κλεισμένη,
 Γύρνα κι' ἡ μάννα καρτερεῖ, κι' ἡ ἀδελφὴ προσμένει.

Γιατί, παιδί μου, βιάστηκες ἀπ' τὴ ζωὴ νὰ φύγῃς
 Πρὶν δοκιμάσῃς τὲς χαρὲς, πρὶν ποτισθῆς φαρμάκι,
 Καὶ πρὶν στοῦ τάφου σκίβοντας τὰ βᾶθη δακρυσμένος
 Νὰ πῆς: Θεέ μου ἄς κοιμηθῶ γιατί εἶμαι κούρασμένος!

3 Φεβρουαρίου 1915.

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΘΟΥ

Τάσις πρὸς τὰ ξενικά ὀνόματα.

Ἐγνώρισα νεαρὸν Ἕλληνα φέροντα τὸ ὄνομα Ἀλβέρτος καὶ ἐγνώρισα νεαρὰν Ἑλληνίδα φέρουσαν τὸ ὄνομα Λουίζα!

Ἄ! ὁ Ἕλλην Ἀλβέρτος! ὦ! ἡ Ἑλληνὶς Λουίζα!

Πόσον εὐτυχεῖς οὗτοι, ὅταν ἐπὶ τοῦ μικροῦ, κομποῦ χάριτος τοῦ ἐπισκεπτηρίου καλουμένου, τυπώσωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν λατινικοῖς μάλιστα στοιχείοις, Albert, Louisa, ἀποφεύγοντες ἴσως καὶ τὴν τυχὸν προδοτικὴν κατάληξιν τοῦ ἐπωνύμου -ίδης... καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐπισκέπτη, ὅτι εἶναι... φεῦ! Ἑλληνες!

Δυστυχεῖς ἡμεῖς. Δὲν κατενόησαμεν, φαίνεται, ἀκόμη τὸ γένος ἔξ οὗ καταγόμεθα· δὲν ἐξετιμήσαμεν ἀρκούντως τὸ ἔθνος εἰς ὃ ἀνήκομεν καὶ τὴν γλῶσσαν, ἣν ὀμιλοῦμεν...

Διότι τί σημαίνει τὸ νὰ δίδωμεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν ξενικά ὀνόματα; Δὲν σημαίνει ἄραγε καταφρόνησιν πρὸς τὴν γλῶσσαν, ἣν ὀμιλοῦμεν, τὴν θειοτάτην ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν, ἣτις ἐξέθερε δια τῶν θείων σῦτης ναμάτων, ἐκτρέφει νῦν καὶ ἑσσεὶ θὰ ἐκτρέφῃ τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν γλῶσσαν, ἣτις ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐκαλλιεργεῖται καὶ καλλιεργεῖται καὶ πάλοι καὶ νῦν καὶ πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πεπολιτισμένων καὶ ἀπολιτιστῶν.

Δὲν σημαίνει ἄραγε καταφρόνησιν πρὸς τὸ ἔθνος, τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικόν, τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐξέμνησαν οἱ ποιηταὶ καὶ ἐδόξασαν οἱ πεζογράφοι; Δὲν σημαίνει ἄραγε μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν; Ἀποφυγὴν δηλαδὴ ἀπὸ πάσης μετ' ἐκείνων σχέσεως, καὶ ἐνῶ ἐκεῖνοι ὀνομάζοντο Ἀριστοτέλης καὶ Σωκράτης, Πλούταρχος καὶ Εὐριπίδης, Ἀθηνᾶ καὶ Περσεφόνη, ἡμεῖς νὰ ὀνομαζόμεθα Ἀλβέρτος καὶ Λουίζα, Ἐδουάρδος καὶ Κλημεντίν;

Μὴ πρὸς Θεοῦ. Τὸ νὰ τιμᾷ τις τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων αὐτοῦ, τὴν ἑαυτοῦ γλῶσσαν, εἶνε καθήκον, ὡς καθήκον εἶνε νὰ ἀγαπᾷ τὸ ἔθνος αὐτοῦ καὶ νὰ σέβηται τὴν μνήμην τῶν προγόνων, ὡς καθήκον εἶναι νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν αὐτοῦ.

Πρὸς τί λοιπὸν ἡ ξενομανία αὕτη; Ἡ μήπως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα στερεῖται ὀνοματολογίας; Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἄνευ ρητορικῶν συλλογισμῶν, ὅτι ἡ γλῶσσα ἡμῶν κατέχει τὴν πλουσιωτάτην ὀνοματολογίαν, ὅτι κατέχει ὀνόματα ἀναμνησκοντα ἄνδρας σοφοὺς καὶ περιφανεῖς γυναῖκας, ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν ὁποίων σκιρτᾷ μὲν ἡ καρδιά τοῦ Ἕλληνος καὶ ἀγάλλεται, ὅτι τοιοῦτους ἔσχε προγόνους, θαυμάζει δὲ ὁ ξένος καὶ ἐν ταυτῷ λυπεῖται, ὅτι τοιοῦτον προνομίον στερεῖται!

Παράδειγμα ἐξόχως ἀξιοσημείωτον τῆς ἀληθείας ταύτης εὐρόν ἐν τινὶ βιβλίῳ Γάλλου τινός, ὅστις ἐπισκεφθεὶς πρὸ τινων ἑστῶν τῶν πρωτεύουσαν τῆς Ἀβουσινίας, ἐν ἣ ὡς γνωστὸν πλειστοὶ ἐκ τῶν ὁμογενῶν ἔχουσι συρρεῦσαι, ἰδρῦσαντες ἐκεῖ παντο-

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ὧ! ὁποῖα γλυκεῖα φράσις ὁποῖα λέξεις εὐληπτοὶ ἅμα καὶ βαρυσήμαντοι!

Ὅποιο φράσις γλυκεῖα ὅταν ἀναλοισθῇ τις τὸ ὕψος τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ὅταν ἀναγνωρίσῃ διὰ μέσου αὐτῆς τὴν φωτὴν τὴν ἡδυτάτην καὶ μελίφθογον τῶν προγόνων ἡμῶν, καλούντων ἡμᾶς εἰς διηκεῖ μετ' αὐτῶν συγκοινωνίαν κατὰ τε τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν δοξασίαν καὶ τὸ φρόνημα!

Ὅποια λέξεις βαρυσήμαντοι καὶ πόσον ὠθοῦσι τινὰ νὰ κλαύσῃ ἐκ χαρᾶς καὶ νὰ θρηνησῃ, ἀνευρίσκοντα ἐν αὐταῖς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πόθου, ὃν εἶχον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἵνα μεταδώσωσιν ἡμῖν, τοῖς ἀπογόνιοις αὐτῶν, πᾶν τὸ καλόν, τὸ ἀληθές, τὸ ὑγιές αὐτῶν!

Καὶ ὅμως, τίς ποτὲ θὰ ἐφαντάζετο, ὅτι τὸ πατροπαράδοτον τοῦτο παράγγελμα, τὸ τόσον ἱερὸν ὅσον καὶ ἀπέριττον, τὸ τόσον εὐληπτον ὅσον καὶ χαροποιόν, γρίφος θὰ ἐξελαμβάνετο ὑφ' ἡμῶν τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων καὶ φράσις διφορούμενη καὶ δύσληπτος; Ποῖος ποτὲ θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἡ προγονικὴ αὕτη διαθήκη, ἡ σκοπὸν ἔχουσα νὰ ὠθῇ μὲν τοὺς μεταγενεστέρους Ἕλληνας εἰς τὴν διατήρησιν παντός τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ, τοῦ ὑγιοῦς τῶν προγενεστέρων, νὰ φυλάττῃ δὲ τοὺς πρώτους ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ξενολατρίας, αἰτία θὰ ἐγένετο εἰς ἡμᾶς τοὺς σημερινούς Ἕλληνας νὰ θωπεύωμεν μὲν καὶ διατηρῶμεν κακίας καὶ κακὰς προλήψεις με φανατισμόν, νομιζόντες, ὅτι τοῦτο εἶναι ἐμμένειν τοῖς πατρίοις, νὸ ρεῖπωμεν δὲ πρὸς πᾶν τὸ ὄνησιον, πρὸς πᾶν τὸ ὄζον ξενολατρίας καὶ ἀνθελληνισμοῦ;

Πικρὰ ἡ ἀλήθεια καὶ ὅμως αὕτη ἡ ἀλήθεια μαρτυρεῖ, ὅτι παρηγκωνισαμεν τὰ καλὰ ἡμῖν καὶ συμφέροντα, τὰ ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν κληροδοτηθέντα, ἐθωπεύσαμεν δὲ καὶ θωπεύομεν καὶ ἠσπάσθημεν καὶ ἀσπαζόμεθα διαρκῶς τὰ ξένα καὶ ὀθνεῖα, ὅσα βλάβην ἡμῖν παρέχουσι, ζημίαν καὶ ἀποξένωσιν. Καὶ ἰδοὺ, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων προϊόντων τῆς παρατηρουμένης σημερον μεταξὺ ἡμῶν ξενομανίας, τῆς καταμαστιζούσης τὸν Ἕλληνισμόν καὶ ἀπορροφούσης πᾶσαν αὐτοῦ ἰκμάδα, νέον δυστυχῶς προϊόν ἐκτίθεται πρὸ τινων ἐτῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, καὶ τὸ προϊόν τοῦτο καλεῖται:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ

Γ. Ίακωβίδου

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

ειδη καταστήματα, ἔγραφε μεταξύ ἄλλων ἐντυπώσεων καὶ τὰ ἑξῆς:

Πλεῖστα καφφεῖα, καὶ δὴ καὶ τὰ πολυτελέστατα, τὰ εὐρωπαϊκὴν ἔχοντα ὄψιν, ἀνήκουσιν εἰς "Ἑλληνας".

«Ὁ περιηγητής, βεβαρημένος ἤδη ἐκ τῆς ὑλιστικῆς μονοτονίας τῆς πρωτεύουσας ταύτης δύναται ἐν μιᾷ στιγμῇ, εἰσερχόμενος εἰς τοιοῦτον καφφεῖον, νὰ εὖρη ἀναφυγὴν, τροφὴν πνευματικὴν. Διότι μία ζωηρὰ φωνὴ τοῦ ὑπηρετοῦ θὰ ἀκουσθῆ. "Ἀριστοτέλη, ἕνα καφέ, Σωκράτη μιὰ φωτιά. . . »

Καὶ τι λοιπὸν περιέχουσι τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα; διατὶ καθυδύνουσι τὴν φαντασίαν ἡμῶν, καὶ ἐν ᾧ λυπούμεθα αἴφνης χαίρομεν, καὶ ἐν ᾧ μελαγχολοῦμεν αἴφνης εὐθυμοῦμεν, ὡ! εἰάν ἔλχον ἑλληνικὸν ὄνομα, πάντοτε θὰ ἔχαιρον».

Οἱ ξένοι λοιπὸν ἠδύνονται ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ ἂν ὦσι λυπημένοι, αἴφνης χαίρουσι, καὶ εἰάν μελαγχολῶσιν αἴφνης εὐθυμῶσιν. Καὶ λοιπὸν οἱ ξένοι μακαρίζουσι τοὺς φέροντας ἑλληνικὰ ὀνόματα!

"Ἄρα οἱ ξένοι δὲν περιφρονοῦσι τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα ! !

Καὶ ἡμεῖς;

"ὦ! ἄς ἐνθυμώμεθα τὸ πρῶτον, ἵνα ὦμεν πάντοτε φαιδροί. "Ἄς καυχώμεθα διὰ τὸ δεύτερον, ἵνα ὦμεν πάντοτε εὐτυχεῖς ἢ εὐτυχία δὲν εὐρίσκειται ἐν τοῖς ξενικοῖς ὀνόμασιν. "Ἄς πράττωμεν τὸ τρίτον, ἵνα ὦμεν τῷ ὄντι "Ἑλληνας: ἄς τιμῶμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ἄς ὑπείκομεν εἰς τὴν φωνὴν τῶν προγόνων ἡμῶν ἄς σεδῶμεθα αὐτοὺς. . .

Διότι ἕκαστος ὀφείλει νὰ φέρῃ ὄνομα ἐκ τῆς ὀνοματολογίας τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Ἐάν δὲ πολλοὶ ξένοι ἀντίκεινται εἰς τὸν γενικὸν τοῦτον νόμον, προτιμῶντες νὰ δίδωσι τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἑλληνικὰ ὀνόματα παρὰ ἐκ τῆς ἑαυτῶν γλώσσης, τοῦτο πράττουσι διότι εὐρίσκουσι μεγαλεῖον ἐν τοιοῦτοις ὀνόμασιν ἐξόχων ρητόρων, βαθυνῶν σοφῶν, ὑπερφάνων φιλοσόφων καὶ θεῶν καὶ ἡμιθέων ἄλλ' ἡμεῖς, ὅποῖον μεγαλεῖον ἐν τοῖς ξενικοῖς ὀνόμασιν, ὅποῖον καύχημα εἰς μὴ ἑλληνικὰ ὀνόματα εὐρίσκομεν;

"Ἄς καταμετρήσωσιν οἱ ξενικὰ ὀνόματα φέροντες "Ἑλληνας τὸ αἶσχος, καὶ ἄς κοτανοήσωσιν οἱ "Ἑλληνας ἀνάδοχοι τὴν ἀσυνειδησίαν αὐτῶν!!!

* *

Τὸ ὄνομα τοῦ "Ἑλληνας δέον νὰ ᾖ ἑλληνικόν, ἰδοὺ τὸ μεγαλεῖον. Ἐάν δὲ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν πατέρων ἡμῶν, παρεἰσέδυσαν, διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν "Ἰάκωβοι καὶ Αἰκατερίναι, "Αβραάμηδες καὶ Μανώληδες καὶ Μαροῦδες, "Ἰωακείμδες καὶ Σαλώμαι καὶ πάσα ἡ χορεία τῆς ἐνδόξου ἑβραϊκῆς ὀνοματολογίας, ἐλπίσωμεν «ὅτι ταχέως ἐλεύσεται τὸ ποθητὸν ἡμᾶρ, ὅτε θὺ ἀκουσθῶσιν καὶ πάλιν ἐν πλησμονῇ τὰ ὀνόματα Ἀριστοτέλης καὶ Ἀθηνᾶ, Βελλεροφόντης καὶ

Βρισηίς, Γοργίας και Γαλήνη, Δήμητρα και Διώνυσος, Εὐριπίδης και Εὐρύκλεια, Ὀδυσσεύς και Ὀλυμπία, Πλούτων και Περσεφόνη, Σωκράτης και Σαπφώ, πάντα τέλος τὰ ὀνόματα τῶν πρὸ χιλιάδων μὲν ἐτῶν ἀποθανόντων προγόνων ἡμῶν, ἀλλ' ἀθανάτων, τῶν πρὸ πολλοῦ μὲν κλεισάντων τὰ στόματα αὐτῶν, ἀλλ' ἔτι και νῦν ἐξακολουθούντων νὰ λέγωσιν ἡμῖν:

«Ἐμμένετε εἰς τὰ καλὰ πάτρια»

Παρακαλοῦμεν διὰ τοῦτο, τοὺς Ἕλληνας πατέρας και τὰς Ἕλληνίδας μητέρας οὐδὲν ξενικὸν ν' ἀνεχῶνται ὄνομα διὰ τὰ τέκνα αὐτῶν και ἔξορκίζομεν τοὺς κυρίους Ἕλληνας ἀναδόχους ἵνα θέσωσι φραγμὸν ἐν ταῖς ὁπαῖς, ἐξ ὧν διαρρέει ὁ τοιοῦτος αὐτῶν ἱερόσυλος πόθος.

Β· ΘΕΟΦΑΝΕΙΔΗΣ

ΞΑΝΑΓΥΡΙΖΕΙ

Ξαναγυρίζει σι' Ἀργυροκάστρο, βρῖσκει το σπίτι της σημάδι· μηδὲ σκεπή μηδὲ λαβάνθρο μηδ' ἄλλο γνωριμίας σημάδι.

Τὸ περιβόλι χέρσο κι' ἄσκαφτο, τὰ δέντρα κάρβουνα και σιτάχη, τὰ ληόδεντρα βγαλμένα σύρριζα και τ' ἀμπελάκι δίχως φράχη.

Στὸ κοιμητήρι πάει τρεμάμενη ἔρσο κι' ἀδέσποτο χωράφι,· δυὸ κωλαρίσια μόνο ἀπομειναν—μηδὲ σταυροὶ μηδὲ και τάφοι.

Τὰ κόκκαλα τῶν πεθαμένων της πνιγουν ἀγκάθια κι' ἄγρια χόρτα και γκρεμισμένους ὁ μαντρότοιχος και κατὰ γῆς ριγμέν' ἢ πόρτα.

Μηδ' ἔκλαψε μηδὲ κ' ἐδάκρυσε. Στὴν ἐκκλησιά μὲ μιᾶς πηγαίνει, μπρὸς στὸ Χριστό, μπρὸς στὴ Μητέρα του προσεύχεται γονατισμένη.

Και λέει: Χριστέ μου και Παρθένα μου, παρηγοριά σ' ὅσους ποιοῦν! Τώρα ξανῶρθε ἡ Γαλανόλευχη, τ' ἀγκάθια ρόδα θὰ γενοῦν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΠΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΙΣ

[Τὸ πρῶτον διὰ τῆς συνεργασίας του τιμῶν τὸ «Μικρασιατικόν» ὁ κ. Γ. Μάλλωσις εἶνε ἀπὸ πολλοῦ γνωστός εἰς τοὺς δημοσιογραφικοὺς και φιλολογικοὺς κύκλους. Πολεμιστῆς τῶν δύο πολέμων ἐτραυματίσθη σοβαρῶς εἰς Βαλάντοβον ἐν συμπλοκῇ μετὰ Βουλγάρων κομιτατζήδων. Εἶτα διωρίσθη λογοκριτῆς τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου Θεσσαλονίκης, κατόπιν διευθυντῆς τοῦ Γραφείου πληροφοριῶν. Τῷ ἀνετέθη προσωρινῶς ἡ διεύθυνσις τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου, ἢ τοῦ Γραφείου πληροφοριῶν και ἡ διεύθυνσις τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου Θεσσαλονίκης. Ἡ δημοσιογραφία του πλήρης σθένους. Τὰ λογογραφημάτων του γεμάτα ζῶν και παραστατικότητα. Ὁ Ὀ. Ἀθηναϊκὸς τύπος και ἡ «Νέα Ἀλήθεια» Θεσσαλονίκης ἐδημοσίευσεν πλεῖστα πολεμικὰ διηγήματα του, ὅπου μὲ χαριτολόγον πνεῦμα ζωγραφεῖ σοβαρὰς ἢ φαιδρὰς σκηνὰς τῶν πολέμων εἰς οὐς μετέσχε.

Ἡδὴ ὡς ὑποδιοικητῆς Κιλίκης παρ' ὅλας τὰς ἀσχολίας του δὲν παύει πλουτίζων τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν με ὥραϊα λογοτεχνικὰ του ἔργα. Εἰς τὸ κάτωθι πολεμικὸν μεθυρογράφημά του, χάριν τοῦ Μικρασιατικοῦ φιλοτεχνηθέν, οἱ ἀναγνώσται μας θὰ ἐντυφώσωσιν εἰς τὸ παιγνίδες τοῦ συγγραφέως πνεῦμα.]

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 21ης Ἰουλίου 1913 ἡ ἀλησμόνητη Ἑλληνικὴ Στρώμνιτσα ἀνεστατώθηκε. Μιὰ διάδοσις ὅτι δύο χιλιάδες Βούλγαροι κομιτατζήδες ἔσπασαν τὴ Σερδικὴ γραμμὴ κοντὰ στὸ Τσάρεβο—Σέλο και διὰ τοῦ Βλαδομίρ μπήκαν εἰς τὴν κοιλιάδα τῆς Στρωμνίτσης, ἐκυκλοφόρησε πρῶτα εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον τῶν τραυματιῶν, μετεδόθηκε σὲ κάποιον γειτονικὸ σπήτι—σωστὸ γραφεῖον πληροφοριῶν—και ἀπὸ ἐκεῖ σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας ὑπὸ διαφόρους τερατώδεις ἐκδόσεις, εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ρωμαντικῆς Στρώμνιτσας.

—Πλάκωσαν κομιτατζήδες!... Πῶ, πῶ, χαθήκαμε!... Και ὁ φόθος ἐκυρίευσεν ὅλη τὴν πόλιν, ἡ ὁποία ἤξευρε καλὰ τί θὰ πῆ ἐπιδρομὴ κομιτατζήδων.

* * *

Οι αξιωματικοί εις τὸ φρουραρχεῖον καὶ τὰ Νοσοκομεία καὶ τὰ κέντρα τῆς πόλεως συνεζήτουν τὴν διάδοσιν, ἄλλοι μὲ δυσπιστίαν

Δύο χιλιάδες Βούλγαροι ἔσπασαν τὴ Σερβικὴ γραμμὴ.

οὐ καταστημάτῳ ἐπερναν τὰ καλύτερα ἐμπορεύματα καὶ τὰ ἔκρυβαν εἰς τὰ ὑπόγεια καὶ τὰ ἀχούρια τῶν σπητιῶν τῶν διὰ τὸν φόβον τοῦ πλιατοικολογήματος, στὰ σπήτια ἢ γυναίκες ἐτοίμαζαν τὰ ρούχα τους γιὰ νὰ εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ φύγουν, καὶ ὁ πανικός σὲ μιὰ ὥρα εἶχε γενικευθῆ καὶ ἄρχισε νὰ μεταδίδηται καὶ εἰς τὰ πλησιόχωρα.

Εἰς τὸ Φρουραρχεῖον εἶχε συγκεντρωθῆ ὅτι καλὸν εἶχε νὰ δεῖξῃ ἢ Στρώμιτσα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς παληκάρια καὶ κουραμπιέδες. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ ὑποφαινόμενος μὲν πρό ὀλίγων ἡμερῶν καταπλεύσας εἰς Στρώμιτσαν μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ τραυματῆ μου, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει εἰς τὸ Βαλάντοβον, ὀλίγον πρό τοῦ δευτέρου πολέμου, ὑπὸ Βουλγάρων.

Σὲ λίγο γύρισαν ἀπὸ τὸ τηλεγραφεῖο στὸ φρουραρχεῖον ὁ Ἄστυνόμος καὶ ὁ φρούραρχος. Τὸ πολεμικὸν μένος ἦταν ζωγραφισμένον στὰ πρόσωπά τους. Μιὰ ἄκρα σιγὴ ἐδρασίλευσε τὴ στιγμὴ ἐκείνη στὴ πλατεῖα τοῦ Φρουραρχείου ποῦ εἶχαν συγκεντρωθῆ ὅλοι οἱ διαθέσιμοι αξιωματικοί, ὅπλιται καὶ πολλοὶ Στρωμιτσιῶται.

— Παιδιά θ' ἀντισταθῶμε καὶ θὰ τοὺς τσακίσουμε, εἶπεν ὁ φρούραρχος.

— Θὰ τοὺς σουβλίσουμε σὰν ἄρνιά, συνεπλήρωσεν ὁ ἄστυνόμος, θυμηθεῖς παλαιὰς δόξες...

καὶ ἄλλοι μὲ ἀπαισιόδοξα συμπεράσματα γιὰ τὸν ἔλον ἀγῶνα, ἄλλοι συνεβούλευοντο σκυμμένοι καὶ τὸν ἀπαραίτητον χάρτην, καταστρώνοντες καὶ τὰ σχέδια τῆς συλλήψεως τῶν κομιτατζήδων, ὁ φρούραρχος καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἄστυνομίας συνεννοοῦντο ἀπὸ ὥρας εἰς τὸ τηλεφώνεον μὲ τὸ στρατηγεῖον καὶ τὴν Θεσσαλονικίην, εἰς τὰ Νοσοκομεία τῶν τραυματιῶν, τῶν χολεριῶντων καὶ τῶν παθολογικῶν πυρετώδεις ἐτοιμασαί ἐγένοντο διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν βαρέως ἀσθενῶν καὶ τραυματιῶν εἰς Δοϊράνην, ἢ Μητρόπολιν εἶχε γεμισαί ἀπὸ κόσμον ἀνήσυχον, τὰ καταστήματα ἔκλειναν,

Ἐδόθησαν τότε ἡ κατάλληλος ὁδηγίαι εἰς τοὺς αξιωματικούς διὰ τὴν ἄμυναν, ἐφώνησαν καὶ τὸν Δήμαρχον νὰ δώσῃ κατάλογον τῶν Στρωμιτσιωτῶν παληκარიῶν, διετάρχησαν οἱ Διευθυνταὶ τῶν Νοσοκομείων νὰ ὀπλίσουν τοὺς δρωσθῆποτε δυναμένους νὰ φέρουν ὅπλα ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας στρατιώτας, εἰδοποιήθησαν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τριῶν ἐθελοντικῶν ἐφρίπων σωματίων Στρωμιτσης Καπετᾶν Ὀφρι, Λοχίας Τσιτσίμης καὶ Καπετᾶν Φουρτούνας καὶ σὲ λίγη ὥρα ἡ ἄμυνα εἶχε τελειῶς κανονισθῆ.

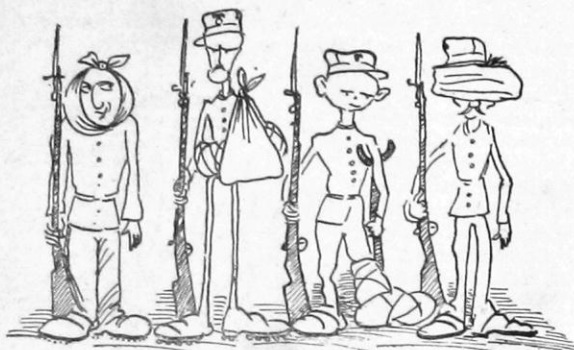
Εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν τραυματιῶν ὁ πρῶτος λόχος ἦταν ἐτοιμος. Ὁ Λοχίας Παναγιώτης, κοντός καὶ χονδρός, μὲ τὰ ἀρεϊμάνια μουστάκια του, ἔκαμε προσκλητήριον. Ὁ δεκανεὺς ὁ Ντινός, ποῦθελε

Μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ ὑποφαινόμενος. νὰ κἀνῃ μὲ τὸ ζόρι τὸν φιλόλογον, δείχνωντας κάθε τόσο ἕνα λογογράφημα του ὑπὸ ψευδώνυμον δημοσιευμένον σὲ κάποια ἐφημερίδα τῆς Αἰγύπτου, καὶ διαβάζοντας τὸ... (πολεμικὸν) κουραμπιεδικὸν ἡμερολόγιόν του, ἐσκούπισε μ' ἕνα μεταξωτὸ μανδύλακι τὰ χρυσὰ γαλάκλια του καὶ ἄρχισε νὰ διαβάξῃ τὸν κατάλογο τῶν ἀνδρῶν τοῦ λόχου. Κοντὰ στὴ πόρτα τοῦ Νοσοκομείου, ἀρρωτωμένος σὰν ἀστακός, περίμενε νὰ πάρῃ ἀναφορά ὁ ἀρχηγός τοῦ Λόχου κ. Φωτιάδης, ὁ γλυκὸς καὶ λεβέντης ἐκ Σμύρνης ἰατρός, ὁ βαθὺς ἐπιστήμων, ποῦ τόσα θαύματα ἔκαμε εἰς τοὺς πολέμους μὲ τὰς χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις του.

Καὶ ἦταν ἀληθινὴ ἀπόλαυσις τὸ θέαμα ποῦ παρουσιαζαν οἱ ἄνδρες τοῦ λόχου. Ἐβλεπε κανεὶς ἕνα στρατιώτη μὲ δεμένο τὸ πόδι, ἄλλον μὲ δεμένο τὸ χέρι, ἄλλον μὲ δεμένο τὸ μᾶτι, καὶ ἄλλον μὲ δεμένο τὸ κεφάλι στὴ γραμμὴ. Στὸν λόχον αὐτὸν προσετέθησαν σὲ λίγο καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ παθολογικοῦ Νοσοκομείου, ὅλοι κτριναρήθες καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας πέρνοντες τὰ πόδια τους.

* *

Οὐ μὴν καὶ ὁ γενναῖος ἀνθυπολοχαγός Πᾶνος Τσαπέπας—βέρος Ἠπειρώτης ὡς ἐκ θαύματος σωθεῖς ἀπὸ τὴν χολέρα,—κατέφθασεν

Και ήταν αληθινά απόλαυσις τὸ θέαμα
ποῦ παρουσίαζον οἱ ἄνδρες.

ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λόχου τῶν θεραπευθέντων χολεροβλήτων στρατιωτῶν.

—Γεῖά σου Πᾶνο, λεβέντη, τοῦ εἶπεν ὁ κ. Φωτιάδης. Γεῖά και
στὰ παληκάρια τοῦ!..σώ-
ματός σου...

—Βέβαια! τοῦ σώματος
τῶν χολερισμένων ἀρχη-
γὸς κατήντησα... ἀπὴντη-
σεν ὁ Πᾶνος.

Νάκαι οἱ ἀντάρτες. Πρῶ-
τοι, πρῶτοι ὁ λοχίας ὁ
Τσιτσιμης μὲ τὰ πολλὰ
τσαπράζια και τὰ πολλὰ
τὰ λόγια, ὁ καπετάν Ὁ-
φισ πάντα τύφλα μεθυσμέ-
νος ἀπ' τὸ ρακί, ἐσάκις
ἐπρόκειτο νὰ δείξῃ τὰ πα-
ληκάρια του, και ὁ καπε-
τάν Φορτούνας, ἰκανὸς νὰ
θαλασσοῦσῃ τὰ πάντα σ'
ἓνα λεπτό, σωστὴ θάλασσα
φουρτουνασμένη.

Ἐφθασε και τὸ σῶμα τῶν
χολεριώντων.

σμένα ἄλλα μὲ μούζερ και λόγχη γκρᾶ, ἄλλα μὲ μάνλιχερ και
γιαταγάνια, ἄλλα μὲ μαρτίνια, ἄλλα μὲ βουλγάρικα μάνλιχερ, και

ἡ στρατιὰ τῆς ἀμύνης συνεπληρώθη. Σὲ λίγο ἀφού ὁ φρουράρχος
ἐφιππος....ἐπιθεώρησε τοὺς...γενναίους υπερασπιστὰς τῆς Στρωμνί-
της, ἡ στρατιὰ τῆς ἀμύνης ἐβάδισεν ὑπὸ τοὺς κρότους ἐνὸς βουλ-
γαρικοῦ ταμπούρλου πρὸς τὸν κάμπον διὰ νὰ καταλάβῃ τὰ ἐπί-
καιρα σημεῖα, ἐνῶ ὁ κόσμος μὲ δάκρυα χαιρετοῦσε ἀπὸ τῆς πόρτες
και τὰ παράθυρα τὸ πέρασμα αὐτῆς.

* * *

Κατὰ τὸ βράδυ-βράδυ ὁ Μητροπολίτης Ἀρσένιος (νῦν Δαρίσσης)
—Ἐνας ἀπὸ τοὺς Μακεδονικοὺς Ἱεράρχας ποῦ πολέμησαν στὴ
πρῶτη γραμμὴ γιὰ τὸ Ἔθνος και τὴ Θρησκεία—πῆγε εἰς τὸ
Φρουραρχεῖον νὰ μάθῃ τίποτε νέα. Ἦσαν εἰς τὸ φρουραρχικὸν γρα-
φεῖον συναγμένοι ὁ Ἀστυνόμος, οἱ διαθέσιμοι και ἐν ἐπιφυλακῇ
δικτελοῦντες ἀξιωματικοὶ, ἰδίως Ὑγειονομικοὶ, ὁ Δήμαρχος και
μερικοὶ τῶν προκρίτων, και συζητοῦσαν νευρικῶς ἐπὶ τῆς φοβερᾶς
ἐκείνης διαδόσεως, ἣ ἐποία μέχρι τῆς στιγμῆς δὲν εἶχε ἐπιβεβαιωθῇ.

Εἰς τὸ πρόσωπο τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ Δημάρχου και τῶν προ-
κρίτων ἦταν ζωγραφισμένος ὁ φόβος και ἡ ταραχὴ. Διότι δὲν ἐ-
πρόκειτο περὶ διαδόσεως, ἣ ἐποία νὰ παρουσίαζε τὸ ἀπῆθανον ἢ τὸ
ἀνακριδές, ἀλλὰ ἐπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ τοβαροὺς και ἀπὸ ἐπιπο-
λαίους πιστευτὴ ἀφού μάλιστα εἶχε γνωσθῇ τὸ ἀτύχημα τῆς 3ης
Μεραρχίας μας εἰς τὸ Πέτσοβον. Ἄλλως τε ὁ φόβος ἦταν και
ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως πῶς δικαιολογημένος, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἐ-
πιδρομῆς κομιτατζήδων, οἱ ὅποιοι βέβαια ὡς σκοπὸν δὲν θὰ εἶχαν
νὰ μποῦν εἰς τὴν Στρώμνιτσα και νὰ πιθοῦν κανένα καφεῖ ἢ ρακί,
ἢ νὰ προσκυνήσουν τοὺς 15 Μάρτυρας, ἀλλὰ νὰ σφάξουν τοὺς
Στρωμνισιώτας και νὰ κάψουν τὴν ὠμορφὴ πόλι τους, πρᾶγμα
τὸ ὅποτον δὲν ἤμπόρεσαν νὰ κάμουν πρὸ ἐνὸς μηνὸς ὅταν κατέλα-
θεν αὐτὴν ὁ Ἑλληνικὸς στρατός.

Γι' αὐτὸ ἡ ταραχὴ τοὺς εἶχε κάνει σὰν τρελλοὺς. Κάθε πλη-
ροφορία τοὺς ἔκανε ἄνω κάτω τοὺς Στρωμνισιώτας.

—Ἀπὸ κεῖ πάνω κατὰ τὸ Μάλες στὸ δρόμο τὸ φαρβὺ φαίνεται
μὴ μαυρίλα.

—Τί λὲς βρὲ παιδί μου;.. Αὐτοὶ εἶνε!..

Και ὁ πανικός εἶχε κυριεύσει μικροὺς και μεγάλους.

* * *

Κατὰ διαταγὴν τοῦ φρουράρχου διενεμήθησαν ὄπλα και εἰς με-
ρικοὺς πολίτας, οἱ ὅποιοι ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ προσφέρουν και
αὐτοὶ τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὴν ἀμυναν τῆς πατρίδος των. Ἦσαν
αὐτοὶ οἱ καλύτεροι τοῦ τόπου, ἔμποροι, βοιμήχανοι, ὑπάλληλοι, ἐ-
πιστήμονες, διδάσκαλοι κλπ. Ὅλοι αὐτοὶ διενεμήθησαν εἰς ὀμάδας
και ἀνετέθη εἰς αὐτὰς ἡ φρουρησις τῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως,
προσεκολληθῆ δὲ εἰς κάθε ἀπὸ αὐτὰς και ἀνὰ εἰς στρατιώτης διὰ
νὰ χρησιμεύῃ ὡς σύνδεσμος πρὸς τὸ Φρουραρχεῖον.

Καὶ ἦταν πράγματι συγκινητικὸν τὸ θέαμα τῶν περιπόλων αὐ-
τῶν, ἀλλὰ και κωμικόν. Ἐβλεπε κανεὶς τοὺς νοικοκυραίους τοῦ
τόπου νᾶχουν ἀγκυλισμένο τὸ τουφέκι και νᾶναι ἔτοιμοι νὰ σκο-

τωθούν σάν τίμιοι στρατιῶται ἀγωνιζόμενοι γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Πατρίδος των. Καί ἔβλεπε κανεὶς τοὺς νοικοκυραίους αὐτοὺς ὀπλισμένους σάν ἀστακοί, ἄλλοι μὲ γκέτες, μὲ φυσικήλια, μὲ γιταγάγια, μὲ κουμποῦρες καὶ πιστόλια, μὲ λόγγες καὶ μὲ σπαθιά καὶ μὲ ὕφος κάθε ἄλλο παρὰ στρατιωτικό. Ἐβλεπε κανεὶς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τῆς Μητροπόλεως Ἀρσένιον Μαυρόπουλον—παληγκάρι μὲ τὰ ὄλα του—ὀπλισμένον στὴν ἐντέλεια, μ' ἓνα σκοῦφο σερβικό καὶ τὰ ράσα του σηκωμένα καὶ δεμένα στὴ μέση, πρῶτον στὴ γραμμῆ. Κοντὰ σ' αὐτὸν ὁ καπνέμπορος Ἀντίγ. Χατζηγεωργίου, φορτωμένος ἀπὸ κάθε εἶδος φονικά ὄργανα, καὶ ὁ Νάκης Τσοχατζής, γεμάτος κουμποῦρες καὶ σπαθιά καὶ μὲ μορφή ἑβραίου σαράφη σκεπτομένου ἔχι βέβαια κέρδη, ἀλλὰ πόσους κομιτατζήδες θάστελνε στὸν ἄλλο κόσμο. Νὰ καὶ ὁ

Ὁ Ἀρσένιος μ' ἓνα Σερβικό σκοῦφο καὶ τὰ ράσα του ἀνασηκωμένα.

Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἐλεούσης Ἀλέξανδρος—λήσταρχος σωστός—σωστό θωρηκτὸ ἀρματωμένο, ποῦ γιὰ αὐτὸν τὰ κακὰ στόματα λέγανε πῶς ὁ ἄφησε Βουλγάρικο τετράποδο, τὸ ὅποῖον νὰ μὴ ἐπλιατισκολόγησε, καὶ κοντὰ σ' αὐτὸν ὄλοι οἱ ἄλλοι γενναῖοι καὶ ἱκανοὶ στὸ πρῶτο τουφέκι...νὰ κρυφθοῦν γιὰ νὰ μὴ σκοτωθοῦν.

Μετὰ τὴν 9ην ὄλοι οἱ κάτοικοι ἀμπαρώθηκαν στὰ σπήτια τους καὶ σὲ λίγο δὲν ἀκούγονταν τίποτε ἄλλο τῆ νύκτα κείνη στὴν ὠμορφὴ πόλι, παρὰ μόνον τὰ βήματα τῶν περιπολούντων καὶ τὰ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν προστάγματα «ἀλλτ!» καὶ «προχώρησον εἰς τὸ παρασύνθημα!»

* * *

Ἐρόδιζε ἡ αὐγὴ τῆς 22ας Ἰουλίου καὶ τὸ φῶς τῆς ἐσκόρπιζε τὴν πυκνὴν πάχνην καὶ ἐχάριζε ἓνα ὄνειρευμένο ἀέρα ὠμορφιάς στῆς ὑψηλὴς κορυφῆς τοῦ Μπέλες καὶ τοῦ Μάλες, καὶ ὅλη ἡ εἰκὼν ποῦ παρουσιαζότανε τῇ χαραυγῇ ἐκείνῃ στὰ μάτια μας ἦταν εἰκὼν μαγικὴ, ἀφάνταστη.

Στὰς ράχες τῶν γύρω βουνῶν ἡ πέρδικες τραγουδοῦσαν τὸν πρῶτὸ σκοπὸ καὶ ὅλη ἡ φύσις χαιρετοῦσε μὲ γλυκὸ χαμόγελο τὴν Ἑλληνικὴν Στρώμνιτσα, καὶ στὸ χρυσὸ φῶς ποῦ ἐδυνάμωνε λίγο

λίγο ἄρχισε νὰ ζωγραφίζεται καλοκαιρινὴ ἡ ἡμέρα τῆς 22 Ἰουλίου.

Ἐξαφνα τὴν ἡσυχία τῆς φύσεως ἐτάραξε ἓνας πυροβολισμὸς ἀπὸ τὸ μέρος τῶν στρατῶνων ποῦ εἶχε μεταβληθῆ εἰς χολεροκο-

μετον. Τὸν ἓνα πυροβολισμὸν διεδέχθησαν ἀμέσως ἄλλοι καὶ μετ' ὀλίγον ὅλη ἡ πόλις ἀνεστατώθη. Ἡ μία περίπολος ἔτρεχε ἀπ' ἐδῶ, ἡ ἄλλη ἀπ' ἐκεῖ, ἀπὸ τῆς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα γέροι γρηῆς καὶ γυναῖκες κορίτσια καὶ παιδιὰ ρωτοῦσαν «τί εἶνε». Ἄλλοι ἐτράπησαν πρὸς τὸ βουνὸ ἔτοιμοι νὰ φύγουν γιὰ τὴν Δεϊράνη καὶ τῆ στιγμῇ ἐκείνῃ, ποῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ τὴν ἀποδώσει κανεὶς, ὄλοι, στρατιωτικοὶ καὶ πολῖται, δὲν ἤξευραν οὔτε τί ἔκαμαν καὶ οὔτε μπορούσαν νὰ σκεφθοῦν πῶς ν' ἀμυνθοῦν καὶ ποῦ νὰ κατευθοῦν. Οὐδέποτε σ' ὄλο τὸ στάδιον τῶν δύο πολέμων ἄλλη πόλις ἔπαθε ἀπὸ τέτοιον πανικὸν ὅπως ἡ Στρώμνιτσα τὸ πρῶτ' εἰκενο.

Καὶ ὁ ἡγούμενος Ἀλέξανδρος. Σὲ λίγο οἱ πυροβολισμοὶ ἐστάματῆσαν· μάλιστα ἓνας ἱππεὺς τοῦ σώματος τοῦ Φουρτουάνα μᾶς εἶπε, ὅτι ἦταν...«παρεξήγησις». Ποῦ νὰ πιστεῦση ὅμως ὁ κόσμος, ὁ ὅποιος ἔτρεχε νὰ σωθῆ. Πέρασε λίγη ὥρα ἡσυχῆ, ἄρχισε πάλι νὰ φωτιζῆ καλὰ καὶ σιγὰ σιγὰ ἡ γαλήνη ἄρχισε νὰ ἐπανερχεται στὴν ταραχμῆνη πόλι...

* * *

Ἀλλὰ τί εἶχε συμβῆ;

Ἄς ἀφήσουμε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πρῶτου λόχου κ. Φωτιάδην νὰ μᾶς διηγηθῆ «τὴν παρεξήγησιν».

—Ὁ λόχος μου ἐπικας ταμποῦρι στὰ πρῶτα περιβόλια ἀντικρυ ἀκριβῶς στοὺς στρατῶνας. Περιπολία ἔκανε ὁ Καπετάν Ὀφισ μὲ κατὶ ἐπίππους ὀπαδοῦς του. Κατὰ τὰ μεσοῦνυχτα συνεννοήθηκαν μὲ τὸν λοχία μου τὸν Παναγιώτη καὶ τράβηξαν κρυφὰ εἰς τὸ φυλάκιον τοῦ Νοσοκομείου τῶν χολεριωτῶνων, ὅπου μὲ τοὺς φρουροὺς καὶ τοὺς νοσοκόμους τῶριξαν στὸ ρακί, τὸ ὅποιον ἐφρόντισε καὶ ἐπρομηθεύθη ὁ καπετάν Ὀφισ. Μέθυσαν λοιπὸν καὶ τοὺς πῆρε ὁ ὕπνος. Εἰς τὸ Νοσοκομεῖο ὑπηρετοῦσε ὡς ἐθελοντῆς ἓνας μικρὸς Ἀθίγγανος ἀπὸ τῆ Μπάνιτσα (χωρίον Στρωμνίτσης), ἀπέχον δεκά περιποῦ λεπτὰ τῆς πόλεως) τετραπέρατος διαβολᾶκος ποῦ μπόρεσε σ' ἓνα μόνο μῆνα νὰ μάθῃ νὰ μιλᾷ τὰ ἑλληνικὰ καλύτερα ἀπὸ μαθητὴ ἑλληνικοῦ σχολείου. Τὸν διαβολᾶκο αὐτὸν τὸν πείραξε συχὰ ὁ καπετάν Ὀφισ γιὰ νὰ τοῦ λέγῃ ἐξυπνάδες. Ὅταν λοιπὸν

είδα αυτός πώς ο καπετάν Όφρις μεθυσμένος κοιμήθηκε, τού πήρε τὸ δπλο του—κοντὸ Ἑλληνικὸ Μάνλιχερ—γιὰ νὰ τὸ κρύψει, καὶ ὅταν ξυπνήσῃ ὁ Όφρις καὶ βρεθῇ χωρὶς τουφέκι, νὰ τοῦ πῇ πῶς δὲν εἶνε παληγκάρη ἀφοῦ μεθάει καὶ τοῦ πέρνουν τὸ τουφέκι...

Κι' πήρε φωτιά

α'. λόχον, οἱ δὲ μπεκρήδες ὁ Όφρις καὶ ὁ λοχίας Παναγιώτης σὰν τρελλοὶ ἔτρεχαν εἰς τὰς θέσεις των, φωνάζοντας.

— Ἀμὰν βρέ παιδιά, δὲν εἶνε τίποτα!...

— Παραξήγησις ἔγινε! Μὴ πυροβολᾶτε!...

Αὐτὸ μᾶς κατάφερε τὸ ρακὶ καὶ ὁ μικρὸς διαβολᾶκος, εἶπε τελειώνοντας τὴν ἱστορίαν τῆς «παραξήγησεως» ὁ κ. Φωτιάδης.

Ὅλη τὴν ἡμέρα δὲν μιλοῦσαν γιὰ τίποτα ἄλλο στὴ Στρώμνιτσα ἀλλὰ γιὰ τὴν «παραξήγησις»!... Πηγαίνοντας στὴ Μητρόπολι κατὰ τὸ μεσημέρι νὰ ἰδῶ τὸν Μητροπολίτην, μὲ σταμάτησε μιὰ γρηοῦλα καὶ μὲ ρώτησε.

— Φύγαν οἱ κομιτατζήδες μὲ τὴν «παραξήγησις» παιδί μου;

— Φύγαν κυροῦλα μου.

— Δὲς νὰ μὴ ξαναρθοῦν.

— Μπα! μὲ τὸ φόβο ποῦ... πήραν οὔτε θὰ τολμήσουν νὰ σκεφθοῦν τὴ Στρώμνιτσα.

Ἐφυγαν οἱ βούλγαροι μὲ τ' παραξήγησις παιδάκι μοι.

Ἡ γρηοῦλα μ' ἐχαϊρέτησε εὐχαριστημένη καὶ ἤσυχη. Καὶ ἡ λέξις «παραξήγησις» γιὰ πολλοὺς ἀκατανόητος ἀπηθανάτισθη ἀπὸ τοὺς Στρωμνιτσιώτας, οἱ ἐποιοῦσιν αὐτὴ διηγοῦνται τῆς βραδείας τῆς 21ης Ἰουλίου 1913.

ΓΙΑΓΚΟΣ ΜΑΛΛΩΣΙΣ

ΤΟ ΧΑΛΑΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Πόσα γλυκὰ ὄνειρατα κάποτε εἶχα πλάσει στὸ ὄμορφο τὸ σπίτι μας τὸ τρισαγαπημένον, ἐκεῖ ὄνειρευοῦμαι πῶς ἤθελα χορτάσει στῆς εὐτυχίας τὴν ἀγκαλιά παντοτεινὰ νὰ μένω.

Κι' ἦτανε τόσο ὄμορφο τὸ ἁγιασμένον σπίτι γιὰ τὴν ἀγάπην ἔστησε ἐκεῖ πανώρηον θρόνον, μὰ ξάφνου σὰν ἀπαίσιον φωνὴ κακοῦ προφήτη τὸ μαυροπούλι σκόρπισε παντοτεινὰ τὸ πόνον.

Πέρασαν Τούρκοι χαλασμὸ ἐσπειραν μεστὴ χώρα κακὸ ποῦταν τὸ διάβα τους! ἀκόμ' ἡ καρδιά μου τρέμει, μᾶς πνίξαν τόσο ξαφνικὰ στοῦ χαλασμοῦ τὴ μπόρα μᾶς ἄφησαν σὰν καλαμιὰ, ὅπου κτυποῦν ἀνέμοι.

Καὶ ἡ φωτιά ξετέλειψε τὸ φοβερὸ τραγοῦδι κι' ἔτσι σπῖτι σωριάστῃκες σέρνοντας λειά μαζί σου κάθε γλυκὸ μου ἰδανικόν, ἀγνὸν καρδιάς λουλοῦδι. Ἄς μὴ λερωσοῦν βέβηλοι τὴ πάναγην ζωὴ σου.

Σάμος

ΣΤΑΣΑ Π. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΙ

Ἡ ΕΥΤΥΧΙΑ

(Φωτερὰ σκοτάδια)

Οὐράνιον μῦρο ἀτίμητον κλεισμένον σὲ κρυστάλλῳ. Τὴν Εὐτυχία ὁ ἄγγελος ἔπηρε στὴν ἀγκάλην. Νὰ φέρῃ χάρισμα στὴ γῆ, σταλμένον ἀπ' ἄλλα ἀστέρια.

Μὰ ἡ Εὐτυχία ἐβάρυνε κ' ἐνὸς ἀγγέλου χεῖρα: Καὶ τὸ κρυστάλλῳ ἐξέφυγε κ' ἐκύλησε στὰ βάθη Κ' ἔγινε χίλια θρούμματα—κ' ἡ Εὐτυχία ἐχάθη.

Ἄπ' τὰ συντρίμια ποῖος μπορεῖ νὰ σμίξῃ ἄλλο κρυστάλλῳ, Τὴν Εὐτυχία ποῦ χάθηκε νὰ κλεισῇ μέσα πάλι;

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ

Ὁ το πολὺ φίλος μου ὁ ποιητὴς μας κ. Σπυρ. Πολυλογᾶς, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς ἐπανεπιλημμένας προσκλήσεις του τὰς ὁποίας ἔλαβον διὰ τὸν γάμον του δὲν ἠδυνήθην δυστυχῶς νὰ παρευρεθῶ εἰς αὐτόν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμην στρατιώτης ὑψηρωτῶν ὡς ἐφεδρος καὶ μόνον ὅτι πολὺ παρεκάλεσα τὸν λοχαγόν μου νὰ μοὶ χορηγήσῃ ὀλιγοήμερον ἀδειαν διὰ τὴν πατρίδα, σὺν ἔμαθε τὴν αἰτίαν ἐμμεῖνεν ἀκαμπτος.

— Σήμερον—αὐριον φεύγομε γιὰ τὴν Πόλι, μοῦ λέγει, καὶ σὺ μοῦ ζητᾶς χοροὺς καὶ τραγούδια;

— Μὰ . . . προσεπάθησα νὰ δικαιολογηθῶ.

— Τὶ μὰ καὶ ξεμὰ, ἐπανελάβε, δὲν ἔχεις ἀδεια.

Δὲν ἔμποροῦσα νὰ ἐπιμείνω περισσότερον, διότι ἔμποροῦσα καὶ νὰ τιμωρηθῶ. Ἐρκέσθην τότε νὰ εὐχηθῶ διὰ μιάς κάρτας μου μόνον τὸν φίλον μου ἐπιφυλασσόμενος εἰς πρώτην μου εὐκαιρίαν νὰ τοῦ σφιξῶ θερμὰ τὸ χέρι.

Πέρασε οὕτω ἀρκετὸς καιρὸς χωρὶς νὰ μοὶ χορηγηθῇ ἀδεια μὰ καὶ κάποτε σὺν ἔτυχε νὸ πάω ὅτῃν πατρίδα δὲν ἦρα τὸν φίλον μου ἐκεῖ ὡς καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσίν μου ἐκ τοῦ στρατοῦ διότι, ὡς ἐ πληροφορήθη, ἀμεσῶς σχεδὸν μετὰ τὸν γάμον μετέβη μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τι πλησιόχωρον ἀγροτικὸν κτήμα τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει προῖκα καὶ ἐξηκολούθει νὰ παραμένῃ ἐκεῖ. Φαίνεται ὅτι τοῦ ἤρρεσε πολὺ ὁ ἀγροτικὸς βίος καὶ ἡ ἐξοχή. Δὲν ὑπῆρχε δὲ ἀμφιβολία πῶς θὰ διέθετε ἐκεῖ ὅλον του τὸν καιρὸν εἰς ἐμπνεύσεις διὰ τὴν σύνταξιν κομμοτραγικῶν ποιημάτων εἰς ἃ κυρίως ἠρέσκετο, καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ ἐπετύγχανε θαυμάσια.

Ἐσκεπτόμην νὰ πηγαίνω μίαν ἡμέραν νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ἤρρησε νὰ μοὶ δοθῇ εὐκαιρία.

Ἐμαθα ὅτι ἡ κυρία του ἀτέκτησεν υἱὸν κ' ἐνόμισα πῶς θὰ ἦτο ἡ καταλληλοτέρα εὐκαιρία ἀφ' ἐνὸς νὰ τὸν συγχαρῶ, ἐκ καθήκοντος διὰ τὴν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας φιλίαν μας, ἀφ' ἐτέρου νὰ τὸν ἀπολαύσω ὀλίγον ἀπαγγέλλοντα τὰ ἀγαπητά του ποιήματα. Ἐπειτα ὕστερον ἀπὸ τόση φιλία ποῦ εἶχαμε δὲν ἔπρεπε νὰ γνωρίσω προσωπικῶς καὶ τὴν κυρία του; Ἄλλως τε θὰ μοὶ ἐδίδετο καὶ μία ὥρα εὐκαιρία νὰ κυνηγήσω εἰς τὸ

δάσος του διά νά δοκιμάσω καί τή σκοπευτική μου δεινότητα, τήν όποίαν απέκτησα εις τόν στρατόν. Αὐτά ἐσκέφθη καί μία μέρα τὸ ἀπεφάσισα. Πῆρα ἓνα πρῶτὸ κληρονομίᾳ μου ντουφεκι καί μετὰ τεσσάρων ὥρῶν πεζοπορία διὰ μέσου ρωμαντικῶν τοπείων ἐφθάσα εἰς τὴν ἑπαυλιν τοῦ φίλου μου καί προύχρησα εἰς τὸν κήπον. Ἐκεῖ παρετήρησα κάποιον μὲ κάτασπρα νυκτερινὰ ροῦχα σκάπτοντα καί περιποιούμενον ὄχι λουλούδια ἀλλὰ σκορδάκια καί κρεμιδάκια. Ἐνόμισα πῶς ἦτο κάποιος τῆς ὑπηρεσίας καί διηυθύνθη πρὸς αὐτὸν ἵνα ζητήσω πληροφορίας περὶ τοῦ φίλου μου. Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἢ ἐκπληξίς μου ὅταν ἀντι ἀπαντήσεως ἐλάμβανον παρ' αὐτοῦ φιλήματα ἀδελφικά! . .

Ἦτο ὁ φίλος μου!

Ἐμμεῖνα ἀρετὴν ὦραν μ' ἀνοικτὸ τὸ στόμα προσπαθῶν νὰ τὸν ἀναγνωρίσω.

— Πόσον παρήλλαξες, φίλε μου, ἀκόμη δὲν δύναμαι νὰ σε ἀναγνωρίσω, τοῦ εἶπα.

— Δὲν μὲ ἀναγνωρίζεις βέβαια, μοῦ ἀπήντησε, μὲ ἐνθυμῆσαι πάντοτε μὲ μακρὰν τὴν κόμην καί ὠχρὸν τὸ πρόσωπον. Τώρα βλέπεις ἔκοψα σύρριζα τὰ μαλλιά μου, τὸ πρόσωπόν μου εἶναι ροδοκόκκινον καί φαίνομαι πλήρης ὑγείας. Βλέπεις τί κάμνει ὁ γάμος;

— Εἶσαι λοιπὸν εὐχαριστήμενος; Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ ἔγγαμος βίος;

— Εἶναι ἐξαιρετος, σὲ βεβαιῶ. Ἀπορεῖς ἴσως ὅπως ἀπορῶ καί ἐγὼ μὲ τὸν ἑαυτὸν μου ἀλλὰ πιστευσόν με πῶς δὲν ὑπάρχει καλλίτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὸν γάμον. Τί τρελλὸς ποῦ ἦμην πρὶν νυμφεῖθῶ μὲ τὴν μαῖνιά ἐκείνη τῆς ποιήσεως!...

— Μὰ καί τώρα δὲν ἐξακολουθεῖς νὰ γράφης ἀπὸ τὰ ὠραῖά σου ἐκεῖνα ποιήματα;

— Ἀπὸ τὴν ἡμέραν, φίλε μου, ποῦ ἐνυμφεῖθην ἔπαυσα πλέον νὰ γράφω στίχους. Προηγούμενος δὲν παρήρχετο ἡμέρα χωρὶς νὰ γράψω δύο τοῦλάχιστον τετράστιχα. Τί τρελλὸς ποῦ ἦμην τότε! Φαντάσου νὰ κάθημαι ὥρας ὀλοκλήρους ἀτενίζων τὸ φῶς τῆς σελήνης, τὴν ὅποιαν καί ἐκάλουν τότε ἀργυρὰν καί μελαγχολικὴν Φοῖβη! Τώρα οὔτε σελήνην κἄν τὴν σὺνυγόν μου. Μὴ φεγγάρι ὅταν ὀμιλοῦμεν περὶ αὐτῆς μὲ τὴν σὺνυγόν μου. Μὴ νομίσης δὲ ὅτι ρωμαντολογοῦμεν περὶ σελήνης μὲ τὴν γυναικὸν μου. Πολλοῦ γε καί δεῖ! Παρατηροῦμεν μόνον αὐτὴν μὲ τὸν Καζαμίαν ἀνά χεῖρας διὸ νὰ ἴδωμεν ἂν ἢ πλαγία ἢ ὀρθία θέσις τῆς προμηνύει ὅτι θὰ βρέξῃ τὴν ἐπιούσαν, καί ἐν τιαυτῇ περιπτώσει νὸ ἀποφασίσωμεν ἐάν θὰ βάλωμεν ἢ ὄχι μπουγάδαν τὴν δευτέραν.

— Ὅποτε δὲν ἀσχολεῖσαι καθόλου μὲ τὴν ποιήσιν, μὲ τὴν νεωτέραν φιλολογίαν μας, δὲν ἀναγινώσκεις καθόλου νέους συγγραφείς;

— Ἄ! μοὶ παρήλθε, φίλε μου, ἐντελῶς ἢ μαῖνιά ἐκείνη τῆς

ποιήσεως. Καταγίνομαι ὅμως πάντοτε εἰς τὴν μελέτην. Ἐναγινώσκω τὴν πολιτικὴν οικονομίαν τοῦ Σούτσου καί ἔγινα συνδρομητὴς εἰς τὸ Δελτίον τοῦ Ρουσοπούλου. Γράφω συγχρόνως καί μίαν πραγματείαν περὶ οἰκογενειοκτῆς ὑγιεινῆς, ἢ ὅποια πιστεύω νὰ κάμῃ κρῆτον.

Ἐπειδὴ ἦμην κουρασμένος καί ἐβλεπα ὅτι ὁ φίλος μου Πολυλογᾶς εἶχεν ὄρεξιν νὰ λέγῃ, ἐθεώρησα κιαλὸν νὰ ξαπλωθῶ εἰς τὰ χόρτα διὰ ν' ἀκούω μὲ μεγαλυτέραν ὄρεξιν. Τὸ ἴδιον ἔκαμε καί ἐκείνος, ἴσως ἀσυναίσθητως μιμούμενος ἐμέ, καί ἐξηκολούθησε.

— Πόσον μοὶ ἤρεσκον πρότερον τὰ ἄνθη! Τώρα τρελλάινομαι διὰ τὰ σκορδάκια καί κρεμιδάκια, τὰ ὅποια ὡς βλέπεις μόνον μου περιτοιοῦμαι. Τὸ κελάρημα τοῦ ρύακος καί ὁ φλοῖσθος τῆς θαλάσσης μὲ κατέβηγον πρὸ ἐνὸς ἔτους. Τώρα τὰ ἀντικατέστησε τὸ κλαυθμῆρισμα τοῦ νεογενήτου τέκνου μου καί τὸ ρογχολιτὸν τῆς συζύγου μου, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι ἡ συζυγὸς μου ρογγαλίζει σὰν βούλγαρος! Πέρσαι καθ' ἐκάστην πρωίαν μὲ ἐξυπνοῦσε τὸ κελάδημα τῆς ἀηδόνος καί τῶν ἄλλων πετηῶν, τώρα ἢ μαγειρίζά μου, μὴ παχειὰ χωριατοπούλα, μὲ ἐξυπνά μὲ τὸν ὑπόρρινον ἀμανέν τῆς, τὸν ὅποιον ταχικά μας' ἐκάστην πρωίαν ἐπαναλομβάνει ἀμέλγουσα τὴν ἀγελάδα καθ'.

Καί μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἐπανέλαβε μειδιῶν.

— Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη καί ἐγὼ τοὺς πωλοὺς ποῦ ἠθάρθην ὅταν ἤγγιζα τὴν χεῖρα τῆς ἐρωμένης μου τῆς ξανθῆς μου γυναικούλας. Τί γελοῖον πρᾶγμα εἰς τὰ καλὰ καθούμενα νὰ ἐχη κανεὶς καρδιοχτύπι! Δόξα τῷ Θεῷ τώρα ἡσύχασα καί ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν. Διὰ νὰ αἰσθανθῶ τώρα καρδιοχτύπι ξέρεις τί πρέπει νὰ συμβῇ; Τοῦλάχιστον νὰ μὲ πατήσῃ ἡ γυναῖκά μου εἰς τὸν κάλον μου. Τώρα, ὅπως κάθε νοικοκύρης καί ἰδιοκτῆτης ἔχω καί κάλους, ἀλλὰ δὲν ὑποφέρω πολὺ ἐξ αὐτῶν διότι ἡ καὶμένη ἢ γυναῖκά μου λαμβάνει τὴν φροντίδα κάθε Σάββατον νὰ μοῦ κάμῃ ποδόλουτρον. Πρὸς τούτοις ἡ γειτόνισσά μας κυρὰ Μαργιωρὴ μᾶς ἐσυμβούλευσεν ἓνα ἱατρικὸν καί ἔχω σκοπὸν νὰ κάμω χοῆσιν, διότι καί ἡ παραμᾶνα μας μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι εἶναι ἀλάνθαστον. Ἄμα νυμφεθῆς καί σὺ καί κάμης κάλους θὰ σοῦ δώσω τὴν συνταγὴν.

Δὲν ἔλαβα καιρὸν νὰ εὐχαριστήσω τὸν φίλον μου τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρουσιάσθη ἡ κυρία του, τύπος ἐπαρχιωτίστας ἀρχοντοπούλας, ἔγινα αἱ ἀναγκαῖαι συστάσεις καί μετὰ τὸ γεῦμα, εἰς τὸ ὅποιον τῇ ἐπιμονῇ τοῦ κ. καί τῆς κ. Πολυλογᾶ παρεκάθησα, τοὺς ἀπεχαίρετσα καί ἔφυγα συναποκομιζὼν τὰς καλυτέρας ἐντυπώσεις!...

H. RAE

Η ΑΡΙΑΔΝΗ

ΓΥΡΙΣΜΟΣ

ΣΤΟΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥ Ν. Σ. ΒΑΛΕΝΤΗ
 ΤΕΛΕΙΟΦΘΙΤΟΝ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ
 ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΔΟΣΩ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΟΛΕΜΩΝ

Καλῶς ἤλθες δοξασμένο
 Ἑλληνόπουλο, λιοντάρι,
 Περηφάνεια τῶν γονεῶν σου,
 Τιμημένο παλληκάρι.

Καλῶς ἤλθες κράζον τὴν
 Γιαγιά, μάν', ἀδέλφια, φίλοι,
 Καλῶς ἤλθες κρυφολένε
 Κι' ἄλλα πονεμένα χεῖλη.

Καλῶς ἤλθες ψάλλει ἀκόμα
 Καὶ τῆς λευθεριάς τάγερι,
 Πῶρχεται μυρολουσμένο
 'Απ' τάλύτρωτα τὰ μέρη.

Τά πουλιὰ τὸν ἐρχομό σου
 Μὲ γλυκὰ ψάλλουν τραγούδια,
 Καὶ ἡ φύσι στολισμένη
 Ποικιλόχρωμα λουλούδια,
 Δάφνης καὶ μυρσίνης φύλλα
 Εἰς τὸ διάβα σου σκορπίζει,
 Κι' ἀφθονες τὲς εὐωδιῆς της
 Τώρα γιὰ τὰ σὲ χαρίζει.

Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀκόμα
 Μὲ χαρὰ πανηγυρίζει,
 Καὶ μὲ τὰ χρυσὰ τάστερεια
 Νικό μου, σὲ χαιρετίζει.

Ἡ δὲ νύμφη τῶν αἰθέρων
 'Απ' τὰ γαλιανὰ παλάτια,
 'Ασημένια χύνει λάμψη
 Μὲ τὰ μαγικά της μάτια,
 Καὶ δειλὰ, δειλὰ μὲ χάρι
 Τὸ χλωμό της φῶς χαρίζει,
 Στὸ λαμπρὸ παράσημό σου
 Ποῦ τὰ στήθη σου στολίζει.

Νίκο, δὲς πῶς σὲ κυττάζουν
 Τόσα μάτια ἀγαπημένα,
 Ποῦ μερόνυχτα διακρῦζαν
 Κι' ἀγρυπνοῦσανε γιὰ σένα.

Ἄκου τώρα πῶς γελοῦνε
 Τόσα χεῖλη χαϊδεμένα,
 Ποῦ ἀμέτρητες δεήσεις
 Πάντα ἔκαμναν γιὰ σένα,
 Στὴν καλή μας Παναγία
 Τοῦ Χριστοῦ γλυκειὰ μητέρα,
 Ποῦ δοκίμασε κ' ἐκεῖνη
 Ψυχῆς πόνο μὴν ἡμέρα,

Καὶ εὐχότανε μὲ δάκρυ
 Ἄτρωτο νὰ σὲ κρατῆ,
 Νὰ σὲ ἰδοῦνε νὰ γυρίσης
 Δαφνηφόρο νικητῆ...

Στὸν καλὸ τὸ γυρισμὸ σου
 Σκόρπισες χαρὰ κ' ἐλπίδα,
 Καὶ στὴν ὄψη σου θωροῦμε
 Δοξασμένη τὴν Πατρίδα.

Δὲς μὲ τι θερμὴ λοχτῆρα
 Σὲ προσμένει ἡ ἀγκάλη,
 Τῶν γονειῶν σου γιὰ νὰ γύρης
 Δαφνοστόλιστο κεφάλι.

Ὅμως μὴ τοῦ Βασιλεῖα μας
 Τ' εἶπε, λησμονεῖς τὸ στόμα:
 «Ὅ,τι ἀρχίσαμε, παιδιά μου,
 Δὲν ἐτέλειωσεν ἀκόμα».

Γι' αὐτὸ σὰν ἡ σάλπιγξ πάλι
 «Εἰς τὰ ὄπλα» ἀντηχήση,
 Στὸ «ἐμπρὸς» τοῦ Κωνσταντίνου
 Κάθε μιά καρδιά χτυπήση,

Μὲ μιά τότε ψυχὴ ὅλοι
 Στὸ πλευρὸ του νὰ βρεθοῦμε,
 Καὶ ὡσὸν ἀετοὶ στὴν Πόλι
 Νικηταὶ νὰ πεταχτοῦμε.

Ἡ ἀτέλειωτη, ἡ πρώτη
 Νὰ τελειώσῃ λειτουργία
 Στὸν καιρὸ τοῦ Κωνσταντίνου
 Μέσα στὴν Ἁγία Σοφία
 Καθὼς γράφουνε πρὸ χρόνων
 Τὰ σοφὰ μας τὰ βιβλία

Πορτ-Σαῖδ Μάιος 1914

ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Υποπρόξενος Ἀγγλίας Κυδωνιῶν Περγάμου

Ἐγεννήθη ἐν Δίβρη τῆς ἐπαρχίας Ἡλίδος. Τὰς ἐπιστημονικὰς τοῦ σπουδᾶς ἐποιήσατο ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ γεωργικῇ σχολῇ τοῦ Γκρινιὸν τῆς Γαλλίας. Ἐδρασαν ἀρχικῶς ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ὀθωνος, διορισθεὶς διευθυντῆς τῆς ἐν Τύρινθι τὸ πρῶτον Ἰδρυθείσης Γεωργικῆς Σχολῆς. Ἱστορικὴ καὶ ἀληθὺς εἶνε ἡ κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς σχολῆς ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν τῆς Ἀργολίδος. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἰδίᾳ οἱ ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης συστηματικῶς τὸ πρῶτον διδασκόμενοι τὴν γεωργίαν, μετὰ βαθμίας εὐγνωμοσύνης ἀνεμνήσκοντο τῆς ὑπερόχου καὶ ἀποτελεσματικῆς διδασκαλίας του. Σταλείς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς Λονδίνον κατὰ τὴν διεθνῆ ἐκεί ἐκθεσιν, ἐδέχθη παρὰ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος ἅμα τῇ εἰς Ἀθήνας ἐπιστροφῇ του τὰ μετ' εὐγνωμοσύνης θερμὰ συγχαρητήρια Του, κληθεὶς ἐξαιρετικῶς ἐν τοῖς ἀνακτόροις, διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκπροσώπησιν τῆς πα-

τρίτος. Καί ἦσαν τοιαῦται αἱ πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίαι του ὡστε τοῦ ἐδόθη ὡς δῶρον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως μεγάλη ἔκτασις γαιῶν εἰς Πελοπόννησον, ἐνυμφεῦθη δὲ μετὰ τὴν κόρην τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἤρωος τοῦ 21 Κατζίχρηστου.

Ἄλλ' ἡ ὑπέροχος ἐθνικὴ δρᾶσις τοῦ ἀειμνήστου Ἀσημάκη Ἡλιοπούλου ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐγκαταστάσιν του, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1866 ὅτε ἀνεχώρησεν ἐξ Ἑλλάδος.

Ἡ Μακαρονία ἀπέραντον παραθαλάσιον ἐκ 50 χιλ. στρεμμάτων τοιφλίκι, ἐφαπτόμενον τοῦ ἄκρου τοῦ κόλπου Δικελί, ἀπέτέλεσε τὸ κέντρον τοῦ ὅλου κτημάτικου συγκροτήματος, ἐν ᾧ ἔστῃσε τὸ εἰρηνικὸν στραταρχεῖόν του.

Ἐκεῖ ἐγκατασταθεὶς τὸ πρῶτον ὁ εὐεργέτης τῶν μερῶν ἐκείνων Ἀσημάκης Ἡλιόπουλος ἀπὸ τοῦ 1876 μετέβαλε βιβληθῶν διὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐπιστημονικῶν γεωργικῶν γνώσεών του καὶ τῆς πολυτιμῶν πείρας του τὰς χέρσους καὶ πλήρεις ἐλῶν γαίας εἰς γονίμως καὶ πλουτοπαγωγούς τοιαύτας, εἰς ἀληθῆ τὸπον ἐπαγγελίας.

Ἐλθὼν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ γεωργία τοῦ τόπου εὐρίσκειτο εἰς τὴν πρωτογενῆ εἰσέτι κατάστασιν, ἡ δὲ ἀγροτικὴ ἀσφάλεια εἰς ἄκρον ἐπισημῆς καὶ κυριολεκτικῶς ἀγρία, ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐπιρροῆς του, τῶν ἐπιμόνων προσπαθειῶν του, καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως μεγάλων μηχανικῶν ἔργων, τὸ μὲν ἀρχέγονον ἄροτρον τοῦ Ἡσιόδου ἢ ἀντικαταστήσῃ διὰ τῶν, κατὰ πρώτην φοράν τότε εἰσαχθέντων ἐν Τουρκίᾳ, τελειωτέρων ἰατρῶν τοιούτων ἐξ Ἀγγλίας, τὰ δὲ ἄπειρα κακοποιὰ στοιχεῖα (ληστές, ζεμπέκια) τὰ λυμαινόμενα καὶ τρομοκρατοῦντα τὴν ὑπαιθρον χώραν νὰ φυγαθεύσῃ, ἐμπνεύσας τὸ αἰσθημα τῆς ἀσφαλείας εἰς τοὺς πέριξ ἀγροτικούς πληθυσμούς.

Ἡ Ἑλληνικὴ αὐτόχρημα Μακαρονία μετὰ τὰς ἰδιοκτητήτους καὶ ἰδιοσυντηρήτους ἐκκλησίας τῆς, τὸν ἱερέα, ψάλτην, διδάσκαλον καὶ τὴν σχολὴν τῆς ἡτο ἢ Ἑλληνικὴ ἀκρόπολις, πρὸς ἣν ἠτένιζον καὶ συνήγοντο οἱ περίξ χριστιανικοὶ πληθυσμοί. Καὶ ἦτο ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐκεῖ τῆς πατριαρχικῆς οἰκογενείας Ἡλιοπούλου μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ διωγμοῦ, τὸ ἄσυλον, ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος, εἰς ὃν κατέφευγον οἱ ἀδικούμενοι καὶ διωκόμενοι ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν Χριστιανοὶ εὐρίσκοντες πᾶσαν δυνατὴν περιθάλψιν καὶ ἰσχυρὰν προστασίαν.

Ἄλλ' ἀκριβῶς διότι ἡ Μακαρονία ἦτο ἡ σωτηρία καὶ τὸ καταφύγιον τῶν τυραννουμένων καὶ χειμαζομένων Χριστιανῶν, ἀπέτελει ἀνεκτίμητον τὸ κάρφος εἰς τὰ ἔμματα τῶν φανατικῶν Τούρκων.

Ἐπρῆσε πάσῃ θυσίᾳ καὶ πάσῃ δυνάμει νὰ ἐκλείψῃ αὐτή.

Ἐπρῆσε νὰ πάσῃ ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς οὗτος προμαχὼν ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπιβρασίν τοῦ ἐποίου ἐκαλύπτοντο οἱ περίξ ἐν Περγᾶμῳ καὶ πέραν ἀκόμη Χριστιανοί, καὶ εἰς τὰς ἐπάλλεξ τῶν ἐποίου συντερίβοντο καὶ ἔμματαῖόντο ὅλοι αἱ λυσοσάειζ ἀνθηλιγι-

καὶ καὶ ἀντιχριστιανικαὶ ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων, μὴ δυνάμεναι νὰ κατισχύσωσι πρὸ τῆς σθεναρᾶς ἀντιστάσεως τῶν ἀγωνιζομένων κ. Ἡλιοπούλου.

Ὁλοκλήρους ἱστορικᾶς σελίδας ἀποτελοῦν αἱ καταχθόνιοι μηχανογραφαὶ καὶ ραδιογραφαί, αἱ ὅποια ἐξυφάνθησαν καὶ ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν κατὰ καιροῦς ἀπὸ τῶν μαύρων ἡμερῶν τοῦ ἀπαισίου Χαμίτ μέχρι τῶν ζοφερωτέρων τῆς τελευταίας συμμορίας τῶν Νεοτούρκων πρὸς ἄλωσιν καὶ διαρπαγὴν τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Ἀκροπόλεως, ἡ ὅποια ὁμοῦς διτηρήθη ἄσπιλος καὶ ἀλώθητος μέχρι τῆς ὑστάτης στιγμῆς τοῦ συνολικοῦ διωγμοῦ τῶν χριστιανῶν προσπιζομένη κρατερῶς ὑπὸ τῶν κ. κ. Θεοδώρου καὶ Ἡλία Ἡλιοπούλου ἀνταξίω τῶν ἐκείνων τοῦ ἀειμνήστου Ἀσημάκη Ἡλιοπούλου, συνεχίζοντων τὸ μέγα βελτιωτικὸν ἔργον τοῦ πατρός των, καὶ ἀποτελούντων ἐκπολιτιστικούς καὶ προοδευτικούς παράγοντας τῶν μερῶν τῆς περιφέρειας.

Ἡ Μακαρονία χωρίον ἀποτελούμενον ἀπὸ 60 οἰκίας, ὠραιότατον, μετὰ τοὺς κήπους του, τὰ μικρὰ δάση του καὶ τοὺς ἀνθῶνας του ἐγκατελείβεθ τὴν 4 Ἰουνίου 1914 ἀφ' οὗ παρελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν τὰ γυναικόπαιδα μετὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρός ἱερέως Σταματίου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀγγλοῦ ὑποπροξένου Σμύρνης καὶ τῶν συναδέλφων του Γάλλου καὶ Ἀμερικανοῦ πεισθέντων ἐξ αὐτοπροσώπου ἀντιλήψεως περὶ τοῦ ἀπολύτως ἀδυνάτου τῆς περαιτέρω ἐκεῖ διαμονῆς Χριστιανῶν ἕνεκα τῶν διαπραττομένων φρικῶν ὀργῶν καὶ κακουργημάτων.

Ὁ Ἀσημάκης Ἡλιόπουλος, ὁ εὐεργέτης τοῦ τόπου, τὸν ἔσπρον εἶχε τιμήσει διὰ παρασήμων ἢ τε Τουρκικῆ καὶ Ἑλληνικῆ Κυβερνήσεως ἀπέθανε τὸ 1904 εἰς βαθύ γῆρας. Τὰ προξενικά του καθήκοντα ἀνέλαθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἡλίας, ὅστις ἀνεδείχθη ἀτάξιος καὶ ἐν πολλοῖς ὑπέρτερος αὐτοῦ. Πατριότης εἰς τὸ ἔπακρον. Ἡ ἐθνικὴ του δρᾶσις ἡ ἀθόρυβος καὶ σώφρων εἶνε ἀξία παντός ἐπαίνου. Καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν Περγᾶμου—Κυθωνιῶν παρέσχε ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας. Ἡ δὲ Κυβερνήσις Βενιζέλου ἀμείβουσα τὰς ὑπηρεσίας του ταύτας ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀργυροῦ σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Περὶ τοῦ κ. Ἡ. Ἡλιοπούλου ἰδιαίτερως, τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ δράσεως καὶ τῶν πολλαπλῶν ἀρετῶν του ἐπιφυλασσόμεθα νὰ γράψωμεν ἄλλοτε ἐκτενέστερον.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ

Ὁ Ὁ Ἀντισθένης συνεβούλευσέ ποτε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ζεύξουν εἰς τὸ ἄροτρον ὄνους καὶ ἵππους. Δὲν γίνεται, τοῦ λέγει τις, διότι οἱ ὄνοι δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ ὀργώσουν τὴν γῆν.

— Τί με τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντισθένης. Ὅταν ψηφίζετε τοὺς ἄρχοντας παρατηρεῖτε ἂν εἶνε ἱκανοὶ νὰ κυβερνήσουν ἢ ὄχι;

Ο ΕΝ ΑΒΥΔΟ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΝΑΟΣ ΣΕΤΙΟΣ ΤΟΥ Α΄.

Η Ἀβυδος, ἐκτισμένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νεῖλου, ἐν Ἄνω Αἰγύπτῳ, ἦτο ἐκ τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς Φαραωνικῆς ἐποχῆς θεωρουμένη ἱερά πόλις διὰ τὸν ἐν αὐτῇ τάφον τοῦ Ὁσίριδος. Ἀπέχει τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὲρ τὰ 700 χιλιόμετρα καὶ ἐπὶ τῶν ἐρείπειών τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐγείρονται νῦν, ἐξ ὧμῶν πλίνθων ἐκτισμένοι, αἱ πενιχραὶ κατοικίαι τῶν φελλάχων τῆς μικρᾶς κόμης Ἀράμπα, ὧν οἱ εὐέλπιδες γόνοι, ἀ-

Παράστασις ἐκ τῶν ἀναγλύφων τοῦ ναοῦ Σέτιος

κάθαροι μέχρις ἀτελεισίας, ἡμίγυμνοι ἢ γυμνοί, νεφέλαις μυιῶν περιβαλλόμενοι, μόλις ἐμφανισθῆ Εὐρωπαῖος ἐπισκέπτης τῶν Ἀρχαιοτήτων, τρέχουσι ὀπισθεν αὐτοῦ, ὀχληρότεροι τῶν μυιῶν ὑφ' ὧν ἀκολουθοῦνται, κλαυθμηρίζοντες καὶ ἐπιμόνως ζητούντες μπαξίς, ἐνῶ πολλοὶ τῶν εὐγενῶν γεννητόρων μετὰ τῆς αὐτῆς ὀχληρότητος καὶ ἐπιμονῆς προσφέρουσι αὐτῷ πρὸς ἀγορὰν σαραβαίους καὶ ἄλλας ψευδεῖς ἀρχαιότητας. αἱ-

τινες ἀφθονοῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ, τὰς ὁποίας ὀρκίζονται ἐπιμόνως καὶ μετὰ κατανύξεως εἰς τὸν Ἀλλάχ καὶ τὸν Προφήτην ταν ὅτι εὔρον σκάπτοντες ἐκεῖ που.

Ἐκ τῶν σωζομένων ἀρχαίων μνημείων τῆς Ἀβύδου σπουδαιότερον θεωρεῖται ὁ ναὸς Σέτιος τοῦ Α΄, τῆς 19ης Δυναστείας, διατηρούμενος σχεδὸν ἀκέρατος. Ὁ ναὸς οὗτος, ὃν ἐκτίσεν ὁ Σέτις περὶ τὸ 1300 π. Χ. καὶ συνεπλήρωσεν ὁ διάδοχός του, διακρίνεται τῶν ἄλλων Αἰγυπτιακῶν ναῶν καὶ διὰ τὴν λεπτότητα μεθ' ἧς εἶνε ἐπεξεργασμένα τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα, θεωρούμενα ὡς ἀριστουργήματα τῆς Αἰγυπτιακῆς τέχνης, καὶ διὰ τὸ πρωτότυπον καὶ ἰδιόρρυθμον. Ἐν ᾧ, γενικῶς, οἱ Αἰγυπτιακοὶ ναοὶ ἦσαν

Παράστασις ἐκ τῶν ἀναγλύφων τοῦ ναοῦ Σέτιος

ἀφιερωμένοι εἰς μίαν καὶ μόνην θεότητα ἕκαστος, ἀπετέλουν οὕτως εἰπεῖν μονοκατοικίας θεῶν, ὁ τῆς Ἀβύδου, κατ' ἐξίρρεσιν, ἐφιλοξένει ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στέγην καὶ ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος, ἐπτά ἐν ὧν τοιαύτας, ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχεν ἐν αὐτῷ ἴδιον ναόν.—εἶχεν, ὡς θὰ ἐλέγουμεν σήμερον, καθεὶς τῶν ἐπτά τούτων θεῶν, τὸ appartement του, ἐντὸς τῆς αὐτῆς μεγάλης οἰκοδομῆς.—Ὁ ὅλος λοιπὸν ναὸς εἶνε τὸ σύμπλεγμα, ἐπτά μικροτέρων τοιούτων, κειχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ κίωνων, περικλειομένων ὅλων ὁμοῦ ἐντὸς τεσ-

σάρων τειχῶν και ἀποτελούντων ἔν μέγιστον οἰκοδόμημα, κοινόν διά τήν λατρείαν ἐπτά θεῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ : Ἄμμων, Ὁσστρις, Ἰσις, Ὀρους, Φθά, Χαρακτέ και ὁ βασιλεὺς Σέτις, θεοποιηθεῖς. Ἐκαστος τῶν 7 ναῶν εἶχεν ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ οἰκοδομήματος τήν ἰδιαιτέραν του εἰσοδον, ὡς ἐπίσης εἰς τὸ ἑσσωτερικόν αὐτοῦ, τὸ ἄδυτόν του. Ἐπὶ τῆς πρὸς νότον πλευρᾶς τοῦ ὅλου ναοῦ προσαρτᾶται πτέρυξ μετὰ διαφόρων παραρτημάτων.

Ὁ ναὸς εἶνε ἐκτισμένος ἐξ ὀγκωδῶν ἄσβεστολίθων ἀπὸ ὁμοιον ὕλικόν ἔχουσι κατασκευασθῆ και οἱ πολυπληθεῖς κίονες, ὡς και ἡ στέγη αὐτοῦ. Τὸ ἔμβαδὸν τοῦ κυρίως ναοῦ εἶνε περι τὰς

Παράσταις ἐκ τῶν ἀναγλύφων τοῦ ναοῦ Σέτιος

τέσσαρας χιλιάδας τετραγωνικά μέτρα, τὸ δὲ τῆς προσηρημένης αὐτῷ πτέρυγος ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας τοιοῦτων.

Ὁ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς οἰκοδομῆς πρόναος, οὗτινος τὰ περιλείοντα αὐτὸν ὑψηλά τοιχώματα εἶνε κατάμιστα ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν και ἀναγλύφων, διατηρεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐνῶ ὁ πρὸ αὐτοῦ, διότι ὑπῆρχε και ἕτερος τοιοῦτος, ἔχει καταστραφῆ. Εἰς τὸ βάθος τοῦ προνάου τὰ προτύλαια ἐκ δώδεκα στύλων, και βαθύτερον αἱ ἐπτά πύλαι, αἵτινες ἀντιστοιχοῦσιν εἰς τοὺς ἐπτά ναοὺς, ἐξ ἐκάστης τῶν ὁποίων διήρχετο κατὰ τὰς τελετὰς ἡ πομπὴ τῆς θεότητος εἰς ἣν ἦτο ἀφιερωμέ-

νος, ὁ εἰς ὃν ἀνήκε ναὸς. Αἱ πύλαι αὗται ἀπεφράχθησαν ὑπὸ Ραμσή τοῦ Β' και ἀφέθη ἡ κεντρικὴ μόνον ἀνοικτὴ μέχρι σήμερον, ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἄμμωνος, ἣτις ἐχρησίμωεν ἔκτοτε ὡς κοινὴ τῶν ἐπτά ναῶν εἰσοδος. Διὰ τῆς πύλης ταύτης εἰσερχόμεθα εἰς τὸ πρῶτον ὑπόστεγον, 52 μέτρων πλάτους ἐπὶ 11 βάθους, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκ μεγάλων λίθων στέγη στηρίζεται ἐπὶ 24 κίωνων οἵτινες, ὄνὰ δύο ζεύγη, χωρίζουσι τὰς διόδους τὰς ἀγούσας εἰς τοὺς ναοὺς. Ἐπὶ τῶν κίωνων, ὡς και ἐπὶ τῶν τοίχων, εἶνε γεγλυμμένα θαυμάσια ἀναγλύφωι παραστάσεις. Ἐπτά πύλαι, ἀντιστοιχοῦσαι εἰς τὰς ἐπτά τῆς εἰσοδου, ἄγουσιν εἰς δεύτερον ὑπόστεγον, οὗτινος ἡ ὁμοία τῆς τοῦ πρώτου στέγη στηρίζεται ἐπὶ 36 κίωνων, ἀποτελούντων ομάδας ἀνά ἑξ, τριῶν δεξιὰ και τριῶν ἀριστερὰ τῆς διόδου ἐκάστου ναοῦ. Αἱ εἰς τὸ ὑπόστεγον τοῦτο ἀπεικονιζόμεναι παραστάσεις και μορφαὶ εἶνε ἐξαιρετικῆς τέχνης. Τοῦτο καταλήγει εἰς τοὺς ναοὺς, ἀφιερωμένους ὡς ἐξῆς κατὰ σειρὰν ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά: Εἰς τὸν Ὀρους, τὴν Ἰσιν, τὸν Ὀσιριν, τὸν Ἄμμωνα, τὸν Χαρακτέ, τὸν Φθά και τὸν βασιλέα Σέτιν. Τὰ τοιχώματα τῶν ναῶν εἶνε κεκαλυμμένα ἐξ ὀλοκλήρου με ἀναγλύφους τὰς ἀναπαστάσεις τῶν ἐν αὐταῖς τελουμένων ἱεροπραξιῶν, τῶν χρωματισμῶν αὐτῶν διατηρουμένων θαυμασίως, ἐπὶ δὲ τῶν ἐξ ὀγκολίθων ὀροφῶν εἶνε γεγλυμμένοι ἀστέρες και τὸ ὄνομα (μονόγραμμα) τοῦ Σέτιος. Εἰς τὸ βάθος τοῦ Ἄδυτου τοῦ Ὀσιρίου ὑπάρχει θύρα ἄγουσα εἰς σειρὰν αἰθουσῶν κατεχουσῶν ὅλην τὴν ὀπισθεν τῶν ναῶν, μέχρι τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ οἰκοδομήματος, ἔκτασιν, χρησιμοποιουμένων εἰδικῶς διὰ τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ τούτου, και ναῖσκων ἀφιερωμένων τοῖς, περὶ ὧν εἶπομεν ἄνωτέρω, θεοῖς νεκροσημένων δι' ὥραίων ἀναγλύφων παραστάσεων ἐπιχρώστων.

Ἡ πτέρυξ ἡ προσηρημένη τῷ ἀριστερῷ τείχει τοῦ ὅλου ναοῦ περιλαμβάνει διάφορα διαμερίσματα, ναῖσκους, αἰθούσας διακεκομημένας ἐπίσης με ἐξόχους ἀναγλύφους παραστάσεις λατρείας, σφαγεῖον, ἀποθήκας κτλ. Ὁ διάδρομος ἐνταῦθα, ὁ ἐπικαλούμενος διάδρομος τοῦ Βασιλέως, εἶνε διάσημος διὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ δεξιῦ τοίχου αὐτοῦ πίνακας τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, εἰς οὓς εἶνε ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα 76 βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, ἐκ τῶν ὁποίων μετὰ τὴν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀνακάλυψιν τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱερογλυφικῶν, καθηρτίσθη ἡ σειρὰ τῶν πρὸ τοῦ Σέτιος βασιλευσάντων τῆς Αἰγύπτου, ἀγνώστων, πρότερον 76 ἐν ὅλῳ βασιλέων και αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τοίχου ὁ Σέτις κρατῶν θυματήριον και ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ διαδόχου του, Ραμσή τοῦ Β' παρίσταται ἀπαγγέλλον ὕμνους, οὓς ἀναγινώσκει εἰς πάτυρον, δι' ὧν ἐξυμνεῖ τοὺς προγόνους του, ὧν τὰ ὀνόματα ἀπὸ Μανὲς μέχρι Σέτιος ἀναγράφονται κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς πίνακας. Ἄνωθεν τῶν πινάκων ἀναγράφεται ἡ εὐχὴ ὅπως οἱ θεοὶ τῶν

τάφων, οἵτινες κατοικοῦσιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σέτιος, πληθύνουσι τὰς, διὰ τοὺς εἰς τοὺς πίνακας ἀναφερομένους βασιλεῖς τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Αἰγύπτου, προσφοράς τοῦ Σέτιος ἐκ 1000 βοῶν, 1000 ἄρτων, 1000 χηνῶν, 1000 δοχείων ζύθου κτλ. Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοίχου ὁ Σέτις πάλιν μετὰ τοῦ διαδόχου του εἰς διαφόρους στάσεις λατρείας πρὸς τοὺς θεοὺς. Εἰς τὸ βάθος τοῦ διαδρόμου θύρα ἄγουσα εἰς τὸ σφαγεῖον, αἶθουσαν μὲ 7 κίονας, ἐν ἧ διατηρεῖται ἔτι, ἐν τῷ δαπέδῳ ἐκτισμένη, μεγάλη λεκάνη εἰς ἣν ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαγιῶν* περὶξ τούτου τέσσαρα δωμάτια καὶ ἄνωθεν τούτων, ἀποτελοῦντα ἀνώτερον πά-

Παράστασις ἐκ τῶν ἀναγλύφων τοῦ ναοῦ Σέτιος

τώμα, ἕτερα πέντε, ὧν τινὰ ἐχρησιμοποιοῦντο ποτε, κατὰ τοὺς πρώτους ἴσως αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τῶν Κοπιτῶν ὡς ἐκκλησίαι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων, διὰ βαφῆς, Κοπτικῶν ἐπιγραφῶν, σταυρῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἀτέχνων Χριστιανικῶν παραστάσεων.

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ, ὁ ἐφθυπόστατος, (κατὰ τὸ τρισυπόστατος τῶν ἡμετέρων) περιήφημος ναὸς Σέτιος τοῦ Α΄. Ἐν χιλιάδες, ἐκ τῶν ἐνσκηπτόντων κατ' ἔτος τὸν χειμῶνα εἰς Αἴγυπτον περιηγητῶν, ἐπισκέπτονται.

* Ἄνω Αἴγυπτος 1915

ΡΑΜΗΣΣΗ

Η ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

ΚΑΝΝΙΒΑΛΙΣΜΟΣ

τὴν ἀνθρωποφαγίαν τινὲς θεωροῦσιν ὡς φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου νόμον. Δὲν εἶνε ἀστη ἢ ἕν χαμερπὲς πάθος, ἔχον, δυστυχῶς, ἕκτενῆ διάδοσιν. Ἐν τούτοις τὰ χωρίζοντα τὸν καννιβαλισμὸν ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ ἕρια εἶνε στενὰ καὶ εὐδιάβητα.

Πολλάκις ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τῶν περιστάσεων πεισθεὶς ἐγένετο ἀκουσίως ἀνθρωποφάγος. Τινὲς τῶν ἀνθρωποφάγων ιδιότητες εἶνε ἄξιαι ἰδιαιτέρας παρατηρήσεως καὶ τούτων ἐπιχειροῦμεν μικρὰν περιγραφὴν.

Σπανιώτατα, ἀν ἔχι πάντοτε ὁ ἀνθρώπος τρώγει τὴν ἑαυτοῦ σάρκα. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἄγρια καὶ σαρκοβόρα θηρία, ἅτινα μόνον ὑπὸ μεγίστης ἀνάγκης καὶ ἀγρίας πείνης πιεζόμενα ἀλληλοτρῶγονται. Ὅταν λοιπὸν καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ χορταίνονται μὲ τῶν ὁμοίων τῶν τὰς σάρκας, δὲν δύναται τις παρὰ τὴν παραδεχθῆ ὅτι πολὺ περισσότερον ὁ ἀνθρώπος μόνον ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἀνάγκης τῆς αὐτοσυντηρήσεως πιεζόμενος ἐγένετο ἀνθρωποφάγος. Περὶ τούτου μάλιστα μὰς πείθει τὸ ἔξης ἐπεισόδιον.

Εἰς ναυάγιον ἐν τῇ Εἰρηνικῇ, λέγεται, ὅτι οἱ διασωθέντες ναυαγοί, ὅταν τὰ τρόφιμα αὐτῶν ἐτελείωσαν, ἔθεσαν κλῆρον μεταξὺ τῶν καὶ ὁ κληρούμενος ἐχρησίμευεν ὡς τροφή εἰς τοὺς ἐπιλοιπούς.

* *

* Ἡ ἀνθρωποφαγία εἶνε τόσο ἀρχαία ὅσον καὶ ὁ κόσμος. Μὴ οὖσα δὲ φυσικὴ, ὡς ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ προσελθούσα ἐκ τῆς ἀνάγκης, παραδεχόμεθα ὅτι ἐξηπλώθη παρὰ τῇ ἀνθρωπότητι διὰ τῶν ἱερέων τῆς, οἵτινες ἠθοντες εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἠύματα, ἐν οἷς πολλάκις καὶ ἀνθρώπινα τοιαῦτα, ὠφείλον νὰ θείξωσιν εἰς τὸν λα-

όν 5τι ἡ θυσία των ἦτο προσιτὴ τοῖς θεοῖς καὶ ὅτι οἱ θεοὶ εὐωχῆθησαν ἐκ τῆς προσφερθείσης θυσίας. Πῶς ὅμως τοῦτο; Οἱ θεοὶ αὐτοὶ ὄντες ἠδύνατο νὰ εὐωχῆθῶσιν;

Οἱ ἱερεῖς ὄθαν πρὸς Ἰδιον ὄφαλος καὶ πρὸς φανατισμὸν τοῦ κοινοῦ εἰς τὴν θρησκείαν, ἣν ἐβίβασκον, ἐλάμβανον τὰ θύματα καὶ ἐπαίζαν τὸ μέρος τῶν θεῶν. Ἴνα ἐξαφανίσωσι δὲ πᾶν ἴχνος τῶν προσφερομένων καὶ πείσωσιν τὸν λαόν ὅτι οἱ θεοὶ ἔφαγον αὐτὰ δὲν ἐδυσκολεύθησαν καὶ ἀνθρωπίνους νὰ φάγωσι σάρκας. Ὄστω σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῶν προσλαμβανομένων ὑπὸ τῶν ἱερέων ὡς βοηθῶν μετεδόθη ἡ ἀνθρωποφαγία παρὰ τῷ λαῷ.

Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο μᾶς φέρει ἡ συμπεριφορὰ τῶν σημαντικῶν ἀνθρωποφάγων τῆς Ν. Ἀφρικῆς, οἵτινες μόνον δούλους καὶ αἰχμαλώτους ἐσθίουσιν οὐδέποτε δὲ ἐλευθέρους πολίτας. Ὅταν δὲ πάλιν οὗτοι αἰχμαλωτισθῶσι παρ' ἄλλης φυλῆς ὑφίστανται τὰ ἀντίποινα. Τρώγουσι δὲ μόνον τοὺς δούλους, ἐπειδὴ, καθὼς πιστεύουσιν, οὗτοι εἶνε ἀμέτοχοι τῆς ἀθανασίας.

Αἱ αὐτὰί περὶ δούλων ἰδέαι ἐπεκράτουν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς τῶν πεπολιτισμένων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων.

Παρ' αὐτοὺς τὰ δικαιώματα τῶν δούλων ἦσαν ἐλάχιστα. Ὅλην τὴν νοημοσύνην των οἱ δούλοι μετεχειρίζοντο μόνον πρὸς τέρψιν τῶν κυρίων των, εἰς οὗς ἀνήκον ψυχῇ τε καὶ σώματι.

Ὁ ἄγγλος συγγραφεὺς Andrew Lang, ὁ ἐξερευνητὴς τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ δὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ, πειθόμενος εἰς τινα χωρία ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀναφερομένων εἰς τὸν Πίνδαρον καὶ καθ' ἃ οὗτος ἠρνήθη νὰ μνημονεύσῃ μῦθον τινά, ὃν εἶχεν ἀκούσει καὶ κατὰ τὸν ὅποιον οἱ μάκαρες ἦσαν ἀνθρωποφάγοι, εἰς Ἑσνοφώνειόν τινι ποίημα τοῦ ἔκτου αἰῶνος, εἰς ὃ παραπονεῖται κατὰ τῶν θεῶν, οὗς καὶ προσομοιάζει πρὸς τοὺς πλέον κακούργους καὶ τῶν τελευταίων θνητῶν, παραβεχόμενος συνάμα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρωποφάγου Διονύσου, ὃν πιθανολογεῖ ὡς τέκνον τοῦ Διὸς τῆς Ὀρχομενοῦ, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Λασιφύτου Διὸς, ὃπερ κατὰ τὸν Σουῖδαν σημαίνει Ζεὺς ὁ ἀνθρωποφάγος, ἀγεται εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνθρωποφαγία ἤκμαζε καὶ εἰς τὴν πεπολιτισμένην Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Προσέφερον, λέγει, καὶ τότε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις καὶ δὴ ἐκ τῶν ξένων τῶν προσορρομημένων εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς χώρας των, μεθ' ὃ τοὺς ἔτρωγον.

Ὅποια ἄδικος παρεξήγησις τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου! Παρεξηγοῦντες τὰ ἀρχαία συγγράμματα σοφοὶ ἄνδρες, ὁλος ὁ Lang, ὁ κατὰ τὰ ἄλλα ἀκραιφνῆς φίλος καὶ θαυμαστής τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, παραβλέποντες τὴν φιλοξενίαν, τὴν ἐμφυτον ἀρετὴν τῶν ἑλλήνων, περὶ ἧς λόγον ποιοῦνται ἅπαντες οἱ Ἕλληνες καὶ λατινοὶ συγγραφεῖς, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Διὸς προσθέτοντες τὸ «Ξενίας Ζεὺς», διὰ τὴν προστασίαν τῶν ξένων των, προσπαθοῦσι ἐπὶ ἀοριστιῶν στηρίζομενοι νὰ σχηματίσωσι νέας ἰδέας διαστρέφοντες τὰς ἀληθεῖς ἐννοίας καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ὅπως δρέψωσι θάψνας διὰ τὴν σοφίαν των!

Ὅπλοφόροι

Παραδεχόμενοι ὡς ὄλος ἐσφαλμένης τὰς περὶ ἀνθρωποφαγίας τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων σκέψεις τοῦ κ. Lang, δὲν θέλωμεν νὰ εἰπωμεν ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν ὑπῆρχον ἀνθρωποφάγοι εἰς διάφορα ἄλλα μέρη. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τοὺς Λαιστρυγόνες καὶ τοὺς Κύκλωπας. Οἱ Ἴρλανδοὶ κατὰ τὸν Wood Martin ὑπῆρξαν ἀνθρωποφάγοι. Εἰς τὸ Brain Tree (Μυελόδενδρον) ἀνεκαλύφθησαν ἀνθρώπινα κρανία διαχωσμένα εἰς δύο, ἀπαράλλακτα ὅπως τὰ ὑπὸ τῶν κρεοπωλῶν ἀνοιγόμενα βοῶν καὶ ἐριφίων πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ μυελοῦ πλεῖστα ἄλλα μυελοφόρα ὅσα κνημῶν καὶ βραχιόνων εὐρεθῆντα ἰσοῦ μαρτυροῦσιν ὅτι ἐλάμβανε χώραν ἡ ἀπάνθρωπος ἀβτη πράξις.

* *

Οἱ τὸ πρῶτον ἐπιβιβασθέντες εἰς τὴν νότιον καὶ κεντρὴν Ἀμερικὴν Ἴσπανοὶ, εὗρον τὰς ἐν αὐτῇ οἰκοῦσας φυλάς τῶν Hahna, Caribs, Gaarams ἀγρίας ὄλας καὶ ἀνθρωποφάγους. Σήμερον ἀκόμη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βραζιλίας ὑπάρχουν φυλαὶ ἀνθρωποφάγοι. Ἡ ἀγριωτέρα ὄλων εἶνε ἡ τῶν Nhamhiguara. Οὗτοι τρώγουσιν οὐκ μόνον τοὺς αἰχμαλώτους ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια τέκνα των πολλὰκις πρὸς κοροσιμὸν τῶν κανιβαλικῶν ὀρέξεων των. Οὐδὲ τοὺς προσβύτας τῆς φυλῆς των καὶ ἀδυνάτους πλέον δι' ἐργασίαν σέβονται.

Τὰ ἀνωτέρω δὲν διαφέρουσι πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μνημονευόμενα (Ἡθ. Νικομάχεια Ζ 5) διὰ τοὺς παρὰ τὸν Πόντον οἰκοῦντας, οἵτινες ἐσχίζον τὰς ἐγκύους καὶ κατέτρωγον τὰ ἔμβρυα ἄλλοι δὲ πάλιν ἐδάθειζον τὰ τέκνα των πρὸς εὐωχίαν.

Ἰθαγενεῖς κόραι κοπανίζουσαι ἀραβόσιτον.

Αἱ πρωτοπορεῖαι τῶν ἐξερευνητῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ πολλάκις παρέστησαν εἰς τὸ ἀπάνθρωπον θέαμα τῆς ἀνθρωποφαγίας, πολλῶν ἐκ τῶν συντρόφων των περιπεσόντων εἰς τὰς χεῖρας ἀνθρωποφάγων.

Ἀνθρωποφάγοι ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν ἡμιπελολιτισμένην Νέαν Ζηλανδίαν καὶ Κουκολάδην. Εἰς δὲ τὴν ἄνω Αὐστραλίαν ὑπάρχουν φυλαὶ ἀποστρεφόμεναι τὰς σάρκας τῶν λευκῶν ὡς πολὺ ἄλμυράς, ἐνῶ τὰς τῶν ἰθαγενῶν ἐβρίσκουν νεστιμιωτάτας.

Παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Νέας Γουίνεας ἡ ἀνθρωποφαγία εἶνε τι δχι ἀσύνηθες. Ἀμερικανὸς Ἰεραπόστολος, τοῦ ὁποῦ μοῦ διαφεύγει τὸ ἔνομα, διδάσκων ἐκτὶ τὴν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν, ἐκάκισε τὴν πολυγαμίαν εἰπὼν ὅτι εἶνε μέγα ἁμάρτημα. Τὸ τοιοῦτον προῦκάλεσε τὴν μῆνιν τῶν κατηγουμένων, οἵτινες τὸν ἐδηλητηρίασαν κατὰ 7βριον τοῦ 1911. Ὅταν δὲ τὸ πτώμα του σεσηπὸς πλέον εὐρέθη ὑπὸ ἄλλης φυλῆς ἀγρίων, δὲν ἐβρίσταν οὗτοι νὰ τὸ διαμελίσωσι καὶ συμποσιάσωσι μὲ τὰς σάρκας του.

* *

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τοὺς ἀνθρωποφάγους τῆς Νοτίου καὶ Κεντρίας Ἀφρικῆς.

Αἱ παρὰ τὸν Mubange ποταμὸν οἰκοῦσαι φυλαὶ ἀκατάκτητοι καὶ ἀνεξάρτητοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὔσαι, ἔχουσι ὡς ἐπικερδέστατον ἐπάγγελμα τῶν τὴν σωματεμπορίαν. Πρὸς τοῦτο διοργανοῦνται ἐπιδρομικὰ σώματα (κουρσάροι), διαπλέουσι τὸν ποταμὸν ἐπὶ μονοξύλων καὶ ἐβρίσκοντες ἀπομεμονωμένους εἰς τὴν ἀντίπεραν δὴθην ἀπιπίπτουσιν ἐξ ἐνέρβας κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς συλλαμβάνουσιν. Ὁ-

Οἱ ὁδηγοὶ τῶν διαβιτῶν.

μοίας ἐφόδους κάμνουσι καὶ εἰς τὰ παραποτάμια χωρία συναποκομίζοντες ὄσους θνηθῶσιν.

Τὰ ἀνθρώπινα δυστυχῆ ταῦτα θύματα φέρουσιν εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ὀρισμένην ἀγορὰν καὶ ὡς κτήνη πωλοῦσιν αὐτά. Ἡ σωματεμπορία ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀγνωστος καὶ εἰς τὸν πεπολιτισμένον, λεγόμενον κόσμον. Μήπως πρὸ τινος καὶ σήμερον ἴσως ἀκόμη δὲν ἐπωλοῦντο ἐν Τουρκίᾳ νέοι καὶ νεάνιδες; Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ τελευταῖοι ἐπωλοῦντο πρὸς κορεσμὸν τῶν κτηνωδῶν ὀρέξεων τῶν πασσάδων ἀγοραστῶν, οἱ δὲ πρῶτοι ὡς τροφή εἰς τοὺς εὐποροῦντας ἐκ τῆς φυλῆς.

Ἐπίσημα ἐγγράφα τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλλικῆς καὶ Βελγικῆς κυβερνήσεως τοῦ Κογκό ἀναφέρουσιν ὅτι μεθ' ὅλα τὰ μέσα ὅσα καταβάλλουσι πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀνθρωποφαγίας αὕτη ἀκμάζει εἰς πλείστας φυλάς. Ὡς ἀφορμὴ γίνεται ὅτι σχετίζεται αὕτη μὲ μυστικὰς θρησκευτικὰς ἱεροτελεστίας. Αἱ φυλαὶ τῶν Βασάκα εἰς τὰς ἱεροτελεστίας των τρώγουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς νεκροὺς τῶν ἑμοῦ μετὰ τῶν ἀναφερομένων πρὸς τιμὴν τῆς ἀνυπάρκτου κηδεῖας τῶν δούλων. Τοὺς μαγειροῦσιν μὲ πολλὴν τέχνην καρκεῦοντες αὐτοὺς καὶ εἶνε τὸ ἐκλεκτότερον τῶν ἐδεσμάτων των.

Τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος ἐξαιροῦνται οἱ ἀρχηγοὶ των καὶ οἱ ἀποθνήσκοντες ἐκ μεταδοτικοῦ νοσήματος.

Οἱ Μαννέμα εἶνε οἱ χειρίστοι ὄλων. Οὐδέμιαν κάμνουσιν ἐξαίρεσιν. Τρώουσι τοὺς νεκροὺς των ἐξ οἰουδήποτε καὶ ἂν ἀπέθανον νοσήματος. Διὰ τὰ γίνωσι δὲ πλέον εὐγευστοὶ τοὺς ἀφίρουσι πρῶτον καὶ σήνουνται ἐντός ῥέοντος ὕδατος μέχρι τελείας ἀποσυνθέσεως.

Ἐκ τοῦ Κόγκκο ἡ ἀνθρωποφαγία ἐκτείνεται πέραν εἰς τὰς χώρας τῆς Βαχρεγγάλ, τῆς Ραβδόνας μέχρι τοῦ Νεϊγγρος καὶ ἐκείθεν πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς Λιβερίας. Ἀνθρωποφάγοι ἐπίσης εἶνε οἱ Πυγμαῖοι καὶ τινες φυλαὶ τῶν Μασουπία.

Ὁ Στάνλευ εἰς τὸ Δουλάγκω ἀνεκάλυψε τῆδε κακίαις ἐρριμένα διάφορα κρανία. Εἰς τὰς ἐρωτήσεις του οἱ κάτοικοι ἠρνήθησαν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ἦσαν ἀνθρωποφάγοι καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν πείσωσιν ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ εὐρεθέντα κρανία ἦσαν πιθήκων. Παραλαβὼν οὗτος δύο τὰ ἐπέδειξεν εἰς τὸν ἄγγλον καθηγητὴν Huxley ὅστις ἐπιστοποίησεν ὅτι ἦσαν ἀνθρώπινα ἀνήκοντα μάλιστα εἰς ἄνδρα καὶ γυναῖκα.

Πλεισταὶ ἄλλαι φυλαὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ζαμπέση, ὅχι μόνον ἐκ τῶν ἀκατακτῆτων χωρῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εὐρισκομένων, ὡς αἱ Παραζαμπέσειοι χῶραι Ἰέτε καὶ Ζόμπα πολλὰ ἀποτρόπαια καὶ φρικαλέα καννιβαλιστικά ὄργια διαπράττουσι, καθ' ἑκάστην ἀνακαλυπτόμενα. Δὲν κάμνουσι κηδεῖν ἄνευ φόνου, τὰ καννιβαλιστικά των δὲ ἐνοτικὰ ἀναφανδὸν ἐκδηλοῦνται εἰς κάθε περίστασιν. Περὶ ὄλων τούτων θὰ πραγματευθῶμεν εἰς τὸ περὶ τῆς ταφῆς τῶν νεκρῶν κεφάλαιον.

Εἰς τὴν Σέρρα Λεώνα ὑπάρχει αἵρεσις, τὴν ὅποιαν πρὸ διετίας ἠθέλησεν νὰ πατάξῃ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις, ἀλλ' ἤτις μεθ' ὅλα ἐξακολουθεῖ νὰ υφίσταται. Ἡ αἵρεσις αὕτη ὀνομάζεται αἵρεσις τῶν «Ἀνθρωπίνων Λεοπαρδάλεων». Ὁ συντελών δηλ. εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὸν φόνον περισσοτέρων θυμάτων ἀνέρχεται εἰς τὰ ὕλατα τοῦ σωματείου ἀξιώματα. Μόνον δὲ οἱ τοιοῦτοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ παρευρίσκωνται εἰς ὄλας τὰς ἀνθρωποθυσίας καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ μυστικισμοῦ τελετάς. Εἰς τὰ κοινὰ μέλη ἀπαγορεύεται τὸ τοιοῦτον καὶ προσέρχονται μόνον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ συμποσίου.

Οἱ τελευταίως συλληφθέντες πρὶν πληρώσωσι τὰς κακούργους πράξεις των μετ' τὴν ζωὴν των αὐτὴν εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἐξέθεσαν μετὰ κυνισμοῦ παρηρησία πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐξετέλουν τὸ ἔργον των «Modus operandi». Περιβάλλοντο τὸ θέρμα λεοπαρδάλεως—ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς αἵρέσεως—καὶ ἐπιτίθεντο ἐκ τῶν ὀπισθεν ὀδῶν καὶ ἀπροόπτως κατὰ τὸ ἕμματός, ὅπερ παρηκολούθουν, κτυπῶντες αὐτὸ διὰ τριαινῆς ἢ ἐγχειριδίου ἰδίας των κατασκευῆς. Ὅταν τὸ θῆμα ἐξέπνευε τὸ ἔφερον εἰς τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ των συμβουλίου καὶ ἐλάμβανον τὰς προσηκούσας τιμὰς. Κατόπιν τὸ ἔμαγει-

ρευον, προσεκάλουν ἅπαντα τὰ μέλη καὶ εὐχοῦντο ἐκτελοῦντες πολλὰ ἀνούσια ὄργια.

Τὴν ἐν ἀρχῇ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην ἡμῶν διὰ τὸ ἄνθρωπος πολυλάκις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πιεζόμενος ἐσθίει τὰς τῶν ὀμοφύλων του σάρκας, ἐπιβεβαίωσεν καὶ ἡ περὶ τῶν μαύρων τῆς Ὀράγγης καὶ τῆς γείτονος αὐτῆς Βασουτολάνθης παράδοσις. Κατ' αὐτὴν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, εἰς τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν Ζουλοῦ 1836—1838, καθ' ἣν ἀπεστάτησαν πάντες οἱ καλύτεροὶ ἀρχηγοί, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὁ κατακτητὴς τῆς Ροδεσίας Umzilikaze. Καταδικωκόμενος οὗτος ὑπὸ τοῦ αἰμοχαροῦς τυράννου Cahka, ὅστις μολίς ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν, εἰσέβαλεν εἰς τὰς ἄνω ρηθείσας χώρας, ὡς ἐδήλωσε καὶ ἠρήμωσε κυριολεκτικῶς.

Ἡ εἰσβολὴ ἀφ' ἐνός τοῦ Οὐμζιλικαίξῃ μετὰ τῶν στρατευμάτων του, ἀφ' ἑτέρου τῶν Βόερς καταδικωκόμενων καὶ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀγγλων, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν τὸ ἀκρωτήριον, τὸ μέχρι τότε ἐνδιαιτημὰ των καὶ διηθηθόντο βορείως ἔφερε ἀντιμετώπως τὰς δύο καταδικωκόμενας φυλάς. Ἡ συνάντησις ἐπὶ ἔξενου ἐδάφους τῶν δύο καταδικωκόμενων λαῶν ἀντὶ νὰ συμφιλίωσῃ αὐτοὺς τοῦναντίον συγκρουσόμενων τῶν συμφερόντων καὶ διέψευσεν αὐτῶν καὶ μὴ συμβιβασόμενων τῶν ἠθῶν καὶ ἔθιμων των μεγάλη ἐχθρότης ἀνεφύη μεταξύ των καὶ ἕκαστος προσεπάθησεν νὰ ἐπικρατήσῃ τοῦ ἄλλου. Συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐχθρότητος ἦσαν πολυετεῖς πόλεμοι καὶ αἰματοχυσία. Ἐάν δὲ κατὰ τὴν κοινήν παροίμιαν: Δύο δίσταταμένον δ' τρίτος θὰ καρπωθῇ: εἰς τὴν περίστασιν ταύτην συνέβη ὄλος τὸ ἐναντίον, καὶ ὅτι ἀκριβῶς συμβαίνει σήμερον εἰς τὸ Βέλγιον. Πολεμοῦντων τῶν δύο ἐπὶ ἡλυθων λαῶν εἰς τὰς χώρας τῆς Ὀράγγης καὶ Βασουτολάνθης οἱ ἐγγχώριοι ἔπαθον τὰ πάνθηνα. Οἱ ἀγροὶ αὐτῶν κατεστρέφοντο, τὰ σπαρτὰ των διηρηπάζοντο εὐθὺς ὡς ὠρίμαζον, οἱ βόες, τὰ πρόβατα, αἱ αἰγες των, ὅσα διέλαθον τὸν ἐχθρὸν, ἔλαθον τὴν πρὸς τὰ ὄρη ἄγουσαν, τοῦθ' ὅπερ ἐξηνάγκασεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνθρωποφαγίαν.

Τὴν ἀνθρωποφαγίαν ὄθεν εἰς τὰς χώρας ταύτας ἐπέβαλεν ἡ ἀνάγκη δὲν εἶχε δὲ παρὰ νὰ ἐκλείψῃ ταύτης παρελθούσης, ὡς καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ, μόνον δὲ ὡς μῦθον διηγούνται τοῦτο ἐκ παραδόσεως.

Τὶ ὁμως νὰ εἶπῃ τις περὶ Ριχάρδου τοῦ Λεοντοκάρδου, ὅστις ζήσας εἰς πεπολιτισμένους τόπους καὶ χρόνους καὶ διὰ τὸν πολιτισμὸν καὶ μόνον ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν βαρβάρων λαῶν τῶν βεβηλοῦντων τὴν χώραν, ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ ἐτάφη ἡ κεφαλὴ τῆς θρησκείας ἣν ἐπρόσβουεν καὶ οὐτινος τὸ εἶδωλον ἐξωγραφεῖτο ἐπὶ τῆς σημαίας τὴν ὅποιαν ἐκράτει;

Ἡ πράξις τοῦ Ριχάρδου εἶνε πολὺ περισσότερο καταδικαστέα ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν ἀγρίων λαῶν περὶ τῶν ὁποίων ἐπραγματεύθημεν. Διότι οὗτος ἀφοῦ ἐξ ἀγνοίας τὸ πρῶτον ἔφαγεν ἀνθρώπινον κρέας καὶ τὸ εὖρε νόστιμον, κατέσφαξε ἔπειτα τοὺς προκρίτους ἐκ τῶν Σαλαβινῶν καὶ κόψας τὰς κεφαλὰς αὐτῶν παρέθεσεν αὐτὰς ἐν

Νεάνις τῶν Galla

συμποσίῳ ἐνώπιον τῶν παρὰ τοῦ Σαλαδίνου σταλέντων πρέσβειων μετ' ἐπιγραφῆς φερούσης τὸ ὄνομα καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ σφαιγιασθέντος, αὐτὸς πρῶτος φαγὼν τὴν πρὸ αὐτοῦ παρατεθεισάν.

Congo 1915

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ

Τὸ δένδρο τῆς ἐλπίδος τ' ἀγκαλιάζει
γλυκεῖα, παντοτεινὴ καλοκαιριά.
ἐν' ἀηδοναίῳ ἀπόκοσμο φωλιάζει
στά ὄραϊά του κλαριά.

Μ' ἂν τὰ κλαριά του πάντα εἶν' ἀνθισμένα
κι' ἂν τὰ φύλλ' ὃ ἀγέρας χαρωπός,
τί τ' ὄφελος; ἂπ' τ' ἄνθη τοῦ μήτ' ἕνα
δὲν γίνεται καρπός.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ

Ο ΚΙΣΣΟΣ

Ἀλύπητος τώρα τοῦ Φθινοπώρου ὁ ἄνεμος μαζᾶ καὶ τὰ τελευταῖα ὠχρὰ φύλλα τῶν τριανταφύλλων καὶ ἀσυγκίνητος εἰς τὸ θλιβερὸ μοιρολόγι των γυμνώνει μὲ βία τὰ δένδρα καὶ σκορπίζει χαμῶ τὰ φύλλα των εἰς ἕνα πλούσιο κίτρινο τάπητα.

Μόνον ὁ κισσὸς καταπράσινος ἐξακολουθεῖ νὰ σφίγγῃ δυνατὰ τὸν κορμὸν των καὶ ζητεῖ νὰ προστατεύσῃ τὴν λίγη ζωὴν ποῦ τοὺς ἔμεινε, σὰν πελώριος φιλόστοργος βραχίων πιστοῦ φίλου, ποῦ ἐχάρη μαζὺ τὴν χαρὰ τῆς θροσιάς των.

Ἐξακολουθεῖ καὶ μέσα εἰς τὸν χειμῶνα τὸ συμβολικὸ του χρώμα νὰ σκορπίζῃ τὴν ἐλπίδα, μία ὑπόσχεσις τῆς ἀνοιξέως, ἕνα μείδιμα καλωσύνης, ἕνα φεγγοβόλημα χαρᾶς μέσα εἰς τὸν γύρω μετασμοὸν καὶ θλίψιν.

Γιὰ αὐτὸ καὶ εἰς τὰ συμπόσια στεφάνια κισσοῦ ἐστόλιζαν τοὺς παιδρούς ἐορταστάς καὶ ποιητῆς αὐτὸς τῆς φύσεως γράφων μὲ τὸ βαθυπράσινο φύλλωμά του ποίημα χάριτος καὶ ρυθμοῦ εἰς τοὺς κορμούς τῶν δένδρων, ἔστεφε τῶν ποιητῶν τὰ μέτωπα.

Διαρκῶς θάλλει καὶ τὸ φθινόπωρο μὲ τὴν ἐκφραστικὴν μελαγχολίαν του καὶ τὸν χειμῶνα μὲ τὰς φοβεράς τρικυμίας του καὶ τὴν μανίαν τῶν συνταρασσομένων στοιχείων καὶ μέσα εἰς τὴν τρελλὴν συμφωνίαν τῶν χρωμάτων καὶ τῶν τόνων τὴν ἀνοίξιν καὶ ὑπὸ τὸ ὄργιζον φῶς καὶ τὸν ἥλιον τὸ θέρος.

Φυτρώνει διὰ νὰ ἀνέβῃ ὅσον ἡμπορεῖ ὑψηλότερα. Ὁ λεπτὸς του κορμὸς σὰν ὄφις τυλίγεται γύρω ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα δένδρα καὶ τὸ φύλλωμά του στεφανώνει τοὺς ὑψηλοτέρους των κλάδους, τῶν ὀποιῶν ὁ θροῦς τὸν λυκνίζει, σὰν ἕνος ἀγάπης καὶ εὐχαριστίας.

Φίλος τῆς σκιάς καὶ τῆς ἐρημίας ἀνέρχεται εἰς τὸ μοναχικὸ ἐρημοκλήσι καὶ σκεπάζει τοὺς τοίχους καὶ τὴν κορυφὴν του μὲ τὸ σκοτεινὸ φύλλωμα του σὰν νὰ ζητῇ νὰ θώσῃ αὐτὸς εἰς τὴν ἐγκατάληψίν του κάποιον ζωὴν. Καὶ ὡς ἀντάλλαγμα νὰ πρωτοπάρῃ τὴν θεῖαν πνοήν, ποῦ θὰ σκορπίσῃ κάποια εὐσεβῆς καὶ πονεμένη καρδιά, ποῦ θὰ καταφύγῃ μόνῃ νὰ προσευχηθῇ ἐκεῖ, πρὶν προφθάσῃ νὰ σκορπισθῇ καὶ ἐνωθῇ μὲ τὴν μυστικὴν ἁρμονίαν τῶν γύρω ἀρωμάτων διὰ νὰ ἀνέλθουν μαζὺ ὑψηλὰ τὸ θυμίαμα τῆς λατρείας τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ θυμίαμα τῆς λατρείας τῆς φύσεως.

Ἡ γηρασμένος αὐτὸς περιβάλλει τοὺς γηρασμένους πύργους καὶ τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια μὲ τοὺς δυνατοὺς του βραχίονας, σὰν νὰ θέλῃ νὰ τὰ στηρίξῃ ἀπὸ τὸ πέσιμό των καὶ νὰ ἐμποδίσῃ λίγο ἀκόμη τὸν ἀχόρταγον χρόνον νὰ τελειώσῃ τὸ ἀκούραστον ἔργον του!

Σὰν νὰ μὴν περιμένη καὶ αὐτὸν τὸ ἴδιον μέλλον, νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διαφύγῃ αὐτὸς τὸν αἰώνιον νόμον.

Πόσον ἀπατημένους εἶσαι, κισσέ, νὰ νομίζῃς, ὅτι σὺ αἰώνιος θὰ εἶσθαι!

Θὰ παρέλθῃ καὶ ἡ ἰδική σου ἀκμὴ καὶ ποιὸς ξεύρει, ποιὸ φθινόπωρον θὰ σέ εὖρη καὶ σέ μαραμμένον νὰ γέρῃς ἐπάνω εἰς τὸν χρυσιζόντα τάπητα τῶν πεσμένων φύλλων τῶν δένδρων. . . .

Δάρισσα 1915

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΡΟΚΚΟΥ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ

Ἦώρα τὸ γλυκοχάραγμα ποῦ ναι γιομάτο ἐλπίδα, ποῦ ξαναβάνει τ' ἄρματα ἡ ποθητὴ Πατρίδα, ποῦ χρυσολάμπουν τὰ βουνὰ ἀπὸ τὴν περηφάνεια, ποῦ πλέκ' ἡ Δόξα βιαστικὴ τὰ νέα τῆς στεφάνια, πῶς φεύγεις Σὺ ἀπ' τὴ χαρὰ πῶχεις μιὰ πρώτη θέσι' ὅταν θ' ἄρχισ' ἡ λειτουργία τὸ σημαντικό θαρέσει καὶ μαζευτοῦν στὴν ἐκκλησιά ὅλοι οἱ καλεσμένοι θὰ λείπῃ μιὰ ψυχὴ λευκὴ καὶ πολυαγαπημένη: θὰ λείπῃ μιὰ χρυσὴ καρδιά γιομάτη ἀπὸ λουλούδια ποῦ σκόρπισε τῆς λαγκαδιὰς παρθεναῖα τραγουδία, μὲ τῶν πουλιῶν τὸ λάλημα καὶ τοῦ βουνοῦ τὸ μέλι· ἓνα μελίσι πέταξε ἀπ' τὴ φτωχὴ Κηψέλη... καὶ πάει εἰς τὸν οὐρανὸ γοργὰ νὰ τὸ μὴνύσῃ πῶς ἡ μεγάλῃ Ἐκκλησιά θὰ ξαναλειτουργήσῃ ὅποια ψυχὴ σ' ἐγνώρισε δάκρυ θλιμμένο χύνει... σὺρε ναῖδιῆς ἀπὸ ψηλὰ τὸ Γάμο!!! ποῦ θύ γείνη!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΑΛΑΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΡΙΟΥ

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΨΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΟΥ

Κυράτσα Παγούνουσου!!
— Ὅρσι!
— Μάρ' τι σμαίν' τόσο σήμερα ἢ καμπάνα; Νὰ μὴν ἔχουμε τίποτα καμμιά βαρειά γιουρτή!

— Κυράτσα Παγουνού;
— Ὅρσι!

— Ἐρθητι, λέει, ἡ γιατρός μας.
— Ἄντι μουρῆ, ποιὸς γιατρός; Ποῦ ἔχουμε μεῖς στοῦ κουτσουχώρ' μας θεὸ μας γιατρός; Δέ σι στὰ καλά σ'!
— Ἐρθητι, λέει, ἡ γιατρός... ἡ Γεώργς ντὲ τῆς χήρας Μαλάμου, ποῦ σπουδάζι στὴν Ἀθήνα. Πῆρι τοῦ δίπλουμα τ' κί τούορα σκώθηκε τοῦ χουριδὸ νὰ πᾶν νὰ τοῦν ἀντικρύσουν κί νὰ τ' ποῦν τοῦ καλοῦς ὄροις...

Τὸ Ἄληπουχώρι, ποῦ ἔχει ξαπλωμένα τὰ μικρὰ καὶ κάτασπρα σπητάκια του ἐπάνω στὰς γραφικὰς φάραγγας τῆς Ροδόπης καὶ μεθῆσι στὸ ἄρωμα τοῦ θυμαριοῦ καὶ τῆς φιλόρρας, εἶχε τὴν ἡμέραν ἐκείνην σωστὸ πανηγύρι.

Τὸ μοναδικὸ καφενεδάκι τοῦ Κόλιας ἦτο στολισμένο μὲ κουμαρίες καὶ ἀγριολουλούδα. Δὲν ἔλειψε δὲ καὶ ὁ Κόλιας νὰ βάλῃ μιὰ μικρὴ ἀνθοδέσμη στὸ σκοπόφ του.

“Όσοι είχαν στα σπύτια των σκαμνιά και παληοκαθέκλες, τὰ ἔφεραν στο καφενεδάκι ὡς ἐφάρδεια, διότι ἐκεῖ ἦτο τὸ ἐντυκτῆριον μικρῶν καὶ μεγάλων. Στὴ γωνία τοῦ καφενείου ἀνεπαύετο μιὰ παλαιὰ πολυθρόνα σακατευμένη, μὲ μεγάλα ξύλινα μπαλώματα—γιὰ δύο πανάρχαια ἐπιπεπλεγμένα κατάματα. Τὴν εἶχε ἀγοράσει ὁ Κόλιας στὰ νειάτα του ἀπὸ ἓνα παλαιοπωλεῖον τοῦ Κάστρου καὶ τὴν εἶχε θρονιάσει ἐκεῖ κατὰ τὸν ἁγιασμόν τοῦ νεοκτίστου καταστήματός του.

Ὁ κύρ Ἄθιμος κάθησε ἐπὶ πολυθρόνα.

λον. Τὴν μεγάλην ἐπιρροήν του στὸ χωριὸ τὴν ἔχρρωστοῦσε στὴν ἐπίμονον σιωπὴν του. Ὡς μορφὴ Σφιγγὸς ἐκάθητο πάντοτε «μὲ δίχου μιλιὰ, ἔνεκα τὰ γιουμάτα στάχια γέρνονν τὰ κιφάλια τς κατ' π' ντρουπή κι σιδασμὸ τ' σπειρὶ π' δένουν στοῦ κουρμὶ τς» καθὼς ἔλεγε ὁ ἱεροψάλτης Λαμπούδιος.

Κοντὰ στὸν μουχτάρη ἐκάθησαν μ' εὐλάβειαν οἱ δύο ἀζάδες τοῦ Ἄληποχωριοῦ, ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας κύρ Πολυχρόνης καὶ κατόπιν ἱεραρχικῶς ὄλοι οἱ νοικοκυρατοὶ τοῦ χωριοῦ, ποῦ ἐμετρεῖτο τὸ διὸ τους στὴς θημωνιές καὶ τοὺς σωροὺς τοῦ καλαμβοκιοῦ.

Τελευταίος, κοντὰ ἐπὶ τὴν πόρτα τοῦ καφενείου, ἐξάρωσε ὁ ἀγγελάρχης Τσιαντῆς, ὁ ὄποιος ἐκτελοῦσε στὸ χωριὸ καὶ χρέη τελᾶλη καὶ, δταν διαλαλοῦσε στὸ μεσοχώρι τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, πάντοτε θὰ ἐπέραζε τοὺς ἀρχοντάς του πῶς «οἱ τσιουρμαπάζηθις τὰ γαιθούρια... εἶπαν νὰ μὴν τὰ ἀπουλνᾶτι μέσ' στὰ χουράφιαααα, γιατί θὰ φᾶτι τρανὸν ὀξεζᾶ ἄαααα!»

Στὸ καφενεδάκι, φυσικὰ, ἡ ὀμιλία ἀνοίξε γιὰ τὸν πολυθρήλλητο γιατρό καὶ ὄλοι ἐμακάριζαν τὴν τύχην τοῦ χωριοῦ καὶ τῶν περιχώρων «π' θᾶχουν ἔσ'ο μὲ δίχου τέττοριου ἀξίου γιατρό, ποῦ νάνι βλουημένα τὰ χέρια τ' θὰ γιατρέψ' πᾶσα νόσουν κι πᾶσα μαλακία...»

* * *

Στὴν ἄκρα τοῦ χωριοῦ, ἐπάνω σ' ἓνα λόφον, εἶχαν μαζευθῆ καὶ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παπαγεώργη «π' φόντας λειτουργοῦσι ἡ βλουημένους φαίνονταν πάν' στοῦ κφάλτ' οὐλόγουρα τ' Ἄγιου Πνέμα νὰ λάμπ' θὰ γλώσσες π' φουτιά κι τότες τὸν περικουβὶ μαύρους γίδρους, μουστῆριου τ' Κοττανισμοῦ κι τῆς μεγάλης παροσίας».

Ὡς καὶ ἡ μπάμπου Ἄνθου Σαρανταγκράνηνα, γρηᾶ ἐνενηντα χρονῶν, ἦλθε μὲ τὰ δικανίκια τῆς, ἅμα ἔμαθε πῶς θὰ ἔλθῃ ὁ ἱατρός, γιὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν κουφαμάρα τῆς.

Ἡ δασκάλα μὲ τὰ γραμματικὸῦδία τῆς—καμμιά εἰκοσαριά μιξιάρηδες—ἐβγήκε κι' αὐτὴ ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει νὰ ὑποδεχθῆ τὸν μέλλοντα σωτήρα τοῦ τόπου καὶ ἐστάθηκε ἐπὶ τὴν ἄκρα τοῦ λόφου κοντὰ στὸν Παπαγεώργη, τοῦ ὁποῖου ἐφίλησεν εὐλαβῶς τὸ χέρι.

Τὰ κορίτσια, ἅμα τὴν εἶδαν, ἀγρίεψαν:

— Μουρὴ Κάλιου, κουσοῦρ ταν νὰ βγῆ στοῦ καλοῦς ὄρους κ' ἡ Κυριζία ἡ παληουσκιμπιά!

— Ὄυι! Τὰ σουβαντισμένα μουτρά τς γιὰ τὸν γιατρό 'νι. Βγῆκε κι' αὐτὴ νὰ δεῖξ' τοῦ μπόι χις ποῦ νι θὰ φουκάλ' ἐπὶ τὴν αὐλακιά.

— Ἄχουσι! Μουρὴ σὺ Ἄνέζου, μ' ἀφάνσις, μουρὴ φουβεριά! Μὲ χαντάκουσις, μὲ πάτσις τ' πᾶρ μὲ τὴν κουδούρα σ', π' ἀνάθημά σοι! Ποῦ τᾶχ, μουρὴ, τὰ γκαβά σ';

— Τὶ σκουεῖξ, τί ζμπρώχεινς ἔσ'ο μουρὴ ἀναγουλιασμέν; Τουῶρα, βγῆχικς κι σὺ θάν τὸν γκαδζιου π' τ' ἀχούρ' νὰ δηγῆς τὸν γιατρό! Θυκὸς εἶνε! Σὲ ξέρουμ πχοιά εἶσι!

— Τὶ ξέρῃ, μουρὴ, π' νὰ ξηραθῆς. Ἦγὼ δὲ βγαίνου τν νύχτα στοῦν πλουκὸ κι νὰ δείχου τῆς προυκουπέξ μ' στοῦ φγγάρ! Λούφαζι παῦτι, γιατί θὰ σὺ δαγκώσου καὶ δὲ θὰ βρῖξῃς γατριά!

— Τουῶρα πῶρθητι ἡ γιατρός μας, πανὶ δάγκουνι, θὰ δὲν ἔχῃ δλειᾶ, παληουντίντα ξεπατουμέν».

Τὴν γενικὴν σιωπὴν ἐπάνω στὸν φοβερὸ αὐτὸν καυᾶ τῶν κοριτσιῶν ἐπέβαλε ὁ Λαμπούδιος, τὸν ὁποῖον ἐσέβοντο ὄλοι διὰ τὰς πολλαπλᾶς ἐκθουλεύσεις του στὸ χωριὸ. Ὁ Λαμπούδιος ἔφερε τὸν ἀναφαίρετον τίτλον γραμματικῆς. Ἐλλείπει ἀριστεροῦ ψάλτου

Στὴν ἄκρη ἐξάρωσε ὁ ἀγελαδάρης ὁ Τσιαντῆς.

ήτο θεϊός, συνάμα δὲ γραμματεὺς τῆς κοινότητος καὶ εἰσπράκτωρ, καθηλιανάπτης, ἐπιστάτης τοῦ σχολείου καὶ ὑποδιδάσκαλος. Ὅσφ γιὰ τὴν φαλιτικὴν του ἐπικρατοῦσε ἡ γνώμη ὅτι «ἰεχ' ἓνα νηχῶ ποῦ ἀπκάζουν τὴν νουσμαδα τ' κί τὰ πιτοῦμινα π' κάθουντι τὸν τηρᾶν κί τὸν ἀφιγκριῶντι π' τὰ παναθύρια φόντας ψέλν' τὸν δου-εαστικὸ!»

Ἐβαστοῦσε τὸν ἦχο ψηλά.

- Καλημέρα, κύρ Λαμποῦδ'.
- Καλημέρα, κυρά Μαλάμου. Φουῶς στὰ μάτια σ'. Μί καλὸ νὰ μᾶς ἔρθ' ἡ γιατρὸς μας.... Ἀλήθεια, Μαλάμου, τί ἔκαμες γιὰ τὰ φαγιὰ, ποῖναν ἄφους σιὰ κει;
- Ἄφσα τὴ Ζαφειριῶ.
- Δὲν ἔκαμες καλὰ, Μαλάμου μ'.... γιὰτι δὲ ν'ι κί τόσο πα-στρικεῖα κί θὰ μᾶς φκειῖσ' καμμιὰ δλειὰ. Ἄμ στὸν κρασί ποῖ-ναν ἄφους;
- Τὸν Τσιαντῆ . . . τὸν ἀγίλαδάρ' ντέ!
- Οὐμ! μ' ἔφαῖς τοῦ σπλάχνου μ'! Θὰ τοῦ ρουφῆξ' τοῦ γζου-ματάρ' ὡς τὸν πάτου ἡ ἀθιόφουδους θάν τὸν ἄφχλου τοῦ γάλα.

Ἡ καμπάνα ἤρχισε νὰ κτυπᾷ θανατότερα καὶ συχνότερα. Ἀπὸ τὸ καμπαναριὸ εἶχαν ἀντιληφθῆ, ὅτι ὁ ἱατρὸς μετὴν συνοδείαν του ἐπλησίαζε. Τὰ κορίτσια, πλέον ἀνυπόμονα, ἔτρεξαν στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγον:

- Γιὰ τς', μουρήγηγη! ἀπῶρθητι!
- Ποῦ ν' τς, μουρή!

ὑποδοχῆς τοῦ ἱατροῦ ὁ Λαμποῦ-διος εἶχε περισσότερα δικαιώμα-τα ἀπ' ἄλλους τοὺς συγχωριανοὺς του «ἐνεκα, καθὼς ἔλεγε, ἡ για-τρὸς ποῦ δαῦτον ἔμαθι τὰ μου-σικὰ νὰ ψέλν' τόσο μιλουδικὰ κί τιχνικὰ κί σπουδαξί μί τὸν παρὰ πῶπιρσι ἀριστιρὸς φάλτς στὴν ἐκκλησιὰ τῆς Κουλουκυ-θοῦς στὴν Ἀνθήνα.»

Ἐπὶ τέλους ἦλθε καὶ ἡ καλό-τυχη μᾶνα τοῦ ἱατροῦ, ἡ κυρά Μαλάμου, κοντὰ στὸ πλῆθος, στολισμένη μετὰ τὰ καλὰ τῆς. «Ἄμ ἰεχ' θίκηου ἡ τηλιάπουρ' κ' ἔβαλι τὰ γιουρτιρά τς κί τοῦ φανταχτηρό χτες τοιμπέρ', γιὰτι φόντας σχουρέβκι ἡ μακαρίτς νοικουκῦρς τς κί χήρηψι τόσο νηά, δὲν ξαναπαντρέφκι γιὰ νὰ κτάξ' τὸν Γεώρ τς κί νὰ τὸν σπουδᾶξ' γιατρό.»

— Νά τς, νά τς! Ἐρθητι! Ἐρθητι!

Ὅλοι δὲ οἱ χωρικοὶ ἔτρεξαν ἀμέσως εἰς προῦπάντησίν του προ-γγουμένου τοῦ Παπαγεώργη. Ἀγκαλιάσματα, φιλήματα, χειροφι-λήματα, χαρὰ καὶ συγκίνησις. Μέσα στὴν βοή καὶ τὸν ἀλλαλαγμὸν τὰ μαθητοῦδια, μὴ γνωρι-ζοντα ἄλλα φραματα, ἤρχι-σαν νὰ ψάλλουν ἀναμῆξ ὁ-μμον πρὸς τὸν Δεσπότην:

«Χαῖρς, ἄστρον τῆς Με-γάλης Ἐκκλησίας τοῦ Χρι-στοῦ»

καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρᾶν
«Τὸν Βασιλέα μας, Σουλ-τᾶν Χαμίτην Χάν, σώσον, θεέ . . .»

Ὁ ἱατρὸς τοῦ Ἀληποχωρί-ου ἐξοχώτατος κύριος Γεώρ-γιος Ψαθόπουλος (Χασιρτζι-ογλὸς) εἶχεν ἔλθει καθήμε-νος ἐπάνω σ' ἓνα φωριάρικο ἄλλογο, τὸ ὁποῖον στὸν δρό-μον περνώντας ἀπὸ τὸ γει-τονικὸ χωριὸν Κουφόδουον τοῦ ἔδωκαν χάριν τιμῆς «ἔ-νεκα θεῖ φαντάξ' τέτχιους ἓνας ὑποκειμένους νὰ διαβαίν' πεζὸς θάν τὸν Ἰησοῦς Κετός».

Τὸν παρακολουθοῦσε δὲ πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων ἀπὸ τὰ γειτονικὰ χωριά, τὰ ὁποῖα ὄλα ἐύρταζαν τὸ εὐτυχὲς γεγονὸς τῆς ἀφίξεώς του «ἔστ' ποῦ καταπρέψι οὐλοῦ τ' Ἀλπουχουώρ' κί πᾶσα χωριὸν ἀνέσει τὸν Κύργιου, ὁδὸτι ἠιδόχησι νὰ ἐξαπου-στείλ' τοῦ φῶς τῆς εἰρήνης ἰνώπιου τῆς Οἰκουμένης Ἀμῆν» κα-θὼς προσεφώνησε ὁ Παπαγεώργης κλαίοντας ἀπὸ χαρᾶν.

Ἡ δασκάλα ἐπεχείρησε νὰ ἐκφωνήσῃ λόγον, πλὴν μόλις ἤρχισε: «Μὲ παλμοὺς καρδίας προσέρχομαι... τὴν διέκοψαν ἀμέσως τ' ἀγρι-εμένα κορίτσια:

- Οὐκί! μουρή σὺ, στρίγλα ξικατουμέν' ποῦ θρίσι; Στὸν σκλειὸ; Κουτζιάμ γιατρό γιὰ γραμματικὸῦδ' τὸν πῆρις νὰ τὸν μάθς γράμματα;
 - Ἄχουου! Τήραξτι, μουρή, ἔτσιποισιὰ τὴ παληουκαστινή!
- Νά σ' μάθ' σένα ἡ γιατρὸς μας γράμματα κί ν' ἀπκᾶεις!
- Χά χά χά χάαα!

* *

Ἡ συνοδεία ἔφθασε τέλος μετὰ φωνῆς καὶ σπρωξίματα στὸ ἀρχον-τικὸ τῆς κυρᾶς Μαλάμου καὶ ὁ ἐξοχώτατος, τενωμένος σὺν γύφ-

Ἦρθε ὁ κύρ Γιατρὸς

τικο σκεπάρι, έβγαλε τό φαθάκι του και ευχαρίστησε στην αλλη τό πληθος, τό οποιον στο τέλος εσταυροκοπήθη ευλαβώς.

Στό μακρύ κελλάρι του σηητιού έκάθησαν όλοι οι τρανοί του "Αλεποχωρίου και των περίξ χωριών όλόγρια σ' ένα σοφρά άπλωμένο εις διπλούν κατά μήκος του κελλαριού.

— "Αίντε! Μαλάμου, ειπε ό Παπαγεώργης, φέρτε τουόρα να κάμου βλουητό στού σνί κι να φάου μι τού ποίμιου μ' θάν τούν Κύργιου στην χωώρα των Γαδαρηνών μι τούς πέντι άρτους."

Τό πανηγυρικό γεύμα ήρχισε άπό την κρομυδοσαλάτα. Κατόπιν έκένωσαν και έφεραν εις πινάκια τό ρόφημα άπό πέτουρα, ένα ειδος σηητικά μακαρόνια.

Πλην μόλις έφαγαν όλιγον, ό μουχτάρης πετάχθηκε επάνω σάν άγριόγατος και ήρχισε να βλασφημή:

— Ούρ τ' είν' τούτου π' κρέμι π' τού στούμα μ'; Δέ μνοιάζν' τρείς π' τά μουστάκια μ', εινι θάν τά κουσιδια π' αυγατίξ' ή γναϊκά μ' τά μαλλιιά τξ!

— Ουι! Δέ νι τίπτας. Εινι τά κουσιδια μ' π' τάχα μέσ' στού τσακάλ κ' έβρασαν μαζύ μι τά πέτουρα. Ουι! Γιαζίκ! Πάν τά κουσιδια μ'! ειπε ή Μαλάμου.

— Φέρτ' μας κάνα άλλου φαί, έβρουχθή ή Δαμπουδίας.
— Φέρτ' μας τού στεφάτου π' τά αγαπάει κ' ή γιατρόζουμ' ειπε ή Μαλάμου.

— Φέρτ' μας κι κρασί να φχηστούμε τ' καλουρρίζικου.
"Όλοι τώρηξαν πλέον στού φαγητό και τό ποτό—τό οποιον ό Τσιαντής έφρόντισε να τό βαφτίση σά γερά—και ή κουδένα άπλώθηκε θυνατή και αδιάκοπος για τό ταξειδι και την ιατρικήν.

Μικροί και μεγάλοι ήκουαν μ' ανοικτό στόμα τόν εξοχώτατον, ό οποίος διηγείτο «στούν αφέντ' Παπαγεώργη τά μυστήρια τής γιατρικής που μι τ' χάρ' τής Θιουτόκου σκουόν' τής αστινήδες κιαπ' τού μνημόρ'» ενφ ή κυρά Μαλάμου ουχνά πυκνά διέκοπτε τόν υιόν της:

— «Αμ τρώι κι ψύχα, πδιμ». — "Ωχ! Πάν τά δόντια μ! Ούρ τι σέρτικου κουφιδ' ειν τούτου; Δέ μνοιάξ ουδι μοίρα, ουδι κρομυδι! Θά ζιθηρου μ' τσάξι τ' σαγόν! Ρε πόνουσε!

— Τι εινε, αφέντ' Παπαγεώργη; Τι εινε; ήρώτησε ή Μαλάμου με παραχήν. Στέκα να διω; Ουουου! εινε τού τουπουζουδ' π' τού μουτοκου του κανταροδ. Τούχα μέσ' σά κρομυδοουδια κ' ή Ζαφειρω τώθαλε μέσ' στού τσακάλ' μαζύ μι τά κρομυδοουδια. Φέρτε μά- νι μάνι την πήτα».

"Ο αφέντ' Παπαγεώργης, άμα άκουσε για πήτα, ελησιμόνησε τόν θοντόπουν του και σκουμπήθηκε καλά. Πήρε ένα μαχαίρι και μετά τό σώνηθεσ ευλόγητό άρχισε να την κόβη. Μόλις όμως έβαλε τό μαχαίρι στην πήτα όλιγο βαθύτερα, εστάθη, αδύνατον να προχωρήση κατά βάθος.

— Δέ νι μόδους να κουπή! "Ας την κόψ' κείνους που την εφκι- ασε» ειπε και έρριψε τό μαχαίρι με θυμόν.

— Σταθήτι ήγώ να κάμου την νεκρουφια, που λέμι ήμεις οι γιατροί.»

Παρ' όλας όμως τας προσπαθειάς του ιατρού εστάθη αδύνατον να κοπή ή πήτα.

— Μπρέ τι πάθουν ίεχ τούτ' πήτα που άντιστέκτι κι στού για- τρού; ειπε ό Δαμπουδιος άδημονών και άμέσως άνέουρε με όρμητ' τά επάνω δυό τρία φύλλα από την πήταν και τότε εφάνη στο μέ- σον τής πήτας άπλωμένο ένα μεγάλο χονδρόπανο.

"Η εκπληξίς, αι άγριοφωναί, τά επιφωνήματα και αι βλα- σφημιαί όλων ήσαν τόσον θου- ρωδή, ώστε ή Ζαφειριώ έτρεξεν άμέσως άπό τό μαγειρείο στού κελλάρι, να δη τι συμβαίνει. Τούς ειπε όλους ικυμμένους στην πήτα.

— Μουρήγηη!! Νά του τού κουλόπανου π' τού χάλιβα τρείς ώρις για να ντλύξου τού πδι πώκλητ' καταραμένου φόντας εφκιανα τν' πήτα. Μαρη, τι ξι- χασιάρα πουμι γιέρμηη!» ειπε ή Ζαφειριώ και έφυγε στη στιγ- μη κατασυντετριμμένη, γιατί ό Δαμπουδιος ήτο ετοιμος να την εσχίση... *

Τι πήτα είν' αυτή!

— "Αίντε! βλουημέν', να πάμιν τουόρα πχειά στ' σπήτια μας' ν' αφήσουμι κι τούν εξοχώτατον ν' αναπαυτή π' κουράσκι τόσου κι' αυριου πάλι τά λέμιν» ειπε ό Παπαγεώργης και, άφου ευλόγη- σε τούς προσκεκλημένους, άνεχώρησε.

— Καλά σας λέει αφέντε, παγιέντι τουόρα κι' αυριου θά σας κτάξ' ή γιατρός» ειπε ό μουχτάρης προς τό πληθος, τό οποιον έ- πέμεινε να εξετασθ ή κείνην την ώραν.

Τό πληθος πράγματι άνεχώρησε και έμεινε μονάχα ό μουχτάρης με τόν ιατρόν.

— "Ε! τί χαμπάρια λοιπόν, κύρ μουχτάρη;

— "Ας τά λέμιν καλά, γιατρέ!

— Τι; μήπως εισι άρρωστος;

— "Εχου έναν πάθουν π' ντρέπι να σ' που!

— Στόν γιατρό δέ νι τρουπή κι να πής κι να δειχθής.»

Κατόπιν πολλών παρακλήσεων και μεγάλης επιμονής εκ μέρους τού ιατρού ό κύρ "Ανεμος εξεμυστηρέυθη εις τόν ιατρόν, οτι ειχε

δυσκοιλιότητα μιὰς ἑβδομάδος. Ὁ κύριος Ψαθόπουλος—ὁ ὁποῖος ἐφρόντισε νὰ προμηθευθῇ τὰ πλέον πρόχειρα καὶ ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα καὶ μερικά φάρμακα—ἠθέλησε νὰ ἐπιδειχθῇ εἰς τὸν πρῶτον πελάτην του, ὅστις ἔτυχε νὰ εἶνε καὶ μεγάλῃς περιωπῆς.

Ἐλαβε λοιπὸν ἐπιδεικτικῶς ἓνα μεγάλο κλύσμα ἑλαστικὸ καὶ τὸ ἐγέμισε μὲ διάλυσιν ἀγγλικοῦ ἁλατος καὶ ἀφοῦ ἔβαλε σ' ἓνα κουτάκι ἕξ χάπια, ἐξήγγισε εἰς τὸν μουχτάρην τὸν μηχανισμόν τοῦ κλύσματος καὶ τοῦ εἶπε πῶς θὰ πάρῃ τὰ χάπια.

— Κατάλαβες λοιπὸν, ἀγαπητὲ μουχτάρη, τί θὰ κάμῃς;

— Πείκασα, πείκασα, γιατρέ. Ἄμ τί πχειὰ ντίπ γιά τουρκό-βουῖδα μὰς παίρνεις κί σὺ, γιατρέ».

Τὴν ἄλλην ἡμέραν πρῶτῃ πρῶτῃ ἔφθασε στὸ σπῆτι τοῦ ἱατροῦ ὁ μουχτάρης.

Ἐκεῖ ἐσπρωξε τὸ διαγκωνιζόμενον πλῆθος τῶν χωρικῶν ποῦ ἐπερίμενε νὰ ἐξετασθῇ ἀπὸ τὴν νύχτα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμβῆκε πρῶτος. Ἡ ὄψις του ἦτο πλέον ἀλλοιώτικη καὶ ὁ ἱατρός—τὸν ὁποῖον δὲν διέφυγε ἢ χαρούμενη φυσιογνωμία τοῦ μουχτάρη—τὸν ἠρώτησε πῶς εἶνε.

— Γεῖά στὰ χέρια σ', γιατρέ! Ἄμ θὲν πιτχάινς ἔτο' τόσο γιρά σ' οὐλ' τῆς ἀσινῆδης, θὰ μὴ προφταινς νὰ τρῶς ψουμὶ π' τῆ δλειά.

— Δὲ στάλιγα ἡγῶ;

— Καλά, ἐρὲ γιατρέ, οὐλα καλά, ἀμὰ κί πουλὺ ζουρλαντίσκα! Ἄνιτε, κείνα τὰ μπουμπόλια... πῶς τάπης... χάπια... ἄς εἶνι, ἀποῦ ἓνα ἓνα, καθὼς μοῦπις, τᾶβαλα μ' σκουρεῖτι κὰτ' στοὺν πάτουμ', ἀμὰ τοῦ νηροῦ ποῦταν μέσ' στοῦ ἀναβηματισμένου τοῦ λάστιχου, τοῦ πατοῦσα ζῆιμιτ! ζῆιμιτ! ζῆιμιτ! ὀλου ἓνα κί τοῦ πατοῦσα ζῆιμιτ! ζῆιμιτ! ζῆιμιτ! νὰ πάῃ μέσ' στοῦ στόμα μ' ἄμ δὲν πάῃνι τοῦ βλουημένου! Πάλι σοὶ φχαριστῶ... ἄνοιξαν τὰ μάτχια μ', θηραπαύκα!»

Ὁ ἱατρός Ψαθόπουλος ἔσκασε στὰ γέλοια μὲ τὸν φουκαρᾶ τὸν μουχτάρη, ὁ ὁποῖος λάθος κατάλαβε καὶ μεταχειρίσθηκε ἀνάποδα τὰς ὁδηγίας τοῦ ἱατροῦ

Καθάλλα

Κ. Γ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ
ἱατρός

Τὸ πλῆθος συνωθεῖτο εἰς τὴν θύραν

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΜΟΥ

ΘΙΒΕΡΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

[Ἐντὶ τῶν κατ' ἔτος στελλομένων ἡμῖν ὑπὸ τοῦ καλλίστου φίλου καὶ συνεργάτου μας κ. Γ. Χονδρονίκη περὶ τῶν ἐν Περγᾶμφ ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, λαμβάνομεν ἐφέτος τὸ κάτωθι, ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του, ὅπου μὲ ζωηρότατα χρώματα ζωγραφίζεται ὁ βαθὺς πόνος τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ τέκνου τῆς Περγᾶμου διὰ τὴν ἐκ τῆς πατρίου γῆς τραγικὴν ἐκδίωξιν καὶ ἡ ἐν τῇ ψυχῇ του ἀνίκητος ἐλπίς τῆς ἐπανόδου, ἢ παρήγορος αὐτῆ ἐπὶ αἰῶνας σύντροφος τοῦ ὑποδοῦλου Ἐλληγνος.]

Ἐἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς πλείστους ἴσως ἀναγνώστας τοῦ «Μικρασιατικοῦ» ἡ φορτικατικὴ καὶ ἀπερίγραπτος τραγῳδία τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ ἀκατανόμαστα ὄργια τῶν νοθογενῶν νεοτούρκων.

Πόλεις κλειναι, φάροι Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, φυτώρια Ἑλληνικῆς παιδείας, ἐστία ὑπερφουῶς πνευματικῆς ζωῆς, σφειγῶντα μέχρι γῆς κέντρα ἐθνικῆς ἀναπτύξεως, εὐρίσκονται σήμερον ΣΙΩΠΗΛΑ, ΝΕΚΡΑ, πλήρη σιφῶν βαρβάρου φυλῆς, ἢ ὁποῖα ἀφοῦ ἐσπειρε τὴν φρίκην θὰ θερίσῃ ἴσως αἰρίον τὴν ἐκμηδένειαν.

Μία τῶν πόλεων τούτων εἶναι καὶ ἡ ΠΕΡΓΑΜΟΣ, ἧτις πρῶτη μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐδοκίμασε τὴν ἀγρίαν καὶ ἀπάνθρωπον νεοτουρκικὴν μῆνιν.

Καὶ ἤδη ἡ ἀνθηροτάτη, ἢ περιλαμπρος καὶ ἀρχαιοπρεπὴς Πέργαμος φεῖ! δὲν ὑφίσταται πλέον ὡς τοιαύτη. Τὰ πάντα ἐν αὐτῇ κατεστράφησαν. Αἱ Ἐκκλησίαι ἐμολύνθησαν. Τὰ Σχολεῖα μετετράπησαν εἰς ἀχούρια Τούρκων στρατιωτῶν. Τὰ πάντα διηρηπάγησαν.

Ἡ κλεινὴ Ἀκρόπολις, ὑπερθεν τῆς ὁποίας περυγίζουσι λυπημένα αἶψα καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀντύπα, τῶν ἐνδόξων Ἀτταλίδων καὶ τῶν ὀργίως σφαιγιασθέντων ἔθνομαρτύρων συμπατριωτῶν μας,

περιβλήθη τὸ βαρὺ ἔνδυμα τοῦ πένθους καὶ τῆς νεκρικῆς σιγῆς. Ἐτος συνεπληρώθη ἀφ' ὅτου ἐδόθη τὸ πρῶτον σύνθημα τῆς ΕΞΟΔΟΥ τῶν Περγαμηῶν. Καὶ συνήρχοντο πάντες θρηνοῦντες καὶ ὀλολύζοντες εἰς τὸν αὐλόγουρον τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας ἵνα λάβωσι τὴν ὑστάτην ἀπόφασιν, ἵνα προσκυνήσωσιν ἀκόμη μιαν φορὰν τὰς ἱερὰς εἰκόνας.

Ἐτος συνεπληρώθη ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐδόθη ὀριστικῶς πλέον τὸ σύνθημα τῆς τραγικῆς ἐξόδου τῶν Περγαμηῶν. Καὶ ἀποτελέσθη οὕτω μία μακρὰ πένθιμος καὶ φρικιαστικὴ ΠΟΜΠΗ, διὰ τῆς ὁποίας δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ θρηνησωμεν τὸν θάνατον συγγενῶν καὶ φίλων ἀλλὰ δυστυγῶς τὴν ἀπώλειαν τοῦ πατρίου ἐδάφους, τῶν ἱερῶν . . . Καθ' ὁδὸν ἡ πένθιμος πομπὴ ἤραι-οῦτο, διότι οἱ γέροντες, τὰ παιδιά καὶ οἱ ἀσθενεῖς δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίξωσι, διότι πατέρες καὶ μητέρες ἔφερον ἐπ' ὤμων τὰ τέκνα αὐτῶν, νεανία καὶ νεάνιδες τοὺς γέροντας γονεῖς τῶν, γυναῖκες ἐγκυμονοῦσαι ἐγέννων καθ' ὁδὸν καὶ ἔρριπτον τὰς βρέφη τῶν εἰς τοὺς ἀγρούς. Τὴ ἠδύνατό τις νὰ πράξῃ ἢ νὰ σκεφθῇ πρὸ τοῦ θεάματος ἐκείνου τοῦ ἀσυλλήπτου εἰς φαντασίαν, τοῦ ἀνωτέρου πάσης περιγραφῆς;

Πρὸ τοιούτων γεγονότων, πρὸ τοιούτων συμβάντων, τὰ ὁποῖα οὐδεμία ἀνθρωπίνη διάνοια ἦτο ποτε δυνατόν νὰ φαντασθῇ, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ περιμένῃ ἢ νὰ ζητήσῃ ἔλεος οὐδαμῶθεν εἰμὴ μόνον ἀπὸ τὸν Θεόν, διότι ἐπρόκειτο περὶ συμβάντων πρωτακούστων ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἐπρόκειτο περὶ τραγωδίας, ἣτις οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς πλέον σκοτεινάς ἡμέρας, τὰς ὁποίας τὸ ἡμέτερον Γένος διῆλθεν, οὐδὲ μεταξὺ τῶν ἀγριωτέρων τοῦ κόσμου λαῶν ἔλαβον χώραν.

Ἐτος συνεπληρώθη ἀφ' ὅτου οἱ Περγαμηνοὶ ἐπάτησαν τὸ ἐλεύθερον χῶμα τῆς Λέσθου καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς κναυλοεύκου. Καὶ ἤδη πάντες ἐν πλήρει ἰσοπεδώσει, ἐκφυγόντες τὸν ἀναπόφευκτον σπαραγμὸν, ἀτενίζοντες πρὸς τὰ ἐγκαταλειφθέντα ἱερά μας, πρὸς τοὺς ἱεροὺς τάφους τῶν πατέρων μας, πρὸς τὰς διασπαγείσας περιουσίας μας, συντετριμμένοι καὶ κατηφεῖς, περιβεβλημένοι τὸ βαρὺ ἔνδυμα τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ πένθους, ἄστεγοι, γυμνοὶ, περιφρονημένοι, πεινῶντες οἱ μέχρι τῆς χθὲς εὐημεροῦντες, ἀτιμαζόμενοι, ἐκδιωκόμενοι καὶ ἀπελίπδες πρὸ τοιαύτης λίαν οἰκτρᾶς καὶ ἀχαρὰκτηρίστου καταστάσεως σκέπτονται: Τὶ θὰ ἀπογείνωμεν;

Θὰ ἔλθῃ ἄραγε ἡ περιτόπητος ἐκείνη στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ δάκρυα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως θὰ μᾶς δοθῇ τὸ σύνθημα τῆς ΠΑΛΙΝΟΣΤΗΣΕΩΣ κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ συναποκομίζωμεν καὶ τὰ τετιμημένα ὄσα τῶν ἐν ταλαιπωρίᾳ καὶ πείνῃ ἀποθανόντων ἀνθρώπων ἀδελφῶν μας ἐν τῇ ξένῃ;

Ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει

Μυτιλήνη 1915

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΧΟΝΔΡΟΝΙΚΗΣ

ΞΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

FUEHS

Η ΧΑΡΤΟΜΑΝΤΙΣ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΒΗΚΟΝ

Αί χροσαί ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἐπρόβαλαν πίσω ἀπὸ τὰς χιονισμένες κορυφές τῆς Τύμφης ὅταν ἐξεκινήσαμεν. Ὁ δρόμος ἐπλασιοῦτο ἐκατέρωθεν ἀπὸ δένδρα εἰς τὰς ρίζας τῶν ὁποίων ἐφύτρωναν διάφορα ἀγριολούλουδα σκορπίζοντα γλυκεῖα μυρωδιές. Τὴν γύρω σιγαλιὸ διέκοπτε μόνον τὸ κελάδισμα τῶν ἀηδονιῶν καὶ ὁ ἦχος τῶν βημάτων μας.

Σιωπηλοὶ σὰν ναρκωμένοι ἀπὸ τὴν γύρω ὠμορφιὰ ἐφθάναμεν μετὰ μιᾶς ὥρας δρόμον εἰς Ἅγιον Νικόλαον, ἐξωκκλησάκι πλησίον τοῦ χωρίου Βήτου.

Ἐξημέρωνε καὶ ἤρχιζεν ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησι. Λίγο πέρα ἀπὸ τὸ ἐξωκκλησι, μέσα εἰς τὸν μικρὸν κάμπον καὶ εἰς τὰς πλαγιάς τῶν γύρω λόφων ἐβλέπαμε τὰς χωρικὰς ἐργαζομένας μετὴν ὑπομονῆς ἐκείνης καὶ τὴν καρτερίαν μετὴν ὁποῖαν ὁ χωρικός ἀναμένει ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν ποτίζει ὁ ἰδρώς του, νὰ βλαστήσῃ ὅλη του ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐτυχία.

Μετὰ μιᾶς ἀκόμῃ ὥρας δρόμον ἐφθάσαμεν εἰς Βήτσαν, χωρίον ἐκτισμένον ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τῆς Τύμφης, γυμνὸν δένδρων, ἀνδρον, πετρῶδες καὶ ἀνωφερὲς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετὰ σπιτία του κατάλευκα ἄλλα μεγάλα προδίδοντα τὴν εὐπορίαν τοῦ οἰκοδεσπότου των, ἄλλα ἐρειπωμένα ἐμποιοῦντα ἀλγεινὸν συναίσθημα καὶ προκαλοῦντα θλιβερὰς σκέψεις.

Βαδίζοντες ἢ μᾶλλον ἀναρριχώμενοι διὰ τῶν πετρωδῶν δρόμων τῆς ἀνήλθουσαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου καὶ διὰ στενωποῦ περιειλουμένης ὑπὸ πυκνῶν θάμνων ἐφθάσαμεν εἰς Μονοδένδριον, χωρίον μὴ διαφέρον τῆς Βήτης ἀλλ' ἐπὶ ὁμαλωτέρου ἐδάφους ἐκτισμένον. Μετ' ὀλίγην ἐκεῖ ἀνάπαυσιν ἐπανελάβαμεν τὴν πορείαν μας διὰ τὴν Ἁγίαν Παρασκευήν, (*) ὅπου καὶ ὁ Βήκος.

Μετὰ δέκα λεπτὰ εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς Μονῆς. Ἄφ' ἐνὸς ὁ κόπος ἀφ' ἑτέρου ἴσως τὸ ἱερὸν τοῦ τόπου μᾶς εἶχον κάμει σιωπηλοὺς καὶ εἰσήλθουσαν ὡς εὐλαβεῖς προσκνηταί. Μόλις ὅμως ἐπροχωρήσαμεν ὀλίγα βήματα εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Μοναχτηρίου ἢ σοβαρότης μας διελύθη εἰς τὴν θεῶν εὐστραφοῦς καλογορίας,

ἢ ὁποῖα μᾶς ὑπεδέχθη. Ἀπαθῆς μέσα εἰς τὴν μαύρην μοναχικὴν στολήν τῆς ἡ γυναῖκα αὐτῆ, ἡ ὁποῖα εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἀρνηθῆ τὸν κοσμον καὶ πᾶν ὅ,τι τὴν συνέδεε μετ' αὐτὸν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν λήθην τις οἶδε ποίων σβεσθέντων ὄνειρων τῆς πέραν τῶν ὑψηλῶν τοίχων τῆς μονῆς, εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ μικροῦ κελλίου τῆς, μᾶς ὠδήγησεν εἰς αἰθουσαν ἐπεστρωμένην μετ' ἐγχορίους τάπητας, γύρω τῆς ὁποίας ἦσαν παρατεταγμένα ἄκωφα ξύλινα καθίσματα.

Μετ' ὀλίγον μᾶς προσέφερεν ἡ ἰδία γλυζὸ καὶ καφὲν παρελθούσης δὲ τῆς πρώτης κοπώσεως ἡ σιωπὴ μας διελύθη. Ἄλλ' εὐγλωττότερον παντὸς λόγου μας ὠμίλουσαν τὰ βλέμματα ὄλων μας αἶτια εἶχον ὡς στόχον τὸ καλλίγραμμον σῶμα καὶ τὴν εὐηθὴ μορφὴν τῆς μοναχῆς, ἥτις μᾶς ἔκαμε τὰς τιμὰς τῆς ὑποδοχῆς.

Ἐζητήσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν παλαιὰν μονὴν καὶ κατήλθουσαν εἰς τὴν αὐλήν. Διερχόμενοι διὰ χαμηλῶν θυρῶν ἐφθάσαμεν τὰ εἰς τὸ ἄκρον εὐρισκόμενα κελλία ἐκτισμένα ἐπὶ ἀποκρήμων βράχων, κάτωθεν τῶν ὁποίων βαθὺ χάσμα ἐν ᾧ μέγας λίθος ἀπὸ τὸν ὁποῖον ρεεῖ ὕδωρ.

Διήλθουσαν ἀληθῆ λαβύρινθον ἀπὸ θύρας καὶ διαδρόμους, ὡς νῆμα ἀδιάδειον ἔχοντες τὴν ὀδηγούσαν μας μοναχὴν καὶ ἐξήλθουσαν τῆς μονῆς. Πέραν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο βλέπομεν τὰ «Σπητάλια» βραχόδη καὶ ἀπόκρημνον θεσιν ὅπου κατέφευγον οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τῶν χωρίων φεύγοντες τοὺς ἐπιδρομεῖς Σλαύους καὶ λοιποὺς τοιοῦτους.

Ἀπορρώγες βράχοι περὶ τὰ ἑκατὸν πενήτηντα μέτρα ὑψοῦνται ἄνωθεν τοῦ ὑπὸ τὴν ἀτραπὸν κρηνοῦ. Τεῖχος τριῶν μέτρων ὕψους καὶ δύο πλάτους ἐκτισμένον ἐπὶ τῶν βράχων, μετ' ὀλίγην πύλην, μετ' ὀλίγην φράσσει τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀτραποῦ, ἥτις φέρεται πρὸς τὰ «Σπητάλια».

Ἐπήραμεν τὴν στενωπὸν βαδίζοντες κατ' ἀποστάσεις ἐπὶ σανίδων ἐναερίων, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ὁποίας ἔχουν τοποθετηθῆ εἰς τινὰ μέρη τῆς ἀτραποῦ ὅπως τὴν καταστήσωσι βατὴν. Ἐκεῖ εὕρουσαν δευτέρου τεῖχος ὅμοιον πρὸς τὸ πρῶτον, πέραν δὲ αὐτοῦ πλατὺ μέρος ἄνωθεν τοῦ ὁποίου κρεμασμένοι βράχοι σχηματίζουν εἶδος στήγης.

Πρὸς τὸ τέλος τεῖχος χαμηλὸν τὸ ἀποφράσσει ἀπὸ τὸν κάτωθι γαινοῦσα κρημνὸν. Τὸ θέαμα ἐκεῖ εἶνε μεγαλοπρεπὲς ἐν τῇ ἀγριότητι του.

Μετὰ θαυμασμοῦ καὶ τρόμου δυσκόλως ἀποκρυπτομένον ἐβλέπαμεν τὰς βαθείας χαράδρας, τὰς ὁποίας ὀνόμασαν Βῆκον, τοὺς παννήλους βράχους καὶ τὰς χλοερὰς φάραγγας, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ἐβοσκοῦσαν αἰγαγοῖ.

Ἡ ὥρα παρήγορο καὶ παρ' ὅλην τὴν γοητείαν τὴν ὁποῖαν μᾶς ἐπροξέεινε τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ ἀγριότητι του θέαμα ἐπιστρέψαμεν εἰς τὴν Μονὴν ὅπου κατενχαριστήμενοι ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς μας ἀπεχαιρέτισαμεν τὴν φιλοξενήσασαν ἡμᾶς μοναχὴν

(*) Παλαιὰ Μονὴ κτισθεῖσα πρὸ 800 ἐτῶν.

καὶ ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸν Προφήτην Ἡλίαν, ὀλίγον ἀπέχοντα ἐκεῖθεν, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ καλοῦ χωρικοῦ μπάριμπα—Θανάση.

Ἐξερχόμενοι τῆς Μονῆς συνηγήσαμεν τὸν μπάριμπα—Πολυχρόνην παράσιτον τοῦ Μοναστηρίου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἀληθινὸς πολυχρόνης ὁ γέρον ἐφερεν ἀνέτως ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸ βάρος τῶν ἐτῶν ἐνὸς αἰῶνος, ἀκμαῖος δὲ ζωηρὸς καὶ εὐθυμὸς μᾶς ἐχαιρέτιες.

Ὁ μπάριμπα—Πολυχρόνης εἶνε γνωστὴ προσωπικότης διὰ τὰς χαριτολογίας του καὶ τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματός του.

Ἐσχηματίσαμεν γύρω του κύκλον καὶ ἔχοντες αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ ἐκαθήσαμεν ὑπὸ τὴν σκιάν μεγάλης πλατάνου ἀφ' ὅπου τὸ πανόραμα τοῦ Βήκου εἶνε ἐξαισιῶς ὡραῖον.

Ὁ μπάριμπα—Πολυχρόνης μὲ τὴν εὐθυμίαν καὶ τὰς ἀστείότητάς του ἀπῆντα εἰς τὰς διαφόρους ἱστορικές ἐρωτήσεις μας περὶ τῆς μονῆς ἀλλὰ αἱ ἀφελεῖς ἀπαντήσεις του τὸ πλεῖστον ἀσυνάρτητοι ἦσαν τοιαῦται ὥστε οἱ γέλωτες μας προεκαλοῦντο ἀδίαστοι καὶ ἡ ἠχὴ τῶν πέριξ βράχων ἀντίχει ἀπὸ αὐτούς. Ὁταν ὁμως ἐφθασεν εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς μονῆς ὁ γέρο Πολυχρόνης χωρὶς νὰ σκεφθῆ ὅτε τὸ σεβαστὸν μοναχικὸν ἐνδυμα ποῦ ἔφερε ὅτε τὰ σεβαστότερα χρόνια του δὲν ἔλλειψε νὰ διηγηθῆ μὲ προσποιητὴν τῶρα ἀφέλειαν ὅτι ὁ ἡγούμενος δι' ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὴν Μονὴν συνεσεπέτιτο πάντοτε μετὰ τῆς καλογορίας, ἥτις μᾶς, ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἡγουμενεῖῳ.

Μὲ τὰς ὡραίας ἐντυπώσεις τῆς ἐκδρομῆς μας αἵτινες ὡς κατακλειδα εἶχον τὰς διηγήσεις τοῦ χαριτολόγου γερο—Πολυχρόνη ἐπιστρέψαμεν εἰς τὰ ἴδια ὄνειρευόμενοι πάντοτε μίαν νέαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν παλαιάν μονήν, τὴν ἐκτισμένην ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων, μὲ τὰ ἐρειπωμένα κελλία τῆς καὶ τὴν νέαν καὶ καλλίμορφον μοναχίην.

Μπούλυη—Ζαγόριον

ΗΡΑΚΛΗΣ ΒΕΛΛΗΣ

ΣΤΟ ΦΑΝΑΡΙ ΤΟΥ ΛΥΚΑΒΗΤΟΥ

Τῆ ἀγαπητῇ μοι Ρεβέκκᾳ

Ἄνάμεσα οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ φῶς σου λαμπυρίζει
Κι' ἀπάνω ἀπ' τὴ πόλι κρεμιάσαι φωτεινὸ
Εἰς' ἄστρο ὅπου σκύβεις νὰ ὀῆς τὸν κόσμον κάτω
Ἡ μάτι ποῦ ἠγλώνει νὰ δῆ τὸν οὐρανὸ;

Ἄθῆναι 8/4/1915

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΟΝΟΥ

Η ΑΡΑΠΙΝΑ

(ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ)

Ἦσαν περᾶσι οἱ ἑπτὰ πρωῖνές ὅταν ἐξύπνησα ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ εἰς τὰς ὄχτῳ εἶχα μᾶθημα, ὃ δὲ Χατζῆ-Βασίλης ὁ Χαβάτζας, ὁ πρόεδρος τῆς ἐφορείας μᾶς, εἶχε τὴν κακὴ συνήθειαν νὰ ξυπνᾷ ἀπὸ τὰ ξημερώματα καὶ κατὰ τὰς ὄχτῳ νὰ κἀν τὴ γύρα του στὰ σχολεῖα, καὶ νὰ καταλήγῃ σὲ τὸ παρθεναγωγεῖο, ὅπου ἐπαίρνε τὸν πρωῖνὸ του καφφέ.

Εἶναι ἀλήθεια πῶς ὁ Χατζῆ-Βασίλης (τὸ Χαβάτζας ἦτανε ὁ τίτλος ποῦ τοῦ εἶδαν οἱ συντόπιοι) ἦτανε ἀγαθὸ γεροντάκι, καὶ μὲ ὅλα τὰ πλούτη του καὶ τὴ δραστήρια ἐξυπνάδα ποῦ εἶχε δεῖξῃ σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ, δὲν καταφρονοῦσε τοὺς δασκάλους. Μὰ ὅτι καὶ ἂν μοῦ πῆτε, ἡ συνήθειαν αὐτῆ, νὰ ξυπνᾷε οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ ξημερώματα σὰν τὰ κοκκόρια, εἶναι κακὴ καὶ βάνουσος συνήθειαν.

Τὶ νὰ κάμωμε ὁμοῦ! ὅσο καὶ ἂν ἦμουν ὁ διευθυντῆς τοῦ σχολείου τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς κοινότητος, δὲν ἤμποροῦσα βέβαιαν νὰ ἀλλάξω τὴς συνήθειες τοῦ γέρο-Χαβάτζα. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν ἤθελα—νεόφερτος ὅπως ἦμουν εἰς τὸν τόπον—νὰ περᾶσῃ ὁ Χατζῆ Βασίλης μὲ τὸ βαρὺ κεφάλι του καὶ τὸ λερωμένο φέσι του καὶ νὰ ρωτήσῃ τὸν Παυλῆ τὸ συναδελφὸ μου.

— Ἐν ἤρτεν ὁ μεγάλος Παυλῆ;

Καὶ νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ὁ Παυλῆς μὲ γελαστὴ χαιρεσκακίαν.

— Ὅσκι, Χαβάτζα, δὲν ἦλθεν ἀκόμη.

Καταλαβαίνετε λοιπὸν μὲ πόσῃ νευρικῇ βία ντύθηκα καὶ κατέβαινα τὴς σκάλες μου γιὰ νὰ προφθᾶσω· καὶ καταλαβαίνετε ἀκόμη ἂν εἶχα ὀρεξί νὰ σταθῶ τῆ στιγμῇ ποῦ ἡ Ἀνδριανοῦ ἢ Παφίτσισα, ποῦ ἀνέβαινε τὴν ὥρα ἐκεῖνη γιὰ νὰ μοῦ σαρώσῃ καὶ νὰ κλεφτολογήσῃ ὅτι τῆς ἔρχονταν βολικά, μὲ σταμάτησε γιὰ νὰ μοῦ πῆ.

— Νὰ γαρῶ σας, κόρη, μιὰν Ἀραπίνα σὰς ἐζητοῦσεν εἶναι τὴν ἐπὰ στὸ σπίτιν τῆς κοκκίνα Πηγῆς; θέτεν νὰ τῆνε κράξω;

Τὴν ἄφραχα χωρὶς ἀπάντησι, καὶ περπατώντας βιαστικὰ συλλογίζόμουνα.

— Αὐτὸ δὰ μοῦλειπε, νάχω γιὰ πρωϊνὸ μου συναπάντημα μιὰν Ἀραπίνα.

Καὶ ὁ νοῦς μου πήγαινε στὴ θεῖα Σαβοῦλα τὴν ἀραπίνα ποῦ ἦταν ὑπηρετρία τοῦ Παρθεναγωγείου, μιὰ κατὰμαυρη γρηῃά μὲ κόκκινα μάτια, ποῦ τὴν εἶχε βαπτίσω μεγάλη ὁ Χαδάτζας, κατὰ τὸ τελευταῖο του ταξεῖδι στὴ Λεμησόο καὶ ὡς ἀμοιβὴ γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμό τῆς τὴν εἶχε διορίσω ὑπηρετρία στὸ Παρθεναγωγεῖο.

Καὶ ἔλεγα μέσα μου μὲ ἀγανάκτησι.

— Μωρὲ τί παληότοπος εἶναι τοῦτοε! χάθηκε νὰ μὲ ζητήσω μιὰ φορὰ καὶ μιὰ γυναῖκα τῆς προκοπῆς, σὰν τὴ προξενισσά μας—λέει ὁ λόγος—ἢ σὰν τὴ Λιλὴ ποῦ ἦταν φοιτήτρια στὴ Βηρυττό, ἢ—τὸ καλύτερο ἀπὸ ὅλα—σὰν ἐκείνη τὴν πεντάμορφη γειτονοπούλα μας στὸ σχολεῖο, ποῦ στόλιζε τὸ κεφάλι τῆς μὲ φυσικὰ λουλούδια, καὶ τὴν ἔβλεπα ἀπὸ μακρὰ καὶ καίγονταν ἢ καρδοῦλά μου χωρὶς νὰ ξέρω οὔτε τὸνομά τῆς! ὅλο ἀραπίνες, ὅλο θεῖα—Σαβοῦλε! μπᾶ, νὰ πάρῃ ἢ ὀργῇ τὰ ἀνατολίτικα ἔθιμαα!

Ἐφθασα ὡς τόσο στὸ σχολεῖο μου στὴν ὥρα μου, καὶ ὁ Χατζῆ-Βασίλης, βγαίνοντας ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου περνοῦσε πρωτὰ γιὰ νὰ κάμῃ τὸ σταυρὸ του, μὲ χαιρέτισε ἀπὸ τὸ χαμηλὸ παρὰθυρο, κινώντας τὸ χέρι του.

— Κολλή σας μέρα Χατζῆ-Βασίλη, θέλετε τίποτε;

— Ἴντα νὰ θέλω γιὰ ἐμεῖς! νάχετεν ὑγείαν καὶ νὰ κάνετε τὴ δουλειά σας.

— Τὴν κάνομε, Χατζῆ-Βασίλη.

— Ἀφφεριμ.

* *

Στὸ διάλειμμα τῶν δέκα βγῆκα νὰ καθήσωστον ἴσκιό τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ πάρω ἕνα καφφὲν ποῦ ἔστειλε πάντα ἢ κυρὰ Ἀγαθῆ—ὄνομα καὶ πρᾶμμα—ἢ γρηῃά διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου μας.

Γιατὶ τὰ σχολεῖά μας ἦταν γύρω στὴν Ἐκκλησίαν, σὰν πουλιὰ προστατευμένα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὶς μετρικὲς τῆς κλώσσας φτεροῦγες.

Ἦρθε κοντά μου ὁ Παυλῆς ὁ συνάδελφός μου—ἐντόπιος νέος ποῦ ἔκανε καὶ χρέη διερμηνέως μὲ τὰ ξενόφωνα παιδιὰ, λίγο δὲ καὶ χρέη ἐπιστάτου, γιατί τὸ σχολεῖο μας δὲν ἦταν ἀρκετὰ πλούσιο, ὥστε νὰ ἔχωμε καὶ ἐπιστάτη.

Μὲ καλημέρισε γιὰ δευτέρη φορὰ, καὶ μοῦ εἶπε.

— Ἀλήθεια, κύριε διευθυντὰ, λησιμόνησα νὰ σὰς πῶ ὅτι σὰς ζητοῦσε τὸ πρωὶ μιὰ Ἀραπίνα ἤθελε νὰ ἐγγράψῃ στὸ σχολεῖο μας τὸ ἀδελφὸ τῆς εἶναι ἀπὸ πολὺ καλὴ οἰκογένεια καὶ πλουσία

καὶ ἤθελε νὰ τὸν προσέχωμε κάπως διαφορετικὰ γιὰ νὰ μάθῃ τὰ Ἑλληνικά.

— Καλὰ, βρὲ ἀδελφὲ Παυλῆ, ἄς τὸν γράψῃ καὶ θὰ τὸν προσέχωμε.

— Ναί γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ τὴν ἔστειλα νὰ σὰς περιμένῃ στὸ σπίτι τῆς κοκκίνα Πηγῆς νὰ τὴν ἐνθαρρύνετε εἰς ξεῦρετε ἐπιθυμία καὶ τοῦ Χαδάτζα νὰ μπορέσωμε νὰ ἐλκύσωμε τοὺς ἀράπιδες στὸ σχολεῖο μας, νὰ μὴ τοὺς παίρνῃ ἢ προπαγάνδα.

— Καλὰ, καλὰ θὰ τοὺς ἐλκύσωμε εἶπα χωρὶς κἄν νὰ κυττάζω τὸν ἀνιάρὸ Παυλῆ, γὰρ τὰ μάτια μου εἶχαν πέσω σὲ κἄτι περισσότερο ἐνδιαφέρον.

Στὸ ἀντικρυνὸ ψηλὸ σπίτι, μὲ τὸ μεγάλο κῆπο, κάτω στὴν αὐλόθυρα, ἐστέκονταν καὶ κουβέντιαζε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐφόρους μας, ὁ κύρ Χριστόφορος, ὁ γυιὸς τοῦ Χατζῆ Βασίλη μ' ἐκεῖνο τὸ πλάσμα ποῦ σκόρπιζε τριγύρω του τὴ λάμψη καὶ τὴ χαρὰ, ἐκεῖνο τὸ λουλούδι τῆς Ἀνατολῆς, τὴ γειτονοπούλα μας, ποῦ ἔβλεπα συχνὰ στὸ παρὰθυρο χωρὶς νὰ γνωρίζω οὔτε τὸ ὄνομά τῆς. Σήμερα—ποῦ μ' εἶχαν σταυρώσῃ μὲ τὴν διαβολο-Ἀραπίνα τοὺς μοῦ φαίνονταν θελκτικώτερη ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Ἦταν ἕνα κορίτσι δεκαοχτὼ ἔως εἰκοσι χρόνων, ἀλλὰ μὲ ἀνάπτυξι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ἡλικίαν της, ψηλὸ καὶ λιγυρὸ, μὲ πλούσια καστανὰ μαλλιά, στὰ ὅποια ἔδινε κάθε φορὰ καὶ ἀλλοιότικη χτενιστὰ καὶ τὰ στόλιζε πάντα μὲ φυσικὰ λουλούδια ποῦ διναν ἔτσι στὸ κρινόλευκο προσωπάκι τῆς τὴ λάμψη καὶ ὁμορφιά μιᾶς αὐγῆς ἀνατολίτικης. Φοροῦσε πάντα ἐνδύματα μὲ χρώματα χτυπητὰ, ἐλαφρὰ δὲ καὶ ἀνετα, ὥστε τὸ πλαστικὸ τῆς σῶμα λιγύζονταν μέσα σ' αὐτὰ καὶ χαϊθεύονταν σὰν μέσα σὲ ἐρωτικὴ ἀγκαλιά. Καὶ κεινὴ τὴν ὥρα κουβέντιαζε μὲ τὸν κύρ-Χριστόφορο οἰκειότατα καὶ πότε ἐπλησίαζε τὸ κορμί τῆς πότε τὸν ἄγγιζε στὸν ὄμο, πότε ἀπομακρύνονταν λιανιστὰ καὶ γελῶσε τὸ μουσικὸ τῆς γέλιο δείχνοντας τὰ μαργαριταρένια δοντάκια τῆς.

Ἄφησα κατὰ μέρος τὴν ἐπαγγελματικὴ μου ἀξιοπρέπεια καὶ μὲ δση εἰμποροῦσα προσποιητὴ ἀδιαφορία, ἐρώτησα τὸν Παυλῆ ποιά ἦτο αὐτή.

— Αὐτὴ εἶνε' μοῦ ἀποκρίθηκε μὲ πονηρὸ χαμόγελο ὁ Παυλῆς.

— Ποιά αὐτή;

— Αὐτὴ ποῦ ἴσας λέω ποῦ θέλει νὰ γράψῃ τὸν ἀδελφὸ τῆς στὸ σχολεῖο μας.

— Τι λές, βρ' ἀδελφέ; ἐσὺ μοῦ εἶπες Ἀραπίνα.

— Μὰ Ἀραπίνα εἶναι. Ἀραβίς, πῶς νὰ σὰς πῶ!

Φωτίστηκε ἀπαίσια τὸ σκοτισμένο μυαλό μου. Ἀραπίνες ἔλεγαν ὄχι τίς μαῦρες, ὅπως ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκείνες ποῦ μιλοῦσαν ἀραβικά καὶ δὲν εἶχαν ἀδικο' μόνον τὸ δικὸ μου κεφάλι ἤθελε χτύπημα καὶ σῆκωσα πράγματι τὰ δύο μου χέρια νὰ τὸ τιμωρήσω, ὅπως τοῦ ἔπρεπεν' ἂν δὲν τὸ ἔκαμα—ἄς ὄψεται ἢ ἀξιοπρέπεια. Ἀμῶσος ὁμοῦ μὲ ἦλθεν ἄλλη μεγαλοπρεπὴς ἰδέα νὰ σηκώσω ἕνα μεγάλο λιθά-

ρι, ποῦ βρίσκονταν κοντά στά πόδια μου καί νά τό ρίψω στό κεφάλι τοῦ ἐφόρου μας.

Εὐτυχῶς εἶτε ποῦ ἔνοιωσε τό σχέδιό μου μέ τήν τηλασιθῆσι, εἶτε ποῦ χόρτασε ἀπό τή γλυκειά της κουβέντα, ὁ κύρ-Χριστόφορος ἐκείνη τή στιγμή τήν ἀπεχαίρετῆσε μέ χειραφία ἀτελείωτη, ἐπέρασε ἀπ' ἐμπρός μας μέ ὕψος κατακτητοῦ καί μπήκε στό Παρθενάγωγιστό.

— Πήγαινε, κύριε Παυλῆ, εἶπα μέ σοβαρότητα, νά τῆς πῆς ὅτι εἶμαι ἐδῶ καί μπορεῖ νά μοῦ πῆ ὅ,τι θέλει.

Ὁ Παυλῆς ἐπῆγε, στάθηκε κάμποσο κοντά της, μίλησαν, γέλασαν καί ὕστερα γύρισε μόνος του.

— Σᾶς εὐχαριστεῖ πολύ, λέει, ἀλλά ὅ,τι εἶχε νά σᾶς πῆ τό εἶπε στόν κύριο ἔφορο καί αὐτός θά φέρῃ αὐριο τόν ἀδελφό της νά τόν ἐγγράψῃ καί θά σᾶς τὰ πῆ' σᾶς εὐχαριστεῖ πολύ, λέει.

Ὁ νοῦς μου καί πάλι ἔτρεξε στό λιθάρι καί αὐτή τή φορά τό κεφάλι τοῦ Παυλῆ θά πλήρωνε χωρίς ἄλλο, ἂν ἔξαφνα δέν μ' ἔφερνε στά λογικά μου, ἕνα σκαστό γέλοιο ποῦ ἀκούσθηκε πίσω ἀπ' τό δικό μου κεφάλι.

Γύρισα ξαφνιασμένος καί εἶδα τήν Ὀλγα, τήν ἔξυπνη καί πειραχτική δασκάλα, ποῦ καί ἄλλοτε παρουσίασα στοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἡμερολογίου μας. Κρατοῦσε μέ τὰ χέρια της τὰ πλευρά της καί γελοῦσε σπαρταριστά καί περιπαυχτικά μέσα στό μούτρά μου.

Εἶχε ἀκούσει τήν τελευταία μου ὁμιλία μέ τόν Παυλῆ καί εἶχε μαντεύσει τήν τραγικήν μου ἱστορία' καί γελοῦσε ἡ ἀντίχριστη.

Εἰς τό ὀλόμαυρο φόρεμά της εἶχε προσθέσει ἐκείνη τήν ἡμέρα ἕνα ἄσπρο γιανὰ καί ἄσπρα μανικέτια ποῦ τῆς ἐπήγαιναν τόσο εὐμορφα, ὥστε ἂν ἦμουν σέ ἄλλη ψυχική διάθεσι, θά τήν ἐκύτταζα μέ βλέμμα θαυμασμοῦ καί συμπαθείας. Ἐκείνη ὁμως τή στιγμή τό τρομερό βλέμμα ποῦ τῆς ἔρριψα ἔλεγε:

— Τί γελᾷς μουρῆ στρίγλα;

Καί αὐτή ποῦ ἦταν τόσο ἔξυπνη ἐνόησε τό βλέμμα καί ἀπάντησε μέ λόγια εἰρωνικά πικυμένα καί αὐτά μέσα στό γέλοιο της.

— Μή χολοσκᾶς παιδάκι μου, κ' ἐγὼ σοῦ στέλλω τή θειά Σαβύλλα μας. Ἀραπίνα εἶνε καί αὐτή.

— Τόν κακό σου καιρό στρίγλα' τῆς εἶπα, ξεσπώντας τέλος πάντων σ' αὐτή τή χολή μου.

Αὐτή ὁμως ἐξακολουθοῦσε νά γελᾷ—καί θά γελᾷσῃ ἴσως ἄλλη μιά φορά ἂν πέσῃ στό μάτια της τό φωτεινό ἡμερολόγιό μας.

1 Ματοῦ 1915

Α. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ

Ὁ φιλόσοφος Ζήνων εἶπεν εἰς νέον φλύαρον: «Ἡ φύσις μᾶς ἔδωκεν ἕν στόμα καί δύο ὦτα, διά ν' ἀκούωμεν περισσότερα καί νά ὁμιλῶμεν ὀλιγώτερα».

ΑΔΗΘΙΝΗ ΑΓΑΠΗ

Ητο άνοιξις. Ὁ ἥλιος ἔλουε τὴν φύσιν μὲ τὰς χρυσοῦς του ἀκτίνας. Τὰ πουλιά ἐπιστρέφοντα ἀπὸ τὸ χειμερινόν των ταξιδίων ἐπτερυγίζον, περιστρέφοντο, ἐκλέγοντα τὴν κατὰλληλον διὰ τὴν νέαν φωλεάν των θέσιν.

Μέσα εἰς τὴν χαρὰν τῆς ἀναγεννωμένης φύσεως μόνος ὁ Νίκος ἔμενε ξένος. Σκυμμένος εἰς τὸ γραφεῖόν του, μὲ τὰ μάτια στηλωμένα εἰς ὀγκώδες βιβλίον ἐφαίνετο ὅλος ἀπερροφημένος ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσίν του. Μετ' ὀλίγον καιρὸν θὰ εἶδε τὰς διδακτορικὰς του ἐξετάσεις. Ἦτο φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς καὶ εἰς ὀλίγον θὰ ἀπέκτα τὸ δίπλωμα καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἱατροῦ, τὸν ὅποιον ἀπὸ μικρὸς ὠνευρεῦθη.

Ἄλλ' ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ του περιεφέροντο εἰς τὰς γραμμάς τοῦ βιβλίου ἡ καρδία του ὄθει τὰς σκέψεις του μακρὰν. Εἰς τὴν ὄρφαν καὶ εὐμορφῆ Νίτσα.

Μίαν ἡμέραν τὴν συνήνητησεν εἰς τὸν δρόμον. Τὰ βλέμματά των διεσταυρώθησαν καὶ αἱ ψυχαὶ των ἀντήλλαξαν μυστικούς λόγους ἀγάπης.

Ἡ Νίτσα ἦτο τώρα 19 ἐτῶν. Οἱ γονεῖς τῆς ἀπέθανον δταν ἦτο πολὺ μικρὰ ἀκόμη. Ὁ πατήρ τῆς, ἔμπορος δὲν τῆς ἀφήκε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ τίμιον ὄνομά του. Εἰς ἡλικίαν 13 ἐτῶν ἡ Νίτσα εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐργασθῆ ὅπως ζήσῃ. Φρόνιμος, σεμνή, ἐπιμελής, καὶ εὐειδῆς ὄλοι τὴν συνεπάθουν καὶ τὴν ὑπεστήριζον.

Ἄφ' ὅτου συνήνητησεν τὸν Νίκον, ἀφ' ὅτου ἐξεμυστηρευθῆσαν τὸν ἀμοibaίον ἐρωτὰ τον ἐν τῇ ψυχῇ τῆς νεάνιδος ἤρχισεν νὰ θάλλῃ τὸ ἄνθος τῆς ἐλπίδος. Κάθε βράδου συνηνητῶντο δταν εὐρίσκοντο πλησίον ἀλλήλων ἐμπιστευόμενοι ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον τὰ ὄνειρα, τὰ σχεδιά των ἦσαν εὐτυχεῖς.

* *

Ὅτω διεέρρον αἱ ἡμέραι καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐτυχία των ἔμε-

γάλωνε μὲ αὐτὰς. Ὁ Νίκος τῆς ὑπέσχετο διὰ μόλις ἐλάμβανε τὸ δίπλωμά του θὰ ἐτελείτο ὁ γάμος των.

Ἡμέραν τινα ἐνῶ ὁ Νίκος εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐμελέτα ὅπως πάντοτε ὁ διανομὴς τοῦ ἔφερε ἐπιστολήν. Τὴν ἤρπασε μὲ χαρὰν ἀναγνωρίσας εἰς τὸν φάκλλον τὸ γράψιμον τῆς μητρὸς του. Καὶ ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο μόνον διὰ θὰ ἐδιάβαζε τὰ παρηγορητικὰ, ὅπως πάντοτε. Λόγια τῆς ἄλλ' εἶπε ὅτι τοῦ ἔφερε χρήματα, τῶν ὅποιων τόσον, μάλιστα, εἶχεν ἔλλειψιν καὶ ἀνάγκην.

Τὸ γράμμα ὅμως κάθε ἄλλο παρὰ εὐχάριστα τοῦ ἀνήγγειλε. Ἡ μητέρα του τοῦ ἔγραφεν διὰ τὸν πατῆρ του προσεβλήθη ὑπὸ ἡμιπληγίας, ὅτι ἡ οἰκονομική των θέσις δὲν ἦτο εὐχάριστος καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην νὰ διακόψῃ τὰς σπουδὰς του εἰς ὅτου κανονίσουν τὰς ὑποθέσεις των.

Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς σπουδὰς του! Εἰς μόνην τὴν σκέψιν αὐτὴν ὁ νοῦς του ἐσκοτίσθη καὶ ἔλαβε τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν του.

Ὅταν ἡ πρώτη στιγμή τοῦ φεβρουῦ κλονισμοῦ παρῆλθεν ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ συμβουλὴν καὶ παραμυθίαν ἀπὸ ἐκείνην, ἣτις ἐπλήρου δι' αὐτὸν τὸ σῦμπαν καὶ δι' ἡν καὶ μόνην ἐζη. Ἠγέρθη καὶ ὡσεὶ κλονούμενος ὑπὸ μέθης μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Νίτσας.

Ἡ πτωχὴ κόρη εἰς τὴν θέαν του κατελήφθη ὑπὸ τρόμου. Ἡ νόσησεν διὰ μέγα κακὸν τοῦ συνέθη ἄλλ' ἠγγόει ὅποιον.

Ἦκουσε μὲ προφανῆ συγκίνησιν καὶ χωρὶς νὰ τὸν διακόψῃ τὴν ἀφορμὴν τῆς λύπης του καὶ δταν αὐτὸς ἐτελείωσε ἔλαβε τὴν χεῖρά του μεταξὺ τῶν χειρῶν τῆς καὶ μὲ τρέμουσαν ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς ἀγάπης φωνὴν τοῦ εἶπε. Νίκο, θὰ σοῦ ζητήσω μίαν χάριν. Ἐχω μερικὰς οἰκονομίας καὶ ἔχω πολλὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐργασθῶ διπλασίως καὶ νὰ ἐπαρκέσω δι' ἀμφοτέρους μας. Δέξου αὐτὰς καὶ μὲ τὴν οἰκονομίαν καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν μου θὰ συντηρηθῶμεν μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεών σου.

Ὁ Νίκος ὠχρὸς τὴν ἤκουσε σχεδὸν θαυμάζων, τὴν εὐχαρίστησεν φέρων τὰς χεῖράς τῆς εἰς τὰ χεῖλη του ἄλλ' ὑπερήφανος ἠρνήθη ἐπιμόνωσ τὴν προσφορὰν τῆς παρ' ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς.

Αἰφνης φαινή τις σκέψιν τοῦ ἐπῆλθε καὶ τὴν ἀνεκείνωσεν ἀμέσως εἰς τὴν Νίτσαν.

Εἶχε γράψαν θεῖαν ἄτεκνον καὶ πλουσίαν. Ἐσκέπησεν διὰ νὰ ἐξῆται τὴν εὐθελειάν τῆς δὲν θὰ τοῦ τὴν ἠρνεῖτο διὰ τὸν ὀλίγον αὐτὸν χρόνον, ὅστις τοῦ ἐχρειάζετο ὅπως πάρῃ τὸ δίπλωμά του.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν τὸ σχεδίον του. Ἐργάφεν εἰς τὴν θεῖαν ἐκθέτων τὰ κατ' αὐτὸν καὶ ζητῶν τὴν ὑποστήριξίν τῆς.

Ὀλίγας ἡμέρας κατόπιν ἐνῶ ἡ Νίτσα ἐπιστρέφουσα ἐκ τοῦ ἐργαστασίου ἀνήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Νίκου καὶ τὸν ἀνέμενε νὰ ἔλθῃ ἐκρούσθη ἡ θύρα καὶ ὁ διανομὴς τῆ ἔδωκεν ἐπιστολήν διευθυνομένην πρὸς τὸν Νίκον.

Ἐκ τῆς σφραγίδος τοῦ τόπου τῆς ἀποστολῆς ἠννόησαν ὅτι ἦτο ἢ μὲ τὸσον ἀνυπομονησίαν ἀναμενομένη ἐπιστολή τῆς θείας.

Πρὸς στιγμήν ἠθέλησε νὰ τὴν ἀνοίξῃ, δευτέρα ὁμως σκέψις τὴν συνεκράτησε. Δὲν εἶνε ὀρθόν νὰ ἀνοίξῃ ἐπιστολὴν ξένην ἔσω καὶ ἂν ἦτο τοῦ Νίκου τῆς, ὡς τὸν ἀπεκάλεε.

Ἡ ἐπιθυμία ὁμως νὰ μάθῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπανήλθε σφοδρότερα καὶ εἰς μίαν στιγμήν νευρικῆς κινήσεως ἔοχισε τὸν φάκελλον. Εἰς τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἐπιστολῆς ἡ Νίτσα ἔμεινεν ὡς ἀπολιθωμένη. Ἡ θεία ἠρνεῖτο οὐδὲν ὅποτε δόξῃαι εἰς τὸν Νίκον, δικαιολογοῦσα τὴν ἄρνησιν τῆς μὲ μυρίας προφάσεις.

Ἡ Νίτσα ἦτο ἀποφασιστικὴ καὶ ἡ ἀγάπη τῆς εἰς τὸν Νίκον τῆς ἔδιδε ἐνεργητικότητα καὶ δύναμιν νὰ σκέπτεται καὶ νὰ λαμβάνῃ ταχέως γενναίας ἀποφάσεις.

Κατήρτισε τὸ σχέδιόν τῆν. Ἐκρυψε τὴν ἐπιστολὴν καὶ προσποιήθη ὄσῃν ἠδύνατο φαιδρότητα εἰς τὸν Νίκον, ὅστις ἤλθεν εἰς ὀλίγον.

Τὴν ἐπαύριον μιμουμένη ὅσο τὸ δυνατόν τὸν γραφικὸν χαρακτήρα τῆς θείας τοῦ Νίκου τοῦ ἔγραψεν ἐπιστολὴν δῆθεν ἐκ μέρους τῆς λέγουσα εἰς αὐτὸν ὅτι εὐχαρίστως θὰ τοῦ στέλλῃ κάθε ἑβδομάδα ποσὸν τι διὰ φίλου τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ διαμένοντος πόλει ὅτι ὁμως δὲν ἔπρεπε νὰ τῇ γράψῃ οὐδόλως περὶ τούτου καὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μὴ ἐπιστολή του τις περιέπιπεν εἰς τὰς χεῖρας ἐτέρου ἀνεψιοῦ τῆς, ὅστις ἐξ Ἰσού ἐξήτησε παρ' αὐτῆς χρήματα, τὰ ὅποια ὁμως τοῦ ἠρνήθη, διότι πολλάκις τοῦ εἶχε δώσει ἄλλ' ἦτο ὠργισμένη μὲ αὐτόν, διὰ τὴν κακίαν τῶν χρημάτων τὰ ὅποια ἐλάμβανε χρῆσιν. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν περιέκλεισε καὶ τὴν πρώτην ἔσῃν.

Πλήρης χαρᾶς ὁ Νίκος ἔσπευσε νὰ φέρῃ τὰ εὐχάριστα νέα εἰς τὴν Νίτσαν, τῆς ὁποίας ἡ χαρὰ ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα καὶ διάφορος τῆς ἰδικῆς του, διότι ἐσκέπτετο ὅτι διὰ τῶν κόπων καὶ θυσιῶν τῆς συνετέλεε εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀγαπημένου τῆς

* *

Ἐπ' ὀλίγον καιρὸν τὰ πράγματα ἐπήγαιναν περίφημα. Ἡ Νίτσα εἰργάζετο καὶ μόλις τρεφομένη αὐτῇ ἐξοικονομεία τὸ ἑβδομαδιαῖον ποσὸν διὰ τὸν Νίκον, τὸ ὅποιον τακτικὰ ἐλάμβανε αὐτός.

Ἐπληθαίνας ὁ καιρὸς τῶν ἐξετάσεων τοῦ Νίκου. Πρωτὰν τινὰ ἡ Νίτσα μεταβάσα εἰς τὸ ἐργαστάσιον ὅπου τῇ ἔδιδετο ἐργασία εἶρε τὰς θύρας κλειστάς καὶ μὲ ἀληθῆ συντριβὴν καρδίας ἐπληροφόρηθη ὅτι δι' ἔλλειψιν παραγγελιῶν τὸ ἐργαστάσιον θὰ ἐσταμάτα ἐπὶ τινι χρόνῳ τὰς ἐργασίας του.

Ἡ θυσιαὶς κόρη εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην εἰδησιν κατελήφθη ὑπὸ ἀπελπισίας. Τί θὰ ἐγένετο αὐτῇ καὶ τί θὰ ἐγένετο πρὸ πάντων ὁ Νίκος τῆς;

Ἡ Νίτσα ὁμως ὅπως εἶδομεν ἦτο γενναία εἰς τὰς κρίσεις στιγμάς. Ὁ ἔρωσ τῆς ἔδιδε θάρρος καὶ ἐμπνεύσεις. Καὶ εἰς τὴν περι-

στασιον αὐτῆν ἀντὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἀπελπισίαν ἐξηγγέρθη ἡ ἐνεργητικότης τῆς.

Ἐλαβε τὴν πρώτην ἐφημερίδα ἧτις εὐρέθη ἐμπρὸς τῆς καὶ ἠρεύνθησε τὴν στήλην τῶν πληροφοριῶν. Ἐκεῖ δὲν ἐβράδυσε νὰ ἴδῃ ὅτι ζητεῖται νέα ὅπως ὑπηρετήσῃ εἰς ζυθοπωλείον. Δὲν ἐχρειάσθη νὰ σκεφθῇ πολὺ διὰ νὰ ἀποφασίσῃ. Μεθ' ὄλην τὴν ἀποτροπίαν ποῦ ἠσθάνετο πρὸς μίαν τοιαύτην ἐργασίαν, προκειμένου διὰ τὸν Νίκον τῆς ἠδύνατο τὰ πάντα νὰ μετέλθῃ. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν μετέθη εἰς τὸ ἐν λόγῳ ζυθοπωλείον καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐσπέρας εὐρίσκειτο εἰς τὴν νέαν τῆς θέσιν.

Ἡ θυσία ἦτο μεγάλη διὰ τὴν ἀτυχὴ κόρην ὑποχρεουμένην νὰ ἀκούῃ τὰς ἀηδεῖς φιλοφρονήσεις διεφθαρμένων νέων, ἀπαντῶσα διὰ περιφρονητικοῦ βλέμματος καὶ εὐγλώττου σιγῆς. Τὰ πάντα ὁμως ὑπέμεινε μετὰ καρτερίας διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Νίκου δι' ὃν ἐφύλαττε ὄλην τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἐκπλήττουσαν πάντας τιμωσιότητα τῆς.

Τὰ χρήματα τὰ ὅποια μὲ τόσους κόπους καὶ θυσίας ἐκέρδιζε τακτικὰ διεβιδάζοντο εἰς τὸν Νίκον ἐκ μέρους δῆθεν τῆς θείας καὶ οὕτω ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεών του.

Ὁ Νίκος μόλις ἐξῆλθε τοῦ Πανεπιστημίου ὅπου ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν καθηγητῶν καὶ φίλων του διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν του ἔσπευσε εἰς τὴν ἀγαπημένην του νὰ τῆς ἀναγγεῖλῃ τὸ γεγονός καὶ νὰ δεχθῇ τὰ συγχαρητήρια ἐκεῖνης, ἡ ἀγάπη τῆς ὅποιας θὰ τὸν ἀντήμειβεν ἐφ' ὅρου ζωῆς δι' αὐτοῦς τοὺς κόπους του. Συγχρόνως ὁ Νίκος τῇ ἐγνώριζεν ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκεῖνην δὲν θὰ τὸν ἐβλεπεν, διότι θὰ διεσκέδαζε μετὰ τῶν φίλων του.

Ὁ Νίκος μετέθη εἰς συνάντησιν τῶν φίλων του, ἐκεῖνη εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς.

Οἱ νέοι ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου ὅπου ὁ Νίκος τοῖς προσέφερε τὸ δεῖπνόν μετέβησαν εἰς τὸ ζυθοπωλείον ὅπου ἡ Νίτσα εἰργάζετο.

Ζαλιζόμενοι ἐκ τοῦ πότου εδρέθησαν ὅλοι ἐνώπιον μεγάλης τραπέζης ὅπου ἡ Νίτσα πρόθυμος προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας τῆς εἰς ὅλους. Αἰφνης μεταξὺ τῶν νέων διέκρινε τὸν Νίκον. Εἰς τὴν θέαν του ὠχράσεν, ἐκλονίσθη καὶ ἔσπευσε λιπόθυμος. Ἐκεῖνος τὴν εἶδε κατελήφθη ὑπὸ ἀγανακτικῆς καὶ ὀργῆς, ἐπίστευσε ὅτι ἡ Νίτσα τὸν ἠπάτα, ὅτι ἦτο κοινὸν γύναιον, αὐτῇ τὴν ὁποίαν ἔως τὴν στιγμήν ἐκεῖνην ἐθεώρει ὡς τὴν ἀγνοῦσαν καὶ τιμιωτέραν κόρην. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐσκοτίσθησαν καὶ ὅπως εὐρίσκειτο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πότου ἤρχισεν νὰ προφέρῃ ἀσυναρτήτους λόγους καὶ νὰ χειρονομῇ

Οἱ φίλοι τοῦ ἐκπληκτοῦ καὶ μὴ γνωρίζοντες τί συμβαίνει τὸν μετέφεραν εἰς τὸ δωμάτιόν του ἐνῶ συγχρόνως ἡ λιπόθυμος Νίτσα μετεφέρετο εἰς τὸ ἰδικόν τῆς δι' ἀμάξης.

Τὴν ἐπαύριον ὅταν ὁ Νίκος συνήλθεν ἠδύναται νὰ πιστεῖσῃ ὅτι εἶδεν. Ἡ ὀργὴ ὁμως καὶ ἡ ἀγανάκτησις του κατὰ τῆς Νίτσας, τὴν ὅποیان ἐθεώρει ὡς προδίδουσαν τὸν ἔρωτά του ἦτο μεγίστη.

Ἡ Νίτσα μόλις συνελθοῦσα τὴν πρωΐαν ἀλλ' ἀδύνατος καὶ κλι-
νῆρης ἔγραψεν εἰς τὸν Νίκο μὲ τρέμουσαν χεῖρα νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν
ἐπισκεφθῇ ὡς ἰατρός, καθόσον ἐστερεῖτο τῶν μέσων νὰ καλέσῃ τοι-
οῦτον, εὗρισκετο δὲ εἰς θεινὴν θέσιν. Τοῦ ἐνεθύμιζε τὴν ἀφοσιώσιν
τῆς καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῆς, τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε ἐπρό-
θωκεν.

Ὁ Νίκος ὅταν ἔλαβε τὸ γράμμα εὗρισκετο ἀκόμη ἐν ἐξάψει. Ἡ-
θέλησε νὰ τὸ σχίσῃ, νὰ μὴ τὸ ἀναγνώσῃ καθόλου. Τέλος ἐνδίδων
εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ κομίσαντος αὐτὸ τὸ ἤνοιξε καὶ ἀνέγνωσε.
Τὸ μῖσος δὲν εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἀποδιώξει ἐκ τῆς ψυχῆς του τὸν
ἔρωτα ἐκείνης, ἣς τὴν εἰκόνα πρὸ ὀλίγου εἶχε σχίσει. Ὑπεσχέθη
ὅτι θὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν εὗρισκετο πλησίον τῆς κλίνης
τῆς.

Εἰς τὴν θέαν του ἡ ἀτυχῆς κόρη ἐξήτησε νὰ ἐγερεθῇ καὶ τοῦ ἔ-
τεινε τὴν χεῖρα. Ἄλλ' αὐτὸς ἀσπληρὸς ἀπεποιήθη αὐτὴν προσπα-
θῶν νὰ κατασιγᾷ τὰ παλαιόντα ἐν αὐτῇ πάθη ἀγάπης καὶ μίσους

Ἡ νέα τότε τοῦ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ἔρμαριου τῆς
μικρὸν κιβώτιον ὅπερ ἐφύλαττε ἐκεῖ καὶ τὸ περιεχόμενον του νὰ
κρατήσῃ ὡς τελευταίαν τῆς ἀνάμνησιν. Εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ κι-
βωτίου ὁ Νίκος μένει ὡς κεραυνόπληκτος. Δὲν περιεῖχεν αὐτὸ ἢ
ἀποδείξει ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν μὲ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ ποσὰ
τὰ ὅποια αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς προερχόμενα ἀπὸ τὴν θέαν του.

Ἡννόησε τότε ὅλην τὴν ἱστορίαν. Τὰ γόνατά του ἐλύγισαν πρὸ
τῆς κλίνης τῆς ὡς πρὸ ἱερᾶς εἰκόνας καὶ ἐνδακρυσ ζητεῖ συγγώ-
μην παρὰ τῆς κόρης διὰ τὰς ἀδίκους ὑποψίας του, διὰ τὴν σκλη-
ρότητά του. Τῇ ὑπόσχεται ἀγάπην θερμότεραν, αἰωνίαν, τῇ ψιθυ-
ρίζει λόγους γλυκεῖς ἔρωτος καὶ τῇ λέγει ὅτι τὴν ἐπαύριον ἀμέ-
σως θὰ ἀνεχώρησον διὰ τὴν πατρίδα του, θὰ τὴν φέρῃ εἰς τὴν
οἰκίαν του καὶ μόλις ἀναλάβῃ ἐντελῶς θὰ τελεσθοῦν οἱ γάμοι των.

Ἄλλὰ εἰς τὴν Νίτσαν δὲν ὑπελείποντο πλέον ἢ στιγμαὶ ζωῆς.
Ψελλίζει λέξεις ἀσυναρτήτους ἐξ ὧν μόνον τὸ ὄνομα του διακρίνει
καὶ ἡ μαρτυρικὴ ὥρα αἰ ψυχῆ τῆς ἐκφεύγει μὲ αὐτὰς τῶν χειλέων
τῆς.

Γονατισμένος τώρα ἐμπρὸς εἰς τὸ κρεβάτι τῆς Νίτσας ὁ Νίκος
φιλεῖ κλαίων τὰς ψυχρὰς χεῖρας τῆς καὶ ἐναγκαλιζέται τὸ νε-
κρὸν ἴθαλα μὲ τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην.

ΜΕΡΟΠΗ ΤΣΙΑΜΩΥ

Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων, ἰδὼν στρα-
τώτην, ὅστις ἐτρόχιζε τὸ ξιφὸς του, ὅταν εἶχεν ἀρχίσει ἡ μάχη,
ὄν ἀπεδιώξεν ἀπὸ τὸν στρατόν, ὡς κακὸν στρατιώτην εἰπὼν
Τώρα δὲν εἶνε καιρὸς ἐτοιμασίας ἀλλ' ἐνεργείας».

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΝ ΕΥΤΥΧΗΜΑ

Ἄ! Πολυχρόνη μου, πῆγαι-
νε νὰ μοῦ κόψῃς ἐκεῖνο τὸ
τριφύλλι μὲ τὰ 4 φύλλα. Αὐ-
τό, λέγουν, φέρει εὐτυχίαν.

— Γρήγορα, Πολυχρόνη, τὸ
σκυλί τοῦ κτήματος τρέχει
κατ' ἐπάνω σου καὶ θὰ σέ
δαγκάσῃ.

— Νά, ὁρίστε τὸ τριφύλλι
σου ποῦ φέρει εὐτυχία!

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΑΡΙΟΥ

Η ΚΥΡΑ ΑΝΕΞΩ

Είναι πολύ, πολύ περίεργο, πρωτοφανές μάλιστα, έλεγε ταχτικά μέσα της σάν κάθουνταν μόνη της, χωρίς νά ένοχληται μήτε από τόν κύριό της, μήτε από καμμιά πελάτιδά της, γιά νά τής φουρνίση τά ψωμιά της στό φούρνο τό μοναδικό του χωριού τής Καστανιάς.

Γιατί ό άνδρας της νά στραβοκυντιάξη, όπως λέμε, τις ώμμορφούτσιες και παχουλές γυναικούλες, που έπισκεπτονται τό φουρνάδικό τους σχεδόν κάθε ώρα.

Μήπως κ' εγώ δέν είμαι εύμορφη, ή κακορρίζικη; Ήμπορω νά πώ με βεβαιότητα πώς είμαι πολυ περτό εύμορφη άπ' τήν κυρά 'Ασημίνα του Μαστρογιάννη, που προύχοντος του χωριού μας, που λένε κάθε λίγο τά κακά στόματα, πώς βραδυοξημερώνονται ταχτικά από κάτω άπ' τά παράθυρα του σπιτιού της και ξεφαντώνει ίσια με τά ξεμερώματα.

Δέν είμπορω νά πιστέψω αυτό γιά τό Μανώλη μου. Ό κόσμος είναι κακός. Πάντα έχει με του άλλου τώνομα νά κάμη και λείει εις βάρος του τά έξ άμάξης, ώστε κι' αυτά έξάπαντος θάναι ψέμματα.

'Αλλ' έλα δά, που ίσως νάναι κι' αλήθεια τά λόγια του κόσμου, γιατί άργεί νάρθη νά κοιμηθί τή νύχτα ταχτικά και μάλιστα καμμιά φορά δέν έρχεται και καθόλου, αυτά λοιπόν είναι σημεία πώς κάτι τρέχει στό μέσον, πώς έχει λάκκο ή φάβα.

'Εννοια σου μασκαράνθρωπε και με μένα που τ'άμπλεξες θά σέ φτειάσω. Είδες εκεί ό γεροξεκοντιάρης νά μουρναρεύη τά γραμάματα που μ'άς εδιάβασε ό παππ'άς σάν μ'άς έστεφάνωσε; Δέν λέγει πώς πρέπει νά μη κυντιάξη τις ξένες, αλλά νάναι άφροσωμένος στη γυναικά του;

Μά έπί τέλους δέν θά σωφρονιστή αυτή ή παλιασημίνα; Έγω ξέρω πώς θά σέ βάλω στη θέσι σου, μωρή παληογυναίκα...

Αύριο θά σκαρώσω ένα γραμματάκι στον άνδρα της νά του γράφω τά καθ' έναστα. Θά πάω νάβρω τή Γιασιμώ που λένε πώς κάνει ώραία γράμματα... Δέν είμπορω πειά νά ύποφέρω.

Είναι μαρτύριο άνυπόφορο. Ύπνο δέν είμπορω νά δω, φαγι δέν πηγαίνει μέσα μου.

Αυτά έλεγε μόνη της και συγχρόνως παρατηρούσε τά μούτρα της στον καθρέπτη και προσπαθούσε με την άκρα της ποδιάς της, άφ' ου την έσάλιασε με τό στόμα της, νά βγάλη μιá φοβερή μουτζαλιά, που πήρε άπ' τον φούρνο άμα τον επάνιζε.— Κυτάξε τι λυγερή πουμαι; τι ώραία μάτια και τι ώραίο πρόσωπο, σάν φεγγάρι έχω, ή κακορρίζικη και ό Μανώλης μου νά μη μ' αγαπάη, όπως τον αγαπώ.

Και γιά νά δη καλύτερα τό τορνευτό κορμάκι της, σκαρφώθηκε πάνω στη καρέκλα. Στριφογύρισε τά βλέμματό της σ' όλο της τό σώμα, έρριψε μιá ματιά πίσω στη λυγνή σάν μιá βαρέλλα, μέση της και προσήλωσε τό βλέμμα της στό πρόσωπο. Παρατήρησε τά μάτια της, τ'άνοιξε καλύτερα, τά γκούλωσε, έστρεψε άπ' τή μιá, έστρεψε άπ' τήν άλλη άκρη του ματιού της και τώρα κάρφωσε τά μάτια στα μαλλιά της. Πλησίασε τό χέρι της στό κεφάλι της, διώρθωσε μερικές τρίχες που είχαν πέσει μέσα τά μάτια της κ' έσφιξε δυνατώτερα τό φακίολι που είχε δεμένα μέσα τά μαλλιά της, γιά νά μη τής πέφτουν κάτω και γιά νά μη φαίνονται πώς είναι ψαρά.

Ύστερα ξεράγλυψε τά χείλια της, τά δάγκωσε γιά νά κοκκινίσουν, όπως συνήθως κάνουν ή γυναίκες, έδωσε ένα σάλτο, κατέβηκε άπ' τή καρέκλα γεμάτη χαρά, γέλοια κρυφά, γιατί της φάνηκε πώς ήταν μέσ' τό καθρέπτη σάν άγγελος και πολυ περτό εύμορφη άπ' τήν παληόσημίνα που ξετρελλάθηκε ό Μανώλης της και πετάχτηκε στη πόρτα, που χτύπησε.

Μά έπί τέλους δέν θά μ' αφήσουν νά ήσυχάσω με τά ψωμιά τους; Άκόμα δέν είναι νά καθήσω λιγάκι και νάσου ξεπροβάλλουν άπ' τή πόρτα μου, οι μορφομούρες και φωνάζουν Κυρά 'Ανέξω, Κυρά 'Ανέξω. Κόπιασε νά...

Μόλις άνοιξε ή πόρτα νά και προβάλλει άπειλητική ή 'Ασημίνα, με μάτια άγρια και με ύφος άγριοπό. Πήγε νά έξηγηθούνε με τήν Κυρά 'Ανέξω, γιατί έμαθε αυτές τις κουβέντες πώλεγε.

— Νά φύγης βρωμογυναίκα από δω, έχεις και μούτρα και με βλέπεις κι' όλα; Αϊ;

Σέ λιγάκι ήταν άνόστατη όλη ή γειτονιά, τό χωριό τ'άμαθε, τό ζήτημα της ήμέρας ήταν ή κυρά 'Ανέξω και τό καρδί της χτυπούσε μη τυχόν και τά μάθη ό Μανώλης της. Εύτυχώς δέν τ'άμαθε, άλλ' ούτε κ' ή 'Ασημίνα καταδέχτηκε νά του τά πη γιά νά μη γείνουν χειρότερα.

**

Όμορφη, όπως εφαντάζετο ή κυρά 'Ανέξω ήταν κοντούλα με πόδια λιγάκι στραβά, μελαχροινή σάν άραπίνα και με ξεκουρλωμένα στοργγυλά και γαλανά μάτια, ώπλισμένα με γυαλιά

δεμένα με σπάγγο από τὸ κεφάλι της, ποῦ φοβούσυνα νὰ τ'ἀντικρύξῃς τὴ νύχτα, γιατί γιολοκοπούσανε σὰν τοῦ γάτου τὰ μάτια. Ἡ μυτίτσα της ἴσα σὰν τοῦ παπαγάλου καὶ τὸ στοματάκι της μικρὸ σὰν τὸ στόμα τοῦ φούρνου της. Κοντὰ στ' ἄλλα κούτσαينه κι' ὄλα καὶ δὲν ἄκουε καλά. Σὰν ἐπρόβουλε, πρῶτα φαίνονταν τὰ γυαλιά της κ' ὕστερα μιὰ ρόκκα ποῦ κρατοῦσε πάντα στὰ χέρια της κ' ἔγνεθε τὰ μαλλιά.

Ὁ Μανώλης της ἀπεφάσισε νὰ τὴν πάρῃ, γιατί ἦταν νοικοκυρά, εἶχε τὸν φούρνό της καὶ λίγα κτηματάκια ποῦ θὰ ἐξοικονομοῦσε τὰ ἀναγκαῖα καὶ θὰ περνοῦσε καλά κι' αὐτὸς κοντὰ στὴν Ἀνέζω γιατί αὐτὸς ἦταν φτωχόπαιδο καὶ χωρὶς καμμιά δουλειά, νὰ μὲν ἦταν νεροκράτης τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ δὲν τοῦ φτάνανε νὰ ζήσῃ, ἔκαμε λοιπὸν τὸ Σταυρὸ του καὶ τὴν πῆρε κι' ἄς ἦταν ἄσχημη καὶ γρηά.

Ἐβλεπε τίς ὡμορφες γυναῖκες σὰν νᾶταν' ἀφράτες φραντζόλες, ἀλλὰ δὲν τὸν κῦτταζε καμμιά, γιατί ἦταν πειὰ παντρεμένος. Συχνὰ μόνος του ἔλεγε «ὅποιος θέλει καλά κι' ἀρχονταρίκια, αὐτὸ παθαίνει, φάε τώρα ἀρχοντιές βλάκα Μανώλη».

Πολλὲς φορὲς τοῦ κατέβηκε ν' ἀφίση τὴ Κυρὰ Ἀνέζω καὶ νὰ βρῇ τὴν εὐτυχία του σὲ ἄλλη, ἀλλὰ δὲν τοῦρχονταν καλό. Σὰν ἤθελε ὅμως νὰ τῆς φράξῃ τὸ στόμα ἅμα ἔπεφτε πάνω του σὰν γάττα, ὁ κύρ Μανώλης σήκωνε ψηλά ψηλά τὴ βράκα του, ἔτρεχε στὸ ντάμι του, ἐκαβαλίκευε τὸν Κερμεντιό του καὶ τὴν φοβέριζε πῶς θὰ πῆγαινε στὴν Πόλι, δηλ. στὴν Κων)πολι, ἐνῶ κατοικοῦσανε στὴν Καστανιά τῆς Σάμου.

Αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῆς κυρὰ Ἀνέζως ἦσαν τόσες ποῦ δὲν καταλάβαινε πῶς μὲ τὸν Κερμεντιό ἦτο ἀδύνατον νὰ πάῃ στὴν Πόλι. Μὲ δάκρυα λοιπὸν στὰ μάτια καὶ φωνὲς παρακλητικῆς, ἔτρεχε ἀπὸ πίσω του νὰ τὸν γυρίσῃ πίσω καὶ γιὰ νὰ τὸν καταφέρῃ τοῦλεγε «γύρσι πίσου Μανώλ' κι' θὰ σ'κάμου κι' λουκμάδισ».

Ἔτσι μ' αὐτὰ τὰ κοπιλιμένα της τὸν γύριζε πίσω καὶ τᾶφτιανε πάλι κι' ὁ Μανώλης ἔσκαζε στὰ γέλια ἀπὸ κάτω ἀπ' τὰ μουστάκια του, δὲν ξεχνούσε ὅμως νὰ λέῃ ταχτικά καὶ μὲ παράλονο στοὺς ἄλλους πῶς,

«Ἔτσι παθαίνουν κείνοι ποῦ θέλουν καλά κι' ἀρχοντιές».

Σάμος 1915

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΑΛ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Τρία πράγματα δὲν δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ διὰ μέσου τριῶν ἄλλων: πλοῦτη διὰ τῆς ἐπιθυμίας, νεότητα διὰ ψιμμυθίου, ὑγείαν διὰ τῶν ἰατρικῶν.

Ἡ νεότης εἶναι μανία τῆς ὁποίας μόνον φάρμακον εἶνε τὸ γῆρας.

ΕΥΛΑΒΗ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΛΥΒΑΣ

Ὁ ὄνος ἐγκρίτου οἰκογενείας ἐκ Ζακύνθου ἐγεννήθη εἰς Ζάκυνθον καὶ ἀνετράφη εἰς Τατάβλα τῆς Κων)πόλεως. Ἀπόφοιτος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς ἦτο συνάμα βαθύς γνώστης τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐχειροτονήθη Ἱεροδιάκονος. Διατελέσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθυντῆς Σχολῶν καὶ ἱεροψάλτης εἰς διαφόρους κοινότητας τῆς Κων)πόλεως καὶ τῆς Νικομηδείας, ἀπεστάλη τῷ 1890 εἰς Βαλοκεσέρη ὡς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος καὶ διευθυντῆς τῶν Σχολῶν, ἰδίως ὅμως ἵνα διοργανώσῃ τὴν κοινότητα ταύτην καὶ καταρτίσῃ τὰ σχολεῖά της. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄρχεται ἰδίως ἡ μεγάλη του ἐθνικὴ δράσις. Εἰς μίαν τριετίαν διοργάνωσε τελείως τὴν τουρκόφωνον ταύτην κοινότητα καὶ καθήρτισε τὰ Σχολεῖά της, εἰς τὰ ὅποια ἀφείλουν οἱ νῦν ὁμογενεῖς τοῦ ἔσω-τερικοῦ τῆν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης των, τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν μόρφωσίν των. Τῷ 1893 προσεκλήθη εἰς Ἀδραμῆτιον ἵνα

διοργάνωση και της πόλεως ταύτης τὰ σχολεία, τὰ ὁποῖα τότε εὕρισκοντο εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Χειροτονηθεὶς εἰς τὴν πόλιν ταύτην μετὰ δύο ἐτῶν εὐδόκιμος ἐργασίαν ἀπεστάλη εἰς Πέργαμον ὡς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τοῦ τμήματος Περγάμου, ἡ σοβαρότης δὲ τοῦ ἐκεῖ ἔργου του ἦτο μεγάλη.

Ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην ὁ διαπρεπὴς κληρικὸς εἰργάσθη ἐκεῖ ἀνευδότης και μετὰ σπανίας ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ τόπου και τῆς ἐπαρχίας. Δυστυχῶς θανατηφόρος νόσος ἀνέκοψε τὸν δρόμον τῆς εὐεργετικῆς δράσεώς του. Τῷ 1904 ὁ ἀκούρατος ἐργάτης τῆς ἐκκλησίας και τοῦ ἔθνους ἀπέθνησκεν κατόπιν ἐγγειρήσεως εἰς τὸ νοσοκομεῖον Σμύρνης ταφεὶς μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ και τιμῆς εἰς τὸν οἰκογενειακὸν τάφον τοῦ καλλιτέχνου Ἰακώβου Ρήγου.

Ὁ Οἰκονόμος Κολυβάς διεκρίνετο ἐπὶ ῥητορικῇ εὐφραδαίᾳ και εὐρείᾳ μορφώσει. Πνεῦμα εὐστοροφον, δραστήριος, κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτρόπων τῆς Ἐπαρχίας Ἐφέσου. Τόσαι ἦσαν αἱ περικοσμοῦσαι αὐτὸν ἀρεταὶ και τὰ προτερήματα ὥστε ὁ τότε Ἐπίσκοπος Εἰρηνοπόλεως και νῦν Μητροπολίτης Λαρίσης (λόγουγενομένου περὶ Κολυβά εἶπεν: ἂν δὲν ἡμῖν ἀρχιερεὺς θὰ ἤθελον νὰ εἶμαι Κολυβάς. Δόκιμος τοῦ καλάμου χειριστῆς και βαθύς τῆς μουσικῆς γνώστης ἐξέδωκε μουσικὸν βιβλίον τὴν «Τερψιόνην» ἀφῆκε δὲ πλεῖστα χειρόγραφα ἄτινα κατὰ τὸν νεοτουρκικὸν διωγμὸν κατεστράφησαν.

ΟΛΟΙ ΠΙΝΟΥΝ

Ἄλλοι πίνουν γιὰ νὰ ζήσουν
Κι' ἄλλοι πίνουν νὰ πεθάνουν,
Ἄλλοι πίνουνε και κλαῖνε
Κι' ἄλλοι ἀπ' τὰ γέλοια σκάνουν.

Ἄλλοι πίνουν κ' ἀγρυπνοῦνε
Κι' ἄλλοι πίνουν και κοιμοῦνται,
Ἄλλοι πίνουν νὰ ξεχάσουν
Κι' ἄλλοι πίνουν και θυμοῦνται.

Ἄλλοι γιὰ νὰ δυναμώσουν
Πίνουνε παλῆθ' κρασάκι,
Ἄλλοι γιὰ τὴν ὄρεξι τους
Πίνουνε λίγο ρακάκι.

Γιὰ τὸν ἕνα κι' ἄλλο λόγο
Ὁ καθένας κατὶ πίνει
Γιὰτ' ὡς λέν και τάγιοχάρτια
Οἶνος τὴν καρδιά ἡδύνει.

ΤΕΙΟΝ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΚΩΝ

Ὁ θόρυβος ὁ ὁποῖος ἠγέρθη περὶ τῆς εἰκόνας τῆς Εὐαγγελιστρίας, αἱ ἐλπιδες τὰς ὁποίας ἐστήριξεν ἐπὶ τῆς χάριτος Αὐτῆς δλόκληρος ὁ ἑλληνισμὸς διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ λατρευτοῦ τοῦ ἔθνους Βασιλέως Κωνσταντίνου, ἡ πανηγυρικὴ μεταφορὰ τῆς ἐκ Τήνου εἰς Ἀθήνας και ἡ εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα και τὸ δωμάτιον τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς ἐγκατάστασις Αὐτῆς, ὡς και ἡ μεταφορὰ εἰς Ἀθήνας τῶσαν ἄλλων ἁγίων και θαυματουργῶν εἰκόνων, ἔφεραν εἰς τὴν μνήμην μου τὴν ἱστορίαν μιᾶς εἰκόνας και ἐνὸς θαύματος, ἐξ οὗ προήλθεν ἡ κατασκευὴ τῆς. Δὲν εἰσεύρω διατί οἱ Σάμιοι δὲν ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐπιδείξωσι και αὐτοὶ τὸν θεῖον αὐτὸν θησαυρὸν και νὰ ταξιδεύσωσι μέχρις Ἀθηνῶν τὴν εἰκόνα τοῦ θαύματος. Ὅχι βέβαια διότι δὲν διακρινόμεθα ἐπὶ εὐλαβείᾳ ἀλλὰ μάλλον διότι ἀγνοοῦσι τὴν ὑπαρξίν τῆς εἰκόνας αὐτῆς και τὴν ἱστορίαν τῆς οἱ πολλοὶ και ἴδια οἱ νεώτεροι τῶν σημερινῶν ἱερέων μας.

Τὸ περιστατικὸν τῆς ἀσθενείας τοῦ βασιλέως και τὰ ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς γραφέντα περὶ τῶν διαφόρων θαυματουργῶν εἰκόνων μου ἀνέμνησε τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Σάμῳ εὕρισκόμενης και ἐκ θαύματος προσελθούσης εἰκόνας, ἱστορίαν ἀληθινήν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐθεώρησα ἄσκοπον νὰ ἀποθησαυρίσω εἰς τὰς σελίδας τοῦ Μικρασιατικοῦ, σὴν ὡς αὐτὴν ἐκ τῆς λήθης, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ χρόνου θὰ περιέπιπεν.

Ἡ ἐν λόγῳ εἰκὼν εἶνε τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ κατεσκευασμένη ἐκ λευκοῦ μαρμάρου και εἶνε κτήμα τῆς ὑπερευνηκοντουτίδος ἡθῆ Θεκλήτσας Σπυροπούλου. Ἐχει διαστάσεις 55 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ὕψος και 45 πλάτος, γεγλυμμένη ἀρκετὰ ἐπιτηδείως, περίεξ δὲ τῶν γρμμῶν φαίνονται τὰ ἴχνη μολυβδίδος, διατηρούμενα παρ' ὀλγὴν τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν και τοὺς καθαρισμοὺς τῆς εἰκόνας. Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς εἰκόνας εἶνε χαραγμέναι αἱ ἐξῆς λέξεις ἐξ ὧν φαίνεται πῶς, τότε και ὑπὸ τινος ἐγένετο αὕτη.

Θαῦμα τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἀναφανέν τῷ τὴν εἰκόνα ταύτην γλύψαντι Μηχαήλῳ Μαρμαρῷ τῷ πρώτῳν και ἀριστερᾶν ξηρᾶν ἔχοντι χεῖρα Μαρτίου 30, 1837.

Ἡ ἱστορία τῆς εἰκόνας ταύτης, τὴν ὁποίαν ἤκουσα πολλάκις ἀπὸ τὴν μακαρίτισσαν μητέρα μου, ἀπὸ τὴν ἱδιοκτήτριαν αὐτῆς

καί ἀπό πολλά ἄλλα πρόσωπα ζήσαντα ἐν Ν. Ἐφέσῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἐπιζῶντα ἐνταῦθα καὶ ἦτις διήγειρε τὴν παιδικὴν μου φαντασίαν εἶνε τὸσον ἀληθινῆ ὅσον καὶ περιέργος. Ἐνθυμοῦμαι πόσῃ μοῦ ἔκαμιν ἐντύπωσιν ὅταν μικρὸ παιδί συνῴδουν τὴν μητέρα μου κατὰ τὰς πρὸς τὴν κάτοχον τῆς εἰκόνας ἐπισκέψεις τῆς. Εἰς τὴν παιδικὴν ψυχὴν μου ἡ εἰκὼν καὶ ὄλον τὸ περιβάλλον ἐνεπτόλουν τοιαύτην ἐξαιρετικὴν ἀισθησίν. ἦτις καὶ σήμερον ἀκόμῃ δὲν ἐξηλείφθη. Τὸ μικρὸν σπιτάκι, ἄλλοτε τουρκικὸν λουτρόν τῆς πρὸ αὐτοῦ ἀρχοντικῆς οἰκίας, μὲ τὰ ἀπηρχαιωμένα ἐπιπλα, τὰ ὅποια μόνον εἰς μουσεῖον εἰμποροῦν νὰ ἔχουν θέσιν, λόγῳ τῆς ἀρχαιολογικῆς τῶν ἀξίας, πάντοτε καθαρὸν καὶ περιποιημένον, μὲ τὴν αὐλὴν του, ἐν ἣ πλουσίως ἐβλάστανον καὶ ἤνθον διάφορα ἄνθη, τὸ πηγάδι του κάτω ἀπὸ τὴν καμάραν ἐνὸς τοίχου, τὴν μεγάλην χαρουπιὰ, ὅπου τὸ Πάσχα ἔκαμναν κούνια τὰ παιδιὰ τῶν φιλικῶν οἰκογενειῶν καὶ ἐκεῖνο ποῦ προσέιλυκε περισσότερο τὴν προσοχὴν μου καὶ συνήρπαζε τὴν παιδικὴν φαντασίαν μου, τὴν μαρμαρίνην εἰκόνα τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ἣτις προσεξήρχεν ὄλων τῶν ἄλλων ἐν τῇ εἰκονοστασίῳ καὶ πρὸ τῆς ὁποίας ἔκακειν ἀκοίμητος ἀργυρᾶ κανδύλα, μικρὰ, κομψή, λεῖψανον παρελθούσης εὐκλείας, ἦτο τὸ μέρος ὅπου μὲ ἀίσθημα ἀνάμικτον εὐχαριστήσεως καὶ εὐλαβείας συνῴδευα τὴν μητέρα μου.

Ἦκουον ἐκεῖ διαφόρους παλαιὰς ἱστορίας καὶ πρὸ πάντων ἔβλεπον τὸν μαρμαρίνον ἅγιον, τὸν περιβαλλόμενον μὲ τὸσον ἰδιαιτέραν λατρείαν. Ἡ λατρεία μάλιστα αὐτῆ καὶ ὁ σεβασμὸς ἐξεδηλοῦτο περισσότερο κατὰ τὴν 19 Ἰουλίου, παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Τότε ἔβλεπε κανεὶς ὅλας τὰς γειτονίσσας νὰ σπεύδουν μὲ εὐλάβειαν νὰ προσφέρουν πρὸς αὐτὸν τὸν φόρον τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς λατρείας τῶν κομίζουσαι ὄχι βεβαίως σμύρναν καὶ χρυσὸν ἀλλ' ἔλαιον, λίθον καὶ λαμπάδας, τὰς ὁποίας ἤναπτον πρὸ τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου. Καὶ τότε τὸ μικρὸν σπιτάκι ἐγίνετο ἀληθινὸν προσκύνημα καὶ μετετρέπετο εἰς πρόχειρον ναόν.

* *

Καὶ σήμερον τὸ μικρὸν σπιτάκι δὲν ἔχασε τίποτε ἀπὸ τὴν πρότερον του ὄψιν. Εἶνε τὸ ἴδιον καθάριον μὲ τὰ παλαιὰ ἐπιπλα του, τὴν ἀνοσοτόλιστον αὐλὴν του καὶ τὸν μαρμαρίνον ἅγιόν του. Αἱ πρὸς αὐτὸν μόνον ἐκδηλώσεις σεβασμοῦ καὶ λατρείας τῶν περιόκων δὲν εἶνε ὅπως ἄλλοτε ζῶηραϊ.

* *

Τὴν εἰκόνα ταύτην κατεσκευάσε κάποιος γλύπτης ἐξ Ἰκαρίας ὀνόματι Μαστρομιχάλης Μαρμαρᾶς ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του ὑπὲρ τὰς ἀκολούθους περιστάσεις.

Ὁ Μαστρομιχάλης εἶχε νυμφευθῆ μίαν ὑπηρέτριαν τῆς γραίας Σπυροπούλινος μητρὸς τῆς σήμερον κατόχου τῆς εἰκόνας ὀνομαζομένην Ἀληθινήν. Εὗρισκετο εἰς Χίον ὅπου ἐργάζετο εἰς τὴν κατασκευὴν τεμένους τουρκικοῦ. Ἦτο καλὸς τεχνίτης καὶ ρωμαλέος ἀνὴρ. Μῖα τῶν ἡμερῶν ἐπρόκειτο νὰ μετακινήσῃ οὐκ ὀδὸς μάρ-

μαρον καὶ εἰς μάτην προσεπάθουν νὰ τὸ κατορθώσουν πολλοὶ ἐργάται μαζῇ. Ὁ Μαστρομιχάλης θυμωθεὶς διὰ τὴν ἀδεξιότητά των τοὺς παρεμέρισε καὶ τὸ ἀνήγειρε μόνος αὐτός. Κατὰ τὰς προσπάθειας του ὅμως τὸ μάρμαρον μετακινήθην τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα. Ἐκτοτε ἤρχισε νὰ αισθάνεται πόνους, ἡδυνά-

Ἡ εἰκὼν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

τει νὰ ἐργασθῆ. ἡ χεὶρ του κατέστη ἀχρηστος, ἔφθινε καὶ ἤρχισε νὰ σήπεται.

Ὅλοι οἱ ἰατροὶ ἐπιστήμονες καὶ πρακτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξήντηλσαν τὰς θεραπευτικὰς γνώσεις των ἀνευ ἀποτελέσματος.

Περιελθὼν εἰς ἐσχάτην ἕνδειαν μετέβη εἰς τὴν ἀκμάζουσαν τότε Ν. Ἐφεσον, ὅπου καὶ ἄλλοτε ἐζήσῃ καὶ ἦτο γνωστός. Καὶ ἐκεῖ δ-

μως οὐδὲν κατώρθωσε καὶ ἔζη ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν φίλων του καὶ τῆς ἐργασίας τῆς συζύγου του, ἥτις ἦτο ἐπιτηδεῖα εἰς τὴν κατασκευὴν γλυκῶν, καὶ διὰ τὴν τέχνην τῆς αὐτῆν ἐκαλεῖτο εἰς τὰς οἰκίας χριστιανῶν καὶ τούρκων.

Ἡ ἐργασία ὁμοῦ τῆς συζύγου δὲν ἦτο ἀρκετὰ ἐπικερδής. Ἡ πτωχία καὶ ἡ ἀσθένεια καταβαρύνον τὸν ἄλλοτε εὐποροῦντα καὶ γενναῖοδωρον καλὸν μάστορην. Στερούμενος πλέον καὶ ἐπιδέσμων, εἶχε περιτυλιχθῆ τὸν πάσχοντα βραχίονα μὲ δέρμα αἰγῶς κατὰ συμβουλήν ἐμπειρικοῦ ἱατροῦ. Ἡ κατάστασις του ἦτο ἐλκεϊνὴ, τὰ ὅσα μὲν μόλις συνεκρατοῦντο, ἐξέπεμπε δὲ τρομερὰν δυσσομίαν. Εἶχεν ὁ ἄνθρωπος ἀπελπισθῆ τελείως καὶ μαῖραι ἰδέαι περὶ αὐτοκτονίας τὸν ἐβασάνιζον.

* *

Πρωτὰν τινὰ τῆς ἀνοίξεως ὁ Μαστρομιχάλης κατεχόμενος ἀπὸ τὰς θλίβεράς του σκέψεις ἐβάδιζε πρὸς τὴν νοτιαν ἀκτὴν τῆς Ν. Ἐφέσου, τὴν ὀνομαζομένην «Καγιές.» Ἐκεῖ συνήντησε γνωστὴν του γυναῖκα, ἥτις εἰς τὴν ἀφήγησιν τῆς λυπηρᾶς καταστάσεώς του τὸν παρώτρυνε νὰ μεταβῆ εἰς Σάμον διὰ τοῦ ἀναχωροῦντος τὴν ἐπαύριον Ἰστιοφόρου, δι' οὗ θὰ μετέβαινον πολλοὶ εὐλαβεῖς προσκυνηταὶ κομίζοντες διάφορα ἀφιερῶματα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κατάντικρου τῆς Ν. Ἐφέσου Β. Α. βουνοῦ τῆς Σάμου κειμένην, εἰς τὴν ὅποιαν θὰ ἔκαμνον λειτουργίας καὶ ἀγρυπνίας. Ἡ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἦτο ἔκτοτε ἱερὸν προσκύνημα τῶν Ἐφesiῶν, ὅπως καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὴν ὅποιαν κατὰ χιλιάδας προσήρχοντο οἱ προσκυνηταὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι Μικρασίας κατὰ τὴν 14 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους φόρον εὐλαβείας ἀποτίοντες εἰς τὸν Τιμίον Σταυρὸν καὶ ἄερα ἐλευθερίας ἀναπνέοντες ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἐλευθερίας τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ Νήσου, τονοῦντα.

— Δὲν ἔρχεσαι Μαστρομιχάλη καὶ σύ, συνεπλήρωσεν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ, νὰ παρακαλέσῃς τὴν Παναγία νὰ κάμῃ τὸ θαῦμά της;

Ἡ ἀτυχὴς πάσχων προσεκολλήθη εἰς τὴν συμβουλήν τῆς γυναικὸς ὡς ὁ ναυαγὸς εἰς σανίδα σωτηρίας.

Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν, ἐζήτησε παρὰ τῶν φίλων του βοηθήματα διὰ τὸ ταξίδιον καὶ τὴν αὐγὴν, ὅτε θὰ ἔπνεεν ὁ ἀπόγειος καὶ τὸ φέρον τοῦς προσκυνητὰς θὰ ἔλυσε τὰ πρυμνήσια διὰ τὴν ἀπέναντι νῆσον, ἐξεκίνησε καὶ αὐτὸς καὶ ἐβάδιζε πρὸς τὴν θέσιν «Καγιές,» ὅπου ἦτο προσωρισμένον τὸ πλοῖον.

Καθ' ὅδον συνήντησεν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἐκ τῆς περιβολῆς του ἐξέλαθεν ὡς δερβίσην, ὅστις ἀφοῦ τὸν ἐχαίρετῃς τὸν ἠρώτησε ποῦ πηγαίνει τόσο ἔνωρις.

Τοῦ διηγήθη τότε τὸ πάθημα τοῦ βραχίονός του καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ εἰς Σάμον ταξιδίου του.

— Ἐχομε ἐκεῖ μοναστήρι, δερβίση μου, καὶ ἡ Παναγία ἴσως μὲ βοηθήσῃ.

— Ἐλα μαζί μου, τοῦ εἶπεν ὁ δερβίσης. Καὶ ὁ Ἕλληνας, ὁ ὑπόδουλος, ὁ μὴ ἔχων ἴδιαν βούλησιν τὸν ἠκολούθησε.

Τότε αὐτὸς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἐρειπωμένον ἐκκλησιῶν τοῦ Προφήτου Ἠλίου, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς τὴν κορυφὴν λοφίσκου, ὑπερκειμένου τῆς ἀκτῆς ἐν τῇ θέσει ἐκεῖνη. Τὸ ἐκκλησιῶν αὐτὸ ἦ μάλλον τὰ ἐρείπια ἐκκλησιῶν, μέρος δηλαδὴ τοῦ τοίχου καὶ μεγάλης πέτρας ἐφ' ἧς μάρμαρον, τῆς λεγομένης Ἁγίας Τραπεζῆς, ὑπάρχον καὶ σήμερον ἀκόμη.

— Νά, τοῦ εἶπεν ὁ δερβίσης, καὶ ἐδῶ ὑπάρχει ἐκκλησία, κάμε τὴν προσευχὴν σου.

— Τὸ ξεῦρω, δερβίση μου, μὰ οἱ ἀγάδες δὲν μᾶς ἀφίνουν νὰ τὴν κτίσωμεν.

Ἐν τούτοις προσυχήθη καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀκόμη πολὺ ἔνωρις ἐξηπλώθη πλησίον τοῦ ἑρειπωμένου τοίχου προφυλαττόμενος δὲ οὕτω ἀπὸ τὸ φύχος τῆς πρωϊνῆς αὔρας ἀπεκοιμήθη.

Ὅταν ἐξύπνησεν εἶχεν ἐξημερώσει ἔντελως. Ἐγερθεὶς εἶδε πλησίον του, ἐρριμένον τὸ δέρμα, μὲ τὸ ὅποιον εἶχε τυλιγμένον τὸν βραχίονά του, ἀναδίδον ἀσυνήθη εὐωδία. Ἐψηλάφησε τὸν βραχίονά του ἀλλ' οὐδὲν ἴχον παθῆσεως εὗρσεν. Ὁ πάσχων βραχίον ἦτο ὑγιῆς ὅσον καὶ ὁ δεξιὸς του, μάτην δὲ προσεπάθει νὰ διακρίνη ποῖος πράγματι ἔπασχεν.

Κατελήφθη ὑπὸ δέους ἐννοήσας ὅτι συνετέλεσθη θαῦμα καὶ λαβὼν τὸ εὐωδιάζον δέρμα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν. Ἦτο Κυριακὴ καὶ ὁ κόσμος τῶν πιστῶν εὗρσκειτο εἰς τὴν μόνην τῆς πόλεως ἐκκλησίαν, τὸν Ἅγιον Γεώργιον.

Τρέχων εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν καὶ διηγείται εἰς τὸν ἱερέα τὸ θαῦμα, δεικνύων τὸ θεῖον εὐωδίαν ἐκπέμπον δέρμα καὶ τὸν ὑγιᾶ βραχίονά του.

Ὅλοι ἐγνώριζον τὴν κατάστασιν του καὶ τὸ ἀποφασισθὲν εἰς Σάμον ταξίδιον του, δι' ὃ δὲν ἐδυσκαλεύθησαν νὰ πιστεύσασιν εἰς τὴν συντέλεσιν θαύματος. Πλήρεις συγκινήσεως προηγουμένων τῶν ἐξαπτερυγίων, τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἱερῶν ψαλλόντων, μετέβησαν πάντες εἰς τὸ ἑρειπωμένον ἐκκλησιῶν, ὅπου ἐτετέλεθη ἡ θεῖα λειτουργία ἐν βαθυτάτῃ κατανύξει.

Ἡ εἰδησις ὡς ἀστραπὴ διέτρεψε τὴν πόλιν καὶ πάντες, Χριστιανοὶ Τούρκοι καὶ Ἑβραῖοι ἔσπευσαν εἰς τὸν τόπον τοῦ θαύματος, οἱ πάσχοντες δὲ ὑπὸ διαφόρων νόσων παρέμειναν ἐκεῖ ἐλπίζοντες νὰ ἴθωσι καὶ αὐτοὶ τὸν καλὸν δερβίσην καὶ νὰ τύχωσιν τῆς θεῖας χάριτος.

Ὁ Μαστρομιχάλης ἔμεινε μετ' αὐτῶν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐμφανίζεται καὶ πάλιν ὁ δερβίσης, ὅστις τὸν ἠρώτησε πῶς εἶνε καὶ διατί μένει ἐκεῖ.

Ὁ ἰαθεὶς διηγήθη τὸ ἱστορικὸν τῆς θεραπείας του. Τότε ὁ δερβίσης τοῦ λέγει.

— Θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖνην—καὶ τοῦ ἐπέδειξε παρακειμένην τοιαύτην—ἐκεῖ θὰ εὕρῃς μάρμαρον ἐργάσου αὐτὸ καὶ κά-

με τὴν εἰκόνα τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ δερβίσης ἐτράθηξεν τὸν δρόμον του καὶ ἐκάθη.

Ὁ Μαστρομιχάλης ἔσθη ἀπορῶν τι νὰ κάμῃ. Δὲν εἶχεν ὁμῶς νὰ σκεφθῇ ἐπὶ πολὺ. Μεταβαίνει ὅπου τοῦ εἶπεν ὁ δερβίσης καὶ πράγματι εὗρθεκε ἐν μάρμαρον. Ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας τὸ κατεργάσθη. Ὅταν δὲ ἐγένετο ἐντελῶς λεῖον εὗρέθη πρὸ τῆς δυσκολίας πῶς νὰ εἰκονίσῃ τὸν ἅγιον, ἀφοῦ αὐτὸς δὲν εἰσέφερε νὰ ζωγραφίσῃ. Ἐνῶ εὗρθεκετο ὑπὸ τὸ κράτος τῶν σκέψεων αὐτῶν βλέπει καὶ πάλιν νὰ ἐρχεται ὁ δερβίσης.

— Τί σκέπτεσαι, τὸν ἐρωτᾷ.

— Σκέπτομαι, τοῦ λέγει, πῶς νὰ κάμω τὴν εἰκόνα ὁ ἀγράμματος ἐγὼ ἄνθρωπος καὶ ἀφοῦ δὲν εἰσεύρω νὰ ζωγραφίσω. Τότε ὁ δερβίσης ἐπῆρε ἐκ τῶν χειρῶν του τὴν μολυβδίδα καὶ ἐζωγράφισεν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ μαρμάρου.

— Νά, τοῦ λέγει, τώρα ἐργάσου το σὺ.

Ὁ Μαστρομιχάλης, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἦτο τρουερά πότης· ἐν τῇ ἀγίᾳ δὲ ἐκείνῃ θέσει καὶ μακρὰν τῆς πόλεως εὕρισκόμενος καὶ μὴ ἔχων τὰ προσφιλῆ του ποτὰ προσεπάθει νὰ σβύνη τὴν διψαν του μὲ συχνὰς καφεποσίας. Καὶ ὅταν εὗρέθη εἰς τὴν ἀπορίαν πῶς θὰ ζωγραφίσῃ αὐτὸς τὸν ἅγιον, κατέφυγεν εἰς τὸ ἀντικαθιστῶν τὰ προσφιλῆ του ποτὰ ἀφέψημα τοῦ καφέ, ὅπερ ἠτοίμαζεν ὅταν εἶδε νὰ τὸν πλησιάζῃ ὁ δερβίσης.

Ἐποχρωθεὶς ἀπὸ τὴν ὑπερσίαν ποῦ τοῦ ἔκαμε τὸν προσεκάλεσε νὰ πάρῃ μαζὶ του τὸν ἐτοιμαζόμενον καφέ. Ἐκεῖνος ὁμῶς ἀφοῦ ἐζωγράφισεν διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐρειπωμένου ἐκκλησιδίου. Ὁ Μαστρομιχάλης τὸν ἀνέμενεν ἐπὶ πολὺ καὶ μὴ βλέπων νὰ ἐπιστρέψῃ μετέθη εἰς ἀναζήτησίν του, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρεν ἐκεῖ. Ἠρώτησε τοὺς παραμένοντας ἀσθενεῖς ἀλλ' οὐδεὶς εἶχεν ἰδῆ τὸν δερβίσην, πάντες δὲ ἠπόρουν καὶ ἐθλίβοντο πῶς μόνον αὐτὸς τὸν εἶλεπε καὶ κανεὶς ἄλλος.

Ἐλαβε τότε τὸ μάρμαρον, τὸ ἐργάσθη σύμφωνα πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ δερβίσου σχέδιον καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἔργον, εἶδον ὅλοι ὁ-ραῖαν εἰκόνα τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου ὁ Μαστρομιχάλης ἀνεγνώρισε τὰ τοῦ ἐμφανισθέντος εἰς αὐτὸν δερβίση. Μετέφερε τότε τὴν εἰκόνα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐνεκαινίσθη καὶ ἐξετέθη εἰς γενικὸν προσκύνημα.

Ἐκτοτε ὁ δερβίσης δὲν ἐνεφανίσθη πλέον εἰς αὐτὸν.

Μετὰ καιρὸν γνωσθέντος ὅτι ἐθεραπεύθη προσεκλήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς Χίον, διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν κατασκευὴν τεμένους. Ἐν τῷ μεταξύ ἢ γυναικᾶ του εἶχεν ἀποθάνει αὐτὸς δὲ μὴ θέλων νὰ πάρῃ ἐκεῖ μαζὺ του τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἔφερεν εἰς Σάμον καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς τὴν μητέρα τῆς σημερινῆς κατόχου ἐπιφυλασσόμενος νὰ τὴν πάρῃ ἂν ἐπέστρεφεν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὴν ἄφινεν εἰς αὐτήν.

Καὶ ὁ μὲν Μαστρομιχάλης δὲν ἐπέστρεφεν ἢ δὲ εἰκὼν ὑπάρχει ἀκόμη καὶ φαίνονται ζωγραφαὶ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου αἱ διὰ μολυβδίδος

γραμμαί, αἱ χαραχθεῖσαι ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ ἁγίου.

Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν τοῦ μαρμαρίνου ἁγίου πολλὰκις ἤκουσα παρὰ τῆς μητρὸς μου καὶ τῆς νῦν κατόχου τῆς, ἱστορίαν πραγματικὴν, ἣτις ἐφθασε κατ' εὐθειαν μέχρις ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἰαθέντος καὶ κατασκευάσαντος αὐτὴν διὰ τῆς παραλαβῆς ταύτης καὶ τῆς νῦν κατόχου κόρης τῆς χωρὶς νὰ μεσολαβῆσῃ αἰῶνων ἀπόστασις καὶ ἢ παραδόσις νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ τῆς ἀληθείας.

Σάμος 1915

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΑΝΟΥ

ΕΛΠΙΔΕΣ — ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

*Αφιερῶται τῇ Ἀθίδι Ε. Κ.

Ἀπὸ μακρὰ σου γράφει ταξειδιάρικο πουλί
ἀπ' τῆ φωνῆ διωγμένο
διὰ νὰ σοῦ πῆ, ἀκόμη πῶς σὲ νοιάζεται πολὺ
τὸ ἔρημο καὶ ξένο.

Γοργόφτερα τὰ χρόνια μας περάσαν ἕνα ἕνα
σὰν χελιδόνια—ἐλπίδες
χαρὰ καὶ νειάτα διάβαιναν σφιχτὰ ἀγκαλιασμένα
πότ' ἔφυγαν δὲν εἶδες.

Ἐλπίδες ψυχογιάτριες, στὴ σκέψη τῆς ἐλάτε
θυμηστε τῆς ἑμένα
Μέσ' στὰ γλυκὰ τῆς ὄνειρα μὲ πόνο ζωγραφᾶτε
δυὸ μάτια διαχρυσμένα.

Χαμένα λόγια σκόρπισα, γιὰ μιὰ στιγμή ποῦ λάμπαν
σὰν σκέψεις—φουκαλιδες
φύσισ' ἀγέρας κι' ἐδουσαν, τὸ ὄνειρα ἐπάψαν
μαζὺ μὲ τῆς ἐλπίδες.

Πανάκι βλέπω στὸ γυαλὸ τρέχω στὸ ἀρογιάλι
νὰ μάθω ἐδῶ στὰ ξένα,
ἄρα γ' ἐκείνῃ πῶς περνᾷ μὴν πέφτει σ' ἄλλου ἀγκάλῃ
ἀλλοίμονο σ' ἑμένα!

Βλέπω νὰ πηγαίνορχειται, στὰ πόδια μου νὰ σβύνη
στὸ ἀφρισμένο κύμα
δέξου με κύμα δέξου με, τὸ θέλησε κι' ἐκείνῃ
στ' ἀτέλειωτό σου μνήμα.

Σάμος 17 (8) 1915.

ΒΥΡΩΝ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ζωγράφος

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
(Έργον Θ. Πάλλη)

Η ΑΓΩΝΙΑ ΜΙΑΣ ΠΡΟΣΦΥΓΟΣ

Στὸ φίλον μου
Δ. Β. Παραδέλλη

Ετο Ἰανουάριος. Ἐπὸ δύο ἡμερῶν ἔβρεχεν, ἔβρεχεν ἀδι-
ακόπως. Ἡ πλῆξις τῆς ψυχῆς μου ἦτο φοβερά. Εἰς τὸν
δρόμον ἀραιοὶ διαβάται, πτωχοὶ βιοπαλαισταὶ ἔσπευδον
εἰς τὴν ἐργασίαν των. Ἐκ τοῦ παραθύρου μου ἔβλεπον κάτω
τὴν θάλασσαν ἀγρίαν, μαινομένην ὑπὸ τὸν μολύβδινον οὐρανόν.
Τὰ κύματα μεγάλα, βαρέα, ἀφρίζοντα ἤρχοντο τὸ ἓν κατόπιν
τοῦ ἄλλου νὰ ριφθῶσι ὡς κουρασμένα ἐκ τοῦ μακροῦ δρόμου
των ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Παρ' ὅλην τὴν καταιγίδα, παρ' ὅλην τὴν
τρικυμιώδη θάλασσαν μικρὸν πλοιάριον ἀλιευτικὸν ἐπάλαιεν
μὲ τὰ κύματα προσπαθοῦν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα.

Παρηκολούθουν μετ' ἀγωνίας τὰς ἀπεγνωσμένας προσπάθειάς
τοῦ ἐν αὐτῷ. Τὸ ἔβλεπον πρὸς στιγμὴν νὰ βυθίζεται καὶ πάλιν
νὰ ἀναφαίνεται εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ἀγρίων κυμάτων, ἄτινα,
νομίζεις, ἐξήτουν νὰ τὸ καταπίωσῃ. Καὶ ἐσκεπτόμην ποία μεγά-
λη ἀνάγκη ἐξώθησε τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν
ζωὴν του ἐπιχειρήσας νὰ ταξιδεύσῃ μετ' ὁ ἐλαφρὸν ἐκεῖνο σκά-
φος ἐν τοιαύτῃ τρικυμίᾳ.

Αἴφνης ἡ βροχὴ ἔσταμάτησε. Τὰ νέφη ἐτραβήχθησαν πρὸς
τὴν δύσιν ἀφήσαντά νὰ φανῇ πρὸς ἀνατολὰς ἐν μέρος γαλανοῦ
οὐρανοῦ. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐλαφρύνθη ἀπὸ τοὺς καταπιέζοντας
αὐτὴν ἠλεκτρισμούς, ὁ ἀὴρ πλήρης ἀζώτου. Ἡ φύσις ἐφαίνετο
ὡσεὶ ἀνανήφουσα ἀπὸ βρῆος ὕπνου καὶ ἀναλαμβάνουσα νέαν
ζωὴν. Τὰ δένδρα, οἱ δρόμοι, αἱ οἰκίαι περὶ ὅλα ἐλαμπον κα-
θαρισθέντα ἀπὸ τὴν βροχὴν. Ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξέλ-
θω, νὰ ἀναπνεύσω τὸν καθαρὸν ἐκείνον ἀέρα, νὰ περιπατήσω
εἰς τοὺς πλυμένους δρόμους, εἰς τοὺς ἀναδιδοντας εὐάρεστον ἄ-

ρωμα βρεγμένου χρώματος άγρους. Άνεμνήσθη τῶν ὥραιων περιπάτων τούς ὁποίους ἔκαμνα κατόπιν βροχῆς εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἐδοκίμασα πικρὰν ὀδύνην εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ταῦτα κατέχονται σήμερον ὑπὸ τῶν ἀποτροπαίων διωκτῶν μας, τῶν ἀπαισίων τούρκων.

Ἐπὶ τὸ κράτος τῶν λυπηρῶν σκέψεών μου βαδίζων ἐφθασα εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως καὶ θὰ ἐλάμβανον τὴν πρὸς τοὺς ἄγγους. Εἰς ἓνα ἐκ τῶν τελευταίων ἐκεῖ μικρῶν οἰκίσκων εἶδον γυναῖκα ἰσταμένην εἰς τὴν θύραν. Ἦτο μετρίου ἀναστήματος, τριακοντούτης καὶ ἡ ἀγωνία ἐφαίνετο εἰς τὸ ἰσχνὸν πρόσωπόν της. Τὸ ὄλον της παρίστα τὴν ἀθλιότητα, τὴν δυστυχίαν, τὴν πτωχίαν. Ἐκ τῶν βλεμμάτων, τὰ ὁποῖα ἔρριπτε εἰς τὸν δρόμον ἐφαίνετο ὅτι κάποιον ἀνέμενε. Αἶφνης ἐκ τοῦ βάθους τοῦ οἰκίσκου ἠκούσθη φωνὴ καὶ κλαυθμυρισμὸς νηπίου: Μάνα, ψομί, ἔλεγε κλαῖον τὸ μικρὸν, μὲ φωνὴν ἀποκαμωμένην ἐκ τῆς ματαιίας ἀναμονῆς.

Ἡ γυνὴ συμπλέξασα τὰς χεῖρας ἐκ τῆς ἀπελπισίας εἰσηλθεν, ἔλαβε τὸ τέκνον της εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ προσεπάθει νὰ τὸ παρηγορήσῃ: Σῶπα, νὰ τώρα ἐρχεται ὁ πατέρας. Θὰ φέρῃ ψομί καὶ τὸ κατεφύλι καὶ τὰ δάκρῦά της ἔβρεχον τὴν ὄχραν τοῦ παιδίου μορφῆν.

Ἐν τῷ μεταξύ τὰ νέφη τὰ διασκεδασθέντα πρὸς στιγμὴν ἐπυκνώθησαν, ἡ βροχὴ ἐπανήρχισεν. Ἐζήτησα σκέπη εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον μικρὸν ἐκκλησιδίδιον καὶ ἐκ τοῦ καταφυγίου μου παρηκολούθουν τὴν θλιβεράν σκηνήν, τὸ ἀληθὲς δράμα ὅπερ ἐξετελεύσαστο ἐν τῷ πτωχικῷ οἰκίσκῳ.

— Ἄχ! ἔλεγεν ἡ ἀτυχεῖς γυνή. Ἐγὼ πταίω, διατι ἴνα τὸν ἀφήσω νὰ φύγῃ; διατι νὰ μὴ τὸν ἐμποδιάσω; Ἦτο καιρὸς αὐτὸς διὰ ψάρευμα; Τί θὰ γίνω ἡ πτωχὴ ἐὰν πάθῃ τίποτε; Μόνη, ἐρημη, ξένη. Εἰς τὸν τόπον μου εἶχα τὸ σπιτάκι μου, τὸ νοικοκυριό μου, τοὺς δικούς μου ὄλους νὰ μὲ συντρέξουν. Ἐδῶ ποῖός θὰ μὲ κυττάξῃ, ποῖός θὰ ἀνοίξῃ τὴν πόρτα μου; Ἐλεγε, ἔλεγε, ἔμονολόγει θλιβερά λόγια, σκέψεις ποῦ ἐγέννα ἡ ἀπελπισία, ἀπαισίας τρομακτικὰς προρρήσεις. Μετέβαιναν εἰς τὴν θύραν, ἔρριπτεν ἔξω ἀπελπισμένα βλέμματα καὶ ἐπανήρχετο πλησίον τοῦ κλαυθμυρίζοντος μικροῦ.

Μόλις ἡ βροχὴ ἐσταμάτησε ἔσπευσα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πόλιν. Μετενόουν διότι δὲν ἐπλησίασα τὴν γυναῖκα νὰ τὴν παρηγορήσω τοῦλάχιστον διὰ τῶν λόγων μου, νὰ τὴν ἐνθαρρύνω, ἀφοῦ ἤμην ὀνίκανος νὰ τὴν ἀνακουφίσω ἄλλως πῶς.

Ὀλίγα θήματα μακρὸν τοῦ οἰκίσκου συνήντησα ἄνδρα μὲ ἠλλοιωμένα χαρακτηριστικά, κατὰβρεκτον ἐκ τῆς βροχῆς ἀποστάζοντα θαλασσίαν ἄλμην, ὅστις ἐβάδιζε σπεύδων εἰς τὸν μικρὸν οἰκίσκον. Ἦτο προφανῶς ὁ ἀναμενόμενος σύζυγος τῆς ταλαι-

πώρου γυναικός, ἦτο ὁ παλαῖον κατὰ τῶν κυμάτων πτωχὸς ἀλιεύς.

Ἡ ἐλπίς, ἡ χαρὰ, ὁ ἄρτος, ὅ,τι ἀνέμενον ὀγωνιῶντες μήτηρ καὶ τέκνον ἤρχοντο μετ' αὐτοῦ.

Ἐνα κῦμο χαρᾶς ἐχύθη εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸν παρηκολούθησα διὰ τοῦ βλέμματος εἰσερχόμενον εἰς τὸν οἰκίσκον, ὡς ὁ ἥλιος τῆς ζωῆς εἰς τὸν πρὸ μιᾶς ὥρας σκοτεινὸν τῆς ἀπελπισίας τάφον.

Καὶ βαδίζων πρὸς τὸν οἶκόν μου ἀνελογιζόμενην πόσαι τοιαῦτα φοβεραὶ σκηναὶ διαδραματίζονται καθ' ἐκάστην ὑπὸ τὰς σκηνὰς καὶ εἰς τὰς τρώγλας ὅπου διαιτῶνται οἱ ἀτυχεῖς πρόσφυγες, οἱ ἐκδιωχθέντες ἀγρίως ἐκ τῆς πατρῴου γῆς, οἱ χθὲς ἀκόμη εὐτυχεῖς καὶ εὐποροῦντες καὶ σήμερον ἀποζῶντες ἐκ τοῦ πικροῦ τῆς ἐλεημοσύνης ἄρτου!

Μυτιλήνη 1915.

Α. ΣΤΡΟΓΓΙΑΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΡΗΝΟΥΣ

ΤΑ ΚΟΚΚΑΛΑ

Ἐμπῆ αὐγὴ.... Γύρω στὸν τάφο σου
Μανούλα πάλι τὰ παιδιά σου.
Μῆτε σταυρός, μῆτε καὶ μάρμαρα
Ἄνασκαμέν' ἡ μαύρη γῆ....
Βαθὺς ὁ λάκκος ἐμπρός μου ἀνοίγεται,
Σκύβω μὲ πόνο, μὲ λαχτάρα
Ἐκεῖ θαρρῶντας πῶς θὰ σ' ἔβλεπα
Νὰ μᾶς κυττάξῃς μὲ στοργή.

Εὔλα καὶ χρώματα καὶ κόκκαλα!
Τίποτ' ἀπ' ὅ,τι καρτεροῦσα.
Ποῦναι τὰ στήθη ὅπου βύζαξα
Τὸ γάλα τῆς ζωῆς γλυκό;

Ποῦναί τὰ χέρια ποῦ μ' ἀγκάλιαζαν,
Τὰ χεῖλη ὅπου μὲ φιλοῦσαν,
Τὰ μάτια ποῦ μ' ἀγάπη μ' ἔβλεπαν
Καὶ φῶς σκορπίζαν μαγικό;

Τὸ γόνατα ὅπου καθόμουν
Κ' ἦταν βασιλικὸς μου θρόνος,
Ποῦ ἀκουμποῦσα τὸ κεφάλι μου
Κι' ἀποκοιμώμουν μὲ χαρὰ;
Τὶ ἔγειν' ὁ νοῦς ὅπου τὸν σκότιζε
Ἄδιάκοπα ἢ συλλογὴ μας,
Καὶ ἡ καρδιά ποῦ τόσο πόνεσε
Καὶ σπάραξ' ἀπὸ συμφορὰ;

Γῆ, μαύρη μάνα τί τὴν ἔκαμες
Τὴν ὄμορφὴ μας τὴ μανούλα;
Κι' ἂν ἔχῃς τὸ γλυκὸ της ὄνομα,
Κι' ἂν μάνα λέγεσαι καὶ σὺ,
Στὴν ἀγκαλιά της μᾶς ἀνάθρεψε
Καὶ μᾶς μεγάλωσεν ἐκείνη,
Καὶ σὺ σὺν λάμια τὴν ἐρροῦφηξες
Θαρρεῖς μὲ πείνα περισσή!...

Πέρνουν μὲ πόνο τὸ κεφάλι σου
Καὶ τὸ φιλοῦνε μὲ λαχτᾶρα,
Τὸ λούζουν μὲ θερμὰ τους δάκρυα
Τ' ἀγαπημένα σου παιδιὰ.
Ὅχι μανούλα, δὲν ἀπέθανες
Χτυπᾷ ἡ καρδιά μου κ' εἶν' δική σου,
Καὶ σὲ κυτῶ γλυκεῖα κ' ἀμίλητη
Στὴν ὄμορφὴ σου ζωγραφιά.

5 (9) 1915

ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἑορτολόγιον—Μηνολόγιον	1—8
Δεκαετηρίς. Ἑλένη Σ. Σβορώνου	9
Ἡ Παλγὰ Φιλενάδα, ὑπὸ Π. Δ. Παναγοπούλου	12
Ἐπὶ τοῦ Καταστρώματος. Μισεμός, τὸ Λιμάνι (ποίηματα) Ἑλένης Σ. Σβορώνου	15
Πατριωτικὰ Μνημόσυνα. Δημήτριος Μ. Σβορώνος	17
Ἡ δίκη καὶ ἡ καταδίκη τῆς Ἰωάννας Δ' Ἄρκ, ὑπὸ Ἰωάννου Φραγκιά	21
Πῶς γίνεται κανεὶς πλούσιος	36
Ἐπιφανεῖς Ἑλληνίδες. Μαργαρίτα Ἀλβάνη Μηνιάτη, ὑπὸ Σωτηρίας Ἀλιμπέρτη	37
Ἐλεύθερα θεὲ νῆλθουνε (ποίημα) Στάσας Καραϊσκάκη	42
Ἐντυπώσεις καὶ σκέψεις. Τὰ δύο γράμματα, ὑπὸ Ἑλέ- νης Σ. Σβορώνου	44
Ἀναμνήσεις ἐκ τῶν Κρητικῶν ἀγώνων, ὑπὸ Ν. Χατζιδάκι	49
Κρεββάτι καὶ Φέρετρο. (ποίημα) Ἑλένης Σ. Σβορώνου	53
Πῶς ἐπληρώθη ἐκ τὴν Πλευρᾶν, ὑπὸ Μπάμπη Ἀννίνου	55
Ἐξέχουσαι φυσιογνωμίαι. Μίνως Πετυχάκης ὑπὸ Γ. Χ.	70
Ἱστορίες τοῦ πολέμου. Ὁ Χονδροκεφάλας ὑπὸ Σταμ. Σταμ.	74
Στὸ σπίτι μου. (ποίημα) Ἑλένης Σ. Σβορώνου	87
Ἐνας Ἑλληνικὸς αἰὼν. 1821—1921, ὑπὸ Ἀρ. Καμπάνη	88
Στὴν Παναγίᾶ τοῦ σπιτιοῦ μου. (ποίημα) Α. Λασκαράτου	91
Αἱ μικροτραγωδίαι τοῦ βίου. Νὰ φύγῃς, ὑπὸ Ι. Μπήτου	92
Μύρο—Ἐνθύμησις. (ποίημα) Ἑλένης Σ. Σβορώνου	96
Τὸ κρανίον ποῦ.... χρωστάει, ὑπὸ Χρ. Χριστοβασίλη	97
Ἐκ τῶν τοῦ Ἀνακρέοντος. Εἰς Ζωγράφον. (ποίημα) Ἑ- λένης Σ. Σβορώνου	103

Ἡ ἱατρικὴ ἐν Ἑλλάδι. Ἀθανάσιος Ζωγραφίδης	104
Ἀνθρώπινοι χαρακτήρες. Ὁ περιαυτολόγος, ὑπὸ † Α. Λασκαράτου	107
Ἀγκάθια. (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	108
Ἱστορικαὶ σελίδες, ὑπὸ Ἰ. Πήλικα	110
Ἡ ψαρὰς. (ποίημα) † Πέτρου Ραῖση	114
Διάσημοι Ἑλληγίδες. Ἐλισάβετ Χενιέρου, ὑπὸ † Αἰκατερίνης Ζάρκου	116
Στερνὴ ἀγάπη. (ποίημα) Σπύρου Πανογιωτοπούλου	122
Παρισινὴ Ζωή. Ὁ ἥλιος, ὑπὸ Κώστα Οὐράνη	123
Ἄφιος τὰ δνειρά σου. (ποίημα) Γ. Δροσίνη	125
Τὰ φιλιὰ τῆς Φιλομήλας, ὑπὸ Στεφάνου Στύγα	127
Δημῶδες Ροδιακὸν ποίημα, ὑπὸ Γ. Θ. Γεωργιάδου	136
Περὶ μουσικῆς, ὑπὸ Γ. Χοιδᾶ	139
Ἠφαίστειο. (ποίημα) Χαρ. Κουτήφαρη	145
Κοινωνικὰ ζεινὰ. Ἡ εὐγένεια, ὑπὸ Στεφάνου Ἐλευθερίου	146
Στὰ βάθη τῶν νυχτῶν. (ποίημα) Γ. Δροσίνη	151
Ὁ γάλλος τοῦ Ἀλεκτορίδη, ὑπὸ Νικολαίου Μπάου	152
Ἀνέκδοτα τοῦ Βασιλέως Γεωργίου	155
Ἡ Παναγία ἡ γαλατοῦσα, ὑπὸ Ε. Εὐστρατιάδου	157
Νικόλαος Θεοδόσιος Μαρμαρᾶς αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Α. Ζώη	161
Ἀπὸ τὰ σκίτα μου. Ὁ Δάσκαλος, ὑπὸ ΧΡ. Π. Γ.	163
Παρισίνοι περίπατοι, ὑπὸ Κ. Καιροφύλα	165
Ἐκεῖ ποῦ γράφουν τὰ ὄνόματα. (ποίημα) Ἰωάννου Πολέμη	186
Τὸ Ράδιον καὶ αἱ ιδιότητες αὐτοῦ, ὑπὸ Α. Ράμφου	187
Ἡ γυνὴ τοῦ μέλλοντος, ὑπὸ Κλ. Βασαρδάκη	193
Ἐπτανησιακοὶ τύποι. Πολύτιμος τυχοδιώκτης, ὑπὸ Σπυριδωνος Δε Βιάζη	194
Μαργαρίται. Ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς Σάμου	202
Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γεννεθλιῶν μου, ὑπὸ Γεωργίου Θ. Γεωργιάδου	204
Ἡ ἀριθμητικὴ τῆς κυρίας	205
Μικρὰ ἱστορία. Ἡ ἀουδοσία τῆς Χίου, ὑπὸ Θ. Βελλιανίτου	206
Ἀνατομεῖο, ὑπὸ Στ. Παπαχο.	210
Ἐκ τῶν μύθων τῆς Αἰσώπου. Θυγάτηρ καὶ θρηνοῦσαι, ὑπὸ Ἐλένης Σ. Σβορώνου	214
Ταξειδιωτικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Ὁρέστου	215
Ἀπὸ τὰ σονέτα. Στὸν πόνο μου, ὑπὸ Μαίας	220
Οἱ μεγάλοι διπλωμάται τῶν τελευταίων χρόνων, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Κολυφῆτη	221
Ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴν φιλολογίαν. Ὁ Κόραξ, ὑπὸ Ν. Φλετορίδου	227
Ἐπιστολικοὶ μαργαρίται Συλλυπητήριον	230
Στὸ ἀνατομεῖο, ὑπὸ Ἰ. Καρόκη	232
Μακρὰ σου. (ποίημα) Μ. Πετρίδου	234

Τὸ ξουρσμένο κεφάλι, ὑπὸ Κοσμᾶ Ἀγιοπαυλίτου	235
Ἀπὸ τὰ χωρατὰ τῆς ζωῆς. Πεθαμένος μετὸ στανιό, ὑπὸ Γεωργίου Καρατζᾶ	240
Ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Ρ. Schazman	249
Ἀνοξιάτικο φῶς. (ποίημα) Στεφανίας Δάφνη	250
Ἄργος. (ποίημα) Στεφάνου Δάφνη	251
Ὁ ἐξυπνος καπνιστής. Ἱστορία μετὸ εἰκόνας	252
Ἀπὸ τὸν πόλεμον. Δύο ἥρωες, ὑπὸ Δεσποίνης Γ. Ἀντωνίου	253
Δισταγμοί. (ποίημα) † Α. Λασκαράτου	258
Μέλισσαι καὶ Κηφῆνες. (ποίημα) Μ. Βενετοκλέους	260
Οἱ φιλογέλους Τυρόνθιοι, ὑπὸ Δ. Βαρδουσιώτου	261
Εἰς τὴ συνειδήσει μου—ἐκ θαθέων. (ποίημα) Μ. Ἀβλιχοῦ	263
Ἀληθινὴ εὐτυχία, ὑπὸ Ν.	265
Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Γυρισμός (ποίημα) Ἐλένης Σ. Σβορώνου	267
Ἐντυπώσεις ἐξ Ἀμερικῆς, ὑπὸ Μαρίκας Πίπιτσα Καρυκάση	268
Τί εἶνε γραμμένο; (ποίημα) Ἰ. Πολέμη	232
Ρωσικὴ φιλολογία. Γάμος ἀπὸ συμφέρο, ὑπὸ Οὐρανίας Σπυράκη	27
Δύο σονέτα. Ἡ θάλασσα. Τὸ Σιγάρο, ὑπὸ Ν. Κυπαρίση	278
Ἀρχαίων λόγαι	279
Ἐκ τοῦ ἱατρικοῦ κόσμου. Ἰάσων Καραδημητρίου	280
Ὁ πόνος μου. (ποίημα) Ἐλένης Σ. Σβορώνου	282
Ἱστορίες τοῦ χωριοῦ. Ὁ κύρ Νοροδικῆς, ὑπὸ Σ. Φώκου	283
Ἱπποτισμός ἐλληγος στρατιώτου, ὑπὸ Μαρίας Σταματέλλου	287
Ἡ ἴδια ἡ πληγὴ. (ποίημα) Δ. Σταμίδη	290
Ἐθνικὴ μούσα. Γ. Μπαϊρακτάρης, ὑπὸ Ἀγγελικῆς Τσιώμου	291
Στὰ ἐλευθερωμένα νησιά. (ποίημα) ὑπὸ Γ. Μπαϊρακτάρη	292
Ρεμβασμοί, ὑπὸ Ν. Νικολαΐδου	293
Στὴ λατρευτὴ μου. (ποίημα) Ν. Νικολαΐδου	294
Πολεμικὰ διηγήματα. Ὁ μοῦσος, ὑπὸ Ἀγγέλου Τανάγρα	295
Ὁ ναύτης. (ποίημα) Ἰ. Πολέμη	308
Νεκρολούουδα. Πυθαγόρας Ράμφος. Στέφανος Κεφαλόπουλος. Ἀρισταγόρας Κουρουμπλής, ὑπὸ Ελένης Σ. Σβορώνου	309
Σύγχρονος ἐλληνικὴ ὀνοματολογία, ὑπὸ Β. Θεοφανεΐδου	316
Ἐναγυρίζει. (ποίημα) Ἰ. Πολέμη	320
Πολεμικαὶ ἀναμνήσεις. Πανικός καὶ παρεγγήγησις, ὑπὸ Γιάγκου Μάλλωσι	321
Τὸ χαλασμένο σπῆτι μας. (ποίημα) Στάσας Καραϊσκάκη	329
Ἡ εὐτυχία. (ποίημα) Γ. Δροσίνη	329
Ἐνας ποιητὴς μετὰ τὸν γάμον, ὑπὸ Ἀγ. Κοϊμτζοπούλου	331
Γυρισμός. (ποίημα) Πατρόκλου Χριστοδουλή	335
Βιογραφικὸν σημεῖωμα. Ἀσημάκης Ἡλιόπουλος	337

Απαντήσεις ἀρχαίων	339
Ὁ ἐν Ἀδύτῳ τῆς Αἰγύπτου ναὸς Σέτιος τοῦ Α', ὑπὸ Ραμοῦ	340
Ἡ Νότιος Ἀφρικὴ. Καννιβαλισμός, ὑπὸ Νικολάου Γιαν- νάκη	345
Τὸ δένδρον τῆς Ἐλπίδος. (ποίημα) Ἰ. Πολέμη	352
Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν φύσιν. Ὁ Κισσός, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ρόγκου	353
Στέφανος Γρανίτας. (ποίημα) Ἀλεξάνδρου Γαλανοῦ	354
Ἱστορίες τοῦ χωριοῦ. Ὁ ἱατρός Ψαθόπουλος, ὑπὸ Γ. Κουρτίδου	355
Ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιόν μου. Θλίβραι ἀναμνήσεις, ὑπὸ Γε- ωργίου Χονδρονίκη	363
Ἐκδρομὴ εἰς Βῆκον, ὑπὸ Ἡρακλέους Βέλλη	366
Στὸ φανάρι τοῦ Λυκαβητοῦ. (ποίημα) Ἐλένης Σ. Σβο- ρώνου	368
Ἡ ἀραπίνα. Μικρασιατικὴ ἀνάμνησις, ὑπὸ Α. Τραυλιαντῶνη	369
Ἀληθινὴ ἀγάπη ὑπὸ Μερῶτης Τσιώμου	374
Ἀπροσδόκητο, εὐτύχημα. Ἀνέκδοτον μὲ γελοιογραφίας	379
Ἱστορίες τοῦ χωριοῦ. Ἡ κυρὰ Ἀνέζω, ὑπὸ Μενελάου Ἀλεξάνδρου	380
Ἐλλαβὴ μνημόσυνα. Οἰκονόμος Εὐάγγελος Κολυβᾶς	383
Ὅλοι πίνουν (ποίημα) Τεῖου	384
Μία ἱστορικὴ εἰκὼν, ὑπὸ Ἐλένης Σ. Σβορώνου	385
Ἐλπίδες—Χελιδόνια. (ποίημα) Βύρωνος Κοντοπούλου	391
Ἡ ἀγωνία μιᾶς πρόσφυγος, ὑπὸ Α. Στρογγύλη	392
Ἀπὸ τοὺς θρήνους. Τὰ κόκκαλα (ποίημα) Ἐλένης Σ. Σβορώνου	395
Πίναξ περιεχομένων	397

